BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları

Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma

Şenol ADIGÜZEL

137280

Danışman: Doç. Dr. Mihriban ŞENGÜL

137280

DOKTORA TEZİ

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 20 Kasım 1996 Tarihli Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI İçin Öngördüğü DOKTORA TEZİ Olarak Hazırlanmıştır

(Malatya, Mayıs 2003)

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne
MALATYA

İş bu çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan (İmza) Adı, Soyadı ve Ünvanı

Prof. Dr. S. Kemal KARTAL

Üye (İmza) Adı, Soyadı ve Ünvanı

Prof. Dr. Muallâ BILGIN AKAN

Üye (İmza) Adı, Soyadı ve Ünvanı

Doç. Dr. Mihriban ŞENGÜL

Üye (İmza) Adı, Soyadı ve Ünvanı

.....

Üye (İmza) Adı, Soyadı ve Ünvanı

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ERKUL

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....
İmza
Adı, Soyadı ve Unvanı
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doktora tezi olarak sunduğum **"BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları, Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma"** başlıklı bu çalışmanın, bilim etiği ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlanmış olduğum bütün yapıtların, hem metin içinde hem de kaynakçada yönteme uygun bir biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

...../...../.....

Şenol ADIGÜZEL

ÖNSÖZ

İnsan içinde yaşamış olduğu toplumun şifresi gibidir. İnsanı anlamak, çözümleme aracı yapmak bize, insanlığın geçirmiş olduğu gelişim süreci konusunda ve uygarlığın geçmişten günümüze gelen öyküsü hakkında çok önemli ipuçları verir. İnsanı çözümlemek toplumsal çözümlemelerin doğrudan bir çıkış noktası olmasa da, çözümlememek toplumsal çözümlemelerin eksik kalması sonucunu doğurabilir. İşte bu noktada uygarlığın ölçütü olan insanı anlamada ve insanı çözümlemede yaşamöyküsü yazıcılığı bir araç olarak ortaya çıkmıştır.

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Kemal KARTAL'ın öncülüğünde Yüksek Lisans ve Doktora tezi çalışması kapsamında bir ilk olarak **Meslek Yaşamöyküsü** yazma geleneği başlatılmış ve bu çerçevede çok önemli bilimsel ürünler ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, bir meslek yaşamöyküsü olan bu çalışmayla, bilim çevrelerince bir "kentbilimci" olarak nitelendirilen üretken bir bilim emekçisi, yılmaz bir aydın, bir halk adamı olan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamı, bilimsel çalışmaları ve uygulamaları irdelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada, bir yandan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın meslek yaşamı öykülenirken, bir yandan da GERAY'ın emek vermiş olduğu bilim ve uzmanlık alanlarının gelişimine de tanıklık edilmiştir. İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yazarlar. Prof. GERAY da kendi kişisel tarihini yazarken bir yandan da bilimsel ürünleri, akademik çalışmaları ve diğer uygulamalarıyla içinde bulunmuş olduğu kurum ve kuruluşların da tarihini biçimlendirmiş, tarihini yazmıştır.

Bilindiği gibi, lisans üstü tez çalışmaları gibi bilimsel çalışmalarda hacim açısından bölümler arasında bir "iç denge"nin sağlanması gereklidir. Çalışmanın genel olarak tanıtıldığı ve yönteme ilişkin bilgilerin verildiği birinci kesim ve genel değerlendirmeyi içeren dördüncü kesim, genellikle çalışmanın hacmi içerisinde %5'erlik bir alan kaplamalıdırlar. Çalışmanın kuramsal çerçevesinin ortaya konulduğu ikinci kesim, genellikle tüm çalışmanın %25-30'luk bir kısmını kapsar. Çalışmada en geniş alanı ise genellikle %60-65'lik bir hacimle çalışmanın özgün katkılarının verildiği üçüncü kesim kapsamalıdır. Ancak bir meslek yaşamöyküsü olan çalışmamızda, çalışmamızın konusu gereği bu iç denge sağlanamamıştır. Çünkü, meslek

yaşamöyküsünü yazdığımız kişi yazılı ürünler veren bir bilim insanıdır. Böyle bir kişinin meslek yaşamöyküsü de bu yazılı ürünler incelenmeden yazılamaz. Bu kapsamda, çalışmamızın kuramsal çerçevesinin ortaya konulduğu İkinci Kesimi'nde, **"Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Tanıtılması"** çerçevesinde, Prof. GERAY'ın 92 (doksan iki) adet bilimsel çalışması, Yayın İnceleme Yöntemi kullanılarak incelenmiş ve tanıtılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle çalışmamızda, İkinci Kesim beklenilenden çok daha geniş bir yer kaplamış, çalışmada olması gereken "iç denge" sağlanamamıştır.

Çalışma içerisinde kullanılmış olan kısaltmalar konusunda da bir "ön açıklama" yapmakta yarar vardır. Adlandırmalar, her bölüm içerisinde ilk kullanıldıklarında açık yazılmış ve ayraç içerisinde kısaltma verilmiş, daha sonra da o bölümün sonuna kadar söz konusu kısaltma kullanılmıştır. Kısaltmalar, her bölümde ilk kullanışlarında da önce açık yazılıp sonra kısaltma kullanılmıştır. Ayrıca kısaltmalara adlandırmanın açık yazılmış haline göre değil, kısaltmanın okunuşuna uygun ekler getirilmiş ve kullanılmıştır. Örnek vermek gerekirse, SBF'ne değil, SBF'ye gibi.

Çalışmanın yöntem bakımından da yol gösterici olacağı ümidiyle, benzer çalışmaların Prof. GERAY'ın emek vermiş olduğu öteki bilim ve anabilim dallarında da yapılması gerektiği beklentisi içerisindeyiz. Çünkü Prof. GERAY, çok farklı bilim ve uzmanlık dallarında öncü olarak nitelendirebileceğimiz bilimsel çalışmalar yapmış, bu nedenle de o bilim ve uzmanlık alanlarının bakış açılarıyla da incelenmeyi hak etmiştir.

Bu çalışma kapsamında meslek yaşamöyküsünü yazdığım ve bu sayede bizzat da tanımış olduğum bir bilge, bir aydın, bir bilim emekçisi, bir halk adamı Prof. Dr. Cevat GERAY'a sınırsız ilgisi ve yardımları nedeniyle teşekkürlerimi sunar, kendisine daha nice bilimle, sevgiyle ve mutlulukla dolu yıllar dilerim. Kendisiyle arkadaş ve dönemdeş olmakla büyük mutluluk ve övünç duyduğum, bana her konuda yardımcı olmaya ve yol göstermeye çalışan danışmanım Yrd.Doç.Dr. Mihriban ŞENGÜL'e, meslek yaşamı boyunca bilim tarlasında sürekli olarak yeni tohumlar yeşerten ve üzerimizden öğretmen elini, şefkatini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli öğretmenim Prof. Dr. Kemal KARTAL'a tüm emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca üzerimde emeği bulunan tüm bölüm öğretmenlerime, çalışmalarıma katkı sağlayan akademisyen arkadaşlarıma ve çok yoğun günlerinde bile yardımlarını esirgemeyen

Arş. Gör. Şükrü İNAN'a şükranlarımı iletirim. Son olarak, tüm tez çalışma süreci içerisinde bana her türlü desteği sağlayan hayat arkadaşıma, eşime de sabırları için teşekkür ederim.

Şenol ADIGÜZEL

BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ:
Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları
Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma

Doktora Tezi, Şenol ADIGÜZEL
İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs, 2003
Danışman: Doç. Dr. Mihriban ŞENGÜL

ÖZET VE ANAHTAR SÖZCÜKLER

Bilindiği gibi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans ve Doktora tezi çalışması kapsamında öncü olarak, bir **Meslek Yaşamöyküsü** yazma geleneği başlatmıştır. Bu kapsamda çok önemli bilimsel ürünler ortaya konulmuştur. Bir meslek yaşamöyküsü olan bu çalışmayla, üretken bir bilim emekçisi, yılmaz bir aydın, bir halk adamı olan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamı, bilimsel çalışmaları ve uygulamaları irdelenmeye çalışılmıştır.

Prof. GERAY'ın yaşamı, bilimsel çalışmaları ve uygulamaları incelendiğinde görülecektir ki, GERAY, öğretmenlik yapmayı, bilimsel ürünler vermeyi aydın bir bilim çalışanı için kesinlikle yeterli görmemektedir. Prof. GERAY için, bilimsel bilginin yaygınlaştırılması, daha geniş kesimlere ulaştırılabilmesi de çok önemlidir. GERAY tüm yaşamı boyunca bu söylemini yaşama geçirme olanaklarını zorlamış ve gücü, sağlığı elverdiğince de gerçekleştirmiştir.

Bilim çevrelerince bir "kentbilimci" olarak nitelendirilse de Prof. GERAY'ı yalnızca bir bilim dalının sınırları içerisine sıkıştırarak tanımlamak O'na gerçekten de bir haksızlık olur. GERAY, farklı bilim ve uzmanlık alanlarında bilimsel ürünler ve uygulamalar ortaya koymuştur. Bu nedenle, değişik bilim ve uzmanlık alanlarınca da "kendimlenmekte"dir. Ayrıca, Prof. GERAY yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla, Kentbilimini öteki bilim dallarındaki bilim çalışanlarına da açmıştır. Kentbilim alanını özellikle sosyal bilimcilerin de ilgi duyduğu bir çalışma alanı haline getirmiştir. Prof. GERAY'ın 1960 ve 1970'li yıllarda Türkiye'nin sorunlarıyla ilgili koymuş olduğu tanılar ve geliştirmiş olduğu çözüm önerileri günümüz Türkiye'sinde de hâlâ geçerliliğini korumaktadır. GERAY'ın Türkiye'nin toplumsal sorunları ve yönetim

dizgesi kapsamında geliştirmiş olduğu bazı çözüm önerileri, O'nun yöneticilik uygulamaları süreci içerisinde yaşama geçirilmiş, uygulanma olanağı bulmuştur.

Prof. GERAY, Kentbilim eğitiminin kurumsallaşmasına da çok büyük katkılar sağlamıştır. Prof. GERAY, aynı zamanda, yapmış olduğu bilimsel çalışmalar, yöneticilik uygulamaları, meslektaşları ile dayanışma içerisinde olması, öğrencilerine ve genç meslektaşlarına yaklaşım biçimiyle kendi başına ve öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ ve dönem arkadaşı Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile birlikte bilim çevrelerinin "**Görgü Okulu**" nitelendirmesini hak etmiş bir bilim emekçisidir. Prof. GERAY, tüm bu özellikleriyle yine öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ ve çalışma arkadaşı Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile birlikte Türkiye'de "Kentleşme" ve "Çevre" konularının ilk "**Bilgi Odağı**" olma payesini de hak etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çevrebilim, Halk Eğitimi, Kent, Kentbilim, Kooperatifçilik, Toplumsal Konut, Toplum Kalkınması, Toplumbilim, Yerel Yönetim, Yönetim Bilimi.

THE PROFESSION BIOGRAPHY OF AN URBAN SCIENTIST:
The Life, the Works, the Thoughts, the Practices of Prof. Dr. Cevat GERAY and his Contributions to the Turkish Social Life
A Research From the Viewpoint of Public Administration

Ph.D. Dissertation, Şenol ADIGÜZEL
Inonu University, Institute of Social Sciences, May, 2003
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mihriban ŞENGÜL

ABSTRACT AND KEY WORDS

As it is known, Inonu University Institute of Social Sciences Public Administration discipline has launched a tradition of writing **Professional Biography** within master and doctoral thesis studies. In this content very important works are presented. This study is also a professional biography which aims to consider the life and the academic studies and the performance of Prof. Dr. Cevat GERAY who is a creative scientist, an indomitable intellectual, and a man of people.

While the life and the academic studies and the performance of Prof. Dr. Cevat GERAY are examined, it will be seen that, for GERAY being a teacher and granting scientific studies are not sufficient for describing him as an intellectual scientist. For Prof. GERAY it is not only pervading of scientific knowledge is important but also expanding to broad extent is important as well. GERAY all along with his life enforced himself to materialize his opinions and he succeeded to realize them as his health and life served.

Even though Prof. GERAY is well-known as an "urban scientist" by science circles, defining him within only a single province is really unfairness to GERAY. GERAY also produced scientific products and had practices in several science fields and professions. For that reason he is also accepted and identified by different science fields and professions. Besides that with his scientific works Prof. GERAY has opened "urban science" to other science branch scientists. He reshaped "urban science" as a working field especially for social scientists to be interested in. Identifications and solution recommendations improved by GERAY on the problems of Turkey in 1960's

and 1970's still maintain its validity. Some of solution recommendations advanced by GERAY within the social problems and administration system of Turkey are come into effect and had a chance to be implemented in the process of his administration practices.

Prof. GERAY has contributed to the institutionalization of urban science education in Turkey. Prof. GERAY with academic and scientific studies, administration practices, solidarity with his professional colleagues is personally a science worker and with his teacher Prof. Fehmi YAVUZ and his term friend Prof. Dr. Ruşen KELEŞ all together are deserved of being qualified as **"Cultivation Ecol"** by science circles. Prof. GERAY with all these features is also deserved the state of being the first **"Knowledge Focus"** on "Urbanization" and "Ecology" subjects in Turkey with his teacher Prof. Fehmi YAVUZ and work friend Prof. Dr. Ruşen KELEŞ.

KEY WORDS

Ecology, Public Education, Urban, Urban Science, Cooperatism, Social Housing, Society Development, Sociology, Local Government, Political Science.

BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları

Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma

Şenol ADIGÜZEL

KISA İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KESİM

ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, ÖNEMİ, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ 19

İKİNCİ KESİM

PROF. DR. CEVAT GERAY'IN TANITILMASI

2. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAŞAMÖYKÜSÜ 28
3. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAPITLARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI 43
4. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DÜŞÜNCELERİNİN SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI 175
5. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI 204

ÜÇÜNCÜ KESİM

PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DEĞERİNİN ORTAYA KONMASI

6. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARI BAKIMINDAN VE BİR YURTTAŞ, BİR AYDIN OLARAK İNCELENMESİ 214
7. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN KENTBİLİM VE ÖTEKİ UZMANLIK ALANLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ 233
8. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN GÜNÜMÜZ VE GELECEK İÇİN ÖNEMİ YAPITLARINDAN, DÜŞÜNCELERİNDEN VE UYGULAMALARINDAN BUGÜN VE GELECEKTE NASIL (DAHA İYİ) YARARLANILABİLİR? 251

DÖRDÜNCÜ KESİM

GENEL DEĞERLENDİRME

9. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ 260

EKLER: 275

KAYNAKÇA 331

BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları

Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma

Şenol ADIGÜZEL

İÇİNDEKİLER

Onay Sayfası
Onur Sözü 1
Önsöz 2
Özet ve Anahtar Sözcükler 5
Abstract And Key Words 7
Kısa İçindekiler 9
İçindekiler 10
Çizelgeler Dizelgesi 17
Kısaltmalar Dizelgesi 18

BİRİNCİ KESİM
ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, ÖNEMİ, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ 19
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi 19
1.2. Araştırmanın Denenceleri 22
1.3. Araştırmanın Amacı 22
1.4. Araştırmanın Yöntemi 23
1.5. Araştırmanın Bilgi Derleme ve İşleme Araçları 23
1.6. Temel Kavramların Tanımları 24
1.7. Araştırmanın Sunuş Sırası 26

İKİNCİ KESİM
PROF. DR. CEVAT GERAY'IN TANITILMASI

2. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAŞAMÖYKÜSÜ 28
2.1. Doğumundan Üniversite Yıllarına 28
2.2. Üniversite Öğrenimi Dönemi 29
2.3. Mezuniyet Sonrası Dönem ve Akademisyenliğe İlk Adım 30
2.4. Akademik Olgunlaşma Dönemi 32
2.5. TRT'de Danışmanlık Dönemi 34

2.6. İmar ve İskan Bakanlığı'nda Danışmanlık ve Müsteşarlık Dönemi 35
2.7. Zor Yıllar: Üniversitede Yöneticilik Yılları 37
2.8. Üniversiteden Ayrı Yıllar 38
2.9. Üniversiteye Yeniden Dönüş ve Anadolu Yolları..... 40
2.10. Emeklilik ve Bilime Adanmışlık..... 41

3. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAPITLARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI 43
3.1. Öğretme Amaçlı Ders Notları, Tezleri ve Kitapları..... 43
3.1.1. Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları..... 43
3.1.2. Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği 45
3.1.3. Personelinin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları..... 47
3.1.4. Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler (1923-1961)..... 49
3.1.5. Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar, (Sorunlar, Yaklaşımlar, Örgütlenmeler) 50
3.1.6. Şehircilik : Sorunları, Uygulama ve Politika 52
3.1.7. Halk Eğitimi, I. Kitap: Halk Eğitimine Giriş, II. Kitap: Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi, III. Kitap: Türkiye'de Halk Eğitimi 54
3.1.8. Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar) 56
3.1.9. Kooperatifçilik Temel Bilgileri, (Ders Notları) 58
3.1.10. Belediyecilik Eğitimi 60
3.1.11. Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması 61
3.1.12. Kentsel Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması..... 63
3.1.13. Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem..... 65
3.1.14. Halk Eğitimi: Halk Eğitimine Giriş, Basın Yayın Yoluyla Halk Eğitimi, Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Sorunları..... 68
3.2. Toplantı, Konferans ve Seminer Bildirileri 70
3.2.1. "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe" 71
3.2.2. "Türkiye'de Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları" 72
3.2.3. "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler" 74
3.3. Bilimsel Dergilerde Yayımlanmış Makaleleri..... 75
3.3.1. "Yeni İmar Kanununun Bazı Özellikleri" 76
3.3.2. "İmar Kanununun Hazırlık Safhaları" 77
3.3.3. "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu"..... 78
3.3.4. "İlçe Çapında Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay"..... 79
3.3.5. "Sosyal Hizmetler Alanında Halk Katılışlarının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler" 80
3.3.6. "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi"..... 82
3.3.7. "Halk Eğitici Yayınların Planlanması ve Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri" 83

3.3.8. "İmar Planlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasal Çerçeve ve Uygulama" 84
3.3.9. "Kent Planlamasının Yasal Çerçevesi ve Araçları" 86
3.3.10. "Kent Planlaması Konusunda Merkez ve Yerinden Yönetim İlişkileri" 87
3.3.11. "Köy Kalkınması ve Gençlik" 89
3.3.12. "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy-Kent Yaklaşımı" 90
3.3.13. "Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler" 91
3.3.14. "Belediye Sorunları ve Politikacılar" 92
3.3.15. "YAYKUR Uygulaması" 93
3.3.16. "Kırsal Alanda Kalkınma ve Gençlik" 95
3.3.17. "Kamu Taşınmazları, Kıyılar ve Sayıştay" 96
3.3.18. "TRT Köy Yayınlarının Amaç İlke ve Öncelikleri" 98
3.3.19. "Konut Gereksinmesi ve Karşılanması" 100
3.3.20. "Cumhuriyet Döneminde Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları" 101
3.3.21. "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması" 103
3.3.22. "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişmenin Boyutları" 104
3.3.23. "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanda Toprak-İnsan İlişkileri" 105
3.3.24. "Türk Yazın ve Sanat Yaşamında Köy" 106
3.3.25. "Prof. Fehmi YAVUZ ve Türk Kentbilimi" 107
3.3.26. "Kentsel Türkiye'de ve Ankara'da Konut Sistemi, Gelir Düzeyi ve Tüketim Giderleri" 109
3.3.27. "Kooperatifçilik ve Tarihsel Gelişimi" 110
3.3.28. "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları" 111
3.3.29. "Toplu Konut Yasası ve Uygulama" 112
3.3.30. "Anakent Yönetimi" 113
3.3.31. "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni" 114
3.3.32. "Yönetsel Bölümlemedeki Değişiklikler ve İktidarın Oy Avcılığı" 116
3.3.33. "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi" 117
3.3.34. "Ülkenin Yönetsel Coğrafyası Gelişigüzel Değiştirilirken..." 118
3.3.35. "Toplu Konut Uygulamaları ve Son Yönetmelik Değişikliği" 120
3.3.36. " 'Çok Katlı Yapı'lar ve Kentsel Toprak Siyasamız" 121
3.3.37. "Kooperatiflerin Devletle İlişkilerine Toplu Bakış" 122
3.3.38. "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz" 123
3.3.39. "VI. Teknik Seminer'in Ardından, Kentleşme ve Konut Sorununun Çözümünde Anahtar: Kentsel Arsa Konusunda Oydaşma" 125
3.3.40. "Kooperatifçiliğin Dünyada ve Türkiye'de Nicel Gelişimi" 126
3.3.41. "Çevre İçin Eğitim" 127
3.3.42. "Nasıl Bir Yerel Yönetim Düzeltimi" 129

3.3.43. "Arsa ve Konut Üretiminde Belediyeler ve Konuya İlişkin Yeni Yönetmelik" 131
3.3.44. "KAYA Yazanağı Açısından Yönetimin Taşra Birimlerinin ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi" 132
3.3.45. "Konutta Kooperatif ve Belediye İşbirliği" 133
3.3.46. "Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Eğitim Gereksinmeleri" 134
3.3.47. "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri" 135
3.3.48. "HABITAT II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi" 137
3.3.49. "Geleceğe Yüzakıyla Çıkabilmek İçin Toplumsal İçerikli Konut, Arsa ve Kentleşme Politikaları Gütmeliyiz" 138
3.3.50. "Anayasa Değişikliği ve Kooperatifler, Siyaset Yasağı Kalktıktan Sonra..." 139
3.3.51. "Yerel Yönetimler ve HABİTAT II" 140
3.3.52. "Kooperatifçiliğin 152. Yıldönümünde Dünya ve Türkiye'de Konut Kooperatifçiliği, Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme Karşısında Kooperatif Hareket" 142
3.3.53. "Bölgesel Gelişme İçin Planlama ve Örgütlenme" 144
3.3.54. "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Açısından Hasan Ali YÜCEL" 145
3.3.55. "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler" 147
3.3.56. "'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' Karanlıkları Boğacak!" 148
3.3.57. "Ülke Ülke Yerel Yönetimler: İtalya'da Yerel Yönetimler" 149
3.3.58. "Belediyeler ve Çevre" 150
3.3.59. "Yerel Yönetimler ve Çevre" 152
3.3.60. "Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve 'İlçe Köy Birlikleri' Önerisi" 153
3.3.61. "Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz – İşlendirme (İstihdam) Açısından- " 154
3.3.62. "Marmara'daki Son Depremden Ders Alabilecek miyiz? " 155
3.3.63. "Deprem Bölgelerinde Unutulan Boyut" 157
3.3.64. "2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış" 158
3.3.65. "İstanbul İçin Yönetim Biçimi" 160
3.3.66. "Seçimler Öncesinde Kentleşme, Konut ve Arsa Sorunlarına Toplu Bakış" 161
3.3.67. "İstanbul + 5 İçin Türkiye HABITAT Forumu" 163
3.3.68. "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılması" 164
3.3.69. "Kent Kooperatifleri Açısından Yapı Denetimi" 165
3.3.70. "Yapı Denetiminin Özelleştirilmesi Anayasa Mahkemesi'nden Döndü" 167
3.3.71. "Küreselleşme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler" 168
3.3.72. "Yeni İmar Yasası Önerisi Üzerine" 169

3.4. Gazete, Haber Bülteni ve Benzeri Yerlerde Yayımlanan Yazıları 171
3.4.1. "Yurttaşsız Demokrasi ve Kitle İletişimi" 171
3.4.2. "Üreticinin Öz Malına İMF Niye Karışır?" 172
3.5. Ansiklopedi Maddesi 173

4. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DÜŞÜNCELERİNİN SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI 175
4.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Türkiye'de Kent Planlama ve Kentbilim Hakkındaki Düşünceleri 175
4.2. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Konut ve Türkiye'de Konut Politikaları Konusundaki Düşünceleri 178
4.3. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Türkiye'de Kentsel Arsa Politikaları Konusundaki Düşünceleri 182
4.4. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Çevre Soruları Konusundaki Düşünceleri 186
4.5. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Toplum Kalkınması ve Kırsal Kalkınma Konusundaki Düşünceleri 187
4.6. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Kooperatifçilik ve Konut Kooperatifçiliği Konusundaki Düşünceleri 190
4.7. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Bölge Yönetimi, Özeksel Yönetim ve Taşra Uzantılarının Yeniden Yapılandırılması Konusundaki Düşünceleri 193
4.8. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması Konusundaki Düşünceleri 196
4.9. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Halk Eğitimi Konusundaki Düşünceleri 200

5. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI 204
5.1. Bilim Adamlığı 204
5.2. Yöneticiliği 207
5.3. Sivil Toplum Örgütçülüğü 209
5.4. Gazete Yazarlığı 210
5.5. Serbest Meslek Uygulayıcılığı 211
5.6. Halk Eğitimciliği 211
5.7. Danışmanlıkları 212

ÜÇÜNCÜ KESİM

PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DEĞERİNİN ORTAYA KONMASI

6. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARI BAKIMINDAN VE BİR YURTTAŞ, BİR AYDIN OLARAK İNCELENMESİ 214
6.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Uygulamaları Bakımından İncelenmesi 214
6.1.1. Bilim Adamlığının İncelenmesi 214
6.1.2. Yöneticiliğinin İncelenmesi 219
6.1.3. Sivil Toplum Örgütçülüğünün İncelenmesi 222
6.1.4. Gazete Yazarlığının İncelenmesi 224

6.1.5. Serbest Meslek Uygulayıcılığının İncelenmesi 224
6.1.6. Halk Eğitimciliğinin İncelenmesi 226
6.1.7. Danışmanlıklarının İncelenmesi 227
6.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Bir "Yurttaş" ve Bir "Aydın" Olarak İncelenmesi 229

7. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN KENTBİLİM VE ÖTEKİ UZMANLIK ALANLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ 233
7.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kentbilim Alanı Bakımından İncelenmesi 233
7.2. Prof.Dr. Cevat GERAY'ın Öteki Uzmanlık Alanları Bakımından İncelenmesi 238
7.2.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kamu Yönetimi Bilimi Alanı Bakımından İncelenmesi 238
7.2.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Toplumbilim Alanı Bakımından İncelenmesi 240
7.2.3. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Çevrebilim Alanı Bakımından İncelenmesi 242
7.2.4. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Halk Eğitimi Uzmanlık Alanı Bakımından İncelenmesi 245
7.2.5. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kooperatifçilik Uzmanlık Alanı Bakımından İncelenmesi 247
7.2.6. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Dilbilim Alanı Bakımından İncelenmesi 248

8. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN GÜNÜMÜZ VE GELECEK İÇİN ÖNEMİ: YAPITLARINDAN, DÜŞÜNCELERİNDEN VE UYGULAMALARINDAN BUGÜN VE GELECEKTE NASIL (DAHA İYİ) YARARLANILABİLİR? 251
8.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Günümüz İçin Önemi 251
8.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Gelecek İçin Önemi 256

DÖRDÜNCÜ KESİM

GENEL DEĞERLENDİRME

9. BULUGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ 260
9.1. Bulgular 261
9.2. Öneriler 267
9.3. Genel Sonuç 270

EKLER

EK.1. PFOF. DR. CEVAT GERAY'IN ÖZGEÇMİŞİ 275
Ek.1.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kronolojik Özgeçmişi 275
Ek.1.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamöyküsü 277

EK.2. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ TARİH SIRALAMASINA GÖRE DİZELGESİ 281

EK.3. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ YAYIN TÜRLERİNE GÖRE SINIFLANDIRILMIŞ DİZELGESİ 296
Ek.3.1. Öğretme Amaçlı Ders Notları, Tezleri ve Kitapları 296
Ek.3.2. Toplantı, Konferans ve Seminer Bildirileri 297
Ek.3.3. Bilimsel Dergilerde Yayımlanmış Makaleleri 299
Ek.3.4. Gazete, Haber Bülteni ve Benzeri Yerlerde Yayımlanan Yazıları 310
Ek.3.5. Ansiklopedi Maddesi 310

EK.4. PROF.DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ KONULARINA GÖRE SINIFLANDIRILMIŞ DİZELGESİ 311
Ek.4.1. Kentbilim Alanı ile İlgili Yayınları 311
Ek.4.2. Yönetim Bilim Alanı ile İlgili Yayınları 315
Ek.4.3. Toplumbilim Alanı ile İlgili Yayınları 318
Ek.4.4. Çevrebilim Alanı ile İlgili Yayınları 321
Ek.4.5. Halk Eğitimi Uzmanlık Alanı ile İlgili Yayınları 321
Ek.4.6. Kooperatifçilik Uzmanlık Alanı ile İlgili Yayınları 323

EK.5. PROF. DR. CEVAT GERAY'A UYGULANAN GÖRÜŞME KAĞIDI 326

EK.6. PROF.DR. CEVAT GERAY'IN SEÇİLMİŞ ÇALIŞMA ARKADAŞLARI VE YAKIN ÇEVRESİNDEKİ KİŞİLERE UYGULANAN GÖRÜŞME KAĞIDI 329

KAYNAKÇA 331

ÇİZELGELER DİZELGESİ

Çizelge 1: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yazılı Ürünlerinde Sıkça Kullandığı Arı Türkçe Terimler, Kavramlar, Sözcükler ve Karşılıkları Çizelgesi 250

Çizelge 1: Bulgular ve Öneriler Karşılaştırma Çizelgesi..... 260

KISALTMALAR DİZELGESİ

AB: Avrupa Birliği
AÜ: Ankara Üniversitesi
BM: Birleşmiş Milletler
BYKP: Beş Yıllık Kalkınma Plânı
CENTO: Central Treaty Organization
ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi
DİE: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ: Devlet Su İşleri
GAP: Güneydoğu Anadolu Projesi
GSMH: Gayrı Safi Milli Hasıla
ICA: Uluslararası Kooperatifler Birliği
IMF: İntenational Money Fund
İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi
KAYA: Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
Kent-Koop: Konut Kooperatifleri Birliği
KÖYD: Kalkınmada Öncelikli Yöreler Dairesi
KTÜ: Karadeniz Teknik Üniversitesi
MC: Milliyetçi Cephe
MÜ: Mersin Üniversitesi
ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SBF: Siyasal Bilgiler Fakültesi
SBO: Siyasal Bilgiler Okulu
TODAİE: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TOKİ: Toplu Konut İdaresi
TKY: Toplam Kalite Yönetimi
UKP: Uluslararası Kooperatifler Birliği
UNESCO: United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization
YAYKUR: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu
YİY: Yapıt İnceleme Yöntemi

BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma

Şenol ADIGÜZEL

BİRİNCİ KESİM

ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

Bu kesimde, araştırmanın konusu, denenceleri, amacı ve yöntemiyle ilgili açıklamalar bulunmaktadır. Ayrıca araştırmanın ne şekilde yapıldığına, çalışmanın yöntemine ilişkin açıklamalar, temel kavramlar ve sunuş sırası verilmeye çalışılmıştır.

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, ÖNEMİ, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ

Bu Bölüm kendi içerisinde yedi alt bölümden oluşmaktadır ve bu bölümde araştırmanın konusu ve önemi, araştırmayı yönlendiren denenceler, araştırmanın amacı, temel kavramlar ve sunuş sırası verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Yaşamöyküsü yazıcılığı, uygarlığın ölçütü olan insanı anlamada, insanı çözümlemede kullanılan bir araçtır. İnsan, kendi içinde ele alınıp, çözümleme konusu yapılırken, aynı zamanda insanı, uygarlığın geldiği noktayı, toplumu, içinde yaşanılan yapıyı anlamada bir şifre konumundadır. Onu çözümlemek, toplumsal çözümlemelerin doğrudan bir çıkış noktası olmasa da çözümlememek, toplumsal çözümlemelerin eksik kalması sonucunu doğurur. İnsanı anlamak, çözümleme aracı yapmak bize, insanlığın geçirmiş olduğu gelişim süreci konusunda ve uygarlığın geçmişten günümüze gelen öyküsü hakkında çok önemli ipuçları verir.

Yaşamöyküleri, tanıkların, tanıklıkları yok olmasın diye kaleme alınırlar. Aydemir, "Tek Adam, Mustafa Kemal" (1999a), "İkinci Adam" (1999b) ve "Menderes'in Dramı" (1999c) isimli çalışmaları ile Mustafa Kemal, İsmet İNÖNÜ ve Adnan MENDERES'in yaşamlarını öykülerken, aynı zamanda, yaşadıkları dönem

Türkiye'sinin siyasal, ekonomik, toplumsal ve yönetimsel yapılarına ve bu yapılardaki değişim ve gelişim sürecine de tanıklık etmektedir.

Atay (1996), "Bir Bilim Adamının Romanı" başlıklı çalışmasıyla ünlü bir matematikçi olan Prof. Dr. Mustafa İNAN'ın özel ve meslek yaşamını öykülerken, aynı zamanda dönemin üniversitelerindeki gelişim sürecine de tanıklık etmektedir.

Abadan, Unat (1998), "Kum Saatini İzlerken" isimli çalışmasıyla kendi özel ve meslek yaşamını öykülerken bir yandan da yaşamış olduğu dönem Türkiye'si ve Avrupa'sının II. Dünya Savaşı yıllarında yaşamış olduğu zorluklara, başta SBF (Siyasal Bilgiler Fakültesi) olmak üzere İstanbul ve Ankara'daki Türk Üniversiteleri'nin gelişme çabalarına ve Türk siyasal yaşamının geçirmiş olduğu çalkantılı döneme tanıklık etmektedir.

Meslek yaşamöyküsü, meslek yaşamı öykülenen kişinin çalıştığı mesleğin ve uzmanlık alanının da gelişim öyküsüdür aynı zamanda. Bu anlamda, Prof. Dr. Cevat GERAY'ın meslek yaşamı öykülenirken, aynı zamanda, bilimsel çalışmalar yaptığı ve sayısız bilimsel yapıt kazandırdığı başta kentbilim olmak üzere, yönetim bilimi, çevrebilim ve toplumbilim gibi uzmanlık alanlarının da gelişim süreçlerine tanıklık edilmektedir. Bir aydın, bir kentbilimci ve Türkiye'de "kentleşme" ve "çevre" konularında ilk bilgi odağı olarak anılan grubun, etkin bir üyesi olan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın meslek yaşamını öyküleyen **"BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları, Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma"** başlıklı çalışmamız, Prof. Dr. Cevat GERAY'ı, değişik uzmanlık alanları bakımından ele alıp incelemeyi ve bilimsel katkılarını, ortak ölçütler kullanarak değerlendirmeyi ve kentbilimin Türkiye'deki gelişim sürecine tanıklık etmeyi konu edinmiştir.

Çalışmamız, "Bir Ülkede Bir Bilim Dalındaki Yayınların Gelişme Aşamaları"ndan, son aşamaya denk gelmektedir. Kartal (1999,198) bu aşamaları, şu şekilde belirlemiş ve adlandırmıştır:

1) Genel ve süreli yayınlarda o bilim dalıyla ilgili kısa popüler makalelerin yayımlanması.

2) Tek konulu araştırma yazanaklarının (monografların) kitap biçiminde yayımlanması.

3) Derleme kitapların yayımlanması.

4) Ortak (çok yazarlı) kitapların yayımlanması.

5) Ders kitaplarının (text book) yayımlanması.

6) Hakemsiz uzmanlık (meslek) dergilerinin yayımlanması.

7) Hakemli uzmanlık (meslek) dergilerinin yayımlanması.

8) O bilim dalının ünlü kişilerinin (ustalarının) meslek yaşamöykülerinin veya (özyaşamöykülerinin) yayımlanması.

Sıraladığımız aşamalardan sekizinci aşamada ortaya konulan çalışmamız, ulusal boyutları da aşıp başta kentbilim olmak üzere farklı uzmanlık alanlarına özgün ve evrensel katkılar sağlayan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın hayatında yolculuk yaparak, konuyla ilgili kamuoyuna, alanında usta bir bilim adamını tüm yönleriyle tanıtma iddiasındadır. Bu anlamda, araştırmamız, hem Prof. Dr. Cevat GERAY'a gereken değerin verilmesini sağlamak hem de GERAY'ın düşünceleri, yapıtları ve uygulamalarından günümüzde ve gelecek dönemlerde daha iyi yararlanma yöntemlerini ortaya koymak anlamında önem taşımaktadır.

Bir aydın ve çok yönlü bir bilim adamı olan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın, yaşamı, yapıtları, leri ve uygulamalarını sınıflandırarak incelemek demek, Kamu Yönetimi Bilimi Dalı'nın, kendisinin de **"ilk bilgi odağı"** olarak görüldüğü Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'na, Yönetim Bilimi Anabilim Dalı'na, Toplumbilim, Kooperatifçilik, Halk Eğitimi gibi uzmanlık alanlarına damgasını vuran bir **"bilimsel araştırma ve düşünce odağı"**nı incelemek demektir.

Şu bir gerçektir ki Cevat GERAY'lar paylaşılmalı. Nasıl ki sevgiler paylaşıldığında çoğalır, GERAY'lar da paylaşıldıkça çoğalacak ve her alanda hak ettikleri yeri alacaklardır.

1.2. Araştırmanın Denenceleri

Araştırmaya ışık tutan ve araştırmanın dayandırıldığı denenceler şunlardır:

D.1. Kentbilim, Türkiye'de bilgi birikiminden ve hizmetlerinden halkın yaygın olarak yararlanabildiği bir çalışma alanı olamamasına ve seçkinci bir uğraş durumunda kalmış olmasına karşın, Kamu Yönetimi kökenli bir kentbilimci olan Prof. Dr. Cevat GERAY, Kentbilim ve ürün vermiş olduğu öteki bilim ve uzmanlık alanlarında üretmiş olduğu bilimsel bilgi birikiminin kamuoyuna ulaşmasını sağlayabilmiş, kamuoyu eğitimi yönünde gözle görülebilir bir çaba göstermiştir.

D.2. Prof. Dr. Cevat GERAY, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla, Kentbilim alanının yalnızca bir teknik uğraşı alanı olmaktan çıkıp, değişik sosyal bilim alanlarından bilim adamlarının da ilgi duyduğu, çok yönlü bir bilim dalı haline gelmesi sürecine çok büyük katkılar sağlamıştır.

D.3. Prof. Dr. Cevat GERAY, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla Türk Kentbilimine katkılarının yanı sıra Toplumbilime, Çevrebilime ve Yönetim Bilimine de büyük katkılar sağlamış çok yönlü bir bilim emekçisidir.

D.4. Prof. GERAY, emek verip bilimsel ürünler ortaya koyduğu bilim ve uzmanlık alanlarına kuramsal katkılarının yanı sıra, yöneticilik uygulamaları sırasında bu kuramsal katkılarının yaşama geçirilmesi yönünde de katkılar sağlamıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amaçları şunlardır: (1) Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamöyküsünü ortaya koymak, (2) Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bilimsel yapıtlarını, düşüncelerini ve uygulamalarını sınıflandırarak tanıtmak, (3) Prof. Dr. Cevat GERAY'ı değişik uzmanlık alanları bakımından incelemek, (4) Kentbilim ve öteki uzmanlık alanlarına yapmış olduğu özgün katkıları ortaya çıkarmak ve bu katkıları ortak ölçütler kullanarak değerlendirmek, (5) Prof. Dr. Cevat GERAY'ı bir "yurttaş" ve bir "aydın" olarak incelemek, (6) Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bütün bilimsel yapıtlarını içeren, bir **"Cevat GERAY Kaynakçası"** oluşturmak.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, betimsel ve tarihsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bilindiği gibi betimsel araştırma yöntemi, varolan durumun resmini çekmek, varolan durumu, katkı yapmaksızın ortaya koymaktır. Tarihsel araştırma yöntemi ise geçmişte olmuş bitmiş olayları, durumları, sorunları, kurumları, kişileri ve varlıkları günümüze ulaşmış kanıt ve belgelerden, canlı tanıklardan yararlanarak ortaya koymaktır. Çalışmada bu araştırma yöntemleri kullanılarak ve varolan bilgiler temel alınarak özgün düşünceler üretilmeye çalışılmıştır.

1.5. Araştırmanın Bilgi Derleme ve İşleme Araçları

Araştırmada bilgi derleme aracı olarak, yazılı kaynakların taranması, soru kağıdı yöntemi ve görüşme gibi veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır.

Çalışmada betimsel ve tarihsel araştırma yöntemi kullanılarak kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. **"BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ : Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları: Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma"** başlıklı çalışmamıza konu olan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamını, yapıtlarını, düşüncelerini, uygulamalarını ve kentbilim alanına katkılarını irdelemek amacıyla, kaynak taraması yöntemiyle, yazmış olduğu kitap, makale, gazete ve dergi yazıları, katılmış olduğu seminer ve konferans metinleri Kartal (1997)'ın geliştirmiş olduğu Yapıt İnceleme Yöntemi (YİY) yardımıyla incelenmiştir. Ayrıca Prof. Dr. Cevat GERAY'ın kendisiyle ve yakın çalışma arkadaşlarıyla "Görüşme Kağıdı" kullanılarak kurgulu görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden çıkan sonuçlar, kaynak taraması yöntemiyle ortaya çıkarılan verilerle harmanlanmış ve Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bilimsel yapıtları, düşünceleri ve uygulamaları sınıflandırılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yazılı kaynak taraması, soru kağıdı ve görüşme gibi veri toplama tekniklerinden yararlanılarak elde edilen veriler, kurgulu ve bütüncül tekrara dayalı yazma yöntemleri (Kartal,1993,14,15) bir arada kullanılarak işlenmiştir.

1.6. Temel Kavramların Tanımları

Çalışma boyunca kullanılmış olan anahtar kavramların hangi anlamda kullanıldıkları aşağıda sunularak, araştırmanın anlaşılabilirliği güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Kamu Yönetimi ve kentbilim alanında, "anahtar kelime ve kavramlar"la ilgili tanımlamaları içeren yapıtlar (Akıncı,1996; Erten,1999; Görmez,1997; Göymen, 1997; Gürpınar, 1996; İspir, 1991; Şenyapılı, 1978; Ünal, Duyguluer, Bolat,1998; Yavuz, 1980) ve diğerleri incelendiğinde, genellikle Kartal (1992)'ın **Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentlileşme**, Keleş (1996)'in, **Kentleşme Politikası** ve yine Keleş (1998)'in **Kentbilim Terimleri Sözlüğü** adlı eserlerine gönderme yapıldığı görülmektedir. Bu nedenle, bu araştırmada önem taşıyan kavramlar, bu temel kaynaklara dayanılarak tanımlanmıştır. Araştırmada bu tanımlar aşağıda açıklanan ve yukarıdaki kaynaklara dayanan anlamlarıyla yer almışlardır.

Kent: "Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun yerleşme, barınma gidiş geliş, çalışma, dinlenme ve eğlenme gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşılarda bulunduğu, köylere göre, nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimidir" (Keleş,1998,75).

Kentleşme: "Sanayileşme ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütleşme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi sürecidir" (Keleş,1998,80).

Kentlileşme: "Kentleşme akımı sonucunda,toplumsal değişmenin,insanların davranışlarında ve ilişkilerinde, değer yargılarında, tinsel ve özdeksel yaşam biçimlerinde değişiklikler yaratması sürecidir" (Kartal,1992,49).

Kent Planlaması: "Toplumsal ve iktisadi gereksinmeleri gözönünde bulundurarak kentlerin fiziksel gelişmelerinin biçimlendirilmesine yön vermekle ilgili sorunlarla uğraşan bir bilim, bir sanat ve bir uğraş alanıdır" (Keleş,1996,77).

Kentbilim: "Kentlerin değişmesine, büyümesine, gelişmesine, bayındırılmasına ve düzenlenmesine yön veren, kentsel çevreyi, yaşamın toplumsal, ekonomik, ekinsel, yönetkil ve güzelduyusal gereklerini göz önünde tutarak düzenleyen uğraşı, bilim ve sanat dalıdır" (Keleş,1998,78).

Kentbilimci: "Kentbilimin uğraşısı olan konularda uzmanlaşmış ve bu konularda bilimsel yapıtlar ortaya koyarak eğitim faaliyetlerinde bulunan, kentbilim alanında kamuoyunun bilinçlenmesine katkılar sağlayan bilim çalışanlarına denir" (Keleş,1998).

Bu tanımdan yola çıkılarak yapılan ve çalışmada geçerli olan kentbilimci tanımı şöyledir: Kentbilim uğraş alanını kendine araştırma ve çalışma konusu olarak seçmiş, üniversitelerin Kamu Yönetimi Bölümleri Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dallarında ve Kent ve Bölge Planlaması Bölümleri'nde bilimsel yapıtlar ortaya koyarak eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunan öğretim üyesi düzeyindeki bilim çalışanlarıdır.

Kırsal Bayındırım: Belediye sınırları dışında kalan kırsal alanlarda bayındırlık etkinliklerini düzenlemeyi amaçlayan yasal kuralların, denetimlerin uygulanması (Keleş, 1998, 85).

Kırsal Gelişme: Kırsal alanların daha bayındır duruma getirilmesi, kamu işgörülerinin tümleştirilmesi ve köylerde yaşayan insanların gelirlerinin artırılması için her düzeyde alınan önlemler ve kapsamlı tasarlarla kırsal alanlarda sağlanan değişim (Keleş, 1998, 86).

Konut Gereksinmesi: Her ev halkını, en küçük ölçünlerle de barındırabilmek için gerekli konut birimi sayısı ile, belli bir anda toplumda var olan konut birimlerinin sayısı ve niteliği arasındaki ayrım (Keleş, 1998, 90).

Toplu Konut: Konut birleşkesi, konut yapım ortaklığı ya da konut bankaları gibi kamusal ya da özel kuruluşlarca gerçekleştirilen ve çok sayıda ailenin barınma

gereksinmesini karşılayan büyük çaptaki konutlandırma ve yerleştirim girişimi (Keleş, 1998, 120).

Toplu Yerleşim: Dağınık yerleşmenin karşıtı olan ve bir yerleşmede yapıların birbirlerine yakın ya da bitişik olmalarını gerektiren bir nüfus yerleşmesi türü (Keleş,1998, 121).

Toplum Kalkınması: Yerel toplulukların, ekonomik, toplumsal ve ekinsel sorunlarını çözmek amacıyla giriştikleri çabaların devletçe her türlü olanaklarla desteklenmesine ve bu yönden ulusal düzeydeki kalkınma çabalarına katılmalarına dayalı eğitsel ve örgütsel süreçlerin tümü (Keleş, 1998, 120).

Toplumsal Konut: Yoksul ya da dar gelirli toplulukların barınma gereksinimlerini karşılayabilecek biçimde yapılmış, en küçük boyut ve niteliklerde, sağlık koşullarına uygun, sağlam ve ucuz konut (Keleş, 1998, 120).

1.7. Araştırmanın Sunuş Sırası

Çalışmamız, dört kesim ve bu kesimlere bağlı dokuz bölüm ile ekler ve kaynakçadan oluşmaktadır.

"ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR" başlığını taşıyan birinci Kesim bir bölümden oluşmaktadır. "ARAŞTIRMANIN KONUSU, ÖNEMİ, AMACI VE YÖNTEMİ" başlıklı bu Bölümde araştırmayı tanıtmaya yönelik olarak, araştırmanın konusu, önemi, denenceleri, amacı, temel kavramların tanımları, yöntemi ve sunuş sırası verilmiştir.

Araştırmanın ikinci kesimi **"PROF. DR. CEVAT GERAY'IN TANITILMASI"** başlığını taşımakta ve dört bölümden meydana gelmektedir. İkinci Kesimin ilk bölümü olan ve "PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAŞAMÖYKÜSÜ" başlığını taşıyan ikinci bölümde, Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamı öykülenerek, özel ve meslek yaşamı ortaya konulmuştur. İkinci kesimin, "PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAPITLARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI" başlıklı üçüncü Bölümünde, Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bilimsel yapıtları, araştırmacının ulaşabildiği kadarıyla, sınıflandırılarak verilmiştir. "PROF. DR. CEVAT GERAY'IN

DÜŞÜNCELERNİN SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI" başlıklı dördüncü Bölümde Prof. GERAY'ın akademik çalışma süreci içerisinde olgunlaştırdığı düşünceleri, "PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI" başlıklı beşinci Bölümde ise uygulamaları ve uğraş alanları değer yargısı katılmadan, olduğu gibi sınıflandırılarak incelenmiştir.

"PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DEĞERİNİN ORTAYA KONMASI" başlığını taşıyan üçüncü Kesim üç bölümden oluşmaktadır. Bu kesimin ilk bölümü olan ve "PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARI BAKIMINDAN VE BİR YURTTAŞ, BİR AYDIN OLARAK İNCELENMESİ" başlıklı altıncı Bölümünde Prof. GERAY, uygulamaları bakımından incelenmiş ve GERAY'ın yurttaş ve aydın kişiliği ortaya konulmuştur. "PROF. DR. CEVAT GERAY'IN KENTBİLİM VE ÖTEKİ UZMANLIK ALANLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ" başlığını taşıyan yedinci Bölümde Prof. GERAY, kentbilim ve öteki uzmanlık alanları bakımından mercek altına alınmış ve incelenmiştir. Bu kesimin son bölümü olan ve " PROF. DR. CEVAT GERAY'IN GÜNÜMÜZ VE GELECEK İÇİN ÖNEMİ: YAPITLARINDAN, DÜŞÜNCELERİNDEN VE UYGULAMALARINDAN BUGÜN VE GELECEKTE NASIL (DAHA İYİ) YARARLANILABİLİR?" başlıklı sekizinci Bölümde ise, Prof. GERAY'ın günümüz ve gelecek için önemi irdelenmiş, yapıtlarından, düşüncelerinden ve uygulamalarından günümüzde ve gelecekte nasıl daha iyi yararlanılabileceği ortaya konulmuştur. Çalışmamızın alana katkı sağlamaya çalışıldığı bu kesiminde, araştırmacı, kendi gözlem ve değerlendirmelerini çalışmaya katmış ve denenceler sınanmıştır.

"GENEL DEĞERLENDİRME" başlığını taşıyan ve "BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ" başlıklı bir bölümden oluşan dördüncü ve son kesimde ise çalışmanın genel bir değerlendirilmesi yapılarak, çalışma boyunca elde edilen bulgular ortaya konulmuş ve bu bulgular doğrultusunda somut öneriler geliştirilmiştir. Son olarak da, "Genel Sonuç" başlığı altında çalışmanın alana yapmış olduğu katkının özeti ve alanda çalışacak olan araştırmacılara öneriler ortaya konulmuştur.

İKİNCİ KESİM

PFOF. DR. CEVAT GERAY'IN TANITILMASI

Bu kesimde Prof. Dr. Cevat GERAY'ın tanıtılmasına yönelik olarak, yaşamöyküsü verildikten sonra yapıtları, düşünceleri ve uygulamaları sınıflandırılarak ortaya konulmuştur.

2. PFOF. DR. CEVAT GERAY'IN YAŞAMÖYKÜSÜ

Bu bölümde Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamı, yorum katılmaksızın doğumundan günümüze öykülenmiştir.

2.1. Doğumundan Üniversite Yıllarına

İstanbul'da, 23.05.1930 tarihinde bir memur çocuğu olarak doğan Cevat GERAY, ilkokulu Kasımpaşa İlkokulu'nda okudu. Çok değerli öğretmenlerin yönlendirmeleriyle başarılı bir öğrenci olan Cevat GERAY, orta öğreniminin ilk aşamasını da Kasımpaşa'da bulunan Kasımpaşa Ortaokulu'nda tamamladı. Cevat GERAY, ortaokulda, sonradan lise yıllarında da beraber olacağı matematik öğretmeni Fikret İZGÜ sayesinde çok iyi bir matematik bilgisine sahip oldu. Haydarpaşa Lisesi'nde parasız yatılı olarak okuyan Cevat GERAY, Anadolu'nun çok değişik yerlerinden gelen yatılı öğrencilerle geliştirdiği arkadaşlıklar sayesinde, farklı bir toplumsallaşma süreci yaşadı. Lise öğreniminde de çok başarılı bir öğrenci olan Cevat GERAY, değişik sosyal etkinliklere katılıyor, okul gazetesi çıkarılmasında öncülük ediyor ve "Son Saat" isimli gazeteye gençlik ve lise hayatıyla ilgili sorunlar konularında yazılar yazıyordu (Adıgüzel, 2002a).

Yazın öğretmenlerinden Enver Naci GÖKŞEN, kendisinin yönetmekte olduğu dergilerde yazılar yazması ve çeviriler yapması konusunda, Cevat GERAY'ı sürekli olarak teşvik ediyor ve cesaretlendiriyordu. GERAY da öğretmeninin bu teşviklerinden cesaret alarak, GÖKŞEN'in yönetmekte olduğu dergilerde başta gençlik sorunları olmak üzere çok farklı konularda daha geniş kapsamlı yazılar yazmaya başladı. Cevat

GERAY'ın günümüzde teknik bilgiler vermek zorunda kaldığı bilimsel yazılarını dahi çok akıcı bir dille yazabilmesinde, yazı ve konuşmalarında Türkçe'yi çok iyi kullanabilmesinde, kuşkusuz çok erken yaşlarda yazın hayatına atılmasının büyük katkıları olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

2.2. Üniversite Öğrenimi Dönemi

Cevat GERAY, 1950-1951 ders yılında Ankara Üniversitesi (AÜ), Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF)'nde üniversite öğrenimine başladı. Cevat GERAY'ın üniversite öğrenimine başladığı dönem aynı zamanda Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarına rastlamaktadır. GERAY, bu dönemdeki Demokrat Parti uygulamalarını bir karşı-devrim sürecinin başlangıcı olarak görmektedir. İktidarda bulunan Demokrat Parti'nin uygulamaları, GERAY'da "karşı-devrimci bir süreç karşısında öğrencilik döneminde de yapılması gereken uygulamalar olabileceği" düşüncesinin oluşmasına neden olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, karşı-devrimci bir süreç olarak gördüğü Demokrat Parti uygulamaları karşısında öğrenciliği döneminde de yapabileceklerinin olduğu düşüncesiyle öğrenci derneklerine girerek birtakım çalışmalar yürüttü. GERAY, SBF Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu'nda ve Milli Türk Talebe Federasyonu adını taşıyan ilerici öğrenci kuruluşunda etkin bir üye olarak çalışmalarda bulundu. Aynı dönemde Öğrenci Derneği'nin Kültür Kolu Başkanlığı, sonra da Genel Kurul Başkanlığı görevlerini üstlendi. O dönemin Milli Eğitim Bakanı milliyetçi ve muhafazakar bir çizgide olan Tevfik İLERİ'ydi ve uygulamalarıyla, Bakanlığını da kendi çizgisine çekmeye çalışıyor, eğitim alanındaki Atatürkçü kazanımları aşındırmayı amaçlıyordu. Cevat GERAY ve arkadaşları, öğrenci derneklerini örgütleyerek, karşı-devrimci bir süreç başlatan Demokrat Parti ve özellikle de Milli Eğitim Bakanı Tevfik İLERİ'ye karşı, Atatürkçülük karşıtı uygulamalar içerisinde olduğu gerekçesiyle çok güçlü bir kamuoyu oluşturdular. Öğrenci Dernekleri'nin ve Talebe Federasyonları'nın girişimiyle oluşturulan komisyonun çalışmaları ve baskıları sonucunda Tevfik İLERİ istifa etmek zorunda kaldı. Bu istifa, GERAY'da önceden yer etmiş olan "bilinçli yurttaş olma" ve "örgütlü toplum olma" konusundaki düşüncelerin daha da pekişmesini sağlamış ve

O'nun daha sonraki dönmelerde etkin bir sivil toplum örgütçüsü olma sürecine katkılar sağlamıştır. Bu kapsamda Cevat GERAY, öğrenci arkadaşlarını tüm sosyal etkinliklere katılmaları konusunda teşvik etmiş ve bu sosyal etkinliklerde öncü bir rol oynayan öğrenci derneklerinde etkin roller üstlenmiştir. GERAY, Yeşilay Derneği'nin önce SBF'de, sonra da Ankara Üniversitesi öğrencileri arasında örgütlenmesi çalışmalarına katılmıştır. Öğrenci ve meslek sahibi arkadaşlarıyla birlikte Türk Devrim Ocakları'nı kuran Cevat GERAY, o dönemlerde Avrupa Birliği'nin kurulması yönünde kampanyaların da içinde yer almış ve bu konuda düzenlenmiş olan Gençlik Konferansı'na da katılmıştır. Üçüncü sınıfındayken, "Barış ve Sosyal İlerleme Sembolü Olarak Birleşmiş Milletler" konulu bir kompozisyon yarışmasına, Birleşmiş Milletler (BM)'in Avrupa bölgesini temsilen yarışmaya katılan Cevat GERAY, Avrupa Düzeyinde birincilik ödülünü kazanmış, ödül olarak da İsviçre'nin Cenevre kentinde bulunan bölge merkezine çağrılmıştır (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, fakültedeki öğrenimi döneminde, üçüncü sınıfta yapacağı bölüm tercihi konusunda Uluslararası İlişkiler Bölümü ve o zamanki adıyla İdari Şube arasında kararsız kaldı. Sonunda kaymakam olarak, ülke yönetimine daha fazla katkıda bulunacağını düşünerek İdari Şube'yi seçen Cevat GERAY'ın bu tercihinde ve daha sonra, akademisyenliğe başladığı dönemde "Şehircilik Kürsüsü"nü seçmesinde, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un etkisi çok büyük olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

2.3. Mezuniyet Sonrası Dönem ve Akademisyenliğe İlk Adım

Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni 1953 yaz döneminde bitiren Cevat GERAY, yönünü bulma konusunda artık karar vermiştir: Akademisyenliğe atılacak ve Prof. Fehmi YAVUZ'un asistanı olacaktır. Çünkü çok sevdiği ve değer verdiği Prof. Fehmi YAVUZ, Cevat GERAY'ı çok etkilemiştir ve "Şehircilik", O'nun en çok ilgi duyduğu konudur artık. Ancak zorunlu hizmetinden dolayı kaymakamlık stajına başlayan Cevat GERAY, önce Bursa'da, sonra da İstanbul'da çeşitli birimlerde staj yaptı. Daha sonra da İstanbul Şişli ve Beyoğlu'nda kaymakam vekili olarak çalıştı (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, üniversitede öğrenci derneklerinde, özellikle de Yeşilay Derneği'ndeki etkin çalışmaları sırasında, aynı zamanda Türkiye Yeşilay Derneği Genel Başkanı olan İstanbul Vali ve Belediye başkanı Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim GÖKAY'ın dikkatini çekmiştir. Gökay, Cevat GERAY'ın mezuniyet sonrasında kaymakamlık stajını kendi yanında yapması için İçişleri Bakanlığı'ndan istekte bulunmuştur. Cevat GERAY, staj çalışmalarının yanı sıra bir yandan da Yeşilay Genel Merkez Kurulu üyesi olarak, okullarda, cezaevlerinde ve başka yerlerde içki içmenin birey ve toplum için zararlarını anlatan konferanslar vermiştir (Keleş, 2001, 25,26).

Rize'nin İkizdere İlçesi'nde de kaymakam vekilliği yapan Cevat GERAY, kaymakamlık stajını tamamladığı günlerde AÜ, SBF Şehircilik Kürsüsü'nün açmış olduğu asistanlık sınavına başvurur. Sınava girdiği gün, kaymakamlık stajı da bitmiş, kendi adına kura çekilmiş ve kaymakam olarak Antalya'nın Gündoğmuş İlçesi'ne ataması yapılmıştır. SBF'nin açmış olduğu asistanlık sınavını kazanan Cevat GERAY, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un da isteği doğrultusunda, 1955 yılı Aralık ayında kaymakamlık görevine başladı. Prof. Fehmi YAVUZ'un "öğrencisi Cevat GERAY'ın, SBF Şehircilik Kürsü'sünde çalışacak bir akademisyen olarak, Türk Kamu Yönetimi'nin ve kırsal Türkiye'nin içinde bulunduğu yapısal sorunlara uygulamalar içerisinde bulunarak tanıklık etmesini" istemesi, GERAY'ın kısa bir süre de olsa kaymakamlık yapmasının temel nedenidir. GERAY'ın kısa süre de olsa kaymakamlık yapması ve bu kısa dönem içerisinde yapmış olduğu gözlemler, O'nun gelecek dönemlerde yapacağı akademik çalışmalarının da esin kaynağı olmuş, böylece öğretmeni Prof. YAVUZ'un öngörüleri de doğrulanmıştır. Öyle ki GERAY'ın kaymakam vekili olarak görev yaptığı İkizdere ilçesindeki orman köylülerinin sorunlarıyla ilgili olarak yapmış olduğu gözlem ve araştırmalar, O'nun daha sonraki akademik yaşamında disiplinlerarası bir bilim insanı olmasına çok büyük katkılar sağlamıştır. GERAY, bu gözlem ve araştırmalarını daha sonraki dönemlerde zenginleştirerek Toplumbilim alanına giren "Kırsal Kalkınma", "Toplum Kalkınması" gibi konularda öncü çalışmalar yapmış ve özgün bilimsel ürünler ortaya koymuştur. Yalnızca bir yönetici olarak değil, akademik anlamda iyi bir gözlemci ve araştırmacı kimliğiyle, yaklaşık olarak iki buçuk yıl İçişleri Bakanlığı bünyesinde çalışan Cevat

GERAY, bu dönem sonunda kaymakamlıktan ayrılarak, SBF Şehircilik Kürsüsü'nde asistanlık görevine başlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

2.4. Akademik Olgunlaşma Dönemi

Cevat GERAY, SBF'de asistanlığa başladıktan sonra, SBF'nin ilk doktora öğrencilerinden birisi oldu. Doktora derslerini tamamlayan Cevat GERAY, 1957 yılının Eylül ayında SBF ile New York Üniversitesi arasında yürütülmekte olan "ortak öğretim üyesi değişimi" projesi kapsamında Amerika Birleşik Devletleri'ne gönderildi. Türkiye'de başlatmış olduğu çalışmalarını ABD'de de sürdüren Cevat GERAY, **"Şehir Planlamanın Başlıca Tatbik Vasıtaları"** başlıklı doktora tezini de büyük ölçüde oradaki kaynaklardan yararlanarak hazır hale getirdi. 1959 yılının Temmuz ayında Türkiye'ye dönen GERAY, aynı yılın Aralık ayında doktora yeterlilik sınavında başarılı olmuş, 18.03.1960 tarihinde de tez savunmasında başarılı olarak "Siyasi İlimler Doktoru" olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

O dönemde üniversitelerde yardımcı doçentlik kadrosu olmadığından ve doktorayı bitiren akademisyenlerin doçent oluncaya kadar dört yıl beklemeleri gerektiğinden, Cevat GERAY bu dönemde bağımsız olarak derslere girememiş, derslere öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'la birlikte girmiştir (Keleş, 2001, 269). Yine o dönemde, Fehmi YAVUZ 1960 İhtilali sonrasında kurulan hükümette Milli Eğitim Bakanı olunca, Cevat GERAY da bir süre Fehmi YAVUZ'un Özel Kalem Müdürlüğü'nü yapmıştır. Cevat GERAY'ın kendisi için farklı bir alan olan eğitim ve halk eğitimi konularına ilgi duymasında ve bu konularda bilimsel çalışmalar yapmaya başlamasında, bu dönem içerisinde gerçekleştirmiş olduğu uygulamalar ve gözlemler esin kaynaklığı yapmıştır. GERAY'ın bu görevi yürütebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'yla bir bağlantısının olması gerekmektedir. Bu kapsamda GERAY, Ankara'daki Yüksek Öğretmen Okulu'nda Sosyoloji ve Sanat Tarihi derslerine girmeye başlar. Cevat GERAY, bu görevi, dört ay gibi kısa bir dönem yürütmüş olmasına karşın, bu dönem içerisinde ülkenin eğitim sorunlarına yakından tanık olur, öğretmen örgütleriyle ilişkilerini geliştirir ve toplum kalkınması konusunda başlatmış olduğu çalışmalarla bağlantılı olarak, "Toplum Eğitimi" ve "Halk Eğitimi" konularında

bilimsel çalışmalar yapar. GERAY'ın buradaki deneyimi ve çalışmaları, ilerideki akademik yaşantısı içerisinde ortaya koyacağı bilimsel ürünlerin alt yapısını oluşturması açısından büyük yararlar sağlar (Adıgüzel, 2002a).

Doçent oluncaya kadar geçirmesi gereken yasal süre içerisinde askerlik görevini de tamamlayan Cevat GERAY, askerliğinin bitiminde tekrar SBF Şehircilik Kürsüsü'ndeki asistanlık görevine dönmüştür. GERAY, askerlik döneminde de uzman olarak, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Sosyal Planlama Dairesi'nde, toplum kalkınması ve şehircilikle ilgili konularda araştırma danışmanlığı yaparak bilimsel çalışmalarını sürdürmüştür. Cevat GERAY, **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği"** adlı çalışmasıyla doçent ünvanını alarak, 24.11.1966 tarihinde SBF'de doçentlik kadrosuna atanmıştır (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,1).

Cevat GERAY, 1961 Anayasası'nın Türk bilim ve siyasal yaşamına getirmiş olduğu özgürlükçü ortam ve bu ortam içerisinde tartışmaya açılan "Sosyal Devlet", "Toplum Kalkınması", "Kırsal Kalkınma", "Toprak Reformu" gibi Sosyal Bilim konularında öncü olarak nitelendirilebilecek bilimsel çalışmalar yapmıştır. GERAY, yeni Anayasa ile oluşan özgür ortam içerisinde çokça konuşulan ve gündeme gelen bu konularda, kaymakamlık dönemindeki gözlem ve araştırmalarından da faydalanarak gelecek dönmelerde ortaya koyacağı bilimsel çalışmalarına temel oluşturacak önemli bilimsel ürünler ortaya koymuştur (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, SBF'de lisans düzeyinde "Şehircilik", "Mahalli İdareler", "Türkiye'nin Sosyal Yapısı" derslerini ve seminerlerini vermeye başlamış, doçentliğinden bu yana da aralıksız olarak "Toplum Kalkınması" ve "Mahalli İdareler" konularında doktora kursu ve seminerleri vermektedir. GERAY ayrıca, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Mart 1968'den bu yana "Toplum Kalkınması", "Halk Eğitimi" ve "Köy Sosyolojisi" derslerini de vermektedir. GERAY, AÜ dışında da, 1963-1966, 1968-1972 yılları arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü'nde, 1972'de Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ)'nde "İmar Hukuku" dersleri vermiştir (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,2).

Cevat GERAY, ders ve seminer çalışmalarının yanı sıra farklı akademik çalışmalar da yürütmüştür. 1971-1972 yıllarında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde 1966, 1967 yıllarında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde çeşitli konferanslar vermiş, çalışma alanına giren konularda, İmar ve İskan Bakanlığı, Mühendis ve Mimarlar Odası, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE), İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Şehircilik Enstitüsü, İller Bankası, Köy İşleri Bakanlığı gibi kamusal ve mesleki kuruluşlarca düzenlenen seminer, konferans, panel ve açık oturumlarla, özel uzmanlık komisyonları çalışmalarına konuşmacı, eleştirmen olarak katılmıştır. Ayrıca Central Treaty Organization (CENTO)'nın 1973 yılında Ankara'da düzenlediği "Kır Konuları Sempozyumu"na, "Implementation of Aided Self-Help Housing Method in Turkey" başlıklı bir bildiri sunmuştur. Doç.Dr. Cevat GERAY, 1974 yılında, **"Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar"** adlı kitabını, 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 23. ve Üniversite Öğretim Üyelerinin ve Kürsü Profesörlerinin Seçimleri ile Profesörlüğe Yükseltme Hakkındaki Tüzük'ün 8. maddesinde öngörüldüğü üzere, bilimsel yeterliliğini göstermek amacıyla profesörlük takdim tezi olarak komisyona sunması sonrasında da profesör olmuştur (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,2).

2.5. TRT'de Danışmanlık Dönemi

Cevat GERAY, akademik olgunlaşma sürecinde, bir yandan akademik kadrolara atanması için yasal gereklilik olan bilimsel çalışmaları yaparken, aynı zamanda da, 1961 Anayasası'nın sağlamış olduğu özgür bilimsel ortam ve gündeme getirmiş olduğu yeni Sosyal Bilim konuları çerçevesinde, kendi alanı olan Kentbilim alanı dışında, Toplumbilim, Yönetim Bilimi, Çevrebilim, Kooperatifçilik, Halk Eğitimi gibi alanlarda da özgün bilimsel ürünler verdi. Prof. GERAY'ın farklı bilim dallarındaki bu üretkenliği, hem bilim çevrelerinin hem de Türk genörgütünün ilgisini çekmeye başlamış, bu kapsamda, bir çok bilimsel açık oturum, seminer, sempozyum gibi etkinliklere katılmış, genörgütünden de danışmanlık teklifleri almaya başlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu 1970-1971 döneminde yeni bir yapılanma içerisine girmiş, bu doğrultuda TRT'nin başında olan yöneticiler, Prof. GERAY'dan, çok yönlü bir bilim emekçisi ve çok farklı alanlarda bilimsel ürünler ortaya koyan bir bilim insanı olarak bu yapılanamaya destek vermesi konusunda istekte bulundular. Prof. GERAY da bu teklifi kabul ederek, TRT'nin yeniden yapılanma sürecine hem danışman, hem de araştırma yöneticisi olarak katkı sağlamıştır. Cevat GERAY, TRT Genel Müdür Danışmanı olarak, TRT radyolarında köye ve köylüye yönelik olarak yayımlanan sabah kuşağı izlencelerine, toplum kalkınması ve kırsal kalkınma konularında metinler yazdı. Ayrıca Ankara Televizyonu yayına başladığında, köye yönelik izlenceleri planlama, yayına hazırlama ve yayın sonrası değerlendirmeyi de içeren bir çalışma yürüttü. Cevat GERAY, yine bu dönemde, "Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel Özellikleri" konulu araştırma ve "TRT Genel Yayın Planı"nın hazırlanmasına ilişkin çalışmaları yönetti ve sonuçlandırdı. Cevat GERAY, bu çalışmaları yürütebilmek için, Fakültesinin izniyle TRT ile bir buçuk yıllık bir sözleşme yaptı. Bu sözleşmeye göre, GERAY, Fakültedeki kadrosunu korudu ve haftanın belli günlerinde de TRT'ye giderek genel yayın planlaması için gerekli çalışmaları yürüttü. Fakat o dönemde 12 Mart Muhtırası'nın verilmesiyle, asker kökenli yeni TRT Genel Müdürü, "TRT yayınlarına sınıfsal bir açı getirmeyi amaçlayan bir çalışma yapılıyor" gerekçesiyle Cevat GERAY'ı savcılığa ihbar etti. Savcıya gerekli açıklamaları yapan ve Atatürkçü çizgide bir yayın planlaması yaptıklarını belirten GERAY, delil yetersizliğinden dolayı, her hangi bir kovuşturmaya uğramamıştır. Ancak Türkiye'nin kısa aralıklarla yaşamış olduğu bu askeri müdahaleler, yurttaş ve aydın GERAY'ın akademik olgunlaşma sürecine çok önemli malzemeler de sağlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

2.6. İmar ve İskan Bakanlığı'nda Danışmanlık ve Müsteşarlık Dönemi

Türkiye'de, 1961 Anayasası'nın getirmiş olduğu özgürlükçü siyasal ve bilimsel ortam sayesinde özellikle sosyal bilim alanında birçok yeni konu kamuoyunun gündemine gelmiş ve tartışılmaya açılmıştır. Bu dönem boyunca, yeni Anayasa'nın temel ilkeleri kapsamında "Sosyal Devlet", "Toprak Reformu", "Kırsal Kalkınma",

"Planlı Kalkınma", "Toplumsal Konut", "Katılımcı Belediyecilik", "Yerel Demokrasi", "Yerel Özerklik" gibi konular bilim çevrelerinde tartışılmış ve bu konularda özgün bilimsel ürünler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bütün dünyada güçlenmeye başlayan sol söylemler bu dönemde Türkiye'de de yansımasını bulmuş, CHP, "ortanın solu" olarak tanımladığı yeni çizgisiyle toplumda artan bir rağbet görmeye başlamıştır. CHP, 1973 yılında yapılmış olan genel seçimlerden başarıyla çıkmış olmasına karşın tek başına iktidar olamamış ve MSP ile ortak bir koalisyon hükümeti kurmak zorunda kalmıştır.

Bu dönemde sosyal bilim alanında tartışmaya açılan konular çerçevesinde özgün bilimsel çalışmalar yapan ve ürünler veren bilim insanlarından birçok isim ön plana çıkmıştır. Türkiye bu dönemde özellikle sosyal bilimlerde oldukça doyurucu bir bilimsel üretkenlik sürecine girmiş, sosyal bilimler en prestijli dönemini yaşamıştır. Bu dönemde sosyal bilim çevrelerinde ön plana çıkan önemli isimlerden birisi de Prof. GERAY'dır. Cevat GERAY'ın çok yönlü bir bilim emekçisi olması, "Kentleşme", "Konut Sorunları", "Kırsal Kalkınma", "Yerel Yönetimler" ve "Kooperatifçilik" konularında ortaya koyduğu çalışmalar, 1974 yılında CHP- MSP ortak hükümetinin İmar ve İskan Bakanı olan Ali TOPUZ'un da ilgisini çekmiştir. Yine bu dönemde, İmar ve İskan Bakanlığı, oldukça zenginleşmiş sosyal bilim ortamından da esinlenerek yeni bir politika geliştirmek ve bu politikaları hayata geçirmek amacıyla, içinde Cevat GERAY'ın da olduğu ve son dönmelerde sosyal bilim çevrelerinde isimleri ön plana çıkmış olan bilim insanlarından oluşan bir "Özel Danışma Kurulu" oluşturmuştur. Daha sonra Özel Danışma Kurulu olarak, konut ve şehircilik konularında geliştirilen politikaları hayata geçirebilecek bir Müsteşar arayışına girilir, sonunda da Cevat GERAY, İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olur (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, Bakanlıktaki çalışma biçimini oluştururken kaymakamlık deneyimlerinden oldukça yararlanmıştır. GERAY, müsteşarlığı döneminde, yaptırdığı bir ekip çalışmasıyla, önceki dönemlerde yapılıp da bir türlü onaylanamayan İstanbul Boğaziçi Planları'nın, onaylanmasını sağlamıştır. Onaylanmanın gecikmesi nedeniyle İstanbul Boğaziçi'nde imara aykırı birtakım yapılanmalar başlamıştı ki, bu nedenle planların bir an önce onaylanmaları gerekiyordu. Cevat GERAY Müsteşarlığı döneminde, 1972 yılında değiştirilmiş olan kıyılarla ilgili yasanın uygulanmasına

yönelik olarak, kaçak yapılaşmayı önlemeyi amaçlayan bir yönetmelik hazırlatmıştır. Ancak bu yönetmelik aleyhine anayasa aykırılık gerekçesiyle Danıştay'da dava açılmış, Danıştay Genel Kurulu da çok uzun bir gerekçeli kararla, Bakanlığın görevini yaptığı ve anayasaya aykırı bir durumun olmadığını belirtmiştir. Cevat GERAY'ın Bakanlıktaki yöneticiliği döneminde yapmış olduğu diğer önemli işlerden birincisi, 1975 yılında bilim adamları, Afet İşeri Genel Müdürlüğü ve Deprem Enstitüsü mensuplarının katılımıyla hazırlanmasına öncülük ettiği "Deprem Yönetmeliği"dir. GERAY'ın müsteşarlığı döneminde yapmış olduğu uygulamalardan bir diğeri de, İstanbul'un içme suyu kaynağı olan Terkos Gölü çevresinde başlatılmış olan yasaya aykırı yapılaşmayı önleme çalışmalarıdır. GERAY, Türk genörgütü içerisinde bir bilim insanı olarak yapmış olduğu yöneticilik döneminde kuramsal bilgi ile uygulamayı yüzleştirme olanağı bulmuş, bu kuramsal düşüncelerinden bazılarının yaşama geçirilmesini sağlamıştır. Prof. GERAY bu dönemde ortaya koymuş olduğu bilimsel çalışmaları ile disiplinlerarası bir bilim insanı olma özelliğini pekiştirmiştir (Adıgüzel, 2002a).

2.7. Zor Yıllar: Üniversitede Yöneticilik Yılları

Prof. GERAY'ın Ankara Üniversitesi'nde yöneticilik yaptığı dönemler Türkiye'nin en zor yıllarıdır. Bu dönemde Türkiye, kısır siyasal çekişmeler ve bunun topluma yansıması sonucunda yoğun bir siyasal bölünme, parçalanma ve terör olayları yaşamaktadır. Bu bölünmüşlük, parçalanmışlık ve terör, toplumun en dinamik kesimleri olan gençlerin eğitim ve öğretim görmekte olduğu üniversitelerde daha bir yoğun ve acılı yaşanmaktadır.

İşte Prof. GERAY, böylesine zor bir dönemde Türkiye'nin üniversite vitrininde çok önemli bir yeri olan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde, Basın Yayın Yüksek Okulu Müdürü oldu. GERAY, 1976 yılının Mart ayında üstlenmiş olduğu bu görev sonrasında, 1977 yılının Haziran ayında da SBF Dekanı seçildi ve Prof. Dr. Gündüz ÖKÇÜN'ün dönemini tamamladı. Ekim 1980'de yeniden dekan seçilen Prof. GERAY, Türkiye'nin kargaşa ve bunalımlı yıllarında yürütmeye çalıştığı bu görevlerinde, kaymakamlık deneyimlerinden, Türk genörgütü içerisinde yapmış olduğu danışmanlık çalışmalarından ve yöneticilik pratiklerinden oldukça yararlanmış, tarafsız,

paylaşımcı ve katılımcı bir yönetim örneği göstermiştir. Prof. GERAY, dekanlığı döneminde Fakülte Kurulu'nu çok iyi çalıştırmış, kendi başına hareket etmeyerek, Kurul kararları doğrultusunda uygulamalar içerisinde bulunmuştur. Fakülte Kurulu kararları doğrultusunda, fakülte girişinde, koridorlarda ve sınıflarda gözlemci öğretim üyesi bulundurma uygulamalarıyla, öğrenciler arasındaki olaylar önlenemese de, olayların çıkış nedenleri hakkında daha objektif bilgilere sahip olunuyordu. Herkesin yansız ve tarafsız olarak öğrenim hakkını savunan ve bunu gerçekleştirmeye, Fakültede öğrenimi devam ettirmeye çalışan Prof. GERAY, o dönemi yaşayanlar tarafından "zor günlerin dekanı" olarak anılmaktadır (Adıgüzel, 2002a).

Prof. Dr. Cevat GERAY, Yüksek Öğretim Kurumu Yasası'nın süreyi kısaltması nedeniyle Eylül 1982'de dekanlıktan ayrıldı. 1983 yılının Şubat ayında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilen Prof. Dr. Cevat GERAY, 1990 yılına kadar üniversite yaşamından ayrı kalmıştır (Adıgüzel, 2002a).

2.8. Üniversiteden Ayrı Yıllar

Türkiye'nin 1970-1980 yılları arasında yaşamış olduğu kabus dolu yıllar sonrasında, bu kez de 12 Eylül Askeri Müdahalesi ülkenin üzerine bir kabus gibi çökmüştür. Toplumun on yıllık süreçte yaşamış olduğu travmadan da yararlanarak hukuk dışı uygulamalar içerisine giren 12 Eylül yönetimi, öncelikle Devlet Memurları Yasası'nı değiştirerek zorunlu emeklilik yaşını genişletmiş ve bu kapsamda 1500 çalışanı emekliye ayırmıştır. Daha sonra Sıkıyönetim Yasası'na eklenen yeni bir fıkra ile, sıkıyönetim komutanlarına, ilgili kurumlardan kamu görevlilerinin işine son verilmesini isteme yetkisi tanındı. Bu kapsamda da yaklaşık beş bin kamu görevlisinin işine son verildi. İşte bu dönemde kamuoyunun gündemine "1402'likler" deyimi oturdu. 1402'lik "1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 2. maddesinin son fıkrası uyarınca sıkıyönetim makamlarının isteği üzerine görevine son verilen üniversite personeli ya da kamu görevlisi" anlamına geliyordu (Özen, 2002,27,28).

Çağdaş bilim insanlarına yönelik olarak başlatılan bu çağdışı uygulamaları protesto etmek amacıyla istifasını hazırlayan Prof. GERAY, aynı gün içerisinde bu kez

kendisi aynı uygulamayla karşı karşıya kalır. Prof. GERAY, 1402'likler kapsamında 1983 yılının Şubat ayında üniversitedeki görevlerinden ayrılmak zorunda bırakılır. O dönemde bazı holding ve ortaklıklardan danışmanlık teklifleri alan Prof. GERAY, Konut Kooperatifleri Birliği (Kent-Koop)'ni tercih eder ve 1983-1989 yılları arasında Kent-Koop'ta danışman olarak çalışır. Ayrıca bir süre de Kent-Koop'un Es-Kent adlı yapım şirketinde görevli murahhas üye olarak çalışmalarda bulunur. Üniversiteden ayrı yıllarında Kent-Koop, Konutbirlik, Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği (TÜRKKENT), Birleşmiş Milletler Türk Derneği, Türk Belediyecilik Derneği gibi derneklerde ve sivil toplum örgütlerinde uzmanlık alanıyla ilgili çalışmalar yürüten Prof. Dr. Cevat GERAY, 1989'da TÜRKKENT Genel Müdürlüğü'ne getirildi. Prof. GERAY, bu dönemde SBF'deki akademik ortamdan uzak kalsa da Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfi'nın çatısı altında Mülkiye'deki çalışma arkadaşları, meslektaşları ve öğrencileriyle iletişimini sürdürür, onlarla dayanışma içerisinde olur. GERAY, günümüze kadar sürecek üyeliğinin yanı sıra, 1984-1986 yılları arasında Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfi'nın başkanlığını da yürütmüştür (Adıgüzel, 2002a).

Üniversite ortamından uzak olmasına rağmen uzmanlık alanlarıyla ilgili olarak çalışmalarda bulunan ve bilimsel ürünler veren Prof. Dr. Cevat GERAY, bu dönemde uygulamayla kuramsal bilgiyi yüzleştirme olanağı buldu. TÜRKKENT Genel Müdürlüğü döneminde, Ulusal Kooperatifçilik Kurultayı'nın toplanmasına öncülük eden Prof. GERAY, bu kurultayda Kooperatifler Yasası'nda öngörülen fakat yirmi yıldır uygulamaya geçirilemeyen Türkiye Kooperatifler Milli Birliği'nin kurulması yönünde çalışmalar başlattı. 1990 yılında Danıştay kararı ile SBF'ye geri dönmesi gündeme geldiğinde, üniversiteye dönmemesi konusundaki yoğun ısrarlar karşısında Prof. GERAY, "öncelikle üniversitede akademisyen olduğunu" belirterek, fakültedeki kadrosuna geri dönmüştür. Ancak Prof. GERAY, kooperatifçilik hareketiyle iletişimini "danışman" olarak ve yayın katkılarıyla sürdürmeye devam etmiştir (Adıgüzel, 2002a).

2.9. Üniversiteye Yeniden Dönüş ve Anadolu Yolları

Prof. Dr. Cevat GERAY, 1990 yılında Danıştay kararı ile SBF'ye geri döndü ve SBF Ernst REUTER İskan ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nü yürüttü. Bu dönemde bir yandan SBF'de, bir yandan da Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora izlencelerinde kendi alanıyla ilgili dersler verdi (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,14).

Prof. GERAY, üniversiteye döndüğü 1990 yılından birkaç yıl sonra çok acı bir olaya da tanıklık etmiştir. Prof. GERAY, Aziz NESİN ve bir grup aydınla birlikte Sivas'daki kültürel bir etkinliğe katılmak için kentte bulunduğu günlerde Madımak Oteli'nin yakıldığı ve çok sayıda aydınımızın öldürüldüğü "gerici kalkışmanın" mağduru ve tanığı olmuştur. 2 Temmuz 1993 tarihinde yaşanmış olan bu olaylar, devletin gerici oluşumlara karşı aymazlığının ve zaaflarının bir göstergesi olarak yakın tarihimize geçmiş "kara bir leke"dir. Sivas'ta yaşananlar, GERAY'ı öteden beri önemine inandığı halk eğitimi konusunda yeniden düşünmeye sevk etmiş ve bu konuda yapılması gerekenler noktasında bilimsel ürünler ortaya koymuştur. Prof. GERAY, bu konuda yapmış olduğu çalışmalarını, en son 1978 yılında basılan "Halk Eğitimi" kitabına ekleyerek 2002 yılında yeni basımının yapılmasını sağlamıştır (Adıgüzel,2002a).

Prof. GERAY, yaşamış olduğu bu acı olaydan sonra, bir yurttaş, bir aydın olarak Anadolu'ya daha fazla hizmet verilmesi gerektiği düşüncesiyle, 1980 öncesinden beri savunmakta olduğu "büyük üniversitelerdeki öğretim üyelerinin, Anadolu'da yeni kurulmuş olan üniversitelere belli bir süre de olsa giderek nöbetleşe değişim yöntemiyle hizmet vermeleri gerektiği" görüşünü hemen yaşama geçirerek 1996 yılı Ekim ayında kendi isteğiyle Mersin Üniversitesi (MÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde açık bulunan Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'ndaki profesörlük kadrosuna atanmıştır. Böylece Prof. GERAY, inanmış olduğu temel bir ilkeyi de hayata geçirmiş oldu. Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde iki yıldan fazla Kamu Yönetimi Bölümü başkanlığı yaptı. Prof. Dr. Cevat

GERAY, 01.01 1999 tarihinde yaş haddinden dolayı emekliye ayrılıncaya kadar bu görevini sürdürdü (Adıgüzel, 2002a).

2.10. Emeklilik ve Bilime Adanmışlık

Prof. Dr. Cevat GERAY, emekli olduktan sonra hiçbir zaman bilimsel çalışmalardan kopmamış, bilimsel üretkenliğini devam ettirmiştir. Bütün yaşamı bilimsel üretkenlik çabası içerisinde geçen ve toplumsal sorunlara karşı, aydın duyarlılığı içerisinde zihinsel ve eylemsel tavırlar geliştiren Prof. GERAY, elbette ki emeklilik döneminde de köşesine çekilemezdi. Öğretmenliğe, bilimsel etkinliklere ve aydın duyarlılığı içerisinde toplumsal sorunlara karşı tavırlar geliştirmeye devam etti.

Emekliye ayrılmasının hemen sonrasında, yine SBF'de, lisans üstü düzeyinde derslere girmeye başlayan Prof. Dr. Cevat GERAY, bir yandan da yine Ankara Üniversitesi'ne bağlı Eğitim Fakültesi'nde, lisan üstü düzeyinde, "Kırsal Gelişme ve Kooperatifçilik", "Kentleşme Sorunları" ve "Halk Eğitimi" gibi derslere girmiştir. Prof. GERAY, emekli olduktan sonra, yalnızca derslere girerek bilimsel etkinliklerde bulunmadı. Bir yandan Amme İdaresi, Çağdaş Yerel Yönetimler, İller ve Belediyeler, Kent Kooperatifçiliği, SBF Dergisi, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Ada Kentliyim gibi dergilerde yayımlanan bilimsel yazılar yazmayı, bir yandan da Cumhuriyet Gazetesi'nde yine kendi uzmanlık alanlarında, Türkiye'nin toplumsal sorunlarıyla ilgili olarak, belirli aralıklarla kısa makaleler yazmayı sürdürdü ve halen de sürdürmektedir. Prof. GERAY'ın, emekli olduktan sonra bilimsel nitelikte olmak üzere, 1999 yılında Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ve diğer arkadaşlarıyla birlikte yazdığı **"Kent Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması"** ve 2000 yılında da kendi imzasını taşıyan **"Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem"** başlıklı kitapları yayımlandı. Prof. GERAY, ayrıca yurdun neresinde yapılırsa yapılsın davet edildiği bilimsel açık oturum, seminer, sempozyumlara katılarak bilimsel etkinliklerde bulunmakta ve çalışmakta olduğu uzmanlık alanlarına yeni katkılar sağlamaya devam etmektedir (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY, YÖK'ün 2002-2003 öğretim yılı başında emekli öğretim üyelerinin ücret karşılığı derslere girmelerini çok zorlaştıran düzenlemeleri sonrasında, akademik etkinliklerini üniversite dışında sürdürmektedir. YÖK'ün bu düzenlemelerine karşın bilimsel üretkenlik hızını kaybetmeyen Prof. GERAY, tüm akademik yaşamı boyunca temel hedeflerinden birisi olan "bilimsel bilginin olabildiğince geniş kesimlere ulaştırılabilmesi" yönündeki gayretlerini günümüzde daha etkin bir şekilde sürdürmektedir.

Prof. GERAY günümüzde bir yandan da sayıları yirmiyi bulan kitaplarından bazılarına güncel eklemeler yaparak yeni basımlarının yapılmasını sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca tanıklığını yaptığı, 1950'lerden günümüze gelişen, değişen üniversite yaşamı, Türk toplumsal ve siyasal yaşamı hakkında anılarını yazmayı planlamaktadır (Adıgüzel, 2002a).

3. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAPITLARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI

Bu Bölümde Prof.Dr. Cevat GERAY'ın, araştırma süresince ulaşılabilen bilimsel yapıtları sınıflandırılarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Bilimsel yapıtların tanıtılmasında Prof.Dr. Kemal KARTAL (1997)'ın önerdiği Yapıt İnceleme Yöntemi (YİY)'nden faydalanılmıştır.

3.1. Öğretme Amaçlı Ders Notları, Tezleri ve Kitapları

Bu alt bölümde, Prof. GERAY'ın, araştırma süresince ulaşılabilen öğretme amaçlı ders notları, tezleri ve kitapları, KARTAL'ın önerdiği YİY'den esinlenilerek oluşturulan yeni bir yöntemle incelenerek, tanıtılmaya çalışılmıştır.

3.1.1. Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları

[1960, Ankara: Ankara Üniversitesi SBF (Siyasal Bilgiler Fakültesi) Yayınları, 201 s.]

Kitabın "İçindekiler"i : Yazarın doktora tezi olan çalışmada şu bölümler bulunmaktadır: "Giriş", "Şehir Planlaması Ameliyesinin İdari Yönü", "İmar Planlarının Gerçekleşmesi Gayesiyle İmar ve İnşaat Faaliyetlerinin Kontrolü", "İmar Programları", "Şehir Planlamasının Gerçekleşmesine Halkın İştiraki" ve "Sonuç". Ayrıca, çalışmanın sonunda Kaynakça, Endeks ve Yabancı Dilde Özet bölümleri bulunmaktadır.

Kitabın Özeti: Yazara göre, şehirciliğin, sadece mimar ve mühendislerin meşgul oldukları bir konu olmadığı artık anlaşılmış bulunmaktadır. Türkiye'de kentleşme, henüz yeni yeni başlayan bir süreçtir. Bir yanda imar bakımından hareketsiz bekleyen şehir ve kasabaların durumları, diğer yandan da büyük şehirlerde görülen hızlı imar hareketlerinden doğan sorunlar, yazarı, planlama işlerinin düzenlenmesi konusunu incelemeye sevketmiştir. Ayrıca, şehir ve kasabaların daha verimli bir şehircilik siyaseti güdebilmelerinin olanak ve koşullarını araştırmak merakı da bu çalışmanın ortaya

çıkmasında güdüleyici olmuştur. GERAY, çalışmasında, şehir planlamasına duyulan ihtiyacı ve şehirciliğin amaçlarını açıklamış, planlamanın idari yapı içindeki yerini ortaya çıkarmaya çalışmış, merkezi ve mahalli idarelerin şehir planlamasının değişik aşamalarındaki görev ve yetkilerini gözden geçirmiştir. GERAY, çalışmasının devamında, şehir planlamasının başlıca vasıtalarını, hukuki, idari ve mali yetkileri ele almıştır. Ayrıca bu vasıtaların yeterlilik derecesini de ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Çalışmanın son bölümlerinde ise, vatandaşların, şehir planlaması sürecine katılımı konusunu irdelemiş ve çalışmada vardığı sonuçları toplu olarak ortaya koymuştur.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: GERAY, çalışmasında araştırmalarına dayalı olarak şu bulguları geliştirmiştir: (1) Yeni kurulan İmar ve İskan Bakanlığı, imar planlarının hazırlanmasında ve yapılmasında mali ve teknik bakımdan yardımcı olmaktadır. Bu, gelir ve personel durumları elverişli olmayan belediyeler bakımından çok faydalı olacaktır; (2) Şehir planlaması bakımından belediyelerin asıl zorlandıkları aşama, imar planlarının gerçekleştirilmesi aşamasıdır. Zira, gerçekleşme imkanlarından ve araçlarından yoksun olan bir plan, işlevini yerine getiremez. Bu da şehir planlamasından beklenenlerin gerçekleşmemesi demektir; (3) İmar planlarına aykırı olarak inşasına izin verilmek zorunda kalınan gayrimenkullerin, daha sonra, planların uygulanması sırasında kamulaştırılmaları, belediyelere daha pahalıya mal olacak, muhtemelen planlarda sık sık değişiklik yapmak yoluna gidilecektir; (4) Belediyelerin imar planlarının gerçekleşmesini sağlayacak şekilde iş yapabilmeleri için gerekli olan akçalı kaynakların yetersizliği, imar planlaması sürecinin gerçekleşmesini engellemektedir; (5) Birçok belediyenin giriştiği imar faaliyetlerinin programlı bir şekilde yürümediği ortaya çıkmıştır. Özellikle, büyük belediyelerin son yıllarda girişmiş oldukları imar çalışmaları, planlı ve programlı olmaktan çok uzaktır. Nitekim, şehir nüfusunun büyük bir kısmı gecekondularda yaşarken, imar hareketlerinin, çok geniş caddeler açmaya veya mevcutları genişletmeye yönelmesi, ancak böyle bir programsızlıkla açıklanabilir; (6) Büyük belediyeler, belli programlara dayanmayan imar çalışmalarını normal gelirleriyle, borçlanmalarla ve devlet yardımlarıyla karşılayamadıkları için, ellerindeki gayrimenkulleri satmak zorunda kalmaktadırlar.

GERAY, çalışmasında ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Şehir planlaması, ülke düzeyinde ele alınmalıdır. Nüfusun, endüstrinin, yurt kaynaklarına ve iş olanaklarına göre dağılışı sorunu ele alınmadan, şehircilik faaliyetlerinin verimli olması beklenemez; (2) Belediyelerin akçalı durumlarını geliştirecek tedbirler çok hızlı bir şekilde alınmalıdır. Bu arada, imar faaliyetlerinden doğan gayrımenkul değer artışlarının kamuya kazandırılabilmesi için, şerefiyenin daha verimli hale getirilmesi gerekir; (3) İmar faaliyetlerine başlamadan önce, uzun araştırmalar ve hesaplamalar yapılmalı, projeler çizilmeli ve bunlar tekrar tekrar kontrol edilmelidir; (4) Şehir planlamasının gerçekleşmesi bakımından üzerinde durulması gereken önemli bir konu da, vatandaşların planlama sürecine katılımlarının sağlanmasıdır.

3.1.2. Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği

(1967, Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, 266 s.)

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma sekiz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla şu başlıkları taşımaktadır: "Toplum Kalkınması Kavramı, Tanımı, Kapsamı ve İlkeleri", "Türkiye'de Planlı Kalkınma Döneminde Girişilen Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları", "Bünyan ve Köyleriyle İlgili Genel Bilgiler", "Bünyan Deneme Bölgesi Toplum Kalkınması Çalışmalarına Toplu Bir Bakış", "Toplum Kalkınması Çalışmalarının Devlet Yönü", "Toplum Kalkınması Çalışmalarının Köylü Yönü", "Değerlendirme ve Sonuçları" ve "Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi". Ayrıca, çalışmanın sonunda, "Örnek Olaylar" ve Bibliyografya da yer almaktadır.

Kitabın Özeti: GERAY, bu çalışması ile doçentlik ünvanı almıştır.Yazar, kitabının sunuşunda, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP)'nın, köy kalkınması konusunda "toplum kalkınması" yöntemini öngördüğünü belirtmektedir. Yersel sorunların çözülmesinde devlet ile halkın gönüllü işbirliğine dayanan toplum kalkınmasının, değişik özellikteki bölgelerde denendikten sonra yurt düzeyinde yaygınlaştırılması daha uygun görülmüştür. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1967 yılı sonuna kadar her ilden bir ilçenin, 1977 yılı sonuna kadar da bütün köylerin toplum kalkınması kapsamına alınmasını öngörmüştü. Bu çalışma, Birinci Beş Yıllık Kalkınma

Planı gereğince, 1963 yılında altı ilçede başlatılan toplum kalkınması deneme çalışmalarını, özellikle de Kayseri'nin Bünyan ilçesinde yapılan çalışmaları konu edinmektedir. Burada yapılan çalışmaları değerlendirmek amacıyla yapılmış olan araştırma, toplum kalkınması yönteminin uygulanış biçimi, alınan sonuçlar, sağlanan başarılar, karşılaşılan güçlükler ve bunların nedenleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Araştırmacı, araştırmasında, yapılmış olan çalışmalara hem halkın, hem de devletin bakış açılarını ortaya koymaya çalışmıştır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY'ın, araştırmalarına ve köylülere, köy önderlerine, il ve ilçe personeline yönelik olarak yapmış olduğu anket çalışmalarına dayalı olarak ulaşmış olduğu bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Türkiye'de, deneme çalışmalarına girişilirken ne gibi varsayımlardan hareket edildiğine, hangi noktaların sınanmak istendiğine yönelik açık ve seçik herhangi bir belge yoktur; (2) Bünyan'daki deneme, toplum kalkınmasının, köy topluluklarının girişkenliğini arttırmada, güç birliği yapmalarını sağlamada olumlu yönde etkide bulunabileceğini göstermiştir; (3) Köylü-Devlet ilişkilerinin olumlu biçimde gelişmesi için toplum kalkınması önemli bir rol oynayabilmektedir. Köylü ile kamu personeli arasında bir yakınlaşma sağlanmış, personelin köylüye karşı davranışlarının olumlu yönde geliştiği gözlenmiştir; (4) Devlet kuruluşları arasında uyumlu çalışma, eşgüdüm ve işbirliğinin gerçekleşmesi, çalışmalarda verimi arttırmaktadır; (5) Devlet desteğinin gerektiği gibi ve zamanında sağlanması koşulu ile, toplum kalkınması yöntemi içinde, toplulukların bazı yerel sorunlarını kolayca çözebildikleri anlaşılmıştır; (6) İlçe yönetimi, türlü yönlerden, özellikle akçalı kaynak, taşıt ve personel yönlerinden bazı yetersizlikler göstermiştir; (7) Bünyan örneği, toplum kalkınması çalışmalarında henüz ulusal kalkınma planı ile gerekli ilişkinin kurulamadığını göstermektedir.

Cevat GERAY'ın, ortaya koyduğu bulgular ışığında geliştirmiş olduğu önerilerden bazıları şunlardır: (1) Toplum kalkınmasının planlı kalkınma çalışmaları içindeki yerinin iyice belirmesi, bunun için de yerel ve bölgesel düzeyde plan ve yıllık programlarla ilişkisinin kurulması gereklidir; (2) Köylerin sorunlarını çözmede, dengeli bir şehirleşme politikasının, yerleşme düzeninin ve bölge planlamasının etkilerini dikkate almak, bu araçlardan yararlanmak gerekir. Bu alanlarda, gerekli etkinlik

sağlanmadıkça toplum kalkınmasının sonuçları sınırlı kalacaktır; (3) Toplum kalkınması partiler dışı ve partiler üstü bir kalkınma aracı olarak kabul edilmelidir. Yoksa günlük hesaplarla hareket eden kesimlerin olumsuz etkileri çalışmaları büyük ölçüde engelleyebilir; (4) Toplum kalkınması alanında eşgüdümün sağlanması için, bu görevin, bir hizmet bakanlığı olan Köy İşleri Bakanlığından alınarak, başbakana, başbakan yardımcılarından ya da devlet bakanlarından birine bırakılması gereklidir; (5) Toplum kalkınması, köyde eğitim alanında alınması gerekli tedbirlerle de tamamlanmak zorundadır; (6) Toplum kalkınması, yerel topluluklar, özellikle köyler için etkili bir kalkınma aracıdır. Fakat, toplum kalkınması, bir "tılsımlı değnek" sayılmamalı, ancak öteki kalkınma araçlarıyla birarada düşünüldüğü ve gerekli temel düzenlemelerle tamamlandığı zaman başarılı olunabileceği unutulmamalıdır.

3.1.3. Personelinin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları

[1969, Ruşen KELEŞ'le birlikte, Ankara: TODAİE (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü) Yayınları, 103 s.]

Kitabın "İçindekiler"i: Kitap, "Giriş", "Mali Sorunlar", "Bütçe İşleri", "Yönetime İlişkin Sorunlar", "Mahalli İdare Birlikleri", "Belediye Kurulması", "İmar İşleri", "Özet ve Öneriler" başlıklarını taşıyan sekiz bölümden oluşmaktadır. Ayrıca, çalışmanın sonunda Ekler yer almaktadır.

Kitabın Özeti: Yazarlara göre, planlı kalkınma döneminde mahalli idarelere düşen görevler, her gün biraz daha önem kazanmakta, bu da Türk Belediye Dizgesini, önemli bir yeniden düzenleme gereksinimi ile karşı karşıya getirmektedir. Ancak bu yönde atılacak adımların başarısı, büyük ölçüde, belediye idaresinin çeşitli yönlerini aydınlatan araştırma ve incelemelerin yapılmış olmasına bağlıdır ki Türkiye'de bu tür çalışma geleneği henüz çok yenidir. Yazarlara göre, işte bu çalışma, her şeyden önce bu alandaki boşluğu doldurma çabalarına yardımcı olmak amacındadır.

Çalışma, küçük belediyelerin sorunlarını, bu belediyelerde çalışan bir kısım personelin nasıl gördüğünü, nasıl değerlendirdiğini saptamakta, sorunların ve bunlara uygun düşen çözüm yollarının, çeşitli büyüklükteki belediyeler arasında nasıl bir

değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çalışmada, küçük belediyelerle ilgili kuramsal bilgilere yer verilmemiş, anket yöntemi kullanılarak, küçük belediye personelinden birinci el bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Anket çalışması, eğitim amaçlarıyla üçer aylık kısa sürelerle İller Bankası'nca Ankara'ya çağrılan, belediye muhasipleri, belediye katipleri, veznedarlar ve belediyeye bağlı işletmelerin muhasebecileri üzerinde uygulanmıştır. Yazarlara göre, anketin kapsamına giren 156 belediye personelinin, şüphesiz, bütün Türk belediyelerini sistemli bir örnekleme kuralına göre temsil ettiklerini kabul etmek güçtür.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarlar, küçük belediyelerin personelleri üzerinde yapmış oldukları anket çalışması sonucunda şu bulgulara ulaşmışlardır: (1) Yapılan araştırma sonuçları, "küçük belediye" olarak nitelendirilen, nüfusu on binin altında kalan küçük kasaba ve köy belediyelerinin, nüfusu on binden çok olan yerlerdeki belediyelerden farklı özelliklere ve sorunlara sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır; (2) Ancak yine de küçük belediyelerin bazı sorunları, öteki belediyelerin sorunlarından farklı değildir. Örneğin, küçük belediyeler de orta ve büyük belediyeler gibi, kendilerine yasalarla verilmiş olan görevleri yerine getirmeye yeterli kaynaklara, olanaklara sahip değildirler ve diğer belediyelere göre daha da güç durumdadırlar; (3) Belediyelere yapılan devlet yardımı siyasal ölçülere göre yapılmakta, bu da, hem yerel yönetimlerin özerkliğini zedelemekte, hem de onların girişkenliğini kısıtlayıcı etkiler yapmaktadır; (4) Öte yandan bu durumu, küçük belediye personelinin yeterince kavrayamadığı da ortaya çıkmıştır. Personel bir yandan devlet yardımına bel bağlamakta, bir yandan da bazı yerel hizmetleri devlete ya da il özel idarelerine devretmek istemektedir; (5) Küçük belediyeler, bina ve arazi vergisi, trafik cezası, temizleme ve aydınlatma resmi toplama gibi gelir getirici bazı görevler yüklenmek istemektedirler; (6) Personel, genel olarak İller Bankası'ndaki fonun bugünkü kullanılma durumundan memnundur; (7) Küçük belediye personelinin eğitim düzeyi istenilenin çok altındadır. Bunların büyük çoğunluğu ilkokul mezunudur. Ayrıca belediye personelinin yanı sıra, belediye başkanları ve encümen üyeleri için de "belediyecilik" eğitimine gereksinim vardır; (8) Belediyelerin kendi aralarında ya da il özel idareleri ve köylerle, ortak işleri görmek amacıyla birlik kurma yoluna pek az gittikleri görülmektedir.

Yazarlar, çalışmalarında, ortaya çıkan bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmişlerdir: (1) Belediyelere, öteki yerel yönetim birimleriyle birlikte "görevleriyle orantılı gelir" sağlanacağı yönündeki Anayasa maddesinin gereklerinin bir an önce yaşama geçirilmesi gereklidir; (2) Yeni belediye kurulmasında aranan 2000 nüfus ölçütünün 3000'e ya da 5000'e çıkarılması, belediye kurulmasına ilişkin kararların nüfus sayımı yıllarında toptan alınması daha gerçekçi olacaktır; (3) Akçalı ve teknik gücü olmayan, kentleşme görülmeyen küçük belediyelerin imar yetkilerini yeniden düzenleme gereği açıktır. Yapı ve ruhsat denetleme yetkisinin sadece orta ve büyük belediyelere tanınması ya da genel yönetime verilmesi daha gerçekçi olacaktır. Öte yandan, uygulamada hiçbir anlam taşımayan "yol ve istikamet planı" deyimi de yasalardan çıkarılmalıdır; (4) Bir köy belediyesi ile bir milyon nüfuslu büyükşehir belediyesi aynı kurallar uygulanarak yönetilemez. Köy muhtarlığından kurtulup belediyeleşen yerler için ayrı bir "geçiş düzeni" gereklidir. Küçük belediyelerin yapısal özelliklerini dikkate alan özel yasalar çıkarılmalı, bu belediyelerin görevleri, yetkileri, organları, kaynakları, çalışma yöntemleri, bu özelliklere göre yeniden düzenlenmelidir.

3.1.4. Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler (1923-1961)

[(Tarihlendirme: 1970) Türk İktisadi Gelişmesi Araştırma Projesi, Ankara: SBF Maliye Enstitüsü,78 s.]

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma, "Giriş", "Yerleştikleri Yerler İtibarıyla Göçmenlerin Dağılışı", "Göçmenlerin İskanı ve Müstahsil Duruma Geçişleri", "Milli Gelir ve Göçmenler" üst başlıklarından oluşmaktadır. Ayrıca çalışmanın sonunda "Kaynaklar" yer almaktadır.

Kitabın Özeti: GERAY'a göre, Türkiye, özellikle son yüzyıl içinde, geniş ölçüde göç hareketlerine sahne olmuştur. Balkan Savaşı sonunda hızlanan göç hareketleri I. Dünya Savaşından sonra ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yoğunluk kazanmıştır. GERAY'a göre, göç amacıyla Türkiye'yi terk edenler hakkında sınırlı bilgilere sahip olmakla birlikte, bu göçler, Lozan Antlaşması gereğince Rum nüfusun Yunanistan'a yönelmesi ve 1948 yılından sonra da Yahudi nüfusun İsrail'e yönelmesi sonucunda gerçekleşmiştir. GERAY'a göre özellikle ülke dışından Türkiye'ye yönelik

göç hareketleri, zaman zaman halledilmesi güç yerleşme sorunlarına yol açmıştır. GERAY, çalışmasıyla, 1923'ten bu yana Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen göçmenlerin sayısını tespit etmeye, göç hareketlerinin nüfus artışı içindeki yer ve önemini, ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini ortaya koymaya çalışmıştır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: GERAY'ın çalışmasında ortaya koymuş olduğu bulguların bazıları şunlardır: (1) Göç amacıyla Türkiye'yi terk edenler hakkında yeterli bilgi çok azdır. Eldeki bilgiler de yabancı kaynaklardan sağlanmıştır; (2) Lozan Andlaşması uyarınca Türkiyeli Rumlarla, Yunanistanlı Türkler mübadele zorunda bırakılmışlardır. Bu mübadele sonucunda 149.851 Türkiyeli Rum, Yunanistan'a geçmiştir; (3) Türkiye dışına olan ikinci göç hareketi İsrail'e yönelmiştir. Kayıtlara göre, 1948-1954 yılları arasında 31.594 Yahudi Türkiye'den İsrail'e göç etmiştir; (4) Çeşitli politik nedenlerle Türkiye'ye sığınanlar hakkındaki bilgiler, 1940 yılından bu yana olan göçleri içermektedir. II. Dünya Savaşı sırasında ve savaş sonrası yıllarda Türkiye'ye sığınanların sayısı 91.000'i bulmuştur. Sığınanların büyük çoğunluğu başta Yunanistan ve Bulgaristan olmak üzere Balkan ülkelerinden göç etmişlerdir. Türkiye'ye sığınanların 67.000'i bir süre kaldıktan sonra ülkemizi terk etmişlerdir; (5) Göçmenlerin %58'i Marmara Bölgesine yerleştirilmişlerdir. Bu bölgede en fazla göçmen %10'luk bir oranla Edirne iline yerleştirilmiştir; (6) Türkiye'ye göç edenlerin yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, meslek, ana dil, medeni durum ve benzeri niteliklerini gösteren istatistikler yok denecek kadar azdır.

GERAY, bu çalışmasında öneri geliştirmemiştir.

3.1.5. Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar, (Sorunlar, Yaklaşımlar, Örgütlenmeler)

(1974, Ankara: TODAİE Yayınları, 408 s.)

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma, şu başlıkları taşıyan on iki bölümden oluşmaktadır: "Türkiye'de Köy ve Köye Yönelik Çalışmaların Tarihsel Görünümü", "Türkiye'de Köy", "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni", "Türkiye'de Köye Yönelik Çalışmalar", "Merkez Düzeyinde Örgütlenme: Köy İşleri Bakanlığı", "Köy Çalışmaları

İçin Taşra Düzeyinde Örgütlenme", "Yerinden Yönetim Birlikleri", "Köy Düzeyinde Gönüllü Örgütlenme: Kooperatifleşme", "Yerel Planlama Yaklaşımları", "Hizmet Götürmeye İlişkin Yaklaşımlar", "Köylü Devlet İşbirliğine Dayalı Yaklaşımlar" ve "Toprak ya da Tarım Reformu Yaklaşımı". Ayrıca çalışmada "Sonuç" başlıklı ayrı bir bölüm de yer almaktadır. Çalışmanın sonunda, "Ek: Örnek Birlik Tüzüğü" ve "Kaynakça" yer almaktadır.

Kitabın Özeti: GERAY, bu çalışmasını, 1974 yılında bilimsel yeterliliğini göstermek amacıyla, profesörlük takdim tezi olarak komisyona sunmuştur. Yazara göre, köy ve köylü sorunları, Türkiye'nin en önemli toplumsal ve ekonomik sorunlarının başında yer almaktadır. Nüfusun, büyük çoğunluğunun kırsal alanda yaşaması, sorunun genişliğini gösteren en önemli nedenlerden biridir. Türkiye'de köy yaşam koşullarının iyileştirilmesi, köylünün daha iyi yaşam düzeyine ulaştırılması için birtakım çalışmalar yapıla gelmektedir. Fakat bu çalışmalar, 1960'da planlı kalkınma dönemine girildikten sonra yeni boyutlar kazanmıştır. En başta, köy ve köylü sorunlarının ulusal kalkınma içindeki yerine oturtulma olanağı ortaya çıkmıştır. Kalkınma planları süreci ile, köylünün kalkınmasının, köyün gelişmesinin ulusal kalkınma çerçevesinde düşünülmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu nedenledir ki, Kalkınma Planlarında ve planlarla ilgili öteki belgelerde, köy ve köylü sorunlarının çözümü, kırsal kesimin iyileştirilmesi için birtakım yaklaşımlar, yöntemler, önlemler gösterilmiştir. Bunlardan bazıları, deneme niteliğinde başlatılmıştır. Bazıları ise uygulana gelmekte olanların geliştirilmiş biçimleridir. Bu çalışmanın temel amacı, planlı döneme girildikten sonra, köye yönelen bu çalışmaları, yöntem ve örgütlenme açısında incelemektir. Çalışma, birçok konuda yazarın özellikle uygulama alanında, yerinde yaptığı, gözlemlerine ve araştırmalarına dayanmaktadır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarın çalışmada ortaya koymuş olduğu bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Köye yönelik olarak yapılan çalışmalar, köyün yapısını değiştirmeyi amaçlamaktan uzaktır. Daha çok, hizmet yönü ya da hizmetlerin maliyetine köylü gücünün katılması üzerinde durulmuştur; (2) Çeşitli yaklaşımlar, bazen yönetimin ve yöneticilerin girişkenliklerine bırakılmış ya da dayandırılmıştır. Bu yaklaşımların pek azı, örneğin "toplum kalkınması" ve merkez köy" gibi yaklaşımlar,

planlarda yer almıştır; (3) Başta toplum kalkınması olmak üzere birçok çalışma, sistemli bir değerlendirmeye tabi tutulmamış ya da bu değerlendirmeler, çalışmalarda dikkate alınmamıştır; (4) Taşra örgütleri, özellikle ilçe yönetimi, kırsal alana, köylüye yönelik çalışmalar açısından önemli eksiklikler taşımaktadırlar; (5) Köy İşleri Bakanlığının kuruluşu, köy çalışmalarında eşgüdüm ve etkinliği sağlamada çeşitli aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Prof. GERAY'ın, ortaya koymuş olduğu bulgular ışığında geliştirmiş olduğu önerilerden bazıları şunlardır: (1) İlçe yönetimleri, araç, gereç ve insan öğesi açısından olduğu gibi akçalı yönlerden de desteklenmeli, hatta bu birimlerin yeniden düzenlenerek yerinden yönetim birimi durumuna getirilmesi için önlemler geliştirilmelidir; (2) Birden çok köyü ilgilendiren konularda köyler (belediyeler de katılabilir) arası yerinden yönetim birliklerinden yararlanma yoluna gidilmelidir; (3) Köy İşleri Bakanlığının kurulması, köy çalışmalarında eşgüdüm ve etkinliği sağlamada çeşitli aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olduğundan, bu Bakanlığın kaldırılarak, birimlerin yeniden eskiden bağlı oldukları bakanlıklara bağlanmaları gerekmektedir; (4) Köye hizmet götürme açısından Üçüncü BYKP döneminde girişilen "Merkez Köy Yaklaşımı", yerleşme politikasının bir aracı olarak da düşünülmeli, ekonomik uğraş ve örgütlenmelerin de buralarda geliştirilmesi sağlanmalıdır.

3.1.6. Şehircilik : Sorunları, Uygulama ve Politika

(1978, Fehmi YAVUZ ve Ruşen KELEŞ'le birlikte, Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, 1060 s.).

Kitabın "İçindekiler"i: Kitap, on altı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, sırasıyla şunlardır: "Kentleşme Süreci", "Ülke Ölçüsünde Planlı Çalışmalar", "Çevre Sorunları", "Bölge Planlaması ve Bölge Kalkınması", "Kent Planlaması", "Farklı Ekonomik Sistemlerde Kent, Kentleşme ve Kent Planlaması", "Kentleşme ve Çevre Sorunları Karşısında Uluslararası Kuruluşlar", "Arsa Sorunu", "Yönetim Sorunları", "Akçalı Sorunlar", "Konut Sorunları ve Politikası", "Kent ve Bölge Planlaması Eğitimi", "Toplum Yaşamını Etkileyen Yıkım Olayları", "Köy Düzeyinde Planlı

Çalışmalar", "Kıyıların Korunması, Kullanılması ve Geliştirilmesi" ve "Son 50 Yılın Genel Değerlendirilmesi". Ayrıca çalışmanın sonunda, "Kaynakça" da yer almaktadır.

Kitabın Özeti: Kitap, ortak bir çalışmanın ürünüdür. Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ve Prof. Dr. Cevat GERAY aralarında yapmış oldukları işbölümü doğrultusunda üzerlerine aldıkları bölümleri hazırlamışladır.

Yazarlara göre, Şehircilik de kent yaşamı gibi hızlı bir değişme içerisindedir. Kentleşmenin yarattığı sorunlar ve sağladığı olanaklar, Şehircilik bilim dalına her gün yeni terimler, kavramlar ve araçlar kazandırmaktadır. Gerek bunları, gerekse son birkaç yıl içinde Türkiye'de yeni gereksinmeleri yanıtlamak için girişilen kurumsal ve yasal değişikliklerin yansıtılması isteği, çalışmanın gecikmesine neden olmuştur. Ayrıca çalışmanın çok hacimli oluşunu temel nedeni de, eserin, ders kitabı olmaktan çok ötede, geniş bir okuyucu kitlesinin gereksinmelerini gözeterek yazılmış olmasıdır. Çalışmada, farklı bölümlerde olmakla birlikte, kentleşme süreci ile ilgili kuramsal bilgiler verilmekte, Türkiye ölçeğinde plan deneyimleri, kent ve bölge planlaması, bölge kalkınması, farklı ekonomik sistemlerde kent, kentleşme ve kent planlaması konuları irdelenmektedir. Çalışmanın devamında, kentleşme sorunları ile bağlantılı olarak, Arsa ve Konut Sorunları ve Politikaları ortaya konulmuş, ayrıca kitabın ikinci baskısının yeni konusu olan Çevre Sorunları çalışmanın değişik bölümlerinde incelenmiştir. Çalışmanın son bölümlerinde ise Türkiye'nin Kentbilim eğitimi konusunda geçirmiş olduğu deneyimler irdelenmekte ve kırsal kesimin içinde bulunduğu sorunlar ortaya konulmaktadır. Çalışmada son olarak, son elli yılın genel bir değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarların, çalışmalarında ortaya koymuş oldukları bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Kent plancılığı, yasalarda, hiçbir zaman ülke ölçeğindeki planlı çalışmaların bir parçası olarak kabul edilmemiştir; (2) İmar planı yaptırmak, çoğunlukla belediyelerce bir yasal zorunluluğun yerine getirilmesi olarak kabul edilmiş ve edilmektedir; (3) Belediyeler, planları uygulayacak ve kent hizmetlerini yerine getirebilecek akçalı olanaklardan yoksun bulunmaları nedeniyle ellerindeki arsalarını daha yüksek fiyatla satabilecek biçimde planlarda değişiklik yapma yoluna gitmektedirler. Bu etkili bir arsa siyasasına aykırı düşen bir tutumdur; (4)

Kıyıları, toplumumun güçlü katmanlarının tekelinden kurtarıp halkın yararlanmasına açmak için, genellikle kıyıların kamulaştırılması önerilmektedir. Bu öneri, tüzel açıdan sakıncalıdır ve yağmacıların ekmeğine tere yağ sürmekten öteye bir sonuç vermez. Kıyı zaten kamunun malıdır.

Yazarların, çalışmalarında bulguları ışığında geliştirmiş oldukları önerilerinden bazıları şunlardır: (1) İmar planları, kentsel gelişmenin ana yönlerini gösteren, fakat uygulamada yönetime esneklik tanıyan, devingen, canlı bir kentsel gelişme siyasasının bir parçası olmalıdır. Bugünkü imar planı anlayışının katılığı, imar planlarında sık sık değiştirme yapılmasına yol açmaktadır; (2) Kırsal yerleşmeler, tüm yerleşme dizgesinden, yerleşme basamaklarından bağımsız olarak ele alınamaz; (3) Yerleşme kararlarının doğurduğu toprak spekülasyonu kesinlikle önlenmeli, yaratılacak olan değer artışları topluma kazandırılmalıdır; (4) Kıyıları, toplumumun güçlü katmanlarının tekelinden kurtarıp halkın yararlanmasına açmak için, kıyının üzerinde özel iyelik oluşturulamayacağından, kamulaştırma değil de kamu malı üzerinde yasa dışı olarak iyelik sahipliği kuranların tapularının iptal edilmesi gerekir.

3.1.7. Halk Eğitimi, I. Kitap: Halk Eğitimine Giriş, II. Kitap: Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi, III. Kitap: Türkiye'de Halk Eğitimi

(1978, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, 515 s.).

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma kendi içerisinde üç ayrı kitaptan oluşmaktadır. I. Kitap, **"Halk Eğitimine Giriş"** başlığını taşımakta ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "Halk Eğitiminin Tanımı ve Kapsamı", "Birey ve Eğitim", "Halk Eğitimini Gerektiren Toplumsal ve Ekonomik Nedenler", "Halk Eğitimi İzlencelerinin Düzenlenmesi ve Uygulanması", "Halk Eğitiminin Yöntemleri, Uygulamaları, Araçları", "Toplum Eğitimi Yöntemi: Toplum Kalkınması", "Halk Eğitiminde Kullanılan Araç ve Gereçler" başlıklarını taşımaktadır.

II. Kitap, **"Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi"** başlığını taşımakta ve üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "Kitle İletişim Araçları ve Halk Eğitimi",

Türkiye'de Radyo ve Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri", " Yığınların Eğitiminde Sinema, Basın, Kitaplıklar ve Tiyatro" başlıklarını taşımaktadır.

III. Kitap, **"Türkiye'de Halk Eğitimi"** başlığını taşımakta ve dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "Türkiye'de Halk Eğitiminin Tarihsel Gelişimi", "Türkiye'de Halk Eğitimini Gerektiren Nedenler ve Gerçek Durum", "Türkiye'de Halk Eğitimi Çalışmalarına Toplu Bir Bakış", "Dünyada ve Türkiye'de Önemli Gelişmeler" başlıklarını taşımaktadır. Ayrıca çalışmanın sonunda, "Kaynakça" ve Ekler" yer almaktadır.

Kitabın Özeti: Üç kitaptan oluşan çalışmada, Birinci Kitap, halk eğitiminin kuramsal çerçevesini veren genel bir giriş niteliğindedir. İkinci Kitap, kitle iletişiminin halk eğitiminde gittikçe artan önemine koşut olarak düzenlenmiştir. Üçüncü Kitap ise, Türkiye'de halk eğitiminin tarihsel gelişimini, bugünkü durumunu ve bu alandaki son gelişmeleri konu edinmektedir. Çalışmada, Türkiye'deki halk eğitimi çalışmalarına, hem tarihsel gelişimi, hem de halk eğitimini gerektiren nedenler açısından bakılmıştır. Ayrıca, halk eğitimi alanında çalışma yapan örgütlerle ilgili örneklere de yer verilmiştir. Prof. GERAY'a göre, bir üst yapı kurumu olan eğitim, toplumun içinde bulunduğu alt yapı ve üretim ilişkileri ile biçimlenmektedir. Toplumdaki birikmiş ve yeni bilgi, beceri, davranış ve değerleri aktarmak yoluyla eğitimin toplumda varolan statüyü, çıkar dengesini koruyucu ve tutucu bir nitelik kazandığı görülmektedir. Toplumda üretim güçlerini elinde tutan egemen sınıflar, statükonun değişmemesi için eğitimi bir araç olarak kullanmaktadırlar. Buna rağmen, geniş halk kitlelerinin uyanması, hak ve çıkarlarına, sorunlarına sahip çıkması, bunları savunması, elde etmesi, bu amaçla örgütlenmesi konusunda eğitime büyük görev düşmektedir.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın çalışmasında ortaya koymuş olduğu bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Halk Eğitimi kapsamında, nüfus planlaması, tarımsal yayım, çevre sağlığı gibi yetişkinlerin davranış ve düşüncelerini değiştirmeye yönelen izlenceler yanında, okuma-yazma öğretimi, yurttaşlık bilgisi gibi temel öğretimi tümleyici izlenceler de vardır. Bu arada kimi izlenceler de yetişkinlere sanat, ve beceri kazandırmaya yönelmiştir; (2) Yetişkinlere yönelik olarak yürütülen eğitimsel çalışmalar genellikle merkezlerde toplanmakta, illerden aşağı basamaklara, özellikle

köy düzeyine inmemektedir; (3) Halk Eğitimi izlencelerinde eğitici olarak çalıştırılan görevlilerden çoğu bu amaç için yetiştirilmemiş, özel bir öğrenim görmüş değillerdir; (4) Halk Eğitimi çalışmaları için yurt çapında bir siyasa saptanmış değildir. Çalışmaların yürütülmesinde güdülen amaçlar, dayanılan ilkeler, yararlanılan yöntemler geliştirilmemiş, çalışmaları yürüten örgütler arasında eşgüdüm sağlanamamıştır; (5) Çalışmalar dizgeli bir değerlendirmeye bağlı tutulmadığından aksaklıklar, karşılaşılan güçlükler, ortaya çıkan dar boğazlar ve nedenlerinin üzerinde ciddiyetle durulmamakta, gereken önlemler alınmamaktadır.

Prof. GERAY'ın, bulguları ışığında geliştirmiş olduğu önerilerinden bazıları şunlardır: (1) Halk Eğitimi çalışmalarında, konuya ilişkin politikaları saptayacak, eşgüdüm, planlama, uygulama, değerlendirme, araştırma ve eğitim çalışmalarını sürdürecek Başbakanlığa bağlı, bir Halk Eğitimi Müsteşarlığı ya da birimi kurulmalıdır; (2) İzlencelerin düzenlenmesinde ve uygulanmasında, halkın katılımını sağlayan, böylece daha gerçekçi, daha tutarlı izlencelerin ele alınıp gerçekleştirilmesine elverişli yöntemler geliştirilmelidir; (3) Halk eğitimcisi yetiştirmek için öğretim kurumlarında yeni bir yapılanmaya gidilmelidir; (4) Halk Eğitimi alanında kitle iletişim araçlarına önemli görevler düşmektedir. Radyo ve televizyon gibi etkili yayın araçlarını tekelinde bulunduran Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, bu görevini daha etkin, daha gerçekçi biçimde yürütmek için önlemler almak zorundadır.

3.1.8. Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar)

(1981, Ankara: Tuna Yayıncılık ve Dağıtım, 272 s.).

Kitabın "İçindekiler"i: Kitap, yedi bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla şu başlıkları taşımaktadır: "Giriş", "Toplum Kalkınması Yaklaşımı", "Toplum kalkınması ve Kooperatifçilik", "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanın Toplumsal Yapısı ve Değişimi", "Türkiye'de Planlı Kalkınma Döneminde Girişilen Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları", "Örnekolaylar" ve "Genel Bakış Son Gelişmeler". Ayrıca çalışmanın sonunda, "Kaynakça" yer almaktadır.

Kitabın Özeti: GERAY'a göre, toplum kalkınması, yerel toplulukların ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunlarını çözmek üzere giriştikleri gönüllü çabaların devletin olanaklarıyla desteklenmesi ilkesine dayanan bir yöntemdir. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, köylerin kalkınması için "toplum kalkınması" yönteminin uygulanmasını öngörmüş, bu amaçla yurdun değişik bölgelerinde deneme çalışmaları başlatılmıştır. Ancak Devlet Planlama Teşkilatınca başlatılan deneme çalışmaları, 1964 yılından itibaren yeni kurulan Köy İşleri Bakanlığı sorumluluğunda yürütülmeye çalışılmıştır. Bakanlık, toplum kalkınmasını ikinci plana itmiş, yatırım yönü ve göz alıcı yanı ağır basan çalışmalara ağırlık vererek, deneme alanlarını kısa zaman içerisinde 12'den 37'ye çıkarmıştır. Eşgüdümsüz olarak yürütülen "toplum kalkınması" çalışmaları, 1960'lı yılların sonlarına doğru iyice sahipsiz kalmıştır. Kırsal kesimde, eşgüdümsüz olarak yürütülen bu çalışmaların yanında, köylülerin yerel girişkenliği sonucunda, devlet desteği alınmaksızın başarılmış olan işler de vardır. İşte bu çalışma, kırsal kesimde toplum kalkınması açısından ilginç görülen kimi örnekolayları ortaya koymaya çalışmaktadır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın çalışmasında ortaya koymuş olduğu bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Köye yönelik olarak yapılan çalışmalar, köyün yapısını değiştirmeyi amaçlamaktan uzaktır. Daha çok, işgörü yönü ya da işgörülerin maloluşuna köylü gücünün katılması üzerinde durulmuştur; (2) Başta toplum kalkınması olmak üzere birçok çalışma, dizgeli bir değerlendirmeye bağlı tutulmamış ya da bu değerlendirmeler, çalışmalarda dikkate alınmamıştır; (3) Taşra örgütleri, özellikle ilçe yönetimi, kırsal alana, köylüye yönelik çalışmalar açısından önemli eksiklikler taşımaktadırlar; (4) Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığının kuruluşu, köy çalışmalarında eşgüdüm ve etkinliği sağlamada çeşitli aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur; (5) Köylü üretim, tüketim, pazarlama, kredi donatım alanlarındaki ilişkilerinde aracılıkla geçinen sınıfların denetimi altındadır.

Prof. GERAY'ın bulguları doğrultusunda geliştirmiş olduğu önerilerinden bazıları şunlardır: (1) İlçe yönetimleri, araç, gereç ve insan öğesi açısından olduğu gibi akçalı yönlerden de desteklenmeli, hatta bu birimlerin yeniden düzenlenerek yerinden yönetim birimi durumuna getirilmesi gerekmektedir; (2) Köyişleri ve Kooperatifler

Bakanlığının kurulması, köy çalışmalarında eşgüdüm ve etkinliği sağlamada çeşitli aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olduğundan, bu Bakanlığın kaldırılarak, birimlerin yeniden eskiden bağlı oldukları bakanlıklara bağlanmaları gerekmektedir. Adı geçen Bakanlık, köy kalkınma kooperatifleriyle uğraşan bir örgüte dönüştürülebilir; (3) Kırsal kesimde "yapay kuruluşlar" olarak ortaya çıkan kooperatiflerin daha etkin duruma gelebilmeleri için, devletin eğitim, örgütlenme, anaparasına katılma, kredi sağlama ve benzeri destekleme yanında, denetleme görevini de etkin biçimde yerine getirmesi gerekir; (4) Köylünün üretim, tüketim, pazarlama, kredi donatım alanlarındaki ilişkilerinde aracılıkla geçinen sınıfların denetimi altında olması nedeniyle, bunu engelleyici nitelikte bir devlet desteği sağlanmalıdır.

3.1.9. Kooperatifçilik Temel Bilgileri (Ders Notları)

[(Tarihlendirme:1985), Ayhan TAN, İsmail DUYMAZ ve diğerleri ile birlikte, Ankara: Türk-İş Yayınları, 137 s.].

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma, şu başlıkları taşıyan dokuz bölümden oluşmaktadır: "Kooperatifçilikle İlgili Temel Kavramlar", "Kooperatiflerin Temel Sorunları", "Kooperatiflerin Yönetimi", "Kooperatif Yöneticileri İçin Mevzuat Bilgileri", "Kooperatiflerde Finansmanın Önemi", "Kooperatiflerde Üst Örgütlenme", "İşçi Kooperatifleri Örgütlenme Modelleri, Sendikalarla İlişkileri ve Türkiye Uygulaması", "Tüketim Kooperatiflerinde Ortaklarla İlişkiler ve Ortak Eğitimi", "Sendika- Kooperatif İlişkileri".

Kitabın Özeti: Çalışmanın önsözünde, Türkiye'de tüketim kooperatifçiliği ve yapı kooperatifçiliği alanında çok az sayıda çalışma yapıldığı, eğitime önem verilmeden başlatılacak olan kooperatifleşme hareketinin çoğu zaman başarısızlıkla sonuçlandığı vurgulanmakta, bu yüzden de Kooperatifçilik Temel Bilgileri konulu seminerde verilen derslerle ilgili notların bir kitapçık olarak basılması yoluna gidildiği belirtilmektedir. Çalışmada, öncelikle, kooperatifçilikle ilgili temel kavramlar ve temel sorunlar ortaya konulmakta, daha sonra da kooperatiflerin yönetimi ve kooperatif yöneticileri için gerekli olan mevzuat verilmektedir. Çalışmanın devamında, kooperatiflerde finansmanın önemi vurgulanmakta, kooperatiflerde üst örgütlenme, işçi kooperatifleri

örgütlenme modelleri ve Türkiye'deki uygulamalar konuları irdelenmektedir. Çalışmanın sonunda ise, tüketim kooperatiflerinde ortaklarla olan ilişkiler ve sendika-kooperatif ilişkileri incelenmektedir.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarlar, çalışmalarında, araştırmalarına dayalı olarak şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Kooperatifler, üretimi ve tüketimi gerçekleştirmeye yönelik olması, bir ekonomik varlık ve girişim olarak bir işletmeye sahip bulunmaları nedeniyle derneklerden, işverenden çok, aracı ve tefeciye karşı bir birleşme olduğu için de sendikalardan farklıdırlar; (2) Kooperatifler, ekonomik bakımdan zayıf kişilerden oluştuğu için, devletin, özelikle uzun vadeli kooperatif projelerinde yardım sağlamaması, kooperatiflerin başarılı bir şekilde gelişmelerini engellemektedir; (3) Günümüz Türkiye'sinde kooperatifleri yeterli ve amaca yönelik bir şekilde destekleyecek özel bir finansman kurumu yoktur; (4) Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'de kooperatifler, halkı bilinçlendirerek ve halk girişimi ile tabandan yukarıya doğru bir yaklaşım içerisinde değil de, devlet öncülüğü ile yukarıdan aşağıya doğru kurulmuş ve geliştirilmişlerdir; (5) Türkiye'de, Tarım Kooperatiflerinin büyük bir çoğunluğu devletin bir organı veya o kooperatiflerle ilgili kamu kuruluşlarının bir şubesi gibi anlaşılmaktadır; (6) Kooperatiflerin gerekli bilimsel araştırma organları yoktur. Devlet de bu konuda hiçbir hizmet sunmamaktadır. Kooperatiflerin yönetim ve işleyişinde önemli rol oynayan yeterli nitelikte ve sayıda personel bulunmamaktadı; (7) Kooperatiflerin dış kaynak gereksiniminin önemli olduğu, ancak sağlanan kaynakların çok yetersiz düzeylerde kaldığı belirlenmişti;, (8) Türkiye'de tüm kooperatif örgütlerinde, ortak- kooperatif ilişkilerinin düzensizliği, kooperatifçiliğin bugünkü genel görünümünü yansıtmaktadır.

Yazarların, ortaya koymuş oldukları bulgular ışığında geliştirmiş oldukları önerilerden bazıları şunlardır: (1) Kooperatif hareketinin başarılı olabilmesi için, kooperatif programlarının uygulanabilir olması, günün ekonomik ve toplumsal koşullarına uyumlu bir kooperatif yasasının oluşturulması, halka dönük ve halkta kooperatifçilikle ilgili değer yargılarının yaratılması için bir eğitim programının uygulanması ve yeterli finansman sağlanmalıdır; (2) Kalkınmada önemleri yadsınamayacak olan kooperatiflerin, finansman açısından yeterli bir düzeye

çıkarılması, üretim ve verimliliği artırıcı bir etkinliğe sahip olabilmesi için kısa, orta ve uzun vadeli kredi sağlayabilecek olan ve bütün kooperatifleri kapsayan bir Kooperatifler Bankası kurulmalıdır.

3.1.10. Belediyecilik Eğitimi

(1994, Can HAMAMCI ile birlikte, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları, 126 s.)

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma, "Giriş", "Belediyecilik Eğitimi Araştırması", "Olgusal Bulgular", "Eğitimle İlgili Tutumsal Bulgular", "Yerel Özerklik ve Demokrasi Konusundaki Eğitim Gereksinmesi", "Sonuç ve Öneriler", "Öneriler" başlıklarından oluşmaktadır. Ayrıca, çalışmanın sonunda Kaynakça ve Ekler yer almaktadır.

Kitabın Özeti: Belediyecilik eğitimi ile ilgili olarak yapılmış olan bu çalışma, hem seçilmiş, hem de atanmış yöneticilerin gözüyle belediyelerde duyulan eğitim gereksinmelerini ortaya çıkarmak, hangi konularda niçin, nasıl ve kim tarafından belediyecilik eğitiminin verilmesi gerektiği konusundaki görüşleri, eğilimleri saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, kaynak taraması ve sayıları üç yüzü bulan seçilmiş ve bir o kadar da atanmış belediye yöneticilerine yönelik olarak yapılmış anket çalışması sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın "Giriş" bölümünde, belediyelerin sorunsalı olarak belediyecilik eğitimi konusu irdelenmiş, daha sonraki bölümlerde de "Belediyecilik Eğitimi Araştırması" sonucunda ortaya çıkan, olgusal ve eğitimle ilgili tutumsal bulgular yorumlanmıştır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarların yapmış oldukları anket çalışması sonucunda ulaşmış oldukları bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Hem atanmış, hem de seçilmiş belediye yöneticileri, belediyecilik konusunda eğitim gereksinimi içerisindedirler; (2) Belediye yöneticileri, belediye işlerinin daha nitelikli biçimde gerçekleşmesini engelleyen etmenlerin başında yasaları ve akçalı sorunları belirtmişlerdir. Bu konuda, seçilmiş ve atanmış yöneticiler aynı görüşü paylaşmaktadırlar; (3) Yöneticiler, belediye çalışanlarının eğitiminde çeşitli güçlüklerle karşılaştıklarını, "eğitim izlencelerini düzenleyecek, bunları uygulayacak ve eğitimde

rol alacak eğitici çalışmanların azlığı"nın, bu güçlüklerin en önemlisi olduğunu belirtmişlerdir; (4) Görev başındaki seçilmiş yöneticiler, seçimlerde aday olabilmek için aday adaylarından "belediyecilik eğitimi görmüş olmak" şartının önkoşul olmasına büyük çoğunlukla olumlu yanıt vermişlerdir; (5) Yöneticiler, örgün eğitim kurumlarında belediyecilik eğitiminin yaygınlaştırılması ve bu kapsamda Mahalli İdareler Anadolu Meslek Liselerinin sayılarının arttırılmasını istemektedirler.

Yazarların ortaya koymuş oldukları bulguları doğrultusunda geliştirmiş oldukları önerilerden bazıları şunlardır: (1) Büyükşehir belediyelerine 3030 Sayılı Yasa uyarınca atanmakta olan yöneticilerin, öğrenim derecelerinin yüksek olması nedeniyle ve uzun sürelerle görevleri başından ayrı kalmalarına olanak bulunmadığından, bu üst düzey yöneticiler için belediyecilik eğitimi kapsamında yuvarlak masa toplantıları ve benzeri etkinlikler düzenlenmesi daha akılcı olacaktır; (2) Bu üst düzey yöneticileri için, görevde sürekliliği sağlayıcı nitelikte, yüksek lisans düzeyinde bir hizmet içi eğitim izlencesi başlatılabilir; (3) Kent yöneticisi olacakların, üniversite düzeyinde eğitim görebilecekleri bir bölüm açılmalı, kent yönetimi ile ilgili işlere bu okulu bitirenler atanmalıdır. Yüksek Öğretim Kurumunun, Ankara Üniversitesi bünyesinde böyle bir okulun kurulmasına ilişkin kararı bir an önce yaşama geçirilmelidir; (4) Belediye yöneticileri, örgütsel ve teknik bilgilerini yenileyebilmek, teknolojik yeniliklere uyum sağlayabilmek ve yeni yasal düzenlemelerin uygulanmasına ilişkin konularda bilgilendirilmek amacıyla hizmetiçi eğitim izlencelerine alınmalıdırlar, (5) Belediyelerin ihtiyacı olan elamanları yetiştirmek amacıyla açılmış olan Mahalli İdareler Anadolu Meslek Liseleri ülke ölçeğinde yaygınlaştırılmalı ve yabancı dilde eğitim yerine Türkçe eğitime geçilmelidir.

3.1.11. Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması

(1994, Ruşen KELEŞ, Can HAMAMCI ve diğerleri ile birlikte, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları, 91 s.)

Kitabın "İçindekiler"i : Çalışma şu başlıkları taşıyan dört bölümden oluşmaktadır: "Genel Giriş: Anakent Yönetimleri", "Anakentler İçin Farklı Yönetim Modelleri", "Anakentler İçin Yapılan Düzenlemelerin Gelişimi", "Bugünkü Anakent

Yönetimi: Görev ve Yetki Paylaşımının Esasları", "Görev Paylaşımının Aksayan Yönleri", "Görev ve Yetki Paylaşımının Nesnel Ölçütleri", "Araştırmaya İlişkin Bilgiler", "Bulgular ve Değerlendirme", "Sonuç". Ayrıca, çalışmanın sonunda Kaynakça ve Ekler yer almaktadır.

Kitabın Özeti: Anakent ve ilçe belediyelerini konu alan araştırma, on yıllık bir geçmişi olan "büyükşehir yönetim dizgesi"nin durumunu değerlendirmekte ve işleyişteki aksaklıkları, eksiklikleri, sağlanan başarıları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı öğretim üyelerinin ortak çabalarıyla tasarlanmıştır. Çalışma, büyükşehir ve ilçe belediye başkanları, büyükşehir meclis üyeleri, bu belediyelerin üst düzey yöneticilerine yönelik olarak yapılan anket çalışması ve konunun uzmanlarıyla yapılan görüşmelere dayalı olarak ortaya çıkarılmıştır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarlar, çalışmalarında, araştırmalarına dayalı olarak şu bulguları ortaya koymuşlardır: (1) Yapılmış olan çalışma göstermiştir ki, anakent yönetimi modeli, henüz yeterince kavranamamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, belediyeler, kendilerince verimli ve yararlı buldukları hizmetlere sahip çıkmakta, kentsel hizmet ve altyapı, halkın katılımı, demokratik yönetim gibi konularda anakent yönetiminin bir araç olabileceğini düşünmemektedirler; (2) Varolan sistemin yetersizliği araştırmada açıkça ortaya çıkmışken, daha etkili ve verimli bir sistemin oluşturulmasında kullanılacak ölçütler olarak belli bir nüfus büyüklüğüne erişmiş olma, kentsel hizmetlerin geniş bir alana yayılması ve sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi gibi ölçütler önerilmiştir; (3) Öte yandan, anakentlerin diğer kent yönetimlerinden farklı bir modele kavuşturulmasının yanı sıra, anakentlerin de gelişmişlik düzeylerine ve işlevlerine (turizm, sanayi, ticaret, yönetim gibi) göre kendi aralarında farklılaştırılmaları gerekliliği de ortaya çıkmıştır; (4) Araştırma sonucunda, bugünkü dizgede anakent belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında öngörülen görev paylaşımının büyük ölçüde uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Ancak anakent ve ilçe belediyeleri, merkezi yönetimin yetkisinde olan sağlık, eğitim ve trafik hizmetlerine ortak olmak eğilimindedirler. Öte yandan, su ve kanalizasyon gibi büyük yatırım gerektiren hizmetlerin merkezi yönetime devredilmesi uygun görülmektedir; (5) Anakent

belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki gelir paylaşımı yakınmalara neden olmaktadır. Özellikle ilçe belediyeleri, gelirlerinin, üstlendikleri hizmetleri yerine getirmelerine yetmediğini vurgulamaktadırlar.

Yazarlar, çalışmada ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak şu önerileri geliştirmişlerdir: (1) Anayasa'nın 127. maddesinde yer alan akçalı denkleştirme ilkesi uyarınca, gerçekte yerel hizmetlerin asıl yüklenicisi ve bunun sonucu olarak halkın doğrudan temsilcisi ve halkın daha kolay katılımını sağlayan ilçe belediyeleri lehine, kaynak paylaşımında düzeltmeler yapmak daha adaletli olacaktır; (2) Araştırma sonuçlarından da açıkça anlaşıldığı gibi, anakent belediyesi oluşturulurken, siyasal ve yönetimsel kararlardan çok toplumsal, ekonomik ve nüfusa ilişkin ölçütler değerlendirmede daha fazla dikkate alınmalıdır; (3) Anakentlerin diğer kent yönetimlerinden farklı bir modele kavuşturulmasının yanı sıra, anakentlerin de gelişmişlik düzeylerine ve işlevlerine (turizm, sanayi, ticaret, yönetim gibi) göre kendi aralarında farklılaştırılmaları çerçevesinde düzenlemeler yapılmalıdır.

3.1.12. Kentsel Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması

(1999, Ruşen KELEŞ, Can HAMAMCI ve diğerleri ile birlikte, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, 102 s.).

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma, "Giriş", "Kavramsal Çerçeve: Kentsel Toprak Rantı", "Kentsel Toprak Rantını Kamuya Kazandırma Yöneltileri ve Uygulamaları", "Sonuç ve Öneriler" başlıklarını taşıyan dört bölümden oluşmaktadır. Ayrıca, çalışmanın sonunda Ekler ve Kaynakça yer almaktadır.

Kitabın Özeti: Yazarlar, kent toprağı üzerindeki iyelik hakkının kendisinin ve kullanım biçiminin, çağdaş kentbilimin, bir başka deyişle Kent ve Bölge Planlamasının çözüm aradığı en büyük sorunlardan birinin kaynağını oluşturduğunu vurgulamaktadırlar. Yazarlara göre, arsa spekülasyonu, yalnız konut sorununun değil, tüm yerel kamu hizmetlerinin çözüm yollarını tıkayan, kentsel gelişmeyi yozlaştıran, gelir dağılımını alabildiğine bozan ve hatta toplumun ahlak anlayışlarını sarsan sonuçlar doğurmaktan geri kalmamaktadır. Anakentlerin çevresinde hızla bir kanser gibi

büyüyen kaçakkent olgusunun sorumlusu, yasa dışı yapılaşmaya öncülük eden arsa mafyasıdır. Kırk yıldır hızlı bir kentleşme dönemi yaşayan Türkiye, ne yazık ki kentsel rantları kamuya kazandırma ve sağlıklı bir kentleşme sürecini gerçekleştirmenin yollarını bulamamamıştır. Yazarlara göre çalışma, yalnız devleti ve belediyeleri değil, Kent Kooperatifleri Birliklerini de çok yakından ilgilendiren bir konuda yapılmış küçük çaplı bir çalışmadır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Yazarların, çalışmalarında ortaya koymuş oldukları bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Gerek kuruluş sermayesi, gerekse bugünkü sermayesi Arsa Ofisinin, arsa vurgunculuğunun çok ciddi boyutlara ulaştığı Türkiye'de, arsa piyasasında etkili olmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Arsa Ofisinin satın alma yoluyla arsa stok etmek ya da kiraya vermek yerine, satma yöneltisi izlemesi, arsa vurgunculuğunu önlemek şöyle dursun, vurgunculuğa aracılık etme işlevi üstlendiği izlenimi vermektedir; (2) Türk hukuk sisteminde, kamu yönetiminin birbirinden taşınmaz mal alışverişinde bulunmaları olanaklıdır; Kamulaştırma Kanunu buna elverişlidir. Ancak kamu yönetimleri, sahip oldukları toprakları diğer kamu birimlerine vermek istemez, bu nedenle de söz konusu kamu birimleri arasında sürekli olarak anlaşmazlıklar çıkar; (3) Genel olarak kentsel topraklar, daha çok konut alanlarına ayrılmakta, sanayi ve kentsel yatırımlara yeterli miktarda toprak ayrılmadığı görülmektedir. Bu durum, sağlıksız ve çarpık olarak nitelendirdiğimiz kentleşmenin hem nedeni, hem de sonucudur; (4) Kentsel topraklar üzerinde gerçekleşen aşırı değer artışları, toplumda, kaçınılmaz olarak bu değer artışlarını geçim yolu yapan, çalışmadan, emek harcamadan kazanç elde etmeyi amaçlayan bir kesim oluşturmuştur. Bu durumu engelleyecek ya da ortadan kaldıracak kurumsal düzenlemenin yetersizliği, bu alandaki hukuk kurallarının eksiklikleri ve kentsel topraklar üzerindeki değer artışını yaratan kamu yönetimleri ve özellikle belediyeler üzerindeki siyasal baskılar, söz konusu düzenin sürüp gitmesine, hatta sürekli beslenmesine neden olmaktadır.

Yazarların bulguları doğrultusunda geliştirmiş oldukları önerilerden bazıları şunlardır: (1) Başarılı bir kentsel toprak yöneltisi izleyebilmek için, her şeyden önce, kamu yönetimlerinin ellerindeki toprakların tam ve doğru dökümüne gereksinme vardır. Öte yandan, verimli tarım topraklarının sürekli olarak kentsel toprağa dönüştürülmesi

engellenmelidir. Yine kamu yönetimleri ve özellikle belediyeler, sahip oldukları toprakları satarak elden çıkarmak yerine, uzun süreli kiraya vermelidirler ve bu arada arsa stoklarını sürekli olarak artırmaya çalışmalıdırlar; (2) Belediyeler, imar planlarını uygularken, sahip oldukları bölgeleme, yapı yasakları, yapı yapmaya zorlama ve yerbölümlemenin denetimi gibi araçları titizlikle kullanarak, kentsel topraklar üzerinde yapılan ya da yapılması planlanan vurgunculuğun önüne geçmelidirler. Belediyelere bu mücadelede yardımcı olacak hukuki düzenleme de mutlaka yapılmalıdır; (3) Önemli bir gereklilik de, kentsel toprak düzeltiminin gerçekleştirilmesidir. Yalnız bu düzeltim, tarımsal düzeltimde olduğunun tersine, mülkiyetin kamudan özele aktarılması değil, özelden kamuya geçmesi sürecini içeren bir düzeltim olmalıdır; (4) Arsa Ofisinin daha etkin ve işlevsel bir duruma getirilmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

3.1.13. Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem

(2000, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları, 198 s.)

Kitabın "İçindekiler"i : Çalışma on bölümden oluşmaktadır. Bölüm başlıkları şunlardır: "I. Giriş", "II. Belediye Kurulmasına İlişkin Yasal Çerçeve", "III. Türkiye'de Belediyeleşme Eğilimleri", "IV. Belediyeleşme Yöneltimiz", "V. Belediyeleşme Süreci Açısından Küçük Belediyelerin Sorunları", "VI. Belediyeleşme Süreci ve Kırsal Alan Yönetimi", "VII. Belediyeleşme Süreci ve Kırsal Gelişme Yöneltileri Açısında Kırsal Alan Yönetimi ve İlçe Yerel Yönetimi", "VIII. Belediyeleşme ve Belediye Büyüklüğü Konusunda Uluslararası Deneyim", "IX. Belediyeleşme Süreci Açısından Kırsal Alanda Yönetimin Yeniden Yapılanması: Görüş ve Öneriler", "X. Sonuç ve Öneriler".

Kitabın Özeti: Çalışma, ilk başta, 1930 yılında çıkarılmış olan yürürlükteki 1580 sayılı Belediye Yasasının belediye kurulması için öngördüğü 2000 nüfus sınırı ile birlikte öngörülen ölçütleri, belediyeleşmeye ilişkin olarak güdülen yöneltileri ve uygulamaları gözden geçirmektedir. Çalışmada daha sonra, nüfus ölçütü ile birlikte "kamuya yararlılık" ve "ekonomik tabana sahip olma" ölçütlerinin belediyeleşme açısından uygun olup olmadığı irdelenmektedir. Son olarak da uygulamadaki aksaklıklar ortaya konulmakta, hangi nüfus ölçütünün ve yanında başka hangi

ölçütlerin belediye kurulması için önkoşul olması gerektiğine ilişkin öneriler geliştirilmektedir. Çalışmada, kırsal alandaki yönetim boşluğu da dikkate alınarak, çözümlemelere gidilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu kapsamda, il özel idarelerinin, ilçe yönetimlerinin, köy muhtarlıklarının durumları, kırsal alandaki yerleşme düzeninin özellikleri ve yönetimsel açıdan yarattığı sorunlar gözden geçirilerek çalışmanın bütünlüğü sağlanmıştır.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, araştırmalarına dayalı olarak şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'deki bugünkü yerel yönetim dizgesi; (a) Yerel topluluğun duyumsadığı temel, ortak ve uygarca gereksinmelerini karşılamak için iyi nitelikteki mal ve hizmetleri yerinden sunma, (b) Hizmetlerin sunuluşunda verimlilik, etkinlik sağlama, (c) Kent yönetimine yerel halkın katılmasına, yönetimi denetlemesine olanak ve ortam yaratma, (d) Kenttaşlık haklarının sağlanması yoluyla kentleri yaşanabilir, sürdürülebilir duruma getirme, daha doğrusu, kentsel yaşam kalitesini, gönenç düzeyini yükseltme, yerel yönetim ve demokrasi ekinini geliştirme, demokratikleşmeye katkıda bulunma, amaçlarını gerçekleştirememektedir; (2) Kırsal alandaki küçük belediyeler, genellikle yasalarla kendilerine verilen görevleri yerine getirememektedirler; (3) Küçük belediyelerin karşı karşıya bulundukları sorunlar, öbür belediyelerin sorunlarından ayrı düşünülemez; (4) Bununla birlikte, küçük belediyelere özgü sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu belediyelerin çoğu, "nüfusça en uygun ölçek büyüklüğü"nün altında bulunmakta, bu yüzden de kişi başına düşen giderleri yüksek olmakta, ekonomik açıdan yetersiz kalmaktadır; (5) Anayasanın buyruğuna karşın, yerel yönetimlere görevleriyle orantılı gelir sağlamak amacıyla akçalı denkleştirme yapılmamaktadır; (6) Bununla birlikte, belediyeler de ellerindeki gelirleri planlı ve izlenceli olarak harcamamakta, savurganlığa ve gösterişe kapılmaktadırlar; (7) Küçük belediyeler, büyüklere göre, yeterli nicelikte ve nitelikte teknik ya da uzman personel çalıştıramamaktadırlar; (8) Kent belediyeleriyle kırsal alandaki küçük belediyeler arasında işlevsel açıdan bir ayrım yapılmamış, görev basamaklandırılmasına gidilmemiştir. Bu nedenle, gelire dayalı "isteğe bağlı", "zorunlu" görev ayrımı anlamını yitirmiş, irili ufaklı belediyeler aynı görevleri yerine getirmek durumunda kalmışlardır.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulgularına dayalı olarak şu önerileri geliştirmiştir: (1) En uygun çözüm yolu, küçük belediyeleri, tüm yerel yönetim dizgesinin bütünü içinde ele almaktır; (2) Küçük belediyelerin sorunlarının, yalnızca nüfusça büyüklük tabanının yükseltilmesiyle çözülemeyeceği bir gerçektir. Bu nedenle, görevlerini yapabilecek gelir, insan gücü ve yasal olanaklarla donatılmadıkça belediye kurulmasına gidilmemelidir; (3) Özeksel yönetimle yerel yönetimler arasında ve yerel yönetimlerin kendi aralarında görev, yetki ve sorumluluk paylaşımı yanında, Anayasanın bu yönetimlere görevleriyle orantılı olarak gelir sağlanacağı buyruğuna uygun biçimde gelir paylaşımını içeren bir akçalı denkleştirmeye gidilmesi zorunludur; (4) Her düzeydeki yerel yönetim birimi için en uygun büyüklüğün ve işgörme yeteneğinin bilimsel, nesnel yöntemlerle belirlenmesini sağlayacak maloluş çözümlemelerinin yapılması gerekmektedir; (5) Belediye kurulmasının ölçütlerini sağlayabilmek için özeksel yönetimin taşra birimlerinin ve yerel yönetimlerin basamaklandırılması, bunlar arasında, hem kırsal alandaki yönetim boşluğunun giderilmesi, hem de özeksel ve yerel yönetim birimlerinin birbirini tamamlayacak, işbirliği ve işbölümü içinde, dayanışma ve yardımlaşma çerçevesinde, işgörüler sunabilmelerini sağlayacak düzenlemelere gidilmelidir; (6) Kimi ülkelerde yapıldığı gibi, hangi işgörülerin hangi büyüklükteki ve nitelikteki belediyeler için uygun ve elverişli olduğuna ilişkin araştırmalar yapılması gerekmektedir; (7) Küçük belediyelerin önce birlikleşmeye giderek ya da doğruda birleşmeleri için ortam hazırlanıp, birleşme koşuluyla başlangıç döneminde, bu belediyelere akçalı ve teknik destek sağlanmalıdır; (8) Belediye kurulması için öngörülen ölçütün altında kalan belediyelerin tüzel kişiliklerini yitirmeden birlikleşmeye yöneltilmesinde yarar görülebilir. Kimi devlet olanaklarından yararlanılması için birlik kuran belediyelere öncelik tanınabilir, kimi destekler sağlanabilir; (9) Kırsal alandaki belediyelerle köy muhtarlıklarına güçlerinin yetmediği konularda, kimi teknik işgörüler sunma ve özeksel yönetimin desteğini de sağlama konusunda yardımcı olabilecek olan bir alan yerel yönetiminin ilçe çapında kurulmasına ilişkin olarak "ilçe yerel yönetimi" konusundaki önerilerin yaşama geçirilmesi kırsal gelişme yöneltileri açısından da yararlı olacaktır.

3.1.14. Halk Eğitimi: Halk Eğitimine Giriş, Basın Yayın Yoluyla Halk Eğitimi, Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Sorunları

(2002, Ankara: İmaj Yayınevi, 349 s.).

Kitabın "İçindekiler"i: Çalışma kendi içerisinde üç ayrı kitaptan oluşmaktadır. I. Kitap, **"Halk Eğitimine Giriş"** başlığını taşımakta ve yedi bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "Halk Eğitiminin Tanımı, Kapsamı, Örgütleri", "Öğrenme Açısından Bireyin Özellikleri", "Halk Eğitimini Gerektiren Nedenler", "Halk Eğitimi İzlencelerinin Düzenlenmesi, Sorun Çözmeye Dayalı İzlence Tasarımı", "Halk Eğitiminin Yöntemleri", "Halk Eğitimi Uygulayımları", "Halk Eğitiminin Araç ve Gereçleri" başlıklarını taşımaktadır.

II. Kitap, **"Basın Yayın Yoluyla Halk Eğitimi"** başlığını taşımakta ve iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi", "Halk Eğitimi ve Ekin-Sanat Etkinlikleri" başlıklarını taşımaktadır.

III. Kitap, **"Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Temel Sorunları"** başlığını taşımakta ve dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "Türkiye'de Halk Eğitiminin Tarihsel Gelişimi", "Türkiye'de Halk Eğitimini Gerektiren Nedenler", "Türkiye'de Halk Eğitimi Örgütleri ve Etkinlikleri", "Yerel Yönetimler ve Halk Eğitimi", "Türkiye'nin Temel Güncel Sorunları ve Halk Eğitimi" başlıklarını taşımaktadır. Ayrıca çalışma içerisinde, konularla ilgili kitabın yazarınca önerilmiş yedi adet Okuma Parçası yer almakta, çalışmanın sonunda da "Kaynakça" bulunmaktadır.

Kitabın Özeti: Çalışma, Prof. GERAY'ın en son 1970 yılında yayımlamış olduğu Halk Eğitimi kitabının güncelleştirilmiş ve yeni eklemeler yapılmış 3. baskısıdır. Prof. GERAY, özellikle, çalışması içerisinde yer alan III. Kitap Bölümü'nde büyük değişiklikler yapmış, "Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Temel Sorunları" başlığı altında, günümüz Türkiye koşullarında halk eğitiminin ne kadar önemli olduğunu irdelemiştir.

Üç kitaptan oluşan çalışmada, Birinci Kitap, halk eğitiminin kuramsal çerçevesini veren genel bir giriş niteliğindedir. İkinci Kitap, kitle iletişiminin halk eğitiminde gittikçe artan önemine koşut olarak düzenlenmiştir. Üçüncü Kitap ise,

Türkiye'de halk eğitiminin tarihsel gelişimini, bugünkü durumunu, bu alandaki son gelişmeleri ve demokrasi, insan hakları ve çevre bilinci çerçevesinde halk eğitiminin günümüz Türkiye koşulları içerisinde önemini konu edinmektedir. Çalışmada, Türkiye'deki halk eğitimi çalışmalarına, hem tarihsel gelişimi, hem de halk eğitimini gerektiren nedenler açısından bakılmıştır. Ayrıca, halk eğitimi alanında çalışma yapan örgütlerle ilgili örneklere de yer verilmiştir. Prof. GERAY'a göre, bir üst yapı kurumu olan eğitim, toplumun içinde bulunduğu alt yapı ve üretim ilişkileri ile biçimlenmektedir. Toplumdaki birikmiş ve yeni bilgi, beceri, davranış ve değerleri aktarmak yoluyla eğitimin toplumda varolan statüyü, çıkar dengesini koruyucu ve tutucu bir nitelik kazandığı görülmektedir. Toplumda üretim güçlerini elinde tutan egemen sınıflar, statükonun değişmemesi için eğitimi bir araç olarak kullanmaktadırlar. Buna rağmen, geniş halk kitlelerinin uyanması, hak ve çıkarlarına, sorunlarına sahip çıkması, bunları savunması, elde etmesi, bu amaçla örgütlenmesi konusunda eğitime büyük görev düşmektedir. Ayrıca demokrasinin tüm kurumlarıyla yerleşmesi, insan haklarına saygının ve çevre bilincinin oluşması için özellikle halk eğitiminin önemi kendisini daha da derinden hissettirmektedir.

Kitabın Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın çalışmasında ortaya koymuş olduğu bulgulardan bazıları şunlardır: (1) Halk Eğitimi kapsamında, nüfus planlaması, tarımsal yayım, çevre sağlığı gibi yetişkinlerin davranış ve düşüncelerini değiştirmeye yönelen izlenceler yanında, okuma-yazma öğretimi, yurttaşlık bilgisi gibi temel öğretimi tümleyici izlenceler de vardır. Bu arada kimi izlenceler de yetişkinlere sanat, ve beceri kazandırmaya yönelmiştir; (2) Yetişkinlere yönelik olarak yürütülen eğitimsel çalışmalar genellikle merkezlerde toplanmakta, illerden aşağı basamaklara, özellikle köy düzeyine inmemektedir; (3) Halk Eğitimi izlencelerinde eğitici olarak çalıştırılan görevlilerden çoğu bu amaç için yetiştirilmemiş, özel bir öğrenim görmüş değillerdir; (4) Halk Eğitimi çalışmaları için yurt çapında bir siyasa saptanmış değildir. Çalışmaların yürütülmesinde güdülen amaçlar, dayanılan ilkeler, yararlanılan yöntemler geliştirilmemiş, çalışmaları yürüten örgütler arasında eşgüdüm sağlanamamıştır; (5) Çalışmalar dizgeli bir değerlendirmeye bağlı tutulmadığından aksaklıklar, karşılaşılan güçlükler, ortaya çıkan dar boğazlar ve nedenlerinin üzerinde ciddiyetle durulmamakta, gereken önlemler alınmamaktadır; (6) Çevre sorunları, insanın doğal, yapay çevresini

yeniden kavramasını, onu korumasını, yok etmeden kullanmasını gerektirdiğinden, çevre sorunlarına eğitim yoluyla çözüm getirme olanağı eğitim dizgesinin özyapısı ile sınırlı kalmaktadır; (7) Yönetim düzeni, büyük ölçüde yukarıdan aşağıya doğru olan, yöneticileri büyük ölçüde atamayla işbaşına gelen, büyük ölçüde siyasal iktidarın, özellikle devletin denetim ve gözetimi altındaki YÖK dizgesi özekselci bir yönetim modeli oluşturmaktadır.

Prof. GERAY'ın, bulguları ışığında geliştirmiş olduğu önerilerinden bazıları şunlardır: (1) Halk Eğitimi çalışmalarında, konuya ilişkin politikaları saptayacak, eşgüdüm, planlama, uygulama, değerlendirme, araştırma ve eğitim çalışmalarını sürdürecek Başbakanlığa bağlı, bir Halk Eğitimi Müsteşarlığı ya da birimi kurulmalıdır; (2) İzlencelerin düzenlenmesinde ve uygulanmasında, halkın katılımını sağlayan, böylece daha gerçekçi, daha tutarlı izlencelerin ele alınıp gerçekleştirilmesine elverişli yöntemler geliştirilmelidir; (3) Halk eğitimcisi yetiştirmek için öğretim kurumlarında yeni bir yapılanmaya gidilmelidir; (4) Halk Eğitimi alanında kitle iletişim araçlarına önemli görevler düşmektedir. Radyo ve televizyon gibi etkili yayın araçlarını tekelinde bulunduran TRT Kurumu, bu görevini daha etkin, daha gerçekçi biçimde yürütmek için önlemler almak zorundadır; (5) Çevre sorunları gibi karmaşık bir konuda eğitim yoluyla köklü bir çözüm getirilmesi için, konu toplumsal, ekonomik ve siyasal düzeltimlerle birlikte ele alınmalı ve bütüncül bir düzeltim hareketine yönelinmelidir; (6) Üniversitelerin özlenen çağdaş, demokratik ve özgürlükçü bir yapıya kavuşturulmasını sağlamak üzere yüksek öğretim dizgesi, yenibaştan köklü biçimde düzenlenmeli, siyasal iktidarların güdümünden çıkarılmalı, özekçilikten kurtarılmalıdır, denetleyici bir organ olmaktan çıkarılmalıdır.

3.2. Toplantı, Konferans ve Seminer Bildirileri

Bu alt bölümde Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bilimsel toplantı, konferans ve seminer bildirileri, YİY yöntemi yardımıyla incelenmiştir. Prof. GERAY, çok sayıda bilimsel toplantı, konferans ve seminere katılıp bildiriler sunmuş, ancak bu bildirilerin asıl metinlerinden yalnızca üçüne ulaşılabilmiştir. Diğer yandan Prof. GERAY, bu bildirilerin daha fazla okuyucuya ulaşabilmesini sağlamak amacıyla, bildiri

metinlerinin bilimsel dergilerde makale halinde yayımlanmasına da olanak sağlamıştır. Prof. GERAY'ın bilimsel dergilerde makale halinde yayımlanmış olan toplantı, konferans ve seminer bildirileri, çalışmamızın bu bölümü içindeki **"3.3. Bilimsel Dergilerde Yayımlanmış Makaleleri"**, alt başlığı altında incelenmiş ve bu çalışmaların hangi bilimsel toplantı, konferans ve seminerde bildiri olarak sunuldukları da ayrıca belirtilmiştir. (Bkz. 3.3.6., 3.3.16., 3.3.17., 3.3.18., 3.3.19., 3.3.20., 3.3.27., 3.3.28., 3.3.42., 3.3.44., 3.3.54. başlık numaralı bilimsel makaleler).

3.2.1. "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe"

(1966, Sekizinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, **Türkiye'de Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması,** Ankara: İskan ve Şehircilik Derneği Yayını, ss. 197-248).

Bildirinin "İçindekiler"i : Bildiri şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "İlçenin Toplum Kalkınması Birimi Seçilmesinin Nedenleri", "Toplum Kalkınması Gerekleri Açısından Bugünkü Durumuyla İlçeler", "İlçenin Toplum Kalkınması Birimi Olarak Yeniden Düzenlenmesi Gereği ve Bazı Önermeler", "Sonuç".

Bildirinin Özeti: Prof. GERAY, bildirisine, Birinci Beş Yılık Kalkınma Planının, köy topluluklarının kalkınması konusunda, halk ve Devletin gönüllü işbirliğine dayanan "toplum kalkınması" yöntemini öngördüğünü belirten bir giriş yapmıştır. GERAY'a göre, bu öngörüye karşın, yalnızca yurdun çeşitli bölgelerinde örnek çalışmalar yapılması yoluna gidilmiştir. Bu çerçevede,Toplum Kalkınması Pilot Bölge Çalışmalarına 1963 yılında, yıllık programlar çerçevesinde başlanmış ve "toplum kalkınması" programı için, bütün köyleri ile birlikte ilçe, bir programlama ve uygulama birimi olarak kabul edilmiştir. GERAY, çalışmasının devamında, yönetimsel dizge içerisinde önemli bir yer taşıyan "ilçe"nin, toplum kalkınması çalışmaları için ne ölçüde elverişli olduğunu, uygulamada ne gibi güçlüklerle ve eksikliklerle karşılaşıldığını irdelemiş, alınması gereken tedbirler konusunda öneriler geliştirmiştir.

Bildirinin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Toplum kalkınması amacı ile kurulmuş olmasalar da planlama,

programlama ve uygulama birimi olarak seçilen ilçeler, genellikle, bu amaçları gerçekleştirmeye en uygun yönetimsel basamaktır; (2) Ancak ilçeler toplum kalkınması amacı çerçevesinde kurulmadıklarından personel, araç, taşıt ve akçalı olanaklar bakımından yetersizlikler içerisindedirler. Bu nedenle, pilot ilçelerde yapılan çalışmalar, ilçenin bütün köylerini kapsayamamaktadır; (3) Köy ve bucak sayısı, nüfus ve yüzölçümü bakımından ilçeler arasında çok önemli dengesizlikler vardır.

Prof. GERAY, çalışmasında, ortaya koyduğu bulgular ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Toplum kalkınması ve diğer hizmetler açısından "en uygun" ilçe büyüklüğünü saptamaya yönelik uzun süreli araştırmalar yapılmalı ve araştırma sonuçlarına göre ilçe bölümleri gözden geçirilmelidir; (2) İlçelerin personel, teknik eleman, taşıt, iş makinesi ve diğer araç- gereç açıkları kapatılmalı, ilçe seviyesinde bakım ve onarım atölyeleri kurulmalıdır; (3) Kooperatifçilik konusunda kırsal alandaki toplulukları harekete geçirmek, kooperatif kuracaklara yol göstermek üzere ilçede bir elaman bulundurulmalıdır; (4) Toplum kalkınması çalışmalarının amacına ulaşabilmesi için, İl Özel İdarelerinin kaldırılması ve ilçe düzeyinde bir yerel yönetim birimi kurulması olanakları araştırılmalıdır.

3.2.2. "Türkiye'de Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları"

(1969, Dokuzuncu İskan ve Şehircilik Konferansları, **Türkiye'de Orman Köyleri, Yerleşme, Bölge Planlama, Şehirleşme, Doğu Anadolu'nun Sorunları,** Ankara: İskan ve Şehircilik Enstitüsü Yayınları, ss. 1-36).

Bildirinin "İçindekiler"i : Bildiri şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Yerleşme Olayı ve Ormanla İlişkisi", "Dağ ve Orman Köylerinin Köysel Yerleşmeler İçindeki Yeri, Önemi ve Özellikleri", "Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Bakımından Ana Özellikleri", "Orman ve Dağ Köylerinde İnsan ve Doğa İlişkisi", "Orman ve Dağ Köylerinde Vatandaş ve Hizmet (Devlet) İlişkileri", "Dağ ve Orman Köylerinin Kalkındırılması, Yerleşme Sorunları Konusunda Öneriler", "Sonuç".

Bildirinin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, dağ ve orman köylerinin kalkındırılması açısından, yerleşmeye ilişkin sorunların ayrı bir önem taşıdıklarını belirterek başlamıştır. Genel yerleşme düzeniyle ilgili kararlar alınırken bu köylerin

durumlarının önemle göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamaktadır. GERAY, çalışmasının devamında, dağ ve orman köylerinin genel yerleşme düzeni içindeki yeri ve önemi, insan-doğa ve vatandaş-hizmet ilişkisini irdelemektedir. GERAY, çalışmasının son bölümünde ise, dağ ve orman köylerinin kalkındırılması ve yerleşme sorunları konusunda bulgularına dayalı olarak öneriler geliştirmiştir.

Bildirinin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Dağ ve orman köyleri genellikle ortalama yükseklikleri fazla olan engebeli ve dik eğimli topraklar üzerinde kurulmuş olduklarından, bu köyler, sert iklimin hüküm sürdüğü, tarıma elverişli toprağın çok az olduğu, dağınık ve seyrek bir yerleşme düzeninin olduğu doğal bir çevre içindedirler. Bu nedenlerle de, kamu hizmetlerinin ve sosyal altyapının buralara ulaştırılması zorlaşmaktadır; (2) Dağ ve orman köylerinin en önemli ekonomik özelliği hayvancılığa dayanan bir ekonomiye sahip olmasıdır; (3) Elverişsiz yerlerde kurulmuş küçük ve dağınık topluluklar, kentle ve pazarla da gereken ölçüde ilişki kuramamakta, kendi yersel ihtiyaçlarını gidermek ve sorunlarını çözmek için giriştikleri çabalarda çoğu kez başarısızlığa uğramaktadırlar; (4) Yerleşme özellikleri, orman ve dağ köylerinde yaşayan halkın yeni yöntem ve düşüncelere karşı daha tutucu olmasına yol açmaktadır.

Prof. GERAY, çalışmasında, ortaya koymuş olduğu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Orman ve dağ köylerinin kaderi, öteki köylerin ve ulusun kaderinden ayrı düşünülemez. Ulusal kalkınmanın en önemli sorunlarından biri olan, tarım kesimindeki nüfus fazlasının gizli işsiz durumundan kurtarılması için tarım kesimi dışında, özellikle endüstride çalışma olanakları yaratılmalıdır; (2) Nüfus baskısı altında, insanların ormana saldırmasının ana nedeni toprak darlığıdır. Toprak reformu toplum kalkınmasının olduğu kadar, ormanların yok edilmekten kurtarılmasının da ön koşuludur. Ancak toprak reformu, endüstrileşme ve tarım kesimindeki reformlarla bir arada düşünülmedikçe, orman köyleriyle ilgili çalışmalar geçici, oyalayıcı, aldatıcı olacak, uzun erimli başarılar sağlanamayacaktır; (3) Tarımdaki verimin arttırılması, meraların iyileştirilmesi, ahır hayvancılığına yönelinmesi, tavukçuluk ve arıcılığın teşviki, orman içindeki köylünün gelirini arttırıcı ve orman üzerindeki baskısını hafifletici bir etki yaratabilir; (4) Tek tek orman köylerini değil, bütün bir bölgeyi,

ekonominin bütün kesimlerini kapsayan bölge planlama çalışmalarıyla sorunlara daha geniş bir açıdan eğilmek, ulusal kalkınma planlarıyla ilişkiler kurmak zorunluluğu unutulmamalıdır.

3.2.3. "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler"

(1999, **Kamu Yönetiminde Kalite I. Ulusal Kongresi,** Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, ss. 285-305).

Bildirinin "İçindekiler"i : Bildiri şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Kentsel Yaşam Kalitesi Kavramı, Tanımı ve Yaklaşımları", "Kent Planlaması Ölçünleri", "Kenttaşlık Haklarının Niteliği", "Kenttaş Hakları Açısından Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" ve "Sonuç Yerine".

Bildirinin Özeti: Prof. GERAY, bildirisine, Toplam Kalite Yönetimi (TKY) kavramının kamu yönetiminde kullanılmak istenmesine ilk bakışta yadırgadığını belirterek başlamıştır. GERAY'a göre, kârın en üst düzeye çıkarılmasının yaşamsal önem taşıdığı özel kesim işletmeleri için geliştirilmiş kimi kavramların, kamu yönetimi yazınına tartışılmadan geçirilmemesi gerekmektedir. Bununla birlikte, GERAY, özel kesim işletmeleri için geliştirilmiş olan kuramsal ve kavramsal yenilikleri de önyargılı olarak tümden yadsımanın, kamu yönetimi biliminin tarihsel gelişimine aykırı düşebileceğini vurgulamaktadır. GERAY, çalışmasının devamında, küreselleşme süreci ve TKY arasındaki ilişkiyi irdelemekte, daha sonra da kent düzeyinde "toplam kalite" yerine, "kentsel yaşam kalitesi"ni ve belediyeler arasındaki ilişkiyi incelemektedir.

Bildirinin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Küreselleşme sürecinin dayattığı devleti küçültme, özellikle devletin toplumsal ve ekonomik işlevlerini en aza indirme politikasına koşut olarak, kamu yönetiminde toplam kalite yönetimi uygulamasına gidilmesi, kamu yönetiminin kamusal özünün boşaltılması, kamu hak ve özgürlüklerinin kısılması sonucunu doğurma tehlikesi taşımaktadır; (2) TKY'nin temellerinden biri, satın alıcı (müşteri) odaklı olmasıdır ki, TKY'nin kamu yönetiminde uygulanması durumunda, yurttaşların ya da kenttaşların satın alıcı olarak kabul edilmesi gerekecektir; (3) "Satın alıcı odaklı" olarak

sunulan kamusal hizmetlerin karşılığında kenttaşlar üzerinden kâr etmeyi amaçlayan "işletmeci belediyecilik" anlayışı, yerel halkı kamusal hizmetlerden yararlanabilen (satın alıcı olan, yani fiyatını ödeyebilen) ve "satın alıcı" olmayan (yani fiyatını ödeyemeyen) diye ikiye ayırmakta, kenttaşlık haklarından yararlanmayı bireyin ekonomik koşulları ile sınırlı tutmaktadır; (4) TKY ile getirilmek istenen satın alıcı odaklı ve kâr amaçlı bir kamu yönetimi anlayışı, bireysel çıkarları toplumsal amaçların üzerinde tutarak, yurttaşlık ve kenttaşlık bilincinin oluşmasını engelleyici nitelikteki yönetimsel yapıyı pekiştirmesi söz konusudur; (5) Birçok karmaşık etmenin bir arada ve etkide bulunduğu kent ortamında, kentsel yaşam kalitesinin, işletme düzeyinde geliştirilmiş TKY gibi bir yöntemle gerçekleştirilebileceğini beklemek yanıltıcı olur.

Prof. GERAY, çalışmasında, ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yurttaşların ve kenttaşların ortak sorunlarını serbestçe tartışabilecekleri, ortak bir kentsel dünyanın kurulması, kentin, ülkenin, dünyanın yararı için özveride bulunabilecekleri, işbirliği yapabilecekleri, ortak bir dünyayı paylaşan bireyler olarak siyaset yapabilecekleri, açık, saydam, ortak bir kamusal alanın oluşturulması, var olanın da genişletilmesi gereklidir. Bunun oluşturulmasında, kamusal alanı genişletecek biçimde kentlilerin kenttaşlık, yurttaşlık bilincini, duyarlılığını kazanmaları gerekmektedir; (2) Kentsel yaşam kalitesinin gerçekleşmesi, demokratikleşme, yerelleşme, kentsel kamusal alanın genişletilmesi, kentlinin "kenttaş" ve "yurttaş" niteliklerini kazanması süreçlerinin gelişmesine, demokratik, saydam, katılımcı, çoğulcu, etkin, verimli, insan haklarına saygılı, çağdaş, "kaliteli" yerel yönetim yapılarının oluşturulmasına bağlıdır.

3.3. Bilimsel Dergilerde Yayımlanmış Makaleleri

Bu alt bölümde, Prof. Dr. Cevat GERAY'ın, araştırmacı tarafından ulaşılabilen bilimsel dergilerde yayımlanmış makaleleri YİY kullanılarak tanıtılmaya çalışılmıştır.

3.3.1. "Yeni İmar Kanununun Bazı Özellikleri"

[1956, **SBF (Siyasal Bilgiler Fakültesi) Dergisi,** C: 11, S: 14, Ankara: SBF Yayınları, ss. 135-150]

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Yapı ve Ruhsat İşleri", "İmar Plancılığı ve Belediyeler", "Parselleme Faaliyetleri", "İnşa Mecburiyeti", "İstimlak Bedellerinin Ödenmesi", "Nizamname ve Talimatnamelere Bırakılan Hususlar" ve "Netice".

Makalenin Özeti: GERAY, çalışmasına, 1933 yılından beri imar ve inşaat faaliyetlerini düzenleyen 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Yasası'nın yerine, 17 Ocak 1957 tarihinden itibaren 6785 sayılı İmar Yasası'nın kabul edildiğini vurgulayan bir başlangıç yapmış, yeni yasa çıkarılmasının gerekçeleri konusuna da kısaca değinmiştir. GERAY, çalışmasının devamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde beş yıl kadar bir süre bekledikten sonra yasalaşmış olan 6785 sayılı yeni İmar Yasası'nın getirmiş olduğu özellikleri, imar plancılığı açısından irdelemiş ve eleştiriler getirmiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, çalışmasında, Yeni İmar Yasa'sı ile ilgili olarak, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Yeni Yasa, geçici inşaat, kullanma izni gibi konularda daha derli toplu hükümler getirmiştir. İmar planı yaptırmak zorunluluğu bakımında daha gerçekçi ve uygulanabilir düzenlemeler getirmiştir; (2) Yeni Yasa ile parselleme işleri kayıt altına alınmaya çalışılmıştır; (3) Yeni Yasa ileri bir adım atarak, belediyelere, belediye sınırları içerisinde boş kalan arsalar için, sahiplerini "inşaat yapmaya zorlama" yetkisi vermiştir; (4) Yeni Yasa, bölge planlaması, yeni mahalleler oluşturulması, yeni uydu kentler kurulması konularında düzenlemeler getirmemiştir; (5) Yeni Yasa, imar plancılığının en önemli aşaması olan tetkik ve araştırma konularını ihmal etmiştir.

GERAY, çalışmada ortaya koyuş olduğu bulguları doğrultusunda şu öneriyi geliştirmiştir: Yeni Yasa'da eksik bırakılan, yapıcı bir arsa siyasetinin güdülmesi, arsa spekülasyonu ile mücadele, nüfusun ve endüstrinin yurt ölçeğinde dağılışının bölgecilik esaslarına göre düzenlenmesi gibi şehircilik siyasasını gerçekleştirecek düzenlemelerin bir an önce tamamlanması gereklidir.

3.3.2. "İmar Kanununun Hazırlık Safhaları"

(1957, **SBF Dergisi,** C: X11, No: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 73- 89).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Yeni Bir Kanun Çıkarılması Gereği", "Teklif Sahibi", "Tasarının Geçirdiği Safhalar" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Cevat GERAY'a göre, yeni İmar Kanunu'ndan önceki Belediye Yapı ve Yollar Kanunu, ülke ölçeğinde ihtiyaçları karşılamaktan uzak, sadece kentlerin gelişmesi konusuna ağırlık vermekte, köylerin planlı bir şekilde imar edilmesine olanak vermemektedir. Ayrıca küçüklü büyüklü tüm belediyelere aynı görevleri yüklemekte, yerel koşulları dikkate almamakta, bütün kentler için aynı ölçüler ve kayıtlar koymakta, şehircilik bakımından ileri olmayan bir anlayışı devam ettirmekte ve elli yıl sonrası kent nüfuslarını temel alarak planlamalar öngörmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı Cevat GERAY, çağdaş bir imar ve şehircilik politikasına ağırlık verecek bir kanuna ihtiyaç olduğunu düşünmektedir.

Yeni kanun teklifi, uygulamaların içinden gelmiş olan Gaziantep milletvekili Süleyman KURANEL'den gelmiştir. Tek başına bir kanun teklifi hazırlayan Kuranel, büyük bir sebat, gayret ve takipçilikle 1951 yılında meclise sunmuş olduğu tasarının 1957 yılında 6585 sayılı İmar Kanunu olarak yasalaşmasını sağlamıştır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: GERAY, bu saptamaları sonrasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Çok ümit bağlanan yeni Kanun, birtakım yenilikler getirmekle birlikte modern şehircilik anlayışı ve siyaseti bakımından birçok eksiklikle birlikte kabul edilmiştir; (2) Bunun temel nedeni de, bu konularla ilgili olarak yapılan mesleki kongre çalışma raporlarından, uygulama içerisinden gelen uzmanlardan ve bilim adamlarından yeterince yararlanılmamasıdır.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulguları ışığında şu öneriyi geliştirmiştir: Yasama organı, yasa taslaklarının hazırlanması aşamalarında, bu konularla ilgili olarak yapılan mesleki kongre çalışmalarından, uygulama içerisinden gelen uzmanlardan ve bilim adamlarından daha fazla yararlanmalıdır.

3.3.3. "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu"

(1967, **SBF Dergisi,** C: 21, S: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 51-68).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Konunun Önemi", "Toprak Reformunu Gerektiren Nedenler", "Bugünkü Toprak Düzeninin Yarattığı Sorunlar", "Toprak Reformunun Gerçekleşmesi İmkanları", "Toprak Reformu ve Toplum Kalkınması Arasındaki İlişki" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Cevat GERAY, çalışmasına, köy topluluklarının kalkındırılması için Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında "toplum kalkınması" yönteminin öngörüldüğünü, fakat ilgili bölümde "toplum kalkınması" başlığından hemen sonra, parantez içinde "köy kalkınması" deyiminin kullanılmasının yanlış anlaşılmalara neden olduğunu vurgulayarak başlamıştır. GERAY, bu yanlış anlaşılmaların, toplum kalkınmasının sadece köy toplulukları için yararlanılacak bir yöntem olarak düşünülmesi ve toplum kalkınmasının, köy kalkınmasının gerçekleştirilmesinde tek yol ve yöntem olarak algılanması olduğunu da belirtmiştir. Toprak reformunun, biri ekonomik, ötekisi sosyal olmak üzere başlıca iki amaca yönelmiş olduğunu belirten GERAY, toplum kalkınmasıyla, toprak reformu arasında çok sıkı bir ilişki olduğunu da vurgulamıştır. Cevat GERAY, çalışmanın devamında, toprak reformunu gerektiren nedenler ve reformun gerçekleşmesi imkanlarını irdelemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, bu saptamaları sonrasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) İşletmelerin büyüklük ve mülkiyet bakımından dağılışı, öteki nedenlerle birlikte Türkiye'de tarımsal verimin düşük olması sonucunu doğurmaktadır, (2) Toprakların küçük parçalara bölünmüş olması verimi düşüren nedenlerden biridir. Bir çiftçi ailesini geçindirebilecek toprak genişliği en azından 50 dönüm olduğundan, çiftçi ailelerinden %68'i 50 dönümden küçük işletmelerde hayatlarını kazanmak zorundadırlar; (3) Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerindeki illerle ilgili toprak sayımı sonuçları, ülkede dağıtılabilecek toprak bulunmadığı yolundaki görüşlerin gerçeğe uygun düşmediğini göstermektedir.

GERAY, bu bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1)Toplum kalkınmasıyla, toprak reformunun birbirini tamamlaması ve desteklemesi isteniyorsa, bu programlar ve çalışmalar eşgüdüm içerisinde yapılmalıdır; (2) Toplum kalkınması programlarının başarılı olması için, adaletsiz toprak dağılımı giderilmeli, köylü ekonomik ve sosyal bakımdan güvenliğe kavuşturulmalı, kısacası toprak reformu yoluyla toprak-insan ilişkileri hakça ve güvenilir bir sisteme bağlanmalıdır; (3) Toplum kalkınmasının başarılı olması isteniyorsa, başta toprak reformu ve yerleşme düzeni olmak üzere çeşitli alanlardaki temel düzenlemelerle birlikte düşünülmeli ve yürütülmelidir.

3.3.4. "İlçe Çapında Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay"

(1969, **Amme İdaresi Dergisi**, C: 2, No: 2, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 16-33)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklar altında sunulmuştur: "Örnekolay 1: Karapınar'da Rüzgar Erozyonu", "Toplum Kalkınması ve Yerinden Yönetim Birlikleri", "Örnekolay 2: Bafra İlçesi Köy Yolları Yapım, Bakım ve Köye Hizmetler Birliği", "Örnekolay 3: Birlik Çalışmaları ve Particilik", "Örnekolay 4: Bulanıkta'ki Süthane Birliği ve Kaymakamın Tutumu".

Makalenin Özeti: Cevat GERAY, çalışmasının başında, köye ve köylüye en yakın yönetimsel birim olan ilçenin, toplum kalkınması çalışmaları için en elverişli birim olduğunu, fakat nüfus, alan, köy sayısı olarak büyüklük, akçalı olanaklar, personel, araç ve taşıt konularında birtakım eksiklikleri olduğunu belirtmiştir. İlçenin kendine özgü gelirleri ve karar organları olan "bir yerinden yönetim birimi" durumuna getirilmesi yolunda önerilerin olmasına rağmen, GERAY, bu önerilerin, anayasal değişiklikleri gerektirdiğinden, çözümün uzun süre gerektirdiğini vurgulamıştır. Ancak köklü değişiklikler yapılıncaya kadar, ilçe ölçeğindeki toplum kalkınması çalışmalarında, "ilçedeki bütün belediye ve köyleri kapsayan yerinden yönetim birlikleri kurulması" gibi yöntemlere başvurulabileceği belirtilmiştir. Cevat GERAY,

çalışmasının devamında, son yıllarda bu konuda atılmış adımları, sağlanan başarıları, karşılaşılan güçlükleri gözden geçirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Birden çok köyü ilgilendiren toplum kalkınması çalışmalarının yürütülmesinde, köylü, genellikle kendi köyünü ilgilendiren sorunlara ilgi duymakta, birden çok köyü ilgilendiren işlerde köylünün işbirliğinin sağlanması çok zor olmakta, işte bu sorunu gidermek için de "yerel birlikler" kurulması yoluna gidilmektedir; (2) Kurulan birliklerin bazılarının tüzüklerinde, birliğin ne kadar bir süre için kurulduğu, toplanan paraların nasıl harcanacağı, birliğin yapacağı işlerden üye köylerin nasıl yararlanacağı konularının açıkça belirtilmemesi birtakım sorunlara neden olmaktadır; (3) Vatandaşlarca birliğe yapılan bağışlar, birlik gelirleri arasında çok önemli bir yer tutmaktadır.

Cevat GERAY, çalışmasında ulaştığı bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Birlik tüzüklerinde, birliğin ne kadar bir süre için kurulduğu, toplanan paraların nasıl harcanacağı ve saklanacağı, birliğin yapacağı işlerden üye köylerin nasıl yararlanacağı, konuları açıkça belirtilmelidir; (2) Birliklerin ele alacağı işler arasında, belli bir toprak parçası üzerinde çalışmalar yapılması öngörülmüşse, buranın herkesçe açıkça görülecek biçimde bir krokisi çizilmelidir.

3.3.5. "Sosyal Hizmetler Alanında Halk Katılışlarının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler"

(1969, **Amme İdaresi Dergisi**, C: 1, S: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 21-33).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Halk Katılışlarını Gerektiren Nedenler", "Halk ve Devlet İşbirliği Çalışmaların Tümünü Kapsamalıdır", "Halkın Sosyal Hizmetlere Katılması", "Türkiye'de Sosyal Hizmetlere Halkın Katılması", "Halk Katılışları ve Gönüllü Dernekler", "Sosyal Hizmetlere Halkın Katılışlarını Sağlama ve Arttırma Yolları" ve "Sonuç" .

Makalenin Özeti: Cevat GERAY, Sosyal Hizmetlerin, Türkiye'de yeni bir hizmet ve inceleme alanı olarak benimsenmeye başlandığını, sosyal refah hizmetlerinin

gerçekleştirilmesi görevinin de Anayasa ile devlete verildiğini belirtmiştir. Ancak GERAY'a göre, söz konusu hizmetlerin gereken ölçüde yerine getirilmesinden doğan eksikliklerin giderilmesinde ve yeni hizmetlerin başlatılmasında gönüllü halk kuruluşlarına da bazı hizmetler düşmektedir. Çalışmasının devamında, sosyal hizmetler konusunda halk katılımını gerektiren nedenler ve gönüllü dernekler konusunu irdeleyen Cevat GERAY, çalışmanın sonunda, halk katılımının arttırılması yollarını da kısaca özetlemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'de 1968 yılı rakamlarıyla Cemiyetler Kanunu'na göre kurulmuş 36.000 dernek vardır ve bu derneklerden 8161'i sosyal hizmet konusuyla ilgilidir; (2) Bu dernekler, kendilerine öz kaynak yaratmak yerine, devlet bağışlarına bağlı kalmaktadırlar; (3) Sosyal hizmetlere halkın katılımını özendirmek amacıyla genel bütçeden, İl Özel İdareleri ve Belediyelerden derneklere yapılan yardımlar amaca uygun bir biçimde yapılmamakta, genellikle bu örgütlerin siyasal eğilimleri dikkate alınarak dağıtılmaktadır; (4) En küçük toplum birimlerine ulaşmaları gereken dernekler, büyük kentlerden öteye gidememekte, halka yakın bir düzeyde örgütlenememektedirler; (5) Halkın sosyal hizmetlere katılmasında rol alan derneklerin kurulması ve denetimi etkili bir biçimde yapılmamaktadır; (6) Halk katılımlarının geliştirilmesini sağlamak amacıyla halka, gönüllü kuruluş yöneticilerine ve kamu personeline herhangi bir eğitim verilmemektedir.

GERAY, yukarıdaki bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Devlet ve yerel yönetimlerin bütçelerinden derneklere yapılan yardım, nesnel ölçülere bağlanmalıdır; (2) Derneklerin çalışmalarının izlenmesi ve denetimi, bu konuyla birinci derecede ilgili olan resmi sosyal hizmet birimlerine bırakılmalıdır; (3) Kamu personeline ve gönüllü derneklerde rol alan görevlilere ve önderlere, halka yararlı olma yollarını öğretmek amacıyla bir sosyal hizmetler eğitimine zorunluluk vardır.

3.3.6. "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi"

(1970, **Amme İdaresi Dergisi**, C: 3, S : 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 8-36)

SBF İskan ve Şehircilik Enstitüsü'nce düzenlenen X. İskan ve Şehircilik Konferansları dizisinde sunulan bildirinin metnidir.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Türkiye'ye ve Türkiye'den Göç Hareketleri", "Göçmenlerin Yerleştirildikleri İller", "Göçmenlerin Coğrafya Bölgelerine Dağılışı", "Göçmenlerin Yerleştirilmesinde Tutulan Yol ve Yöntemlere Toplu Bakış", "Sonuçlar".

Makalenin Özeti: Türkiye'nin, özellikle son yüzyıl içinde, göç hareketlerinden geniş ölçüde etkilendiğini belirterek çalışmasına giriş yapan Cevat GERAY, bu göç hareketlerinin, Birinci Dünya Savaşı sonrasında ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yoğunluk kazandığını vurgulamıştır. Bu göç hareketlerinin, Türkiye için zaman zaman çözülmesi güç yerleşme sorunları yarattığını da belirten GERAY, çalışmasının devamında, göçmenlerin, yerleştirildikleri illere ve bölgelere göre yurt içindeki dağılımını, bu yerleştirmelerin, toplam nüfus ve yoğunluğu üzerindeki etkilerini irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, sayısal verilerden yararlanarak şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Marmara Bölgesi, Türkiye'de en çok göçmen yerleştirilen bölge, Edirne ise en çok göçmen yerleştirilen ildir; (2) Göçmenlerin yerleştirilmesinde herhangi bir yerleşme planı hazırlanmış ve uygulanmış değildir; (3) Göçmen ailelerinin yalnızca %56.2'si devlet eliyle ya da yardımıyla bir barınağa kavuşmuştur; (4) Sanatkar göçmenler, daha iyi geçim koşullarına kavuşturulmak amacıyla, daha çok şehir ve kasabalara yerleştirilmişlerdir; (5) Göçmenler genellikle, üretici duruma geçmeleri konularında çektikleri güçlükler nedeniyle yerleştirildikleri yöreleri bırakıp, öteki gelişmiş ve kentleşmiş bölgelere göç etmişlerdir; (6) Göçmenlerin arasındaki bağımlılığın yüksek olması, kentleşmelerini ve topluma uyumlarını yavaşlatmaktadır ki bu konuda hiçbir sosyal hizmet çalışması yapılmamıştır.

Cevat GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Gelecekte de yerleşme sorunlarıyla karşılaşmamak için, öteki iç yerleşme sorunlarını da kapsayan geniş bir yerleştirme planı geliştirilmelidir; (2) Olanakların elverdiği ölçüde küçük köyler kurarak, ekleme ve serpiştirmenin yarattığı gerginlikler ve uyumsuzluklar önlenmelidir; (3) Köysel alanlarda yerleştirme olanağı sınırlı olduğundan, göçmenlerin, kent ve kasabalarda tarım dışı alanlarda çalışmalarını sağlayacak bilgi ve becerilerle donatılmaları için mesleki ve teknik öğrenime ağırlık verilmelidir; (4) Göçmenlerin topluma uyum sağlayabilmeleri için, göçmenlere yönelik olarak halk ve toplum eğitimi verilmeli, sosyal hizmet çalışmaları yapılmalıdır.

3.3.7. "Halk Eğitici Yayınların Planlanması ve Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri"

(1971, **Amme İdaresi Dergisi,** C: 4, S: 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 37-66).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Nüfus ve Yüzölçümlerine Göre Yayın Alanları", "TRT Yayın Alanlarının Sosyo-Ekonomik Açıdan Gelişmişlik Durumları", "Kentleşme Açısından TRT Yayın Alanları", "TRT Yayın Alanlarının Eğitsel Açıdan Özellikleri ve Eğitim Olanakları", "TRT Yayın Alanlarında Nüfusun Ekonomik Özellikleri", "TRT Yayan Alanlarına Göre Endüstrileşme", "Yayın Alanlarına Göre Örgütlenmeler" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Yazar, haberciliğin, ulusal bütünleşme, eğlendirme, dinlendirme işlevleri yanında radyo ve televizyonunun bir kitlesel iletişim aracı olarak en önemli görevinin, özellikle geri kalmış ülkelerde "halk eğitimi" olduğunu belirterek, Türkiye'de de Anayasa ve öteki yasaların TRT'ye "eğitim ve kültüre yardımcılık" görevini yüklediğini vurgulamıştır. GERAY'a göre, Türkiye'de bölgeler arasında görülen toplumsal ve ekonomik farklılıklara paralel olarak, dinleyici ve seyirci gruplarının radyo yayın alanlarına dağılışında da bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır ki, özellikle kültürel ve eğitimsel alandaki farklılıkların giderilmesi ulusal bütünleşme açısından, radyo ve televizyon yapımcılığına düşen önemli bir görevdir. GERAY, çalışmanın devamında, radyo ve televizyon yayın alanlarıyla ilgili olarak yapılmış

araştırmalara dayalı olarak, yayınların oluşturulmasında göz önünde bulundurulacak noktalarla ilgili olarak irdelemelerde bulunmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Konuyla ilgili olarak yapılmış araştırmalara göre, TRT yayın alanlarının kapsamına giren iller, toplumsal, ekonomik, uygulayımbilimsel, kültürel ve eğitimsel açılardan önemli farklılıklar göstermektedirler. Bu farklılıklar, TRT Genel Yayın Planlaması açısından tedbirler alınmasını gerektirecek nitelikte farklılıklardır; (2) Uygulamalar göstermektedir ki, genellikle eğitim ve kültür programlarının büyük çoğunluğu Ankara'da hazırlanmakta, sonra öteki radyolara dağıtılmaktadır; (3) Bazı illerin, kapsamı içinde kaldıkları yayın alanının ortalama özelliklerinin çok üstünde ya da altında kalması söz konusu olabilmektedir.

GERAY, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Programların merkezde ve gelişmiş bölgelerdeki radyolarda hazırlanıp, bölge radyolarında tekrar edilmesi yolundaki uygulama değiştirilmeli, bölge radyolarında o yörelerin kültürel özelliklerine uygun olarak programlar hazırlanmalı, bölge radyolarında yapımcı sayısı arttırılmalıdır; (2) Bazı illerin kapsamı içinde kaldıkları yayın alanının ortalama özelliklerinin çok üstünde ya da altında kalması söz konusu olduğunda, bu iller için ayrı "il radyoları" kurma yoluna gidilmelidir; (3) Radyo ve televizyon programlarının hazırlanmasında, dinleyici ve seyirci araştırmaları sonuçları göz önünde bulundurulmalıdır.

3.3.8. "İmar Planlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasal Çerçeve ve Uygulama"

(1972, **SBF Dergisi,** C: 27, S: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 585-611).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "İmar Planında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Uygulamanın Yasal Çerçevesi", "Uygulamada İmar Planlarında Yapılan Değişiklikler, Nedenleri ve Amaçları", "İki Örnekolay İncelemesi", "Değerlendirme ve Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının Giriş Bölümü'nde, ister klasik şehircilik anlayışı içinde yapılmış bir imar planı olsun, isterse çağdaş şehircilik

kavramına uygun olarak kentin imarını, gelişmesini belirleyen politikaların tümünü kapsayan bir plan olsun, planlamanın, sürekli olarak değişen koşullara ayak uydurmayı gerektirdiğini belirtmiştir. GERAY'a göre, işte bu nedenle, uzun bir dönem sonunda kentin alacağı biçimi gösteren, donmuş, kalıplaşmış, değişmelere ayak uyduramayan, esnek olmayan kent planlaması anlayışından uzaklaşılmıştır. Diğer taraftan, imar planları, genel, uyulması zorunlu belgeler olarak kamu düzenini, mülkiyet hakkını yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle de planların değiştirilmesinin bazı kurallara bağlanması görüşü yaygınlaşmaktadır. GERAY, çalışmasının devamında, imar planında değişiklik yapılmasına ilişkin uygulamanın yasal çerçevesini ortaya koymakta, yapılan değişikliklerin nedenleri ve amaçlarını "örnekolaylar"la irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) İmar planları düzenlenirken, gelişme yönleri ile olasılıkların, gereksinimlerin iyi kestirilmediği, bu nedenle de planlarda belli kullanışlar için sık sık yer değiştirme, genişletme, bir kullanıştan ötekine çevirme yolunda değişiklikler yapma zorunluluğu duyulduğu anlaşılmaktadır; (2) İmar planlarında mülkiyet durumuna yeterince dikkat gösterilmediğinden, kamu kullanışına ayrılan yerlerin kamunun mülkiyetindeki arsalardan çok, özel kişilerin mülkiyetindeki arsalara rastlatılmış olması, planlarda değişiklik yapılmasını gerektiren nedenlerin başında gelmektedir; (3) Belediyelerin, planları uygulayacak, kent hizmetlerini yerine getirecek akçalı olanaklardan yoksun bulunmaları, onları, ellerindeki arsaları daha yüksek fiyatla satabilecek biçimde, planlarda değişiklik yapmaya zorlamaktadır. Bu da etkili bir arsa politikasına ters düşen bir tutumdur; (4) Taşınmaz malını daha çok gelir sağlayan bir kullanım alanı içine aldırmak, böylece kişisel çıkar sağlamak amacını güden bireylerin ya da grupların çeşitli siyasal nüfuz ve baskı yollarıyla planlarda değişiklik yaptırmak için hem belediyeyi, hem de Bakanlığı etkiledikleri, zorladıkları anlaşılmaktadır.

Prof. GERAY, çalışmasında bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Değişikliklerin bir düzene sokulması, bunun da Bakanlıkça titizlikle gözetilmesi zorunludur. İmar planlarında değişiklik yapılması ile ilgili Bakanlık Genelgesi bugünkü biçimiyle ayrıntıları belirtmekte, fakat ana çerçeveyi çizmemektedir. İmar planlarında ne zaman, nasıl değişiklik yapılacağının ana ilkeleri saptanmalı, özellikle siyasal

baskılara karşı uzmanlar ve teknisyenler korunmalıdır; (2) İmar planındaki değişikliklerin, önemli ulusal ve bölgesel kalkınma planlarının gerektirdiği durumlar dışında, bütün ülkede dört- beş yılda bir planlar gözden geçirildikten, değerlendirme yapıldıktan sonra önerilmesi sağlanmalıdır; (3) Değişiklik önerilerinin, kamu yararına olduğunu kanıtlayabilmek amacıyla, nesnel verilere, sağlam gerekçelere, bilimsel araştırma ve değerlendirme sonuçlarına dayandırılması zorunludur; (4) Bakanlık, değişiklik önerileri ve yapılan işlemlere ilişkin bilgileri, istatistikleri derleme, değerlendirme ve yorumlama sistemi geliştirmelidir.

3.3.9. " Kent Planlamasının Yasal Çerçevesi ve Araçları"

(1973, **Kemal Fikret Arık'a Armağan**, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 95-124).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Bir Kamu Görevi Olarak Kent Planlaması", "Kent Planlamasının Araştırma Aşaması", "İmar Planının Çizimi ve Onaylama", "Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları", "Yasal Yetkilerin Sınırlılığının Sonucu Beliren Bazı Temel Sorunlar", "Sonuç ve Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalenin giriş bölümünde, kent planlamasının bir kamusal görev olarak özeksel ya da yerinden yönetim birimlerine ya da her ikisine birden verilmiş bir kamu görevi olduğunu belirtmiştir. Türkiye'de imar planı yaptırma işlevinin ilk bakışta bir yerinden yönetim görevi olarak belirtilmesine karşın, özeksel yönetimin bu alandaki yönetimsel denetim yetkisinin, öteki alanlara göre daha da genişlediğini vurgulamıştır.

Prof. GERAY, çalışmasının devamında, Türkiye'de imar planı yaptırma görevi konusunda tarihsel süreci irdeleyerek, çalışmanın kaleme alındığı dönem için, İmar Yasası'nda 1972 yılında yapılan son değişiklikle, imar planı yaptırma görevinin nüfusu 10.000'den yukarıda olan yerlerdeki ve il merkezlerindeki belediyelere verildiğini, nüfusu 5000 ile 10.000 arasında olan belediyeler ile ilçe merkezlerindeki belediyelerin "Yol ve İstikamet Planı" yaptırmakla görevli olduğunu, nüfusu 5000'in altındaki

belediyelerin imar planı yaptırma görevinin dışında bırakıldığını vurgulamıştır. Kent planlamasının araştırma aşaması, imar planının çizim ve onaylama konularını da irdeleyen Prof. GERAY, imar planı yapımının bir kamu hizmeti olduğunu vurgulamış ve imar planı yaptırırken yönetimin yararlanacağı yolları belirtmiştir. Bölgeleme, yapı yasağı koyma, yapıya zorlama, parselleme ve hamur kuralı gibi kent planlamasının yasal uygulama araçlarını inceleyen Prof. GERAY, konuyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunların çözümü bağlamında öneriler de geliştirmiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, yapmış olduğu saptamalar sonrasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'de kentlerin planlanması konusunda, belediyeler bir çıkmaz içerisindedirler ve öngörüsüz bir şekilde kentsel toprakları ellerinden çıkarmaktadırlar; (2) Taşınmaz mallardaki değer artışlarından, değer artışına katkısı olmayan kesimler yararlanmakta, buna karşın, değer artışını sağlayan kamu kesimi bu değer artışından yararlanamamaktadır.

Prof. GERAY, çalışmasında bu bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Türkiye'de kentlerin sağlıklı büyüyebilmeleri ve çağdaş kent planlama sürecinin işlerlik kazanabilmesi için, kırsal alanda yapılması düşünülen toprak reformuna benzer bir şekilde "kentsel toprak reformu"nun gerçekleştirilmesi gereklidir; (2) Yine bu doğrultuda, imar hakkının ulusallaştırılması, taşınmaz mallardaki değer artışının doğrudan kamuya geçmesinin sağlanması ya da satıştan doğan değer artışının tümünün vergilendirilmesi gereklidir.

3.3.10. "Kent Planlaması Konusunda Merkez ve Yerinden Yönetim İlişkileri"

(1973, **Amme İdaresi Dergisi,** C: 6, S: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss.49-58).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Belediyeler ve kent Planlaması", "Merkezden Yönetim ve Şehir Planlaması", "İmar ve İskan Bakanlığı'nın Kentler İçin Plan Yapması ya da Yaptırması", "Planlama İlkelerini, Ölçülerini Saptama Yetkisi", "Belediye İmar ve Fen İşleri Personelinin Atanması", "İmar Yasasının Uygulanmasına İlişkin Yasal Metinleri Hazırlama ve Uygulama",

"Plancının Niteliklerini Saptama", "Onaylama", "Planda Değişiklik Yapılması", "İmar Programlarının Onaylanması" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: GERAY, makalesine, kent planlamasının bir kamusal görev olarak özeksel ya da yerinden yönetim birimlerine, ya da her ikisine birden verilmiş bir kamu görevi olduğunu belirterek başlamıştır. Türkiye'de de imar planı yaptırma işlevinin ilk bakışta, bir yerinden yönetim görevi olarak belirtilmesine karşın, özeksel yönetimin bu alandaki denetim yetkisi ve destek görevinin öteki alanlara göre daha da geniş tutulduğunu vurgulamaktadır. 6785 sayılı İmar Yasası'nda 1972 yılında yapılmış olan değişikliklerle, imar planı yaptırma görevi, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerdeki ve il merkezlerindeki belediyelere verilmiş, nüfusu 5000-10.000 arasında olan belediyeler ile ilçe merkezlerindeki belediyeler Yol ve İstikamet Planı yapmakla görevlendirilmiş, nüfusu 5000'in altında olan belediyelerse imar planlaması görevinin dışında bırakılmışlardır. Özeksel yönetimin, İmar ve İskan Bakanlığı eliyle yürüttüğü kent planlamasına ilişkin yetkilerini de kısaca irdeleyen GERAY, bu görev ve yetkiler konusunda Bakanlığa çeşitli eleştiriler getirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, yapmış olduğu saptamalar sonrasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) İller Bankası'ndaki fondan ilk kez İmar Planı yaptıran belediyelere bağış yoluyla yardım yapıldığından dolayı, belediyeler Yol ve İstikamet Planı yerine İmar Planı yaptırmaktadırlar, bu nedenle tek bir Yol ve İstikamet Planı'na rastlanılmamıştır; (2) Türkiye'de Kent planlaması işi belediyelere bırakılmış olmasına rağmen, İmar ve İskan Bakanlığı'na bazı durumlarda alışılagelen yönetimsel denetimin ötesinde geniş yetkiler tanınmıştır; (3) Belediyelerin bu konudaki yetkileri, özellikle de imar yönetmeliklerini hazırlama konusundaki yetkileri kısıtlanmıştır.

GERAY, yukarıdaki bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) İmar planları konusunda yerel yönetimlere daha fazla yetki sağlanmalıdır; (2) İmar ve İskan Bakanlığı yüklenmiş olduğu yeni sorumluluklarla, ayrıntılara girerek ana görevlerini aksatmakta, yerel özellikleri dikkate almamaktadır. Bu nedenlerle, Bakanlığın yetkileri daha akılcı bir şekilde yeniden düzenlenmelidir.

3.3.11. "Köy Kalkınması ve Gençlik"

(1974, **Amme İdaresi Dergisi**, C: 7, S: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 132-153).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Gençliğin Köy Kalkınmasındaki Yeri", "Gençliğin Köy Kalkınması Çalışmalarına Toplu Bakış" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Makalesine "Toplum Kalkınması" tanımını vererek başlayan GERAY, toplum kalkınmasının, bir bakıma ulusal kalkınma ereklerine yönelen, onu hızlandıran bir kalkınma yöntemi olmakla birlikte, aslında ana toplumu oluşturan köysel ya da kentsel toplulukların kalkınmasına yöneldiğini belirtmektedir. Çalışmasının devamında toplum kalkınması yöntemini, öteki kalkınma yöntemlerinden ayırt eden temel özellikleri irdeleyen GERAY, daha sonra da gençliğin köy kalkınması alanında giriştikleri çalışmaların önemli olanlarını incelemiştir. GERAY'a göre, gençlerin ve gençlik kuruluşlarının köy kalkınması ya da toplum kalkınması alanında giriştikleri çalışmaların en önemlileri şunlardır: (1) Yüksek öğrenim kurumları ve üniversitelerce, gençlik kuruluşlarınca düzenlenen stajlar, araştırmalar ve eğitsel çalışmalar; (2) Gönüllü çalışma kampları; (3) Barış gönüllüleri; (4) Kardeş köycülük, (5) Yedek subay öğretmenlik; (6) Köy İşleri Bakanlığı Toplum Kalkınması Gençlik Projesi.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Cevat GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Gençler, verilen görevleri yerine getirme, köy gerçeklerini öğrenme ve toplum kalkınmasına yönelme konularında eğitim ihtiyacı içindedirler; (2) Parasal sorunlardan dolayı yersel yöneticiler, gençliğin köy kalkınması alanında giriştikleri çalışmalara destek olamamaktadırlar; (3) Toplum kalkınması çalışmalarında, sürenin kısa tutulması nedeniyle, gençler, ortama uyum sağlama güçlükleri çekmişlerdir.

GERAY, yukarıdaki bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Gençlerin köy kalkınması alanında üzerlerine almış oldukları görevleri yerine getirmek üzere toplum kalkınmasına yöneltilmesi, bu amaçla eğitilmesi, köye giderek çalışmaları gerekmektedir; (2) Bu da gençlerin, fakülte, yüksekokul, üniversite, il, bölge ve yurt

ölçeğinde toplum kalkınması amacıyla örgütlenmesini gerektirmektedir. Böyle bir örgütlenme için de gençlerin, kurum ve kuruluşların girişkenliği ele alması gerekir; (3) Gençler ve bu çalışmaları yapma sorumluluğu verilen kurumlar, akçalı ve öbür yönlerden desteklenmelidirler;(4) Üniversite mezunlarının, belli sürelerle köylerde çalışma zorunluluğuyla yükümlendirilmesi, yedek subay öğretmenliğe benzer sistemlerin geliştirilmesi olanakları ele alınmalıdır.

3.3.12. "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy-Kent Yaklaşımı"

(1975, **SBF Dergisi**, C: XXX, S: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 45-66).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Yerleşme Sayıları", "Yerleşme Büyüklükleri", "Yönetsel Açıdan Kırsal Yerleşmeler", "Kuruluş Yeri, Konum ve Biçimine Göre Köyler", "Sorunlar", "Çözüm Yolları ve Öneriler", "Sonuç ve Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, işbölümünün gelişmediği, ekonomisi tarıma dayalı, geniş aile türünün, yüzyüze komşuluk ilişkilerinin var olduğu, bu açıdan kentsel topluluklardan ayrılan toplulukların yaşadığı yerleşmelerin, "kırsal yerleşmeler" olarak adlandırıldıklarını belirten bir başlangıç yapmıştır. GERAY, çalışmasının devamında, Türkiye'de yerleşme büyüklükleri konusunda yapılan araştırmalara dayalı olarak sayısal veriler ortaya koymuş, kırsal yerleşme düzeninin yarattığı sorunlara yönelik olarak geliştirilmiş olan, "Köylerin Birleştirilmesi", "Merkez Köy Yaklaşımı", "Köy-Kent Yaklaşımı" gibi yaklaşımları da ayrıntılı olarak incelemiştir. GERAY, çalışmasının son bölümünde de, "Köy-Kent Yaklaşımı"nın amaçları ve işlevlerini irdelemiş ve bu yaklaşımın bir değerlendirmesini yapmıştır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Küçük topluluklarda kamusal hizmetler ile altyapı, daha pahalıya mal olmaktadır; (2) Merkez köy yaklaşımı, yalnızca hizmet götürme işleviyle sınırlı kalmıştır. Yerleşme, üretim, örgütlenme, endüstrileşme, insan-toprak ilişkilerini düzeltme açısından toplumsal ve ekonomik değişme boyutlarını içermemektedir; (3) Köy-kent, temelinde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nin savunucusu olduğu, kırsal

kesimde, tarımda ve kentte istenen düzen değişikliğine yönelik bir uygulama aracıdır. Bir uygulama aracı olmasının yanı sıra toplumsal, ekonomik boyutları olan bir "toplumsal kalkınma yaklaşımı"dır; (4) Köy-kentlerin seçimine ilişkin ölçütler geliştirilmiş, ilk olarak ele alınacak yerler belirlenmiş, hatta iş-tasarlar hazırlanmışsa da, tüm çalışmalar bir ön araştırma olmaktan ileriye gidememiştir; (5) Köy-kentler, hızlı kentleşmeye bir tepki olarak savunulmuştur.

Prof. GERAY, bu bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Kırsal yerleşmeler, tüm yerleşme düzeninden, yerleşme basamaklarından bağımsız olarak ele alınmamalıdır, (2) Kırsal alandaki toplumsal değişme, yapısal değişiklik için zorunlu olan önlemlerle, yerleşme kararları tutarlı olmalı, üretim ve verim artışı yanında, üretim biçiminde ve toprak-insan ilişkilerinde değişimi amaçlayan toprak reformu, kooperatifçilik ve benzeri köklü düzeltimlerle birlikte gerçekleştirilmelidir; (3) Kırsal yerleşme düzeninde yapılacak olan değişimlerde, konuyla ilgili olarak yapılmış olan bilimsel çalışma sonuçlarından yararlanılmalıdır.

3.3.13. "Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler"

(1977, **Amme İdaresi Dergisi**, , C: 10, S: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 91-114)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Giriş", "Doğal Yıkımlar", "Doğal Olmayan Yıkımlar" ve "Yıkımlara Karşı Önlemler" ana başlıklarından oluşmaktadır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmanın giriş bölümünde yıkım olaylarının iki kümede incelenebileceğini belirtmiştir: (1) Yersarsıntısı, toprak kayması, kaya düşmesi, sel baskını ya da çığ gibi doğaya bağlı yıkımlar; (2) Doğrudan doğaya bağlı olmaksızın baraj, trafik, iş ve endüstri kazaları, çevre kirlenmeleri ve yapı çökmeleri gibi teknolojik nitelikteki yıkımlar. Çalışmanın devamında, yıkımlara karşı alınacak önlemleri, yıkım öncesi önlemler (koruyucu önlemler) ve yıkım sonrası alınacak önlemler başlıkları altında incelemiştir. Prof. GERAY, yıkım öncesi alınacak önlemler kapsamında, Türkiye'de yersarsıntılarının şiddetine göre bölgelerini gösteren

haritalardan başka, diğer yıkım olayları konusunda "yıkımlara uğrama olasılığı bulunan yerleri gösteren" ayrıntılı haritalar hazırlanmaması nedeniyle, yönetime eleştiriler getiriyor. Prof. GERAY'ın diğer önemli bir eleştirisi de, yersarsıntısına uğrama olasılığı yüksek olan bölgelerde nüfus ve endüstriyel yoğunlaşmanın yönetimlerce önlenememesi konusundadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY bu saptamaları sonrasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'de yıkım öncesi alınacak önlemler konusunda çok önemli eksiklikler vardır. Yer sarsıntısı riski olan bölgelerde bu tehlikeye rağmen nüfus ve işleyimsel yoğunluk devam etmekte, bu yoğunluğun önlenmesi ya da azaltılması konusunda da çalışmalar yapılmamaktadır; (2) Yıkım olaylarına karşı alınacak önlemler ve yardımların örgütlenmesi konusunda belediye başkanlarına doğrudan sorumluluk yüklenmediği ya da belediye başkanlarının daha etkin duruma getirilmediği bir gerçektir; (3) Yıkım sonrasında yardımların ulaştırılması ve dağıtılması konusunda da önemli aksaklıklar ortaya çıkmaktadır.

Prof. GERAY, bu bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yer sarsıntısı riski olan bölgelerde nüfus ve endüstriyel yoğunluk konusunda ve yıkım sonrasında yardımların ulaştırılması ve dağıtılması yönünde devletin daha akılcı önlemler alması gereklidir; (2) Yıkım olaylarına karşı alınacak önlemler ve yardımların örgütlenmesi konusunda belediye başkanlarına doğrudan sorumluluk yüklenmeli ya da belediyeler daha etkin bir konuma getirilmelidir.

3.3.14. "Belediye Sorunları ve Politikacılar"

(1977, **SBF Dergisi**, C: XXX11, S: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 23-52)

Makalenin "İçindekiler"i: Prof. GERAY, çalışmayı başlıklara ayırmaksızın, o dönemin belediye sorunlarını ve politikacıların yerel yönetim sorunlarına bakış açılarını irdelemektedir.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmanın başlangıcında, o dönemde tüm belediyelerin, yasaların kendilerine yüklemiş olduğu görevleri, halkın yaşamını aksatacak ve sağlığına dokunacak boyutlarda yerine getiremediklerini vurgulamıştır.

Sorunların geçici değil, köklü çözümler gerektirdiği, ulusal ölçekte siyasal önlemlere, yasama çabalarına gereklilik duyulduğunu ortaya koymuştur.

Prof. GERAY'a göre, ulusal düzeyde politika yapan parti önder ya da yöneticileri, yerel yönetim birimlerini "demokrasinin beşiği" olarak nitelendirmelerine karşın, bu konuda içten davranmamaktadır. Merkezde iktidarı elinde tutanlar, yerel yönetimlerle bu iktidarı paylaşmak istememekte, "musluğun ağzını elinde tutma" eğilimi içerisinde olmaktadırlar. Yerel düzeyde sorumluluk alan, seçimle iş başına gelen politikacılar, belediyeleri ve il özel yönetimlerini birer "atlama taşı" olarak kullanmakta, ulusal düzeyde yasama organlarına seçildikten sonra, yerel yönetimlerin sorunlarına duyarsız kalmaktadırlar.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, konuyla ilgili olarak şu bulgulara ulaşmıştır: (1) Yerel yönetimler, ulusal düzeyde politikaya atılmak için bir "atlama taşı" olarak kullanılmaktadırlar; (2) Ulusal ölçekte siyasete atılanlar, öteki politikacılarla birlikte yerel politikanın odağını oluşturan belediyelerden, çevreden ve yerel sorunlardan uzakta durmaktadırlar, (3) Bu tutumlarıyla, yerel yönetimlerin özeğe olan bağımlılıklarını kalıcılaştırmayı, belediyeleri güçsüz bırakmak yöntemiyle, hem özeğe hem de ulusal ölçekteki politikacılara bağlı kalmalarını sağlamayı amaçlamaktadırlar.

Prof. GERAY, bu çalışmasında öneri geliştirmemiştir.

3.3.15. "YAYKUR Uygulaması"

(1977,**Yıllık 1974/1976,** Ankara: AÜ, SBF. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 29- 48)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Giriş", "Açık Öğretim", " YAYKUR Uygulamaları", " Halk Eğitimi ve YAYKUR" başlıklarından oluşmakta ve YAYKUR uygulamaları öncesi ve sonrası gelişmeleri konu edinmektedir.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine siyasal iktidarların, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) uygulamalarına, genellikle üniversiteye, yüksek öğrenime girişte görülen aşırı yığılmaya bir çözüm olarak eğildiklerini ve yeterince

hazırlık yapmadan bazı girişimlerde bulunduklarını vurgulayarak bir başlangıç yapmış, "açık öğretim" ve "YAYKUR uygulamaları" konusunda değerlendirmelerde bulunmuştur.

Prof. GERAY'a göre, Türkiye'de Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu ile gerçekte "uzaktan eğitim" ile "açık öğretim"in birleştirilmesini amaçlayan bir düzenlemeye gidilmiştir. Başlangıçta, yalnızca yazışmalı öğretime dayalı olmakla birlikte, giderek öteki çok araçlı eğitim yaklaşımlarından, açık öğretim sistemlerinden yararlanmaya yönelik olarak "mektupla öğretim" uygulamaları başlatılmıştır. Ertesi yıl, yüksek öğretimde kapasiteyi arttırmak üzere, "açık öğretim" adıyla girişilen uygulamaya geçilmiştir. Prof. GERAY, bu saptamaları yaptıktan sonra, konuyla ilgili olarak yapılmış olan araştırmalara dayalı olarak sayısal veriler ortaya koymuştur. Bu araştırmalara göre, açık yüksek öğretimde başarı oranı % 3, 1974-1975 öğretim yılında başlatılan Mektupla Öğretim İzlencesi birinci sınıfında % 15, ikinci sınıfında ise % 48 düzeyindedir. YAYKUR öğrencilerinin % 76'sının bir işte çalışmakta olduğu, % 23'ünün bölüm değiştirmek istediği ortaya çıkmıştır. Prof. GERAY'a göre, YAYKUR gerçekte Türk eğitim sisteminin temellerine ters düşen bir yaklaşım ve anlayış içinde düzenlenmiştir. Özellikle ele alınan konular, işleniş biçimi ve özü açısından ders programları, işbaşındaki siyasal iktidarın Milliyetçi Cephe (MC) eğilimleri doğrultusunda düzenlenmiş, yurttaşları ve gençleri iktidarın eğilimleri doğrultusunda koşullandırmak bu programların ana ve ortak özellikleri olmuştur. Uygulamalar, kurulmuş olan çıkar düzenini pekiştirmek amacına yönelmiştir. Böylece siyasal iktidarlardan bağımsız, özerk, özgürlükçü bir yüksek öğretim sistemi yerine, gençleri belli bir doğrultuda koşullandıran bir yüksek öğretim biçimi kurumsallaştırılmak istenmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY bu saptamalar sonrasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Üniversiteler de bu konuda üzerlerine düşen görevleri yerine getirmemektedirler; (2) Devletin "bilim insanı" yetiştirme politikası yoktur; (3) Eğitimde fırsat eşitliği YAYKUR ya da benzeri bir girişimle sağlanamamaktadır; (4) Bu tür uygulamalarda ön hazırlık planlanmasının yapılmadığı da bir gerçektir.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yaygın eğitim konusunda üniversitelerden de yararlanılmalı, üniversiteler bu konuda daha fazla sorumluluk almalıdırlar; (2) Devlet yaygın eğitim ve bilim insanı yetiştirme konularında bütüncül politikalar geliştirmelidir; (3) Yaygın eğitim gibi uygulamalarda ön hazırlık planlamaları yapılmalı, uygulamanın stratejisinin çizilip daha sonra deneyim değerlendirmelerine göre uygulamanın yaygınlaştırılması gerekmektedir.

3.3.16. "Kırsal Alanda Kalkınma ve Gençlik"

(1978, **SBF Dergisi**, C: XXX111, S: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss.11-22)

14-17 Mayıs 1979 günlerinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca düzenlenen I. Ulusal Gençlik Sorunları Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Gönüllü Çalışma Kampları", "Amerikan Barış Gönüllüleri", "Kardeş Köycülük", "Yedeksubay Öğretmenlik", "Toplum Kalkınması Gençlik Tasarısı", "Toplumsal Kalkınmada Gençlik", "1978 Çalışmalarının Değerlendirilmesi", "Yöntem", "İlkeler", "Eğitim Gereği", "Gençlerim Toplum Kalkınmasına Katkı Biçimleri", "Sonuç ve Öneriler".

Makalenin Özeti: GERAY, makalesine yakın geçmişte, kimi gençlik örgütlerinin, "Anadolu'yu Fikren Kalkındırma", "Gençliğin Çalışma Seferberliği", "Kültür kampanyaları", "Gençlik Kampları" gibi adlar altında giriştikleri, iyi niyetli, fakat dizgesiz, yöntemsiz ve devlet desteğinden yoksun çabaların, saman alevi gibi gelip geçici olduklarını belirten bir başlangıç yapmıştır. GERAY çalışmasının devamında, gençlerin köy kalkınması ve kırsal alandaki toplum kalkınması konusundaki etkinlikleri arasında en önemli olanlarını irdelemiş ve bu etkinliklerin başarısızlık nedenlerini ortaya koymaya çalışmıştır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Genellikle, yerel toplumun seyirci kaldığı, katkısının istenmediği köy kalkınması ve kırsal alandaki toplum kalkınması konusundaki etkinliklerde, yabancı gençlerin davranışlarının köylülere ters düştüğü, bu tür etkinliklerin turistik nitelikli bir girişim olmaktan ileri gidemediği ve göstermelik yönünün ağır bastığı,

halkla ilişkilerin sınırlı kaldığı gözlenmiştir; (2) Yine bu tür etkinlikler arasında sayılan "Yedeksubay Öğretmenlik" uygulamasında, adaylara köyde öğretmenlik yapmak için gerekli özel eğitim verilmek, hazırlık yapılmak koşuluyla, gençlerin köylerde öğretmen olarak topluma yararlı olabilecekleri, gerekli duyulan eğitimsel önderlik görevini yerine getirebilecekleri anlaşılmıştır; (3) Ancak geneline bakıldığında bu tür etkinlikler, gençliğin tümünü içermek şöyle dursun, çok küçük bir azınlığın hevesi olmaktan ileri gidememiştir; (4) Sonuç olarak da bu tür etkinlikler, amaçları, ilkeleri, erekleri, yöntemleri, öncelikleri belli dizgeli, örgütlü bir çalışma olmaktan uzaktır.

GERAY, bu bulguları doğrultusunda da şu önerileri geliştirmiştir: (1) Gençlerin köy kalkınması ve kırsal alandaki toplum kalkınması konusundaki görevleri yerine getirmek üzere önceden yöneltme eğitiminden, toplum kalkınması yöntemine yöneltilmesi, bu amaçla eğitilmesi ve köye giderek çalışması gerekmektedir, bu da gençlerin Fakülte, Yüksek Okul, Üniversite, il, bölge ve yurt ölçeğinde toplum kalkınması amacıyla örgütlenmesini gerektirmektedir; (2) Böyle bir örgütlenme için gençlerin ve kuruluşların girişkenliği ele almaları gerekir. Üniversiteler ve yüksek öğrenim kurumları, gençleri toplum kalkınmasında rol oynamaya, köyü tanıyıp, sevmeye özendirmelidir; (3) Yüksek öğretim kurumlarından mezun olanların, belli sürelerle köylerde çalışma zorunluluğuyla yükümlendirilmesi, yedek subay öğretmenliğe benzer uygulamaların geliştirilmesi olanakları ele alınmalıdır; (4) Gençler, siyasal eylemlerini bu tür projelerin dışında tutmalıdırlar.

3.3.17. "Kamu Taşınmazları, Kıyılar ve Sayıştay"

(1979, **SBF Dergisi**, C: XXX1V, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 1-13)

30 Mayıs 1979 günü, Sayıştay'ın 117. Kuruluş Yıldönümü törenine sunulan bildiri.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Kamu Taşınmazlarının Ana Özellikleri", "Çağdaş Siyasalar", "Kıyılar", "Kıyıda Özel İyelik Oluşturulamaz", "Kıyılara İlişkin Yasal Düzenleme", "Kamu Taşınmazlarına İlişkin Sayıştay Denetimi" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, özel kişilerin iyeliğindeki tapulu taşınmazların dışında kalan tüm taşınmazları, "Kamusal İşgörü Taşınmazları", "Orta Malları" ve "Sahipsiz Mallar" biçiminde öbeklere ayırarak, bunları kamu taşınmazları olarak belirtmiştir. Prof. GERAY, kamu taşınmazlarının ortak özelliklerini, kamusal işgörü ile bağlantılı bulunması ve kamunun ya da toplumun doğrudan serbestçe kullanımına özgüllenmiş olması olarak açıklamaktadır.

Prof. GERAY, toprağın öbür üretim araçlarından farklı olarak yeniden üretilememesi, arttırılamaz ve genişletilemez nitelikte olması, topraktaki özel iyeliğin sahibine hem göreli, hem de mutlak anlamda tekel rantı yaratmasına neden olduğunu belirtmektedir. Çağdaş anlamda etkin bir toprak ya da kamu taşınmaz siyasasının, bireysel iyelik ile toplum yararını bağdaştırmayı, özel iyeliğin toplum yararına aykırı kullanılmasını önlemeyi, hem de kırsal ve kentsel gelişmeyi topluma düşük mal oluşla sağlamayı amaçladığını vurgulamaktadır. Prof. GERAY'a göre, kamu taşınmazları arasında kıyıların ayrı bir önemi vardır. Çünkü kıyılarda daha büyük bir toprak rantı, daha büyük bir tekel eğilimi söz konusudur. Yasalara göre, kıyılar, halkın ortaklaşa, eşit ve serbestçe yararlanmasına ayrılan, üzerinde özel iyeliğe izin verilmeyen bir orta malı ya da kamu malı niteliğinde sayılmaktadır. Ancak ülkemizde, yasalara rağmen, kıyılarda özel iyelik oluşturulmuş, kıyıların halka kapatılması sonucunu doğuran bir yağma düzeni ortaya çıkmıştır. Oysa kıyılar, öteki kamu malları gibi özel iyeliğe geçirilemez, haczedilemez, zaman aşımı yoluyla özel kişilerce ele geçirilemez. Kıyıların tapu siciline kaydı gerekmez. Ayrıca kıyılar, kamulaştırılamaz ve vergilendirilemez. Prof. GERAY'a göre, 1975 yılında yürürlüğe giren Yönetmeliğin uygulanabilmesi için koşullar ve olanaklar sağlanamamıştır. Çünkü kamu yönetimimiz, ellerindeki taşınmaz varlıklarını saptamış değildir. Üstelik kadastro işlemleri ülke düzeyinde henüz tamamlanamamıştır. Bu yüzden, kamu taşınmazlarıyla ilgili alım, satım, kiralama ve benzeri işlemler gereği gibi izlenememekte ve Sayıştay'ın devletin taşınmaz varlığının denetimini yapması sekteye uğramaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY bu saptamaları sonrasında, şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Ülke topraklarının toplum yararına kullanılması konusunda, bütüncül bir politika ve yaklaşım eksikliği hissedilmektedir; (2) Devletin

gerekli önlemleri almaması nedeniyle, kıyılar, büyük halk kitlelerine kapatılmış, birtakım açıkgözlerin tekeline girmiştir; (3) Devletin elindeki taşınmazların sayımını, kayıt altına alımı konusunda eksiklikler vardır.

GERAY, bu bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Ülke topraklarının daha fazla toplum yararına kullanımının sağlanabilmesi için, kamunun bütüncül, gerçekçi ve usçu bir toprak siyasası çerçevesinde, kamu taşınmaz malları yönetimi ve denetimi kurması gerekmektedir; (2) Kamu taşınmazlarına, bu arada devletin egemenliği ve denetimi altındaki doğal kaynaklara, kıyılara sahip çıkılması, bunların toplum yararına kullanılması ve değerlendirilmesi konusunda Sayıştay'ın daha etkin bir denetim yapmasını sağlayacak bir toprak ve taşınmaz siyasasının güdülmesinde zorunluluk vardır; (3) Ayrıca devletin elindeki taşınmazların sayımını, kayıt altına alımı konusunda eksiklikler vardır. Bunlara ilişkin işlemler de öbür yönetim hesapları gibi Sayıştay'ın denetimi altına alınmalıdır.

3.3.18. "TRT Köy Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri"

(1980, **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 47-59)

2- 4 Haziran 1980 tarihinde Ankara'da toplanan Köy ve Tarım Yayınları Danışma Kuruluna sunulan bildiri.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Köy ve Toplumun Yapısı", "Köylülüğün Toplumsal Yapısı, Özellikleri", "TRT'nin Ana Görevi", "TRT Yayınlarının Amacı", "TRT Yayınlarının İlkeleri", "Genel Yayın Erekleri", "Genel Yayın Öncelikleri, Ağırlıkları", "Eğitim Yayınları", "Köye Yönelik Yayınlar", "TRT Eğitim İzlencelerine İlişkin Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, TRT yayınları arasında önemli yeri olan köy ve tarım izlencelerini gözden geçirmek, değerlendirmek, geliştirmek amaçlarıyla özel bir "danışma kurulu" oluşturulmasının olumlu bir adım olduğunu belirtmekte, ancak bu kurula tarımla ilgili bir kuruluş dışında hiçbir gönüllü kuruluşun çağrılmamasını da eleştirmektedir. GERAY, daha sonra, 1974'ten sonra her yıl "genel yayın planı" adıyla

yayımlanan belgelerin, TRT'nin bilimsel verilerle, dizgeli çözümlemelere dayalı saptanmış yayın amaç, erek, ilke, kapsam ve önceliklerini içeren, Anayasa ve yasalarla, toplumun yapısı, gelişme, eğilim ve özlemleriyle tutarlı bir anayayın yöneltisi oluşturamadığı saptamasını yapmaktadır. GERAY'a göre, TRT'nin üst yönetimi değiştikçe, yayınlarda da zigzaglar çizilmektedir. Prof. GERAY, çalışmasının devamında, TRT köy yayınlarının amaç, ilke ve öncelikleri konusunu irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) TRT Genel Yayın Planlarının uygulanabilirliği üst yönetimin devamlılığı ile yakından ilgilidir. TRT üst yönetimi değiştikçe, ya Genel Yayın Planlarının uygulanabilme şansı azalmakta ya da rafa kaldırılmaktadır; (2) TRT izlenceleri, yayın bölgelerine göre ekonomik, toplumsal ve kültürel farklılıklar dikkate alınarak tasarlanmamakta, dinleyicinin ve izleyicinin gereksinme, ilgi ve zaman olanakları göz önünde bulundurularak hazırlanmamaktadır; (3) TRT izlencelerinin dinlenme ve izlenmesi ile ilgili sonuçlar dizgeli olarak ve bilimsel yöntemlerle değerlendirilmemektedir; (4) Köy yayınlarında, toplum kalkınması çalışmalarının başarı durumları, yerel önderliğin önemini içeren gerçek yaşamdan seçilmiş örnek olaylar yeterince işlenmemektedir.

Prof. GERAY, çalışmasında ortaya koyduğu bulgular ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) TRT eğitim izlenceleri ile ilgili olarak, izleyicinin ve dinleyicinin gereksinme, ilgi ve zaman olanakları araştırılmalı, izlenceler, bu gereksinmelere ve sorunlara dayalı olarak hazırlanmalıdır; (2) TRT izlenceleri, yayın bölgelerine göre ekonomik, toplumsal ve kültürel farklılıklar dikkate alınarak tasarlanmalı, izlencelerin dinlenme ve izlenmesi ile ilgili sonuçları dizgeli olarak ve bilimsel yöntemlerle değerlendirilmelidir; (3) Köy yayınlarında, toplum kalkınması çalışmalarının başarılı ve başarısız yönleri, nedenleri, yerel önderliğin önemini içeren gerçek yaşamdan seçilmiş örnek olaylara ağırlık verilerek işlenmelidir; (4) Eğitimsel süreci hızlandırmak, etkili kılmak amacı ile toplu dinleme merkezleri kurulmalı, ayrıca bu merkezlerde yardımcı eğiticiler ve gerekli eğitim araçları ve gereçleri bulundurulmalıdır.

3.3.19. "Konut Gereksinmesi ve Karşılanması"

(1981, **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 14, S: 12, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 35-55)

Bu makale, İktisadi Araştırmalar Vakfı'nca 28-29 Mayıs 1981 günlerinde İstanbul'da düzenlenen "Konut Semineri"nde bildiri olarak sunulmuştur.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Kavramlarla İlgili Açıklama", "Konut İsteminin Saptanması", "Türkiye'de Barınma Koşulları", "Barınma Yoğunluğu", "Hanehalklarının Gelir Düzeyleri", "Konut Üretimi", "Planlı Dönemde Konut Gereksinimi, Üretimi ve Açıkları", "2000 Yılında Kentleşme" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, kentsel nüfusun son otuz beş yılda beş kat artarak ülke nüfusunun yarısına ulaştığını, yüzyılın sonunda da ülke nüfusunun dörtte üçünün kentlerde yaşayacağını belirtmiştir. GERAY, bu nedenle yalnızca kentleşmenin, gelecek yirmi yıllık dönemde sekiz milyon konut gereksinimi yaratacağını vurgulamıştır. Devamında planlı dönemden başlayarak konut gereksiniminin giderilmeye çalışıldığı ancak, konut isteminin giderilemediği, büyük kentlerde yaşayan nüfusun hemen hemen yarısının gecekondularda barındığı, imarlı yapıların yanında gecekonduların oluştuğu belirtilmiştir. Bu nedenle de kentlerde "ikili" bir kent yapısının oluştuğunu vurgulayan GERAY, bu gelişmelerin, Türkiye'nin bugünkü toplumsal ve ekonomik yapısındaki çelişkilerin kentsel mekanlara da yansımasına neden olduğunu öne sürmektedir.

Prof. GERAY, çalışmanın devamında, Türkiye'de başlangıç aşamasında olan "konut gereksinimine ilişkin araştırmalar"a dayalı olarak sayısal veriler ortaya koymaktadır. Bu araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'de konutların ancak % 56'sının fiziksel açıdan sağlam, % 19'unun çürük, % 25'inin de onarımı gerekli yapılar olduğu, Türkiye'de konuta hem Gayrı Safi Milli Hasıla (GSMH)'dan ayrılan payın, hem de konutun tüm yatırımlar içindeki payının batı ülkeleriyle karşılaştırıldığında, göreli olarak çok düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Prof. GERAY, bu araştırmalara dayanarak, 1980'de birikmiş olan 2.1 milyonluk konut açığıyla birlikte, 1980-2000 yıllarını içeren

yirmi yıllık dönem içerisinde Türkiye'de 8 milyondan çok konutun üretiminin planlanması gerektiğini belirtmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye oldukça fazla bir konut gereksinimiyle karşı karşıyadır. Nüfusun birikmiş ve gelecekteki konut gereksinimlerinin gerçekçi yöntemlerle saptanması konusunda sorunlar vardır; (2) Devletin konut üretimini yönlendirmek, örgütlemek, desteklemek, özendirmek ve denetlemek zorunlulukları olmasına karşın, Devlet bu görevlerini büyük ölçüde aksatmaktadır; (3) Ayrıca devletin kent planlaması ve konut yapımı amacıyla ürettiği kentsel arsaların iyeliğini gerçek ve tüzel kişilere devrettiği bir gerçektir.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Türkiye'de, nüfusun birikmiş ve gelecekteki konut gereksinimlerinin gerçekçi yöntemlerle saptanması konusunda sorunları vardır ki, bu sorunlar, kurumların daha akılcı ve sorumlu davranmalarıyla giderilebilir; (2) Devletin konut sorunun giderilmesiyle ilgili olarak zorunlulukları olmasına karşın, bu görevlerini büyük ölçüde aksatmaktadır. Bu nedenle devlet, aynı zamanda sosyal bir devlet olduğunu unutmamalı ve bunun gereklerini yerine getirmelidir; (3) Devlet, kent planlaması ve konut yapımı amacıyla ürettiği kentsel arsaların iyeliğini gerçek ve tüzel kişilere devretmek yerine uzun süreli kiralama yoluna gitmelidir. Böylelikle kent toprakları, spekülasyon konusu olmaktan çıkacaktır.

3.3.20. "Cumhuriyet Döneminde Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları"

(1982, **SBF Dergisi**, C: XXXV11, No: 1-20, Ankara: SBF Yayınları, ss. 57-66)

TMMOB'nce 10-15 Kasım 1981 günlerinde düzenlenen teknik kurultaya sunulan bildirinin özetidir.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Taşınmaz İyeliğinin Sınırlandırılması", "Kent Planlamasına Özgü Sınırlamalar",

"Çağdaş İyelik ve Toplum Yararı", "Eninde Sonunda Kamulaştırma Gereği", "Kamulaştırmada Ödence", "Değerlendirme" ve "Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY makalenin başlangıcında, Türkiye'de Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarından başlayarak kamunun öncülüğünde ve girişiminde başlatılan kent planlaması çabaları sonucunda üretilen planların uygulanması, gerçekleştirilmesi için gerekli proje ve teknik olanakları birleştiren "imar programı" anlayışının geliştirilemediğini vurgulamaktadır. Prof. GERAY'a göre, Türkiye'de kent planlaması çalışmalarında büyük ölçüde, iyelik hakkını sınırlandırmaya dayalı yasal uygulama araçlarına bel bağlamak gerekmiştir. Taşınmaz iyeliğinin sınırlandırılması, gerçekte kent planlamasına özgü yetkiler olarak, "Bölgeleme Denetimi", "Parselleme Denetimi", "Yapı-Yasağı", "Yapıya Zorlama" ve "Yapı İzni ve Denetimi" biçimlerinde kendisini gösterir. Bu sınırlamaların temelinde, iyelik hakkının toplum yararına kullanılmasını sağlamak anlayışı vardır. Prof. GERAY, çağımızda iyelik hakkının, kayıtsız, koşulsuz doğal bir hak değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik nitelikte bir hak olduğunu belirtmekte ve 1961 Anayasası'nın da iyelik hakkının toplum yararına aykırı kullanılamayacağını, iyeliğin ancak kamu yararına sınırlandırılabileceğini öngördüğünü vurgulamaktadır.

Prof. GERAY'a göre, plancının görevi, kamu yararına kararlar üretmektir. Kent planlaması da, kent topraklarını toplum yararına kullandırmayı amaçlamakta, yasalarımız da, başta İmar Yasası olmak üzere, gecekondu ve konutla ilgili çeşitli yasalar bu tür olumlu yaklaşımları yansıtmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Belediyelerin akçalı sınırlılıkları ve kamulaştırmada ödencenin alım-satım ederi üzerinden saptanması, kamunun özellikle kent plancısının elini kolunu bağlamaktadır; (2) Kent planlamasının öteki uygulama araçlarıyla, yasal araçları arasında bağlantı kurulmamıştır; (3) Kentsel gelişme için yeni alanların yapıma açılmasında vurguncular öncülük etmektedirler; (4) Belediyeler, öngörüsüz bir biçimde kentsel toprakları ellerinden çıkararak, kent planlaması işlevlerini yok etmektedirler.

Prof. GERAY, bu bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Kamulaştırmada ödencenin vergi değeri üzerinden saptanması gereklidir; (2)

Belediyeler, ellerindeki kentsel toprakları satarak ellerinden çıkarmak yerine uzun süreli kiralama yollarına gitmelidirler.

3.3.21. "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması"

(1982, **Seha L. Meray'a Armağan** , C: 2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 359-377)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Kırsal Alanda Toplum Kalkınması ve Halk Eğitimi", "Toplum Kalkınması ve Halk Eğitimi Özekleri", "Bölge Okulu", "Kooperatifçilik", "Köy Enstitüsü Çıkışlı Öğretmenlerin Ötekilerle Karşılaştırılması", "Köylü ile İşbirliği", "İmece", "Önderlik", "Enstitülerin Bölgeleriyle İlişkileri" ve "Değerlendirme".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, Cumhuriyetin kurulması sonrasında, Köy Enstitüleri'nin altyapılarının oluşturulması, yaşama geçirilmesi, uygulamaları ve kapatılması süreçlerini özetleyen bir başlangıç yapıyor. Buna göre: 1933 yılında kurulan "Köy İşleri Komisyonu", köyler için yeni bir öğretmen türünün yaratılmasını öneriyor. Bu doğrultuda, öğretmen gereksinimini kısa sürede gerçekçi yoldan karşılamak amacıyla 1937 yılında, öğretmen gönderilmeyen köylerde, "öğretim ve eğitim işlerini görmek", "fenni ziraat için köylülere rehberlik etmek", üzere "eğitmen" kullanılmasını öngören bir Yasa çıkarıldı. Geçici bir çözüm yolu olan "eğitmen dizgesi"nin yerine, 1940 yılında 3803 sayılı Yasayla "köy öğretmeni ve köye yarayan öteki meslek sahiplerini yetiştirmek amacıyla", tarıma elverişli arazi bulunan yerlerde Köy Enstitüleri açılması kararlaştırıldı. Yurdun değişik bölgelerinde açılan yirmi Enstitü'de 10.000 öğretmem, 8000 eğitmen ve 1000 sağlık memuru yetiştirildi. Çok partili düzene geçilirken, özellikle köy okullarının yapımında köylünün zorlanması, kimi siyasa adamlarının işine yaradı ve Enstitülerin önce izlencelerinde önemli değişiklikler yapıldı, 1952 yılında da Enstitüler, öğretmen okullarına dönüştürülmek yoluyla kapatıldılar.

Prof. GERAY'a göre, Köy Enstitüsü hareketinin, duygusal ve siyasal planda yapılan değerlendirmeleri dışında, yansız ve bilimsel bir değerlendirilmesi henüz yapılmamıştır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu saptamalar sonrasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) 1973 yılında çıkarılan Eğitim Temel Yasası'nın öngördüğü "örgün eğitim ile halk eğitiminin tümleşikliği" ilkesi, yaklaşık otuz yıl önce Köy Enstitüsü hareketiyle uygulamaya konulmuştur; (2) Köy Enstitüsü uygulamalarıyla, köy çocukları için fırsat eşitliği sağlanmış, köy kalkınmasında önemli işlevleri olacak yerel önderlik, köyü tanıyan ve köyden çıkan köylü gençlere geçmiştir; (3) Köy araştırmalarını başlatan ve yayan özekler ortaya çıkmış, halkın kültür, sanat, folklor gibi yerel değerlerinin ortaya çıkarılması ve tanıtılması sağlanmış, köy gerçeklerini bilen ve köyü seven, köyde yetişmiş yeni bir aydın türü ortaya çıkmıştır; (4) Çevrenin ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısını etkileyen kalkınma özeklerinin ortaya çıkması sağlanmıştır; (5) Tüm başarılı yönlerine karşın, Köy Enstitüsü hareketinin etkileri, köyde toplumsal değişmeyi yaratacak, öteki önlemlerle, düzeltimlerle bir arada gerçekleştirilemediği için sınırlı kalmıştır.

Prof. GERAY konuyla ilgili olarak şu önerileri geliştirmiştir: (1) Köy Enstitüleri, eğitim dizgemizde yeniden yerini almalıdır; (2) Bu okullar, yalnızca köylüyü köyde tutmak için değil, köyde, kentte, tarım, işleyim ya da işgörü kesimlerinde iyi üretici, demokratik sürece bilinçle katılan yurttaş olarak yetiştirmek için çalışan "toplum özekleri" olmalıdır.

3.3.22. "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişmenin Boyutları"

(1982, **SBF Dergisi**, C: XXXV11, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 65-87)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Kırsal Alandaki Toplumsal Değişmenin Boyutları", "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı", "Tarımsal Üretimde Yapısal ve Uygulayımbilimsel Değişmeler" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, işleyimleşme, kentleşme, kitle iletişim ve ulaşım kolaylıklarındaki gelişmelerin hem ulusal ölçekte toplumsal değişmeyi yaratan, hem de kırsal alandaki gelişmeyi yönlendiren ana etmenler olduğunu vurgulayarak, köye ve kırsal alana yönelik olarak yapılan araştırmalara dayalı olarak sayısal veriler

ortaya koymaktadır. Prof. GERAY bu araştırma sonuçlarına dayalı olarak bazı saptamalarda bulunmuştur. Buna göre, köy toplulukları pazara, kente, dünyaya açıldıkça yeni ilişkiler içine girmekte; kurumlarda yapısal değişiklikler görülmekte; ekilebilir toprakların sınırına gelmiş olan kırsal kesim verim artışı için çağcıl uygulamalardan yararlanmakta; yeni ürün türlerine, özellikle işleyim bitkilerine yönelmektedirler. Kısacası, Türkiye'de belli çağcıl girdiler köylere girmeye başlamış, bu yüzden de kırsal nüfus azaldığı halde, çağcıl girdiler sayesinde, tarımsal üretimde büyük artışlar görülmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu saptamaları sonrasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Kırsal kesimde çağcıl girdiler sayesinde üretim artışları yaşanmaktadır; (2) Ancak varolan toprak-insan ilişkileri nedeniyle kırsal çelişkiler azalmamakta, tersine daha da artmaktadır.

Prof. GERAY bu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Köye ve kıra yönelik siyasalar saptanırken, kırsal alanda görülen değişmenin, çağcıllaşmanın boyutları, yönleri, ekonomik ve toplumsal sonuçları dikkate alınmalıdır; (2) Bu değişim sürecinde kırsal alanda ağır basan toprak-insan ilişkilerindeki gelir dağılımı düzensizliklerini giderici düzeltimler yapılmalıdır.

3.3.23. "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanda Toprak-İnsan İlişkileri"

(1982, **Prof. Dr. Reşat Aktan'a Armağan** , Ankara: SBF Yayınları, ss. 43-62)

Makalenin "İçindekiler"i : Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Köy Sorunları Açısından Tarım Kesiminin Durumu", "Toprak- İnsan İlişkileri", "Topraksız Aileler", "Toprağın Köylü Aileler Arasındaki Dağılışı", "İşletme Büyüklükleri", "İyelik Durumu", "Kiracılık, Ortakçılık", "Egemen Kullanım Biçimine Göre Toprakların Dağılımı", "Ufalanma Durumu" ve "Toplum Kalkınması Açısından Toprak Düzeninin Yarattığı Sorunlar".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makaleye, köy toplulukları ve tarım kesiminin, ulusal ve bölgesel kalkınma erekleri doğrultusunda yönlendirilmedikçe,

ulusal ve bölgesel düzeylerdeki kalkınma çabalarının başarıya ulaşamayacağını vurgulayan bir başlangıç yapmıştır. Daha sonra da köy sorunları açısından tarım kesiminin durumunu bu konuda yapılmış olan araştırmalara dayalı olarak ortaya koymuştur. Bu araştırmalara göre, 1950 yılında genel nüfusun % 81'i kırsal alanda yaşarken, hızlı bir kentleşme süreci sonrasında bu oran 1980 yılında % 62.6'ya inmiştir. Bu doğrultuda tarımın toplam ulusal gelir içindeki payı gittikçe azalmaktadır. 1927 yılında % 60 olan bu oran, 1970 yılında % 30.8'e düşmüştür. 1963 Tarım Sayımı sonuçlarına göre kırsal alandaki 3.409.749 tarım işletmesinden % 9.1'inin hiç toprağı bulunmazken, 1973 yılında bu oranın toplam içindeki payı % 21.8'e yükselmiştir. Toprak dağılımındaki eşitsizlik giderek artmakta ve tarım toprakları miras yoluyla giderek parçalanmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Toplum kalkınması açısından toprak düzeninin yarattığı sorunlar, ana hatlarıyla, işletmelerin büyüklük ve iyelik açısından dengesiz dağılışı, toprak-insan ilişkilerinin istenildiği gibi düzenlenmemiş olmasıdır; (2) Dengesiz ve adil olmayan toprak dağılımı, kırsal toplumun kalkındırılması yönündeki çalışmaları olumsuz bir biçimde etkilemektedir.

Prof. GERAY bu bulgular doğrultusunda, "toplum kalkınmasının önkoşulu olarak, toprak düzeltimi yapılmalıdır" biçiminde genel bir öneri sunmuştur.

3.3.24. "Türk Yazın ve Sanat Yaşamında Köy"

(1983, **Prof. Dr. İbrahim Yasa'ya Armağan** , Ankara: SBF Yayınları, ss. 129-148)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Öykü ve Romanda Köy", "Röportaj ve Gezi Notlarıyla Köy", "Şiirde Köy", "Beyaz Perdede Köy" ve "Tiyatro ve Köy" başlıklarından oluşmaktadır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, öykü ve roman türündeki yazın eserlerini irdeleyen bir başlangıç yapmıştır. 1950 yılında Mahmut Makal'ın "Bizim Köy" adlı yapıtının yayımlanması sonrasında, Türkiye'de köy yaşamına karşı ilginin

birdenbire arttığını belirtmektedir. Prof. GERAY'a göre, köy yaşamını, Türk Yazını'nda çalışmalarına ilk kez konu edinen yazar, 1890 yılında "Karaibik" adlı eserini yayımlayan Nabizade NAZIM'dır. R. Nuri GÜNTEKİN'in "Çalıkuşu" romanı da köy romantizminin başlangıcı olan bir yapıttır. Ancak Türk Yazını'na, gerçek anlamda köy ve köylü sorunlarının yansıtılması 1950'lerden sonra başlamıştır. Kuşkusuz bu gelişim ve değişimde, Cumhuriyetin kuruluşu sonrasındaki gelişmeler, halkevlerinin açılışı, köylü çocuklarının okuma olanağına kavuştuğu Köy Enstitüleri'nin kuruluşu, batı ve doğu dillerinden önemli klasiklerin Türkçeye çevrilmesi gibi etkenlerin payı çok büyüktür.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu saptamalar sonrasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) 1950'lerden sonra Türk toplumsal yaşamındaki hızlı dönüşüm, yansımasını Türk Yazını'nda da bulmuştur; (2) Bu dönemde kırsal Türkiye'nin sorunlarını gerçekçi bir şekilde işleyen yazı ve sanat eserleri ortaya çıkmıştır; (3) Ancak roman ya da öykülerde yer alan gerçeklere, "sansürcü" bir yaklaşımla beyaz perdede yer verilmemiştir.

GERAY, bu bulguları doğrultusunda, şu önerileri geliştirmiştir: (1) Beyaz perdede köy gerçeklerini görmezden gelen "tutucu" anlayışa son verilmelidir; (2) Tiyatronun köye ulaşması için, büyük kentlere yığılan tiyatroların "bölge tiyatrosu" biçiminde yurdun değişik bölgelerine yayılması sağlanmalıdır.

3.3.25. "Prof. Fehmi YAVUZ ve Türk Kentbilimi"

(1983, Ruşen KELEŞ'le Birlikte, **Prof. Fehmi YAVUZ'a Armağan** , Ankara: AÜ. SBF Yayınları, ss. 3-28)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Kentbilim Eğitimi", "Kent Planlaması ve İmar Konuları", "Kentleşme ve Bölge Ölçüsünde Planlama", "Anakentler, Kasabalar ve Ankara", "Kentsel Topraklar", "Konut ve Gecekondu", "Köy Sorunları ve Toplum Kalkınması", "Toprak ya da Tarım Reformu", "Yerel Yönetimler", "Çevre Sorunları" ve "Sonuç"

Makalenin Özeti: Prof. GERAY ve Prof. KELEŞ, çalışmalarına, Prof. Fehmi YAVUZ'un kendisinin de her zaman belirttiği gibi, "Şehircilik okumadan şehirci olan" Fehmi YAVUZ'un, toplumsal bilim içerikli Kentbilimi ilk olarak okutan bir öğretim üyesi olmasında, meslek içi eğitiminin ve Ernst REUTER'le birlikte çalışmasının çok büyük katkısı olduğunu vurgulayan bir başlangıç yapmışlardır. Yazarlara göre, başka ülkelerde Kentbilim öğretiminde mimarlık ve mühendislik gibi dallar öncülük etmiş, toplumsal bilim içerikli izlenceler daha sonra oluşturulmuş olmasına karşın, ülkemizde 1930'lu yıllarda ekonomi, toplumbilim ve yönetim içerikli bir Kentbilim dersi ilk olarak Siyasal Bilgiler Okulu (SBO)'nda okutulmaya başlanmış, 25-30 yıl sonra da "şehircilik" ve "şehir plancısı" yetiştiren yüksek öğrenim kurumları kurulmuştur. İşte bu süreçte Prof. Fehmi YAVUZ'un çok önemli katkıları vardır.

Yazarlar, çalışmanın devamında Prof. Fehmi YAVUZ'un yazmış olduğu kitapların kısaca içerik çözümlemesini yaparak, Prof. YAVUZ'un Türk Kentbilimi'ne olan katkılarını ortaya koymuşlardır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Yazarlar çalışmalarında şu bulguları ortaya koymuşlardır: (1) Prof. YAVUZ, 1940'lı yıllardan bu yana Türkiye'de kaymakam ve vali olarak görev yapanlar arasında, Siyasal Bilgiler Okulu ve Siyasal Bilgiler Fakültesi çıkışlıların Kentbilim konularında yetişmelerini sağlamakla Kentbilim eğitimine katkı yapmıştır; (2) Prof. YAVUZ, "Şehircide Aranan Vasıflar" kitabını Türkçe'ye çevirerek, "kentleri planlama işinin bir ekip çalışması olduğu, yalnızca teknik elamanların tekeline bırakılamayacağı" görüşünün kabul görmesini sağlamıştır; (3) Prof. YAVUZ, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla, "kent planlamanın yönetimsel ve siyasal yapıdan soyutlanmış olarak ele alınamayacağı" görüşünün de yaygınlık kazanmasını sağlamıştır.

Yazarlar, bu makalede öneri geliştirmemişlerdir.

3.3.26. "Kentsel Türkiye'de ve Ankara'da Konut Sistemi, Gelir Düzeyi ve Tüketim Giderleri"

(1983, **Prof. Fehmi YAVUZ'a Armağan** , Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 115-145)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Kentleşme Süreci", "Konut Varlığımız", "Ülke Ölçeğinde Planlı Dönemde Konut Gereksinimi", "Ülke Çapında Konut İstemi, Ekonomik Yapı ve Gelir Kümeleri", "Kiranın Konut Giderleri İçindeki Payı", "Türkiye Ölçeğinde Konut İstemi", "Ankara'da Nüfus Artışının Yarattığı Konut Gereksinmesi" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına Türkiye'de kentleşme sürecini, bu konuda yapılmış olan araştırmalara dayalı sayısal veriler ortaya koyarak bir giriş yapıyor. Bu araştırma sonuçlarına göre, 2000 yılında ülke nüfusunun %70-75'inin kentlerde yaşayacağı kestirildiğinden, birikmiş olan 2.1 milyonluk konut açığıyla birlikte, 2000 yılına kadar 8 milyondan çok konutun üretilmesini planlamak gerekmektedir. Yazara göre, konut üretimi ve sunumu, konut istemini karşılayamayınca gecekondu türü yapılaşmalar geçici bir çözüm olarak ortaya çıkmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, sayısal verilere dayalı olarak, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Konut siyasasında, kalabalık olmayan çekirdek aileler için 2-3 odalı konutlara ihtiyaç vardır. Bu yönelimin ekonomik açıdan da daha uygun olacağı açıktır; (2) Fakat konut gereksinimi ve istemi konularında daha ayrıntılı ve yöresel veriler olmadıkça, toplu konut üreten özel ve kamusal kuruluşların ve bankaların gerçekçi olarak planlama yapmaları olanaksızdır.

Yazar, bu bulgular doğrultusunda, şu önerileri geliştirmiştir: (1) Çekirdek ailelere yönelik olarak 2-3 odalı konutlar üretilmelidir; (2) Konut gereksinimi ve istemi konularında daha ayrıntılı ve yöresel araştırmalar yapılmalıdır.

3.3.27. "Kooperatifçilik ve Tarihsel Gelişimi"

(1983, **Prof. Dr. Fadıl H. Sur'un Anısına Armağan,** Ankara: SBF Yayınları, ss. 589-600).

Türkiye Emlak Kredi Bankası ile KENT-KOOP'un ortaklaşa düzenledikleri "Yapı Kooperatifçiliği Semineri"nde 13.09.1982 günü sunulan bildirinin özetidir.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Kooperatif Örgütünün Temel Nitelikleri", "Kooperatifçilik İlkeleri", "Tarihsel Gelişime Toplu Bakış", "Kooperatif Kesiminin Kapsamı ve Etkinliği Genişliyor", "Kooperatifçilik Bilinci ve Eğitim" ve "Türkiye'de"

Makalenin Özeti: Prof. GERAY makalesine, kooperatif örgütünün temel niteliklerini irdeleyen bir başlangıç yapmış, hem dünyada hem de Türkiye'de kooperatifçiliğin kökeninde "imece"ye dayalı örgütleşme süreç ve geleneklerinin yatmakta olduğunu vurgulamıştır. GERAY'a göre, 1937'de Uluslararası Kooperatifler Birliği'nce açıklanan ve 1966 yılında geliştirilen, demokratik yönetim, serbest giriş ve açık kapı ilkeleri kooperatifçiliğin evrensel temel ilkeleri olarak, ilk tüketim kooperatifleri uygulamasından bu yana üzerinde birleşilen ilkelerdir.

Prof. GERAY'a göre, ilk kooperatifçilik hareketi işleyim devriminden sonra, işçi kesiminin ortaya çıkması ve bu işçilerin çalışma koşullarının çok kötü olması nedeniyle ortaya çıkan sorunları çözmek üzere hem sanayiciler, hem de işçilerce girişilen birtakım çabaların sonucunda İngiltere'de başlamıştır. Kooperatifçiliğin Türkiye'de de yüz yılı aşkın bir geçmişi vardır ve ilk kooperatifçilik hareketi Mithat Paşa'nın öncülüğünde, Tanzimat Fermanı'nı izleyen yıllarda başlamıştır. Ancak kooperatifçilik alanında önemli gelişmeler, Atatürk'ün özendirici bir yaklaşım içerisinde olmasının da etkisiyle, Cumhuriyetin kurulmasından sonra gerçekleşmiştir. GERAY'a göre, kooperatifçilikle ilgili yasal düzenlemeler, planlı dönemde olgunlaşır ve 1969 yılında da 1163 sayılı Kooperatifler Yasası çıkar.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu irdelemeleri sonrasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) 1961 Anayasası'nın 51. maddesinde yer alan "devlet

kooperatifçiliğin desteklenmesiyle ilgili her türlü önlemleri alır" ilkesine rağmen, devlet Toplu Konut Yasası çıkıncaya kadar Anayasa'nın öngördüğü önlemleri almamıştır; (2) Türkiye'de kırsal kesimdeki kooperatifçiliğin yaygınlığı, ancak sayısal niteliktedir; (3) Tarım Satış ve Tarım Kredi Kooperatifleri gibi kimi kooperatiflerin örgüt yapıları demokratik değildir ve devlet bu kooperatiflerin yönetimine egemen durumdadır.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda, "devletin kooperatifçiliği daha etkin bir şekilde desteklemesi, ancak bu desteği, kooperatiflerin demokratik yapılarını bozmadan gerçekleştirmesi gerektiği" önerisini ortaya koymuştur.

3.3.28. "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları"

(1984, **Prof. Dr. Aziz Köklü'nün Anısına Armağan,** Ankara: SBF Yayınları, ss. 155-161)

Türkiye Emlak Kredi Bankası'nca düzenlenen "Toplu Konut Uygulamaları" Seminerine sunulan bildiri.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Devlet Planlama Teşkilatı Yasaya Karşı" ve " Özel Kesimin Yakınmaları" başlıklarından oluşmaktadır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, Toplu Konut Yasası'nın, konut siyasası açısından getirmiş olduğu değişiklikleri kısaca belirterek çalışmasına bir başlangıç yapmış, daha sonra da yasayla İmar ve İskan Bakanlığı'na verilen görevleri, tanınan yetkileri ve sorumlulukları özetlemiştir. Prof. GERAY'ın Toplu Konut Yasası konusunda çekinceleri vardır: GERAY'a göre, Toplu Konut Yüksek Kurulu'nun oluşturulması dışında Bakanlıkta her hangi bir örgütlenmeye gidilmemesi, çalışmalarda etkinliği sınırlamaktadır. Yasanın ana maddeleri yanında, geçici maddelerin uygulanması konusunda da önemli engellerle karşılaşılmaktadır. GERAY'a göre, en önemli engelleme Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)'ndan gelmektedir. DPT'ye göre, toplu konut yapımı için devletin kamulaştırmalara girişecek olması, devlete yeni yükler ve sorumluluklar getirecektir ve konut üretimi özel kesime bırakılması gereken bir iştir. Prof. GERAY'a göre, özel kesim de, Yasa'nın özel kesimi çevrim dışı bırakması nedeniyle Yasa'ya karşıdır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın çalışmadaki bulguları şunlardır: (1) Toplu Konut Yasası'nın uygulanmasının önündeki en büyük engel DPT'dir; (2) Yeni Yasa'dan, büyük kârlar sağlamayı umut eden özel kesim memnun değildir; (3) Yeni Yasa, toplu konut üretimi konusunda yeterli değildir.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Devletin konut yapımı konusundaki birikiminden yararlanılmalıdır; (2) Özel kesimin konut üretimi gücünü, deneyimini harekete geçirecek yeni düzenlemelere gidilmesi gerekmektedir.

3.3.29. "Toplu Konut Yasası ve Uygulama"

(1984, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, S: 76, ss. 5-10)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Eski Yasa Kooperatifleri Yeğlemişti", "Yeni Yasanın Temel Niteliği", "Yeni Yasa ve Kooperatifler", "Eski Yasanın Uygulanacağı Kooperatifler", "Yeni Yasa Kooperatifçiliği Özendirmiyor", "Uygulamanın Neresindeyiz", "Arsa Sorunu", "Çağdaş Arsa Siyasaları", "Bütüncül Bir Yaklaşım Gerek" ve "Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine 1984 yılının bir anlamda " konut yılı" olduğunu belirterek başlamış, ancak iktidarın söz verdiği "konut seferberliği"nin istendik biçimde başlayamadığını, çünkü bunun için arsa, harita, imar planı, proje, altyapı, araç- gereç, makine, ileri uygulayım ve nitelikli işgücünün gerekli olduğunu vurgulamıştır. GERAY, 1984 yılında çıkmış olan Toplu Konut Yasası'nın, bütçeden toplu konuta belli bir yüzdenin ayrılması yerine, bütçe dışı kaynaklara dayalı bir fon oluşturduğunu, kooperatiflerle, toplumsal güvenlik kurumlarına tanınmış olan ayrıcalığın kaldırılmış olduğunu belirterek, yeni Yasayla ilgili irdelemelerde bulunmuştur.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Tümüyle yeni Yasaya göre çalışacak olan kooperatifler, Tüzük ve Yönetmelikte belirtildiği biçimde, Yasanın olanaklarından hiçbir ayrıcalık

tanınmadan yararlanacaklardır; (2) Yeni Yasa, bireysel toplu konut yapımcılarını daha çok desteklemektedir ve kâr amaçlı özel kesim kuruluşlarına da arsa sağlama yoluna gitmiştir; (3) Yasa, toplu konut üretimine belirgin bir ayrıcalık tanımamakta, toplu konut yapımcısı sayılmak için toplu konut yerleşme alanında tek bir birim de olsa konut üretmek yeterli sayılmaktadır.

Prof. GERAY, bulguları sonrasında şu önerileri ortaya koymaktadır: (1) Arsa konusuna yalnızca arsanın iyeliği gibi dar açıdan bakılmamalıdır; (2) Arsa, altyapı, kredi, yapım ve örgütlenmenin tüm yönlerini içeren tümleşik bir konut ve kentleşme siyasası güdülmelidir; (3) Kentsel arsaya, en değerli doğal kaynağımız olan topraklarımızın en ussal biçimde kullanılması, korunması ve değerlendirilmesi sürecinin bir boyutu olarak bütüncül bir açıdan bakılmalıdır; (4) Arsa üretiminde, yerel işgörüleri, kentsel altyapının yapımı, onarımı, bakımı, işletilmesi işlevlerini yüklenen belediyeler, etkin duruma getirilmelidir; (5) Spekülatörler devreye sokulmadan, kamu yönetimi gelişmeye, toplu konuta ayrılacak toprakları elde edip, arsa üretmeli, bu arsalar yeterli altyapıyla donatılmalıdır.

3.3.30. "Anakent Yönetimi"

(1984, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** S: 74-75, Ankara : Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 65-67)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Anakentin Yönetsel Sorunları", "Çözüm Yolları", "Halkın Katılımı Sağlanmadıkça Bütünleşme Neye Yarar" , "Yasa Gücündeki Kararname Aceleye Getirilmiş, Değiştirilmeli...".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, 18 Ocak 1984'te yürürlüğe giren, yerel yönetim seçimlerine ilişkin Yasa'nın büyük kent ve ilçe belediye organlarının seçimiyle ilgili kurallar getirmesine karşın, Yasa çıktığında bu belediyelerin, henüz tüzel kişilik kazanmadıklarını, seçimlere iki gün kala Yasa Gücünde Kararnamenin çıkarılması sonucunda, tüzel kişiliğe kavuşmuş oldukları tespitini yaparak başlıyor. Anaketlerin yönetimsel sorunlarını irdeleyen Prof. GERAY, ortaya çıkan sıkıntıların giderilmesi konusunda, belli işgörüler için yerel yönetim birliklerinin oluşturulması ve

belli işgörüleri, ekonomik olarak üretmeye ölçekleri elverişli olmayan küçük birimlerin, bu işgörüleri ekonomik biçimde, verimli olarak üreten birimlerden maloluşuna satın alınmaları gibi, gerçekte geçici olan çözüm yollarına değinmektedir. Yasa Gücünde Kararnameye eleştiriler getiren GERAY, tarihsel veriler dikkate alınmadan, yalnızca köhnemiş ilçe sınırları dikkate alınarak kurulan ilçe belediyelerinin, yapay birer yönetimsel birim ve basamak olduklarının altını çizmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu saptamaları sonrasında şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Getirilen sistemde, halkın en yakın basamaktaki ve anakent ölçeğindeki yönetime katılması, iş başındakileri denetleme işlevi sınırlı kalmaktadır; (2) Anakentlerdeki ilçe belediyelerinin, büyük kent belediyelerinin şubeleri durumuna düşmeleri söz konusudur; (3) Büyük kent belediyelerine tanınan kimi akçalı kaynaklar, ilçe belediyelerinden esirgenmektedir; (4) Büyük kent belediyelerinin en önemli karar organı olan encümen meclisi, belediye başkanı hariç, atanmış kamu görevlilerinden oluşmaktadır.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmektedir: (1) Atamayla gelenler yanında, büyük kent meclisince kendi üyeleri arasından seçilmiş temsilcilerin katılmasıyla, encümenin karma bir kurula dönüştürülmesi gereklidir; (2) İşlevlerini yitirerek güdükleşen mahalle muhtarlıklarının kaldırılarak, semt ölçeğinde yeniden örgütlenmesi gerekir; (3) Yasa Gücündeki Kararname aceleye getirilmiştir, bu nedenle de üzerinde tekrar ciddi olarak çalışılmalı ve bu konuda yapılmış olan akademik çalışmalardan daha fazla yararlanılmalıdır.

3.3.31. "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni"

(1985, **Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı,** Derleyen: Oğuz Arı, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, ss.17-48)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale iki kesimden oluşmakta ve I.Kesim, "Genel Görünüm ve Sorunlar", üst başlığı altında, şu alt başlıklardan oluşmaktadır: "Yerleşme Sayıları", "Yerleşme Büyüklükleri", "Yönetsel Açıdan Köysel Yerleşmeler", "Kuruluş Yeri Konum ve Biçimine Göre Köyler", "Yerleşme Sorunlarına İlişkin Öneriler". II.

Kesim ise, "Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları" üst başlığı altında şu alt başlıklardan oluşmaktadır: "Orman Köylerine İlişkin Genel Bilgiler", "Dağ ve Orman Köylerinin Ana Özellikleri", "Orman ve Dağ Köylerinde İnsan ve Doğa İlişkileri", "Orman ve Dağ Köylerinde Vatandaş Devlet ilişkileri" ve "Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmanın I. Kesiminde, "Köy Yerleşmesi" kavramının açıklamasını vererek bir başlangıç yaptıktan sonra, konuyla ilgili olarak yapılmış araştırmalara dayalı olarak, çizelgeler yardımıyla da sayısal veriler ortaya koymaktadır. Çalışmanın II. Kesiminde de orman köylerinin yerleşme sorunlarını irdeleyen Prof. GERAY, konuyla ilgili olarak Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)'nün yapmış olduğu araştırmalara dayalı olarak sayısal veriler ortaya koymaktadır. Prof. GERAY'ın çalışmanın I. Kesiminde sayısal verileri ortaya koymaktadır. 1960 yılında 2000 nüfusun altındaki köysel yerleşmeler toplam yerleşmelerin %97'sini oluşturmakta, buna karşılık toplam nüfusun ancak %62'sini barındırmakta, diğer yandan, toplam yerleşmelerin %3'ünü oluşturan kasaba ve şehirler nüfusun %38'ini barındırmaktadır. Prof. GERAY'ın çalışmanın II. Kesiminde ise şu sayısal verileri ortaya koymaktadır: 1945 yılı verilerine göre, muhtarlıklardan %54'ünün ormanla ilişkileri bulunuyor, bu oran 1960 yılında %57'ye yükselmiştir; ormanla ilişkisi bulunan köylü nüfusun toplam nüfus içindeki oranı da %57'dir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmanın I. Kesiminde, sayısal verilere dayalı olarak şu bulguları ortaya koymuştur: (1) 1960 yılında, 2000 nüfusun altındaki köysel yerleşmeler toplam yerleşmelerin %97'sini oluşturmakta, buna karşılık toplam nüfusun ancak %62'sini barındırmaktadır, (2) Diğer yandan, toplam yerleşmelerin %3'ünü oluşturan kasaba ve şehirler, nüfusun %38'ini barındırmaktadır. Prof. GERAY'ın çalışmanın II. Kesiminde ise, sayısal verilere dayalı şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) 1945 yılı verilerine göre, muhtarlıklardan %54'ünün ormanla ilişkileri bulunuyor, bu oran 1960 yılında %57'ye yükselmiştir; (2) Ormanla ilişkisi bulunan köylü nüfusun toplam nüfus içindeki oranı da %57'dir; (3) Orman ve dağ köylerinin sorunları, tarım kesiminin ana sorunlarının ayrılmaz bir parçasıdır; (4) Tarımdaki toprak yetersizliği ve toprağın adaletsiz dağılımı köylerin kalkınmasını

engelleyen en temel sorundur; (5) Nüfus baskısı altında insanların ormana saldırmasının ve orman varlığını yok etmesinin temel nedeni "toprak darlığı"dır.

GERAY, sayısal veriler yardımıyla ortaya koymuş olduğu bulgular doğrultusunda, I. Kesimde, yerleşme sorunlarına ilişkin olarak şu öneriyi geliştirmektedir: (1) Ülke ölçeğinde bir köy birleştirmesine gitmenin, hizmet götürme politikaları açısından uygun düşse bile, çeşitli güçlükleri de yanında getirebileceğini, bu açıdan bugünkü yerleşme düzeninin sakıncalarını giderecek daha az maliyetli düzenlemelere gidilmesi gerekmektedir. Prof. GERAY, II. Kesim için ise, bulguları doğrultusunda şu öneriyi geliştirmiştir: (1) Orman-köylü ilişkilerinin sorun olmaktan çıkarılması için, insan ilişkilerini sosyal adalet ve verimlilik ilkesine göre düzenleyecek olan bir toprak reformu gereklidir.

3.3.32. "Yönetsel Bölümlemedeki Değişiklikler ve İktidarın Oy Avcılığı"

(1988, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** S: 96, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 10-13)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasında başlıklandırma yapmadan fikirlerini ortaya koymuştur.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, yerel halkın çeşitli nedenlerle, özellikle kamu işgörülerinden daha çok, daha kolay yararlanmak umuduyla ilçe ya da il olmak istemelerini doğal karşılamak gerektiğini belirterek başlamıştır. Ancak yasama ve yürütme organlarının bu konuyu günlük küçük hesapların dışında, nesnel ölçülere, bilimsel araştırma ve bulgularına göre değerlendirmeleri, keyfilikten, duygusallıktan ve oy avcılığından uzak kalmaları, ülke genelinde, bölgesel ulusal kalkınma isterlerini karşılamak amacıyla, yönetimi yeniden düzenleme sürecinin bir parçası olarak ele almaları gerektiğini vurgulamıştır. Prof. GERAY, çalışmasının devamında, Anavatan Partisi iktidarı döneminde, 4 Temmuz 1987 günü yürürlüğe giren ve Bakanlar Kurulu'na yeni ilçeler kurma yetkisi veren yasayı irdeleyerek, eleştiriler getirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, yapmış olduğu saptamalar sonrasında şu bulgulara ulaşıyor: (1) Futbol kümelerini bile siyasal baskı ya da

önceliklere göre düzenlemeye kalkışan iktidar, ülkenin yönetimsel coğrafyasını alt üst edecek bir tutum sergilemektedir; (2) Anayasa değişikliğiyle yasakların kalmasına "hayır" diyen ve 29 Kasım seçimlerinde ANAP'a oy veren yeni ilçelere öncelikli olarak kaymakam ataması yapılmıştır; (3) Bu seçimlerde ANAP'a yeterince oy vermemiş olan il adayı ilçelerin, il olabilme olasılıkları azalmıştır.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Ülkenin yönetimsel bölümlemesini değiştirmek gerekirse, bunun bucak, ilçe ve illeri tek tek ele alarak yapmak yerine, değişikliklerin uzun soluklu, ciddi araştırmaların sonuçlarına, yerel gözlemlere, yöresel incelemelere, halk ve yöneticiler üzerinde uygulanacak anket çalışmalarına dayandırılması gereklidir; (2) Yönetimsel bölümlemeler, yöneticiler, plancılar, uzmanlar ile bilim adamlarından oluşan yansız, özerk bir kurum ya da kurulca gözden geçirilmeli, bilimsel verilere dayalı nesnel öneriler geliştirilmelidir.

3.3.33. "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi"

(1988, **İdarecinin Sesi Dergisi,** C: 2, Sayı : 3, ss. 3-12)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Bölge Ölçeğinde Yönetsel Yapılanmanın Zaman İçinde Gelişimi" üst başlığı altında, "Genel Müfettişlik Deneyimi", "İl Yönetimi Dizgesinin Bozulması: Bölge Kuruluşları", "Bölge Planlaması Deneyimi", " Yönetsel Bölümlemenin Bölgesel Boyut Kazanması", "Bölge Valiliği", "Eşgüdümcü Valilik", "Eyalet Valiliği", "Bölge Valiliği mi? Eşgüdümcü Valilik mi?", " 'Bölge Valiliği'nin ya da 'Büyük İl'in Sınırları Nasıl Belirlenecek?", "Sonuç ya da Son Söz".

Makalenin Özeti: Makalesinde, yönetimsel yapıya ve bölümlemeye ilişkin olarak, bölge ölçeğindeki yaklaşımların zaman içinde geçirdiği, Genel Müfettişlik Deneyimi, Bölge Kuruluşları, Bölge Planlaması Deneyimi, Bölge Valiliği, Eşgüdümcü Valilik, Eyalet Valiliği gibi deneyimleri irdeleyen Prof. GERAY, bu deneyimlerle ilgili eleştirilerini ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulgulara ulaşmıştır: (1) Belirli kamu işgörülerinin kaynak savurganlığına yol açmadan götürülmesine bugünkü il bölümleri olanak vermemektedir; (2) Türkiye'deki Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, bulunduğu ilin valiliğini sürdürmekle birlikte, yalnızca kolluk ve güvenlik güçleriyle ilgili yetkilere sahip bulunmakta, eşgüdümcülük işlevi bununla sınırlı kalmaktadır; (3) Türkiye'de il kuruluşlarının ayrı, bölge kuruluşlarının ayrı makamlara bağlı kalmaları ve ayrı yazışma yapmayı sürdürmeleri bölgesel eşgüdümsüzlüklerin sürmesine neden olmaktadır; (4) İl ya da ilçe örgütünün kurulması, personelin ve paranın sağlanması için bir hazırlık dönemine gereksinim duyulmaktadır.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda da şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yönetimsel yapı ve bölümlemenin üzerinde değişiklikler yapılması uzun soluklu ve ciddi araştırma sonuçlarına, yerel gözlemlere, yöresel incelemelere, halk ve yöneticiler arasındaki anket çalışmalarına dayandırılmalıdır; (2) Ülkenin yönetimsel bölümlemesini değiştirmek gerekirse, bunun bucak, ilçe ve illeri tek tek ele alınarak yapılması yerine bu birimlerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaları gerekir; (3) Yönetimsel bölümleme, yöneticiler, plancılar, uzmanlar ve bilim adamlarından oluşan yansız, özerk ve sürekli olan bir kurulca gözden geçirilmeli, bilimsel verilere dayalı nesnel öneriler geliştirilmelidir; (4) Değişiklikler tek tek değil, en az beş yıllık aralıklarla topluca önerilmelidir.

3.3.34. "Ülkenin Yönetsel Coğrafyası Gelişigüzel Değiştirilirken..."

(1989, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** S: 104, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 3-19)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Yönetim Bölüm ve Basamaklarında Değişiklik Gerekli mi?", "İllerimiz", "İlçelerimiz", "Bucaklarımız", "ANAP İktidarının Yönetsel Bölümleme Konusundaki Tutumu", "Bölge Ölçeğinde Yönetsel Yapılanmanın Zaman İçinde Gelişimi", "Yönetsel Bölümlemenin Bölgesel Boyut Kazanması İçin", "Bölge Valiliği mi? Eşgüdümcü Valilik mi?", " 'Bölge Valiliği'nin ya da 'Büyük İl'in Sınırları Nasıl Belirlenecek?" ve "Sonuç ya da Son Söz".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, yerel seçimlerin yaklaştığı bir dönemde ülkenin yönetimsel bölümlenmesinde değişiklikler yapılmasına ilişkin iktidar önerilerini gündeme getirerek, çalışmasına 1987 Haziranı'nda 103 ilçe kurulmasına ilişkin Yasayla 60 yeni ilçe kurma yetkisini alan hükümetin, bunu seçim ve halk oylaması sonuçlarına göre yerel halkların ödüllendirilmesinde ya da cezalandırılmasında araç olarak kullanmak için beklediğini vurgulayarak bir başlangıç yapmıştır. Hızlı bir nüfus artışının yaşandığı, endüstrileşmenin önünde giden, dengesiz bir kentleşmenin görüldüğü Türkiye'de, iletişim, ulaşım alanındaki gelişmelerin ve uygulayımbilimsel ilerlemelerin, teker teker yerleşmeler ölçeğinde değil, yerleşmelerarası düşey- yatay ilişkileri içeren bölgesel ölçeklerde, alansal olarak önemli değişmeleri de birlikte getirdiğini belirten Prof. GERAY, araştırmalara dayalı sayısal veriler ortaya koyarak, yönetimsel bölümleme çalışmalarına nesnel bir taban oluşturmaya çalışmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulgulara ulaşmıştır: (1) Yapılan araştırmalar ve gözlemler göstermektedir ki bucakların, kimi kolluk ve duyurum işlemlerinden öteye bir işlevi kalmamıştır; (2) Hükümetin 103 ilçeye ilişkin tutumu değerlendirildiğinde, ilçelerin bucaklaştırılması, aynı bağlamda il sayılarının arttırılması da, illerin ilçeleştirilmesinden başka sonuç doğurmayacaktır; (3) İl sayılarının arttırılmasının, yeni yeni küçük iller yaratılması sonucunu doğuracağı, bunların da ilçe ve il arasında bir tür liva (mutasarrıflık) basamağına dönüşeceği açıktır.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) İşlevlerini yitiren, ileri dönemlerde de ilçeye dönüştürülmesi olası görülmeyen bucaklar kaldırılmalıdır; (2) İleride ilçeye dönüştürülmesi olası görülen bucaklar, önce halka en yakın düzeyde kamu işgörüsü sunabilecek biçimde, "tam örgütlü" duruma getirilmeli, gelişmelere göre de ilçeye dönüştürülmeleri belli kurallara bağlanmalıdır; (3) Birden çok ili içeren plan bölgelerine koşut, işlevsel alanları kapsayan bölgesel bir yönetim basamağı oluşturulmalıdır; (4) İlçe tüzel kişiliğe kavuşturulmalıdır. Bu kimliğiyle, özel gelirleri olan, bağımsız bir bütçeye, seçilmiş karar ve yürütme organlarına sahip bir yerel yönetim birimine dönüştürülmesi zorunludur; (5) Yönetimsel yapı ve bölümlemenin üzerinde değişiklikler yapılması, uzun soluklu, ciddi araştırmaların sonuçlarına, yerel gözlemlere, yöresel incelemelere, halk ve yöneticiler arasında

yapılacak anket çalışmalarına dayandırılmalıdır; (6) Yönetimsel bölümleme, yöneticiler, plancılar, uzmanlar ve bilim adamlarından oluşan yansız, özerk ve sürekli olan bir kurulca gözden geçirilmeli, bilimsel verilere dayalı nesnel öneriler geliştirilmelidir.

3.3.35. "Toplu Konut Uygulamaları ve Son Yönetmelik Değişikliği"

(1989, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** S: 109, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 17-26)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Üretilen Konutların Büyüklükleri", "Barınma Yoğunluğu Açısından Konut Sunum ve İstemi Tutarsızlığı", "Oda Sayısına Göre Üretilen Konutların Büyüklüğü", "Daha Önce Kredilendirilmiş, Yapımı Sürmekte Olan Konutlar", "27 Mart-30 Haziran 1989 Arasında Başvuranların Durumu", "Açıklama" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, Toplu Konut konusundaki uygulamalar konusunda, geçmiş uygulamalara kısaca bir göz atmakta, Toplu Konuta, bir kamu görevi olarak devlet gelirlerinden belli bir yüzdenin ayrılmasının ilk kez 1981 yılında çıkarılan 2478 sayılı Yasayla başlanıldığını, ancak bütçeye yeterli ödenek konulmaması nedeniyle sınırlı bir uygulama içerisinde olunduğunu, 1984 yılında çıkarılan Yasayla da bütçe dışı kaynaklarla beslenen bir fon kurulduğu ve bu fonun işlerlik kazandığını vurgulamaktadır. Çalışmasının devamında, 1987 yılı sonunda darboğaza giren Toplu Konut Fonu'ndan yapılacak kredilendirmelere ilişkin olarak 1988 yılında yapılan, Toplu Konut Fonu'ndan Yapılacak Kredilendirmelere İlişkin Yönetmelik değişikliğiyle ilgili eleştirilerini ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, yapmış olduğu saptamalar sonrasında, şu bulgulara ulaşmıştır: (1) Kredilerdeki artış, sonradan tamamlama kredisi adı altında verilen ek kredilere karşın, konutun mal oluş artışlarını karşılayamamaktadır. Bu nedenle de, artan kooperatif ödentilerini karşılayamaz duruma düşen üyelerden önemli bir bölümü ayrılmış, yerlerine daha üst gelir grubundan üyeler alınmışlardır; (2) Bugünkü uygulamalar, konut gereksinimlerini gecekondularla karşılayabilenleri

dışlamaktadır. Fon daha çok üst gelir düzeyindekilerin yararlanabileceği bir kaynağa dönüşmüştür; (3) Gelir dağılımındaki dengesizlikler, barınma koşullarına büyük ölçüde yansımaktadır; (4) Yeni Yönetmelikle, bir yandan konut istemleri gelecek yıllara ötelenmiş, bir yandan da darboğaza giren Toplu Konut Fonu'na ek kaynak sağlanması amacı öne çıkmıştır.

GERAY, bulguları doğrultusunda da şu önerileri ortaya koymaktadır: (1) Düşük gelirli yurttaşların konut gereksinmesini karşılamak amacıyla mülk konut dışında çözümler önermeyen konut siyasasına, yeni bir yönetmelikle, toplumsal bir boyut kazandırılmalıdır; (2) Getirilen yeni düzeneklerin işlerlik kazanabilmesi için, kredinin, konut mal oluşundaki payının yüzde olarak belirlenmesi, böylece enflasyonun yıkıcı etkisinin giderilmesi zorunludur.

3.3.36. " Çok Katlı Yapı"lar ve Kentsel Toprak Siyasamız"

(1991, **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan** , C: 46, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 225-242)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Toprak Yeniden Üretilemez", "Kentsel Toprak Düzeninin Amaçları, Boyutları", "Toprak Düzenini Sunum-İstem Düzenine Bırakan Ülkeler", "Toprak Düzenini Sunum-İstem Düzenine Bırakan Ülkeler", "Geri Kalmış Ülkeler", "Kent Planlamasının Tüzel Uygulama Araçları", "Değerlendirme" ve "Sonuç Yerine".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, çok katlı yapılaşma sürecine, kentin işlevlerini, en ekonomik, en ussal, en verimli biçimde gerçekleştirilmesini amaçlayan kent planlaması açısından bakılması gerektiğini vurgulayan bir başlangıç yapmıştır. Prof. GERAY, çalışmanın devamında, kentsel toprak düzeninin ülkeden ülkeye, hatta aynı ülke içinde de zaman içinde değişmeler gösterdiğini belirterek, ülkeleri üç değişik kümede gruplandırmıştır: (1) "Toprak düzenini sunum-istem düzeneğine bırakmayan ülkeler", (2) "Toprak düzenini sunum-istem düzeneğine bırakan ülkeler", (3) "Geri kalmış ülkeler". GERAY, bu kümelere giren ülkelerdeki kentsel toprak düzenini ayrıntılı olarak irdeliyor ve çok önemli sonuçlar çıkarıyor.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, yapmış olduğu saptamalar sonrasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Kent topraklarında vurgunculuk, kötü yapılaşma, plansız yerleşme ve sağlıksız kentleşmenin en önemli ve yaygın nedeni özel iyeliktir; (2) Türkiye'de kent planlamasının, öbür kentsel uygulama araçlarıyla arasında bağlantı kurulamamıştır; (3) Kamulaştırmada, "nesnel ödence" ilkesi konusunda kararsız bir tutum sergilenmiş, bu da kent planlamasını olumsuz yönde etkilemiştir; (4) Kentlerin gelişimini toprak vurguncuları yönlendirmiş, bu da belediyelere altından kalkamayacakları yükler getirmiştir; (5) Kentsel rantlar sadece vurguncuların cebine inmiş, bu ranttan kamunun yararlanabilmesini sağlayıcı düzenlemelere gidilememiştir; (6) Kentlerin gelişimini yönlendirmek amacıyla kamunun arsa biriktirme çabaları savsaklanmış, eldeki kentsel topraklar da kiralama yerine, özel iyelik konusu olmuştur; (7) Çok katlı yapılar sorunu, mevcut toprak düzeni içerisinde ele alındığında, kentin özeksel kesimlerindeki yoğun toprak isteminin baskısıyla onaylanan yoğunluk arttırıcı çözümler, yerel yönetimleri kısır bir döngüye itmekten öteye bir sonuç doğurmaz.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda, "en başta toprak iyeliğinin sınırlandırılmasını da içeren ve tüm eleştiri noktalarında çözümler getirici bir 'kentsel toprak siyasası'nın oluşturulmasını" önermektedir.

3.3.37. "Kooperatiflerin Devletle İlişkilerine Toplu Bakış"

(1991,1992, **Yılık, Şevket Evliyagil'e Armağan,** Ankara : AÜ, Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 33-51)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Devlet Kooperatif İlişkileri", "Devletin Kooperatifçilikle İlgili Yasal Düzenlemeleri", "Anayasa ve Kooperatifçilik", "Anayasanın Kooperatifçilikle İlgili Öbür İlkeleri", "Devletin Yasalar Çıkarması", "Tüzükler-Yönetmelikler", "Örnek Anasözleşmeler", "Akçal Destek", "Vergi Bağışıklıkları", "Kooperatifçilik Eğitimi", "Denetim" ve "Yatay ve Düşey Bütünleşme Sorunsalı".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesine, kooperatifçiliğin devletçe desteklenmesinin olumlu bir yaklaşım olarak görülmesine karşın, devletçe

desteklenmenin, sonunda bağımsız, güdümsüz ve demokratik kooperatifçiliğin gelişmesini engellediğini vurgulayarak başlamıştır. Kooperatifçilikle ilgili yasal düzenlemeler konusunda, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1961 ve 1982 Anayasalarında dolaylı ve dolaysız düzenlemeler bulunduğunu belirtmiştir. Kooperatiflerin devletten akçalı destek isteme konusunu tartışmaya açan GERAY, bu konuda, devletin kooperatiflere ekonomik, akçalı, yasal ve benzeri yardım ve destekleri sağlaması gerektiği, fakat kooperatiflerin bağımsızlıklarını ve özyapılarını olumsuz yönde etkileyecek tutumlardan kaçınması gerektiğini belirtmiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulgulara ulaşmıştır: (1) Türkiye'deki uygulamalar özellikle Tarım Satış ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nde görülen uygulamalar, kooperatiflerin özgür, bağımsız ve demokratik özyapılarını yitirmelerine neden olmaktadır; (2) Devletin kooperatifleri denetleme işini, çok değişik aşamalarda ve çok sayıda kamu kuruluşuna yaptırması birçok soruna yol açmaktadır; (3) Yasal düzenlemelerin kooperatiflerin yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde üst örgütlenmelerini öngörmesine karşın, devlet güdümündekiler dışında, bölgesel ve ulusal ölçekte üst birlikler kurulmamıştır; (4) Türkiye'de kooperatifçilik hareketi, devletçe desteklenmemekte, özendirilmemekte ve üst örgütlenme konusunda Yasa'nın belirlediği çerçeve gerçekçi değildir.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Kooperatiflerin denetimi konusunda, Bakanlık ve üst örgüt temsilcilerinin katıldıkları bağımsız, özerk bir Kooperatifler Denetleme Kurumu'nun oluşturulması gereklidir, (2) Kooperatifçilik hareketinin güçlenmesi için, kooperatiflerin hızla üst örgütlenmelere yönelmesi ve bu üst örgütlerin girişkenliği ele alıp baskı kümeleri oluşturmaları gerekmektedir.

3.3.38. "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz"

(1991, **AÜ. SBF. Dergisi,** C. 46, Sayı: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 35-44)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Üretilen Konutların Büyüklükleri", "Oda Sayısına Göre Konutların Büyüklükleri", "Barınma Yoğunluğu Açısından Konut Sunum ve İstemi Tutarsızlığı" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasında "küçük konut"u içinde yaşayacak hanehalkının özellikleriyle birlikte, "toplumsal konut" olarak adlandırmaktadır. "Toplumsal konut"u, hanehalkının gelirine, içindeki aile ve kişi sayısına, bunların toplumsal, ekonomik, ekinsel, mesleksel konumlarına, gereksinmelerine en uygun, en ekonomik biçimde barınma gereksinimini karşılayacak nitelikte konut olarak tanımlamaktadır. Toplumsal konutun, hanehalkındaki nicel ve niteliksel değişmeye uyum sağlamaya elverişli, devingen bir kavram olduğunu vurgulayan Prof. GERAY, bu çerçevede, konutun hanehalkındaki söz konusu değişikliklere uyarlanabilmek için farklı yasal, yönetimsel düzenekleri öngörmesi gerektiğini belirtmektedir. GERAY, çalışmasının devamında, "üretilmiş konutların büyüklükleri" ve "oda sayısına göre konutların büyüklükleri" konularında yapılmış olan araştırmalara dayalı olarak sayısal veriler ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulgulara ulaşmıştır: (1) Türkiye'de konut büyüklükleri 1977 yılından bu yana 100 metrekarenin üstüne çıkarak, her yıl giderek artmış, 1984 yılında 115 metrekarenin üstüne çıkmıştır; (2) Türkiye'de konut üretimi ve sunumuyla konut gereksinimi arasında bir uyumsuzluk söz konusudur. Özellikle konutun metrekare ve oda sayısına göre büyüklüğü ile konutta oturacak hanehalkının büyüklüğü arasında uyum sağlanamamaktadır; (3) Kentlerde, küçük hanehalkının barınabileceği küçük konut yeterince üretilemediğinden, barınma yoğunluğu ve sıkışıklık bu tür konutlarda en yüksek düzeydedir; (4) Vergi yasaları küçük konutu özendirici, büyük konutu caydırıcı nitelikte değildir; (5) Kooperatif düzeni, bireysel iyeliğe geçişe dayalı olduğundan, hanehalkı büyüdükçe konut gereksinimini daha büyük konutta karşılamaya elverişli değildir.

Prof. GERAY, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Beş yıllık bir konut izlencesi tasarlanırken, uygun olmayan büyüklükteki hanehalklarının gereksinim ve istemlerine yönelmek, daha çok küçük konut üretilmesini özendirici bir tutum takınmak gerekir; (2) Vergi bağışıklığı ve ayrıcalığı için 150 metrekare tavanının konulması toplumsal adalet açısından sakıncalıdır. Lüks ya da büyük konutlar vergi bağışıklıklarından yararlandırılmamalıdır; (3) Kooperatif çerçevesinde bir tür kiralık

konut olanağını sağlayan yeni örneklere girişilmelidir; (4) Küçük konutta yaşamayı özendirici mimarlık çözümleri geliştirilmelidir.

3.3.39. "VI. Teknik Seminer'in Ardından, Kentleşme ve Konut Sorununun Çözümünde Anahtar: Kentsel Arsa Konusunda Oydaşma"

(1991,1992, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 21,22,23, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18,19)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasının başlıklandırmalar yapmadan sunmuştur.

Makalenin Özeti: GERAY, çalışmasına değerli bilim adamı Prof. Fehmi YAVUZ'un şu sözlerini vererek başlamıştır: "Şehircilikte başarı, arsaların toplum yararına kullanılmasında ulaşılan başarıyla doğru orantılıdır." Prof. GERAY, kentleşme hızlandıkça, anakentler azmanlaştıkça, çevrelerini gecekondu kuşakları sardıkça kent topraklarının toplum yararına kullanılması, toprak vurgunculuğunun önlenmesi doğrultusunda ömür boyu savaşım vermiş olan hocalarının, ne denli haklı olduklarını her gün biraz daha açık biçimde gördüğünü belirmektedir. GERAY, çalışmasının devamında, "kentsel toprak reformu"nu konu edinen VI. Teknik Seminer ile ilgili olarak kısa irdelemelerde bulunmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında sayısal verilere dayalı olarak şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Türkiye 2000'li yıllara yaklaşırken kentleşme ve nüfus artışının konut ve öbür kentsel kullanımlar için yaratacağı yıllık toprak istemi 25-30 bin hektar dolayındadır ve bugüne kadar güdülen siyasalar, yürütülen uygulamalar, kentleşmenin gereksindirdiği arsaların üretilip, gereksinim duyanlara, istemde bulunanlara sunulmasında yetersiz kalmıştır; (2) Kamulaştırmalarda, karşılığın saptanmasında piyasada geçerli olan (rayiç) değerin ölçü alınması sonucunda kamulaştırma bedellerinin, karşılık artırımı davalarıyla kamuya yüklendiği bir gerçektir; (3) Gecekondu ve imar bağışlamalarının hem çarpık bir yapılaşma hem de rantların kamuya gitmemesi sonucunu doğurması sakıncalar

yaratmakta, anakentlerde yaşanan bugünkü karmaşa ve yağma düzenini özendirmektedir.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Kamunun kentsel toprak istemini karşılayabilmesi için, seçici davranarak tarım topraklarını, her türlü altyapıyla donatılmış olarak, yapıma elverişli kentsel işlev ve kullanımlara açması, yararlanmaya sunması gerekmektedir; (2) Kentsel gelişmenin ardından giden, daha çok parsel ya da ada ölçeğinde yapılaşmayı denetlemeyi amaçlamaktan öteye gidemeyen durağan "imar planı" anlayışı, uygulaması yerine, geniş kapsamlı, esnek, yönlendirici, devingen, halkın katılımına açık bir kent planlaması dizgesinin geliştirilip uygulamaya konulması gerekmektedir; (3) Arsa üzerindeki özel iyeliğin, sahibine sınırsız haklar tanıyan, arsa üzerinde kentsel gelişmeden, imar kararlarından doğan rantlara el koymasına, aktarılmasına olanak sağlayan bir kavram olmaktan çıkarılıp, daha çağdaş, toplumsal bir içeriğe kavuşturulması gerekmektedir; (4) Kamulaştırma bedellerinin, arsanın ya da taşınmazın o günkü kullanım değeri ya da en azından vergi bildirim değeri gibi nesnel ölçülere göre saptanması yoluna gidilmelidir; (5) İmar ve gecekondu suçlarının bağışlamalarına gidilmemesi konusunda, partiler üstü bir oydaşma sağlanmalıdır.

3.3.40. "Kooperatifçiliğin Dünyada ve Türkiye'de Nicel Gelişimi"

(1992, **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Gündüz Ökçün'e Armağan** , C: 47, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 427- 441)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Kooperatifçiliğin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi", "Türkiye'de Kentsel Kooperatifçiliğin Nicel Gelişmesi", "Kırsal (Tarımsal Amaçlı) Kooperatiflerin Nicel Gelişmesi", "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, kooperatifçiliğin dünyadaki tarihsel gelişimini özetleyen bir başlangıç yapmıştır. GERAY, çağdaş anlamda kooperatif örgütlenmelerin, tıpkı sendikacılık gibi, endüstri devriminden sonra işçi sınıfının geçim ve çalışma koşullarının ağırlığından doğan sorunların yoğunluk

kazanması üzerine, çalışanların karşılaştıkları ortak sorunları birlikte çözmek amacıyla dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma arayışlarına yönelmeleri sonucunda ortaya çıktığını belirtmiştir. GERAY, daha sonra ise kooperatifçiliğin dünyada ve Türkiye'de nicel gelişimi konusunda, yapılmış olan araştırmalara dayalı olarak sayısal veriler ortaya koymuştur.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında sayısal verilere dayalı olarak şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Uluslararası Kooperatifler Birliği (UKB) 1895 yılında kurulmuş, Birliğin üye yapısı zamanla değişmiştir; (2) Yirminci yüzyılın ortalarında UKB'nin üyelerinin büyük çoğunluğunu kredi kooperatifleri (%62 oranıyla) oluştururken, 1980'li yılların ortalarında birinci sırayı tarım kooperatifleri (%36 oranıyla) almıştır; (3) Türkiye'de Kooperatifler Yasası'nın yürürlüğe girdiği 1969 yılından bu yana kooperatifçilik alanında hem nicel hem nitel olarak önemli gelişmeler olmasına rağmen, Yasa'nın öngördüğü üst birlikleşme beklenen hızda olmamış, ayrıca bölgelerarası toplumsal ve ekonomik dengesizlikler, kooperatiflerin, coğrafya bölgelerine dağılımına da yansımıştır; (4) Türkiye'de, kooperatifçilik hareketi gittikçe güçlenmesine rağmen, kooperatiflere ilişkin veriler sağlıklı tutulamamıştır.

Prof. GERAY, çalışmasında ulaşmış olduğu bulgular ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Özel yasaları nedeniyle demokratik ve özerk yapılarını kaybeden Tarım Satış ve Kredi Kooperatifleri, yapılacak yeni yasal düzenlemelerle demokratik yapıya kavuşturulmalıdır; (2) Türkiye'de, gittikçe güçlenen kooperatifçilik hareketine ilişkin veriler sağlıklı olarak tutulmalı, bu görev Devlet İstatistik Enstitüsü'ne verilmelidir.

3.3.41. "Çevre İçin Eğitim"

(1992, **İnsan, Çevre ve Toplum**, Editör: Ruşen KELEŞ, Ankara: İmge Yayınları, ss. 323- 343)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Çevre Konusunda Eğitim mi? Çevre İçin Eğitim mi?", "Çevre İçin Eğitimin

Gerekliliği", "Çevre Duyarlılığı İçin Nasıl Bir Eğitim?", "Kapsam", "İlkeler", "Öncelikler", "Çevre İçin Eğitimin Nitelikleri", "Çevre İçin Eğitimin Yöntem ve Uygulayımları", "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, genellikle çevre sorunlarının çözümünde eğitimin başta gelen bir çözüm yolu olduğu konusunda giderek yaygınlaşan bir görüş birliği olduğunu belirterek başlamıştır. Ancak, GERAY'a göre, kökeninde toplumsal, ekonomik, ekinsel etmenlerin yattığı çok karmaşık bir nitelik taşıyan çevre sorunları konusunda eğitimin, tek ve en etkin çözüm yolu olarak gösterilmesi, hem toplumdaki değişim süreçlerinin devingenliğini kavrama, hem de bir üst yapı kurumu olan eğitimin niteliğini belirleme açısından yanıltıcıdır. Bu nedenle, bireyde, istendik düşünce, davranış, değer yargısı, bilgi ve beceri kazandırma süreci olarak eğitimden, çevre sorunlarının çözümünde de bireyleri değiştirme aracı olarak yararlanmak söz konusu olabilse de bu verilecek eğitimin yöneldiği amaçlara, içeriğine ve özüne bağlıdır. GERAY, bu saptamaları sonrasında, çevre için eğitimin gerekliliği ve çevre duyarlılığı için nasıl bir eğitim verilmesi gerektiği konularında irdelemeler yapmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Çevre sorunları, insanın çevresini kâr dürtüsüyle alabildiğine sömürmesinden, bireysel çıkarlarını toplumun ortak çıkarlarından daha üstün tutmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, toplumsal, ekonomik ve siyasal düzeltimlerle birlikte gerçekleşmedikçe eğitim yoluyla çevre sorunlarının köklü biçimde çözümünü beklemek aşırı bir iyimserliktir; (2) "Çevreye ilişkin eğitim" ya da "çevre eğitimi" yerine "çevre için eğitim"i savunanlar, çevreyi biçimlendiren kararların alınması konusunda siyasal ve aktörel (moral) bir uyanıklık, bilinçlenme ve yaratma amacını vurgulamaktadırlar; (3) Bireylerin özyönetimlerine, yazgılarını belirlemelerine yardımcı bir eğitim, öğrencilerin okullarını çevrebilimsel açıdan sağlıklı bir toplumsal ortama dönüştürmelerine yardımcı olacağı gibi, onların çevrelerini serbestçe belirlemelerine, düzenlemelerine de olanak sağlayabilecektir; (4) Bugünkü yasal düzenlemeler, yurttaşların ve kenttaşların çevre sorunlarına karşı daha etkin bir tutum takınmalarını, bu amaçla örgütlenmelerini, başta kooperatifler olmak üzere sendika,

meslek odası, dernek gibi sivil toplum örgütleri yoluyla karar verme süreçlerine katılmalarını özendirici nitelikte değildir.

Prof. GERAY, çalışmasında, ortaya koyduğu bulgular ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Dünyanın, insanlığın geleceğini tehlikeye sokan çevre sorunlarının çözümünde, tüm siyasal akımların, partilerin somut politikalar ve yönetimler konusunda aralarında oydaşma sağlamaları kaçınılmaz duruma gelmiştir; (2) Sürdürülebilir kalkınma" kavramı çerçevesinde, sanayileşmeden vazgeçmeksizin kalkınmanın önkoşulu, sanayi kuruluşlarının çevreye zararlılıklarının giderilmesi, sıfıra indirilmesi sağlanmalı, bu açıdan Çevresel Etki Değerlendirmeleri (ÇED) yapılmalı, kirlenmeyi önleyici arındırma önlemleri alınmalı, kirletmeyi sürdürmeleri engellenmeli, bu konuda yerel yönetimlerin öncülüğünde halkın katılımıyla etkin denetim düzenekleri kurulmalı, kirliliğin faturası topluma değil kirletene ödettirilmelidir; (3) Başta radyo, televizyon olmak üzere tüm kitle iletişim araçları, çevre sorunları konusunda bilgilendirme, haber verme, kamuoyu oluşturma açısından önemli işlevler yüklenmelidirler.

3.3.42. "Nasıl Bir Yerel Yönetim Düzeltimi"

(1993, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 2, Sayı: 5, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 13-21)

Danıştay'ca düzenlenen II. Ulusal Hukuk Kongresi'ne 13 Mayıs 1993 tarihinde sunulan bildirinin özetidir.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Yerel Yönetim Denetimini Gerektiren Nedenler", "Yerel Yönetim Düzeltimi İçin Girişilmiş Çabaların Gelişimi", "Düzeltim İçin Ortam Elverişli mi?", "Yerel Yönetim Düzeltiminde Dikkate Alınması Gereken Ana İlkeler", "Yerel Yönetimlerle İlgili Yasa Taslaklarına Topluca Bakış" ve "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Antlaşması" başlıklarından oluşmaktadır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, özekte siyasal erki elinde bulunduran güçlerin seçim dönemlerinde, yerel yönetimlerin düzeltimi konusunda bazı sözler vermelerine karşın, iktidar olduktan sonra sözlerini unutup, yerel yönetimleri

özeğe mahkum eden bir yaklaşım içerisine girdiklerini vurgulayan bir başlangıç yapıyor. Yerel yönetim düzeltimini gerektiren nedenleri ve yerel yönetim düzeltimi için girişilmiş olan çabaları özetleyen Prof. GERAY, yerel yönetim düzeltiminde dikkate alınması gereken ana ilkeleri ortaya koyuyor.

Yerel yönetimlerle ilgili yasa taslaklarını eleştirel bir yaklaşımla irdeleyen Prof. GERAY, bu yasa taslaklarının bilimsel ve nesnel çalışmalara dayandırılmadıklarını, eğitim, sağlık, trafik gibi kimi görevlerin yerel yönetimlere devredilmesi önerilerinin bu taslaklarda yer almadığını belirtmiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, yapmış olduğu saptamalar sonrasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Özekte siyasal erki elinde bulunduran güçler, yerel yönetimlere daha fazla yetki, daha fazla akçalı olanak ve daha özerk bir yapı sağlanması konusunda samimi bir tutum içerisinde değildirler; (2) Ayrıca, yerel yönetim düzeltimi konusundaki taslaklar da, aynı güçler tarafından bilimsel ve nesnel çalışmalara dayalı olmaksızın, var olan düzenin devamını sağlayıcı bir yaklaşım içerisinde hazırlanmaktadırlar.

Prof. GERAY, çalışmasında bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yerel yönetimler yeniden düzenlenirken, genel olarak özeksel yönetimin başkent ve taşradaki birimleriyle yerel yönetimlerin birlikte, bir bütün içinde ele alınması gereklidir; (2) Özeksel yönetim ile yerel yönetimler arasında gerçekçi bir görev bölüşümü yapılması gereklidir; (3) Ayrıca idari vesayet en aza indirilmeli, bunun da "yerindelik denetimi" yerine, "tüzeye uygunluk denetimi" biçiminde olması gereklidir; (4) İlçe yerel yönetimlerinin kurulması ve köy yönetimleri yerine "kırsal belediye" kurulması konuları ciddi olarak ele alınmalıdır; (5) Kent yönetimlerine halkın katılımının sağlanması gereklidir.

3.3.43. "Arsa ve Konut Üretiminde Belediyeler ve Konuya İlişkin Yeni Yönetmelik"

(1993, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 2, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 13- 23)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Teknik Hizmetler Kredisi", "Toplu Konut Yatırım Uygunluk Belgesi", "Arsa ve Konut Satışları", "Altyapı Kredisi", "Konut Kredisi", "Konut Kredisinin Geri Ödenmesi", "Uygulamalar", "Yönetmeliğe İlişkin Görüşler" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmanın başlangıcında, belediyelerin kentsel gelişmeleri yönlendirmek amacıyla arsa ve konut üretiminde önemli rolleri olduğunu vurgulamaktadır. GERAY, 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Yasası'nın belediyelerin görevleri hakkında "isteğe bağlı görev" niteliğinde gördüğü "konut üretimine ilişkin" görevlerin, 1950 yılında yapılan değişikliklerle, "zorunlu görev"e çevirebilme olanağına kavuşulduğunu belirtmektedir. Prof. GERAY, çalışmanın devamında, yerel yönetimlerin akçalı olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle, konut üretimine ilişkin görevleri yerine getirme konusunda etkin olmadıklarını belirtmiştir. GERAY, 1981 yılında çıkarılan ilk Toplu Konut Yasası ve 1984 yılında çıkarılan ikinci Toplu Konut Yasası'yla belediyelerin daha etkin bir konuma geldiklerini vurgulamaktadır. GERAY, çalışmanın devamında, 14 Kasım 1992'de yürürlüğe giren "Belediye Arsaları Üzerinde Toplu Konut ve Kentsel Çevre Üretimi ve Kredilendirilmesine" ilişkin yönetmeliği tüm boyutlarıyla irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY bu saptamalar sonrasında şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Yürürlüğe giren yeni Yönetmelik, konut yaptırma konusunda kooperatifleri yeğlemiyor, belediyelerin doğrudan ya da şirketler oluşturarak konut yapımına girmelerine olanak sağlıyor; (2) Yeni Yönetmelikle, Toplu Konut İdaresi, belediyelerin konut için arsa edinmeleri konusunda hiçbir katkı sağlamıyor ve yerleşmelerin büyüklüğü ve konut gereksinimlerinin şiddeti konusunda her hangi bir ölçüt ve öncelik sırası belirlemiyor.

GERAY, bu bulgular ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) İlke olarak kooperatif, belediye ve devlet işbirliğine dayalı girişimler geliştirilmeli; (2) Konut

yaptırma işinde kooperatifleri yeğleyen, Toplu Konut İdaresi'nin konut ve arsa edinmeleri konusunda belediyelere katkı sağlayabilecek yeni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

3.3.44. "KAYA Yazanağı Açısından Yönetimin Taşra Birimlerinin ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi"

(1993, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 2, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları, ss.9-17)

Kamu Yönetimi Uzmanları Derneği'nce, 27 Ekim 1992 tarihinde düzenlenen "Kamu Yönetiminde Yeniden Düzenleme" konulu panelde yapılan konuşma metnidir.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmuştur: "Bir Türlü Gerçekleştirilemeyen Yerel Yönetimler Düzeltimi", "KAYA Yazanağının Birkaç Temel Özelliği", "Yerel Yönetim Düzeltiminin Yaşama Geçirilmesi İçin".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesinde, 1988 yılında başlatılan ve 1991 yılında ilk yazanağı yayımlanan, Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) adlı çalışmayı kısaca irdelemektedir. Bu proje, Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulmasından sonra, Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi ile başlayan çalışma çerçevesinde, biri Prof. Dr. Arif PAYASLIOĞLU'nun gerçekleştirdiği "Özeksel Yönetimin Taşra Örgütlenmesi", öbürü de Prof. Fehmi YAVUZ'un yürüttüğü "Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi"ne ilişkin araştırmalarla başlayan çalışmaların devamı niteliğinde ortaya çıkmış bir çalışmadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) KAYA yazanağı, kamu yönetimini bütüncül bir yaklaşımla, yerel yönetimlerle özeksel yönetimi ve onun taşra birimlerini birlikte ele almıştır; (2) KAYA yazanağında verimlilik, etkinlik ile demokratiklik birbiriyle çelişen iki zıt kavram olarak ele alınmamıştır; (3) Yazanakta siyasal nedenlerle yeni il ve ilçeler kurulması eleştirilmekte, "il ve ilçe kurulması ölçütlerinin belirsizliği" vurgulanmaktadır. Ancak bu konuda somut ölçütler, öneriler geliştirilmemiştir; (4) Yazanakta iller üstünde yeniden düzenlemeye gereksinim olduğu vurgulanarak, plan bölgelerine dayalı bir

düzenlemeye gidilerek "eşgüdümcü valilik" biçiminde bir oluşum eğilimi vardır; (5) Yazanakta "ilçe yerel yönetimi" ve köy yerel yönetimlerinin "belediye" olarak örgütlenmesi önerileri de yer almıştır.

Prof. GERAY, saptamış olduğu bu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yerel yönetimleri, özeksel yönetimin bir parçası, uzantısı ya da uydusu olmaktan çıkaracak bir yerel yönetim düzeltimi yapılması gerekmektedir; (2) Yazanağın yazılmasında, yerel yöneticilerin ve öbür uygulayıcıların katılımı sağlanmamış olduğundan, bu yöneticilerin, kamu yönetimini düzeltimi konusunda görüşlerinin alınmasını sağlayıcı yol ve yöntemler geliştirilmeli, ayrıca konuya bilimsel kurumların da ilgisi çekilmelidir; (3) Şu bir gerçektir ki, ne denli nitelikli yazanaklar hazırlanırsa hazırlansın, bunların yaşama geçirilmesi için gerekli kamuoyu desteği sağlanmalı, konuya siyasal partilerin, hükümetin, parlamentonun ilgisi çekilmelidir.

3.3.45. "Konutta Kooperatif ve Belediye İşbirliği"

(1994, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 3, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 39-45)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmuştur: "Belediye Kooperatif İlişkilerine Toplu Bakış", "Yapı Kooperatifleri ve Çeşitleri", " 'Konut Kooperatifçiliği'nden 'Kent Kooperatifçiliği'ne" .

Makalenin Özeti: Prof. GERAY çalışmasına, kooperatiflerin, kâr amacı gütmeyen, üyeleriyle olan alışverişlerinden doğan gelir artığını bununla orantılı olarak üyelerine geri ödeyen, bu nedenle de tecimsel kuruluş ya da ortaklıklardan ayrılan demokratik örgütler olduklarını, bu özellikleriyle de "ekonomik demokrasinin beşiği" sayılmaları gerektiğini vurgulayan bir başlangıç yapmıştır. Benzeşen yapılarıyla belediyelerin kooperatiflerle üretim, tüketim, altyapı, konut, arsa ve benzeri konularda işbirliği etmelerinin en önemli yararının, "kâr amacı gütmeyen" bir örgütle çalışmanın sağlıklılığında yatmakta olduğunu belirtmiştir. GERAY, çalışmasının devamında, kooperatiflerin, konut kooperatifçiliğinden, kent kooperatifçiliğine doğru gelişim sürecini irdelemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın bu irdelemeleri sonrasında ortaya koyduğu bulgular şunlardır:(1) Toplu Konut Yasası, toplu konut kooperatifleri ile toplu konut sayılmayan, tek parsel ya da ada içinde tek yapı yapılmasını amaçlayan konut kooperatiflerini birbirinden ayırmamıştır; (2) Kentleşmenin hızlanması ve kent içinde yeterince arsa kalmaması yüzünden kenti rahatlatacak biçimde, imar planlarının öngördüğü yönlerde ve alanlarda toplu konut girişimleriyle yeni kent parçaları yaratılması zorunluluğu vardır; (3) Kent kooperatiflerinin işlevleri, konutların yapımıyla bitmemekte, yeni kentsel yaşamın gerektirdiği her türlü gereksinimleri karşılayacak yeni işlevler yüklenmektedirler.

Prof. GERAY, bu bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Toplu Konut Yasası, toplu konut kooperatifleri ile toplu konut sayılmayan, tek parsel ya da ada içinde tek yapı yapılmasını amaçlayan konut kooperatiflerini birbirinden ayrılmalıdır; (2) Kent kooperatiflerinin, konutların biter bitmez dağılmaları, altı ay içinde ana sözleşmelerinde amaç değişikliği yaparak, hizmet-işletme kooperatiflerine dönüştürülmeleri sakıncalıdır ve Bakanlığın bu konuda yetkili olmaması gereklidir; (3) Kent kooperatifleri, yerel ya da özeksel yönetimin bir parçası ya da uydusu durumuna düşürülmemelidirler

3.3.46. "Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Eğitim Gereksinmeleri"

(1994, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 3, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-7)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Yerel Özerklik ve Demokrasi Konusundaki Eğitim Gereksinmesi" başlığından oluşmuştur.

Makalenin Özeti: Bu çalışma, yapılmış olan iki çalışmaya dayalı olarak hazırlanmıştır. Prof. GERAY, bu çalışmanın, kendisi, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ve Doç. Dr. Can HAMAMCI'nın ortaklaşa hazırladıkları iki çalışma ile birlikte gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Bu çalışmaların birincisi, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ve Doç. Dr. Can HAMAMCI'nın birlikte hazırlamış oldukları, belediye başkanı ve belediye meclisi üyesi gibi seçimle göreve gelmiş belediye yöneticilerinin dikkate alınması gereken kimi temel eğitim gereksinimlerini ortaya koyan, "Belediye Başkanları

ve Belediye Meclis Üyeleri" başlıklı çalışmalarıdır. İkincisi ise, birinci çalışmada örneklem olarak alınan belediyelerin 336 "atanmış" yöneticisini de kapsayan ve Doç. Dr. Can HAMAMCI ile kendisinin ortak yapıtı olan, "Belediyecilik Eğitimi Araştırması" adlı çalışmadır. GERAY, çalışmanın devamında, 106 belediyede yürütülen ve "belediye başkanları ve meclis üyelerinin eğitim gereksinimleri"nde göz önünde bulundurulacak noktaları, ortaya çıkarmaya yönelik olarak yapılan bu çalışmada, ulaşılan sayısal verileri yorumlamıştır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Seçilmiş ve atanmış belediye yöneticileri, yerel özerklik, yönetimsel ve akçalı özerklik, yerel demokrasi, katılımcı demokrasi, kamu yararı konularındaki temel kavramlar üzerinde açık seçik bilgi ve görüş sahibi değildirler; (2) Kendileriyle ilgili eğitim gereksinmelerine ilişkin görüşlerini belirtirken, işin bu yönüne hiç değinmemişlerdir; (3) Seçilmiş ve atanmış belediye yöneticileri, büyük ölçüde eğitim gereksinimi içerisindedirler.

Prof. GERAY, ortaya koyduğu bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Seçilmiş ve atanmış belediye yöneticileri, hizmet içi eğitim kurslarından geçirilmelidirler; (2) Belediye yöneticilerine yönelik hizmet içi eğitim etkinliklerinde ve örgün öğretim kurumu izlencelerinde, yerel yönetimlerle ilgili çağdaş temel kavramların kazandırılmasına önem verilmelidir; (3) Halkın yerel işlere, belediye yönetimine ve denetimine katılmasını geliştirmek açısından, yalnızca belediye yöneticilerine ve çalışanlarına değil, aynı zamanda halka yönelik kentsel toplum kalkınması ve halk eğitimi etkinliklerine de gereksinim vardır.

3.3.47. "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri"

(1994, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 3, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-14)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Yerel Yönetim ve Halk Eğitimi", "Yerel Yönetimlerin Halk Eğitimine İlişkin Görevleri",

"Demokrasinin Beşiği ve Okulu Olarak Yerel Yönetimler", "Demokrasi ve Yerel Yönetimler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının giriş bölümünde, yerel yönetimlere, eğitim ve kültür gereksinmelerini karşılamak amacıyla, yerel toplumun değerlerini, geleneklerini yaşatmak, geliştirmek, yenilerini yaratmak işlevlerinin yüklenebileceğini belirtmiştir. GERAY'a göre, büyüklüklerine, akçalı olanaklarına göre, kimi farklılıklar olmakla birlikte, yerel yönetimler, her basamaktaki örgün eğitim kurumlarıyla ilgili kimi sorumlulukları, yerel halkın destek ve katkılarını da sağlayarak daha nitelikli bir biçimde karşılayabilirler. Yerel yönetimlerin seçimle işbaşına gelmiş yöneticileri, kültür ve eğitimle ilgili istekler karşısında, özeksel yönetimin taşradaki atanmış yöneticilerinden daha duyarlı davranabilirler. Çalışmasının devamında yerel yönetimlerin halk eğitimine ilişkin görevlerini irdeleyen Prof. GERAY, konuyla ilgili bulgular ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) İl Özel Yönetimleri'ne önceden verilmiş pek çok görev gibi, örgün eğitimle ilgili görevleri de zamanla özeksel yönetimin görevi durumuna getirilmiştir; (2) İl Özel Yönetimleri'nin bütçelerinde, halk eğitimiyle ilgili herhangi bir ödenek yer almamaktadır; (3) Belediyelerin bütçe ve kesin hesapları, belediyelerin, eğitim ve kültür işlerine çok küçük, simgesel paralar ayırdıklarını göstermektedir; (4) İlköğretimle ilgili olarak köy yönetimlerine yüklenen kimi görevler, sonradan özeksel yönetimin sorumluluğuna geçmiştir.

Prof. GERAY, yukarıdaki bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Halk eğitimine, İl Özel Yönetimleri bütçelerinin belli bir diliminin ödenek olarak ayrılması sağlanmalı, bu amaçla kültür ve halk eğitimi birimleri oluşturulmalıdır; (2) Bugünkü niteliğiyle, köy yerel yönetiminin, çağdaş bir kimliğe dönüşmesi, kalkınmaya ve demokratikleşmeye yatkın bir yapıya kavuşturulması için özeksel yönetime, devlete olan bağımlılığının azaltılması gerekmektedir; (3) Yerel yönetimler halk eğitimi izlenceleri uygulamalı, bu halk eğitimi etkinlikleri, kırdan kente göçüp gelenlerin, kent kültürünü benimsemesine, kenttaşların sorunlarına sahip çıkmasına, bunları çözmek için

örgütlü girişkenliği ele almasına, kent yaşamına ve yönetimine katılma bilinç ve duyarlılığını kazanmasına yönelmelidir.

3.3.48. "HABITAT II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi"

(1995, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 27-38)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Kentsel Yerel Toplumun İyi Yönetilmesi Açısından Komşuluğun Önemi", "Yoksulluğun Kentsel Yüzü", "Kenttaşlık Bağı ve Sorumluluğu", "HABITAT I Çağrısı (1976)", "Çevre Yönetimi ve Sürdürülebilirlik", "Kentleşmenin Çevre Açısından Yararı", "Komşuluk Birimlerinin Ülkemizde Tarihsel Gelişimi", "Ülkemizde Komşulukların Bugünkü Durumu", "Yerel Yönetim Reformu Yapılırken Komşuluk ve Semt Olgularına Dikkat Etmek Gerekir".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının başlangıcında, Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Merkezi'nin yirmi yıllık aradan sonra düzenlediği HABITAT II Konferansı'nın 1996 yılı Haziran ayında İstanbul'da toplanacağını belirtmiştir. GERAY, "kent doruğu" olarak nitelenen bu toplantının, herkesin ekonomik gücüne uygun ucuz konut, sağlık, eğitim, toplum hizmetleri, ulaşım gibi önemli sorunlara odaklaşacağını da vurgulamıştır. GERAY, her yıl Ekim ayının ilk pazartesi günü kutlanan "Dünya Konut Günü" etkinlikleri çerçevesinde, 1995 yılı Dünya Konut Günü'nde de "Komşuluğumuz" (Mahallemiz) konusunun işleneceğini belirtmiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın bu çalışmasında, ortaya koyduğu bulgular şunlardır: (1) Dünya kentlerinde en önemli sorun, işsizlikten sonra, konut sorunudur; (2) Türkiye'de 20. yüzyıl başlarında, yerleşim birimleri büyük ölçüde gelir kümelerine göre farklılaşmış, birörneklik gösteren komşuluklar (mahalleler) ortaya çıkmış, böylece ikili bir kentsel yapı oluşmuştur; (3) Cumhuriyetle birlikte mahalle, bir yandan Belediye Yasası'na göre oluşturulan, fakat büyük ölçüde özeksel yönetimin işlerini gören, onun bir tür uzantısı durumuna sokulmuş olan bir yönetimsel

bölümü ya da basamağı niteliğindedir; (4) Kent yönetimine komşuluk düzeyinde katılmada sınırlılıklar vardır; (5) Ne 3030 sayılı Yasa'ya göre yönetilen anakent ve ilçe belediyelerinde, ne de 1580 sayılı Yasa'ya göre yönetilenlerde komşuluk birimleriyle organik bağ kurulabilmiştir; (6) Şimdiki yönetimsel konumuyla "mahalle muhtarlığı", yerel nitelikli işlerden çok özeksel yönetimin bir uzantısı olarak, devlet ile ilgili bir dizi görevi yerine getirmekte, buna karşılık komşulukla ilgili herhangi bir iş yapmamaktadır.

GERAY, yukarıdaki bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yerel yönetimlerin düzeltimi ile ilgili yasal düzenlemeler yapılırken, hem demokratikleşme, hem de halkın yönetime katılması açısından, komşuluk ve semt ölçeklerinde temsil edilmesine, yönetime katılmasına olanak sağlayan düzenekler kurulmalıdır; (2) Katılımcı demokrasiye olduğu gibi, etkin, saydam, kaynak yaratıcı, verimli bir yönetimin kurulmasına katkılar getirmesi açısından, federatif bir kent yapısı içinde ya da dışında, komşulukların birer yerel yönetim birimi durumuna getirilmelidir.

3.3.49. "Geleceğe Yüzakıyla Çıkabilmek İçin Toplumsal İçerikli Konut, Arsa ve Kentleşme Politikaları Gütmeliyiz"

(1995, **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 600, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği, ss. 509-511)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, bu çalışmasında başlıklandırmalara gitmeden fikirlerini ortaya koymuştur.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY'a göre konut, yalnızca hızla kentleşen Türkiye'nin değil, tüm dünyanın sorunudur ve dünyada varolan konut açığına hergün 50 bin konut daha eklenmektedir. GERAY, "kentte yaşayanların kentiyle ve çevresiyle bütünleşmesi sağlanmadıkça, gelecekte ülkeler ve yeryüzü çok daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalacaktır" düşüncesinin dünya komuoyunda gittikçe daha yaygın biçimde benimsendiğini vurgulamaktadır. Prof. GERAY ayrıca, Türkiye'de de hızlı bir kentleşme sürecinin yaşandığını, köyden kente göçenlerin güvenlikli işlerde çalışamadıklarını, kentsel hizmetlerden ve kentin sunmuş olduğu öbür olanaklardan yararlanamadıklarını, bu kesimlerin en temel gereksinimleri olan barınma

gereksinimlerini karşılayacak politikaların güdülmediğini, bu nedenle de kent yoksullarının çözümü gecekondularda aramakta olduklarını belirtmiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın bu çalışmasında, ortaya koyduğu bulgular şunlardır: (1) Üst üste çıkarılan imar ve gecekondu afları, gecekonduyu artık bir ticari meta ve rant vurgunculuğu aracı haline getirmiştir ve devletin uygulamakta olduğu siyasalar nedeniyle, kent yoksulları gecekondu ve arsa mafyasının kucağına itilmekte, kentlerde ikili bir yapı ortaya çıkmaktadır; (2) Toplu Konut İdaresi'nce yönetilen Toplu Konut Fonu'ndan artık, üst gelir düzeyindeki yurttaşlar yararlanabilmektedir.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda; (1) Kent yoksullarının işlendirme, mesleksel eğitim, ekonomik ve toplumsal sorunların çözümü yanında, hükümetlerin çarpık ve sağlıksız yapılaşmaya son vermeleri gerektiği; (2) Kamunun yarattığı kentsel rantların topluma geri dönmesinin sağlanmasının gerektiği; (3) Başta kıyılarımız ve ormanlarımız olmak üzere, doğanın kirlenmesine, yok olmasına "dur" denilmesinin gerektiği; (4) Kaçak yapılaşmanın önlenmesi, tarihsel kalıtın ve doğal çevrenin korunması için köklü önlemlerin alınması gerektiği; (5) Tüm bunlar için de en başta bütün siyasal partilerimizin halk dalkavukluğundan ve oy avcılığından vazgeçerek, bir oydaşmaya varmaları gerektiği, önerilerini geliştirmiştir.

3.3.50. "Anayasa Değişikliği ve Kooperatifler, Siyaset Yasağı Kalktıktan Sonra..."

(1995, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 65-66-67, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 5,6).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Anayasa Değişikliğinin Sonuçları" başlığı ve paragraf içi başlıklardan oluşmaktadır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının başında, 12 Eylül döneminin ürünü olan 1982 Anayasası'nın bazı maddelerinde, demokratikleşme açısında bir adım ileri sayılabilecek kimi değişikliklerin, 1995 yılı Temmuz ayında Meclis'ten geçmiş olduğunu vurguluyor. GERAY, son değişikliklerle, sivil toplum örgütü niteliğindeki

örgütler üzerindeki siyaset yasaklarının kalkmış olduğunu, bu arada Anayasanın kooperatiflerle ilgili 171. maddesinin son fıkrasının da yürürlükten kalktığını belirtmektedir. GERAY, çalışmasının devamında, Anayasa değişikliği ile ilgili olarak kooperatifler arasında oluşan "siyaset yasakları kalktı, rahatlıkla siyaset yapabiliriz" görüşünü irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın çalışmasında ortaya koyduğu bulgular şunlardır: (1) Son değişiklik, yalnızca kooperatiflerin başları üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanan "siyaset yapmak" ile suçlanma baskısını kaldırmakla kalmamış, aynı zamanda kooperatifçilik hareketinin daha demokratik biçimde yapılanmasına olanak sağlayan önemli bir Anayasal dayanak olmuştur; (2) Ancak son değişikliklerle, özellikle Tarım Satış, Tarım Kredi Kooperatifleri ve kooperatif üst örgütlerinin, devlet güdümünden tümüyle çıkarılması sağlanamamıştır; (3) Kooperatif örgütler, denetime tümüyle karşı olmayıp, özdenetim dışında, yansız ve özerk devlet kuruluşlarının denetiminden yanadırlar.

Prof. GERAY, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Son Anayasa değişiklikleri ile kooperatifler için siyaset yasağının kalkması sonrasında, kooperatiflerin örgüt içi ve dışı ilişkilerinde "partizanlık" kapsamına girebilecek nitelikteki tutum, karar ve uygulamalardan kaçınmaları gerekir; (2) Denetim konusunda yasal düzenleme yapılıncaya kadar, hatta yasal düzenleme yapılmış olsa da Türkiye Ulusal Kooperatifler Birliği'nin öncülüğünde, kooperatiflerce bir denetim üst birliğinin oluşturulmasında büyük yarar vardır; (3) Anayasa değişikliği ile siyaset yasakları kalktı, kooperatifler devletin her türlü denetiminden çıkarıldı. Şimdi sıra, Anayasaya aykırı olan kurulların değiştirilmesindedir. Kooperatiflerin bu doğrultuda bir kampanya başlatmaları gerekir.

3.3.51. "Yerel Yönetimler ve HABİTAT II"

(1996, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 5, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-17)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "HABİTAT Örgütünün Yerel Yönetimlerden Beklediği Katkılar", "Yerel Yönetimlerin HABİTAT II Etkinlikleri", "Yerel Yönetimler HABİTAT II'den Neler Bekliyor?",

"Yerel Yönetimler ve Kentleşen Dünyada Sürdürülebilir İnsan Yerleşmeleri", "HABİTAT I (Vancouver) ve Yerel Yönetimler", "Yeterli (Uygun) Konut", "Türkiye İçin Yazılan Ulusal Yazanak ve Eylem Planında Yerel Yönetimler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, 1996 yılı Haziran ayında toplanmış olan HABİTAT II Kent Doruğu öncesinde kaleme almış olduğu çalışmasında, bu toplantının yalnızca Türkiye için değil, tüm dünya açısından çok önemli bir olay niteliği taşıdığını belirtmektedir. GERAY'a göre HABİTAT II Kent Doruğu, yalnızca resmi temsilcilerin katılacağı bir küresel konferans olmayacaktır. Belediye başkanları, belediyecilik için Dünya Kentler Kurultayı, dernekler, mesleksel ve akademik kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, yerel topluluk örgütleri, dünya parlamenterleri için çeşitli forumlar, yuvarlak masa toplantıları HABİTAT II'nin bütünleyici birer parçasını oluşturmaktadır. Prof. GERAY, çalışmasının devamında, HABİTAT II Örgütünün yerel yönetimlerden, yerel yönetimlerin de HABİTAT II'den beklentilerinin neler olduklarını irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın bu çalışmasında ortaya koyduğu bulgular şunlardır: (1) HABİTAT II'de gündeme getirilmek üzere, "herkese uygun konut" ve "kentleşen dünyada sürdürülebilir insan yerleşmeleri" gibi iki ana konu seçilmiştir; (2) HABİTAT II Gündem Taslağı'nda, kenttaşlara en yakın yönetim düzeyinde bulunan kent yönetimlerinin, insan yerleşmelerini hakça, yaşanabilir ve sürdürülebilir duruma getirmekte önemli bir işlevi olduğu vurgulanmaktadır; (3) Aynı Gündem Taslağı'nda, güçlendirme ve kurumsal gelişme çalışmalarının, özellikle yerel yönetimleri, kooperatif kesimini, işçi sendikalarını, sivil toplum örgütlerini, yerel toplum tabanlı örgütleri, insan yerleşmeleri planlama ve yönetiminde etkin bir rol oynayabilir kılma gerektiği vurgulanmaktadır; (4) Türkiye için hazırlanan resmi HABİTAT Ulusal Planı Taslağına egemen olan ve kimi resmi ağızlardan çıkan, "Türkiye'de konut sorunu ya da açığı yoktur, yalnızca kalite sorunu vardır" biçimindeki sözler yanıltıcıdır; (5) Ulusal Yazanakta, siyasal yeğlemelerle il, ilçe, belediye ve büyükşehir kurulmasıyla ilgili ölçütler üzerinde hiç durulmamakta, özekle yerel yönetim arasındaki yönetsel, akçal, hatta siyasal ilişkilerin, yönetsel denetim yetkilerinin özerk yerel yönetim anlayışı içinde "yerinden yönetim" ilkesine göre düzenlenmesi, Anayasa'nın "yerel yönetimlerin görevleriyle orantılı gelir

sağlanması"na ilişkin buyruğunun yerine getirilmesi gibi konularda somut öneriler geliştirilmemiştir.

Prof. GERAY, çalışmasında, ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Sürdürülebilir ve insanca yaşanabilir bir kentin kurulması, işletilmesi, yönetilmesi, oradaki bireylerin örgütlü katılımıyla sağlanabilir. Bu da yerel yönetimlerin ön plana çıkmasını gerektirir; (2) Yerel toplumun kalkınması, ekonomik gelişmesi, toplumsal gönenç düzeyinin yükseltilmesi ve kentsel çevrenin korunması konularında yerel yönetimlerin temel rollerinin devletlerce ve uluslararası örgütlerce tanınması gerekmektedir; (3) Düşük gelirli insanlara konut sağlanması, güdülecek stratejinin özeğinde özel bir yer oluşturmalıdır. HABİTAT belgelerinde bu doğrultuda yer alan ilkenin yaşama geçmesi için gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır.

3.3.52. "Kooperatifçiliğin 152. Yıldönümünde Dünya ve Türkiye'de Konut Kooperatifçiliği, Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme Karşısında Kooperatif Hareket"

(1997, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 81, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 21-24)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, şu başlıklardan oluşmaktadır: " Yaşanabilir İnsan Yerleşmeleri İçin Konut Kooperatifleri", "HABITAT II Kent Doruğunda Kent Kooperatifleri".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, yeni dünya ekonomik düzeni ve küreselleşme söylemleri uyarınca geri kalmış ülkelere ve yoksul kesimlere dayatılan yapısal uyum politikaları karşısında, kooperatifçilik hareketinin, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ciddi sorunlarla karşı karşıya kaldığını belirterek başlamıştır. GERAY'a göre, vahşi kapitalizm diğer kesimleri olduğu gibi, konut kooperatiflerini de olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle, kooperatifçiliği dışlayan konut, arsa politikaları ile özelleştirme uygulamaları, enflasyon nedeniyle yapı mal oluşlarındaki artışlar, gelir dengesizliğinin giderek daha da bozulması yüzünden alt- orta ve orta gelir düzeyindeki katmanların kooperatif yoluyla konut gereksinmelerini karşılamaları konusunda önemli

engeller çıkmaktadır. GERAY, 1995 yılında yapılan Uluslar Arası Kooperatifler Birliği (ICA)'nin kurultayında kooperatiflere 21. yüzyıla girerken yeni bir kimlik verilmesinin kararlaştırıldığını vurgulamış, çalışmasının devamında da kooperatifçilik ilkelerinde önemli değişiklikler yapan bu gelişme ve değişiklikleri irdelemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın bu saptamalar sonrasında ortaya koyduğu bulgular şunlardır: (1) Uluslararası kooperatifçilik ilkelerinin çoğu son kurultayda benimsenmekle birlikte, ilkelere yeni ve çağcıl bir içerik kazandırılmış, ilkelerin sayısı da altıdan yediye yükseltilmiştir; (2) Uluslar arası kooperatifçilik ilkelerine, "üyelerinin yaşadığı toplumun sürdürülebilir kalkınması için kooperatiflerin katkıda bulunması" ilkesi, yeni bir ilke olarak eklenmiştir; (3) "Devletin küçülmesi" ve özelleştirme çerçevesinde devletin toplumsal ve ekonomik işlevlerini bir yana bırakması, kooperatif örgütlerinden desteğini çekmesi, özel girişimcileri desteklemesi tehlikesi de kooperatif hareketin karşı karşıya geldiği en büyük tehdidi oluşturmaktadır; (4) Dünya kooperatifçileri bu gelişmeler karşısında yeni arayışlara yönelmişler, bu çerçevede, kooperatif örgütlerde sermaye arttırımına gidilmesi yolları aranmakta, yeni pazarlama yöntemleri geliştirilmekte, kardeş kooperatiflerle ortak girişimlerde bulunulmakta ve ulusal sınırların dışında da yeni ekonomik girişimlere yönelinmektedir.

Prof. GERAY, çalışmasında bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Kooperatif hareketinin verimlilik ve etkinliğinin sağlanmasında özel kesim kuruluşlarının işleyiş ve çalışmalarında geliştirdiği işletmecilik yöntem ve tekniklerinden yararlanılabilir; (2) Kamu yönetiminde başarılı ve etkin çalışan yöneticilerin uyguladıkları yöntem ve uygulayımlar uygulanabilir; (3) Her kooperatif türüne göre katılımın ve verimliliğin buluştuğu ölçek büyüklüklerini araştırıp ortaya çıkarmak, buna göre düzenekle oluşturmak gerekir; (4) Başka örgütlerle, özellikle özel kesim kuruluşlarıyla, sermaye eksikliğini gidermek için dış kaynak sağlamak amacıyla yapılacak ortak çalışmalarda, kooperatifçilik ilkelerinden vazgeçilmemesine ve üyelerin çıkarlarının korunmasına büyük özen gösterilmesi gerekmektedir.

3.3.53. " Bölgesel Gelişme İçin Planlama ve Örgütlenme"

(1997, **AÜ, SBF Dergisi,** C: 52, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 299-312)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklarından oluşmaktadır: "Giriş", "Bölge Planlama Yönetimine Yaklaşımlar", "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının girişinde, bölgelerarası aşırı dengesizliklerin yaşandığı ülkelerde, bölgelerarası dengesizlikleri gidermeyi ve bölgelerarası dengeli kalkınmayı amaçlayan politikalar güdülmesinin zorunluluk olduğunu belirtmiştir. Prof. GERAY, bu politikaların uygulanabilmesinin de, bölge ölçeğinde planlama çabalarına girişilmesi, bu planları ve politikaları yürütecek örgütlenmelere gidilmesini gerektirdiğini vurgulamıştır. Türkiye'de bölge ölçeğindeki planlama çalışmaları, önce 1958 yılında kurulan İmar ve İskan Bakanlığı'nca başlatılmış, 1961 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) kurulması sonrasında da ivme kazanmıştır. Ancak başlatılan planlama etkinlikleri ileri düzeylere geldiği bir sırada, "toplumsal- ekonomik planlama ancak il ölçeğinde olur" gerekçesiyle DPT Müsteşarlığınca durdurulmuştur. Prof. GERAY, çalışmasının devamında, Türkiye'de bölge ölçeğinde yürütülen planlama çalışmaları ve bölge planlama yönetimine yaklaşımları irdelemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY'ın bu saptamalar sonrasında ortaya koyduğu bulgular şunlardır: (1) Yalnızca siyasal yeğlemelere göre yeni iller ve ilçeler kurulması yüzünden yaz-boz tahtasına çevrilen ülkenin yönetsel bölümlemesi, bugünkü durumu ile artık kalkınmanın, bölgesel gelişmenin isterlerini karşılamaktan çok uzaktır; (2) Teknolojik gelişmeler, iletişimdeki ve ulaşımdaki iyileşmeler ve ilerlemeler karşısında il sayısının azaltılması gerekirken, sayılarının arttırılmasına gidilmesi, yönetim dizgesini dengeli bir piramit olmaktan çıkarmış, yalnızca illerden ve ilçelerden oluşan iki katlı bir yamuk dizgeye dönüştürmüştür; (3) Taşra yönetiminin üçüncü basamağını oluşturan bucaklar artık, yönetim dizgemizdeki önemini yitirerek özeksel yönetimin ileri bir karakoluna dönüşmüştür; (4) Anayasa bölge valiliğini öngörmemiştir, bu yüzden Anayasa'nın ilgili maddesinin değiştirilmesi gereği ortaya

çıkmıştır; (5) Anayasa, anakentlerde özel yerel yönetimler kurulmasına elverişli olduğundan 3030 sayılı yasayla büyükşehir belediyelerine ilişkin bir düzenleme yapma olanağı vardır.

GERAY, bu bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Ülkenin bölgeleri belirlenmeli, bu bölgelerin tümüne ilişkin planlama çalışmaları ve uygulamaları için hem demokratik halk katılımına elverişli, hem de "plan bölge" kavramıyla tutarlı bir yönetsel bölümlemeye gidilmelidir; (2) Türkiye'de, özeksel yönetimin bölge ölçeğinde yapılanması, birden çok ili içerdiğinden, planlamanın gerektirdiği çalışmaların ve plan uygulamalarının uyumlu bir biçimde gerçekleştirilmesi amacıyla, eşgüdümcü bölge valiliği kurulması yoluna gidilmelidir; (3) Bölge yerel yönetimi için Anayasa değişikliği gerektiğinden, Anayasa değiştirilinceye değin, ancak birkaç ili içeren yeni büyük iller kurulması yoluna gidilerek, bölge ölçeğindeki büyük illerde il özel idareleri oluşturması yolları aranmalıdır.

3.3.54. "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Açısından Hasan Ali YÜCEL"

(1997, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** C: XXII, Sayı: 205, ss.3-16)

İzmir Öğretim Üyeleri Derneği "İZÜNDER"in 16-17 Aralık 1997 günlerinde düzenlediği Hasan Ali Yücel Sempozyumu'na sunduğu bildiridir.

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklarından oluşmaktadır: " Çok Yönlü Kişilik", "Yücel'in Halk Eğitimine ve Toplum Kalkınmasına Katkıları", "Köşe Yazarı H. A. Yücel'in Konumuzla İlişkili Görüş ve önerileri", "Halk Eğitimi ve Toplum kalkınması Açısından Köy Enstitüsü Hareketi", "Yatılı Bölge Okulları", "Kooperatifçilik", "Hasan Ali Yücel'in Özyapıtını, Enstitüleri Değerlendirmesi", "Türkiye'de Özerk 'Üniversite'nin Mimarı: Hasan Ali Yücel", "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY göre, toplum olarak çok unutkan bir toplumuz. Birleşmiş Milletler Eğitim ve Kültür Örgütü olan, United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) Genel Kurulu, 1997 yılının, doğumunun yüzüncü yılına rastlaması nedeniyle "Hasan Ali YÜCEL Yılı" olarak anılmasını kararlaştırmış

olmasaydı, belki de bu eğitim ve kültür adamını anımsayamayacaktık. GERAY, Hasan Ali YÜCEL'i Türkiye'nin aydınlanma girişiminin baş mimarı ve uygulayıcısı olduğunu belirtmiş, O'nu, dünya çapında örnek bir eğitim deneyimi olan Köy Enstitüleri Hareketi ile özdeşleştirmek için birçok nedenin olduğunu vurgulamıştır. GERAY, çalışmasında, felsefe öğretmeni, ozan, yazar, en uzun süre Milli Eğitim Bakanlığı yapmış bir politikacı olarak Hasan Ali YÜCEL'i, halk eğitimi ve toplum kalkınması çerçevesinde mercek altına almakta ve Türkiye'nin bilim, eğitim ve siyasal yaşamına olan katkılarını ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, Hasan Ali YÜCEL'in fikirleri ve uygulamaları ile ilgili olarak şu bulguları ortaya koymaktadır: (1) Hasan Ali YÜCEL, Türkiye'nin aydınlanma girişiminin baş mimarı ve uygulayıcısıdır. O'nu, dünya çapında örnek bir eğitim deneyimi olan Köy Enstitüleri Hareketi ile özdeşleştirmek için birçok neden vardır; (2) Hasan Ali YÜCEL'e göre, genel ekini orta öğretim kurumları verebilir. Bu nedenle "aydın insan"ın yetişmesinde liselerin katkıları çok büyük olacaktır; (3) Hasan Ali YÜCEL'e göre, Cumhuriyet dönemi, köylüden alma dönemi değil, köylüye verme dönemidir. Bu anlamda, Cumhuriyetin köylüye verdiği ilk şey "güvelik"tir; (4)Türkiye'ye Birleşmiş Milletler Örgütünce 1960'lı yıllarda salık verilen "toplum kalkınması"nın, Köy Enstitüsü deneyimi ile daha gerçekçi ve tutarlı bir duruma getirilmesi olanaklıyken, bu deneyimden yararlanma yoluna gidilmemiştir; (5) En uzun süreyle görev başında kalan ve birçok "ilk" in başlatıcısı olan Hasan Ali YÜCEL, 1946 yılında çıkarılan ve hazırlanışında oldukça fazla emeği geçen Üniversite Yasası ile Türkiye'de ilk özerk üniversite modelinin kurucusu ve mimarı olmuştur; (6) Uluslararası Eğitim ve Kültür Örgütü olan UNESCO Genel Kurulu, büyük bir duyarlılıkla 1997 yılını, doğumunun yüzüncü yılına rastlaması nedeniyle "Hasan Ali YÜCEL Yılı" olarak anılmasını kararlaştırmış olmasına rağmen, Türkiye'de sınırlı sayıda etkinlik dışında, başta üniversiteler olmak üzere çeşitli resmi ve gönüllü kuruluşlar konuya ilgisiz ve duyarsız kalmışlardır.

Prof. GERAY, çalışmasında somut öneri geliştirmemiş, ancak Türkiye'deki siyasetçilere, Hasan Ali YÜCEL'e sahip çıkmaları, O'nun tutum, yapıt ve görüşlerinden ders almaları yönünde bir çağrıda bulunmuştur.

3.3.55. "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler"

(1997, **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi,** Ankara: TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, ss. 119-129)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Kentleşme Politikası Açısından Yeni Yerleşmeler", "Kredi Politikası Yüksek Gelirli Kümelere Yönelik", "Site İçi Kaynaşma, Kenttaşlık Bilinci", "Eğitim Düzeyleri", "Gelir Düzeyindeki Farklılıklar", "Hanehalkı Büyüklükleri", "Konut ve Çevresinden Memnunluk", "Yeni Yerleşmelerdeki Kentsel Hizmetler", "Site Yönetimine Katılma", "Çevreyle İlgili Tutumlar" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesinde ilk olarak, ele alacağı "Yeni Yerleşmeler" kavramının açılamasını veriyor ve daha sonra da Ankara'da eski bir kooperatif yerleşmesi olan 100 Yıl Sitesi, kent kooperatifçiliği girişimi olan Batıkent, Toplu Konut İdaresi'nin doğrudan yaptırdığı Eryaman ile Emlak Kredi Bankası'nın yaptırdığı Huzurkent'i, bu yerleşim alanlarında yapılmış olan araştırmalara dayalı olarak, kentleşme ve konut politikaları açısından karşılaştırmaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, yapılan araştırmalara dayalı olarak; (1) Araştırma yapılan yerleşmelerde kiracılığın yüksek oranda olmasını, buralardaki konut ediniminin, gerçek konut gereksinimini karşılamaktan çok, bir tür yatırım aracı olduğu; (2) Genellikle konut kredilerinin gerçek gereksinim sahiplerine yönelmediği; (3) Kamu projelerinin getiri düzeyinin yüksek oluşu, yatırım amaçlı bireysel konutları destekleyen konut kredisi siyasasının açmazı olduğu, bulgularını ortaya koymuştur.

Prof. GERAY, bulguları doğrultusunda, (1) Konut kredilerinin gerçekten konuta gereksinim duyan kesimlere yönelmesini sağlayıcı bir konut kredisi siyasasının

geliştirilmesi; (2) Yeni yerleşmelere taşınan ve orada yaşamaya başlayanlar için toplumsal bütünleşmeyi, katılımcılığı ve dayanışma bilincini geliştirici yönde toplumsal çalışmalar yapılmasını, önermektedir.

3.3.56. "'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' Karanlıkları Boğacak!"

(1997, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 88,89,90, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4,5)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasını başlıklandırmalara gitmeden ortaya koymuştur.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemine iletişim araçlarının sahip çıkması ve konuyu sürekli olarak gündemde tutmalarının, yurttaşlarda temiz toplum özlem ve istemlerini kamçıladığını belirtmektedir. Artık yurttaş, en doğal hakkı olan "bilgilenme hakkı"nı kullanmak istiyor. Bu amaçla da çeşitli kentlerde "yurttaş girişimleri" oluşturulmuş ve bu girişimler kanalıyla çeşitli etkinlikler başlatmışlardır. GERAY'a göre, ülkenin karşı karşıya bulunduğu güncel sorunların başında ve odağında demokratikleşme, daha doğrusu demokratikleşememe gelmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) "Anarşiyi bastırma" bahanesiyle demokratik düzene son veren 12 Eylül askeri yönetimi, demokrasiye karşı dinci ve sağcı akımları desteklemiş, onlara iktidar yolunu açmıştır. Bu iktidar dönemlerinde onarılması güç toplumsal yaralar açılmış, bencillik, bireycilik, çıkarcılık hoş görülür duruma sokulmuş, "kısa yoldan köşe dönmecilik" özendirilmiştir; (2) Bu süreçte aydınlar, geniş emekçi kitlesi, siyasetin dışında tutulmuş, politika, kimi yalnızca parasına güvenen ya da sermayenin işbirlikçisi kişilerin tekeline bırakılmış, aynı zamanda bir varsıllaşma aracına dönüşmüştür; (3) Kitlelerin köktenci akımlardan "medet umar" duruma düşürülmesinde siyasal ve toplumsal kirlenmenin yarattığı "çözümsüzlük"ün büyük payı vardır.

GERAY, çalışmasında bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yaşanılmakta olan bunalımdan çıkılması için bu ülkeyi sevenlerin, demokrasiye inanç besleyenlerin el ele vermeleri gerekmektedir; (2) Her kuşaktan yurttaşımızın, demokrasinin erdemlerini kavramalarına, yaşamlarına geçirmelerine, ona sahip çıkmalarına yarayışlı demokrasi kültürünün ve geleneğinin oluşmasına elverişli ortamı yaratmaları zorunludur; (3) Demokrasinin tek güvencesi, demokrasiye inançlı yurttaşların bilinçli, örgütlü, duyarlı davranmalarına, eylem koymalarına, gereken tepkileri göstermelerine bağlıdır.

3.3.57. "Ülke Ülke Yerel Yönetimler: İtalya'da Yerel Yönetimler"

(1997, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 6, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 53- 76)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "İtalya'da Yerel Yönetim Dizgesi", "Yönetsel Bölümlerin Kurulması ve Sınırlarının Belirlenmesi", "Belediyeler", "Anakent Yönetimi", "İl Yerel Yönetimi", "Bölge Yönetimleri", "Yetkilerin Çeşitli Yerel ve Bölgesel Yönetimler Arasında Dağılımı", "Genel Değerlendirme".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına iki dünya savaşı arasında yirmi yıl diktatörlükle yönetilen İtalya'da, yapılan halkoylaması sonucunda bu rejimin yıkılarak, yerine Cumhuriyet kurulmasını öngören Anayasa'nın 1948 yılında yürürlüğe girdiğini belirterek bir başlangıç yapmıştır. GERAY, 1992 yılında, İtalyan yönetsel dizgesinin, beşi özel statüye sahip 20 bölge ile kurulması kararlaştırılan sekiz il dışında 95 il ve 8100 belediyeden oluşmakta olduğunu vurgulamıştır. Çalışmanın devamında, İtalya'da yönetim dizgesini oluşturan yönetsel kurumlar hakkında açıklayıcı bilgiler veren GERAY, çalışmasının son bölümünde de İtalyan yönetsel dizgesi ile ilgili olarak kısa bir değerlendirme yapmıştır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) İtalya'da bölge yönetimleri, aşırı özekçiliğe karşı bir denge unsuru olarak 1948 Anayasası ile kurulmuşlardır; (2) İtalya'da 1982 yılında çıkarılan

Yerel Yönetimler Yasası ile belediyeler ve iller yetki ve akçalı olanaklar bakımından daha da güçlendirilmiş, iller, belediye ve bölge yönetimleri arasında bir köprü durumuna getirilmişlerdir; (3) Belli koşulları sağlamak koşuluyla, nüfusu 30 binin üzerindeki belediyelerde şubeler kurulabilmekte ve meclis oluşturulabilmektedir; (4) İtalya'da, illerde biri özeksel yönetimin taşra birimi, öbürü yerel yönetim niteliğinde iki ayrı yönetim yapısı oluşturulmuştur, ancak il yönetimleri, yerel yönetim birimleri arasında en zayıf halkayı oluşturmaktadırlar; (5) Bölge yönetimleri kurulmasıyla illerin yönetimdeki göreceli önemi daha da azalmıştır. Bununla birlikte, bölge yönetimleri henüz en uygun kimliğe kavuşmuş değillerdir; (6) Genel olarak İtalyan yerel yönetimlerinin en önemli güçsüzlük kaynağı, kararlarının otomatik olarak yürürlüğe girememesi, kararların, yürürlüğe girmeden önce özeksel yönetimin o yerdeki temsilcisinin onayına bağlı tutulmasıdır.

Prof. GERAY'ın bu konuda önerisi yoktur.

3.3.58. "Belediyeler ve Çevre"

(1998, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 99-102, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-20)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Yerel Yönetimler ve Çevre", "Çevre İçin Belediyeler", "Yerel Yönetimler ve Yerel Yaşama Yakınlık", "Belediyeler: Çevre Kaynaklarının Kullanıcısı", "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına çevre sorunlarının, yerel toplumları, kentleri, ülkeleri, anakaraları aşan, hatta evrene kadar uzanan boyutlar kazanmakla birlikte, sorunların belli bir yerde çıktığını vurgulayarak başlamıştır. Bu nedenle çevre sorunları, evrensellik özelliği taşımasına karşın, ilk önce yerellik niteliğine sahiptirler. GERAY'a göre, sorunu çıkmadan ya da çıktığında önlemek ya da zararlarını en aza indirgemek için, yerelde önlemler alınması gerekmektedir. Bu hem geleneksel yerinden yönetim, hem de Avrupa Birliği'nce benimsenen "hizmetin yerel halka yakın yönetim birimince görülmesi" (subsidiarity) ilkelerinin bir gereğidir. GERAY, çalışmasının devamında, genelde yerel yönetimlerin, özelde de belediyelerin,

çevre sorunları konusunda çok önemli yönetimsel birimler olma nedenlerini irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Rio'da 1992 yılında toplanan Dünya Çevre Doruğu'nda benimsenen Gündem 21 Bildirgesi'nde ülkelerin Ulusal Eylem Planları hazırlamaları, bunun uygulanması için de Yerel Gündem 21 Eylem Planlarının yapılarak yaşama geçirilmesi öngörülmüşken, Türkiye Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı ancak 1998 yılı Mayıs ayında yayımlanabilmiştir. Bununla birlikte Bursa ve İzmit Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere Çanakkale, Urla gibi çevre duyarlı kimi belediyeler, Yerel Gündem 21 çalışmalarını, ulusal eylem planının yayımlanmasından önce başlatmışlardır. Kısacası, yerel eylem planları, ülke eylem planından önce yürürlüğe girmiştir; (2) Çevre yönetimi, önleyici, onarıcı ve geliştirici nitelikteki üç türden çevre yönetimi yöneltileri geliştirmek ve uygulamak durumundadır. Çevresel açıdan önemli ve en ussal olan, önleyici ve geliştirici çevre yönetimi siyasalarının etkin bir biçimde yaşama geçirilmesi yerel yönetimlerin, çevre yönetiminde doğrudan görev ve sorumluluk almalarıyla olanaklıdır; (3) Doğal kaynakları kullanarak ya da kullanılmasını gözeterek yerel halkın gereksinimlerini karşılayan, çevreyle doğrudan ilgili ve ona en yakın örgüt niteliğinde olan belediyeler, aynı zamanda doğal dengeyi korumak ve geliştirmek durumundadırlar.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Hizmet götürürken, çevresel yaşam olanaklarını, yerel halka, gereksinmeleri oranında paylaştırmak durumunda olan belediyeler, doğal dengenin korunması gerektiği ve çevresel kaynakların sınırsız olmadığını göz önünde bulundurmak zorundadır; (2) Çevre sorunlarının ulaştığı boyutlar köklü ve etkin çözümler gerektirdiğinden, yerel halkın ve yerel yönetimlerin doğrudan katılabileceği çevre koruma ve geliştirme süreçlerine elverişli bir yerel yönetim yapısı ve ortamı yaratılmalıdır; (3) Çevreye ilişkin yetkilerin özeksel yönetimin başkent ve taşradaki örgütlerinde toplanması eğilimi bir yana bırakılmalı, yerel yönetimler, çevre sorunlarının çözümündeki rollerini alacak biçimde görev, yetki ve sorumluluklarla donatılmalıdır.

3.3.59. "Yerel Yönetimler ve Çevre"

(1998, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 7, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 57-64)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: " Yerel Yönetimler ve Yerel Yaşama Yakınlık", "Belediyeler ve Çevre", "İl Özel Yönetimleri ve Çevre", "Çevre ve Köy Yönetimleri".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, Türkiye'de çevre siyasalarının ve yasaların, aşırı özekselci olan yönetim yapısının bir yansıması olarak, yerel yönetimleri yeterli görev, yetki ve sorumluluklarla donatmadığını, taşrada özeğin uzantısı olan il yöneticilerini ön plana çıkarmış olduğunu, vurgulayan bir başlangıç yapmıştır. Yerel yönetimleri bu konuda ön plana çıkarmanın gerekli olduğunu belirten GERAY, gerekçelerini kısaca özetlemiş, çalışmanın devamında da yerel yönetimlerin çevreyle ilgili işlevleri irdelemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Çevre sorunlarının en belirgin özelliği, tehlikenin ortaya çıktığı yere özgü olmasıdır; (2) Yerel yönetimler, çevreyle ilgili işlerde ve yerel girişimlerde tam yetkili bir yönetim birimi durumuna getirilmedikçe, özeksel yönetimin yereldeki rolü, çevre bozulması ve kirlilik oluştuktan sonra ancak kolluk önlemleri almaktan öteye gidemez; (3) İl Özel Yönetimleri Yasası, il özel yönetimlerine çevreyle ilgili sayılabilecek kimi görevler vermiş olmakla birlikte, doğrudan çevre koruma ve geliştirmeyle ilgili görevler vermemiştir.

Prof. GERAY, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Yerel yönetimler, hizmet ettikleri yerin toplumsal ve çevresel özelliklerine uygun bir çevre siyasası geliştirmeli ve yaşama geçirmelidirler; (2) Yerel yönetimlerin, toplumun ve çevrenin yerel özelliklerini dikkate alarak geliştirdikleri çevre siyasasını, özeksel yönetimin olumsuz karışmaları olmaksızın yaşama geçirebilmeleri için "özerk" bir yönetim yapısına sahip olmaları gerekir; (3) Çevre sorunlarının ulaştığı boyutlar köklü ve etkin çözümler gerektirdiğinden, yerel halkın ve yerel yönetimlerin doğrudan katıldığı, çevre koruma ve geliştirme süreçlerine elverişli bir yerel yönetim yapısı ve ortamı yaratılmalıdır.

3.3.60. "Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve "İlçe Köy Birlikleri" Önerisi"

(1999, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 84, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 11-42)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "İlgili Kavramlar", "Kırsal Gelişme Yöneltileri (Politikaları) ", "Kırsal Yerleşme Düzeni ve Kırsal Alan Yönetimi", "Yerleşme Düzeninden Kaynaklanan Sorunları Çözmeye Yönelik Yaklaşımlar", "Sonuç Yerine Kimi Kişisel Görüşlerim".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının başlangıcında, kalkınmanın gereklerine uygun bir yönetim yapısı arayışları ve yönetsel yapının düzeltimi çabalarının 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra ülke gündemine geldiğini belirtmektedir. GERAY'a göre, kamu yönetimi düzeltimi, yalnızca özeksel yönetimin yeniden düzenlenmesini değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin de yeniden yapılanmasını kapsayan bir kavramdır. Kırsal alanda toplumsal ve ekonomik kalkınmanın gerektirdiği bir yönetsel yapının oluşturulmasına zorunluluk duyulmaktadır. GERAY, çalışmasının devamında bu doğrultuda yapılmış olan çalışmaları ve meclisteki yasa tasarısını irdelemekte, ayrıca kendi önerilerini ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Kırsal alanda köylüye en yakın yönetsel birim olan ilçe yönetimi, toplum kalkınması açısından en elverişli konumdadır, fakat şimdiki yapısıyla, yerel kaynakları harekete geçirecek, halkın geliştirdiği projeleri destekleyecek insan gücü, makine parkı, para gibi kaynaklardan yoksun bulunmaktadır; (2) İlçenin toplum kalkınmasının gerektirdiği biçimde kırsal alana yönelik işlerde başarılı olamayışının temel nedeni, kırsal kalkınma çalışmalarında özekten yönetimin ağır basmasıdır; (3) İlçe çapındaki köy yerel yönetim birliği, toplum kalkınması amaçları açısından yararlı olabilse de ilçe yerel yönetiminin yerini alamaz, üstelik yasa tasarısında öngörülen biçimiyle ilçe köy birlikleri, yalnızca köyleri içermekte, kırsal alanda varolan yerleşmelerdeki belediye yönetimlerini de dışlamaktadır; (4) Kırsal alanda ilçe düzeyinde yerel yönetim kurulması ve köy yönetimlerinin demokratik, özerk, güçlü,

çoğulcu, katılımcı bir yapıya kavuşturulması hem kırsal gelişmenin, hem de demokratikleşmenin önkoşuludur.

GERAY, bulguları doğrultusunda şu genel öneriyi geliştirmiştir: (1) Kırsal kalkınma hizmetlerinin etkin ve verimli bir biçimde halka götürülebilmesi, ilçe yönetsel biriminin ve köy yönetimlerinin, demokratik, katılımcı, saydam ve özerk yapıya sahip, fakat aynı zamanda halkın katılımına ve denetlemesine elverişli bir yerel yönetim birimine dönüştürülmesiyle olanaklıdır.

3.3.61. "Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz - İşlendirme (İstihdam) Açısından- "

(1999, **Mülkiye Dergisi,** C. XXX111, Ankara: SBF Yayınları, ss. 241-268)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Giriş", "Kırsal Gelişme Yöneltileri (Politikaları)", "Kırsal Gelişme Yöneltilerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar", "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, bu çalışmasıyla, kırsal gelişme amacıyla güdülen yöneltilerde, girişilen çalışmalarda ve uygulamalarda ağırlık verilmeyen, daha doğrusu bu yöneltilerin "ölü açısı"nı oluşturan kırsal alanda işlendirme (istihdam), boş duran işgücünü değerlendirme konusunu ele alıp, tartışmaya açmak istemiştir. GERAY, dikkatlerin kentleşme sorunlarına odaklaştığı, kırsal gelişme ve düzeltimlerin pek az gündeme geldiği bir dönemde, gerçekte sağlıklı ve dengeli kentleşmeyi sağlamayı amaçlayan kentsel gelişme yöneltileri açısından da önem taşıyan bu soruna eğilmeyi yararlı gördüğünü belirtmiştir. GERAY, çalışmasının devamında, kırsal gelişme yöneltilerinin dayandığı temel yaklaşımları değerlendirmiş ve bu değerlendirmeler doğrultusunda bulgular ortaya koymuştur.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1)Türkiye'de, toplumsal katmanlararası ve bölgelerarası dengeli kalkınma, yerleşme, arsa ve konut politikalarıyla kentleşmenin yönü değiştirilebilir, daha sağlıklı biçimde, daha normal bir hızla gerçekleşmesi sağlanabilir; (2) Türkiye'de kırsal kesimin ekonomik, toplumsal, kültürel açılardan gelişimini ve yapısal dönüşümünü sağlayacak, köyü bütünüyle kavrayacak biçimde, toprak reformu gibi

köklü reformlar yapılmamıştır; (3) Ulaşım ve iletişim kolaylıklarındaki ilerlemeler sonucu "iletici" güçlerin etkisiyle "kentin çekici gücü" yanıltıcı biçimde ağır basmakta, kırsal Türkiye'deki sorunlardan kaynaklanan "köyün itici gücü", köylünün, tarımdan koparak, çözümü kente göç etmekte bulmasına yol açmaktadır; (4) Kırsal kesimin kalkınmasını amaçlayan yöneltiler, deneme çalışmaları, örnek uygulamalar süreklilik kazanamamış, etki ve sonuçları bilimsel yöntemlerle değerlendirilememiş, hükümet ve bakan değişmelerine bağımlı olarak sık sık değişmiştir; (5) Toplumsal sınıflar, bölgeler arasındaki toplumsal ekonomik, kültürel dengesizliklere koşut olarak köyle kent, kırsal alanla kentsel alanlar arasında da her açıdan, özellikle gelir dağılımı ve fiziksel, toplumsal yapı ve hizmetler açısından, çok derin farklılıklar vardır.

Prof. GERAY çalışmasında, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Köyle kent arasındaki varolan derin uçurumun giderilmesi, köye yönelik politikaların ana amacı olmalıdır. Bu uçurum giderilemedikçe, köyden kente göç sağlıklı ve dengeli bir sürece çevrilemez; (2) Kırsal alanda boş duran işgücünü değerlendirmenin en etkin yolu, tarıma dayalı endüstrileri geliştirmek, böylece işlendirme olanakları yaratmaktır; (3) Kırsal endüstrileşmeyi desteklemek için bölgesel düzeyde kırsal endüstrileşme planları yapılmalı, bu konuda yöneltiler geliştirmek, planlama, eşgüdüm, teknik yardım, parasal destek işlevlerini yerine getirecek bir özeksel örgüt kurulmalıdır; (4) Kırsal endüstrilerin kurulması, işletilmesi ve ürünlerin pazarlanmasına ilişkin konularda etkin bir araç olduğu anlaşılan kooperatiflerin geliştirilmesi için her türlü önlemlerin alınması gerekir.

3.3.62. "Marmara'daki Son Depremden Ders Alabilecek miyiz? "

(1999, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 109-111, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 6-19)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "1999 Yılında İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinin Uyarısı", "Marmara Depremine İlişkin Değerlendirmeler", "Geçici ve Kalıcı Konut Gereksinimi Açısından Depreme Uğrayanların Eğilimine İlişkin Devlet İstatistik Enstitüsü Anketi", "Yıkım Olaylarının

Ekonomik ve Toplumsal Etkilerine İlişkin Devlet Planlama Teşkilatının Değerlendirmesi".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının başında, 17 Ağustos'ta yaşanan doğal yıkım olayının, Türkiye'nin ne denli hazırlıksız, ne denli duyarsız, ne ölçüde örgütsüz, aymazlığa varan vurdumduymazlık içinde bulunduğunu bütün çıplaklığıyla ortaya çıkardığını belirtmektedir. GERAY, Adana'da yaşanan yersarsıntısı ile ilgili olarak, Kent Kooperatifçiliği Bülteni'nin 96-98 sayısında, yıkım öncesi, sırası ve sonrasına ilişkin ivedi önlemler alınması gerektiğine dikkat çekmiş, bu önlemlerin neler olabileceğini açıkladığını, benzer görüş ve önerileri yirmi bir yıl önce Prof. Fehmi YAVUZ ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'le ortak olarak kaleme aldıkları "Şehircilik" kitabının "Toplum Yaşamını Etkileyen Yıkım Olayları" başlıklı bölümünde de açıkladığını vurgulamaktadır. GERAY'a göre, tüm bilimsel uyarılara rağmen, karar vericiler ve uygulayıcılar vurdumduymazlık ve aymazlık içerisindedirler. GERAY, çalışmasının devamında 17 Ağustos yersarsıntısından önce ve sonrasında bazı bilimsel kuruluşların yapmış oldukları "deprem konulu çalışmalar"ı irdelemekte ve kendisi de ortaya çıkardığı bulgular doğrultusunda öneriler geliştirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, 17 Ağustos depremi öncesi ve sonrasında ortaya çıkan durum ile ilgili olarak, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'de her düzeyde politikacı ve yöneticilerin çoğunluğu, yıkım olaylarına karşı önceden haber alma ve uyarı, ilkyardım ve kurtarma, geçici ve kalıcı barınma konularında, kısaca yıkımın verdiği zararları en aza indirmeye ilişkin gerekli yöneltileri üretememişler ve önlemleri alamamışlardır; (2) Bu yöneltilere dayanak olacak yasal ve yönetsel düzenlemeler yapmamış, imar planlarını ve yasaları uygulamamışlar, yapı denetimini ihmal etmişlerdir; (3) Türkiye'de her düzeyde politikacı ve yöneticilerin büyük bir kısmı, çıkarcılarla işbirliği yapmışlar, onlarla çıkar ortaklıkları kurmuşlar, meslek odalarının ve bilimsel kuruluşların uyarılarına kulak tıkamışlardır; (4) Endüstriyel kuruluşların, barajların, enerji santrallerinin, insan yerleşmelerinin ülke düzeyinde dengeli ve sağlıklı dağılımını sağlamak amacıyla yöneltiler güdülememiştir; (5) Yıkım olayı olasılığının yüksek olduğu yerlerde ve

ülkenin her yanında bu olayların hafif atlatılması, can kaybının önlenmesi konularında halkın bilinçlenmesini sağlayacak bir duyarlılık eğitimi verilmesi yoluna gidilmemiştir.

Prof. GERAY, çalışmasında, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Sanayi, işyeri ve konutlar için yeni yerleşim alanları belirlenmeli ve yerleşimler buralara yönlendirilmeli, bölgede yoğunlaşan sanayi tesislerinin bölge dışındaki Organize Sanayi Bölgelerine kaydırılması belirli bir izlence çerçevesinde özendirilmelidir; (2) Başta İstanbul olmak üzere, deprem bölgelerinde yer alan kentlerimizde, bir program çerçevesinde, binalarda depreme dayanıklılık testleri yapılmalı ve bu konularda alınması gereken önlemler belirlenerek uygulamaya konulmalıdır. Ayrıca bina ve işyeri yapımı için zemin etüdü yapılması zorunlu kılınmalıdır; (3) Ülke genelinde konut ve işyeri sigorta sistemi zorunlu hale getirilmelidir; (4) Meslek odaları ve mühendislerin görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili mevzuat, odaların denetim esaslarını da güçlendirecek şekilde yeniden düzenlenmelidir; (5) İlköğretim okullarından başlanarak öğrencilere, ilkyardım ve sivil savunma dersleri verilmeli, bu tür eğitim programları kamu ve özel sektör kuruluşları tarafından kendi personeline de uygulanmalıdır.

3.3.63. "Deprem Bölgelerinde Unutulan Boyut"

(1999, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 112-114, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-20)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasını başlıklandırmalara gitmeden kaleme almıştır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının başlangıcında, 17 Ağustos ve 12 Kasım depremlerinin, öncekilerden farklı olarak, Türkiye nüfusunun ve endüstriyel kuruluşlarının en yoğun biçimde yerleştiği kentleşmiş bölgelerde yaşandığını belirtmiştir. GERAY, bu yüzden de, ekonomik ve toplumsal açılardan kayıpların, "yirminci yüzyılda ülkede yaşanan en büyük yıkım olayı" diye nitelendirilebilecek kadar büyük ölçekte olduğunu da belirtmiştir. GERAY, bunda kuşkusuz, bir deprem ülkesi olan Türkiye'de, nüfusun, ekonomik etkinliklerin ülke düzeyinde dengeli

dağılmasını, kentleşmenin, yapılaşmanın sağlıklı, dengeli olmasını, ülke toprakları ve doğal kaynaklarının toplum yararına kullanılmasını sağlayacak önlemlerin alınmamış olmasının büyük payı olduğu görüşündedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Endüstrinin yer seçimi ve yerleşme kararlarının verilmesi konularında, etkin ve toplum yararına işleyen kentleşme, endüstrileşme, arsa, konut ve çevreye ilişkin politikaların güdülmeyişinin, yıkımın yarattığı toplumsal, ekonomik ve insansal zararlarının çok büyük ölçekte olmasında katkısı büyüktür; (2) Kamu yönetiminin, 17 Ağustos depreminde acil yardım ve kurtarma işlerinde etkin ve verimli çalışma yapmaya hazırlıklı olmadığı ortaya çıkmıştır; (3) Depremden küçük işletmelerin büyük ölçüde etkilendiği, bunun da bir yandan üretimin durmasına, bir yandan da pek çok insanın işsiz kalmasına, pek çoğunun da işletmelerinin yok olmasına neden olduğu ortaya çıkmıştır.

Prof. GERAY, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Bölgede, konutların, kamusal, endüstriyel yapıların, kentsel altyapının ve hizmet yapılarının yapımına geçilmesi zorunludur. İnşaat kesiminin canlanması, yerel işsizlerin işlendirilmesi olanaklarını yaratmada büyük bir fırsat olarak değerlendirilmelidir; (2) Küçük ve orta işletmelerin yeniden işletmeye açılmasının hem istihdam hem de normal yaşama geçişte ekonomik, toplumsal, ruhsal açılardan büyük yararları olacaktır; (3) Kırsal konutların yapımında ortak çalışma yöntemi olarak desteklenmiş özüne yardım projeleri yoluyla boş duran işgücünden yararlanılabilir; (4) Sıkı bir yapı denetimi gerektiren betonarme yapım yönteminin sorgulandığı bir dönemde, kalıcı konutların yapımında geleneksel, yarı geleneksel yapım yöntemlerine gidilmesi yeğlenebilir. Bu da yerel işsizleri işlendirme açısından yeni olanaklar doğuracaktır.

3.3.64. "2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış"

(1999, **Amme İdaresi Dergisi**, C: 32, S: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 85-116).

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Konut Kesiminin Ekonomideki Payı", "Kentleşme, Konut ve Arsa Gereksinmesi", "Kentsel

Hanehalklarının Bireşimi, Konut ve Kira Giderleri", "Konut Kesiminin Genel Görünümü", "Kentleşme, Bölgesel Gelişme, Arsa, Konut ve Yerinden Yönetim Yöneltilerimize Toplu Bakış", "Kentleşmeye Bütüncül Yaklaşım".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasının başlangıcında, kimi göstergelere göre, konut kesiminin ekonomideki öneminin 1995 yılından sonra giderek azalmakta, konut isteminde de bir durgunluk yaşanmakta olduğunu belirtmiştir. Çalışmasının devamında bu gerileme ve durgunluğun nedenlerini irdeleyen GERAY, sayısal veriler yardımıyla da konut, arsa ve kentsel gelişme konularında çok önemli bulgular ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Konut kesiminin ekonomideki öneminin 1995 yılından sonra giderek azalması, toplumsal içerik taşımayan konut siyasaları izlenmesinin bir sonucudur; (2) Kooperatiflerin kaynak sıkıntısı çekmesi yüzünden konut yapımı uzun sürdüğünden, sadece önceden yapımı başlamış olan konutların tamamlanması yoluna gidilmekte, bu nedenle de konut üretiminde kooperatiflerin payı dörtte bir düzeyine inmiştir; (3) Gelir dağılımının bozulması sonucunda hanehalklarının biriktirim eğilim ve güçleri de giderek azalmakta, biriktirim eğiliminin giderek gerilemesi, konuta yapılacak yatırımların da azalması sonucunu doğurmaktadır; (4) Toplu Konut Fonu'nun gelirlerinin tümü 1992 yılından sonra bütçe kapsamına alınmış, böylece Toplu Konut İdaresi (TOKİ) arsa ve konut satışı, kredi ve faiz gelirleriyle, kredi geri dönüşleriyle işlerini yürütmek zorunda bırakılmıştır; (5) TOKİ, kaynaklarına hazinece el konulan fondan yalnızca üst gelir düzeyindeki katmanların yararlanabileceği konutlar üretmeyi yeğlemekte, kooperatiflere ise kaynak aktarmamaktadır.

GERAY, bu bulgular ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Konut ve kentsel gelişme için kamunun imarlı ve kentsel altyapıyla donatılı arsalar hazırlaması, arsaları elden çıkarmayıp uzun süreli kira gibi yollarla gereksinim sahiplerinin yararlanmasına sunması zorunludur; (2) Kentsel rantların vurgunculara gitmesi engellenmeli, rantların, onun yaratıcısı olan kamuya geri dönmesi sağlanmalıdır; (3) Konutun maloluşunda toplu konut kredilerinin azalan payı belli bir yüzde düzeyinde sabit tutulmalıdır; (4) Nüfusun ülke yüzeyine dengeli dağılımının sağlanması için, bir yandan bölgelerarası

dengeli kalkınma yöneltileri izlenmeli, bir yandan da nüfusu ve endüstriyi çekebilecek "çekim özekleri" oluşturulmalıdır; (5) Kooperatiflerin konuta finansman sağlama yolları özendirilmelidir.

3.3.65. "İstanbul İçin Yönetim Biçimi"

(1999, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 8, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 60-99)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "İstanbul'da Birleşik Yönetim Dönemi ve Sonrası", "İstanbul Birleşik Yönetimi Sona Erdikten, İl Özel İdaresi ve Belediye Ayrıldıktan Sonraki Gelişmeler", "Kent Planlamasının Anakentsel ve Bölgesel Boyut Kazanması Çalışmaları", "Tüzel Düzenleme Girişimleri", "İstanbul'a Daha Geniş Bir Açıdan Bakmak Gerekiyor", "Sonuç ve Öneriler".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY'a göre İstanbul için özgün bir yönetim arayışı yeni değildir. Kentleşmenin hızlanması ve sonuçlarının gündeme gelmesi üzerine İstanbul'un ve bölgesinin sağlıklı gelişmesi amacıyla özellikle ellili yılların başından itibaren, sürekli biçimde İstanbul için çeşitli öneriler geliştirilmiş ve kamuoyuna sunulmaya başlanmıştır. GERAY, 1980 askeri rejiminin, anakentlerdeki belediye ve köy muhtarlıklarının tüzel kişiliklerine son vererek tek belediyede toplama yolunda düzenlemeler yaptığını, 1983 seçimleriyle iktidara gelen ANAP hükümetinin de yürürlükte olan 3030 sayılı Yasanın öngördüğü "büyükşehir yönetimi" örneğini getirdiğini vurgulamaktadır. Getirilen yönetim yapısının da, özellikle İstanbul'un sorunlarına çözüm getirmediği anlaşılınca, İstanbul'a özgü bir yönetim biçimi arayışları gündeme gelmiştir. GERAY, çalışmasında bu konudaki arayışlara eleştirel bir yaklaşım getirmekte ve kendisi de bulguları doğrultusunda öneriler geliştirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'de ulusal gelirin yaklaşık %22'sini İstanbul sağlamaktadır. Ayrıca İstanbul'daki konutların dörtte üçü plansız ve kaçak yapılaşmayla ortaya çıkmıştır; (2) İstanbul, Ortadoğu, Balkanlar, Orta Asya ve Karadeniz bölgelerine

yönelik olarak hizmet sunma, karargah oluşturma ve denetleme hizmetleriyle bölgesel bir işlev görmektedir; (3) Yürürlükteki anakent dizgesine egemen olan anlayışa göre, büyükşehir belediyesine "ana" ya da "asıl" belediye, ilçe belediyelerine "ikincil" ya da "yavru" belediye olarak bakılmaktadır. Bu da ilçe belediyelerinin özeksel yönetime değil, anakent belediyesine bağımlı olması sonucunu doğurmaktadır.

Prof. GERAY, çalışmasında bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) İstanbul yönetiminin yeniden yapılanması, ülkenin genel yönetim yapısıyla birlikte ele alınmalıdır; (2) İstanbul ili hem Marmara Bölgesi'nin, hem de Kocaeli, Tekirdağ, Edirne ve Sakarya illerini içeren ön Marmara Bölgesi'nin özeği olarak "bölge planlaması" çalışmalarının odağı olmalıdır; (3) Devlet Planlama Örgütü, özeği İstanbul olan bölge ölçeğinde örgütlenerek, bölge planlaması çalışmalarına başlanmalı, kapsanan illerin valileriyle eşgüdümü ve işbirliğini sağlamak üzere eşgüdüm valiliği dizgesi oluşturulmalıdır; (4) İstanbul'da devletin tekçi (üniter) yapısına uygun biçimde, bölge ölçeğinde bir yerel yönetim biçimi oluşturulmalı, bu yönetim dizgesinin başkan ve meclisleri seçimle işbaşına gelmeli, bölgedeki büyükkent ve il belediye başkanları, il meclisi başkan ve üyeleri de bölge meclisinde temsil edilmelidir; (5) Özeksel yönetimin varolan bölge kuruluşlarının özekleri İstanbul'da toplanmalı, bu kuruluşlar, eşgüdümcü valinin yönlendirme, eşgüdüm ve denetimine girmeli, çalışmalarında, bölge planlamasının gerekleri yerine getirilmelidir.

3.3.66. "Seçimler Öncesinde Kentleşme, Konut ve Arsa Sorunlarına Toplu Bakış"

(1999, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 103-105, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-5)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasını başlıklandırmalara gitmeden kaleme almıştır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesinde, genel ve yerel yönetim seçimleri öncesinde, kentsel ve konutsal gelişme ve arsa sorunlarını kent kooperatifçiliği açısından inceleme konusu yapmıştır. GERAY'a göre, kentler, insanların çağcıl yaşama

ortamı olarak, insanlar için ayrı bir önem taşımaktadır. İçinde yaşayan insanın gereksinimlerini önemsemeyen, yalnızca ranta dayalı bir kentleşme anlayışı ve yöneltileri yüzünden kentlerimizde yaşam kalitesi düzeyi düşmüş, kentler içinde yaşanılmaz duruma gelmişlerdir. GERAY, çalışmasının devamında, kentleşme, konut ve arsa sorunlarını kısaca irdelemiştir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Türkiye'de kentler, arsa vurguncularının çıkarlarına göre çarpık ve kaçak biçimde gelişmektedir; (2) Konut sorunun temelinde, kamunun kentleşmenin gerektirdiği imarlı, donatılı arsaları gereksinim sahiplerinin yararlanmasına sunamamasında yatmaktadır; (3) Türkiye'de arsa mafyası, yalnızca arsa rantlarına el koymuyor, yalnızca kaçak konut yapımına önayak olmuyor, aynı zamanda, "kaçak kentler" kurulmasına da önayak oluyorlar; (4) Kimi yerlerde de, işi yapsatçılık olan, tarım topraklarını ucuza kapatıp, sonra da çeşitli yollardan bu toprakları imara açan ya da açtıran belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri vardır.

Prof. GERAY, çalışmasında ortaya koyduğu bulguları ışığında şu önerileri geliştirmiştir: (1) Devletin ve belediyelerin elindeki kamu arsaları, altyapısı tamamlanmış olarak, uzun süreli bir ödeme planı içinde, konut yapması önkoşuluyla, gereksinim sahiplerinin kullanım ve yararlanmasına sunulmalıdır; (2) Konut isteminin örgütlenmesinde, konutların ve altyapının yapımında, temiz, yeşil, güzel bir kentsel çevre yaratılmasında önemli rolleri bulunan ve kooperatifçilik ilkelerine göre yapılanan ve işleyen kent kooperatifleri her açıdan desteklenmelidir; (3) Sağlıklı, düzenli, yaşanabilir ve sürdürülebilir kentler kurmak için, kent topraklarının ve doğal kaynakların toplum yararına kullanılmasının gerektirdiği her türlü imar ve işletme sınırlamalarını güçlü biçimde uygulamak ve desteklemek amacıyla "imar hakları" ulusallaştırılmalıdır; (4) Arsa yağmacılığını ve kaçak kentleşmeyi meslek edinmiş kişilerin ya da bunlarla ortaklaşa çalışan, rant paylaşan, bunu oya çevirmeye çalışan bakan, milletvekili, belediye başkanı, meclis ve komisyon üyesi gibi yetkilerini kötüye kullananları işbaşından uzaklaştıracak, seçilmelerini önleyecek kenttaş girişimlerine gereklilik vardır.

3.3.67. "İstanbul + 5 İçin Türkiye HABITAT Forumu"

(2000, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 121-123, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-9)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Küresel Eylem Planında Öngörülen Kimi Temel Önlem ve İlkeler", "Ulusal Eylem Planı'ndaki Öncelikli Konular" ve "Sonuç Yerine".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, makalesinde, 1996 yılında toplanan HABITAT II Konferansında benimsenmiş olan Küresel Eylem Planı çerçevesinde alınan kararların yaşama geçirilmesi için bugüne değin yerel, ulusal ve uluslar arası ölçeklerde neler yapıldığı, ne gibi sorunlarla karşılaşıldığı, ne gibi çözüm ve yöneltiler geliştirildiği konularında yazanak hazırlamak amacıyla, gerçekleştirilen Türkiye HABITAT Forumu'nda yapılan çalışmaları irdelemektedir. Bu Forum'da ilgili uzmanların katıldığı yedi konuda atölye çalışmaları yapılmış, bu yarkurullarda, çeşitli örgüt ve kişilerin görüşlerinden de yararlanılarak yazanaklar oluşturulmuştur. GERAY, çalışmasının devamında, HABITAT II Küresel ve Ulusal Eylem Planlarını yaşama geçirmek için nelerin yapılıp, yapılmadığını gözden geçirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Küresel Eylem Planı'nda öngörülen "krediye eşit erişim" olanağı sağlanamamış, Toplu Konut Fonu'nun kaynaklarının darboğaza sokulması ve toplumsal amaçlardan yoksun uygulamalar yüzünden krediye, alt ve orta gelir grubunda olanların erişmeleri olanaksızlaşmıştır; (2) Temel işgörülere ve altyapıya erişebilme olanakları sağlanamamıştır; (3) Yerel yönetimlere görevleriyle orantılı sağlanacağına ilişkin iç tüze belgesi konumundaki Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na karşın, yerel yönetimler ile devlet ve yerel yönetimlerin kendi aralarında gelir paylaşımını içeren akçalı denkleştirmeye gidilmiş değildir; (4) Ulusal Eylem Planı'nda "ilgili kuruluşların güçlü kılınması" doğrultusunda öngörülen öncelikler gerçekleştirilememiştir; (5) Bu doğrultuda bütçe dışı kaynaklardan oluşturulan Toplu Konut Fonu, bütçe kapsamına alınarak hazineye gelir kaynağı olarak aktarılmış, böylece Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, en önemli akçalı olanağını yitirmiş ve kendi yağıyla kavrulmak durumunda bırakılmıştır; (6) Yürürlükteki kredi dizgesi, yüksek enflasyon

ve yapı araç ve gereçlerindeki maloluş artışları yüzünden, ancak biriktirim ve ödeme gücü yüksek olan varsıl katmanların daha çok yararlanmasına yaramaktadır; (7) Sık sık gecekondu ve imar bağışlamalarına gidilmesi kaçak yapılaşmayı özendirmektedir, ancak çalışma kümelerinin yazanaklarında gecekondu ve kaçak yapılaşmaya değinilmemiştir; (8) HABITAT II'den bu yana Eylem Planlarında yapılması gerekenler konusunda önemli adımlar atılmış değildir.

GERAY, bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Tüm yönetim birimlerinin altyapı ve temel işgörüleri yönetme, işletme ve sürdürme yetenekleri ulusal devletçe desteklenmelidir; (2) Katılım, saydamlık ve hesap sorma ilkeleriyle toplumdaki tüm kesimleri içine alan ve her düzeyde afete hazırlık, afet yönetim ve yeniden yapılanma alanında örgütlenmeye izin veren bir yönetim anlayışı ve bunun düzenekleri geliştirilmelidir; (3) Devlet, Eylem Planlarında yapılması gerekenler konusunda hızlı bir çalışma süreci içerisine girmelidir.

3.3.68. "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılması"

(2000, **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 9, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-24)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu başlıklardan oluşmaktadır: "Köy Yerel Yönetimlerimize Toplu Bakış", "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılmasında Gözönünde Bulundurulacak Temel Noktalar", "Yerleşme Düzeninden Kaynaklanan Sorunları Çözmeye Yönelik Yaklaşımlar", "Köy Yönetiminin Bugünkü Durumu", "Köy Muhtarlıklarının Geliştirilmesi Konusuna İlişkin Öbür Görüşler", "Kırsal Gelişme Açısından İlçeleri Daha Etkin ve Verimli Kılmak İçin En Uygun Çözüm Nedir" ve "Önerilerimiz".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1997 yılı verilerine dayanarak, Türkiye'de sayıları 35.122 olan köylerin 1980 yılında köy başına ortalama 545 kişi olan nüfusunun, 1997 yılında 418'e düştüğünü, yani nüfus bakımından küçüldüklerini vurgulamaktadır. Prof. GERAY'a göre, köy yönetimleri yeniden yapılandırılırken, köy yerel yönetimleri, öbür basamaklardaki yerel yönetim

birimleriyle birlikte, dizgesel bir yaklaşımla ele alınırsa bütüncül ve köklü çözümlere ulaşılabilir. Kırsal kalkınma konusunda yerleşme düzeninden kaynaklanan sorunları çözmeye yönelik öneri ve yaklaşımları irdeleyen Prof. GERAY'a göre, kırsal gelişme açısından, köy yönetimlerinin, özeksel yönetimin taşradaki en örgütlü birimi olan ilçe ölçeğiyle birlikte ele alınması eğilimi giderek güçlenmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, bu çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Köy yönetimlerinin sayısı çok fazladır ve çok dağınık bir yapıdadırlar, bu yüzden de toplum kalkınmasının önünde bir engel teşkil etmektedirler; (2) Köylerde işgörülerin verimli yürütülmesini sağlayacak ölçek büyüklükleri saptanmamıştır.

Prof. GERAY, bu bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Köy yönetimleri kırsal toplum kalkınmasının itici gücü durumuna getirilmelidir; (2) Kırsal yerleşme düzeninin yarattığı sorunlar ve sınırlılıklar giderilmeli ya da en aza indirilmelidir; (3) Köyün demokratik yapısı, köylünün etkin katılımıyla güçlendirilmelidir; (4) İşgörülerin yürütülmesini verimli kılacak ölçek büyüklüğüne ulaşmak için gerekli örgütlenmeler özendirilmelidir.

3.3.69. "Kent Kooperatifleri Açısından Yapı Denetimi"

(2000, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 118-120, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-10)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale şu üst başlıklardan oluşmaktadır: "Yapı Denetim Kuruluşlarının Yapıları", "Uzman Mühendis ve Mimar Tanımıyla Yaratılan Meslek Tekeli", "Denetim İçin Örgütlenme", "Yapı Denetim Kuruluşlarının Sorumlulukları" ve "Sonuç".

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, 17 Ağustos ve 12 Kasım yersarsıntılarının çeşitli açılardan ders alınması gereken sonuçlar doğurduğunu belirten bir başlangıç yapmıştır. GERAY'a göre, yıkımın yarattığı hasarların giderilmesi, ilk yardım ve kurtarma çalışmalarının düzene sokulması, imar planlarının yapılması, uygulanması, yerleşme kararları, geçici ve kalıcı konutların sağlanması yanında,

depreme dayanıklılığın sağlanması, yapı denetiminin daha etkin kılınması konuları yeniden gündeme gelmiştir. Yapılaşma sürecinin denetim altına alınması, deprem sonrasında gündeme gelen konulardan birisidir. Yapılaşma sürecinin denetim altına alınması amacıyla 10 Nisan 2000 tarihli Resmi Gazete'de Yasa Gücünde Kararname yayımlanmıştır. GERAY, çalışmasının devamında Yasa Gücünde Kararname ile getirilen "Yapı Denetleme Kuruluşları"nı değerlendirmektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Yapı denetiminde, İmar Yasası'nın öngördüğü yapı izni ve denetimi düzenekleri değiştirilerek, bir kamu görevi olarak belediyelerce ve valiliklerce sürdürülen denetim işleri, özel ortaklıklara devredilerek özelleştirilmiştir. Bu durum Anayasa'ya ve Anayasa'nın öngördüğü yönetim dizgesine aykırıdır; (2) Yapı izin ve denetimi işlerinden sorumlu birimler olarak Belediyeler ve valilikler, kendi dışlarında, özel denetim kuruluşlarınca yürütülecek denetim sonuçlarına ve yazanaklarına uyma durumunda bırakılan birimler durumuna indirgenmişlerdir. Bu da yerel yönetim anlayışı, yerinden yönetim ve yetki genişliği ilkelerine aykırı bir durum yaratmaktadır; (3) Kamu kurum ve kuruluşlarının yaptıkları ya da yaptırdıkları yapılar, yapı denetiminin kapsamı dışında tutulmaktadır ki, bu bir yandan eşitlik ilkesine, bir yandan da ülke gerçeklerine aykırı düşmektedir; (4) Dört yıllık üniversite öğretimi başka mühendislik konularında yeterli görülmekteyken, yapı denetimi konusunda beş yıllık ek bir staj süresi ve sınav dizgesi getirilmesi düşündürücüdür; (5) Yapı denetim kuruluşlarının yaptıkları işlerin her biri, akçalı sorumluluk sigortasıyla koruma altına alınmakta, fakat bu sorumluluk, öncelikle taşıyıcı dizgesinden kaynaklanan hasarlarla sınırlı tutulmaktadır.

Prof. GERAY, yukarıdaki bulguları ışığında şu önerileri geliştirmektedir: (1) Yasa Gücündeki Kararnameler ve öteki tüm tüzel düzenlemeler hazırlanırken, ilgili kuruluşların da görüşleri alınmalı, konu kamuoyunda tartışmaya açılmalıdır; (2) Afet etkisiyle yıkılan ya da hasar gören yapılarda yaşayan insanların uğradığı bedensel, özdeksel ve tinsel zararların giderilmesi de akçalı sorumluluk sigortası kapsamına alınmalıdır.

3.3.70. "Yapı Denetiminin Özelleştirilmesi Anayasa Mahkemesi'nden Döndü"

(2001, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 130-132, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15,16)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasını başlıklandırmalara gitmeden kaleme almıştır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY, çalışmasına, Anayasa Mahkemesi'nin "yapı denetim"ne ilişkin 595 sayılı Yasa Gücünde Kararnameyi 24. 05. 2001 tarihinde iptal ettiğini belirten bir başlangıç yapmış, iptal kararlarının sonuçsuz kalmaması gerekçesiyle de yürütmenin durdurulması kararının alındığını vurgulamıştır. Anayasa'nın 127. maddesi yerel yönetimlere ilişkindir ve bu madde ile, yerel halkın yerel nitelikteki ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan yerel yönetimlerin kuruluş, görev ve yetkilerinin "yerinden yönetim ilkesi"ne göre düzenlenmesi öngörülmektedir. GERAY, çalışmasının devamında, Anayasa Mahkemesi'nin Yasa Gücünde Kararnameyi iptal gerekçelerini irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Yapı denetiminin yerel nitelikte bir görev olduğu ve bunun "yerinden yönetim ilkesi" gereği yerel yönetim birimlerince yürütülmesi gerektiği görüşü, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında ağır basmıştır; (2) Anayasa Mahkemesi, yapı denetiminin kamu yönetiminin, aslında yerel yönetimlerin bir görevi olduğu, bu nedenle de söz konusu görevin özel kesim ortaklığı niteliğindeki "yapı denetim kuruluşları" eliyle değil, kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerektiği noktasından hareket etmiştir; (3) Kararnamenin ana eğilimi, yerel yönetimleri, bir tür özel kuruluş niteliği taşıyan yapı denetim kuruluşlarının kararlarına uyan, onların çıkarlarını koruyan, fakat onları denetleyemeyen bir konuma getirmektir.

GERAY, yukarıdaki bulguları doğrultusunda şu önerileri geliştirmiştir: (1) Kararnamenin iptal edilmesinden öncelikli olarak, iptal kararından önce kurulmuş olan denetim kuruluşlarının yaptığı işlerin bitirilmesine, sözleşmelerin geçerlilik durumuna, edinilmiş hakların nasıl korunacağına ilişkin düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır; (2) Bakanlık iptal edilen Kararnameyi, Yasa Tasarısı olarak geçirme çabasından

vazgeçmeli, Anayasa Mahkemesi'nin gerekçelerini de göz önünde bulundurarak yeni düzenlemelere gitmelidir.

3.3.71. "Küreselleşme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler"

(2001, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 133-135, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 27-29)

Makalenin "İçindekiler"i: Makale, "Küreselleşme ve Yerelleşme İlişkisi", "Küreselleşme Kavramı", " 'Yerelleşme' Aldatmacası" ve "Yerellik (Subsidiarity) İlkesi" başlıklarından oluşmaktadır.

Makalenin Özeti: Prof. GERAY'a göre, küreselleşme, "liberalizm"e dayalı, ulus-üstü ortaklıklarca anaparanın serbestçe dolaşımını, emeğin daha da güçsüzleşmesini amaçlayan ve yeni bir ekonomik dünya düzeni ile özdeşleşen, özellikle de gelişmekte olan ülkelere dayatılan bir ekonomik kuşatma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden de GERAY, küreselleşmeyi, "emperyalizmin yeni yüzü" olarak nitelemektedir. Prof. GERAY, çalışmasının devamında küreselleşme ve yerelleşme kavramını irdelemektedir.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Son yıllarda küreselleşme yanlılarınca yerelleşmeye farklı bir anlam yüklenmeye çalışılmaktadır: Özellikle, yeni dünya ekonomik düzeninin dayattığı yapısal uyum yöneltilerine ilişkin söylemler arasında yerelleşmeye, genellikle yabancı, çokuluslu, sermaye ortaklarına karşı ulusal ekonomiye ilişkin korumacı yöneltiler güden ulus devlet dışlanarak, çevrim dışı bırakılarak, yerel toplumlarla ya da yerel işgücüyle doğrudan ilişkiye girilmesini amaçlayan bir içerik kazandırılmaya çalışılmaktadır; (2) Küreselleşme sürecinde, bir yandan emeğin serbest dolaşımının engellenmesi yoluna gidilerek, bir yandan da meslek kuruluşlarının, sendikaların işlevsizleştirilmesine çalışılarak, işgücünün daha da güçsüzleştirilmesi yoluyla, emeğin yabancı sermayenin sömürüsüne açılması için ulus devletin aşılması istenmektedir; (3) Demokratikleşmenin sağlanması ve kamusal işgörülerin yerinden daha etkin, daha verimli, daha nitelikli

üretilmesi amacıyla yönetimin özeksizleştirimi (decentralizasyon) eğilim ve istemleri, "yerelleşme aldatmacası" ile çarpıtılmaktadır.

Prof. GERAY, bu çalışmasında şu genel öneriyi geliştirmiştir: Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin benimsediği "yerellik" ilkesi diye de Türkçe'ye çevrilen "subsidiarity ilkesi", kamusal işgörülerin halka en yakın yönetim birimleri eliyle sunulmasını öngörmektedir. Bu ilkeyi de küreselleşmenin zorunlu kılmaya çalıştığı "yerelleşme" ile karıştırmamak gerekir.

3.3.72. "Yeni İmar Yasası Önerisi Üzerine"

(2001, **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 136-138, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, , ss. 2-4)

Makalenin "İçindekiler"i: Yazar, çalışmasını başlıklandırmalara gitmeden kaleme almıştır.

Makalenin Özeti: GERAY'a göre, yürürlükteki İmar Yasası ve uygulamaları, sağlıklı, planlı, dengeli, düzenli bir kentleşme ve yapılaşmayı sağlayamamaktadır. Bu nedenle, 1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Yasası'nın, uygulamalardan ders alınarak değiştirilmesine gereksinim duyulmaktadır. Prof. GERAY, yalnız yasa değiştirmekle, kentlerde görülen çirkin ve kaçak yapılaşma, betonlaşma ve arsa vurgunculuğunun önlenemeyeceğini, ancak yasaların amaca uygun duruma getirilmesinin de sayısız yararlarının olacağını belirtmektedir. GERAY, çalışmasının devamında, İmar ve İskan Bakanlığı'nca hazırlanan "İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı Taslağı"nı irdelemekte ve eleştirel bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Makalenin Bulguları ve Önerileri: Prof. GERAY, çalışmasında, şu bulguları ortaya koymuştur: (1) Yeni İmar Yasası Taslağı 1985 yılından bu yana gerçekleştirilen uygulamaları dikkate alarak iyileştirmeler sağlamayı amaçlaması açısından olumlu kimi özellikler taşımakta, planlama basamaklarını tanımlayarak, aralarındaki tutarlılığın sağlanması için gerekli düzenlemeleri içermektedir; (2) Yeni Taslak, kent planlanmasında ve imar işlerinde çok başlılığı ortadan kaldırmasa bile, değişik yasalarla farklı bakanlık ve kurumlara yetki veren Yasalar karşısında planlamada ve yapı

izinlerinde eşgüdümü sağlamayı amaçlamaktadır; (3) Yeni Taslak, 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremlerinden ders almakta ve "Halihazır Haritası" yanında "Jeolojik Harita" ve "Afet Haritası"nı da tanımlayarak, imar plancılığı kapsamına almakta, Plan, Harita ve Yapı denetim kurulları oluşturarak, ilgili yönetimlerin daha etkin bir denetim yapmalarını amaçlamaktadır; (4) Ancak yeni Taslak, plan ve yasalara aykırı olarak çevreyi, tarihsel ve ekinsel değerleri bozanlara karşı, "kente ve doğaya karşı suç" kapsamında yaptırım ve yine bu bağlamda imar ve çevre suçlarını izleyecek "yapı kolluğu" konusunda düzenleme getirmemektedir; (5) Yeni Taslak, imar ve çevre suçlarını hızla yargılayabilecek "uzmanlık yargıçlıkları" kurulmasını öngörmemektedir; (6) Yeni Taslak, 10 binden az nüfuslu belediyeler ile, özellikle büyükkentlerin hemen bitişiğindeki küçük belediyelerin, imar yetkileri konularında herhangi bir ayrım getirmemektedir; (7) Yeni Taslak, imar görmüş alanlarda spekülasyon amacıyla boş bekletilen arsalar üzerinde "yapıya zorlama" konusunda da bir düzenleme getirmemektedir.

Prof. GERAY, bulguları ışığında şu önerileri geliştirmektedir: (1) Öncelikle Yasanın adı, yine "İmar Kanunu" olarak kalmalıdır; (2) Planlama sürecinde ve onaylama aşamasında, her ne kadar zaman zaman meslek odalarının ve üniversitelerin görüşü alınacağı taslakta belirtilmekteyse de, "ilgili meslek odalarının ve üniversitelerin olumlu görüşünün alınması" önkoşul olmalıdır; (3) "Değerlendirme Resmi", yürürlükteki yasalarda yer almadığından, "düzenleme ortaklık payı alanlarından düzenleme nedeniyle ayrıca değerlendirme resmi alınmaz" hükmü taslaktan çıkarılmalıdır. Çünkü kamunun imar planı ve kararlarından, imar hareketlerinden doğan rantların kamuya geri dönmesi için, bu verginin imar tüzesine yeniden kazandırılması zorunludur; (4) Belediye meclisince ve öbür yetkili organlarca benimsenen imar planlarının birer örneği askıya çıkarıldığında başvuruları değerlendirmek ve kesinleştiğinde yazımlamak (tescil edilmek) amacıyla ilgili Bakanlığa gönderilmesi zorunlu kılınmalıdır.

3.4. Gazete, Haber Bülteni ve Benzeri Yerlerde Yayımlanan Yazıları

Bilindiği gibi Prof. GERAY, bilimsel bilginin daha geniş kesimlere ulaştırılabilmesi çerçevesinde, kendi bilim ve uzmanlık alanlarına giren konularda Türkiye sorunlarıyla ilgili olarak gazete yazıları yazmaktadır. Bu alt bölümde Prof. GERAY'ın gazete yazılarından yalnızca ikisi Yayın İnceleme Yöntemi kullanılarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Ancak gazete yazıları, bilimsel makalelerden farklı boyut ve içerik taşıdıklarından dolayı, gazete yazılarının tanıtım çalışmaları da daha önce kullanmış olduğumuz kitap, bildiri ve bilimsel makale tanıtma yöntemlerinden farklı bir yöntemle oluşturulmuştur.

3.4.1. "Yurttaşsız Demokrasi ve Kitle İletişimi"

(23.08.2001, **Cumhuriyet**)

Gazete Yazısının Özeti: Prof. GERAY gazete yazısını, Duke Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Robert ENTMAN'ın hem alan araştırması hem de içerik çözümlemesi uygulamalarından yararlanarak yazdığı **"Yurttaşsız Demokrasi: Kitle İletişim Araçları ve Amerikan Siyasetinin Çökmesi"** adlı yapıtı çerçevesinde kaleme almıştır. GERAY'a göre, Dr. ENTMAN, bu çalışmasında Amerikan siyasetindeki bozulmaların nedenleri arasında sayılan, basılı ve sözlü basının etkilerini örnek olaylara dayanarak açıklamaktadır. GERAY, özellikle siyasal dizgesi demokratik olarak nitelenen ülkelerde basının hem demokrasinin gelişmesinde hem de yozlaşmasında önemli etkileri olduğunu belirtmekte ve Dr. ENTMAN'ın çalışmasının, Amerikan toplumuyla ilgili olmakla birlikte, Türkiye gibi umudunu demokrasiye bağlamış ülkeler için de önemli ipuçları sunduğunu vurgulamaktadır. GERAY'a göre, demokratikleşememe sancısı çeken, yurttaşların siyasal süreçlere örgütlü biçimde katılamadığı ve ağırlığını koyamadığı, yolsuzlukların, haksızlıkların ve insan hakları ihlâllerinin üzerine istendik biçim ve ölçüde gidilemeyen Türkiye'de, meslekten olmayan kişi ya da kurumlara dayalı büyük sermaye tekelindeki basın, demokrasinin gelişmesine katkıda bulunamamaktadır. Hele son yıllarda yaşadığımız ekonomik bunalım ve kirlenen siyasetin girdiği çıkmaz karşısında sözlü ve yazılı kitle iletişim organlarının içinde bulunduğu durumun bilimsel araştırmalara konu edilmesine

gereklilik duyulduğu gerçek bir olgudur. GERAY'a göre, basının içinde bulunduğu bu durumdan kurtulabilmesi ve basının tüm işlevlerini sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmesi için düşünce, anlatım, toplanma, örgütlenme, basın-yayın özgürlükleri önündeki tüm engellerin kaldırılması zorunludur.

3.4.2. "Üreticinin Öz Malına İMF Niye Karışır?"

(24.10.2002, **Cumhuriyet**)

Gazete Yazısının Özeti: Prof. GERAY gazete yazısını, "İnternational Money Fund (IMF)'ın, TARİŞ Zeytin ve Zeytinyağı Birliği'nin yeni işletmeye açtığı zeytinyağı arıtma ve işleme tesisinin etkinliğine son verilmesi konusundaki isteği" çerçevesinde kaleme almıştır. GERAY yazısında, yeni kurulmuş olan arıtma tesisinin 33 kooperatifte örgütlenen 28 bin Egeli zeytin üreticisinin öz malı olduğunu ve Birliğin üç ay gibi kısa sürede sağlanan gelirle, Devlet Fiyat İstikrar Fonu'ndan almış oldukları 12 trilyon liralık krediyi zamanında ve faiziyle birlikte 17 trilyon olarak ödeme başarısını gösterdiğini vurgulamaktadır. GERAY'a göre İMF'nin böylesine verimli çalışan bir Birliği, özerkleştirme yasasından önce hükümetlerin kararıyla destekleme alımları için aldığı kredilerden doğan "görev zararları" nedeniyle ve verimsiz çalıştıkları bahanesiyle sattırmaya ya da elden çıkarttırmaya çalışması Türk tarımı için kabul edilemez bir olaydır. Bu, tarımın çökertilmeye çalışılmasından başka bir şey değildir. GERAY'a göre, birliklerin borçları aslında hükümetlerin borçlarıdır. Görev zararları gerçekte, kooperatiflerin devletçe destekleme alımlarında görevlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Başta Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği (AB) üyeleri olmak üzere kooperatiflerin büyük pazar paylarına sahip olduğu ülkelerde bile çiftçilere çeşitli yollardan desteklemeler yapılırken, aynı çevrelerin Türkiye'de, tarımsal destekleme alımları ve taban fiyatları politikalarına son verilmesini dayatmaları GERAY'a göre Türk tarımı adına düşündürücü bir olaydır. GERAY'a göre, İMF'nin reçetelerine uyarak bankaları hortumlayanları, batıranları kurtaran, bunun yükünü de halkın sırtına yükleyen devlet, gerçekte kendi borcu olan Tarım Satış Kooperatifleri'nin görev zararlarını silme yoluna gitmelidir.

3.5. Ansiklopedi Maddesi

Prof. Dr. Cevat GERAY, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi'ne Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, Prof. Fehmi YAVUZ ve Prof. Dr. Can HAMAMCI ile birlikte "Şehircilik" konusunda bir ansiklopedi maddesi de yazmıştır. Bu yazı da aşağıda, YİY kullanılarak incelenmiş ve tanıtılmaya çalışılmıştır.

(1996, Ruşen KELEŞ, Fehmi YAVUZ, Can HAMAMCI, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,** Ankara: İletişim Yayınları, C: 9, ss.2358-2374).

Ansiklopedi Maddesinin "İçindekiler"i: Ansiklopedi maddesi, "Şehirciliğimiz", "Şehirciliğimizin Genel Değerlendirmesi" başlıklarından oluşmakta, ayrıca çalışmanın sonunda Kaynakça da yer almaktadır.

Ansiklopedi Maddesinin Özeti: Yazarlar çalışmanın başlangıcında şehirciliğin tanımını vermişlerdir. Yazarlara göre şehircilik, ulusal bir yerleşme ve kalkınma planı çerçevesinde, bilimsel yöntemlerle yapılan araştırmalara dayanan plan, program ve projelerin hazırlanmasını ve bu amaçla girişilecek çabaların gerçekleştirilmesini kapsayan bir sanat ve çalışma alanıdır. Yazarlar daha sonra Türkiye'de şehircilik alanındaki gelişmeleri, "İkinci Dünya Savaşı Öncesi" ve "İkinci Dünya Savaşı Sonrası" ayrımına giderek, iki dönem içerisinde irdelemişlerdir. Yazarlara göre, Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte imparatorluk dönemine oranla sanayileşme hareketinde bir canlanma görülmüş, ancak bu sanayileşme hareketi yerleşme yapısını değiştirecek ölçüde bir işgücü çekecek düzeye erişememiştir. Türkiye genelinde gözlenen kentleşmenin yavaşlığına karşılık, Ankara'da yoğun bir şehircilik hareketine tanık olunmuş, Cumhuriyet rejiminin simgesi olması istenen başkent Ankara, bu dönem şehirciliğinde özel bir yer tutmuştur. Yazarlara göre, kentleşmenin belirgin bir biçimde ortaya çıkması II. Dünya Savaşı'nı izleyen yıllara rastlar. 1950'den sonra, kentleşmenin artış hızına bağlı olarak, kentleşme sorunlarının ön plana çıkması, şehircilik çalışmalarına yeni boyutlar kazandırmıştır. 1960'tan sonra başlayan ulusal düzeyde planlama çabaları da Türk şehirciliğini etkilemiştir. Yazarlar çalışmalarının devamında, "Bölge Planlaması", "Metropoliten Planlama", "İmar Yasası'nda Değişiklik", "Konut Sorunları", "Gecekondu Sorunu" ve "Kıra Yönelik Planlı Çalışma" konularını

irdelemişlerdir. Son olarak da "Şehirciliğimizin Genel Değerlendirmesini" yapan yazarlar, Türkiye'de şehirciliğin bir arayış dönemi geçirmekte olduğunu vurgulayarak, Cumhuriyetin kurulmasından bu yana şehircilik alanında yeterli deneyim ve bilgi birikimi sağlandığının altını çizmişlerdir.

Ansiklopedi Maddesinin Bulguları ve Önerileri: Yazarlar bu çalışmada, şu bulguları ortaya koymuşlardır: (1) İkinci Dünya Savaşı öncesi dönemdeki iskân işleri, genelde savaş ve ayaklanmalar nedeniyle ortaya çıkan olayların yarasını sarmak amacına yönelmiştir; (2) Türkiye'de 1950'li yıllarla birlikte ulaşım ağının ve haberleşme olanaklarının gelişmesi köyü dışarıya açmış, kentleşme hızının artmasına neden olmuştur; (3) Şehirciliğe ilişkin yasal düzenlemeler ve örgütlenmeler,1950'li yılların kentleşme sorunlarını karşılamaktan uzak kalmıştır; (4) Türk şehirciliğinin en başarısız yönlerinden birisi de, planlı şehirciliğin gerektirdiği bir arsa politikası izlenmemiş olmasıdır; (5) Türkiye'de şehircilik sorunlarını çözümde başvurulan ve doğruluğu tartışılabilir bir yol da, sürekli gündemde kalan, ağırlığını duyuran sorunun adını taşıyan bir bakanlık kurmak olmaktadır.

Yazarlar, bu çalışmada ortaya koymuş oldukları bulgular doğrultusunda şu önerileri geliştirmişlerdir: (1) Türkiye'de şehircilik sorunlarının tümü toprak sorunlarıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır ve şehircilikteki başarı, büyük ölçüde toprak sorunun çözümüyle gerçekleştirilebilir. Bu nedenle kentsel ve kırsal toprakları kapsayan bir toprak düzenlemesine gidilmelidir, (2) Planlı şehircilik çalışmalarının başarıya ulaşmasını sağlamak için halkla işbirliğine gidilmelidir; (3) Şehircilik kalkınma sorunlarıyla birlikte düşünülmeli, bu alanda planlı çalışmalar geliştiği ölçüde başarılı olunacağı unutulmamalıdır.

4. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DÜŞÜNCELERİNİN SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI

Bu Bölümde, Prof. Dr. Cevat GERAY'ın düşünceleri, çalışma alanları da göz önünde bulundurularak ve sınıflandırılarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Prof. GERAY'ın düşünceleri ortaya konulurken, GERAY'ın çalışmanın 3. Bölümü'nde Yapıt İnceleme Yöntemi'yle incelenmiş olan bilimsel çalışmalarından ve kendisiyle 29.03.2002 tarihinde yapılmış olan kurgulu görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanılmıştır.

4.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Türkiye'de Kent Planlama ve Kentbilim Hakkındaki Düşünceleri

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın kent planlama ve kentbilim hakkında ortaya koymuş olduğu düşünceleri özetle şöyledir:

Prof. GERAY'a göre, şehirciliğin yani kentbilimin gelişmediği dönemlerde, kentbilim, genellikle tek yanlı olarak egemen olan hükümdarlar ya da derebeylerinin isteklerini ya da dinsel duyguları karşılamak amacına yönelmiştir. Değişen teknolojik, toplumsal, ekonomik ve siyasal koşullar sonucu egemenliğin belirli kişi ya da kümelerden geniş kitlelere geçmesiyle, daha demokratik yönetimlere geçilmiştir. Bu gelişmeler de işçilerin, yoksulların gereksinim ve sorunlarının, kent planlaması sürecinde önem kazanması sonucunu doğurmuştur (Geray,1978a,193). Bu süreç içerisinde alışılagelmiş kent planlaması anlayışı, zamanla yerini çok yönlü, geniş kapsamlı planlama anlayışına bırakmaya başlamıştır. Artık kentin yalnızca fiziksel gelişmesi değil, kentsel gelişmenin tüm boyutları bir arada ele alınmaya başlanmıştır (Geray,1978a,211).

Prof. GERAY'a göre, Türkiye'de kent planlaması, bir yerinden yönetim görevi olarak belirtilmekle birlikte, özeksel yönetimin bu alandaki yönetimsel denetim yetkisi öteki alanlara göre daha da genişlemektedir (Geray,1973a,96). Yazara göre, Türkiye'de kent planlamasının ana sorunu, "imar planlarının yapılmasıyla her işin bitmiş olduğu" yönündeki anlayıştır ki, bu anlayış oldukça da yaygındır. Bu nedenledir ki, imar planlarını uygulamaya olanak sağlayan koşulların gerçekleştirilmesi kent planlamasının

ana sorununu oluşturmaktadır. Bu amaçla imar planlarının gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak bir dizi uygulama aracından yararlanılması gerekmektedir (Geray,1978a, 344,345).

Kentsel alanlarda özel kişilerin ve kamu kesiminin giriştikleri yapı eylemlerinin imar planlarına uygun olarak yürütülmesi için kamu kuruluşlarının, özellikle yerel yönetim birimi olarak belediyelerin yetkileri iki ana kümede toplanmıştır. Bu yetkiler vergileme, kamulaştırma, kolluk, izin, düzenleme ve benzeri yekiler gibi genel yetkiler ve kent planlamasına özgü yetkilerdir. Yapı izin ve denetimi, yapı yasağı, yapıya zorlama, parselleme yetkileri, imar programı yapma ve uygulama görevleri, kentin, beldenin planlı, düzenli biçimde gelişimini amaçlayan yetkiler kent planlamasına özgü yetkilerdir. GERAY'a göre, kent planlamasının önemli bir aracı, imar planını gerçekleştirmek amacıyla belediyenin, hatta öteki kamu kuruluşlarının girişecekleri imar ve yapı işlerinin önem ve öncelik sırasına konulmasına, bunların gerektirdiği giderlerin sağlanıp bütçeye konulmasına yarayışlı tekniklerden oluşmaktadır. Bunlar arasında, "çalışma programı", "imar envanteri", "imar programı", "performance bütçe", "yatırım bütçesi", "program bütçe" adı verilen uygulayımlar vardır. Bu araçlar, kıt kaynaklarla imar işlerinin yürütülmesi, daha doğrusu planın uygulanması için kamu örgütlerinin girişmek zorunda oldukları kamulaştırma, yapım ve tesis işlerini akçalı, teknik ve yönetimsel boyutlarıyla kapsayan imar izlencesinde özetini bulmaktadır (Geray,1978a,345).

Prof. GERAY, Türkiye'deki kent planlaması uygulamaları konusunda şu görüşleri ileri sürmektedir:

Türkiye'de, Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarından başlayarak kamu kesiminin öncülüğünde ve girişiminde başlatılan kent planlaması çabaları sonucunda üretilen planların uygulanması, gerçekleşmesi için gerekli proje ve teknik olanakları birleştiren "imar programı" anlayışı geliştirilememiş, önemi vurgulanamamıştır. Özellikle 1950-1960 yılları arasında başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerde girişilen imar hareketleri hiçbir izlenceye dayalı olmayan plansız girişimlerdir. Kent planlamasının amaçlarına ulaşmasını engelleyen nedenler arasında kamunun karma nitelikteki uygulama araçlarının etkin biçimde işlerlik kazanamamış olması başta gelmektedir.

Kentsel alanlardaki kadastro çalışmaları bitirilemediğinden, imar planlarının toprağa uygulanması, uygulama planlarının çizilmesi olanaksızlaşmıştır. Hızlı kentleşmenin yarattığı konut istemlerini karşılayabilecek konut siyasalarının güdülmeyişi, kentlerin planlı, düzenli biçimde gelişmesini engellemektedir. Zengin toplum kesimleri için izinli lüks konut birimleri üretilirken, etkin bir toplumsal konut siyasası güdülmediğinden dar gelirli toplum kesimleri başlarının çaresine bakmak zorunda bırakılmışlardır. Bu da giderek yaygınlaşan gecekondu alanlarında, büyük kentlerin nüfusunun oldukça fazla bir çoğunluğunun her türlü uygarlık olanaklarından yoksun olarak yaşaması sonucunu doğurmuştur. Öte yandan, kentsel toprakların kamunun elinde toplanmasını amaçlayan çağcıl bir taşınmaz siyasası güdülememiş, bu da toprak vurguncularının ekmeğine yağ sürmüştür. Anlaşılacağı gibi, Türkiye'de kent planlaması uygulamalarında büyük ölçüde iyelik hakkını sınırlandırmaya dayalı yasal uygulama araçlarına bel bağlamak gerekmiştir. Bu yasal araçlar, taşınmaz iyeliğinin sınırlarını daraltıcı nitelikte olduklarından, bunların verimi, etkinliği çağdaş "iyelik" kavramının anlamı, içeriği ve kapsamıyla bağımlı kalmakta, işlerlik kazanmaktadır (Geray, 1982a,57,58).

İyelik Kayıtsız, Koşulsuz Bir Hak Değildir: GERAY'a göre, çağımızda iyelik, kayıtsız, koşulsuz doğal bir hak değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik nitelikte bir haktır. Sahibine toplum yararına kimi ödevler yükleyen bu sınırlamaların, hakkın özüne dokunmaması, aksi durumda kamulaştırmaya gidilmesi gerekmektedir. Gerçekten de 1961 Anayasasıyla iyelik hakkının toplum yararına aykırı kullanılamayacağı, iyeliğin ancak kamu yararına sınırlandırılabileceği öngörülmektedir. Kent planlamasında plan yapımcısının görevi, geniş anlamıyla kamu yararına kararlar üretmektir. Plancı, belli küçük kümelerin, bireylerin çıkarlarına toplumun yararını üstün tutması gereken bir meslek adamıdır. Planlamayı ve plancıyı amaçlarına araç olarak kullanmak isteyen çıkar çevreleri, dar anlamıyla "kamu yararı" kavramının arkasına sığınmak isteyebilirler (Geray,1982a,60,61).

Kamu Malları Satılmamalı, Uzun Sürelerle Kiralanmalıdır: Prof. GERAY'a göre, kent planlamasına özgü uygulama araçlarının etkili olabilmesi için ilk önce bu araçların genel ve karma nitelikteki araçlarla bir arada, birbirleriyle tutarlı olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Kırsal alanda geçmiş dönemlerde yapılması

düşünülen toprak reformuna benzer bir "kentsel toprak reformu"nun gerçekleştirilme zorunluluğu vardır. Kent topraklarının imar planlarına en uygun biçimde kullanılması, kuşkusuz toprak mülkiyetinin kamunun elinde bulunmasına bağlıdır. Bu bağlamda, kamu kuruluşları için en yaygın toprak elde etme yolu kamulaştırmadır. Kamulaştırmada bugünkü kullanma değerine dayalı bir ölçüye gidilmesi zorunludur. Çünkü kalkınmakta olan Türkiye'de kamu yönetimi, kalkınmanın ve kentsel gelişmenin gerektirdiği toprakları piyasa değeri üzerinden ödeyecek kadar zengin değildir. Etkili bir taşınmaz mal politikasının önemli bir yönü de kamu mülkiyetindeki toprakların en usçu biçimde kullanılması, arsa stoklarının azaltılmayıp, aksine çoğaltılmasıdır. Fakat uygulamada kamu kuruluşları, gelir sağlamak amacıyla ellerindeki taşınmaz malları elden çıkarmaktadır. Bu nedenle de Yasalarda, kamu mülkiyetindeki taşınmazların satılması yerine, uzun süreyle kiraya verilmesini öngören değişiklikler yapılmalı, kamu taşınmazları üzerinde Sayıştay Denetimine işlerlik kazandırılmalıdır (Geray,1973a,120-124).

Kamunun Kent Toprağında Yarattığı Değer Artışları Yeniden Kamuya Kazandırılmalıdır: Prof. GERAY'a göre, kamunun imar kararları ve hareketleri sonucunda yarattığı değer artışlarını kamuya geri döndürecek düzenekler (değerlenme resmi, şerefiye) geliştirilmelidir. Bu arada, İngiltere'de denenen imar hakkının ulusallaştırılması önerisi üzerinde de ciddiyetle düşünülmelidir. Kuşkusuz kent planlaması konusunda alınacak tedbirler bir arada düşünülmedikçe, kent topraklarının kamu yararına kullanılması ilkesi, Anayasada yazılı olmaktan ileri bir uygulama bulamaz (Geray,1982a,65).

Unutulmamalıdır ki, toprak iyeliğine ilişkin toplum yararı doğrultusundaki her olumlu adım, Türkiye'nin kalkınması, kentsel gelişmedeki ve kent planlamasındaki başarının hem önkoşulu, hem de ölçütüdür (Geray,1982a,65).

4.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Konut ve Türkiye'de Konut Politikaları Konusundaki Düşünceleri

GERAY'a göre, konut siyasasının ana ereği bağımsız "hanehalkı" birimi oluşturabilecek her ailenin, bireyin ya da kümenin gereksinmesine en uygun düşen bağımsız bir konut biriminde barınmasını sağlamaktır. Bu da bugünkü konut

gereksiniminin saptanmasını, gelecekteki gereksinimin önceden kestirilmesini gerektirmektedir (Geray,1981b,38).

Prof. GERAY konut üretiminde Devletin rolü konusunda şu görüşleri ortaya koymaktadır: (Geray,1981b,54)

Konut Üretimi, Hem Ekonomik, Hem de Toplumsal Bir Dizgedir: Konut ne yalnızca toplumsal, ne de yalnızca ekonomik (meta üretimiyle ilgili) nitelikte bir sorundur. Toplumun gönencini, sağlığını, esenliğini, verimliliğini sağlamak gibi toplumsal işlevi yanında, konut, ekonomik yaşamda işlendirme (istihdam) yaratma, yapım ve yapıma bağlı yan işleyimleri bütünleme, ekonomik büyümeyi hızlandırma işlevlerine sahip önemli bir ana işleyim kesimidir. Bu nedenle kentsel konut siyasası, kentleşme, kentsel alt-yapı, kentsel arsa konusundaki siyasalardan bağımsız olarak ele alınamaz.

Devlet Konut Üretimi Dizgesinin Dışında Kalamaz: Konut üretimini düzenlemede, verimliliği artırmada Devletin önemli görevleri vardır: İlgili siyasaları saptamak, arsa üretmek (gerekli alt-yapı ile), arsa kullanımına ilişkin imar kararlarını almak, yasal ve yönetimsel düzenlemeler yapmak, arsalardan konut yapımında yararlanmak için gerekli denetimi sağlamak, konutla ilgili ölçünleri belirlemek, finansman kaynakları yaratmak, geliştirmek, konut üretim etkinliklerini toplum yararını sağlayacak biçimde denetlemek, doğrudan konut üretimi yapmak, dar gelirli ailelere konut sağlamak devlete Anayasayla yüklenmiş bir görevdir. Devlet, küçük, orta, büyük ölçeklerdeki özel girişimlerin deneyiminden, birikiminden yararlanarak konut üretimini yönlendirmek, örgütlemek, desteklemek, özendirmek ve denetlemek durumundadır.

Prof. GERAY'ın Türkiye'deki toplu konut uygulamaları süreci konusundaki görüşleri de şöyledir: (Geray,1989b,17-20)

Türkiye'de Toplu Konut Uygulaması Başarıya Ulaşamamıştır: GERAY'a göre, toplu konuta, bir kamu görevi olarak devlet gelirlerinden belli bir yüzdenin ayrılması, ilk kez 1981 yılında çıkarılan 2478 sayılı Yasayla öngörülmüştür. Ancak bütçeye yeterli ödenek konulmaması ya da konulan ödeneklerin kullandırılmaması yüzünden söz konusu Yasa uygulamaya konulmamıştır. 1984 yılı Mart ayında çıkarılan

2985 sayılı Yasa, önceki Yasanın aksine bütçe dışı kaynaklarla beslenen bir fon kurulmasını öngörmüştür. Adında "toplu konut" yazılı bulunmasına karşın, bu Yasa bireysel konutu da destekleyen bir akçalı yetki yasası niteliğindeydi. Yasanın uygulandığı 1984-1988 yılları arasında fonda 1.8 trilyon TL tutarında gelir toplanmıştır. 1987 yılında fondan yaklaşık olarak 30 bin konuta bireysel kredi açılmıştır. Bitmiş bireysel konutlar kredilendirilmiş, buna karşın kooperatif yapımları çok az desteklenmiştir. Böylece, kaynakların önemli bir bölümü toplu konut üretiminin sağlayabileceği yararları doğurmak yerine, kentin iç kesimlerinde yapsatçılarca üretilen, fakat alıcı bulamadığı için satılamayan konutların alıcı bulmasına yaramıştır.

Türkiye'de ortalama konut büyüklükleri 1977 yılından bu yana 100 metrekarenin üstüne çıkarak her yıl giderek artmış, 1984 yılında 115 metrekarenin üstüne çıkmıştır. 1988 yılında yapılan Yönetmelik değişikliğiyle küçük konuta yönelmek konusunda önemli bir adım atılmıştır.

Prof. GERAY'ın konut sektörünün Türkiye'deki genel görünümü ile ilgili düşünceleri ve bu konudaki önerileri şöyledir:

1) Prof. GERAY'a göre öbür ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye'de konuta hem GSMH'dan ayrılan pay, hem de konutun tüm yatırımlar içindeki payı göreli olarak düşüktür (Geray,1981b,49). Ayrıca Türkiye'de konut üretimi ve sunumuyla konut gereksinmesi arasında bir uyumsuzluk söz konusudur. Kentlerde, küçük hanehalklarının barınabileceği yeterince küçük konut üretilemediğinden, barınma yoğunluğu ve sıkışıklık bu tür konutlarda en yüksek düzeydedir. Vergi Yasaları da, küçük konutu özendirici, büyük konutu caydırıcı değildir. Koopertif düzeni, bireysel iyeliğe geçişe dayalı olduğundan, hanehalkı büyüdükçe konut gereksinimini daha büyük konutta karşılamaya elverişli değildir. Konutun kooperatifin iyeliğinde kalması, aile büyüdükçe daha büyük konuta geçişi kolaylaştırabilir. Kooperatif çerçevesinde bir tür kiralık konut olanağını sağlayan yeni örneklere girişilmelidir. Ayrıca küçük konutta yaşamayı özendirici mimarlık çözümleri geliştirilmelidir (Geray,1991c,43,44).

Prof. GERAY'ın bu konudaki görüş ve önerileri devamla şöyledir (Geray,1999g,103,104):

2) Türkiye'de konutun getirisi yıllara dağılmakla birlikte, bir yandan işlendirme olanağı yaratmakta, bir yandan da konut üretimine girdi veren yaklaşık 200 yan endüstri dalının ürünlerine olan istemi nedeniyle ekonomide bir canlılık yaratmaktadır.

3) Gelir dağılımlı giderek bozulmakta olduğundan, alt ve orta gelir katmanlarındaki hanehalklarının biriktirim gücü de azalmaktadır. Toplu konut yöneltisi, biriktirim gücü olan üst gelir düzeyindeki hanehalklarına konut edindirmeye yaramakta, alt ve dar gelir katmanlarındakiler konut yöneltilerinin olanaklarından yararlanamamaktadır. Bu toplum kesimleri gecekondu yapımına yönelmek zorunda bırakılmaktadırlar. Gecekondu yapımı da arsa vurguncularının ve gecekondu tacirlerinin denetiminde ve güdümündedir. Gerçek kira ve konut giderleri, alt gelir öbeklerindeki hanehalklarının bütçelerinde büyük bir yük oluşturmaktadır. Bu kesimlerin konut edinmek için biriktirim yapma güçleri yok denecek düzeydedir. Düşük gelir gruplarının barınma gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak kiralık konut, evini yapana yardım, evini kendin tamamla vb. gibi yöntemlerin uygulanmasına geçilmesi gerekmektedir.

4) Toplu Konut Fonu 1987 yılında darboğaza girmiştir. Bu darboğaz öncesi dönemde, konut kooperatiflerinde örgütlenen orta gelir düzeyindeki toplum kesimleri konut edinebilme şansına sahiptiler. Başlangıçta konutun mal oluşunda Toplu Konut Kredisinin oranı % 70-80 düzeylerinde iken bu oran 1987 darboğazı sonrasında % 15-20 düzeylerine inmiştir. Bu da, orta gelir gruplarının kooperatif üyeliğinden ayrılarak yerlerini daha varsıl kesimlere bırakmaları sonucunu doğurmuştur. Toplu Konut İdaresinin göreceli olarak daha varsıl kesimlere devlet eliyle konut yaparak pazarlaması, öbür konut yapımcılarının, özellikle konut kooperatiflerinin etkinliğini, verimliliğini olumsuz yönde etkilemekte, haksız durumlar yaratmaktadır. Memur ve işçiler ile emeklilerine konut edindirme amacıyla işverenden kesilen paralar istenilen biçimlerde nemalandırılmamış, amacına aykırı biçimlerde "yuvam kredisi" ve başka adlar altında varsıl kesimlerin yararlanmasına sunulmuştur.

5) Devlet, kent planlaması ve konut amaçlarıyla ürettiği kentsel arsaların iyeliğini gerçek ve tüzel kişilere devretmemeli, uzun süreli kiralama yoluna gitmelidir.

Böylece, konutun maloluşunda arsa payını sıfıra indirgemeli, kent topraklarını vurgunculuk (spekülasyon) konusu olmaktan çıkarmalıdır.

6) Kentsel konut siyasasının ana amacı tüm toplum katmanlarını insanca yaşayabileceği sağlıklı barınma olanağına kavuşturmaktır. Devlet, herkesi konut sahibi yapmak gibi yanlış bir tutum içerisine girmemeli, düşük gelirli toplum kesimleri için ucuz kiralık konutlar üretmelidir.

7) Küreselleşme, devletin küçülmesi, kamunun toplumsal hizmet alanlarından çekilmesi gibi söylemlerin bir insan hakkı olarak HABITAT II Kent Doruğu'nda benimsenmiş olan konut hakkını savsaklamak için bir bahane sayılması karşısında, "herkese yeterli konut" sağlanması sorumluluğunu Devletin yerine getirmesi doğrultusunda siyasal karar verme süreçlerini etkileyecek biçimde yurttaşların, kenttaşların örgütlü biçimde baskıcı ve etkili olmaları gerekir.

4.3. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Türkiye'de Kentsel Arsa Politikaları Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'ın Türkiye'deki "Kentsel Arsa Politikaları" konusundaki görüşleri ve önerileri özetle şöyledir:

Kentsel Arsalar Bütüncül Olarak Değerlendirilmeli ve Toplumsal Yararlar Doğrultusunda Kullanılmalıdır: Prof. GERAY'a göre Dünya ülkelerinin kent topraklarına ilişkin deneyimleri, tutumları ve yaklaşımları değişik siyasal, toplumsal ve ekonomik dizgelere göre zaman içinde büyük ölçüde değişmektedir. Bununla birlikte, toprağın yeniden üretilemeyen, yer değiştiremeyen, yerine başkası konulamayan bir doğal kaynak olduğu, bu nedenle sunum-istem düzeneği içinde serbest piyasada satılan bir tecimsel meta gözüyle bakılmaması ilkesi gittikçe yaygınlık kazanmaktadır (Geray,1984b,9).

Arsa konusuna yalnızca arsanın iyeliği gibi dar açıdan bakmamak gerekir. Arsa, altyapı, kredi, yapım ve örgütlenmenin tüm yönlerini içeren tümleşik bir konut ve kentleşme siyasası gütmek zorunluluğu vardır. Kentsel arsaya, en değerli doğal kaynağımız olan topraklarımızın en ussal biçimde kullanılması, korunması ve

değerlendirilmesi sürecinin bir boyutu olarak bütüncül bir açıdan bakılmalıdır. Vergilendirme, kredi, fiyat dondurma vb. önlemlerle arsaların toplum yararına kullanılmasını sağlayacak önlemlerle birlikte düşünülmelidir (Geray,1984b,10). Arsa, ancak kentsel altyapıyla donatıldıktan sonra üzerine yapı yapılmaya elverişli duruma girebilir. Yol, su, elektrik, kanalizasyon gibi teknik altyapının öncelikle kurulması gereklidir (Geray,1984b,9).

Belediyeler Kent Toprakları Üzerinde Denetleme Gücüne Sahip Olmalıdır: Belediyelerin kentsel topaklar üzerinde denetim kurabilmelerinin ve bu toprakların kullanımında kamu yararının ön planda olmasını sağlayabilmelerinin ön koşulu yeterli kentsel toprağa sahip olmalarıdır. Bu ön koşulu gerçekleştirdikten sonra plan kararlarını uygulayabilmek, düzenli kentsel gelişmeyi sağlayabilmek ve arsalar üzerinde oluşacak değer artışlarını kamuya kazandırabilmek için belediyeler, başvurabilecekleri etkili araçlara sahiptirler. Bunlar, emlak vergileri, kamulaştırma, hamur yetkisi, şerefiye, yapı yasakları ve yapı yapmaya zorlama biçiminde sıralanabilir (Geray,1999a,56).

Türkiye'de Düzenli Kentleşme ve Kentsel Arsa Yönetimi Konusunda Olumlu İşler Yapılsa da Bütüncül Yöneltiler Geliştirilememiştir: Prof. GERAY'a göre Türkiye'de, kentleşme, kentleri yeterince imarlı arsa hazırlığı olmadan yakalamıştır. Gerçi bu konuda Türkiye'nin deneyimi, birikimi vardır. Fakat bunlar bilinçli, kentleşmeyle tutarlı, bütüncül yaklaşımlar olmaktan uzaktır. 1925 yılında çıkarılan 583 sayılı Yasayla Ankara'da vergi değeri üzerinden yasayla saptanmış karşılıklarla kamulaştırılan 4.5 milyon metrekarelik bir alanda Yenişehir projesi gerçekleştirilmiştir. Ucuz arsa, yapım zorunluluğu, elverişli koşullarda kredi sağlama yoluyla Yenimahalle örneği konut ve kentleşme siyasamız açısından büyük önem taşımaktadır. Gecekondularla ilgili Yasalar, belediyelere konut yapımını özendirme, gecekonduyu önleme amaçlarıyla arsa edinme ve gereksinme duyanların yararlanmasına sunma olanakları vermiştir. Belediye Yasası, ucuz belediye konutları yapmak, kiraya vermek, arazi alarak düzenlemek, yapı yapmak isteyenlere satarak "ihtikaâra mani olmak" görevini belediyelere yüklemiş bulunuyor. 5656 sayılı Yasa ile bu görevi, isteğe bağlı olmaktan çıkarıp, zorunlu göreve çevirme yetkisini almalarına karşın, belediyeler bu konuda hiçbir etkinlik gösterememişlerdir. Ayrıca, 1959 yılında

çıkarılan 7367 sayılı yasa uyarınca İstanbul'da yaklaşık 14 milyon, Ankara'da ise 10 milyon metrekarelik hazine toprağı belediyelere bu amaçlarla devredilmiştir (Geray,1984b,9).

Türkiye'de özellikle II. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan hızlı nüfus artışı ve kentleşme süreci, kentlerde yığılmayı hızlandırmış ve türlü kentsel işlevler için kullanılan kentsel toprak yığını (arsa stoku) gün geçtikçe azalmaya başlamıştır. Sunumun düşmesinin kaçınılmaz sonucu olarak da arsa fiyatları aşırı bir şekilde yükselmiştir. Yaşanan bu temel sorun nedeniyle, devletin bu alana müdahalesi kaçınılmaz olmuş ve böylece arsa yöneltisini yönlendirecek bir kurum olarak 1969 yılında 1164 sayılı Yasa ile Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. İmar ve İskan Bakanlığına bağlı olarak kurulmuş olan Genel Müdürlük 1989 yılında Maliye Bakanlığına bağlanmıştır. Genel Müdürlüğün genel amacı, "arsalardaki aşırı fiyat artışlarını önlemek için tanzim alış ve satışları yapmak; konut, sanayi, turizm bölgeleri ve kamu tesisleri için arsa ve arazi sağlamaktır. Yasa hükümlerine göre, Arsa Ofisinin başlıca arsa ve arazi sağlama yolları kamulaştırma, satın alma, devirdir. Hazine, belediyeler, il özel yönetimleri ve vakıf yönetimleri ellerindeki arsa ve arazileri satmak istediklerinde önce Arsa Ofisine bildirmek zorundadırlar. Arsa Ofisinin sermayesinin zaman içerisinde yetersiz kalması sonucunda, Genel Müdürlük, kentsel toprak vurgunculuğunu önleme ve çeşitli işlevler için arsa sağlama görevini yerine getiremez olmuştur (Geray,1999a,58-60).

Prof. GERAY'ın kentsel arsa konusundaki önerileri şöyledir:

1) Prof. GERAY, Türkiye'de günümüz koşullarında, kentleşme ve nüfus artışının, konut ve öbür kentsel kullanımlar için yaratacağı yıllık toprak isteminin ortalama 25-30 bin hektar dolayında olacağını belirtmektedir. Bu istemi karşılayabilmek için kamunun, tarım topraklarını, her türlü altyapıyla donatılmış olarak yapıma elverişli kentsel işlev ve kullanımlara açması, yararlanmaya sunması gerekmektedir. Oysa bugüne değin güdülen siyasalar, yürütülen uygulamalar, kentleşmenin gereksindirdiği arsaların üretilip gereksinme duyanlara, istemde bulunanlara sunmakta yetersiz ve etkisiz kalmıştır. Kentsel gelişmenin ardından giden, daha çok parsel ya da ada ölçeğinde yapılaşmayı denetlemeyi amaçlamaktan öteye gidemeyen durağan "imar

planı" anlayışı uygulaması yerine, geniş kapsamlı, esnek, yönlendirici, devingen, halkın katılımına açık bir kent planlaması dizgesinin geliştirilip, uygulamaya konulması gerekmektedir (Geray,1992a,18,19).

2) Prof. GERAY'a göre, kentleşme, gecekondulaşma ve konutlandırma konularında kamunun etkin bir rol üstlenmesi zorunludur. Bunun gerçekleşebilmesi için, arsa üzerindeki özel iyeliğin, sahibine sınırsız haklar tanıyan, arsa üzerinde kentsel gelişmeden, imar kararlarında doğan rantlara el koymasına, aktarılmasına olanak sağlayan bir kavram olmaktan çıkarılıp daha çağdaş toplumsal bir içeriğe kavuşturulması gerekmektedir (Geray,1992a,19).

3) Prof. GERAY, kamulaştırmalarda, karşılığın (bedelin) karşılık arttırımı davalarıyla kamuya yüklendiğinin bir gerçek olduğunu belirterek, karşılığın saptanmasında piyasada geçerli olan (rayiç) değerin ölçü alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu aynı zamanda kamunun karar ve etkinlikleriyle yaratılan yüksek rantlar üzerinden haksız gelir kazanılmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, kamulaştırmanın piyasa ederi üzerinden yapılması yerine, arsanın ya da taşınmazın o günkü kullanım değeri ya da en azından vergi bildirimi değeri gibi nesnel ölçülere göre saptanması yoluna gidilmelidir (Geray,1992a,19).

4) GERAY'a göre, Toplu Konut Yasası da arsa üretiminde belediyelerin gücünü dışarıda bırakmıştır. Yerel işgörüleri, kentsel altyapının yapımı, onarımı, bakımı, işletilmesi işlevlerini yüklenen belediyeler bu konuda etkin duruma sokulmazlarsa konut ve kentsel çevre konusunda başarılı olmak mümkün değildir. Bu konuda arsa vurguncuları devreye sokulmadan, kamunun gelişmeye, toplu konuta ayrılacak toprakları ele geçirip arsa üretmesi, vurguculara boyun eğmemesi zorunludur. Türkiye, kalkınmanın, kentsel gelişmenin karşılığını, açık gözlerin, spekülatörlerin ekmeğine yağ sürdürecek ölçüde şişirilmiş arsa fiyatlarıyla ödeyecek ölçüde zengin değildir. Prof. Fehmi Yavuz'un "şehircilik ve konut konusundaki başarı toprak iyeliği üzerindeki kamu denetiminin düzeyi ve yoğunluğuyla doğru orantılıdır" sözü her zaman anımsanmalıdır (Geray,1984b,10).

4.4. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Çevre Soruları Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'ın "Çevre Sorunları ve Çevre Yönetimi" konusundaki görüşlerini şu şekilde özetlemek mümkündür:

Çevre Sorunlarının Doğası Gereği Çevreyi Koruma ve İyileştirme Görevi Yerel Halka En Yakın Yönetim Birimlerine Verilmelidir: Prof. GERAY'a göre çevre sorunları, yerel toplumları, illeri, kentleri, ülkeleri, anakaraları aşan, hatta evrene uzanan boyutlar kazanmakla birlikte, sorunlar belli bir yerde ortaya çıkmaktadır. Çevre sorunları, tehdit ettikleri mekânlar göz önünde bulundurulduğunda evrensel bir nitelik taşımalarına karşın, ortaya çıkışları noktasında da yerellik niteliği taşımaktadırlar. Yerel düzeyde ortaya çıkan çevre sorunları, etkileşim yoluyla öteki ekodizgeleri de etkiler. Yerel yönetimlerin sorunların kaynağında yer almaları, onları sorunların önlenmesinde ve çözümlenmesinde sorumlu kılmaktadır. Bu nedenle de sorunu çıkmadan önlemek ya da çıktığında zararlarını en aza indirgemek için yerel ölçekte önlemler almak gerekmektedir. Bu hem geleneksel yerinden yönetim, hem de Avrupa Birliğince benimsenen hizmetin yerel halka yakın yönetim birimince görülmesi ilkelerinin bir gereğidir (Geray,1998a,15).

GERAY'a göre, Türkiye'de çevre yöneltileri, yasalar, aşırı özekselci (merkeziyetçi) yönetim yapısının bir gereği olarak, yerel yönetimleri yeterli görev, yetki ve sorumluluklarla donatmamış, taşradaki il yöneticilerini ön plana çıkarmıştır. Oysa yerel yönetimleri bu konuda ön plana çıkarmak için pek çok neden vardır. İnsan gereksinimleri hızla artarken, buna karşılık, doğal kaynaklara yönelen baskılar sonucunda bu kaynakların hızla azaldığı bir dünyada, çevre yönetimine duyulan zorunluluk açıktır. Çevre yönetimi farklı ölçek ve düzeylerde uygulanabilir. Bu çerçevede, uluslararası boyutlardaki çevre yönetiminden, bireysel yaşam çerçevesi içerisinde uygulanan çevre yönetimine kadar çeşitlenen çevre yönetimi türlerinden söz edilebilir (Geray,1998a,15).

Çevre yönetimi, koruyucu, onarıcı ve geliştirici nitelikteki üç türden çevre yönetimi yöneltilerini geliştirmek ve uygulamak durumundadır. Çevresel açıdan önemli ve en ussal olan, koruyucu ve geliştirici çevre yönetimi yöneltilerinin uygulanmasıdır. Bu yöneltilerin etkin biçimde yaşama geçirilmesi, yerel yönetimlerin, çevre

yönetiminde doğrudan görev ve sorumluluk almalarıyla olanaklıdır. Yerel yönetimler, çevreyle ilgili işlerde ve yerel girişimlerde tam yetkili yönetim birimi durumuna getirilmedikçe, özeksel yönetimin yereldeki rolü, çevre bozulması ve kirlilik oluştuktan sonra ancak kolluk önlemleri almaktan öteye gidemez (Geray,1998b,59).

Çevre sorunları, insanın yaşamla ilgili etkinliklerinden kaynaklanmaktadır. Yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları, daha da önemlisi temel varlık nedenleri, insan yaşamı ve insan yaşamının kalitesinin iyileştirilmesiyle ilgilidir. Bu yüzden, yerel yönetimler dışarıda bırakılarak çevrenin korunması ve geliştirilmesi olanaklı değildir. Çevre sorunlarının ulaştığı boyutlar köklü ve etkin çözümler gerektirdiğinden, yerel halkın ve yerel yönetimlerin doğrudan katıldığı çevre koruma ve çevre geliştirme süreçlerine elverişli bir yerel yönetim yapısı ve ortamı yaratılmalıdır (Geray,1998b,64).

4.5. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Toplum Kalkınması ve Kırsal Kalkınma Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'ın bu konudaki kavramlarla ilgili olarak saptamaları şunlardır (Geray,1999d,241,242):

Prof. GERAY'a göre, "Köy Kalkınması", "Kırsal Kalkınma", "Tarımsal Gelişme", "Toplum Kalkınması" gibi deyimler, yabancı dillerdeki karşılıklarına bakılmaksızın, çoğu kez eş anlamlı kullanılmakta ve zaman zaman birbiriyle karıştırılmaktadır. Örneğin, I. Beş Yıllık Kalkınma Planının ilgili bölümünün başlığında "toplum kalkınması" sözcüklerinin yanında ayraç içinde "(köy kalkınması)" sözcüklerinin yer alması her iki kavramın eş anlama geldiği gibi bir yanlış anlamaya yol açmıştı.

Çoğu kez "köy kalkınması" ile eş anlamlı kullanılan "kırsal gelişme ya da kalkınma", kırsal alanlarda yaşayan insan topluluklarının toplumsal, ekonomik, ekinsel açılardan yapısını değiştirecek biçimde üretim, gelir ve gönenç (refah) düzeylerinin geliştirilmesini, insan-toprak ilişkilerindeki dengesizliklerin giderilmesini, kentsel alanlardaki fiziksel ve toplumsal altyapının yaratılmasını, tarımsal ürünlerin daha iyi

değerlendirilmesini amaçlayan çok yönlü süreçleri, etkinlikleri ve örgütlenmeleri anlatmaktadır.

Yerel toplulukların ekonomik, toplumsal, ekinsel sorunlarının ayırdına varması, bunları çözmek için girişkenliği alması, örgütlenmesi, yerel güçlerini harekete geçirmesi, en uygun çözüm yolu konusunda dışarıdan kişilerin değil kendisinin karar vermesi, bu kararları yaşama geçirmek için kamunun desteğini sağlamak konusunda ağırlığını koyması süreçlerini içeren "toplum kalkınması", hem bir kalkınma yöntemi, hem de kamu destekli toplumsal dayanışma ve yardımlaşma izlencesini anlatmaktadır.

Öz bir tanımlamayla, toplum kalkınması, yerel toplulukların ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunlarını çözmek üzere giriştikleri gönüllü çabaların devletin olanaklarıyla desteklenmesi ilkesine dayanan bir yöntemdir (Geray,1981a,10).

Toplum kalkınması gibi demokratik ve katılımcı bir yöntemi, 1960'lı yıllardan bu yana savunagelen Prof. GERAY'a göre, bu konular, yeni moda konularmış gibi yine gündeme getirilmiş ve tartışılmaktadır. GERAY'a göre, bugün Türkiye'nin en yalıcı sorunları, kırsal kesimin, köylerin sorunları ve kentleşme sorunlarıdır (Adıgüzel,2002a).

GERAY, Türkiye'deki toplum kalkınması yönteminin uygulanması sürecini ve bu konudaki önerilerini şu şekilde ortaya koymaktadır (Geray,1981a,1):

Türkiye'de İlk "Toplum Kalkınması" Çalışmaları Eşgüdümsüzlük Nedeniyle Başarısız Olmuştur: Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, köylerin kalkınması için "toplum kalkınması" yönteminin uygulanmasını öngörmüş, bu amaçla yurdun değişik bölgelerinde deneme çalışmaları başlatılmıştır. Ancak Devlet Planlama Teşkilatınca başlatılan deneme çalışmaları, 1964 yılından itibaren yeni kurulan Köy İşleri Bakanlığı sorumluluğunda yürütülmeye çalışılmıştır. Bakanlık, toplum kalkınmasını ikinci plana itmiş, yatırım yönü ve göz alıcı yanı ağır basan çalışmalara ağırlık vererek, deneme alanlarını kısa zaman içerisinde 12'den 37'ye çıkarmıştır. Eşgüdümsüz olarak yürütülen "toplum kalkınması" çalışmaları, 1960'lı yılların sonlarına doğru iyice sahipsiz kalmıştır.

Köy Enstitülerinin Amaçları ile "Toplum Kalkınması"nın Amaçları Örtüşmektedir: GERAY'a göre, Köy Enstitülerinin temelinde yatan amaçlar ve

uygulamalar gözden geçirildiğinde, kırsal alanda yaratılmak istenen değişmenin köylü ve devlet işbirliğine dayalı toplum kalkınması yöntemine ve halk eğitimine ağırlık veren dizgeli bir yaklaşım olduğu kuşkusuzdur. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP)'nda benimsenen köy kalkınması için öngörülen "toplum kalkınması" yaklaşımının, o dönemden otuz yıl önce başlatılan Köy Enstitüleri hareketinin ilkeleri ile koşutluğu ilk bakışta göze batmaktadır. Ne var ki, I. BYKP ile devlet siyasası biçimine sokulan "toplum kalkınması" kavramını tanımlarken ve içeriğini belirlerken, yerli malı olan Köy Enstitüleri deneyiminden yeterince yararlanılmamış, onunla bağlantısı kurulamamıştır. Aksine, Birleşmiş Milletler Örgütünün tılsımlı değnek gibi sunduğu bir kalkınma aracı olarak benimsendiğinden, toplum kalkınması, hem ülke koşullarına yabancı kalan, hem de gerçekçi olmayan soyut bir kavram durumunda ele alınmıştır (Geray,1982b,362, 363).

Toprak Düzeltimi "Toplum Kalkınması"nın Ön Koşuludur: GERAY, Türkiye'de güdülen kırsal gelişme yöneltilerinin zaman zaman ortaya atılıp denendiğini, sonuçları değerlendirilmeden de özellikle iktidar, hükümet, hatta bakanlık değişiklikleri yüzünden bir yana itildiğini, kısacası süreklilik kazanamadığını belirtmektedir (Geray,1999d,243). GERAY'a göre, Türkiye'deki dengesiz ve eşitsiz toprak dağılımı kırsal toplum kalkınması çalışmalarını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Üretimin, veriminin, gelirin arttırılması amacıyla köylülere benimsetilmek, kazandırılmak istenen yeni yöntemleri benimsemede ve uygulamada topraksız, yarıcı, kiracı ya da ortakçı durumundaki köylü, büyük bir yarar görmemektedir. Yeni teknolojiden doğacak ürün ve gelir artışından kendisi değil, toprağın sahibi yararlanacaktır. Yine aynı nedenle, toprak sahibi olmayan köylü, üzerinde çalıştığı toprağı iyileştirmek için gerekli girişimleri göze alamamaktadır. Sonuç olarak, toprak düzeltimi, toplum kalkınmasının ön koşuludur (GERAY,1982d,62).

"Toplum Kalkınması" Çalışmaları İçin İlçe Yönetimleri En Elverişli Yönetimsel Birimdir: GERAY'a göre, kırsal kalkınma ve toplum kalkınması açısından ilçe yönetimleri en elverişli konumda olan yönetimsel birimdir. Ancak Türkiye koşullarında, ilçenin toplum kalkınmasının gerektirdiği biçimde kırsal alana yönelik işlerde başarılı olamayışının temel nedeni, kırsal kalkınma çalışmalarında

özekten yönetim anlayışının ağır basmasıdır. Kırsal kalkınma hizmetlerinin etkin ve verimli bir biçimde yerine getirilebilmesi, ilçe yönetim biriminin demokratik, katılımcı, saydam ve özerk yapıya sahip bir yerel yönetim birimi haline dönüştürülmesiyle olanaklıdır. Bu, hem kırsal gelişmenin, hem de demokratikleşmenin ön koşuludur (Geray,1999c,41,42).

4.6. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kooperatifçilik ve Konut Kooperatifçiliği Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'a göre, kooperatifçiliğin kökeninde "imece" denilen, toplumsal dayanışmaya ve karşılıklı yardımlaşmaya dayalı örgütleşme süreç ve gelenekleri yatmaktadır. Bunun dışında, kooperatifin temel bir niteliği de aşağıdan yukarıya doğru gelişen, büyük ölçüde gönüllülük ilkesine dayanan bir hareket olmasıdır. Kooperatifin üzerinde birleşilen evrensel bir niteliği de demokratik ve özerk bir kuruluş olmasıdır. Bu ilkeler çerçevesinde GERAY'a göre kooperatif, bireylerin ya da yerel toplumların ekonomik, toplumsal ve kültürel gereksinmelerini karşılamak üzere, özüne yardım, karşılıklı yardımlaşma ilkeleri çerçevesinde gönüllü olarak bir araya gelerek, amaca uygun işletmeler kurmaları, girişimlerde bulunmaları sürecidir (Geray,1983d,589-591).

Kooperatifler Doğal Kaynakların Hakça Paylaşımının Sağlanmasında Çok Önemli İşlevleri Olan Örgütlerdir: Dünyanın nüfusu hızla büyümektedir. Yirminci yüzyılın başlarında yeryüzünde 2 milyar insan yaşarken, yüzyılın sonunda bu nüfus 6 milyara yükselmiştir. Bu nüfus gelecek yüzyılın ortalarında 10 milyarı bulacaktır. Bu artışın doğuracağı beslenme, giyinme, barınma, çalışma ve sağlık gibi temel gereksinmelerin karşılanması için insan zekası sınavdan geçecektir. Ekonomik gücün zengin ellerde toplanması karşısında giderek yoksulluğun yaygınlaştığı yeryüzünde bireylerin, hatta kümelerin, toplulukların, ulusların kendilerini etkileyen bu olumsuz durumu değiştirebilme gücü azalmaktadır. Zengin ve yoksul arasındaki gelir uçurumu gittikçe daha da açılmaktadır. Yoksul kitleler dünya kaynaklarının hakça kullanılmasını istemeye başlamışlar, işçi sınıfının örgütleri, sendikalar emekçilerin haklarını koruyamaz duruma getirilmişlerdir. Aşırı tüketim, hızlı kentleşme, uygulayımbilimin kötü kullanımı nedeniyle yoksulların iyi ve temiz su bulamamaları, ozon tabakasının

incelmesinin sürmesi, yiyeceklerin kirlenmesi, ormansızlaşma gelecek yüzyılda insanlığı bekleyen can alıcı sorunlardır. Bütün bu sorunların çözümü elbette ki tek başına kooperatiflerden beklenemez. Bununla birlikte, çeşitli konularda çalışan ve başarılı sonuçlar almış bulunan kooperatiflerin, bu sorunların çözümünde önemli katkıları olacaktır (Geray,1997a,22,23).

Prof. GERAY'ın devlet-kooperatif ilişkileri konusundaki görüşleri şöyledir:

Devlet, Kooperatif Hareketinin Özerkliğini Zedelemeden Desteklemelidir: GERAY'a göre, Anayasalar, yasalar devletin kooperatifçiliği desteklemesi ilkesinin öngörürler. Ancak burada "destek" in niteliği önem kazanmaktadır. Çoğu kez kooperatifçiliğin devletçe desteklenmesinin olumlu bir yaklaşım olduğu görüşünü, kooperatif kuramcıları ve kooperatif hareketinin önderleri de benimsemektedir. Oysa desteklemek amacıyla da olsa, devletin kooperatif konusuna karışması, başlangıçta olumlu sonuçlar yaratsa bile, sonunda bağımsız, güdümsüz, gönüllü, demokratik kooperatifçiliğin gelişmesini engellediği, dokuncalı etkiler yarattığı anlaşılmaktadır. GERAY, devletin kooperatifçilik konusunda yapacağı yasal düzenlemelerin, sağlayacağı yardımların, desteklerin, uygulayacağı denetimlerin "kooperatifi kooperatif yapan ana ilke ve temel öğeler"e aykırı olmaması gerektiğini belirtmektedir. Aynı bağlamda, devlet, kooperatiflere ekonomik, akçalı, yasal ve benzeri yardım ve desteği sağlamalı, fakat onların bağımsızlıklarını, özyapısını olumsuz yönde etkileyecek tutumlardan kaçınmalıdır (Geray,1991b,33-36).

Prof. GERAY'ın Türkiye'deki kooperatifçilik ve konut kooperatifçiliği ile ilgili saptamaları da şöyledir:

Türkiye'de Kooperatifçilik, Kooperatif Harekete Dönüşmemiştir: Türkiye'de kooperatifçilik alanında 1163 sayılı Kooperatifler Yasasının yürürlüğe girdiği 1969 yılından sonraki yıllarda hem nicel, hem de nitel açıdan önemli gelişmeler görülmüştür. Ancak, bölgelerarası toplumsal, ekonomik dengesizlikler, kooperatiflerin coğrafya bölgelerine dağılımında da yansımasını bulmuştur. Kentleşmiş ve gelişmiş bölgelerde kooperatifleşme düzeyi yüksektir. Türkiye'de 1984 yılından sonra kooperatif sayısında çok önemli artışlar yaşanmıştır. Bu gelişmede, birincisi 1981 yılında, ikincisi de 1984 yılında çıkarılan Toplu Konut Yasalarının etkileri çok

önemlidir. Toplu Konut Fonu'nun 1987 yılında darboğaza girmesi üzerine, bu yıldan başlayarak kooperatif sayılarında gerilemeler yaşanmıştır. Türkiye'de kooperatifçilik gerçek anlamda bir kooperatif harekete dönüşmüş değildir. 1163 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden bu yana çeşitli konularda çalışan farklı türden kooperatifler birliklerini ve merkez birliklerini tamamlamış değillerdir (Geray,1992b,430-433).

1982 Anayasasının, "kooperatifler devletin her türlü kontrol ve denetimine bağlıdır" biçimindeki düzenlemesi sonucunda, siyasal iktidarlar, kooperatifçiliğin temel ilkelerine özünden aykırı çeşitli düzenlemeler içerisine girmişlerdir. Tarım Satış Kooperatiflerine ilişkin, 08.05.1985 tarihli, 3186 sayılı Yasayla kooperatif yöneticilerinin bakanlıkça atanması, Yönetim Kurullarında devletçe atanan görevlilerin üye olarak yer alması, Yönetim Kurullarının Bakanlıkça görevden alınarak yerine Yönetim Kurulu atanması gibi kurallar getirilmiştir (Geray,1991b,38). Bu yasal düzenlemeler sonrasında Tarım Satış ve Kredi Kooperatifleri ve üst birlikleri, tamamıyla siyasal iktidarların denetimine girmiş, kırsal alanda kooperatifçiliğin gelişmesine elverişsiz bir ortam yaratılmıştır (Geray,1992b,437).

Prof. GERAY'ın Türkiye'deki kooperatifçilik ve konut kooperatifçiliği aksaklıklar ile ilgili önerileri şöyledir (Geray,1999g,115,116):

1) Birçok ülkede konutların finansmanında yararlanılan, fakat Türkiye'de üzerinde yeterince durulmakla birlikte, uygulamaya geçirilememiş olan bireylere yönelik "biriktirim (tasarruf) sandıkları" oluşturulmalıdır.

2) Bireylerin biriktirim güçlerinin sınırlı olduğu dönemlerde, konut kooperatifleri "biriktirim sandığı" işlevini de yüklenmeli.

3) Kooperatiflerin akçalı güçlerinin birleştirilmesi ve devletin konuyla ilgili düzenlemeleri yapması, desteği sağlamasıyla kooperatiflerin her türlü banka işlemlerini yürütmek, kredi kaynağı yaratmak gibi işlevleri yerine getirebilecek bir "Kooperatifler Bankası" kurulmalıdır.

4) Türkiye'de alt gelir gruplarının konut sahibi olabilmesi için özel destekleme yöneltileri geliştirilmelidir. Kooperatifler işbirliği içerisine girmelidir. Bu açıdan

kooperatif önderlerine büyük rol düşmektedir. Yatay ve düşey örgütlenmeler yoluyla iç dayanışma sağlanmalıdır (Geray,1983d,596).

4.7. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Bölge Yönetimi, Özeksel Yönetim ve Taşra Uzantılarının Yeniden Yapılandırılması Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'ın bu konuda ortaya koymuş olduğu görüşler özetle şöyledir:

Türkiye'de kentleşmemiş ve sanayileşmemiş toplum yapısı II. Dünya Savaşı sonrasında hızla değişmeye başlamıştır. 1950 yılında çok partili siyasal yaşama geçilmesi üzerine yönetim yapısında, vali ve kaymakamların statülerinde değişmeler görülmeye başlanmıştır. Kamu işgörüleri, devletin işlevleri yeni boyutlar kazanmıştır. Devlet işgörülerinin kazandığı nitel, nicel boyutlar, kağıt üzerindeki yetki ve görevleri, halkın gözündeki tarihsel konumları ne olursa olsun valilerin, kaymakamların ekonomik yaşama, üretime doğrudan etkili işlerdeki, özellikle yatırımcı daireler üzerindeki etkilerinin, denetimlerinin giderek azalmasına yol açmıştır. Karayolları, tarımsal altyapı konularında çalışan yapımcı-yatırımcı kamu kuruluşları, ilin sınırlarını aşan, birden çok ili kapsayan bölgeler ölçeğinde örgütlenmek yoluna gitmişlerdir. Böylece bu kamu kuruluşları, il yönetimi yasasının kapsamı dışına çıkmışlar, daha doğrusu kaçmışlardır. Bu eğilim, teknik zorunluluklarla bölge kuruluşlarına yönelen Devlet Su İşleri (DSİ), Toprak-Su, Yol, Su, Elektrik Kurumu gibi yapımcı-yatırımcı kuruluşların dışında, bölge ölçeğinde örgütlenmesi gerekmeyen Tapu Kadastro, Vakıflar gibi pek çok kuruluşun, il yönetim ve denetiminin dışına çıkmaları doğrultusunda gelişmiştir (Geray, 1988b, 4).

GERAY'a göre, kalkınma, kentleşme sorunları, bölgelerarası dengesizlikler Türkiye'yi bölge ölçeğinde planlama ve kalkınma konusunda bazı girişimlerde bulunmaya zorlamıştır. Bu çerçevede, 1958 yılında kurulan İmar ve İskan Bakanlığına "bölge imar planları" yapmak, ülkenin "imar bölgelerini" saptamak görevi verilmiştir. Bakanlık da bu doğrultuda Doğu Marmara, Çukurova, Zonguldak ve Antalya bölgelerinde planlama çalışmaları başlatmıştır. Bu bölgelerle ilgili araştırma yazanakları, ön planlar yapılmış, fakat uygulama aşamasına geçilememiştir. Devlet

Planlama Teşkilatı (DPT)'nın 1960 yılında kurulması ile de uzun ve kısa erimli bölge plan ve izlencelerini hazırlama görevi bu örgüte verilmiştir. Kimi bölgelerde planlama çalışmaları DPT ile İmar ve İskan Bakanlığının işbirliği ile sürdürülmüş, bu da uygulamada önce bir duraksama, sonra bir tür yönetimsel anlaşmazlık ya da sürtüşmeye yol açmıştır. Bu nedenle de plan uygulamalarına geçilemediği bir gerçektir (Geray, 1988b,5).

GERAY'a göre, bölgeciliğe yol açabileceği gerekçesiyle, 1961 Anayasasının 115. Maddesinin birden çok ili içeren çevrede belli işgörüler için kuruluşlar oluşturulmasına ilişkin fıkrasına "bölge" sözcüğünün eklenmesi için yapılan öneri, Kurucu Meclis tarafından nasıl benimsenmediyse, "bölge planlaması"nın da bölgeciliğe yol açabileceğinden çekiniliyordu. Oysa bölge planlaması, ülkenin bölünmesi değil, farklı toplumsal, ekonomik, etnik özellikler taşıyan bölgelerin dengeli kalkınması, bütünleşmesi sonucunu doğurur (Geray, 1988b,7).

Prof. GERAY, DPT'nin bölgelerarası dengesizlikleri gidermek amacıyla çeşitli araştırmalara giriştiğini, kalkınma planlarında bu konuda pek çok önlemin öngörüldüğünü, fakat tutarlı bir uygulamanın gerçekleştirilemediğini vurgulamaktadır. GERAY'a göre, 1971 yılında kurulan Kalkınmada Öncelikli Yöreler Dairesi (KÖYD) Biriminin, geri kalmış bölgeler ile ilgili olarak, öncelik taşıyan illeri saptayan, sonradan da birinci ve ikinci öncelikli yöreler ayrımını yapan çalışması ile birlikte 1982 yılında yayımlanan "Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi" araştırması, ilginç sonuçlar ortaya koymuştur. Bu ikinci çalışmayla ülke ve bölge çapındaki etkilerine göre bölgelerin sınırları ile özekleri de belirlenmiştir. GERAY, dayandığı verilerin eskimesine karşın sözü edilen araştırmanın, kalkınmanın bölgesel ölçekte ele alınmasında, yönetimsel bölümlemelerde, yol gösterici en iyi kaynak olduğunu vurgulamakta ve bu çalışmanın yenilenmesi gerektiğini belirtmektedir (Geray,1997b, 306).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP)'nda gelişme potansiyeli bulunan bölgelerde gelişmenin hızlandırılması amacıyla bölge planları yapılması, yatırımların bölgesel gelişme şeması ile tutarlı biçimde dağıtılması öngörülmüştür. "Özel amaçlı bölge için planlama" yaklaşımına Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)'ni örnek

göstermek mümkündür. Beşinci BYKP, özel amaçlı bölgeler dışındaki alanlarda "Türkiye Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi" araştırmasına dayalı olarak saptanan 16 işlevsel bölge ayrımının kullanılmasını ilke olarak benimsemiştir. GERAY'a göre, kalkınmada öncelikli yörelerle ilgili çalışmalar dışında, bölge planlaması çalışmalarına geçilmemiştir. Bununla birlikte, yönetimsel bölümlemede DPT'nin benimsediği plan bölgelerinin dikkate alınması, ileride bölge planlamasını uygulayacak yönetimsel düzeneklerin kurulması açısından yerinde olacaktır (Geray, 1997b,306,307).

Prof. GERAY'ın bu konudaki önerileri şöyledir (Geray, 1989a,18,19).

1) Bucakların bugünkü durumu yüzünden güdükleşen, il ve ilçeden oluşan iki basamaklı bir yapıya dönüşen yönetimsel bölümlemenin, bölgesel kalkınma ve planlamanın isterlerine uygun biçimde il sınırlarını aşan, birden çok ili içeren bir üst yönetimsel basamağının oluşturulması "bölge valiliği" dizgesiyle daha gerçekçi bir nitelik kazanacaktır. Herhangi bir ilin valisinin öbür illerin valilerini eşgüdüme sokmasında güçlüklerle karşılaşılabilir. Oysa, birden çok ili içeren bir bölgede, doğrudan Başbakana bağlı bir bölge valisi, özellikle planlama konusunda, plan uygulamalarında, öbür kamu işgörülerinde bağlı illerin valileri arasında daha kolay eşgüdüm sağlayabilir. Ancak burada üzerinde durulması gereken önemli bir Anayasal konu vardır. 1982 Anayasasında, ilin üstünde bir yönetimsel bölümden söz edilmemiş, bölge valiliği öngörülmemiştir. Bu durumda Anayasanın ilgili maddesinin değiştirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, Anayasa değişikliği gerektirmeyen bir ara çözüm yolu vardır. İllerin bağlı olacağı bölge özeğini "büyük il" adı altında örgütlemek olanaklıdır. Anakentlerde "ilçe belediyeleri" ile "büyük kent belediyeleri" arasındaki benzer bir durum yaratılabilir. Böylece bucakların kaldırılmasıyla da, Büyük (bölgesel) iller ile bağlı iller ve ilçelerden oluşan üç basamaklı bir yönetimsel yapı ve bölümleme oluşturulmuş olur.

2) Yönetimsel yapı ve bölümlemenin üzerinde değişiklikler yapılması uzun soluklu, ciddi araştırmaların sonuçlarına, yerel gözlemlere, yöresel incelemelere, halk ve yöneticiler arasındaki anket çalışmalarına dayandırılmalıdır. Bu konuda, çok çeşitli

yeniden düzenleme çalışmaları, bilimsel araştırmalar yapılmış, bunların sonuçları yayımlanmıştır. Bu birikim değerlendirilmelidir.

3) Yeni bir ilçe ya da il, hatta bucak kuruluşunun yarar/maloluş çözümlemeleri yapılmaksızın yönetimde verimin en yüksek düzeye çıkmasını amaçlayan bir bölümleme ve yapılanmaya gidilmesi, çağdaş kamu yönetimi ve işletmecilik ilkeleri açısından olanaksızdır.

4) Ülke bir bütündür. Küçük birim ve bölümlerle tek tek uğraşırken, çevresiyle olan bağlılığını, ilişkilerini bir yana itmek çekincesi vardır.

5) İl ya da ilçe örgütünün kurulması, personelin, paranın sağlanması için bir hazırlık dönemine gereksinim duyulmaktadır.

6) Tek tek kararlar vermek, bir yandan bütünü gözden kaçırmak, öte yandan komşu kasaba ve kentler arasında çoğu kez yıllardır süregelen kimi düşmanlık düzeyine çıkan geçimsizlikleri körüklemek çekincesini de taşımaktadır.

7) Yönetimsel bölümlemenin bilimsel yöntemlerle çalışan, yöneticiler, plancılar, uzmanlar ve bilim adamlarından oluşacak yansız, özerk bir kurulca yürütülmesi tek çıkar yoldur. Bu kurulun, sürekli bir organ niteliğine büründürülmesi amaca uygundur. Değişiklikler tek tek değil, en az beş yıllık aralıklarla topluca önerilmelidir.

4.8. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'a göre, Türkiye'de yerel yönetimlere özeksel yönetimin bir uzantısı olarak bakılmaktadır. Oysa 1982 Anayasası, genelde tüm kamu yönetimi için "yönetimin bütünlüğü" (Mad. 123) ilkesini koymakta birlikte, özeksel yönetimin coğrafya, ekonomi ve kamu işgörüleri gereklerine göre illere ve daha alt basamaklara ayrılacağını, illerin "yetki genişliği" ilkesine göre (Mad. 126); buna karşılık, yerel yönetimlerin seçimle işbaşına gelen organlarca "yerinden yönetim" ilkesine göre yönetilmesini öngörmektedir (Mad. 127). Ayrıca, yerel yönetimlere görevleriyle orantılı gelir sağlanacağına ilişkin 1961 Anayasasıyla getirilen buyurucu kural 1982 Anayasasında da yer almıştır (Geray,1993a,13).

GERAY'a göre, hızlı bir nüfus artışının yaşandığı, endüstrileşmenin önünden giden dengesiz bir kentleşmenin gözlendiği Türkiye'de, iletişim ve ulaşım alanındaki gelişmeler, uygulayımbilimsel ilerlemeler, teker teker yerleşmeler ölçeğinde değil, yerleşmeler arası düşey-yatay ilişkileri içeren bölgesel ölçeklerde, alansal olarak önemli değişmeleri de birlikte getirmiştir. Türkiye'deki yerleşme düzeninin, bir yandan yaya, at üstünde ya da hayvanla çekilen taşıtlara göre belirlendiği, bir yandan da bu oluşumlarda "eşkıya"dan, "jandarma"dan ve "tahsildar"dan doğan yıkımlardan kaçma endişesinin ağır bastığı tarihsel bir gerçektir. Bu nedenle, Türkiye'de Anayasalar ve Yasalar gereğince yönetim bölümlemesinde göz önünde bulundurulan "coğrafi durum", "ekonomik koşullar" ve "kamu işgörilerinin gerekleri" gibi ölçütler, çok soyut kavramları yansıtmaktadırlar. Ayrıntılı biçimde açık seçik ölçütlere bağlanmadıkça sözü edilen kavramların yönetim bölümlenmesini değerlendirmek ya da yeniden düzenlemek amacıyla doğrudan uygulanması yanıltıcı olur. (Geray,1989a,3).

Prof. GERAY'a göre, yerel yönetimlerin karşı karşıya bulundukları sorunlar şu şekilde sıralanabilir (Geray,1993a,14,15):

1) Bugünkü durumuyla yerel yönetim birimleri çağdaş toplumun isteklerini karşılayabilecek demokratik, katılımcı, saydam, etkin, verimli bir yönetim yapısına sahip değillerdir.

2) Bir yerel yönetim birimi olarak köy muhtarlıkları işgörü üretiminde yeterli bir birim olmaktan çıkmış, muhtarlıkların yapması gereken görevlerden pek çoğu özeksel yönetim tarafından üstlenilmiştir (Geray,2000c,3).

3) Özeksel yönetimle yerel yönetimler arasında, yerel yönetimlerin kendi aralarında etkinliği ve demokratikliği arttıracak biçimde, nesnel, bilimsel, verilere dayalı olarak bir görev ve sorumluluk bölüşümü yapmış değildir.

4) Yerel yönetimlere, yukarıda belirtilen görev ve sorumlulukları yerine getirmelerine yetecek, serbestçe toplayıp kullanabilecekleri akçalı olanaklar, gelir kaynakları sağlanmamıştır. Ayrıca, özekten, bakanlıklarca kullanılan fonlardan ve ödeneklerden kaynak aktarılırken yandaş olan kent yönetimlerini kayırıcı, ödüllendirici, yandaş olmayan belediyeleri cezalandırıcı davranıldığı açıkça görülmektedir.

5) Yerel yönetimlerin yapısı, yüklendikleri görevleri ekonomik açıdan etkin, verimli, demokratik açıdan yerel halkın yönetim ve denetime katılmasına elverişli biçimde yerine getirmeye olanak vermemektedir.

6) Yerel yönetimlerde, işgörüleri yürütmekte olan görevlilerin, çalışanların tüzel konumları, toplumsal güvenceleri, işe alım ve işlendirme koşulları, aranan nitelikleri hizmet öncesi ve sonrası eğitimleri vb. açık seçik kurallara bağlanamamış, daha doğrusu yerel yönetimlerin genörgüt (bürokrasi)leri kurulamamıştır.

7) 1982 Anayasasının öngördüğü kimi düzenlemelerin de etkisiyle yerel yönetimlerin organları, kararları, işlemleri, çalışanları üzerindeki aşırı yönetimsel denetim dizgesi, yerel yönetimlerin gelişmesini engellemekte, demokratikleşme, yerelleşme eğilimlerinin güçlenmesini engellemektedir.

8) 3030 sayılı Yasa dışında belediyelerin nüfus, coğrafya, ekonomi, toplumsal yapı, kültürel özellikleri göz önünde bulundurulmadan, bölgesel gelişmişlik düzeyine bakılmadan aynı görev, yetki ve sorumluluklarla donatılması, tümüne aynı gelir kaynaklarının ayrılması, uygulamada kimi belediyelerin gelişmesini, yeterli nitelikli işgörü sunmasını engellemektedir. Başka bir anlatımla, ülke ölçeğinde belediye işgörülerinin belli bir düzeyin altına düşmemesi sağlanamamaktadır.

Prof. GERAY, sıraladığı bu sorunlar nedeniyle, yerel yönetim düzeltimine gidilmesi gerektiğini belirtmektedir. GERAY'a göre, yerel yönetimler yeniden düzenlenirken şu ilkeler dikkate alınmalıdır (Geray, 2000a,185,186).

1) En uygun çözüm yolu, köy yönetimlerini ve küçük belediyeleri tüm yerel yönetim dizgemizin bütünü içinde ele almaktır. Küçük belediyelerin sorunlarının, yalnızca nüfusça büyüklük tabanının yükseltilmesiyle çözülemeyeceği bir gerçektir. Görevlerini yapabilecek gelir, insan gücü ve yasal olanaklarla donatılmadıkça belediye kurulmasına gidilmemelidir.

2) Özeksel yönetimle yerel yönetimler arasında, yerel yönetimlerin kendi aralarında görev, yetki ve sorumluluk bölüşümü yanında, Anayasanın bu yönetimlere "görevleriyle orantılı olarak gelir sağlayacağı" buyruğuna uygun biçimde gelir paylaşımını içeren bir akçalı denkleştirmeye (malî tevzin'e) gidilmesi zorunludur.

3) Her bir düzeydeki yerel yönetim birimleri için en uygun büyüklüğün ve işgörme yeteneğinin bilimsel, nesnel yöntemlerle belirlenmesini sağlayacak maloluş çözümlemelerinin yapılması gerekmektedir.

4) Belediye kurulmasının ölçütlerini saptayabilmek için özeksel yönetimin taşra birimlerinin ve yerel yönetimlerin basamaklandırılması, bunlar arasında, hem kırsal alandaki yönetim boşluğunun giderilmesi, hem de özeksel ve yerel yönetim birimlerinin birbirini tamamlayacak, işbirliği ve işbölümü içinde, dayanışma ve yardımlaşma çerçevesinde, işgörüler sunabilmelerini sağlayacak düzenlemelere gidilmelidir.

5) Ayrıca, çeşitli basamaktaki belediyeler arasında, başta İngiltere olmak üzere kimi ülkelerde yapıldığı gibi görev, yetki ve sorumluluklar açısından farklılaştırmaya gidilmelidir.

6) Özeksel yönetimin yerel yönetimler üzerindeki sıkı yönetimsel denetimi en aza indirilmeli, "yerindelik" denetimi yerine "tüzeye uygunluk" denetimi getirilmelidir (Geray,1993a,18).

7) Kurulmuş olan küçük belediyelerin çeşitli sorunlarla karşılaştıkları biliniyor. Bu nedenle, belediye kurulması için öngörülen 2000 nüfus ölçütünün 3000 ya da 5000'e yükseltilmesi önerilmektedir. Oysa, bu önerinin, öngördüğü ölçütlerin ne ölçüde gerçekçi olduğu doğru olarak bilinmemektedir. Bu nedenle, belediyelerin yapmakla görevli oldukları her bir işgörü için alanda yapılan gözlemlere ve istatistik çözümlemelere dayalı araştırma verilerine dayanmayan öneriler gerçekçi olamaz.

8) Kurulmuş küçük belediyelerin durumunun ne olacağı konusunda ne gibi tutum takınılacağı açıkça belirlenmelidir. Belediye kurulması için öngörülen ölçütün altında kalan belediyelerin tüzel kişiliklerini yitirmeden birlikleşmeye ya da doğrudan birleşmeye yöneltilmesinde yarar görülebilir. Kimi devlet olanaklarından yararlanılması için bu belediyelere öncelik tanınabilir.

9) Köylerin belediye olma istemlerinin gerisinde, muhtarlıkların işlevselliklerini yitirmiş olması yanında, belki de daha çok devlet gelirlerinden pay alma dürtüsünün yattığı bilinmektedir. Bu durumda kırsal alandaki belediyelerle köy muhtarlıklarına güçlerinin yetmediği konularda kimi teknik işgörüler sunma ve özeksel yönetimin

desteğini de sağlama konusunda yardımcı olabilecek olan bir alan yerel yönetiminin ilçe çapında kurulmasına ilişkin olarak "ilçe yerel yönetimi" konusundaki önerilerin yaşama geçirilmesi kırsal gelişme yöneltileri açısından da yararlı olacaktır.

10) Belediye kurulmasına ilişkin kurallar gözden geçirilmeli, yalnızca nüfus ölçütü tek başına dikkate alınmamalı, yerleşmenin toplumsal, ekonomik yapısı ve özelliklerinin belediye sahibi olmaya hak kazandırabilecek nitelikte olması nesnel ve bilimsel yöntemlerle, yansız ve özerk bir kurumca kanıtlanması sağlanmalıdır. "Köy yönetimi yerine 'kırsal belediye' kurulması yolundaki öneriler dikkatle değerlendirilmelidir" (Geray,1993a,18).

11) Kuşkusuz, yalnızca belediye kurulmasının ölçüt ve yöntemlerini belirlemekle yetinmek yerine, yerel yönetim dizgesinin bütününü kapsayan ve yapısal değişiklikler öngören bir yeniden yapılanmaya gitme gereği vardır (Adıgüzel,2002a).

4.9. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Halk Eğitimi Konusundaki Düşünceleri

Prof. GERAY'a göre, "kitle eğitimi", "yetişkinler eğitimi", "yığın eğitimi", "toplum eğitimi", "temel eğitim", "sosyal eğitim", "yaygın eğitim" ve benzeri adlar altında girişilen halk eğitimi, yetişkinlere ve okul dışındakilere yönelmiş, düzenli, dizgeli ve örgütlü bir eğitim çabasıdır. Halk eğitiminin yöneldiği kitle, yaş, akıl, eğitim düzeyi, öğrenme isteği, cinsiyet ve öteki özellikleri, nitelikleri birbirinden farklı kişilerden oluşmaktadır. Halk eğitimcisinin karşısında köylü, kentli, işçi, işveren, çiftçi, öğrenci, zanaatkâr, esnaf, ev kadını ve serbest meslek sahibi gibi çok geniş bir kitle vardır (Geray,2002a,3).

GERAY'a göre halk eğitimi, eğitim gibi insanlıkla yaşıttır. İnsanoğlu, çevreyi tanımak, denemek, biriken deneyim ve bilgilerini yakınlarına aktarmak alışkanlığını, yeteneğini kazanmış, sürekli bir öğrenme ve öğretme süreci içerisinde yaşaya gelmiştir. Başlangıçta belli kümelere ve belli sınıflara yönelmiş olan eğitim, zamanla toplumun tümüne yönelmeye başlamıştır. Halk eğitimi de başlangıçta, dinsel, insancıl duygulara dayanıyor, halk eğitiminin suçları azaltması, mal güvenliğini arttırması bekleniyordu. 19. yüzyılda işleyim kentlerinde işçiler arasında hoşnutsuzluğun artması, yoksulluğun

yaygınlaşması, çalışma koşullarının katlanılmaz duruma gelmesi, siyasal ve toplumsal kurtuluş aracı olarak "eğitim" gereksinmesini ön plana çıkarıyordu. Halk eğitimi, önceleri gönüllü din ve yardım kuruluşlarınca yürütülürken, sonradan bir kamu hizmeti olarak devlet kuruluşlarınca ele alınmıştır. Bununla birlikte, gönüllü kuruluşların halk eğitimi alanındaki çalışmaları sona ermiş değildir. Devletin bu alandaki çalışmalarını tümleştirmeye yönelmiştir (Geray,1978c,2-4).

Halk eğitimi, başlangıçta örgün eğitimden yoksun kalmış kişi ya da kümelerin bu eksikliğini giderici bir yönde yürütülmüştür. Günümüzde ise, halk eğitimi, öğrenim görsün görmesin, okul çağını aşsın aşmasın her yaştaki insana sonradan belli bilgileri ve becerileri kazandırma, yenileme görevini de yüklenmiş bulunmaktadır (Geray,1978c,4).

Prof. GERAY, halk eğitimi çalışmalarının Türkiye'deki gelişim sürecini şu şekilde ortaya koymaktadır:

Türkiye'deki ilk resmi halk eğitimi çabası Üniversiteden gelmiştir. Fizik, kimya, genel tarih ve öteki konularda 1862 yılında halk için dersler verilmeye başlanmıştır. Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa, bir 7971/3655 sayılı genelgesi ile valilerden Milli Eğitim görevlileriyle birlikte halk eğitimi çalışmalarına geçmelerini istemiştir. İlk halk eğitimi birimi, 1926 yılında Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında "Halk Terbiyesi Şubesi" adıyla İlköğretim Genel Müdürlüğünde Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak kurulmuştur. Sözü edilen birim sonradan kapatılmış, 1952 yılında Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak yeniden açılıncaya kadar halk eğitimi sahipsiz kalmıştır. Bu birim sonradan yine İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlanacak, 1960 devrimi sonrasında da Genel Müdürlük durumuna getirilecektir. Cumhuriyetin kurulması sonrasında, Cumhuriyete sahip çıkacak yurttaşların eğitilmesi ve yetiştirilmesi çerçevesinde yürütülen "Halk Dershaneleri", "Millet Mektepleri", "Halkevleri", "Köy Enstitüsü" çalışmalarını, halk eğitimi çabaları içerisinde değerlendirmek mümkündür (Geray,1978c,255-260).

Prof. GERAY'a göre, Cumhuriyet ve Atatürk ilkelerine bağlı , demokrasinin gerektirdiği yurttaşı yetiştiremiyoruz. Aynı şekilde yerelde de, yerel demokrasinin gerektirdiği, kenttaş haklarına sahip, katılımcı, yerel yönetimleri her açıdan denetleyebilecek, bilinçli yurttaşlar yaratamadık. Diğer yandan, eğitimde bölgelerarası

kültür ve öteki olanaklar bakımından dengesizlikle vardır. GERAY'a göre, bu, ancak halk ve toplum eğitimi çalışmalarıyla başarılabilir (Adıgüzel,2002a).

GERAY, halk eğitimi çalışmalarının ve örgütlerinin bugünkü durumu hakkında da şu saptamaları yapmaktadır (Geray,1978c,423,424):

1) Çalışmalar için yurt çapında bir siyasa saptanmış değildir. Çalışmaların yürütülmesinde güdülen amaçlar, dayanılan ilkeler, yararlanılan yöntemler geliştirilememiştir. Bu noktadaki çalışmalar, Bakanlıkça düzenlenen eğitim şûralarının rapor ve tutanaklarında saklı kalmış ve uygulanamamıştır.

2) Çalışmalar, büyük merkezlerden, il ve ilçe merkezlerinden öteye yaygınlaştırılamamıştır. Halk eğitimi örgütü, kent ve kasabalarda protokol ve tören işlemlerinden başını kaldırıp, köye inememiştir.

3) Çalışmaları yürüten örgütler arasında eşgüdüm sağlanamamıştır.

4) Bakanlıklarca kamu görevlileri için düzenlenen hizmetiçi eğitim çalışmaları dışında, hizmetin halka götürülmesinde, izlencelerin uygulanmasında, halkın hizmetlerden yararlanması ve katılmasında eğitimin önemi, gerekliliği anlaşılamamıştır.

5) Çalışmalar dizgeli bir değerlendirmeye bağlı tutulmadığından aksaklıklar, karşılaşılan güçlükler, ortaya çıkan dar boğazlar ve nedenlerinin üzerinde ciddiyetle durulmamakta, gereken önlemler alınmamaktadır.

6) Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü dışında, halk eğitimi için özel olarak yetiştirilmiş çalışman yoktur. Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü görevlileri de ilkokul öğretmenlerinin sonradan kurslardan geçirilerek yetiştirilenleridir.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bu saptamalar sonrasında halk eğitiminin kurumsallaştırılmasına ilişkin önerileri şunlardır (Geray,1978c,424,425):

1) Halk eğitiminin kurumsallaştırılması her şeyden önce, ülke gerçekleriyle, toplumun yapısal özellikleriyle tutarlı bir siyasanın geliştirilmiş olmasına bağlıdır.

2) Çalışmaların yürütülmesi için yeni örgütler kurmak zaten birbirinden kopuk kuruluşlar arasındaki eşgüdümsüzlüğü daha da arttıracaktır. Bu yüzden, Başbakanlıkta bu konuya ilişkin politikaları saptayacak, eşgüdüm, planlama, uygulama değerlendirme,

araştırma, eğitim çalışmalarını sürdürecek bir Halk Eğitimi Müsteşarlığı ya da birimi kurulmasında yarar vardır.

3) İzlencelerin düzenlenmesinde ve uygulanmasında, halkın katılmasını sağlayan, böylece daha gerçekçi, daha tutarlı izlencelerin ele alınıp gerçekleştirilmesine elverişli yöntemler geliştirilmelidir.

4) Halk eğitimcisi yetiştirmek için öğretim kurumları özendirilmelidir.

5) Halk eğitimi alanında kitle iletişim araçlarına önemli görevler düşmektedir. Bu anlamda Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu daha aktif roller üstlenmeli, bu alandaki görevini daha etkin ve daha gerçekçi biçimde yürütmek için önemler almalıdır.

5. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARININ SINIFLANDIRILARAK TANITILMASI

Bu Bölüm'de Prof. Dr. Cevat GERAY'ın uygulamaları sınıflandırılarak irdelenmiştir. GERAY'ın uygulamaları şu beş başlık altında sınıflandırılmıştır: (1) Bilim Adamlığı, (2) Yöneticiliği, (3) Sivil Toplum Örgütçülüğü, (4) Gazete Yazarlığı (5) Serbest Meslek Uygulayıcılığı, (6) Halk Eğitimciliği, (7) Danışmanlıkları.

5.1. Bilim Adamlığı

Uygulamalarını mercek altına aldığımızda görülecektir ki Cevat GERAY, öncelikle bir bilim emekçisidir. GERAY'ın bir bilim insanı, bir bilim emekçisi olma tercihi, yurttaş ve aydın GERAY'ın bilerek ve isteyerek yapmış olduğu bir tercihtir. Cevat GERAY, bu bilinçli tercihi doğrultusunda 1955 yılının Aralık ayında Ankara Üniversitesi (AÜ), Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF)'nin açmış olduğu asistanlık sınavını kazanmış, daha sonra da 1956 yılı Mart ayında kaymakamlıktan ayrılarak Şehircilik Kürsüsü'ndeki asistanlık kadrosuna atanmıştır. Bu tarihten sonra akademik yaşama atılan Cevat GERAY, asistanlığa başladıktan sonra SBF'nin ilk doktora öğrencilerinden birisi olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

Akademik yaşamının henüz başlarında, 1957 yılında SBF'nin ilk doktora öğrencilerinden biri olarak Amerika Birleşik Devletleri'ne gönderilen Cevat GERAY, akademik çalışmalarını orada sürdürmüş, "Şehir Plancılığı", "Yerel Yönetimler", "Konut" konularıyla ilgili dersler almış ve bu konularda incelemelerde bulunmuştur. **"Şehir Planlamanın Başlıca Tatbik Vasıtaları"** başlıklı doktora tezi üzerinde Türkiye'de başlatmış olduğu çalışmalarını ABD'de de sürdürmüş olan GERAY, 1959 yılında Türkiye'ye dönmüş, 1960 yılında da tez savunmasında başarılı olarak "Siyasi İlimler Doktoru" olmuştur (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,1).

Cevat GERAY bu dönemde bağımsız olarak derslere giremediğinden derslere öğretmeni Prof. Dr. Fehmi YAVUZ'la birlikte girmiştir. Doçent oluncaya kadar geçirmesi gereken yasal süre içerisinde askerlik görevini de tamamlayan Cevat GERAY, askerlik döneminde uzman olarak, Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal

Planlama Dairesi'nde, toplum kalkınması ve şehircilikle ilgili konularda araştırma danışmanlığı yaparak bilimsel çalışmalarını sürdürmüştür. 1961 Anayasası'yla gündeme gelen "Planlama" ve "Planlı Kalkınma" anlayışının gelişmesiyle birlikte toplumda Toplumsal Bilimlerin araçsal işlevinin fark edilmeye başlanması ve bu alana verilen önemin artmasıyla GERAY, bir toplum bilimci olarak bu süreçten olumlu yönde etkilenmiş ve daha sonra bu sürece katkılar sağlamıştır. GERAY, bu dönemde gündeme gelen farklı Toplumsal Bilim konularından Toplum Kalkınması, Kırsal Kalkınma gibi konularda bilimsel çalışmalar yapmış ve ürünler vermiştir. GERAY, bu yönde yapmış olduğu bilimsel çalışmaların bir ürünü olan **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği"** adlı çalışması sonucunda "Doçent" ünvanını almış, 1966 yılında da SBF'de doçentlik kadrosuna atanmıştır (Adıgüzel,2002a).

Cevat GERAY, bağımsız olarak derslere girmeye başlaması sonrasında SBF'de lisans düzeyinde "Şehircilik", "Mahalli İdareler", "Türkiye'nin Sosyal Yapısı" gibi ders ve seminerleri vermiştir. GERAY ayrıca, o dönemden YÖK'ün emekli öğretim üyelerinin dışarıdan derslere girmelerini çok zora sokan 2002-2003 öğretim yılı başında uygulamaya koymuş olduğu yönetmeliğe kadar geçen sürede aralıksız olarak Toplum Kalkınması ve Mahalli İdareler konularında doktora dersleri ve seminerleri vermiştir. GERAY, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde de Mart 1968'den son çıkan YÖK yönetmeliğine kadar geçen süre içerisinde "Toplum Kalkınması", "Halk Eğitimi" ve "Köy Sosyolojisi" gibi dersleri de yürütmüştür. GERAY, AÜ dışında da, 1963-1966, 1968-1972 yılları arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü'nde, 1972'de Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde dersler vermiştir. Cevat GERAY, ders ve seminer çalışmalarının yanı sıra farklı akademik çalışmalar da yürütmüştür. 1971-1972 yıllarında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde 1966,1967 yıllarında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde çeşitli konferanslar vermiş, çalışma alanına giren konularda, İmar ve İskan Bakanlığı, Mühendis ve Mimarlar Odası, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi Şehircilik Enstitüsü, İller Bankası, Köy İşleri Bakanlığı gibi kamusal ve mesleki kuruluşlarca düzenlenen seminer, konferans, panel ve açık oturumlarla, özel uzmanlık komisyonları çalışmalarına konuşmacı, eleştirmen olarak katılmıştır. Doç. Dr. Cevat GERAY, kaymakamlık döneminde başlatmış olduğu "kırsal

Türkiye yönelik" gözlem ve araştırmalarını 1960'lı yıllarda daha da geliştirerek ve destekleyerek bilimsel ürünler ortaya koymuştur. GERAY, 1963 yılında başlanılmış olan planlı kalkınma çalışmalarının kırsal alana yönelik olan bölümü üzerine yoğunlaştırdığı çalışmalarını 1974 yılı içerisinde tamamlamış ve **"Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar"** adlı bilimsel bir yapıt ortaya koymuştur. GERAY, bu bilimsel yapıtıyla profesör olmuştur (Adıgüzel, 2002a)

Prof. Dr. Cevat GERAY, 1974 yılından, 1983 yılında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilinceye kadar geçen dönemde bilimsel anlamda en olgun ürünlerini vermiş ve üniversiteden ayrı bırakıldığı yıllarda da bilimsel yaşamdan kopmamıştır. Prof. Dr. Cevat GERAY 1990 yılında Danıştay kararı ile SBF'ye geri dönmüş ve SBF Ernst REUTER İskan ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nü yürütmüştür. Bu dönemde bir yandan SBF'de, bir yandan da Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora izlencelerinde kendi alanıyla ilgili dersler vermiştir (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,14).

Prof. Dr. Cevat GERAY, 1996 yılı Ekim ayında kendi isteğiyle Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde açık bulunan Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'ndaki profesörlük kadrosuna geçmiş, bir dönem akademik yaşamını burada sürdürmüştür. 01.01.1999 tarihine kadar Kamu Yönetimi Bölümü başkanlığı yapan ve aynı tarihte yaş haddinden dolayı emekliye ayrılan Prof. Dr. Cevat GERAY, bireysel olarak ürettiği sayısız bilimsel yapıtın yanı sıra özellikle Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, Prof. Dr. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Can HAMAMCI ve Prof. Dr. İlhan TEKELİ gibi akademisyen arkadaşlarıyla birlikte, birçok ortak bilimsel çalışma ortaya koymuştur (Adıgüzel,2002a). Bir kentbilimci olarak gördüğümüz Prof. Dr. Cevat GERAY, başta Kentbilim olmak üzere, Çevrebilim, Yönetim Bilimi, Toplumbilim, Siyaset Bilimi, Halk Eğitimi, Kooperatifçilik gibi bilim ve uzmanlık alanlarında da bilimsel ürünler ortaya koymuştur (EK.4)

5.2. Yöneticiliği

Cevat GERAY, çok farklı alanlarda, beş dönemde inceleyebileceğimiz yöneticilik deneyimi yaşamıştır. Taşrada kamu yöneticiliği dönemi, başkentte, yönetiminin özeğinde kamu yöneticiliği dönemi, üniversitede iki farklı zamanda yürüttüğü yöneticilik dönemi ve sivil toplum örgütlerinde yöneticilik dönemi.

İlk yöneticilik deneyimini, SBF İdari Şube mezunu olması nedeniyle, eğitimini de aldığı konuda, kaymakam vekili ve kaymakam olarak yaşamıştır. 1953 yaz döneminde AÜ, SBF'yi bitiren Cevat GERAY, zorunlu hizmetinden dolayı kaymakamlık stajına başlamış ve önce Bursa'da, sonra da İstanbul'un çeşitli birimlerinde kaymakamlık stajı yapmıştır (Adıgüzel,2002a). Daha sonra da İstanbul Şişli ve Beyoğlu'nda kaymakam vekili olarak çalışan Cevat GERAY, üniversitede öğrenci derneklerinde, özellikle de Yeşilay Derneği'ndeki etkin çalışmaları sırasında, aynı zamanda Türkiye Yeşilay Derneği Genel Başkanı olan İstanbul Vali ve Belediye başkanı Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim GÖKAY'ın dikkatini çekmiştir. Bu nedenle de Gökay, Cevat GERAY'ın mezuniyet sonrasında kaymakamlık stajını kendi yanında yapması için İçişleri Bakanlığı'ndan istekte bulunmuş, O'nu bir süre kendi yanında tutmuştur (Keleş,2001,25,26).

Rize'nin İkizdere İlçesi'nde de kaymakam vekilliği yapan Cevat GERAY, kaymakamlık stajını tamamladığı günlerde AÜ, SBF Şehircilik Kürsüsü'nün açmış olduğu asistanlık sınavına başvurmuştur. Sınava girdiği gün, kaymakamlık stajı da bitmiş, kendi adına kura çekilmiş ve kaymakam olarak Antalya'nın Gündoğmuş İlçesi'ne ataması yapılmıştır. Yaklaşık olarak iki buçuk yıl İçişleri Bakanlığı'nda çalışan Cevat GERAY, 20.03.1956 tarihinde kaymakamlıktan ayrılarak asistanlık görevine başladı. Cevat GERAY, bu yöneticilik döneminde, gelecekte farklı birimlerde yapacağı yöneticilik uygulamalarında oldukça yararlanacağı bir yöneticilik deneyimi yaşamıştır. GERAY, bu ilk dönem yöneticilik sürecinde, yöneticilik kimliğinin yanı sıra, genç bir bilim insanı adayı olarak bir gözlemci ve araştırmacı kimliği ile de yöneticilik uygulamaları içerisinde bulunmuştur (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY'ın yöneticiliğindeki ikinci dönem, yönetimin özeğinde, Mart 1974 - Mayıs 1975 tarihleri arasında İmar ve İskan Bakanlığı Danışmanı ve Müsteşarı

olarak görev yaptığı dönemdir. Bu dönemde, Prof. GERAY, toplumda önemi gittikçe daha iyi anlaşılan Toplumsal Bilimler alanında ön plana çıkan disiplinlerarası bir bilim insanıdır. GERAY'ın bu bilimsel özellikleri, dönemin çağdaş ve bilime önem veren üst yöneticilerinin de dikkatlerinden kaçmamaktadır. Bu kapsamda Prof. GERAY, dönemin İmar ve İskan Bakanı Ali TOPUZ'un isteği doğrultusunda, önce, "yeni politikalar oluşturmak ve bu politikaları hayata geçirmek" amacıyla bilim insanlarından oluşturduğu Özel Danışma Kurulu'nda, "danışman" olarak hizmet verdi. Daha sonra, Özel Danışma Kurulu'nca "Konut" ve "Şehircilik" konularında geliştirilmiş olan politikaların yaşama geçirilmesi noktasında, girişilen Bakanlık Müsteşarı arayışları çerçevesinde, Prof. GERAY, İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarlığı görevine getirildi ve bu bakanlıkta üst düzey yönetici olarak Türkiye'ye hizmet verdi (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY'ın yöneticiliğindeki üçüncü dönem, Türkiye'nin yakın siyasal tarihine "anarşi ve terör dönemi" olarak geçecek olan dönemde yapmış olduğu Ankara Üniversitesi'nin değişik birimlerdeki yöneticilik dönemidir. Prof. GERAY, 1976 yılının Mart ayında Ankara Üniversitesi SBF, Basın Yayın Yüksek Okulu Müdürü, 1977 yılının Haziran ayında SBF Dekanı seçildi. Ekim 1980'de yeniden dekan seçilen Prof. GERAY, YÖK yasasının süreyi kısaltması nedeniyle Eylül 1982'de dekanlıktan ayrıldı. 1983 yılının Şubat ayında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilen GERAY, bir süre, üniversite yaşamından ayrı kaldı (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,13,14).

Prof. GERAY'ın yöneticiliğindeki dördüncü dönem, 1983 yılının Şubat ayında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilmesi sonrasında, sivil toplum örgütlerinde yönetici olarak çalıştığı dönemdir. 1983-1989 yılları arasında Konut Kooperatifleri Birliği (Kent-Koop)'nde danışman olarak çalışan Prof. GERAY, 1989'da Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü'ne getirildi. Prof. GERAY, bu dönem içerisinde, 1984-1986 yılları arasında Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı'nın başkanlığını da yürütmüştür. Prof. GERAY, sivil toplum örgütlerinde de, üniversite ve kamu yönetiminde olduğu gibi başarılı yöneticilik örnekleri ortaya koymuştur (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY'ın yöneticiliğindeki beşinci dönem, 1990 yılında Danıştay kararı ile SBF'ye geri dönmesi ile başlar. Prof. GERAY, bu dönüşü sonrasında ilk olarak, SBF Ernst Reuter İskan ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nü yürüttü. Prof. Dr. Cevat GERAY, 1996 yılı Ekim ayında kendi isteğiyle Mersin Üniversitesi (MÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde açık bulunan Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'ndaki profesörlük kadrosuna geçti. MÜ. Kamu Yönetimi Bölümü Başkanlığı'na atanan Prof. GERAY, bölümde yeni bir yapılanma süreci başlattı. Prof. GERAY, 01.01 1999 tarihinde yasal zorunluluk gereğince emekliye ayrıldı (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,14).

5.3. Sivil Toplum Örgütçülüğü

Cevat GERAY, üniversitedeki öğrenciliği döneminde öğrenci derneklerinde ve sivil toplum örgütlerinde etkin bir üye olarak çalışmalarda bulunmuş, bilinçli bir yurttaş, bir aydın olmada sivil toplum örgütlerinin önemini daha ilk gençlik dönemlerinde kavramıştır.

SBF'de 1950-1951 ders yılında üniversite öğrenimine başlayan Cevat GERAY, öğrenciliği döneminde SBF Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu'nda genel başkan ve Milli Türk Talebe Federasyonu adını taşıyan ilerici öğrenci kuruluşunda etkin bir üye olarak çalışmalarda bulundu. Aynı dönemde Öğrenci Derneği'nin Kültür Kolu Başkanlığı, sonra da Genel Kurul Başkanlığı görevlerini üstlendi. Ayrıca öğrenci ve dışarıdan meslek sahibi arkadaşlarıyla birlikte Türk Devrim Ocakları'nı kurdu (Adıgüzel,2002a). Öğrenci arkadaşlarını tüm sosyal etkinliklere katılmaları konusunda teşvik eden ve bu sosyal etkinliklerde öncü bir rol oynayan Cevat GERAY, öğrenci derneklerindeki etkin çalışmalarının yanı sıra Yeşilay Derneği'nin, önce SBF'de, sonra da Ankara Üniversitesi öğrencileri arasında örgütlenmesi çalışmalarına da katıldı. 1953 yaz döneminde Fakülteyi bitiren Cevat GERAY, İstanbul'daki kaymakamlık stajı çalışmaları sırasında, Yeşilay Genel Merkez Kurulu üyesi olarak, okullarda, cezaevlerinde ve başka yerlerde içki içmenin birey ve toplum için zararlarını anlatan konferanslar vermiştir (Keleş,2001,25,26).

Tüm yöneticilik ve akademisyenlik yaşamı boyunca sivil toplum örgütlerinde çalışmanın erdemine inanan Prof. Dr. Cevat GERAY, bu yöndeki çalışmaları teşvik etmiş, kendisi de bir sivil toplum örgütçüsü olarak, bu alanda öncülük etmiştir. 1983 yılının Şubat ayında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilen Prof. GERAY, derneklerin gizil suç oluşumları olarak algılandığı dönem içerisinde, 1984-1986 yılları arasında bir yandan Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı Genel Başkanı olarak demokrasi mücadelesine devam etti, bir yanda da TÜRKKENT'in kurulması sürecinde etkin bir rol üstlenerek kooperatifçilik hareketi içinde bulundu. Üniversiteden ayrı yıllarında Kent-Koop, Konutbirlik, TÜRKKENT, Birleşmiş Milletler Türk Derneği, Türk Belediyecilik Derneği gibi derneklerde ve sivil toplum örgütlerinde uzmanlık alanıyla ilgili çalışmalar yürüten Prof. GERAY, 1989'da Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü'ne getirildi. Prof. GERAY, bu görevi sırasında, kendisi bir sivil toplum hareketi içerisinde yönetici olarak çalışmalar yaparken, bir yandan da Kooperatifler Yasası'nın öngörmesine rağmen uzun dönemdir kurulamayan Türkiye Kooperatifler Milli Birliği'nin kurulması çalışmalarına da öncülük etmiştir (Adıgüzel, 2002a).

5.4. Gazete Yazarlığı

Prof. Dr. Cevat GERAY, hem akademisyenlik hem de üniversitedeki çalışma ortamından uzak tutulduğu dönemlerde ve şu anki emeklilik döneminde, bilimsel üretkenlik gizilgücünü hiçbir zaman kaybetmemiş, yalnızca Kentbilim değil, Toplumbilim, Çevrebilim, Yönetim Bilimi, Halk Eğitimi, Kooperatifçilik gibi farklı uzmanlık alanlarında, bilimsel dergilerde yayımlanan, sayısız bilimsel ürün vermiştir.

Hakemli ve hakemsiz süreli yayınlarda sayısız bilimsel çalışması yayımlanan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın, gazete yazarlığı yönü de vardır. Cumhuriyet Gazetesi'nin ikinci sayfasındaki "Olaylar ve Görüşler" ve öteki sütunlarda, belirli aralıklarla, kendi uzmanlık alanlarıyla ve Türkiye'nin toplumsal sorunlarıyla ilgili olarak kısa makaleler yazan Prof. GERAY, gazete yazarlığını devam ettirmektedir (Adıgüzel, 2002a).

5.5. Serbest Meslek Uygulayıcılığı

12 Eylül 1980'de ordunun yönetime el koyması sonrasında farklı kesim ve alanlardan birçok aydın, baskı altına alınmaya, susturulmaya çalışıldı ve birçoğu da görevinden uzaklaştırıldı. Bu aydınlardan birisi de Prof. Dr. Cevat GERAY'dır.

1983 yılında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerinden uzak bırakılan Prof. Dr. Cevat GERAY, birçok iş teklifi almasına karşın, akademik çalışmalar yapıp, bilimsel ürünler verdiği Kooperatifçilik alanın da çalışmayı tercih etti. Çağdaş bir toplum olma yolunda sivil toplum örgütlerinin önemine inanan ve sürekli olarak bu örgütlerin güçlenmesi yönünde çalışmalar içerisinde bulunan Prof. GERAY, 1983-1989 yılları arasında Konut Kooperatifleri Birliği'ne ve Adana-Koop'a danışman olarak hizmet verdi. GERAY, bir dönem de Kent Koop'un Es-Kent isimli yapım şirketinde görevli murahhas üye olarak çalıştı. 1989'da TÜRKKENT Genel Müdürlüğü'ne getirilen Prof. Dr. Cevat GERAY, bu görevlerinde de verimli ve etkin çalışmalarda bulunmuş, içersinde bulunduğu örgütlerin çağdaş ölçütlere göre örgütlenip, hizmet vermelerini sağlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

5.6. Halk Eğitimciliği

Prof. Dr. Cevat GERAY, topum kalkınması ve kırsal kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için örgün eğitimin yanı sıra yetişkin eğitimine de büyük ağırlık verilmesi gerektiği yaklaşımı içerisinde, halk eğitimi alanında da akademik çalışmalar yapmış, bilimsel ürünler vermiştir.

Ankara Üniversitesi Halk Eğitimi Bölümü'nün kurucusu ve ilk Bölüm Başkanı olan Prof. Dr. Cevat GERAY, 1967-1968 öğrenim yılından itibaren de bu Bölümde ve Basın Yayın Yüksek Okulu'nda Halk Eğitimi ile ilgili dersler vermeye başlamıştır. Prof. Dr. Cevat GERAY, üniversiteden ayrı bırakıldığı dönemlerde, hem kentbilimci hem de halk eğitimci olarak, kent kooperatifçiliğinin kuram ve uygulamasını birleştirerek, doğrudan halk eğitimi uygulamasının örneğini vermiştir. Danıştay kararı ile 1990 yılında tekrar üniversiteye dönen Prof. GERAY, yine Halk Eğitimi Bölümü'nde lisans ve lisans üstü eğitim izlencelerine, "Çevre Sorunları ve Halk Eğitim", "Sivil Toplum

Örgütleri ve Halk Eğitimi", "Kültürel Gelişme Politikaları ve Halk Eğitimi" ve "Halk Eğitiminin Güncel Sorunları" gibi dersleri açmak yoluyla katkılarda bulunmuştur. Prof. Cevat GERAY, Mersin Üniversitesi'ne gidinceye kadar bu derslere girmeye devam etmiş, kendisinin Mersin Üniversitesi'nde akademik çalışmalarını sürdürdüğü dönemde, Yüksek Öğretim Kurulu Yürütme Komitesi'nin 04.11.1997 tarihli kararıyla da Halk Eğitimi Bölümleri kapatılmıştır (Günlü,2001,58-63).

Prof. Dr. Cevat GERAY, yasal gereklerden dolayı emekli olduktan sonra, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, bu kez dışarıdan ücretli öğretim üyesi statüsüyle "Halk Eğitimi" derslerine girmeye başlamıştır. Prof. GERAY, 2002-2003 öğretim yılı başında YÖK'ün emekli öğretim üyelerinin dışarıdan derslere girmelerini hayli zora sokan kararına kadar bu derslere girmeye devam etmiştir. Ayrıca Prof. GERAY, eski basılı olan "Halk Eğitimi" kitabına eklemeler yaparak, yeni basımının yapılmasını da sağlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

5.7. Danışmanlıkları

Prof. Dr. Cevat GERAY bir akademisyen olarak, görev yapmış olduğu yüksek öğretim kurumlarında lisansüstü düzeyinde birçok çalışmaya danışmanlıklar yapmış, günümüz akademik yaşamı içerisinde bulunan birçok bilim insanının yetişmelerine önemli katkılar sağlamıştır (Adıgüzel, 2002a). Prof. GERAY, 1991- 2000 yılları arasında 13 yüksek lisans 3 doktora düzeyinde çalışmaya danışmanlık yapmış, daha önceki yıllara ait verilere ulaşılamamıştır (yok.gov.tr, 2003).

Prof. GERAY, ayrıca 1963 yılından başlayarak günümüze kadar geçen süre içerisinde, kamu ve özel sektör içerisinde, farklı konularda ve alanlarda çeşitli danışmanlık çalışmaları da yürütmüştür. Cevat GERAY, ilk olarak 1963 yılında askerliği döneminde, Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Dairesi'nde, "Sosyal Planlama", "Toplum Kalkınması" ve "Şehircilik" ile ilgili konularda başladığı danışmanlık çalışmalarına, 1963-1967 yılları arasında, üniversitedeki akademik çalışmalarının yanında ek görev olarak, yine bu birimde devam ettirmiştir (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,1,2).

Cevat GERAY, 1970-1971 yıllarında da Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdür Danışmanı olarak, TRT'nin yeniden yapılanma çalışmalarına katkıda bulunmuştur. Cevat GERAY, disiplinlerarası bir bilim çalışanı olarak bu yapılanamaya hem danışman, hem de araştırma yöneticisi olarak katkı sağlamıştır. GERAY, danışman olarak, TRT radyolarında köye ve köylüye yönelik olarak yayımlanan sabah kuşağı izlencelerine, Toplum Kalkınması ve Kırsal Kalkınma konularında metinler yazmış, ayrıca Ankara Televizyonu yayınlarına başladığında, köye yönelik izlenceleri planlama, yayına hazırlama ve yayın sonrası değerlendirmeyi de içeren bir çalışma yürütmüştür. Cevat GERAY, yine bu dönemde, "Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel Özellikleri" konulu araştırma ve "TRT Genel Yayın Planı"nın hazırlanmasına ilişkin çalışmaları yönetti ve sonuçlandırdı. Cevat GERAY, bu çalışmaları yürütebilmek için, Fakültesinin izniyle TRT ile bir buçuk yıllık bir sözleşme yapmış, bu sözleşmeye göre, GERAY, Fakültedeki kadrosu saklı kalmak koşuluyla, haftanın belli günlerinde TRT'ye giderek genel yayın planlaması için gerekli çalışmaları yürütmüştür (Adıgüzel, 2002a).

Prof. Dr. Cevat GERAY, Mart 1974 – Mayıs 1975 tarihleri arasında da İmar ve İskan Bakanlığı danışmanı olarak görev yapmıştır. Bu dönemde, Prof. Dr. Cevat GERAY, dönemin İmar ve İskan Bakanı Ali TOPUZ'un "yeni politikalar oluşturmak ve bu politikaları hayata geçirmek" amacıyla İlhan TEKELİ, Ruşen KELEŞ, Şevki VANLI, Tuğrul AKÇURA, Turgut CANSEVER, Tarhan ERDEM gibi bilim adamlarından oluşturduğu "Özel Danışma Kurulu"nda, danışman olarak hizmet verdi (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY, Şubat 1983'te 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerinden uzak kaldığı dönemlerde, bazı holding ve ortaklıklardan danışmanlık teklifleri almasına rağmen, Konut Kooperatifleri Birliği'nin ve Adana-Koop'un danışmanı olarak tam zamanlı çalışmalar yürüttü. 1983-1989 yılları arasında yürütmüş olduğu danışmanlık çalışmalarını, üniversiteye dönüşü sonrasında da yarı zamanlı olarak sürdüren Prof. Dr. Cevat GERAY, günümüzde de kooperatifçilik hareketiyle olan bağlantısını "danışmanlık" çalışmalarıyla devam ettirmektedir (Adıgüzel, 2002a).

ÜÇÜNCÜ KESİM

PROF. DR. CEVAT GERAY'IN DEĞERİNİN ORTAYA KONULMASI

Çalışmanın bu Kesimi'nde Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bilimsel yapıtları, düşünceleri ve uygulamaları göz önünde bulundurularak, uygulamaları, kentbilim ve öteki uzmanlık alanları bakımından değeri ortaya konulmaya çalışılmış, ayrıca Prof. Dr. Cevat GERAY'ın günümüz ve gelecek için önemi irdelenmiştir.

6. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN UYGULAMALARI BAKIMINDAN VE BİR YURTTAŞ, BİR AYDIN OLARAK İNCELENMESİ

Bu Bölüm'de Prof. Dr. Cevat GERAY'ın uygulamaları bakımından ve bir yurttaş, bir aydın olarak incelenmesi yapılarak değeri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu Bölümün oluşturulmasında, büyük ölçüde Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yakın çevresinde bulunan kişilerle yapılmış olan görüşmelerden yararlanılmış, ayrıca araştırmacının kendi yorumları da katılmıştır.

6.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Uygulamaları Bakımından İncelenmesi

Bu alt bölümde GERAY'ın uygulamaları, şu beş başlık altında sınıflandırılarak incelenmiştir: (1) Bilim Adamlığı, (2) Yöneticiliği, (3) Sivil Toplum Örgütçülüğü, (4) Gazete Yazarlığı, (5) Serbest Meslek Uygulayıcılığı, (6) Halk Eğitimciliği, (7) Danışmanlıkları.

6.1.1. Bilim Adamlığının İncelenmesi

Prof. Dr. Cevat GERAY, öncelikle kendisini bütün benliğiyle bilime adamış bir bilim insanı bir bilim emekçisidir. Prof. GERAY, üniversitede derslere girerek öğretmenlik yapmayı, çok farklı bilim alanlarında da olsa bilimsel ürünler vermeyi, bir bilim adamı için kesinlikle yeterli görmemiştir. Prof. GERAY için bu bilimsel etkinliklerin yanı sıra, bilimsel bilginin daha çok insana ulaştırılabilmesi de çok

önemlidir. Bu nedenle, Prof. GERAY'ı her hangi bir bilimsel etkinlik için, her mevsimde Anadolu'nun en ücra kentlerinde görmek olasıdır.

Prof. GERAY'ın bilim adamı olma isteği, O daha Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF)'nde öğrenciyken ortaya çıkmış, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un etkileyici kişiliği ve yönlendirmesiyle de ete kemiğe bürünmüştür. Kaymakam olarak atandığında, İçişleri Bakanlığı Müsteşarının kaymakamlıkta kalması yönündeki büyük ısrarlarına karşın, Cevat GERAY, kendisini belki de bürokraside çok büyük bir gelecek beklerken kaymakamlıktan ayrılmış ve akademisyenlik mesleğine adım atmıştır (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, **"Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları"** başlıklı doktora çalışması ile Türkiye'de kent planlamasıyla ilgili yönetimsel ve tüzel konulara eğilen ilk bilim insanı olmuştur. Türkiye'de kent planlamasının yönetimsel ve tüzel çerçevesi ilk kez bu çalışmayla oluşturulmuştur. Cevat GERAY, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğu yaklaşımı doğrultusunda "Kırsal Kalkınma", "Toplum Kalkınması" gibi konularda yoğunlaştırdığı çalışmaları sonucunda, 1966 yılında **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği"** adlı özgün bir bilimsel yapıt ortaya koymuştur. Doçentlik çalışması olan bu çalışmayla Cevat GERAY, "toplum kalkınması" kavramının Türkiye'de yeni yeni tartışıldığı bir dönemde, Türkiye'de toplum kalkınmasının kavramlaştırılmasına çok önemli katkılar sağlamıştır (Adıgüzel, 2002b). GERAY, bu bilimsel ürününü biçimlendirirken kaymakamlık ve kaymakam vekilliği döneminde çalışmış olduğu Anadolu kasabalarında, kırsal kesime yönelik olarak yapmış olduğu gözlem ve araştırmalarından da esinlenmiştir (Adıgüzel, 2002a).

Doçent olması sonrasında SBF'de lisans düzeyinde dersler ve seminerler vermeye başlayan Cevat GERAY, kendisine örnek almış olduğu öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ gibi, öğrencilerini ve mesleğe yeni başlamış genç akademisyenleri insan özellikleri, aydın tavır ve duyarlılığı, bilimsel üretkenliği ve paylaşımcılık yönleri ile etkilemiş ve yönlendirmiştir. Cevat GERAY, bu dönemde, daha önceki Anadolu gözlemlerinden de yararlanarak, "Kırsal Kalkınma", "Kırsal Türkiye'nin Sorunları", "Dağ ve Orman Köylerinin Sorunları" gibi konularda özgün bilimsel ürünler ortaya

koymuştur. GERAY, bu bilimsel çalışmaları ile yeni bir alan olan Şehircilik alanının çalışma sahasını genişletmiş, "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan yeni anlayışı daha da geliştirmiştir (Adıgüzel, 2002c).

Cevat GERAY, bir bilim emekçisi olarak bilimsel bilgiyi çoğaltarak "toplumsal bilgi birikimi"ne katkı sağlamayı yeterli görmez, bu bilimsel bilgi birikiminin bilim çevreleri dışında daha geniş kesimlere ulaştırılması yönündeki çabaları da çok önemser. GERAY, bu kapsamda Türkiye'nin neresinde olursa olsun, yeni kurulan bir Anadolu üniversitesinden gelen ders veya seminer vermesi için, bilimsel toplantı, jüri üyeliği veya benzer bir iş için çağrı aldığında kardı, kıştı, büyüktü, küçüktü demez, sağlığı elverdiğince bu talepleri yerine getirmeye çalışır. GERAY, bu anlayış içerisinde AÜ dışında Anadolu'daki çeşitli üniversitelerde dersler vermiş, ayrıca bu derslerin yanı sıra farklı akademik çalışmalar da yürütmüştür (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,2).

Doç. Dr. Cevat GERAY, **"Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar"** adlı çalışması ile 1974 yılında profesör olmuştur. Prof. GERAY, 1961 Anayasası ile Türkiye'nin gündemine giren planlı kalkınma sürecini bu çalışmasında irdelemiş ve kırsal bölgelere yönelik olarak yapılmış olan çalışmaları yöntem ve örgütlenme yönünden incelemiştir. Prof. GERAY'ın bilimsel üretkenliği ve disiplinlerarası bir bilim insanı olması o dönem ülkeyi yöneten çağdaş insanların da ilgisini çekmiştir. GERAY, bu kapsamda 1970'li yılların başından itibaren Türk genörgütü içerisinde farklı birimlerde bilimsel danışmanlıklarda ve yöneticilik uygulamaları içerisinde bulunmuştur. Prof. GERAY, bu çerçevede, bilimsel üretkenliği ve çalışmaları sonucunda ortaya koymuş olduğu bilimsel düşüncelerinden kimilerini, CHP-MSP koalisyon hükümetinin İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olarak uygulama ve yaşama geçirme olanağı bulmuştur. Prof. GERAY'ın Müsteşarlığı döneminde yapmış olduğu çalışmaları şu şekilde özetlemek mümkündür (Adıgüzel,2002a): **1)** Prof. GERAY, kendi çalışma arkadaşlarıyla yapmış olduğu yoğun çalışmalar sonucunda, İstanbul Boğazı'nda imara aykırı yapılanmaları önlemek amacıyla önceden hazırlatılmış olan İstanbul Boğaziçi Planları'nın onaylanıp, uygulamaya geçmesini sağlamıştır; **2)** Prof. GERAY,

kıyı yağmacılığını önlemek amacıyla, "kıyılara 100 metreye kadar yakın olan alanlarda kaçak yapılaşmayı durdurmayı" hedefleyen bir Yönetmelik hazırlanılmasını sağlamıştır; **3)** Prof. GERAY, 1975 yılında bilim adamlarının, Afet İşeri Genel Müdürlüğü'nün ve Deprem Enstitüsü mensuplarının katımıyla bir Deprem Yönetmeliği'nin hazırlanmasına öncülük etmiştir; **4)** İstanbul'un içme suyu kaynağı Terkos Gölü çevresinde, Çatalca Belediyesi'nden alınmış yasaya aykırı bir yapı ve imar izniyle başlatılan Deli Yunus Sitesi'ndeki yapılaşma da Prof. GERAY'ın başlatmış olduğu çalışma ile durdurulmuştur. Böylece İstanbul'un içme suyu ile ilgili doğabilecek bir kirlilik tehlikesi ortadan kaldırılmış oldu.

Prof. GERAY, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversiteden ayrı bırakıldığı yıllarda da bilimsel yaşamdan kopmamış, bu dönemde de sayısız bilimsel ürün vermiştir (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü,2001,14). GERAY, bu dönemde, özellikle Kooperatifçilik uzmanlık alanında o döneme kadar ortaya koymuş olduğu kuramsal bilgiler ile kooperatifçilik uygulamalarını yüzleştirme olanağı bulmuştur. GERAY'ın Kooperatifçilik uzmanlık alanında uygulamaya yönelik olarak yapmış olduğu bu çalışmalar, O'nun bu alandaki bilimsel üretkenlik hızına büyük bir ivme kazandırmış, bu alanda çok önemli bilimsel çalışmaların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Prof. GERAY, akademik yaşamı boyunca savuna geldiği "büyük üniversitelerde çalışan hocaların, Anadolu'da yeni kurulmuş olan üniversitelere belli bir süre de olsa giderek gönüllü ve nöbetleşe bir dizge içerisinde hizmet vermeleri gerektiği" görüşü doğrultusunda, yönünü bu kez "kalıcı" olarak Anadolu'ya dönmüştür. Bilindiği gibi Prof. GERAY, "bilimsel bilginin yaygınlaştırılması" amacını gerçekleştirmek çerçevesinde sürekli olarak, Anadolu'nun en ücra köşelerine dahi büyük bir coşkuyla koşmuş, olabildiğince çok sayıda insana ve toplum kesimlerine ulaşmıştır. GERAY, bu kez "Anadolu gezginliğini" daha da kalıcılaştırmak için Mersin Üniversitesi'nden gelen teklifi tereddütsüz kabul etmiş ve hep savuna geldiği görüşlerini 1996 yılı Ekim ayından itibaren yaşama geçirmiştir. GERAY, çalışmakta olduğu Mersin Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde çağdaş bir akademik yapılanma içerisinde bulunmuş ve

Bölümü çağın gerekleri doğrultusunda yetişmiş öğrenci ve bilim insanı yetiştiren bir yapıya kavuşturmaya çalışmıştır (Adıgüzel, 2002a).

Emekli olduktan sonra da bilimsel çalışmalardan ve akademik ortamdan kopmayan Prof. GERAY, sürekli olarak çalışma arkadaşlarıyla mesleki dayanışma içerisinde olmuştur. GERAY, öğrencilerine ve genç akademisyenlere olan yaklaşım biçimiyle ve onları yönlendirme yöntemiyle de meslektaşlarına örnek olmuştur. Prof. KARTAL, Cevat GERAY'ın da içinde bulunduğu Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ grubunu **"Görgü Okulu"** olarak nitelemekte ve bu grubun en önemli özelliğinin **"işi bıraktığı yerden götürme"** olduğunu belirmektedir. Kartal'a göre, Türkiye'de **"Kentleşme ve Çevre"** konularının ilk bilgi odağı, bu gruptur. Prof. Fehmi YAVUZ'un Şehircilik Kürsüsü'nde başlatmış olduğu çalışmaları, O'nun asistanları olarak mesleğe atılan Cevat GERAY ve Ruşen KELEŞ, "işi bıraktığı yerden götürme" yaklaşımı içerisinde, öncülük ederek bugünlere getirmişlerdir (Kartal, 2001,33,34).

Prof. GERAY, bireysel olarak ürettiği sayısız bilimsel yapıtın yanı sıra, yakın çalışma arkadaşlarıyla mesleki dayanışma anlayışı içerisinde özellikle Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, Prof. Dr. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Can HAMAMCI ve Prof. Dr. İlhan TEKELİ gibi akademisyen arkadaşlarıyla birlikte, birçok ortak bilimsel çalışma ortaya koymuştur. Bir kentbilimci olarak gördüğümüz Prof. Dr. Cevat GERAY, başta Kentbilim olmak üzere, Çevrebilim, Kamu Yönetimi, Yönetim Bilimi, Toplumbilim, Siyaset Bilimi, Halk Eğitimi, Kooperatifçilik gibi bilim ve uzmanlık alanlarında da bilimsel ürünler ortaya koymuştur (Adıgüzel,2002a). Prof. GERAY, **"EK.4**'de de görüleceği gibi, Kentbilim alanında 64, Yönetim Bilimi alanında 36, Toplumbilim alanında 49, Çevrebilim alanında 6, Halk Eğitimi uzmanlık alnında 31 ve Kooperatifçilik uzmanlık alanında 26 bilimsel eser ortaya koymuştur. Görüleceği gibi Kentbilimci olarak bilinen Prof. GERAY, bir toplumbilimci, bir yönetim bilimci, bir kooperatifçilik ve bir halk eğitimi uzmanı kadar çalışmakta olduğu bilim ve uzmanlık alanlarına emek vermiştir. Bu bulgular da çalışmamızın 3. denencesinde ortaya konulan, **"Prof. Dr. Cevat GERAY, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla Türk Kentbilimine katkılarının yanı sıra Toplumbilime, Çevrebilime ve Yönetim Bilimine de büyük katkılar sağlamış çok yönlü bir bilim emekçisidir."**

doğrultusundaki görüşleri doğrular niteliktedir. Böylece çalışmamızın 3. denencesi doğrulanmıştır.

6.1.2. Yöneticiliğinin İncelenmesi

Prof. GERAY, çok farklı alanlarda yöneticilik yapmış ve bütün yöneticilik dönemlerine de özgün ve başarılı uygulamalar içerisinde olmuş, daha önceki yöneticilik deneyimlerinden de yararlanarak kendine özgü yöneticilik yöntemleri geliştirmiştir.

Cevat GERAY, ilk yöneticilik deneyimini, kaymakam vekili ve kaymakam olarak yaşamıştır. GERAY, İçişleri Bakanlığı Müsteşarının ısrarlarına, daha üst düzey makam vaatlerine karşın kaymakamlıktan ayrılma ve akademik yaşama atılma yönünde bir tercihte bulunmuştur. GERAY'ın kısa bir süre de olsa yürütmüş olduğu kaymakamlık döneminde kazanmış olduğu deneyimler, Cevat GERAY'ın özellikle çok zor bir dönemde yürüttüğü SBF dekanlığı sürecinde yansız ve demokratik bir yöneticilik örneği sergilemesinde çok etkili olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY'ın yöneticiliğindeki bir başka dönem, CHP-MSP Koalisyon Hükümeti'nin İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olarak görev yaptığı dönemdir. Prof. GERAY, müsteşarlık döneminde de özellikle çalışma biçimini oluştururken kaymakamlık deneyiminden oldukça yararlanmış, katılımcı ve paylaşımcı yöneticilik uygulamaları içerisinde olmuştur. Bu deneyimleri gereği GERAY, ayrıntılarla uğraşmaması gerektiğini düşünmüş, yardımcılarına olabildiğince fazla yetkiler vermiş, eşgüdümü sağlamak için de her sabah yardımcılarıyla toplanarak, birbirlerini bilgilendirmişler ve kendi aralarında iş bölümü yapmışlardır. GERAY'ın müsteşarlık döneminde uygulamaya çalıştığı yöntemin yararları görülmüş, GERAY bu dönemde, bilimsel çalışmalarında kuramsal olarak ortaya koyduğu baz kimi düşüncelerini yaşama geçirme olanağı bulmuştur. GERAY bu kapsamda, öncelikle İstanbul Boğazı'nda imara aykırı yapılanmaların önlenmesi amacıyla önceden hazırlanmış olan planların onaylanmasını sağlamış, kıyı yağmacılığını önlemeye yönelik olarak bir Yönetmelik hazırlatmış, bir Deprem Yönetmeliği'nin hazırlanmasında öncülük etmiş ve İstanbul'un içme suyu kaynağı olan Terkos Gölü çevresinde yasalara aykırı olarak başlatılmış olan

yapılaşmayı durdurmuştur (Adıgüzel,2002a). **(Bkz. 6.1.1. Bilim Adamlığının İncelenmesi)**. Böylece GERAY, yöneticilik uygulamalarıyla, yılların akademik çalışmaları içerisinde damıttığı ve sürekli olarak bilimsel çalışmalarında işlemiş olduğu konulardaki bazı düşüncelerini yaşama geçirebilmiştir. Bu bulgular, çalışmamızın 4. denencesinde ortaya konulan **"Prof. GERAY, emek verip bilimsel ürünler ortaya koyduğu bilim ve uzmanlık alanlarına kuramsal katkılarının yanı sıra, yöneticilik uygulamaları sırasında bu kuramsal katkılarının yaşama geçirilmesi yönünde de katkılar sağlamıştır"** doğrultusundaki görüşleri destekler ve doğrular niteliktedir. Böylece çalışmamızın 4. denencesi doğrulanmıştır.

Prof. GERAY'ın yöneticiliğindeki en zor dönem, Ankara Üniversitesi'nin değişik birimlerde yürütmüş olduğu yöneticilik dönemidir. Prof. GERAY, o dönem Türkiye'sinde yaşanmakta olan kısır ideolojik çekişmeler ve terör olayları nedeniyle karmaşa ve büyük bir kamplaşma süreci içerisine giren bir toplumda üniversitede yönetici olmanın zorluklarını çok derin bir şekilde yaşamıştır. Bu zor koşulara karşın GERAY, SBF'deki dekanlığı süresince "her görüşten öğrencinin dostça ve barışçıl bir ortamda derslere girebilmelerini sağlayıcı" bir fakülte iklimi yaratma çabası içerisinde olmuştur. Prof. GERAY, dekanlığı dönemi boyunca sürekli olarak paylaşımcı ve katılımcı bir yönetici olmuş, Fakülte Kurulu'nun almış olduğu kararlar doğrultusunda hareket ederek diğer öğretim üyeleri ve Fakülte Kurulu ile birlikte, öğrenci gruplarına karşı eşit bir mesafede durmaya çalışmıştır. GERAY, dekan olarak, fakültede bir iç denetim dizgesi geliştirerek fakülte girişlerinde, koridorlarda ve dersliklerde gözlemci öğretim üyesi bulundurma uygulaması başlatmış, akademik ve diğer rutin işlerdeki küçük aksamalar ortaya çıkmasına karşın, fakültedeki öğrenimin aksamaması için, öğretim üyelerinin de büyük özverileriyle bu uygulamaları sürdürülmüştür (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY, kendisiyle yapılan söyleşide (Adıgüzel, 2002a) çok zor bir dönemde yürüttüğü dekanlık günleriyle ilgili olarak "Devletin polisinin ön yargılı davranışlar içerisinde bulunması da işlerimizi oldukça zorlaştırıyordu. O günler gerçekten çok zor günlerdi. Bu nedenle de arkadaşlarım bana 'sen zor günlerin dekanıydın' derler. Ancak yine de herkesin, yansız olarak öğrenim hakkını savunan ve

bunu gerçekleştirmeye, fakültedeki öğrenimi sürdürmeye çalışan bir fakülte yöneticisi olma çabası içerisindeydim. Şimdiye kadar da yansızlığım konusunda herhangi bir eleştiri almadım." değerlendirmesini yapmaktadır.

Prof. GERAY, YÖK yasasının süreyi kısaltması nedeniyle Eylül 1982'de dekanlıktan ayrılmıştır. Ayrıca yıllardır SBF'de ve Eğitim Bilimleri Fakültesinde vermekte olduğu dersler nedensiz olarak kaldırılmıştı. GERAY, öğretim üyeliğinden de istifa etmeyi düşündüyse de, beş buçuk yıldır üç kez dekanlığa seçilmiş biri olarak "kaptan gemiyi en son terk eder" kuralına uymaya çalışarak, istifasını ertelemiştir. Ancak daha fazla bekleyemeyecek olanlar vardı ve 1983 yılının Şubat ayında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince Prof. GERAY'ın üniversitedeki görevine son verildi. Prof. Dr. Cevat GERAY, bir süre üniversitedeki akademik ortamdan ayrı kalmak zorunda bırakıldı (Özen, 2002,65). SBF'deki yöneticilik uygulamaları konusunda kendisiyle aynı görüşü paylaşmayan insanlardan dahi en küçük bir eleştiri almayan Prof. GERAY'ın üniversitedeki akademik ortamdan uzaklaştırılması, Türkiye'deki üniversite tarihine "kara bir leke" olarak geçmiştir.

Prof. Dr. GERAY'ın yöneticiliğindeki başka bir dönem, çok farklı bir alanda, sivil toplum örgütlerinde yönetici olarak çalıştığı dönemdir. Prof. GERAY, sivil toplum örgütlerinde de, kamu yönetiminde ve üniversitede olduğu gibi özgün ve başarılı yöneticilik örnekleri ortaya koymuş, bugün dahi unutulmayan uygulamalar içerisinde olmuştur. GERAY, bu dönemde, öncelikle bir yurttaş, bir aydın duyarlılığı ile kendi yöneticilik uygulamalarının en önemli özellikleri olan "katılımcılık" ve "paylaşımcılık" gibi çağdaş yönetim anlayışının en önemli kabullerinin sivil toplum örgütleri içerisinde de yansımasını bulması yönünde çabalar içerisinde olmuştur. GERAY, bu dönemde çeşitli kooperatif birliği temsilcileriyle birlikte TÜRKKENT'in kurulması çalışmalarına öncülük etmiş, ayrıca Genel Müdürlüğü döneminde de Ulusal Kooperatifçilik Kurultayı'nın toplanmasını sağlamıştır. GERAY, bu kurultayda Kooperatifler Yasası'nda öngörülen ve yirmi yıldır gerçekleştirilemeyen Türkiye Kooperatifler Milli Birliği'nin kurulması konusunda da çalışmaların başlamasını sağlamıştır. Prof. GERAY, Danıştay'ın 1990 yılındaki kararı ile, sivil toplum örgütlerinin ısrarlarına karşın,

bilimsel ürünleriyle sürekli olarak katkı sağladığı ve hiç kopmadığı akademik yaşama geri dönmüştür (Adıgüzel, 2002a).

Danıştay kararı ile1990 yılında SBF'ye geri dönen Prof. GERAY, bilimsel etkinlikler çerçevesinde yapmış olduğu gezilerinde Anadolu'daki üniversitelerin akademik yapılanma konusunda büyük sıkıntılar çekmekte olduklarına tanık olmuştur. GERAY, bu üniversitelerin "çağdaş, üretken ve bilim insanı üreten" kadrolardan yoksun olduklarını gözlemiş, bu soruna çözüm olması amacıyla hep savuna geldiği ve önerdiği "gönüllü ve nöbetleşe rotasyon sistemi ile büyük üniversitelerdeki hocaların Anadolu üniversitelere giderek çalışmaları gerektiği" doğrultusundaki görüşlerini 1996 yılında yaşama geçirmiştir. Bu kapsamda akademik yaşamının bir bölümünü Mersin Üniversitesi'nde sürdüren Prof. GERAY, yaş haddinden dolayı emekli olancaya kadar yürütmüş olduğu Kamu Yönetimi Bölümü Başkanlığı döneminde, yeni bir yapılanma süreci başlatmıştır. Prof. GERAY, SBF'deki mesleki dayanışma ve genç akademisyenlere, öğrencilere olan özgün yaklaşım biçimini, yeni çalışma ortamına da taşımış ve Mersin Ünivesitesi'nde de "çağdaş öğrenci" ve "aydın bilim insanı üreten" bir akademik yapılanma oluşturmaya çalışmıştır. GERAY'ın Kamu Yönetimi Bölümü'nde başlatmış olduğu çağdaş akademik yapılanma ve dayanışmacı, paylaşımcı özgün uygulamalar süreci GERAY'ın yaş haddinden dolayı emekliye ayrılması sonrasında kesintiye uğramıştır.

6.1.3. Sivil Toplum Örgütçülüğünün İncelenmesi

Prof. GERAY, gerek üniversite ortamından uzak bırakıldığı, sivil toplum hareketleri içerisinde bulunduğu dönemlerde, gerekse üniversitedeki akademisyenliği döneminde "yılmaz bir sivil toplum etkinlikleri takipçisi ve katılımcısı" olmuştur. Öyle ki, GERAY, sağlık koşullarının en elverişsiz dönemlerinde bile, çok uzak Anadolu kentlerinden gelen dernek, sendika çağrılarına sağlığını tehlikelere atarak yanıt vermiştir ve halen de vermektedir.

Cevat GERAY, bilinçli bir yurttaş, bir aydın olma sürecinde sivil toplum örgütlerinin önemini daha ilk gençlik dönemlerinde kavramış, SBF'deki öğrenciliği döneminde öğrenci derneklerinde ve sivil toplum örgütlerinde etkin bir üye olarak çalışmalarda bulunmuştur. Cevat GERAY'ın sivil toplum örgütçülüğü yönünün

gelişmesinde ve bu özelliğinin biçimlenmesinde dönemin iktidar partisi Demokrat Parti'nin karşı-devrimci uygulamaları çok etkili olmuştur. Bakanlığında karşı-devrimci bir süreç başlatan Demokrat Partili Milli Eğitim Bakanı Tevfik İLERİ'nin, GERAY'ın da içerisinde bulunduğu üniversite öğrencileri ve üniversite derneklerinin oluşturmuş olduğu kamuoyu baskısına dayanamayarak istifa etmek zorunda kalması, toplumsal sorunlara duyarlı yurttaş olmanın ve bu duyarlı insanların örgütlenerek önemli bir "güç" oluşturmalarının önemini somut bir biçimde ortaya koymuştur. Bu gelişmeler, GERAY'ın sivil toplum örgütçülüğünün biçimlenmesinde çok önemli kilometre taşları olmuşlardır.

Prof. Dr. Cevat GERAY, tüm yöneticilik ve akademisyenlik yaşamı boyunca sivil toplum örgütlerinde çalışmanın erdemine inanmış ve bu yöndeki çalışmaları teşvik etmiş, kendisi de bir sivil toplum örgütçüsü olarak, bu alandaki çalışmalara öncülük etmiştir. GERAY'ı bazen bir kooperatifçi, bazen bir sendikacı, bazen bir derneğin üyesi ya da yöneticisi olarak görmek mümkündür. "Öyle ki, Prof. GERAY, Köy Enstitüsü mezunu olmadığı halde, hem Köy Enstitüsü mezunları, hem de Köy Enstitüleriyle ilgilenen pek çok kimse, O'nun Köy Enstitüsü mezunu olduğu düşüncesine kapılmaktadırlar. GERAY'ın aydın ve sivil toplum örgütçülük özelliklerinin bileşimi olan öğretmen kimliği ve duyarlılığı insanların O'nu öyle görmelerine neden olmaktadır" (Adıgüzel, 2002f).

Prof. GERAY, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki akademik ortamdan uzaklaştırıldığı, derneklerin ve diğer sivil toplum örgütlerinin gizil suç oluşumları olarak algılandığı dönemde bir yandan Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı Genel Başkanı olarak demokrasi mücadelesine devam etmiştir. Prof. GERAY, bu mücadelesi sırasında, sıkı yönetim uygulamalarından içinde bulunduğu örgütün ve arkadaşlarının zarar görmemeleri için de yoğun çaba harcamıştır. Prof. GERAY, diğer yandan da kuramsal bilgileriyle uygulamaları yüzleştirme ve geliştirme çabası içerisinde olan "bir kooperatifçi" olarak TÜRKKENT'in kurulması sürecinde etkin bir rol üstlenmiştir. Prof. GERAY, sivil toplum hareketleri içerisinde bir danışman ve bir yönetici olarak çalışmalar yaparken, Türkiye'de sivil toplum hareketlerinin güçlenmesi, demokratik yaşamda beklenen ve arzulanan yerleri

alabilmeleri yönünde büyük katkılar sağlamıştır. Çalışmanın bir önceki Alt Bölümü'nde (**6.1.2. Yöneticiliğinin İncelenmesi**) ayrıntılı olarak ortaya konulduğu gibi, Prof. GERAY, sivil toplum örgütlerinin güçlenmelerinde ve demokratik ve katılımcı siyasal süreçte etkin bir rol üstlenmelerinde en önemli koşulun, bu örgütlerin güçlerini birleştirmeleri olduğunu görmüş ve bu düşünceden hareketle, sürekli olarak bu tür uygulamaları destekleyen çabalar içerisinde olmuştur.

6.1.4. Gazete Yazarlığının İncelenmesi

Prof. GERAY, tüm yaşantısı boyunca hakemli ve hakemsiz süreli yayınlarda yayımlanan sayısız bilimsel çalışmaya imza atmış, diğer yandan da aydın duyarlılığı içerisinde toplumsal sorunlarla ilgili olarak çok daha geniş halk kesimlerine ulaşabilmek amacıyla gazete yazarlığı yapmıştır.

Prof. GERAY, akademisyenlik dönemlerinde, üniversitedeki çalışma ortamından uzak tutulduğu dönemlerde ve şu an ki emeklilik döneminde, bilimsel üretkenlik gizilgücünü hiçbir zaman kaybetmemiş, gazetecilik yönüyle de bu gizilgücünü kullanarak, geniş halk kesimlerine ulaşmaya çalışmıştır. Prof. GERAY, gazete yazarlığını, yılların birikimi içerisinden süzülüp gelmiş olan fikirlerini daha geniş halk kesimlerine ulaştırabilmenin bir aracı olarak görmektedir (Adıgüzel, 2002a). GERAY, kendi çalışma alanlarıyla ilgili olarak olgunlaştırmış olduğu bu fikirlerini, gazete okurlarının anlayabileceği bir dil ve yöntemle gazete yazılarına serpiştirmekte, mesajlarını onların anlayabileceği bir şekilde vermektedir. GERAY, bu yazılarında, bir yandan arı bir Türkçe kullanmaya özen göstermekte, bir yandan da kendisinin kullanıma sunduğu, teknik terimlere karşılık gelen öz Türkçe terimler kullanmaya çalışmaktadır. Prof. GERAY'ın, bilimsel çalışmalarına ve konuşmalarına yansıttığı "Türkçe diline saygı" anlayışını, gazete yazılarına daha belirgin olarak yansıttığını da bu yazılarında görmek mümkündür.

6.1.5. Serbest Meslek Uygulayıcılığının İncelenmesi

Prof. GERAY, üniversitedeki akademik ortamdan uzaklaştırıldığı dönem içerisinde serbest meslek uygulamaları içerisinde olmuştur. Farklı kesim ve alanlardan

birçok aydının, bilim çalışanının, sanatçının baskı altına alınmaya, susturulmaya çalışıldığı 12 Eylül 1980 sonrası süreçte, birçok bilim çalışanı ve aydın görevlerinden uzaklaştırılmıştır. Görevinden uzaklaştırılan aydın bilim adamlarından birisi de Prof. Dr. Cevat GERAY'dır.

12 Eylül 1980 sonrasındaki Sıkıyönetim Dönemi'nde iki yıla yakın bir süre dekanlık yapmış olan Prof. GERAY'ın, sıkıyönetime rağmen dekanlık görevinde kalması, daha sonra da "Sıkıyönetim Yasası'nın 2301 ve 2766 sayılı yasayla değişik 2. maddesi gereğince", 08.02.1983 tarihinde görevinden alınması (Özen,2002,65) gerçekten de çok dikkat çekicidir.

Prof. GERAY, üstlendiği her işin üstesinden başarıyla geldiği gibi, sivil toplum hareketi içerisinde yürütmüş olduğu "serbest meslek uygulamaları" olarak adlandırdığımız işlerde de çok başarılı uygulamalar içerisinde olmuştur. GERAY, bu süreçte bir yandan bilgi birikimiyle sivil toplum kuruluşlarına, özellikle de kooperatifçilik hareketine uygulamaya yönelik olarak destek vermiş, bir yandan da sivil toplum kuruluşlarının ve kooperatifçilik hareketinin çıkarmakta olduğu bilimsel mesleki dergilere yazılarıyla, deneyimleriyle katkı sağlamıştır (Adıgüzel, 2002e).

Prof. GERAY, serbest meslek uygulamaları olarak nitelendirdiğimiz uygulamaları hiçbir zaman "para kazanayım" mantığı ile yapmamıştır. Eğer öyle olsaydı GERAY, üniversiteden uzak bırakılma sürecinin hemen başında çok büyük holdinglerden gelen iş tekliflerini kabul eder, uzun dönemler yaşamış olduğu ekonomik sıkıntıları da yaşamamış olurdu. Yurttaş GERAY için önemli olan, bütün akademik yaşamı boyunca önemine inandığı, halkın içinden çıkmış ve örgütlü toplumun en önemli göstergesi olan sivil örgütlenmelerin içerisinde olmak, bu örgütlerin daha da güçlenip yaygınlaşmalarını ve gelişmelerini sağlamak ve onlara yol göstermektir. Nitekim Prof. GERAY, akademik yaşamında da çok önemsediği bir alan olan Kooperatifçilik alanında faaliyet gösteren Adana-Koop, Es-Kent gibi kooperatif ve yapım şirketlerinden almış olduğu teklifleri kabul ederek, tüm enerjisini ve birikimini bu sivil örgütlenmelerin daha da güçlenmesi ve yaygınlaşması yönünde kullanmıştır.

6.1.6. Halk Eğitimciliğinin İncelenmesi

Prof. GERAY, halkın siyasal ve çevresel bilinç ve duyarlılığı kazanması, hem siyasal, hem de toplumsal konularda kentli olma bilincine ulaşması, "yurttaş" olması açısından halk eğitimine önem verilmesi anlayışı içerisindedir. GERAY, ayrıca topum kalkınması ve kırsal kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için örgün eğitimin yanı sıra yetişkin eğitimine de büyük ağırlık verilmesi gerektiği yaklaşımını benimsemektedir. Prof. GERAY, bu anlayış ve yaklaşımları doğrultusunda halk eğitimi alanında da akademik çalışmalar yapmış, bilimsel ürünler vermiştir.

Cevat GERAY'ın eğitim ve halk eğitimi konularına ilgi duymaya, bu konularda bilimsel çalışmalar yapmaya başlaması GERAY'ın eğitim ile ilgili bir uygulama içerisinde olduğu dönemde gerçekleşmiştir. Cevat GERAY, 1960, 27 Mayıs İhtilalî sonrasında öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde, O'nun Özel Kalem Müdürü olmuştur. GERAY'ın bu görevi yürütebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'yla bir bağlantısının olması gerekmektedir. Bu kapsamda GERAY, Ankara'daki Yüksek Öğretmen Okulu'nda sosyoloji ve sanat tarihi derslerine girmeye başlar. Cevat GERAY, bu görevi, dört ay gibi kısa bir dönem yürütmüş olmasına karşın, bu dönem içerisinde ülkenin eğitim sorunlarına yakından tanık olur, öğretmen örgütleriyle ilişkilerini geliştirir ve toplum kalkınması konusunda başlatmış olduğu çalışmalarla bağlantılı olarak, toplum eğitimi ve halk eğitimi konularında bilimsel çalışmalar yapar. GERAY'ın buradaki deneyimi ve çalışmaları, ilerideki akademik yaşantısı içerisinde ortaya koyacağı bilimsel ürünlerin alt yapısını oluşturması açısından büyük yararlar sağlar (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, akademik yaşamı süreci içerisinde kendi uzmanlık alanlarında bilimsel ürünler ortaya koyarken, eğitim ve halk eğitimi konularını da ihmal etmez ve bu alanlarda da bilimsel bir üretkenlik süreci içerisinde olur. Cevat GERAY, üniversiteden uzun sürecek bir dönem için ayrı bırakılmış olduğu dönemlerde, hem bir kentbilimci hem de bir halk eğitimcisi olarak, kent kooperatifçiliğinin kuram ve uygulamasını birleştirerek, doğrudan halk eğitimi uygulamaları içerisinde olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

Dünyanın her yerinde halk eğitimi, bir öğrenim, araştırma ve yayın alanı olarak Üniversitelerdeki, toplumdaki ve eğitim dizgesindeki yerini ve önemini korurken, YÖK'ün Halk Eğitimi Bölümlerini kapatması eylemini anlamak çok zordur. GERAY'a göre, ülkenin içinde bulunduğu toplumsal, ekonomik, ekinsel bunalımlara çözüm ararken halkın eğitimine her zamankinden daha çok gereksinim, daha doğrusu zorunluluk vardır (Geray,viii,2002a).

Prof. GERAY, 12 Eylül Askeri yönetimi, 1982 Anayasası, YÖK olayı, Sivas'taki Madımak Katliamı, 28 Şubat, gerici akımların dine dayalı eğitim anlayışlarını uygulamaya koymaları, yolsuzlukların yanında "siyasetin kirlenmesi", Susurluk olayı ve "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemleri vb. olaylar yaşandıktan sonra, halk eğitiminin Türkiye için ne denli gerekli olduğu inancı ile en son 1978 yılında basılan "Halk Eğitimi" kitabına 24 yıl sonra eklemeler yaparak, yeni basımının yapılmasını sağlamıştır. Prof. GERAY, "uyumakta olan devi" uyandırmanın yolu ve yönteminin halk eğitimi olduğu inancı ile bu çalışmasını, yoğun bir emek verme süreci sonrasında 2002 yılının Mayıs ayında okurlarının hizmetine sunmuştur (Geray,vii,viii,2002a).

Başta bir Kentbilimci, bir Çevrebilimci, bir Yönetim Bilimci, bir Toplumbilimci, olarak anılan Prof. GERAY, son büyük bilimsel ürününü, bir Halk Eğitimcisi olarak bu alanda vererek halk eğitime vermiş olduğu değeri de ortaya koymuştur. Prof. GERAY, gerçekten de günümüz koşullarında Türkiye için en acil gereksinimin ne olduğu konusunda çok doğru gözlemlerde bulunmuş ve emeklilik döneminde olduğu halde, bu gereksinime büyük ölçüde yanıt verebilecek bir çalışma ortaya koymuş, bu alandaki boşluğu doldurmuştur.

6.1.7. Danışmanlıklarının İncelenmesi

Prof. Dr. Cevat GERAY, bir bilim emekçisi, bir akademisyen olarak görev yapmış olduğu yüksek öğretim kurumlarında lisansüstü düzeyinde birçok çalışmaya danışmanlıklar yapmış, günümüz akademik yaşamı içerisinde bulunan birçok bilim insanının yetişmelerine önemli katkılar sağlamıştır. "Her canlı kendi türünü yetiştirir"

özdeyişinde de vurgulandığı gibi, usta-çırak ilişkisine benzer bir ilişkinin yaşandığı akademik çevrede, her öğretmen, yetiştirdiği genç akademisyenlere "el vererek" kendi çalışma ve araştırma biçimini yetiştirmiş olduğu genç bilim çalışanlarına aktarır. Prof. GERAY da 1991-2000 yılları arasında 13 yüksek lisans 3 doktora düzeyinde çalışmaya danışmanlık yaparak, sosyal bilimler alanında çok önemli çalışmaların ortaya çıkmasını sağlamış ve kendisi gibi üretken, dayanışmacı, paylaşımcı ve aydın bilim insanlarının yetişmelerini sağlamıştır. (Prof. GERAY, 1991 yılı öncesinde de çok sayıda danışmanlıkları olmasına karşın, bunlara ulaşılamamıştır.)

Prof. GERAY, bilim alanındaki akademik danışmanlıklarının yanı sıra 1963 yılından başlayarak günümüze kadar geçen süre içerisinde, kamu ve özel sektör içerisinde, farklı konularda ve alanlarda çeşitli danışmanlık çalışmaları da yürütmüştür.

Cevat GERAY, TRT'de yapmış olduğu çalışmalarla, gelecek dönemlerde de yayınların ana yönünü belirleyecek olan "genel yayın planı"nı biçimlendirmiş, yayınların Atatürkçü bir çizgide yapılmasına katkılar sağlamıştır. Daha sonraki dönemlerde de, GERAY ve arkadaşlarının ortaya çıkardıklarmış oldukları genel yayın planından oldukça yararlanılmıştır.

Prof. GERAY, İmar ve İskan Bakanlığı'nda oluşturulmuş olan Özel Danışma Kurulu'nda diğer danışman arkadaşlarıyla ortaya çıkarmış oldukları "konut ve şehircilik" konularındaki politikaların bazılarını, Müsteşar olarak hayata geçirme olanağı bulmuştur. Bu konu, **"6.1.1. Bilim Adamlığının İncelenmesi"** alt bölümünde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Prof. GERAY, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilmesi sonrasında, Anadolu'da örgütlenmiş olan kent kooperatifleri birliğinin danışmanı olarak tam zamanlı çalışmalar yürütmüştür. 1983-1989 yılları arasında yürütmüş olduğu danışmanlık çalışmalarını üniversiteye dönüşü sonrasında da yarı zamanlı olarak sürdüren Prof. Dr. Cevat GERAY, günümüzde de kooperatifçilik hareketiyle olan bağlantısını "danışmanlık" çalışmalarıyla devam ettirmektedir. GERAY, bu dönemde uygulamayla, kuramsal bilgiyi birleştirme ve geliştirme olanağı bulmuştur. GERAY, bu dönemde yapmış olduğu çalışmalarla, Türkiye'deki kooperatifçilik hareketine bir ivme kazandırmış, Ankara'da bugün örnek olarak

gösterilen Batı-Kent türü planlı ve imarlı uydu kentlerin oluşumuna katkı sağlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

6.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Bir "Yurttaş" ve Bir "Aydın" Olarak İncelenmesi

Prof. GERAY bütün yaşamı boyunca bilinçli bir yurttaş ve aydın duyarlılığı içerisinde hareket etmiş, tüm eylem ve uygulamalarında bu "yurttaş ve aydın duyarlılığı" yönü yönlendirici bir işlev görmüştür.

Prof. GERAY, lise öğrenciliği döneminde yaşamış olduğu farklı toplumsallaşma sürecinin de etkisiyle ülke ve dünya sorunlarına duyarlı "yurttaş" olmanın önemine inanmış ve bu inancı doğrultusunda, öncelikle "yurttaş" olmuş bir aydınımızdır. GERAY, lise ve üniversite öğrenciliği döneminde toplumsal sorunlara karşı farklı bir duyarlılık içerisinde olmuş, sosyal etkinliklere katılmış ve okul gazetelerine ülkenin toplumsal sorunları ve gençlik sorunlarıyla ilgili yazılar yazmaya başlamıştır. Başkalarının sorunlarını kendisine sorun eden bir anlayış içerisinde, özelde lise gençliğinin, genelde de tüm gençliğin sorunları için fikirler üretmeye başlamıştır. Bu yaklaşımını, arttırarak üniversite yıllarında da sürdüren Cevat GERAY, görev aldığı öğrenci derneklerinde "doğrudan yönetim" ilkesini uygulamaya çalışıyor ve bu derneklerin, toplumsal sorunlara duyarlılık konusunda kamuoyu oluşturmaları için çaba gösteriyordu. GERAY'ın öğrenci dernekleriyle birlikte yürütmüş olduğu çalışmalar sonucunda oluşturulan kamuoyu baskısı ile dönemin Demokrat Partili Milli Eğitim Bakanı Tevfik İLERİ'nin istifası sağlanıyordu. İLERİ, Bakanlığında Atatürk karşıtı ve muhafazakâr bir yönelti geliştirmek istiyor, bu doğrultuda bir yapılanma içerisinde bulunuyordu. GERAY, daha o dönemlerde evrensel bir tutum içerisinde Avrupa Birliği fikrinin savunucuları içerisinde yer alıyor, "yurttaş" olma özelliğini pekiştirerek çağdaş bir "aydın" olma sürecine giriyordu. GERAY, fakültenin üçüncü sınıfındayken, "Barış ve Sosyal İlerleme Sembolü Olarak Birleşmiş Milletler" konulu bir kompozisyon yarışmasına Birleşmiş Milletler (BM)'in Avrupa bölgesini temsilen yarışmaya katılmış ve Avrupa düzeyinde birincilik ödülü almıştır. GERAY, bu çalışmasıyla, bir aydın olarak önceden beri savuna geldiği "barışın, toplumsal ilerleme ve kalkınmanın evrensel

değerler olarak tüm dünya insanlığının en doğal hakkı olduğu" görüşünü onaylatmış da oluyordu (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, daha sonraları, gerek akademik yaşamı, gerek akademik etkinliklerinin yanı sıra yürütmüş olduğu danışmanlık, yöneticilik uygulamaları içerisinde, gerekse sivil toplum hareketi içerisindeki uygulamalarında öncelikle toplumsal sorunlara duyarlı bir "yurttaş" tutumu ve bir "aydın" duyarlılığı içerisinde hareket etmiştir. Prof. GERAY, "bir yurttaş ve aydın olmanın ilk koşulunun başkalarının sorunlarını kendisine sorun etmek olduğu" bilinciyle, sürekli olarak kendisiyle doğrudan ilgisi olmayan sorunları ve toplumun bütününü ilgilendiren genel sorunları kendisine sorun etmiş bir aynımızdır. GERAY, **"yurttaş"** olmada "yetişkinler eğitimi" ve "halk eğitimi"nin önemini bilimsel çalışmalarında sürekli olarak irdelemiş, kendisi de uygulamalarında öncelikle bir yurttaş ve bir aydın olarak bu özelliklerinin gereğini yerine getirmeye çaba göstermiştir. Örneğin, bir dönem kamuoyunu uzunca bir süre meşgul eden Ankara'daki Zafer Parkı'nın otopark olarak düzenlenmesi çabalarına karşı yönetimsel davayı Cevat GERAY açmıştır. GERAY'ı yönetime karşı dava açmaya yönelten neden, bu uygulamadan öncelikle Ankaralı bir yurttaş olarak, tüm Ankaralı yurttaşlar gibi kendisinin de etkilenecek olmasıdır. Bu davayı, toplumun sorunlarını kendisine sorun edinen "yurttaş" Cevat GERAY açmış ve Zafer Parkı'nın otopark haline getirilmesi çabalarına bir "yurttaş" olarak engel olmuştur.

Prof. GERAY, 12 Eylül 1980 sonrasında, başlatılan "aydın avı" uygulamaları sonrasında üniversiteden ayrı tutulduğu yıllarda diğer aydınlarla birlikte, Aydınlar Dilekçesi Hareketi'ni başlatmıştır. Ancak, GERAY aynı zamanda Mülkiyeliler Birliği başkanı olduğu için, Mülkiyeliler Birliği zarar görmesin diye çok ihtiyatlı davranmak zorunda kalmıştır. Prof. GERAY ve Aydınlar Hareketi, o dönemde, Demokrasi Kurultayı, Anayasa Kurultayı gibi kurultayların toplanmasını sağlamışlar, toplumun demokrasi özlemlerini dile getiren etkinlikler ve eylemler içerisinde bulunmuşlardır. Prof. GERAY, Aziz NESİN'in çevresinde toplanan aydınlar ve 1402'lik akademisyenlerle birlikte **"almaşık bir üniversite projesi"** çerçevesinde birçok etkinlik yürütmüştür. Bu kapsamda, Dil Derneği kurulmuş, bu Derneğin birkaç dönem başkanlığını da Prof. GERAY yürütmüştür. Yine o dönemde İnsan Hakları Derneği

kurulmuş, ancak dernek, sonradan sadece belli bir kesimin insan haklarını savunan bir konuma dönüştürüldüğünden, Prof. GERAY ve arkadaşları, akademik çalışmalar yapacak olan Türkiye İnsan Hakları Kurumu'nu vakıf olarak kurmuşlardır. Yine bu çerçevede, Aziz NESİN'in önderliğinde, aydınlarca kurulan Ekin-Bilar Hareketi, yurt içinde ve dışında ekin ve sanat etkinlikleri, seminerler düzenlemişlerdir. Ayrıca Prof. GERAY ve beraber olduğu aydınlar, Aziz NESİN'in ölümü sonrasında, O'nun vasiyeti gereği, 1997 yılında "Köktendinciliğe Karşı I. Aydınlanma" adlı uluslararası bir konferans toplamışlardır (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY, vurguladığımız gibi, yaşamının her döneminde yurttaş ve aydın duyarlılığı içerisinde hareket etmiştir. GERAY, bir dönem yürüttüğü Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı başkanlığı döneminde de aynı tutum içerisinde olmuş, demokrasi mücadelesi içerisinde, bu yönde yapılacak çalışmaları özendirmek amacıyla Mülkiyeliler Birliği olarak ödül verme geleneğini başlatmıştır. Bu ödüller, o dönemde demokrasi ve aydınlanma yolunda savaşım vermiş ve vermekte olan, Sadun AREN, Gencay ŞAYLAN gibi aydınlara verilmiştir (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY'la yapılan söyleşide, GERAY yaşadığı bu dönem için şunları söylemektedir: "Üniversitelerden atıldık, etkisiz ve yetkisiz bırakılmaya çalışıldık. Ama biz, toplum içerisinde yılmadan, bıkmadan, aralıksız bir şekilde toplumun demokratikleştirilmesi çalışmalarını sürdürdük. Doğrusu bazen iyi ki de üniversitelerden atılmışız diyorum" (Adıgüzel, 2002a).

Prof. GERAY'ın yakın çalışma arkadaşı Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'e göre, bir bilim adamının sadece kitaplarıyla ve araştırma konularıyla meşgul olması, kendi çalışma odasının duvarları arasına kapanması çok geride kalmış bir anlayıştır. Prof. GERAY, bu anlayışı aşmış bir bilim emekçisidir. O, toplumla, toplumsal sorunlarla çok yakından ilgilenmeyi kendisine bir görev olarak görmüş bir yurttaş ve bir aydındır. Bu anlayış, öncelikle bir "yurttaş" ve sağlıklı bir akademisyen olma anlayışının doğal bir sonucudur (Adıgüzel,2002b).

Yine Prof. GERAY'ın yakın çalışma arkadaşlarından Prof. Dr. Can HAMAMCI'ya göre, "GERAY, düşündüklerine inanan, inandığı şeyleri söyleyen, günün koşullarına göre ya da konjonktüre göre görüş değiştirmeyen, kendi doğru

bildiğini sonuna kadar savunan ve bu yolda mücadele eden onurlu bir aydın tipinin örneğidir. Toplumsal olaylara karşı aldığı tavırlar bunun göstergesidir. Çalışmalarına da yansıttığı Türk diline olan saygısı, çalışmalarına bakıldığında hemen fark edilecektir. O, toplumsal gelişme ve demokratikleşme çizgisinden, yöneticilik yaptığı en karanlık dönemlerde bile ödün vermemiştir. Türkiye'nin hoşgörü ortamına girdiği bir dönemde bu tutumunun acısını çekmiş, Sivas'ta diri diri yanmaktan son anda kurtulmuştur. Herkes sorabilir, Cevat GERAY'ın ne işi vardı orada diye. Cevat GERAY, topluma karşı sorumluluklarını bilen, inandığı fikirleri eylem olarak da gerçekleştirebilen bir aydınımızdır" (Adıgüzel,2002c).

Prof. GERAY'ın sivil toplum örgütlerinde birlikte demokrasi mücadelesi verdiği arkadaşlarından olan Alper AKTAN'a göre, "GERAY, yöneticiliğin ve hayatın içinden geldiği için, O'nun Türkiye'nin sorunlarına bakışı çok gerçekçiydi. Prof. GERAY, kimseye hayır diyemez, hiçbir çağrıya kulak tıkayamaz, bu yüzden de bir bilimsel etkinlik, bir sendikal çalışma, bir dernek etkinliği gibi, barış, kardeşlik, demokrasi ve aydınlanma mücadelesi olarak niteleyebileceğimiz etkinlikler için sürekli olarak, Anadolu'yu adım adım dolaşır. GERAY, bu tür toplantıların bazen düzenleyicileri, bazen de katılımcıları arasında yer alır. O, moda deyimle, sürekli olarak pozitif enerji yayan bir insandır ve bu yönü, diğer özelliklerinden daha baskındır" (Adıgüzel,2002d).

Yakın çalışma arkadaşlarının da vurguladığı gibi, Prof. GERAY, öncelikle bir "yurttaş", yılmaz bir aydınlanma emekçisi, demokrasi mücadelecisi, doğruları geniş halk kesimlerine ulaştırmaya çalışan yorulmaz bir koşucudur. 12 Eylül Askeri müdahalesi sonrasında, Prof. GERAY'ın öteki aydınlarla birlikte yürütmüş olduğu mücadele sonucunda, Türkiye, çok uzun sürebilecek "karanlık günler"i çabuk atlatmış, demokrasi kültürü, daha geniş halk kesimlerinin benimsediği bir yaşam biçimi haline gelmiştir.

7. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN KENTBİLİM VE ÖTEKİ UZMANLIK ALANLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Bu Bölümde, Prof. GERAY, Kentbilim ve öteki uzmanlık alanları bakımından mercek altına alınarak incelenmiştir. Prof. GERAY, çok değişik uzmanlık alanlarında oldukça fazla sayıda bilimsel ürün vermiştir. Bununla birlikte, akademik hayata Ankara Üniversitesi (AÜ), Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF)'nin "Şehircilik Kürsü"sünde başlamıştır. YÖK'ün kurulması ile birlikte bu kürsünün adı "Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı" olarak değiştirilmiş, Prof. GERAY da emekli olana kadar bu anabilim dalı kadrolarında akademik yaşantısını sürdürmüş, ağırlıklı olarak da bu anabilim dalı alanına giren konularda bilimsel ürünler vermiştir. Diğer yandan Prof. GERAY, çalışma arkadaşları ile yapılan görüşmelerde de, öncelikle bir "kentbilimci" olarak nitelendirilmiştir (Adıgüzel,2002b, Adıgüzel,2002c). Bu nedenle, Prof. GERAY, öncelikle Kentbilim alanı bakımından, daha sonra da öteki uzmanlık alanları bakımından, yakın çalışma arkadaşlarının ve araştırmacının kendi yorumları katılarak incelenmiştir.

7.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kentbilim Alanı Bakımından İncelenmesi

Daha önce de birçok kez vurgulandığı gibi, Prof. Geray'ın akademik yaşamı SBF "Şehircilik Kürsü"sünde başlamıştır. SBF'nin ilk doktora öğrencilerinden biri olarak, New York Üniversitesi ile SBF arasındaki "öğretim üyesi değişim" projesi çerçevesinde ABD'ye gönderilen GERAY, orada Şehir Plancılığı, Yerel Yönetimler ve Konut konularıyla ilgili dersler almıştır. GERAY, "Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları" başlıklı doktora tezi üzerinde Türkiye'de başlatmış olduğu çalışmalarını, oradaki kaynaklardan yararlanarak ABD'de de sürdürmüş ve büyük bir başarıyla tamamlamıştır.

Cevat GERAY'ın doktora çalışması olan "Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları" başlıklı çalışma, Türkiye'de kent planlamasıyla ilgili yönetimsel ve tüzel konulara eğilen ilk çalışmaydı. Bu çalışma ile, ilk kez Türkiye'de kent planlamasının yönetimsel ve tüzel çerçevesi oluşturulmuştur (Adıgüzel, 2002b).

Dr. GERAY, öğretmeni Prof Fehmi YAVUZ'un "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan yaklaşımı doğrultusunda, kırsal kalkınma, kırsal Türkiye'nin sorunları, kırsal gelişme gibi konularda çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Cevat GERAY'ın bu alanda yoğunlaşmasında öğretmeni Prof. YAVUZ'un yönlendirmeleri de çok etkili olmuştur. GERAY, bu alanda verdiği bilimsel ürünler ile, yeni bir alan olan Şehircilik alanının çalışma sahasını genişletmiş, "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan "yeni bir anlayış" geliştirmiştir (Adıgüzel, 2002c).

SBF'de lisans düzeyinde Şehircilik, Mahalli İdareler, Türkiye'nin Sosyal Yapısı derslerini vermeye başlayan Doçent. Dr. Cevat GERAY, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un yaptığı gibi öğrencilerini ve mesleğe yeni başlamış genç akademisyenleri bilimsel yönü ve üretkenliği ile etkilemeye, Şehircilik alanında ve toplum kalkınması gibi konularda yönlendirmeye başlamıştır. Cevat GERAY, sürekli olarak, "büyük üniversitelerde çalışan hocaların, Anadolu'da yeni kurulmuş olan üniversitelere belli bir süre de olsa giderek hizmet vermeleri gerektiği" görüşünü savunmuş, gönüllü ve nöbetleşe bir "rotasyon" sistemi önermiştir. GERAY, bu anlayışı doğrultusunda, kendi alanı olan "Şehircilik" ve "Şehirciliğin Kırsal Boyutları" konularında, SBF dışında, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü'nde, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde dersler vermiştir. Cevat GERAY, Kentbilim alanında ders ve seminer çalışmalarının yanı sıra farklı akademik çalışmalar da yürütmüştür. Bu kapsamda, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde çeşitli konferanslar vermiş, çalışma alanına giren konularda, İmar ve İskan Bakanlığı, Mühendis ve Mimarlar Odası, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi Şehircilik Enstitüsü, İller Bankası, Köy İşleri Bakanlığı gibi kamusal ve mesleki kuruluşlarca düzenlenen seminer, konferans, panel ve açık oturum, özel uzmanlık komisyonları çalışmalarına konuşmacı, eleştirmen olarak katılmıştır. Ayrıca, Central Treaty Organization (CENTO)'nın 1973 yılında Ankara'da düzenlediği "Kır Konuları Sempozyumu"na, "Implementation of Aided Self-Help Housing Method in Turkey" başlıklı bir bildiri sunmuştur.

Prof. GERAY, Şehircilik alanında yapmış olduğu bilimsel çalışmalar sonucunda ortaya koymuş olduğu kuramsal düşüncelerinden kimilerini, Mart 1974 - Mayıs 1975 tarihleri arasında, CHP-MSP koalisyon hükümetinin İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olarak çalıştığı dönemde uygulama ve yaşama geçirme olanağı bulmuştur (Adıgüzel,2002a). Prof. GERAY'ın Şehircilik alanına yapmış olduğu bu katkılar, çalışmamızın **"6.1.1. Bilim Adamlığının İncelenmesi"** başlıklı alt bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir. Prof. GERAY'ın kamu yönetimi içerisinde uygulamanın başında bir akademisyen-yönetici olarak Şehircilik alanında gerçekleştirmiş olduğu uygulamalar özetle şunlardır: **1)** Prof. GERAY, İstanbul Boğazı'nda imara aykırı yapılanmaları önlemek amacıyla önceden hazırlatılmış olan İstanbul Boğaziçi Planları'nın onaylanıp, uygulamaya geçmesini sağlamıştır, **2)** Prof. GERAY, kıyı yağmacılığını önlemek amacıyla, "kıyılara 100 metreye kadar yakın olan alanlarda kaçak yapılaşmayı durdurmayı" hedefleyen bir Yönetmelik hazırlanılmasını sağlamıştır, **3)** Prof. GERAY, 1975 yılında bilim adamlarının, Afet İşeri Genel Müdürlüğü'nün ve Deprem Enstitüsü mensuplarının katımıyla bir Deprem Yönetmeliği'nin hazırlanmasına öncülük etmiştir, **4)** İstanbul'un içme suyu kaynağı Terkos Gölü çevresinde, yasaya aykırı bir yapı ve imar izniyle başlatılmış olan yapılaşmalar, Prof. GERAY'ın başlatmış olduğu çalışma ile durdurulmuştur. Prof. GERAY, bu uygulamalarıyla, Şehircilik alanına bilimsel ürünleriyle yapmış olduğu katkılarının yanı sıra, bu bilimsel çalışmalarında yıllardır dile getirdiği kuramsal düşünce ürünlerini hayata geçirme olanağı bulmuştur. Böylece yılların düşünsel birikimi içerisinden süzülüp gelen kimi düşünceler Şehircilik pratiği ve uygulaması içerisinde hayat bulmuşlardır. Bu katkılar, Türk Şehircilik uygulamaları tarihine Prof. GERAY'ın uygulayımsal katkıları olarak geçmiştir. Bu katkılar aynı zamanda şu gerçeği ortaya çıkarmıştır: "Sosyal bilim alanında emek veren bilim çalışanlarının kuramsal düşünceleri, ancak, bilimsel bilgiye, bilimsel verilere değer veren, genellikle de bilim adamı olan bir yöneticinin kamu yönetimi genörgütü içerisinde uygulayıcı bir konuma gelmesi sonucunda daha yüksek oranlarda hayata geçme, uygulanabilme olanağı yakalayabilmektedirler."

Prof. GERAY, gerek kamu genörgütü içerisinde olduğu yıllarda ve gerekse daha sonraki akademik yaşamın içinde olduğu yıllarda Şehircilik alanında, yani YÖK sonrası adıyla Kentleşme ve Çevre Sorunları alanında, Kentbilimin en olgun ürünlerini

vermiştir. Prof. GERAY, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilmesi sonrasında da Kentbilimin hem kuramı hem de uygulaması içerisinde bulunmuş, bu dönemde de sayısız bilimsel ürün vermiştir. Bu dönemde Prof. GERAY'ın çalışmaları daha çok Konut Kooperatifçiliği, Kentsel Arsa ve Konut Üretimi gibi konularda yoğunlaşmıştır. GERAY, kuramsal bilgi ile uygulamayı birleştirme ve yüzleştirme olanağı bulduğu bu dönem içerisinde bilimsel ürün verme hızını da artırmıştır. Bu hızın bilimsel ürün sayısına olan yansıması, çalışmamızın sonundaki Ek'ler Bölümünde yer alan, **"EK. 2: PROF. DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ TARİH SIRALAMASINA GÖRE DİZELGESİ"** başlıklı alt bölümü incelendiğinde de görülebilmektedir.

KARTAL'a göre, Türkiye'de **"Kentleşme ve Çevre"** konularının ilk bilgi odağı, Prof. GERAY'ın da içinde olduğu, Prof. Fehmi YAVUZ ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'ten oluşan gruptur (Kartal, 2001,34). Bu grup, Kent Planlama çalışmalarını salt bir mühendislik çabasına indirgeyen anlayışa karşı, Kent Planlama çalışmalarında toplumsal boyutu da gözeten, çok disiplinli, sosyal bilimlerin ağırlıkta olduğu bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesi gerektiği anlayışını savunmuşladır. Bu üçlü, bu anlayış doğrultusunda ortak çalışmalar içerisinde bulunmuş ve Kentbilim alanında temel başvuru kaynağı olarak anılan "Şehircilik, Sorunlar, Uygulama ve Politika" adlı ortak çalışmayı 1978 yılında yayımlamışlardır. Bu çalışma gerçekten de Kentbilim alanında, eksikliği hissedilen bir çalışma olarak, büyük bir boşluğu doldurmuştur.

Danıştay kararı ile 1990 yılında SBF'ye geri dönen Prof. GERAY, SBF Ernst REUTER İskan ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nü yürütmüştür. Prof. GERAY, burada, geleneksel hale gelen İskân ve Şehircilik Konferansları'nın daha geniş katılımlı ve içerikli bir şekilde yürütülmesini sağlamıştır. Bu konferanslar, Kentbilim alanı ile ilgili işlemiş oldukları farklı konularla, alanın gelişmesi ve sosyal bilimsel bir içerik kazanması noktasında çok önemli katkılar sağlamıştır. Prof. GERAY, emekli olduğu dönem de dahil olmak üzere tüm akademik yaşamı boyunca, Kent Planlamanın yalnızca bir teknik çalışma alanı olmayıp, sosyal bilim içerikli ve çok disiplinli bir bilim dalı haline gelmesi yönünde bir çaba içerisinde olmuştur. Ayrıca daha önce de vurgulandığı gibi, yapmış olduğu bilimsel çalışmalar ve

üretmiş olduğu bilimsel eserleriyle Prof. GERAY, Prof. Fehmi YAVUZ, ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile birlikte "kentleşme" ve "çevre" konularının ilk bilgi odağı haline gelmiştir ki, Prof. GERAY, bu bilgi odağının bir üyesi olmayı, Kentbilim alanında yapmış olduğu özgün araştırmalarla, Türkiye'de kent planlamasının hukuki ve yönetsel çerçevesi hakkında yapmış olduğu öncü çalışmalarla ve Kent Kooperatiflerindeki uygulamalarıyla gerçekten de hak etmiş bir bilim emekçisidir. Bu bulgular, çalışmamızın 2. denencesinde ortaya koyduğumuz, **"Prof. Dr. Cevat GERAY, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla, Kentbilim alanının yalnızca bir teknik uğraşı alanı olmaktan çıkıp, değişik sosyal bilim alanlarından bilim adamlarının da ilgi duyduğu, çok yönlü bir bilim dalı haline gelmesi sürecine çok büyük katkılar sağlamıştır"** doğrultusundaki görüşleri destekler ve doğrular niteliktedir. Dolayısıyla çalışmamızın 2. denencesi doğrulanmıştır.

Prof. GERAY, emek verdiği bilim alanlarında bilimsel bilginin öncelikle çoğaltılması, daha sonra da yaygınlaştırılması ve halka ulaştırılması yönünde yapmış olduğu çalışmaları Kentbilim alnında daha yoğun olarak yapmıştır. GERAY, Kentbilim uzmanlık alanında, alana özgün katkılar sağlamış bilimsel kitaplarının yanı sıra yetmişe yakın bilimsel makale ve bildiri üretmiştir. Cevat GERAY, bu makale ve bildirilerin daha geniş kesimlere ulaşabilmesi için de yazılarının Mülkiyeliler Birliği, Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği, Türk Belediyecilik Derneği gibi sivil toplum örgütlerinin yayın organlarında yayımlanmasını sağlamış, bu örgütlerin düzenlemiş olduğu mesleki toplantılara, hiçbir ayrım yapmadan katılmıştır. Öyle ki, Prof. GERAY çok zorlu sağlık sorunları yaşarken bile Anadolu'dan gelen tüm çağrılara yanıt vermiştir. Prof. GERAY'ı çok kısıtlı bir zaman aralığı içerisinde Dikili'deki Barış Şenlikleri etkinliklerinde, birkaç gün sonra Denizli'de bir sivil toplum örgütünün düzenlemiş olduğu bilimsel bir toplantıda, Mersin'deki bir öğretmen sendikasının toplantısında, toplumsal dönüşümü sağlama çerçevesinde kamuoyu eğitimine yönelik olarak bilgi birikimini ve deneyimlerini paylaşırken görebilmek mümkündür.

GERAY, köy enstitüsü mezunu olmadığı halde, öğretmenlerin sorunlarına olan duyarlılığı, köy enstitüsü ile ilgili yazıları ve bu konularla ilgili bilimsel toplantılara olan katılım sıklığı nedeniyle hem köy enstitülülerin büyük bir kısmı hem de

enstitülerle ilgilenen pek çok kimse O'nun köy enstitüsü mezunu olduğunu düşünmektedir (Adıgüzel, 2002f). Tüm bu bulgular çalışmamızın 1. denencesindeki **"Kentbilim, Türkiye'de bilgi birikiminden ve hizmetlerinden halkın yaygın olarak yararlanabildiği bir çalışma alanı olamamasına ve seçkinci bir uğraş durumunda kalmış olmasına karşın, Kamu Yönetimi kökenli bir kentbilimci olan Prof. Dr. Cevat GERAY, Kentbilim ve ürün vermiş olduğu öteki bilim ve uzmanlık alanlarında üretmiş olduğu bilimsel bilgi birikiminin kamuoyuna ulaşmasını sağlayabilmiş, kamuoyu eğitimi yönünde gözle görülebilir bir çaba göstermiştir "** biçimindeki görüşleri destekler ve doğrular niteliktedir. Dolayısıyla çalışmamızın 1. denencesi doğrulanmıştır.

7.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Öteki Uzmanlık Alanları Bakımından İncelenmesi

Prof. GERAY, akademik yaşamına adı daha sonra Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı olarak değiştirilecek olan Şehircilik Kürsüsü'nde başlamış olmasına karşın, çok farklı uzmanlık alanlarında sayısız bilimsel ürün vermiştir. Bu alt bölümde Prof. GERAY, bilimsel ürün verdiği öteki uzmanlık alanları bakımından incelenmiştir.

7.2.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kamu Yönetimi Bilimi Alanı Bakımından İncelenmesi

Prof. GERAY'ın Kamu Yönetimi Bilimi alanına özgün katkılar sağlayan kitapları, bilimsel makaleleri ve bildirileri, çalışmamızın **"3. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN YAPITLARININ SINIFLANDIRILARAK TANTILMASI"** başlıklı Bölümü'nde Yayın İnceleme Yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu Bölüm'de, GERAY'ın bilimsel çalışmalarının bulguları ortaya konularak, bu çalışmaların Kamu Yönetimi Bilimi alanına getirmiş oldukları katkılar göz önüne serilmiştir.

Cevat GERAY, eski adıyla SBF İdarî Şube, YÖK sonrası adıyla da Kamu Yönetimi Bölümü mezunu bir öğrenci olarak, Kamu Yönetimi Bilimini alanında yetkin bir yönetici adayı olmuştur. Cevat GERAY, mezun olduktan sonra, gerek kaymakam

olarak, gerekse Türk genörgütünün üst düzeylerinde bir yönetici olarak kamu yönetiminin işleyişindeki sorunları gözlemlemiş ve bu sorunlarla ilgili olarak, akademisyen kimliğiyle bilimsel ürünler ortaya koymuştur.

Cevat GERAY, toplumsal sorunlara duyarlı yönetici kimliğiyle, Türk Kamu Yönetimi içerisinde ilk olarak görev yaptığı Rize ili İkizdere ilçesi kaymakam vekilliği döneminde, yöredeki orman köylerinin sorunlarına tanık olmuş, çözüm yolları konusunda kendince düşünceler üretmeye başlamıştır. GERAY'ın kamu yönetimi içerisinde bir sorun odağı olan orman köyleriyle ilgili tanıklıkları, daha sonraki akademik yaşamında, O'nun orman köylerinin sorunlarına eğilmesine neden olmuştur. GERAY, bu konudaki **"Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar"** başlıklı çalışmasıyla, orman köylerinin yerleşme sorunları ve çözüm yolları konusunda özgün düşünceler ortaya koymuştur. GERAY, 1974 yılında yayımlanan bu çalışması sonrasında, 1978 yılında Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'le ortak bir emeğin ürünü olan **"Şehircilik, Sorunlar, Uygulama ve Politika"** adlı çalışmada da dağ ve orman köylerinin sorunları ve bu sorunların çözüm yolları konusunu işlemiştir.

Prof. GERAY, Türk Kamu Yönetimi içerisinde, yönetim sisteminin bir parçası olarak, yalnızca dağ ve orman köylerinin sorunlarıyla ilgilenmemiş, ayrıca özeksel yönetimin taşra örgütlenmesi içerisinde gittikçe bir sorun odağı haline gelen Bucak yönetimleri ve yerel yönetim çerçevesi içerisinde küçük belediyeler konularında da özgün çalışmalar yapmıştır. GERAY'ın bucak ve belediyelerin sorunları ile ilgili olarak, bugün bile Kamu Yönetimi Bilimi alanında en önemli kaynaklar olarak niteleyebileceğimiz çalışmaları şunlardır: **1)** 1969 yılında Ruşen KELEŞ'le ortaklaşa yayımladıkları **"Personelin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları"** adlı çalışma; **2)** 1994 yılında Can Hamamcı ile ortaklaşa yayımladıkları **"Belediyecilik Eğitimi"** adlı çalışma; **3)** 2002 yılında yayımlanan, **"Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem"** adlı çalışmadır. Prof. GERAY, Kamu Yönetimi Bilimi alanında özgün çalışmalar olarak nitelen bu çalışmalarının yanı sıra, "kamu yönetiminde taşra örgütlenmelerinin ve yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması" çerçevesinde, dağ ve orman köylerinin sorunlarıyla ilgili olarak sayısız bilimsel makale üretmiş, bildiri sunmuştur. GERAY'ın bu çalışmaları, Kamu Yönetimi, Yönetim Bilimi ve Yerel

Yönetim alanlarında araştırma yapmak isteyen herkesin yararlanabileceği temel başvuru kitabı niteliğindedir. Ayrıca, GERAY'ın çalışmaları, Türkiye'de sık sık gündeme gelen "kamu yönetiminin taşra uzantılarının ve yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması" konularında yasal düzenleme yapacak meclis alt komisyonlarının da ilk olarak incelemeleri gereken çalışmalardır. GERAY'ın yoğun bilimsel emek vererek yapmış olduğu alan çalışmaları sonucunda ortaya koyduğu, özellikle yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması konusundaki önerileri, komisyon üyelerince mutlaka göz önünde bulundurulması gereken verilerdir.

7.2.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Toplumbilim Alanı Bakımından İncelenmesi

Cevat GERAY, tüm yaşamı boyunca toplumsal sorunlara duyarlı bir insan olmuş, akademik hayata atılması sonrasında da bu duyarlılığını bilimsel çalışmalarına yansıtmıştır. GERAY, parasız yatılı okuduğu lise öğrenimi boyunca, Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen öğrencilerle sürekli olarak beraber olması sonucunda farklı bir toplumsallaşma süreci yaşamıştır. Ayrıca, kısa süren kaymakamlığı döneminde görev yapmış olduğu Anadolu kasabalarında kırsal Türkiye'nin sorunları ile ilgili olarak sorgulamalar içerisinde olmuştur. Özellikle kısa bir dönem kaymakam vekilliği yaptığı Rize'nin İkizdere ilçesinde yaptığı çalışmalar, Hukuk Toplumbilimine getirilen özgün katkılar olarak nitelendirilmektedir. GERAY, bu yörede resmi nikâh olmaksızın yapılmış olan evlilikler ve birden çok evlilik nedeniyle, evlilik dışı doğmuş olan çocuklar sorununu gözlemlemiş ve Yurttaşlar Yasası'nın gerektirdiği miras vb. gibi haklardan yararlanamayan eşler ve çocuklar sorununu ele alarak incelemiş ve Toplumbilimsel bir ürün ortaya koymuştur (Ayhan,2002,1). GERAY'ın yaşamış olduğu bu deneyimler, kendisinin daha sonra gireceği bilim yaşantısında ve araştırmacılık sürecinde yönlendirici bir işlev görmüşlerdir. GERAY, bu yaşam deneyimlerinin etkisiyle, Kamu Yönetimi alanında eğitim almış ve daha sonra da Şehircilik alanında akademik yaşama atılmış olmasına karşın Toplumbilim alanına, bir toplumbilimci düzeyinde katkılar sağlamıştır.

SBF, Şehircilik Kürsüsü'nde bir yandan Şehircilik alanında çalışmalar yapan ve bilimsel ürünler veren Cevat GERAY, bir yandan da öğretmeni Prof Fehmi YAVUZ'un "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan yaklaşımı doğrultusunda, kırsal kalkınma, kırsal Türkiye'nin sorunları, kırsal gelişme gibi konulara eğilmeye ve bu konularda da bilimsel ürünler vermeye başlamıştır. GERAY askerlik döneminde de uzman olarak, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Sosyal Planlama Dairesi'nde, toplum kalkınması ve kırsal kalkınma ile ilgili konularda araştırma danışmanlığı yaparak Toplumbilim alanına olan katkılarını sürdürmüştür. Cevat GERAY, Toplumbilim alanında verdiği bilimsel ürünler ile hem yeni bir alan olan Şehircilik alanının çalışma sahasını genişletmiş, "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan "yeni bir anlayış" geliştirmiş, hem de Toplumbilim alanına yeni bir soluk getirmiştir. GERAY, toplum kalkınması gibi Türkiye'de çok yeni olan bir alanda, 1967 yılında yayımlanan **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği"** adlı çalışmasıyla, **"toplum kalkınması"** kavramını tartışmaya açmış ve toplum kalkınmasının kavramlaştırılması çalışmalarına çok önemli katkılar sağlamıştır.

Kendi bilim dalı içerisinde yoğunlaşarak, bütün dünyanın kendi bilim dalı etrafında döndüğünü sanan bilim adamlarının tersine Cevat GERAY, bir yandan asıl alanı olan Şehircilik alanında bilimsel ürünler ortaya koyarken, öte yandan da kentleşmenin sosyal boyutunu da ihmal etmeyerek, Toplumbilim alanına giren konularda bilimsel çalışmalar yapmıştır. GERAY, bu bağlamda, Central Treaty Organization (CENTO)'nın 1973 yılında Ankara'da düzenlediği "Kır Konuları Sempozyumu"na, "Implementation of Aided Self-Help Housing Method in Turkey" başlıklı bir bildiri sunmuş, 1974 yılında da **"Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar"** adlı çalışmasını tamamlayarak, yayımlamıştır. Cevat GERAY, bu çalışmasıyla Türkiye'nin planlı kalkınma dönemine girdiği dönemden itibaren kırsal alana ve köylere yönelik olarak ne tür çalışmalar içerisine girildiğini irdelemiş, böylece Toplumbilim alanına özgün bir çalışma kazandırmıştır.

Prof. GERAY'ın Toplumbilim alanında yapmış olduğu çalışmaları, Şehircilik yani Kentbilim alanında yapmış olduğu çalışmalarla bağlantılı olarak değerlendirmek

mümkündür. GERAY'ın Toplumbilimsel çalışmaları, O'nun ilgi alanlarından kopuk ve bağlantısız çalışmalar değildir. GERAY, bu çalışmaları, Kentbilim alanı içerisinde incelenen kentleşme, kentsel sorunlar, göç gibi konuların kırsal ve sosyal boyutları çerçevesinde işleyerek ortaya koymuştur. Nitekim Prof. GERAY, Toplumbilim alanına giren, "Toplum Yaşamını Etkileyen Yıkım Olayları", "Köy Düzeyinde Planlı Çalışmalar" gibi konuları, 1978 yılında Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'le ortaklaşa olarak yayımladıkları **"Şehircilik, Sorunlar, Uygulama ve Politika"** adlı çalışmada irdelemiştir. Bu nedenle, bu ortak yapıt, hem Kentbilim, hem Toplumbilim, hem de Çevrebilim uzmanlık alanlarına giren konuları kapsayan temel bir kaynak niteliğindedir.

Prof. GERAY'ın Toplumbilim uzmanlık alanında ortaya koymuş olduğu önemli bilimsel çalışmalardan birisi de, 1981 yılında yayımlanan **"Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar)"** adlı çalışmadır. GERAY, bu eserinde, kırsal Türkiye'de toplum kalkınması çalışmaları sürecini irdelemekte ve kırsal kalkınma çalışmaları içerisinde denenen kooperatifçilik çalışmalarını örneklerle ortaya koymaktadır. GERAY'ın bu çalışması da Toplumbilim uzmanlık alanına yeni bir ivme kazandırmıştır.

Prof. GERAY, Toplumbilim alanına yalnızca yazmış olduğu kitaplarla katkı sağlamamış, yazmış olduğu bilimsel makaleler ve bildirilerle de çok önemli katkılar sağlamıştır. GERAY, Toplumbilim alanında gerçekleştirmiş olduğu bilimsel çalışmalarla bu alana çok önemli katkılar sağlarken, diğer yandan da, "bilim çalışanlarının yalnızca kendi uzmanlık alanlarına yoğunlaşmayıp, çok yönlü olmanın gerektirdiği bir biçimde bilimsel çalışmalar içerisinde olmaları gerektiği" anlayışının yerleşmesinde de öncülük etmiştir.

7.2.3. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Çevrebilim Alanı Bakımından İncelenmesi

Daha önce de vurgulandığı gibi Prof. GERAY'ın akademik yaşamı Şehircilik Kürsüsü'nde başlamıştır. GERAY'ın akademik yaşamının başladığı dönemde,Türkiye

henüz yoğun bir işleyimleşme süreci içerisinde olmadığından çevre ve çevre sorunları konusu da genel olarak Türkiye'nin ve akademik çevrelerin gündeminde önemli bir yer edinmemişti. Bu nedenle SBF, Şehircilik Kürsüsü içerisinde, kentleşme ve çevre sorunları konuları bugün olduğu gibi dengeli bir ders dağılımı içerisinde verilmiyordu. O dönemlerde Şehircilik Kürsüsü'nde şehircilik konuları daha ağırlıklı olarak okutuluyor, araştırmalar bu alanda yoğunlaştırılıyordu.

Cevat GERAY, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un da etkisiyle daha çok Şehircilik alanında çalışmalar yapmış, bu alanda bilimsel ürünler vermiştir. GERAY, daha sonra yöneticilik uygulamaları içerisinde bulunduğu dönemlerde sorunlarına tanık olduğu dağ ve orman köyleri konusunu, o dönemde Toplumbilim ve Yönetim Bilimi alanları içerisinde değerlendirilen bilimsel çalışmalarla irdelemiştir. GERAY, bu dönemde dolaylı olarak Çevrebilim alanına giren kırsal kalkınma, toplum kalkınması, dağ ve orman köylerinin yerleşme sorunları gibi konularda bilimsel çalışmalar yapmış, ürünler vermiştir. Cevat GERAY, daha sonraki dönemlerde Çevrebilim alanı içerisinde incelenecek ve yer bulacak olan bu konuları, 1967 yılında yayımladığı **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği"**, 1974 yılında yayımladığı **"Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar"**, 1978 yılında yayımladığı, Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'le ortak bir emeğin ürünü olan **"Şehircilik, Sorunlar, Uygulama ve Politika"** ve 1981 yılında yayımladığı **"Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik"** adlı kitaplarında incelemiştir. Bu yapıtlar, daha sonraları, çevre sorunları konusunun Türkiye'nin gündemine geldiği ve Çevrebilimin bağımsız bir bilim dalı olarak ortaya çıktığı dönemlerde, Çevrebilim alanında çalışmak isteyen herkesin yararlanabileceği başvuru kitapları olarak kabul görmüşlerdir.

Prof. GERAY, Şehircilik alanında üretmiş olduğu ve bugün Çevrebilim alanı içerisinde de değerlendirebileceğimiz kuramsal düşüncelerinden bazılarını, Mart 1974 - Mayıs 1975 tarihleri arasında, İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olarak çalıştığı dönemde uygulama ve yaşama geçirme olanağı bulmuştur. Prof. GERAY'ın kamu yönetimi içerisinde uygulamanın başında bir akademisyen-yönetici olarak Çevrebilim alanında gerçekleştirmiş olduğu uygulamalar özetle şunlardır: **1)** Prof. GERAY, İstanbul Boğazı'nda imara aykırı yapılanmaları önlemek amacıyla önceden hazırlatılmış

olan İstanbul Boğaziçi Planları'nın onaylanıp, uygulamaya geçirilmesinin sağlanması; **2)** Kıyı yağmacılığının önlenmesi amacıyla, "kıyılara 100 metreye kadar yakın olan alanlarda kaçak yapılaşmayı durdurmayı" hedefleyen bir Yönetmelik hazırlaması; **3)** 1975 yılında bilim adamlarının, Afet İşeri Genel Müdürlüğü'nün ve Deprem Enstitüsü mensuplarının katımıyla bir Deprem Yönetmeliği'nin hazırlanmasına öncülük edilmesi; **4)** İstanbul'un içme suyu kaynağı Terkos Gölü çevresinde, yasaya aykırı bir yapı ve imar izniyle başlatılmış olan yapılaşmaların önlenmesi. Prof. GERAY, bu uygulamalarıyla, Çevrebilim alanına bilimsel ürünleriyle yapmış olduğu katkıların yanı sıra, bu bilimsel çalışmalarında yıllardır dile getirdiği kuramsal düşünce ürünlerini hayata geçirme olanağı bulmuştur.

Prof. GERAY çevre sorunları konusunun Türkiye'nin gündemine geldiği ve Çevrebilimin bağımsız bir bilim dalı olarak ortaya çıktığı dönemlerde Çevrebilim alanında da bilimsel ürünler vermiştir. 1981 yılında YÖK'ün yeni düzenlemeleri çerçevesinde, bağımsız bir bilim alanı olarak kabul gören Çevrebilim ile ilgili olarak SBF, Şehircilik Kürsüsü'nün yerine Kamu Yönetimi Bölümü içerisinde "Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı" kurulmuştur. Prof. GERAY'ın kadrosu da Şehircilik Kürsüsü'nden, yeni kurulmuş olan Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'na aktarılmıştır. GERAY, bu anabilim dalı içerisinde de, daha önceleri de yoğun bir ilgi gösterdiği çevre sorunları konusunda bilimsel ürünler vermeyi sürdürmüştür.

Prof. Kartal (2001, 34)'a göre, Türkiye'de "Kentleşme ve Çevre" konularının ilk bilgi odağı, Prof. GERAY'ın da içinde bulunduğu, Prof. Fehmi YAVUZ ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'ten oluşan gruptur. Bu, ilk bilgi odağı grup, çevre konusunun sosyal bilim dalları içerisinde daha yaygın olarak incelenmesi çalışmalarına öncülük etmişler, ortaya koydukları popüler bilim kitapları sayesinde de çevre ile ilgili konulara daha geniş kitlelerin ilgi duymasını sağlamışlardır.

Prof. GERAY'ın Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'nda, Çevrebilim alanı içerisine giren konularda yapmış olduğu bilimsel çalışmalar, GERAY'ın öteki bilim alanlarında yapmış olduğu bilimsel çalışmalardan bağımsız olarak irdelenemez. GERAY'ın Çevrebilim alanında yapmış olduğu çalışmalar, özellikle Halk Eğitimi ve Yerel Yönetim konularıyla yakından ilişkilidir. GERAY Çevrebilim alanında "Çevre

Bilinci ve Duyarlılığı İçin Halkın Eğitimi", "Toplumsal Hareket Olarak Çevreciliğin Eğitsel Önemi", "Çevre Eğitiminin Kapsamı" konularında yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla **"çevre için eğitim"** kavramını Çevrebilim yazınına kazandırmıştır. Prof. GERAY, Çevrebilim alanında yapmış olduğu çalışmaların bir kısmında da "Çevre Sorunları-Yerel Yönetimler" konusunu irdelemiş, çevre sorunları konusunda yerel yönetimlerin, özellikle de belediyelerin işlevlerini ortaya koyan özgün çalışmalar yapmıştır.

7.2.4. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Halk Eğitimi Uzmanlık Alanı Bakımından İncelenmesi

Cevat GERAY'ın kendi uzmanlık alanı dışındaki uzmanlık alanlarında bilimsel emek vermeye başlamasının, **"7.2.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Toplumbilim Alanı Bakımından İncelenmesi"** başlıklı alt bölümde de vurgulandığı gibi GERAY'ın içerisinde bulunduğu uygulama alanlarından kaynaklandığı bir gerçektir. Cevat GERAY, eğitim ve daha sonra da halk eğitimi konularıyla ve sorunlarıyla böyle bir uygulama içerisinde olduğu dönemde ilgilenmeye başlamıştır. GERAY'ın öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ, 1960 27 Mayıs İhtilalî sonrasında Milli Eğitim Bakanı, kendisi de hocasının Özel Kalem Müdürü olmuştur. Cevat GERAY, bu görevi dört ay gibi kısa bir dönem yürütmüş olmasına karşın, bu dönem içerisinde öğretmen örgütleriyle de ilişkilerini geliştirmiş, toplum kalkınması konusunda başlatmış olduğu çalışmalarla bağlantılı olarak, toplum eğitimi ve halk eğitimi konularında çalışmalar yapmış, bilimsel ürünler vermiştir.

Cevat GERAY, akademik yaşamı boyunca içerisinde kendi uzmanlık alanlarında bilimsel ürünler ortaya koyarken, eğitim ve halk eğitimi konularını da ihmal etmemiş ve bu alanlarda da bilimsel bir üretkenlik süreci içerisinde olmuştur. GERAY, Ankara Üniversitesi Halk Eğitimi Bölümü'nün kurucusu ve ilk Bölüm Başkanı olduğu, bu Bölümde ve Basın Yayın Yüksek Okulu'nda Halk Eğitimi ile ilgili dersler verdiği dönemde Halk Eğitimi uzmanlık alanında oldukça yetkin bilimsel çalışmalar içerisinde olmuştur. Cevat GERAY, halk eğitiminin, "halkın sorunlarını çözmesinde, çıkarlarını korumasında, sorunlarının temelinde yatan gerçek çelişkileri çözmesinde ve

bilinçlenmesinde yardımcı olması gerektiği" anlayışı içerisinde, toplum kalkınmasıyla da yakın ilişki içerisinde olan **"Halk Eğitimi"** adlı çalışmasını 1970 yılında yayımlamıştır. Gerçekte üç ayrı kitabı içeren çalışma, 1978 yılında genişletilerek yeniden basılmıştır. Prof. GERAY'ın kendi uzmanlık alanından farklı bir alanda yayımlamış olduğu bu çalışma, hem Halk Eğitimi uzmanlık alanında eğitim gören öğrencilerin gereksinimini karşılamaya yönelik, hem de halk eğitimi uzmanlık alanındaki uygulayıcıların yararlanabilecekleri başvuru niteliğinde bir kitap olarak hazırlanmıştır.

Prof. GERAY üniversitedeki akademik yaşamdan uzak bırakıldığı dönemde de bir kentbilimci olarak Halk Eğitimi ve Kooperatifçilik uzmanlık alanlarında, kent kooperatifçiliğinin kuram ve uygulamasını birleştirerek, doğrudan halk eğitimi uygulamaları içerisinde olmuş ve uygulamalarla ilgili olarak bilimsel ürünler ortaya koymuştur. (**Bkz. 6.1.6. Halk Eğitimciliğinin İncelenmesi**)

Prof. GERAY'a göre, ülkenin içinde bulunduğu toplumsal, ekonomik, ekinsel bunalımlara çözüm ararken halkın eğitimine her zamankinden daha çok gereksinim, daha doğrusu zorunluluk vardır. Prof. GERAY, yasal gereklerden dolayı emekli olduktan sonra da, bu yaklaşımları doğrultusunda Halk Eğitimi uzmanlık alanında çalışmalarını sürdürmüştür. Nitekim, GERAY, Halk Eğitim Bölümü kapatılmış olmasına karşın, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde, dışarıdan ücretli öğretim üyesi statüsüyle "Halk Eğitimi" derslerine girerek, Halk Eğitimi uzmanlık alanına olan katkılarını devam ettirmiştir.

Prof. GERAY, çok farklı bilim dallarında ve uzmanlık alanlarında sayısız bilimsel ürün vermiş bilge bir bilim adamı olarak, son kapsamlı bilimsel çalışmasını Halk Eğitimi uzmanlık alanında yapmıştır. GERAY, 12 Eylül Askeri yönetimi, 1982 Anayasası, YÖK olayı, Sivas'taki Madımak Katliamı, 28 Şubat, gerici akımların dine dayalı eğitim anlayışlarını uygulamaya koymaları, yolsuzlukların yanında "siyasetin kirlenmesi", Susurluk olayı vb. gibi olaylar yaşandıktan sonra, halk eğitiminin Türkiye için asıl içinde yaşadığımız, şu dönemde gerekli olduğu inancı ile, Halk Eğitimi uzmanlık alanında kapsamlı bir çalışma içerisine girmiştir. Prof. GERAY, bu

kapsamda, en son 1978 yılında basılan **"Halk Eğitimi"** kitabına 24 yıl sonra güncel eklemeler yaparak, 2002 yılı içerisinde, yeni basımının yapılmasını sağlamıştır.

Prof. GERAY, günümüz Türkiye koşullarında, ülke için en acil gereksinimin halk eğitimi olduğu tanısıyla, emeklilik döneminde olmasına karşın, bu gereksinime büyük ölçüde yanıt verebilecek bir çalışma ortaya koymuş, Halk Eğitimi uzmanlık alanına özgün bir katkı sağlamıştır.

7.2.5. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kooperatifçilik Uzmanlık Alanı Bakımından İncelenmesi

Prof. GERAY'ın Kooperatifçilik uzmanlık alanıyla ilgili bilimsel çalışmaları, O'nun üniversitedeki akademik ortamdan uzak bırakıldığı dönemde yoğunlaşmaktadır. Ancak GERAY, bu dönemden çok daha önceki bir dönemde, 1960'lı yılların sonlarında Toplumbilim alanında yapmış olduğu çalışmalar kapsamında Kooperatifçilik uzmanlık alanında bilimsel ürünler vermiştir.

Cevat GERAY, Toplumbilim kapsamında toplum kalkınması ve kırsal kalkınma konularında yapmış olduğu çalışmalar içerisinde, kooperatifçiliğin toplum kalkınmasına katkılarını irdelemiş ve bu konu çerçevesinde bilimsel çalışmalar yapmıştır. GERAY, bu kapsamda yapmış olduğu çalışmalarını, 1968 yılında yayımlanan **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği"** adlı eserde ortaya koymuştur. Cevat GERAY, bu çalışmasında, kooperatifçiliğin toplum kalkınmasına katkıları konusunu örnek olaylarla irdelemiş, Kooperatifçilik uzmanlık alanına giren toplumbilimsel bir ürün ortaya koymuştur. GERAY'ın bu çalışması, hem Türkiye için yeni bir konu olan **"toplum kalkınması"**nın kavramlaştırılmasına katkı sağlamış, hem de Kooperatifçilik uzmanlık alanında, alan araştırmasına dayalı olarak yapılmış özgün bir çalışma olarak Toplumbilim yazınında ayrıcalıklı bir yer edinmiştir.

Prof. GERAY, sonraki dönemlerde de "Kentleşme ve Çevre Sorunları" Anabilim Dalı'nda hizmet veren bir bilim insanı olarak, yaşantısının bir parçası olan Kooperatifçilik uzmanlık alanındaki bilimsel çalışmalardan kopmamıştır. GERAY, Kooperatifçilik uzmanlık alanında yayımlamış olduğu ilk çalışmadan sonra, bu alanda

olgunlaştırmış olduğu düşüncelerini 1981 yılında yayımladığı **"Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar)"** adlı çalışmada ortaya koymuştur. Prof. GERAY, alan araştırmasına dayalı olarak yaptığı bu çalışmada da kooperatifçiliğin toplum kalkınmasına olan katkılarını yine örnek olaylarla irdelemiştir. GERAY'ın Kooperatifçilik uzmanlık alanında yılların birikimi içerisinden süzülüp gelen bu çalışması, kooperatifçiliğin, gerçekten de O'nun yaşantısının ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermesi açısından çok önemlidir.

Prof. GERAY, üniversitedeki görevinden uzak bırakıldığı 1983-1989 yılları arasındaki dönemde kooperatifçilik hareketi içerisinde etkin bir rol üstlenmiş, yıllardır düşünsel katkı sağladığı kuramsal bilgilerle, alan araştırmalarından dolayı kısmen içinde bulunduğu kooperatifçilik uygulamalarını yüzleştirme olanağı bulmuştur. GERAY, bu dönemde bir yandan, Kooperatifçilik uzmanlık alanına uygulamalarıyla çok büyük katkılar sağlamış, bir yandan da uygulamaların içerisinde olmanın vermiş olduğu bir bilimsel üretkenlik süreci içerisinde olmuştur. GERAY, bilimsel üretkenlik dönemi içerisinde Kooperatifçilik uzmanlık alanında çok önemli sayılan bilimsel makale ve bildirilere imza atmıştır. GERAY'ın bu çalışmalarından çok büyük bir kısmı, kendisinin uzun yıllar Genel Müdürlüğünü yaptığı Türkiye Kent Kooperatifleri Birliği'nin yayın organı olan Kent Kooperatifçiliği dergisinde yayımlanmıştır.

Prof. GERAY, Kooperatifçilik uzmanlık alanını çok önemsediğini 2002 yılı içerisinde yoğun emek vererek ve güncel eklemeler yaparak yayımlamış olduğu "Halk Eğitimi" adlı yapıtına, toplum kalkınmasına katkısı çerçevesinde, kooperatifçilik ile ilgili bölümleri de alarak göstermiştir.

7.2.6. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Dilbilim Alanı Bakımından İncelenmesi

Prof. Cevat GERAY, konuşmalarında ve bilimsel çalışmalarında Türkçe'yi iyi kullanmaya özen gösteren bir bilim adamıdır. GERAY'ın Türkçe'ye olan saygısı, çalışmalarına bakıldığında hemen farkedilir. GERAY, aynı saygıyı Türk dilini kullanan herkesten bekler.

Cevat GERAY'ın öğrencilik yıllarında başlayan "Türkçe'yi güzel kullanma çabası", O'nun akademik yaşantısı boyunca ortaya koymuş olduğu bilimsel çalışmalara da yansımıştır. GERAY, Türk Dilbilimine bir sosyal bilimci olarak, kendi çalışma alanlarında kullanıma sunduğu arı Türkçe kavram ve sözcüklerle katkılar sağlamıştır. Prof. GERAY, 1402'lik olarak üniversiteden ayrı yıllarında Aziz NESİN'in çevresinde toplanan diğer aydınlarla birlikte Dil Derneği'nin kurulmasına katkı yapmış, bu Derneğin birkaç dönem de başkanlığını yürütmüştür. Prof. GERAY, hem uygulamalarıyla, hem de bilimsel çalışmalarında Türk dilinin kullanımında göstermiş olduğu duyarlılık ile Türk Dilbilimine katkı sağlamıştır. GERAY, bir akademisyen olarak yalnızca, kendi uzmanlık alanlarında bilimsel ürün verme kaygısı içerisinde olmamış, bilimsel ürünlerini arı ve anlaşılabilir bir Türkçe ile yazma ve okuyucuya ulaştırma kaygısını da taşımıştır. GERAY, bu kaygısını gazetecilik uygulamaları içerisinde daha da ön plana çıkarmıştır. Cevat GERAY, Cumhuriyet Gazetesi'nin ikinci sayfasındaki "Olaylar ve Görüşler" ve öteki sütunlarda, belirli aralıklarla, kendi uzmanlık alanlarıyla ve Türkiye'nin toplumsal sorunlarıyla ilgili olarak yazmış olduğu makalelerde, anlaşılmaz teknik terimler kullanmaktan hep uzak durmuştur. GERAY, uzmanlık alanlarıyla ilgili bilimsel makalelerinde ve gazete yazılarında, alanla ilgili teknik terimlerin yerlerine, kendisinin kullanıma sunduğu Türkçe'yle uyumlu ve anlaşılabilir terim ve sözcükler kullanmaya özen göstermektedir.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yazılı ürünlerinde sıkça kullandığı arı Türkçe terimler, kavramlar ve sözcüklerden bazıları karşılıklarıyla birlikte aşağıda (Çizelge 1) sunulmuştur:

Çizelge 1: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yazılı Ürünlerinde Sıkça Kullandığı Arı Türkçe Terimler, Kavramlar, Sözcükler ve Karşılıkları

A	**Akçal Denkleştirme:** Mâli Tevzin **Almaşık:** Alternatif **Anapara (Anamal) :** Sermaye	Ç	**Çizge:** Şema **Çözümleme:** Tahlil, Analiz
D	**Dizge:** Sistem **Dizgesel:** Sistematik **Dokunca:** Sakınca **Duyumsamak:** Hissetmek	E	**Eşgüdüm:** Koordinasyon **Eşgüdümcü:** Koordinatör **Ekin:** Kültür **Ekinsel:** Kültürel
G	**Genörgüt:** Bürokrasi **Gizilgüç:** Potansiyel **Girişim:** Teşebbüs **Girişimci :** Müteşebbüs **Görece:** Nispi	İ	**İstem:** Talep **İstek:** Arzu **İşgörü:** Hizmet **İzlence:** Program
K	**Kenttaş:** Hemşehri, Kentli **Kentsoylu:** Burjuva **Kentsoyluluk:** Burjuvazi **Koruman:** Vasi **Korumanlık:** Vesayet	O	**Orun :** Makam
Ö	**Ölçüt:** Kriter, Kıstas **Ölçün :** Standart **Öncelge (Sıradüzen):** Hiyerarşi **Örnekçe:** Tip **Özek:** Merkez **Özeksel:** Merkezî **Özdeksel:** Maddî	N	**Nüfusbilim:** Demografi **Nüfusbilimsel:** Demokrafik
S	**Sıradüzen (Öncelge):** Hiyerarşi **Sıradüzensel:** Hiyerarşik	T	**Tecim:** Ticaret **Tinsel:** Manevi **Tüze:** Hukuk **Tüzel:** Hukuki **Tüzel Konum:** Statü
U	**Uygulayım:** Teknik **Uzam:** Mekân **Uzamsal:** Mekâna ait	Ü	**Üsterme:** İhale **Üslenici:** Müteahhit
V	**Varsıl:** Zengin	Y	**Yetki Göçürümü:** Yetki devri **Yetke:** Kurum, Kuruluş **Yoksun:** Mahrum

8. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN GÜNÜMÜZ VE GELECEK İÇİN ÖNEMİ: YAPITLARINDAN, DÜŞÜNCELERİNDEN VE UYGULAMALARINDAN BUGÜN VE GELECEKTE NASIL (DAHA İYİ) YARARLANILABİLİR?

Çalışmanın bu Bölümünde Prof. GERAY'ın günümüz ve gelecek için önemi, GERAY'ın yapıtlarından, düşüncelerinden ve uygulamalarından nasıl daha iyi yararlanılabileceği çerçevesinde irdelenmiştir.

8.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Günümüz İçin Önemi

Prof. GERAY, bir aydın, bilge bir bilim çalışanı, yorulmaz bir öğretmen, mücadeleci bir uygulama adamı olarak, yılların kafa ve beden emeği içerisinden süzülüp gelen bilimsel çalışmaları ve bilimsel uygulamaları sonucunda bir "bilim marka"sı haline gelmiştir. Günümüz Türkiye'sinin sığ bilimsel ortamı göz önünde bulundurulduğunda, GERAY'ların kolay yetişmediği ve sayılarının da çok az olduğu gerçeği ile karşılaşırız.

Türkiye'nin içinde bulunduğu sorunlar konusunda GERAY'ın yıllar önce ortaya koymuş olduğu tanılar bugün geçerliliğini koruyorsa, bu, GERAY'ın geleceği gören ve sorunlarla ilgili araştırmalara dayalı verileri göz önünde bulundurarak tanılar ortaya koyduğunu gösterir. Gerçekten de günümüz Türkiye'sinde kentlerle birlikte kırsal alanlar da birer sorun yumağı halinde gelmişlerdir ve bu sorun yumağı gün geçtikçe de büyümektedir. Günümüz Türkiye'sinde kentler çarpık bir şekilde tarım toprakları üzerinde büyüyorsa, kentsel arsa üretimi konusunda özeksel yönetim ve yerel yönetimler en işlevsiz dönemini yaşıyorlarsa, kentlerin gelişmeleri arsa vurguncuları tarafından yönlendiriliyorsa, kamunun yaratmış olduğu kentsel rant bir avuç vurguncunun cebine iniyorsa, kentlerdeki yapı ve konut kooperatifleri en sahipsiz dönemlerini yaşıyorlarsa, elbette ki Prof. GERAY'ın ve Kentbilim alanındaki çalışmalarının günümüz için önemi çok daha artacaktır. Yine aynı şekilde günümüz Türkiye'sinde kırsal alanların "itici" özellikleri hiç olmadığı kadar üst seviyelere

yükselmişse, bazı bölgelerde köylerin boşalmasıyla kırsal yapı parçalanmışsa, toprak dağılımındaki adaletsizlikler artarak devam ediyorsa, Türk tarımı artık kendi ülkesine yeter olma özelliğini kaybetmişse ve kırsal kalkınmayı destekleyici özgün bir deneyim olan Köy Enstitüleri hareketinin çok uzağına savrulup Dünya Bankası ve İMF patentli yöneltilere yönelinmişse elbette ki yine Prof. GERAY ve O'nun yıllar önce ortaya koymuş olduğu Toplumbilimsel ve Halk Eğitimi ile ilgili çalışmaları daha bir önem kazanacaktır.

Bu gerçeklerden hareketle, GERAY'ın ve GERAY'ların "ürünlerinden ve öngörülerinden nasıl daha iyi yararlanılabileceği" sorunsalı ortaya çıkmaktadır. Türk bilim yaşamında sayıları çok az olan GERAY'ların bilimsel çalışmalarının önemi daha da bir artmakta, bu çalışmalardan bilim dünyasında nasıl daha iyi yararlanılacağı konusunda uslarda soru işaretleri oluşmaktadır. Elbette ki, bilim çalışanlarının bu konuda ek bir çaba içerisinde olmaları gerekmektedir. Çalışma konusunu Prof. GERAY'ın yaşamı, yapıtları, düşünceleri, uygulamaları ve Türk toplumsal yaşamına katkılarını incelemek olarak seçen bu satırların yazarı, uzun bir araştırma ve çalışma süreci sonunda, günümüzde Prof. Cevat GERAY'ın "ürünlerinden ve öngörülerinden nasıl daha iyi yararlanılabileceği" konusunda öneriler ortaya koymaya çalışmıştır. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yapıtlarından, Düşüncelerinden ve Uygulamalarından bugün daha iyi yararlanabilmek için yapılabilecekler noktasında geliştirilen önerileri şu şekilde ortaya koymak mümkündür:

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Daha Geniş Toplum Kesimlerine Ulaştırılabilmesi Amacıyla, Kitapları "İçerik Çözümlemesi" Çalışmalarıyla Popüler Kitaplar Haline Dönüştürülebilir: Prof. GERAY, yılların birikimi olan çalışmaları sonucunda başta Kentbilim alanı olmak üzere Toplumbilim, Çevrebilim, Kamu Yönetimi Bilimi, Halk Eğitimi, Kooperatifçilik gibi uzmanlık alanlarında çok sayıda kitap yazmıştır. Bu uzmanlık alanlarında çalışan insanlar için bulunmaz birer başvuru kitabı niteliğinde olan çalışmalar, bizzat Prof. GERAY'ın kendisi tarafından ya da O'nun izni ve gözetiminde bir araştırma grubunca ele alınıp, ana konulardan uzaklaşılmadan güncel eklemeler yapılarak daha geniş kesimlerin anlayabileceği ve kolayca okuyabileceği popüler bilim kitapları haline getirilebilir. Böylece GERAY

kitaplarından yalnızca o bilim dalında çalışan kişiler değil, tüm Sosyal Bilim okurları yararlanabilir.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Bazı Bilimsel Çalışmaları Orta Öğretim Kurumlarında Okutulabilecek Biçimde Düzenlenebilir: Prof. GERAY, orta öğretim kurumları izlencelerinde de yer alabilecek alanlarda bilimsel çalışmalar yapmıştır. GERAY'ın başta Toplumbilim alanı olmak üzere Çevrebilim, Kooperatifçilik, Halk Eğitimi gibi uzmanlık alanlarında ortaya koymuş olduğu bilimsel yapıtlar, yapılacak olan çalışmalarla orta öğretim müfredatına uygun hale getirilebilir. Örneğin Prof. GERAY'ın bu alanlardaki bilimsel yapıtları, yapılacak ek çalışmalarla Çevre Sorunları, Kooperatifçilik, Halk Eğitimi, Toplumbilim ders kitapları haline dönüştürülebilir. Bu yöntemle orta öğrenim düzeyindeki öğrenciler de Prof. GERAY'ı tanımış, bilimsel çalışmalarının ve kullanmış olduğu Türkçe'nin tadına varmış olurlar. Böylece Prof. GERAY'ın bilimsel çalışmalarıyla daha geniş halk kesimlerine ulaşabilmesi yönünde çok önemli bir adım atılmış olur.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Bilimsel Birikiminden Yararlanabilmek Amacıyla Hiç Olmazsa Lisansüstü Düzeyinde Ders Vermesi Sağlanabilir: Emekli olduktan sonra, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve SBF'de ders ücreti karşılığında lisansüstü düzeyde dersler veren Prof. GERAY, YÖK'ün son uygulamaları sonucunda bu derslere girememektedir. Bilimsel birikim anlamında, emek vermiş olduğu uzmanlık alanlarının doruklarında olan Prof. GERAY'ın hâlâ verimli olabileceği bir dönemde, YÖK'ün böylesine bir uygulama başlatmış olmasını, Türk bilim dünyası adına bir kayıp olarak nitelendirmek mümkündür. YÖK'ün bu kararını gözden geçirip, Prof. GERAY ve O'nun konumunda olan diğer bilim duayenlerinin tekrar aktif bir şekilde bilim dünyasına kazandırılmaları gerekir.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın, Kendi Çalışma Alanlarıyla İlgili Olarak Yapılacak Bilimsel Konferans, Sempozyum ve Açık Oturumlara Daha Sık Çağrılması Sağlanabilir: Prof. GERAY, gerek uzun süren aktif akademik yaşamı döneminde, gerekse emeklilik döneminde Anadolu'nun neresinden gelirse gelsin bilimsel toplantı çağrılarına, kar demeden, kış demeden olumlu yanıt vermiş, bu toplantıların aktif bir katılımcısı olmuştur. Emeklilik döneminde de aktif bilimsel

yaşamın içerisinde olan Prof. GERAY'ın bilimsel birikiminden daha fazla yararlanabilmek için, zaten sürekli olarak katılmakta olduğu bilimsel toplantılara, çeşitli olanaklar sağlanmak koşuluyla daha sık katılımı sağlanabilir.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın "Danışman" Olarak Hizmet Vermesi Teşvik Edilebilir : Prof. GERAY, çok yönlü bir bilim adamı olarak farklı bilim dallarında bilimsel çalışmalar yapmıştır. GERAY, bu çalışma alanlarıyla ilgili olarak faaliyetlerde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarıyla, sivil toplum örgütlerine, devlet tarafından görevlendirilmek koşuluyla danışmanlık yapabilir. GERAY, geçmiş dönemlerde de kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinde çok başarılı danışmanlık hizmetleri yürütmüştür.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Uzmanlık Alanlarıyla İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, O'nun Bilimsel Çalışmaları Konusunda Bilgilendirilebilir: Kamu kurum ve kuruluşlarının işleyişleri, mal ve hizmet sunumları sürecinde, ayrıca kamunun yasama faaliyetleri sürecinde bilim çevrelerince yapılmış olan bilimsel çalışmalardan ve bilimsel ürünlerden yararlanmaları, bu çalışmaları göz ardı etmemeleri çok önemlidir. Bu süreçte kamu kurum ve kuruluşları ile bilim çevrelerinin ilişkileri ve bu ilişki biçimleri de çok önemlidir. Bu bağlamda Prof. GERAY'ın özellikle kamu yönetiminin ve yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması, köy yerleşmeleri, kırsal kalkınma, toplum kalkınması, halk eğitimi ve kooperatifçilik konularında çok önemli bilimsel çalışmalar yapmış olduğu unutulmamalı ve başta yasama organı olmak üzere, İmar ve İskan Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı gibi bakanlıklar, Devlet Planlama Teşkilatı ve yerel yönetim birimleri GERAY'ın bilimsel çalışmaları konusunda bilgilendirilmelidirler. Bu kurum ve kuruluşlar Prof. GERAY ile karşılıklı eşgüdüm içerisinde çalışmalar yürütmeli ve GERAY'ın bilimsel birikiminden yararlanmalıdırlar. Yasama organı, GERAY'ın uzmanlık alanları ile ilgili yasal düzenlemeler yapılması gündeme geldiğinde, alt komisyonlarda O'nu konuk ederek, bilgi ve deneyimine başvurmalıdır.

Prof. Dr. Cevat GERAY Adına "Kentsel ve Kırsal Kalkınma Proje" Yarışması Düzenlenebilir: Prof. GERAY, Toplumbilim alanına giren bilimsel çalışmalarıyla "toplum kalkınması" konusunu kavramlaştırmış bir bilim adamıdır.

Kırsal kalkınma, toplum kalkınması konularında ortaya koymuş olduğu yapıtlar, Türkiye'de Toplumbilim alanında yapılmış ilk çalışmalar olarak, bu alanda önemli bir yer edinmişlerdir. Bu gerçekten hareketle, bu alanlara yakın konularda etkinlikler içerisinde bulunan sivil toplum örgütlerinin bir araya gelmesiyle bir yarışma örgütlenebilir. Cevat GERAY adına düzenlenecek olan bu yarışma, "kentsel ve kırsal kalkınma" konusuyla ilgili olarak ortaya konulan projeler arasında yapılabilir. Böylelikle, hem büyük bir bilim adamının emeği onurlandırılmış olur, hem de Türkiye'nin kırsal ve kentsel kalkınmasına katkıda bulunabilecek projelerin üretilmesi desteklenmiş olur.

Prof. Dr. GERAY'ın, Kendi Uzmanlık Alanlarıyla İlgili "Gün ve Hafta Kutlamaları" Kapsamında Radyo ve TV İzlencelerine Katılımı Sağlanabilir: Prof. GERAY, bilindiği gibi farklı bilim dallarında bilimsel çalışmalar yapmış, ürünler vermiş çok yönlü bir bilim adamıdır. Dolayısıyla GERAY'ın bilimsel birikiminden yalnızca öğrencilerin, araştırmacıların, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin yararlanmasının sağlanması yeterli değildir. Cevat GERAY'ın daha geniş halk kesimlerine ulaşabilmesinin bir yolu da radyo ve TV izlenceleridir. GERAY, özellikle kendi uzmanlık alanları ile ilgili, Dünya HABITAT Günü, Dünya Çevre Günü, İlköğretim Haftası, Dünya Şehircilik Günü gibi gün ve hafta kutlamaları kapsamında hazırlanacak olan radyo ve TV izlencelerine konuşmacı olarak çağrılabilir. Böylece GERAY'ın yılların bilimsel çalışmaları sonucunda biçimlenmiş ve olgunlaşmış olan düşüncelerinden daha geniş halk kesimleri de yararlanmış olur.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Belirli Aralıklarla Bilimsel Yazılar Yazmakta Olduğu Süreli Dergilerin Daha Geniş Kesimlere Ulaşabilmesi Sağlanabilir: Prof. GERAY, bilimsel birikiminin doruklarında olduğu günümüzde, çok farklı uzmanlık alanlarında olmak üzere belirli aralıklarla yayımlanan bilimsel dergilerde yazılar yazmaktadır. GERAY, Türkiye'deki kamu yönetiminin ve yerel yönetimlerin kurumsal, hukuksal, toplumsal ve kültürel boyutlarda beliren sorunlarını çok yönlü olarak tartışmaya açan, araştırma ya da uygulamalar sonucunda üretilen çözümleri ilgili çevrelerin görüşüne sunan ve hakemli olarak yayımlanan başta Amme İdaresi, Çağdaş Yerel Yönetimler gibi akademik dergiler olmak üzere Kent Kooperatifçiliği, İller ve

Belediyeler, Mülkiyeliler Birliği, Mimarlık, Ada Kentliyim, İdarecinin Sesi gibi farklı uzmanlık alanlarında yayımlanan bilimsel dergilerde çok önemli çalışmalar ortaya koymaktadır. Ancak bu dergiler ne yazık ki çok az sayıda okura ulaşabilmektedir. Ayrıca Prof. GERAY'ın yazılarının yayımlandığı bilimsel dergiler, dergilerin ve makalelerin yazılmış olduğu uzmanlık alanlarıyla çok yakından ilgili olan kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversite kütüphanelerine dahi yeterince ulaştırılamamaktadır. Başta üniversiteler ve belediyeler olmak üzere, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütlerine bu eksikliğin önemi ciddiyetle benimsetilmelidir. Geliştirilecek yaygın bir abonelik dizgesiyle söz konusu kuruluşların kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili olan bilimsel dergilerden sürekli olarak edinmeleri sağlanabilir. Böylece GERAY'ın çalışmalarından başta kamu kurum ve kuruluşlarının taşra birimlerinde çalışan uzmanlar olmak üzere daha geniş bir okur kesiminin yararlanması sağlanmış olur.

8.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Gelecek İçin Önemi

Prof. GERAY'ın ve öteki GERAY' ların günümüz Türkiye'sinde önemsenme biçimleri ve önemsenme düzeyleri, geleceğin Türkiye'sinde GERAY' ların önemsenme derecelerinin belirleyicisi olacaktır.Yani gelecek dönemlerde yapılacak önemsetme çalışmalarının biçimi ve oranı, günümüzde bilim çalışanlarına ve aydınlara verilecek değer ile doğrudan bağlantılıdır.

Günümüz Türkiye'sinde GERAYlar ve bilimsel emeğin ürünü olan çalışmaları önemsendikçe, toplumu bir burgu içerisinde sıkan kentsel ve kırsal sorunlara çözüm yolları bulunacak, sorunlar azalacaktır. Ancak geçmiş dönemler ve günümüz koşulları ve toplumu karamsarlığa iten sorunlar göz önünde bulundurulduğunda, Türk bilim ve ekin yaşamında, bilime özgün katkılar sağlamış bilim çalışanlarına verilen değer konusunda iyi şeyler söylemek mümkün değildir. Yakın geleceğin Türkiye'sinde de bu konuda çok olumlu gelişmelerin olacağı noktasında iyimser olmak ne yazık ki olası görünmemektedir. Bilime, bilim çalışanlarına ve aydınlara verilen değer konusunda oluşmuş kötü iklimin günümüzde sürdüğü, yakın gelecekte de bu iklimin çok kolay değişmeyeceği gerçeği ortadayken, yine de karamsarlığa kapılmamak gerekir. Madem ki, geleceğin Türkiye'si bugün yapılacak çalışmalar ve atılacak adımlar doğrultusunda

biçimlenecektir: O halde geleceğin daha da aydınlanması için yapılacak şeyler de ortadır. Öncelikle, GERAY' ların ve bilimsel çalışmalarının, topum ve yönetimsel yapı içerisindeki karar vericiler tarafından daha fazla önemsenmesi sağlanmalıdır. Bu önemseme süreci kendiliğinden gerçekleşecek bir süreç değildir. Bu kapsamda, tüm bilim dünyasının, bilim çalışanlarının, aydınların, her aydın ve bilim adamı adayının yapması gereken şeyler olacaktır.

Prof. GERAY, geçmişten günümüze taşıdığı, çağın ve ülke koşullarının gerçeklerine uygun olarak geliştirmiş olduğu bilimsel düşüncelerini gün geçtikçe daha da olgunlaştırmakta, daha bir "göz ardı edilemez" noktaya taşımaktadır. Artık GERAY'ı, GERAY'ları, bilimsel çalışmalarını ve bilimsel düşüncelerini görme, farketme ve önemseme zamanıdır. Prof. GERAY'ın günümüzde daha iyi önemsenmesi noktasında yapılacak olan tüm çalışmalar, O'nun gelecek dönemlerde önemsenmesi çerçevesinde de yapılmalı ve yapılmaya devam edilmelidir. Ayrıca çağın gelişen uygulayımbilimsel yenilikleri de göz önünde bulundurularak yapılması gereken çalışmalar da olacaktır. Bu çalışmaları şöyle sıralamak mümkündür:

Prof. Dr. Cevat GERAY Adına İnternette Bir Kişisel Sayfa Açılabilir: Dünya ve Türkiye'deki uygulayımbilimsel gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, uygulayımbilimin gereği olan yeniliklerden yararlanmak bilimsel bilginin daha da geniş toplum kesimlerine ulaştırılabilmesinde önemli bir araç olacaktır. Bu kapsamda, gelecek dönmelerde, Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bilimsel çalışmalarına bilim çalışanlarınca daha kolay ulaşılabilmesi ve yönetimsel yapı içerisindeki karar vericilerin bu çalışmaları daha çabuk önemsemesi için Prof. GERAY'a internette bir web sayfası açılabilir. Bu sayfada Prof. GERAY'ın tüm bilimsel yapıtları konularına göre sınıflandırılarak ayrı başlıklar halinde sunulabilir. Bu yöntem sayesinde, dünyada ve Türkiye'deki tüm araştırmacılar çalışmakta oldukları konularıyla ilgili uzmanlık alanında tarama yaparken, bu uzmanlık alanlarına özgün katkılar yaparak ve yeni kavramlar kazandırarak evrensel bilgiler üretmiş olan bir bilgenin çalışmalarından yararlanmış olurlar. Ayrıca yapıtların açıklamalı özetleri de bu sayfada verilebilir.

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Tüm Yapıtlarının Sınıflandırılmış Bibliyografyası Hazırlanabilir: Yapılacak bir çalışmayla, Prof. GERAY'ın tüm

yapıtlarının sınıflandırılmış listesinin ve anahtar kavramlar dizininin verildiği bir bibliyografya hazırlanabilir. Ayrıca yapıtların açıklamalı kaynakçası da bu çalışmaya eklenebilir. Bu çalışma sayesinde, araştırmacı aradığı konuyla ilgili Prof. GERAY'ın varolan tüm çalışmalarına ulaşabilir. Yapıtlar hakkında yapılan açıklamalı özetlerle de yapıtın içeriği hakkında bilgi sahibi olmuş olurlar.

Prof. Dr. GERAY'ın Katılmış Olduğu Bilimsel Toplantı, Seminer ve Sempozyumların Ses ve Görüntü Kayıtları Yapılabilir: GERAY, Türkiye'nin neresinde olursa olsun, yeni kurulan bir Anadolu üniversitesinden, kamu kuruluşlarından, sivil toplum örgütlerinden gelen bilimsel toplantı, seminer, sempozyum çağrılarına sağlığı elverdiğince yanıt vermeye çalışmaktadır. GERAY'ın bilimsel düşüncelerini ve deneyimlerini ortaya koyduğu bu tür bilimsel toplantılardan yalnızca katılımcıların yararlanması yeterli değildir. Bu nedenle, gelecek dönemlerde GERAY'ın katılacağı bilimsel toplantıların ses ve görüntüleri uygulayımbilimin olanaklarından yararlanılarak kayıt edilebilir. Daha sonra, bu ses ve görüntü kayıtları başta üniversiteler olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin ve araştırmacıların kullanımına sunulabilir.

Prof. Dr. GERAY'ın Katılmış Olduğu Bilimsel Toplantı, Seminer ve Sempozyumlar Üniversitelerin Toplantı Salonlarında Canlı Olarak Yayımlanabilir: Prof. GERAY'ın gelecek dönemlerde katılacağı bilimsel toplantıların, uygulayımbilimin olanaklarından yararlanılarak, özellikle üniversitelerin toplantı salonlarında canlı olarak yayımlanması sağlanabilir. Bu tür toplantıların, sivil toplum örgütlerinin hazırlayabilecekleri salonlarda ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının uzmanlarının hazır bulunacağı toplantı salonlarında da canlı olarak yayınlanması son derece yararlı bir uygulama olacaktır.

Anabilim Bilim Dalları Arasında Bir İletişim Merkezi Kurulabilir: Üniversiteler arasında ilgili anbilim dalları arasında bilgi akışını sağlayıcı bir merkez oluşturulabilir. Bu kapsamda yapılacak çalışmalarla Prof. GERAY'ın bilimsel eserleri, üniversitelerin tüm "Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalları"nı kapsayacak biçimde oluşturulacak bilgi merkezinde ortak yararlanmaya açık bir şekilde

düzenlenebilir. Böylece Prof. GERAY'ın bilimsel çalışmalarından, diğer üniversitelerin ilgili anabilim dallarının da yararlanabilmesi sağlanmış olur.

TRT'nin Eğitim Amaçlı Kullanmakta Olduğu Kanallarda Prof. GERAY'ın Bilimsel İzlenceler Yapması Sağlanabilir: Bilindiği gibi TRT, günümüzde eğitim amacıyla bir kanalını kullanıma açmış bulunmakta ve TRT4 üzerinden sürekli olarak Açık Öğretim Fakültesi dersleri ile ilgili yayımlar yapmaktadır. TRT yapacağı bir çalışma ile, yıllar önce TRT'nin yayın planlaması çalışmaları içerisinde bulunmuş Prof. GERAY'ın TRT4'de eğitim ve bilim ağırlıklı izlenceler hazırlamasını ya da hazırlanacak olan bu tür izlencelere katılımını sağlayabilir.

DÖRDÜNCÜ KESİM

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu Kesimde çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Bir bölümden oluşan bu Kesim içerisinde öncelikle çalışma boyunca ulaşılmış olan bulgular, bu bulgular doğrultusunda geliştirilmiş olan öneriler ve genel sonuç ortaya konulmuştur.

9. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ

Bu Bölüm kendi içerisinde üç alt bölüme ayrılmıştır. Birinci alt bölümde, çalışma boyunca ulaşılmış olan bulgular ortaya konulup, çalışmanın denenceleri sınanmıştır. İkinci alt bölümde bulgular doğrultusunda geliştirilen öneriler verilmiş, üçüncü alt bölümde ise genel sonuç ortaya konulmuştur.

Bulgular ve öneriler alt bölümleriyle ilgili olarak öncelikle şu bilginin verilmesi yararlıdır: Her öneri ortaya konan bir bulgudan kaynaklanmaktadır. Hangi önerinin hangi bulguya karşılık geldiği aşağıdaki "Bulgular ve Öneriler Karşılaştırma Çizelgesi" yardımıyla gösterilmiştir.

Çizelge 1: Bulgular ve Öneriler Karşılaştırma Çizelgesi

B/Ö	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11
B1	**X**										
B2		**X**									
B3			**X**								
B4				**X**							
B5					**X**						
B6						**X**					
B7							**X**				
B8								**X**			
B9									**X**		
B10										**X**	
B11											**X**

9.1. Bulgular

Çalışma boyunca elde edilen ve/ya da üretilen bilgiler ışığında şu bulgulara ulaşılmıştır:

B. 1) Türkiye'de "bilim uğraşısı" seçkinci bir uğraş durumunda kalmış olmasına karşın, Prof. GERAY çok farklı bilim alanlarında yapmış olduğu çalışmalarla, kendisinin emek vermiş olduğu uzmanlık alanlarının halka açılması ve kamuoyu eğitimi yönünde gözle görülür bir çaba içerisinde olmuştur.

Cevat GERAY, toplumsal alanda anlamlı ve olumlu bir değişimin yaşanması için "kırsal kalkınma" ve "toplum kalkınması" türünde kalkınma çabalarının yaşama geçirilmesi gerektiğini sürekli olarak savunmuş, bu düşüncesi doğrultusunda bilimsel ürünler ortaya koymuştur. GERAY'a göre kırsal kalkınma ve toplum kalkınması çalışmalarında insan, anahtar konumundadır. Bu tür kalkınma çabalarında başarıya ulaşmak için öncelikle iyi yetişmiş, sorunlarının bilincinde ve bu sorunların kökeninde yatan gerçeklerin farkında olan insana, yurttaşa ihtiyaç vardır. Bu yurttaşların yetişebilmesi için de bir yandan çağın koşullarıyla uyumlu Köy Enstitüsü felsefesinin örgün eğitim kurumlarında yaşama geçirilmesi, bir yandan da yaygın eğitim çabaları doğrultusunda halkın eğitilmesi gerekir. İşte Prof. GERAY'ın bilimsel bilginin halka ulaştırılabilmesi kapsamında, üniversitelerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin düzenledikleri halka açık bilimsel toplantılarına kar-kış demeden katılarak yapmış olduğu katkıları, sivil toplum örgütleri içerisinde yapmış olduğu çalışmaları ve gazeteciliğini yaygın eğitim ve halk eğitimi çerçevesi içerisinde değerlendirmek mümkündür. Prof. GERAY, gerçekten de bilimsel bilginin ve yurttaş olma bilincinin halka kazandırılması yönünde akademik çalışmalar ve uygulamalar içerisinde bulunmuş, bulunmaya da devam etmektedir. GERAY, çok önemsediği halk eğitimi alanında otuzdan fazla bilimsel makale yazmış, ikinci baskısını 1978 yılında yaptığı "Halk Eğitimi" adlı yapıtına güncel eklemeler yaparak 2002 yılında yeniden yayımlamıştır. Prof. GERAY, emek verdiği bilim alanlarında bilimsel bilginin öncelikle çoğaltılması, daha sonra da yaygınlaştırılması ve halka ulaştırılması yönünde yapmış olduğu çalışmaları Kentbilim alnında daha yoğun olarak yapmıştır. GERAY, Kentbilim uzmanlık alanında, alana özgün katkılar sağlamış bilimsel kitaplarının yanı

sıra yetmişe yakın bilimsel makale ve bildiri üretmiştir. Cevat GERAY, bu makale ve bildirilerin daha geniş kesimlere ulaşabilmesi için de yazılarının Mülkiyeliler Birliği, Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği, Türk Belediyecilik Derneği gibi sivil toplum örgütlerinin yayın organlarında yayımlanmasını sağlamış, bu örgütlerin düzenlemiş olduğu mesleki toplantılara, hiçbir ayrım yapmadan katılmıştır. Bu bulgular çalışmamızın 1. denencesinde ortaya konulan görüşleri de destekler niteliktedir. (Bkz. 1. Denence)

B.2) Prof. GERAY, Türkiye'de "kentleşme" ve "çevre" konularının ilk bilgi odağı olan grup içerisindedir.

Bilindiği gibi, İkinci Dünya Savaşı öncesinde Türkiye'de kent planlama çalışmalarına teknik bir uğraşı alanı gözüyle bakılıyor, bu alanda mimarlık eğitimi almış uzmanlar çalışıyordu. Daha sonraları, Siyasal Bilgiler Okulu'ndan Ernst REUTER'in öncülüğünde yapılan bilimsel çalışmalar sonucunda kent planlamanın, disiplinlerarası yapılacak bir çalışma sonucunda yapılması yaklaşımı Şehircilik Disiplini içerisinde kabul gören bir yaklaşım oldu. O dönem Ernst REUTER'in asistanlığını yapan Prof. Fehmi YAVUZ, bu yaklaşımın takipçisi oldu. Prof. Fehmi YAVUZ başında olduğu dönemde Şehircilik Kürsüsü, kent planlamayı sadece kentlerle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun kırda olduğunu benimseyen, kırsal gelişme ile bölgesel gelişmeye de içeren geniş kapsamlı bir yaklaşım içerisindeydi. Bu dönemde Prof. Fehmi YAVUZ, öğretmeni REUTER'den devraldığı Kürsü'yü, Kartal (2001, 33)'ın adlandırmasıyla **"İşi Bıraktığı Yerden Alıp Götürme"** anlayışı içerisinde daha ileri bir düzeye taşımıştır. Aynı dönemler içerisinde öğretmenleri Fehmi YAVUZ'un yanında asistan olarak çalışan Prof. Dr. Cevat GERAY ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, öğretmenlerinden devraldıkları anlayış içerisinde Siyasal Bilgiler Fakültesi Şehircilik Kürsüsü'nü şehircilik eğitimi konusunda öncü bir konuma getirmişlerdir. Ayrıca bu Kürsü içerisinde bilimsel çalışmalarda bulunan ve ürünler veren Prof. Fehmi Yavuz, Prof. Dr. Cevat GERAY ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ "kentleşme" ve "çevre" konularının ilk bilgi odağı haline gelmişlerdir. Prof. GERAY, bu bilgi odağının bir üyesi olmayı, Kentbilim alanında yapmış olduğu özgün araştırmalarla, Türkiye'de kent planlamasının hukuki ve yönetsel çerçevesi hakkında yapmış olduğu öncü çalışmalarla ve Kent

Kooperatiflerindeki uygulamalarıyla gerçekten de hak etmiş bir bilim emekçisidir. Bu bulgular, çalışmamızın 2. denencesinde ortaya konulan görüşleri doğrular niteliktedir. (Bkz. 2. Denence)

B.3) Cevat GERAY, 1960'lı yılların başlarında SBF, Şehircilik Kürsüsü'nde bir yandan Şehircilik alanında bilimsel ürünler verirken, bir yandan da öğretmeni Prof Fehmi YAVUZ'un "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan yaklaşımı doğrultusunda, kırsal kalkınma, kırsal Türkiye'nin sorunları, kırsal gelişme gibi konulara eğilmeye ve bu konularda da bilimsel ürünler vermeye başlamıştır.

Prof. GERAY, Toplumbilim alanında verdiği bilimsel ürünler ile hem yeni bir alan olan Şehircilik alanının çalışma sahasını genişletmiş, "kent planlamayı sadece kentle sınırlı tutmayan, kentsel sorunların bir ucunun da kırda olduğunu" savunan "yeni bir anlayış" geliştirmiş, hem de Toplumbilim alanına yeni bir soluk getirmiştir. GERAY, toplum kalkınması gibi Türkiye'de çok yeni olan bir alanda, 1967 yılında yayımlanan **"Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği"** adlı çalışmasıyla, **"toplum kalkınması"** kavramını tartışmaya açmış ve toplum kalkınmasının kavramlaştırılması çalışmalarına çok önemli katkılar sağlamıştır. Günümüz Türkiye koşullarında kentsel ve kırsal alanlarda karşılaşılan sorunlar göz önünde bulundurulduğunda, GERAY'ın yıllar önce gündeme getirdiği "toplum kalkınması", "kırsal kalkınma" ve "dağ ve orman köylerinin yerleşme sorunları" gibi konulardaki aksaklıkların daha da yakıcı bir duruma geldiğini görürüz. Ayrıca, GERAY'ın yıllar önce bu sorunlarla ilgili olarak ortaya koymuş olduğu tanılar ve bu tanılar doğrultusunda geliştirmiş olduğu çözüm önerileri bugün hâla geçerliliklerini korumaktadır.

B.4) Prof. GERAY, her ne kadar bir kentbilimci olarak bilinse de, O kendisini yalnızca bir bilim dalı içerisine hapsetmemiş, Kentbilim alanının yanı sıra, Toplumbilim, Yönetim Bilimi, Halk Eğitimi, Kooperatifçilik, Siyaset Bilimi, Çevrebilim gibi bilim ve uzmanlık alanlarında çok sayıda bilimsel ürün vermiştir.

Kentbilimci olarak bilinen Prof. GERAY, çalışmamızın ekinde yer verilen Prof. GERAY'ın tarih sırasına göre verilmiş kaynakçasında da görüldüğü gibi, alanlarla

doğrudan ilgili olarak, Kentbilim alanında 66, Yönetim Bilimi alanında 43, Toplumbilim alanında 39, Halk Eğitimi uzmanlık alnında 31, Kooperatifçilik uzmanlık alanında 21, Çevrebilim alanında 6 ve Siyaset Bilimi alanında da 3 bilimsel eser ortaya koymuştur. Görüleceği gibi Kentbilimci olarak bilinen Prof. GERAY, bir toplumbilimci, bir yönetim bilimci, bir kooperatifçilik ve bir halk eğitimi uzmanı kadar çalışmakta olduğu bilim ve uzmanlık alanlarına emek vermiştir. Bu bulgular da çalışmamızın 3. denencesinde ortaya konulan görüşleri de doğrular niteliktedir. (Bkz. 3. Denence)

B.5) Prof. GERAY, bilimsel ürünler verdiği bilim ve uzmanlık alanlarına çalışmalarıyla özgün katkılar sağlamış bir bilim adamıdır.

GERAY, Kentbilim alnında yapmış olduğu, "Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları" başlıklı Doktora çalışması ile Türkiye'de ilk kez kent planlamasının yönetimsel ve tüzel çerçevesini oluşturmuştur. Ayrıca Toplumbilim alanında yapmış olduğu "Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği" başlıklı çalışma ile de Türkiye'de çok yeni bir konu olan "toplum kalkınması" kavramını tartışmaya açmış ve toplum kalkınmasının kavramlaştırılması çalışmalarına önemli katkılar sağlamıştır. GERAY'ın ilk başta gelen bu kuramsal katkılarının yanı sıra uygulamaya yönelik katkıları da vardır. Prof. GERAY, İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olarak çalıştığı süre içerisinde, bilim alanında kuramsal olarak ortaya koymuş olduğu bazı görüşlerini uygulamaya geçirme olanağı bulmuştur. Çalışmamızın **"6.1.2. Yöneticiliğinin İncelenmesi"** başlıklı alt bölümünde ayrıntılı olarak vurgulandığı gibi, GERAY, Kıyı ve İçme Suyu Havzaları Yönetimi ve Deprem Yönetmeliği'nin hazırlanılması gibi konularda uygulamaya yönelik katkılar da yapmıştır. Bu bulgular çalışmamızın 4. denencesinde ortaya konulan görüşleri de doğrular niteliktedir. (Bkz. 4. Denence)

B.6) Prof. GERAY, toplumsal sorunlara duyarlı bir aydın olarak "taraf" olmasına karşın, ılımlı, hoşgörülü ve halka yakın kişiliği, insancıllığı, bilimsel yansızlığı gibi kişiliğini biçimlendiren öğeler nedeniyle öteki "taraf"larca da dışlanmamıştır.

Prof. GERAY'ın bu özellikleri, O'nu belirli görüşteki kesimlerin kendi tekellerine almalarını önlemiş, ayrıca Türkiye'deki aydın ve akademik çevrelerin GERAY'ı kendimlemelerine dayanak sağlamıştır.

B.7) Prof. GERAY, akademik yaşamında sahip olduğu bilimsel ilkeler doğrultusunda, emek vermiş olduğu bilim ve uzmanlık alanlarındaki bilimsel bilgiyi üreterek çoğaltan, bilgiyi ürettiren ve bu bilimsel bilgiyi, daha geniş halk kesimlerinin de yararlanabilmesi için kendine özgü yöntemlerle yaygınlaştıran bir bilim çalışanı olarak "toplumsal bilgi birikimi"ne katkıda bulunmuştur.

B.8) Prof. GERAY, günlük konuşmalarında, derslerinde, bilimsel çalışmalarında ve gazete yazılarında arı bir Türkçe kullanmaya özen gösteren bir bilim adamıdır.

Türkçe'ye olan saygısı, çalışmalarına bakıldığında hemen farkedilen Prof. GERAY, bir sosyal bilimci olarak Türk Dilbilimine, kendi çalışma alanlarında kullanıma sunduğu arı Türkçe kavram ve sözcüklerle katkılar sağlamıştır. GERAY, bir akademisyen olarak yalnızca, kendi uzmanlık alanlarında bilimsel ürün verme kaygısı içerisinde olmamış, bilimsel ürünlerini arı ve anlaşılabilir bir Türkçe ile yazma ve okuyucuya ulaştırma kaygısını da taşımıştır. GERAY, uzmanlık alanlarıyla ilgili bilimsel makalelerinde ve gazete yazılarında, alanla ilgili teknik terimlerin yerlerine, kendisinin kullanıma sunduğu Türkçe'yle uyumlu ve anlaşılabilir terim ve sözcükler kullanmaya da özen göstermektedir. Üniversiteden ayrı yıllarında Dil Derneği'nin kurulmasına katkılar yapmış, bu Derneğin birkaç dönem de başkanlığını yürütmüş olan Prof. GERAY, böylelikle hem uygulamalarıyla, hem de bilimsel çalışmalarında Türk dilinin kullanımında göstermiş olduğu duyarlılık ile Türk Dilbilimine katkılar sağlamıştır.

B.9) Kartal (2001,33), Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Cevat GERAY ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ'i kendi başlarına ve birlikte **"Görgü Okulu"** olarak nitelemektedir. Kartal, bu üç kişinin aralarındaki dayanışmayı, dostluğu, öğrencilerine yaklaşım biçimlerini ve meslektaşlarını daha iyi yetişmeleri için yönlendirme yöntemlerini değerlendirerek bu yargıya varmaktadır. Prof. GERAY, gerçekten de Prof. Fehmi YAVUZ, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, Prof. Dr. Can HAMAMCI, Prof. Dr. İlhan TEKELİ, Prof. Dr. Mübeccel B. KIRAY, Şerif MARDİN, Tanju POLATKAN gibi meslektaşları

ile ortak çalışmalar yaparak onlarla dayanışma içerisinde olmuş, öğrencilerinin ve genç meslektaşlarının daha iyi yetişmeleri için farklı yönlendirme ve yüreklendirme yöntemleri geliştirmiştir. Prof. GERAY, sürekli olarak "daha alttakilerin emeğine saygı ve o emeği değerlendirme" yaklaşımıyla genç meslektaşlarının ve öğrencilerinin daha üretken çalışmalar içerisinde olmalarını sağlamıştır. GERAY, bu yönde ortaya koymuş olduğu çabalar ile KARTAL'ın "Görgü Okulu" olarak nitelendirmesini hak etmektedir.

B.10) Bilindiği gibi Ankara Üniversitesi SBF Kamu Yönetimi Bölümü ve SBF'ye bağlı İskân ve Şehircilik Enstitüsü, önce Ernst REUTER sonra da O'nun asistanı olan Fehmi YAVUZ'un çabaları ve katkılarıyla Kentbilim eğitiminin kurumsallaşması konusunda öncü kurumlar olmuşlardır. Daha sonra bu yönde yürütülen çalışmaları, Kartal (2001,33)'ın adlandırmasıyla **"İşi Bıraktığı Yerden Alıp Götürme"** yaklaşımı ile Prof. Fehmi YAVUZ'un asistanları olan Cevat GERAY ve Ruşen KELEŞ omuzlayıp götürmüşler ve yaygınlaştırmışlardır. Prof. GERAY, bu akademik kurumlarda gerek yönetici, gerekse akademisyen olarak öğretmenlerinden devraldığı çalışmaları ve çabaları "İşi Bıraktığı Yerden Alıp Götürme" yaklaşımı doğrultusunda daha da ileri noktalara taşımış, bu yaklaşımın sürdürücüsü olmuştur.

B.11) Akademik yaşam içerisinde bilimsel etkinliklerin ürünü olarak ortaya çıkarılan kuramsal bilgilerin, genel olarak, uygulamaya aktarılması ve yaşama geçirilmesi çok zor bir süreç içerisinde gerçekleşmektedir. Bu zorlu süreç, Prof. GERAY'ın meslek yaşamöyküsünde de gözlendiği gibi, genörgüt içerisinde akademisyen kökenli yöneticilerin üst düzey yönetici konumuna geldikleri dönemlerde değişmektedir. Bu dönemlerde, akademisyen kökenli üst yönetici, yılların akademik emeği içerisinde damıttığı uygulanabilir görüşlerini pratiğe aktararak, yaşama geçirmektedir. Prof. GERAY, çalışmamızın **"6.1.2. Yöneticiliğinin İncelenmesi"** başlıklı altbölümünde vurgulandığı gibi, İmar ve İskân Bakanlığı Müsteşarlığı döneminde, emek verdiği bilim ve uzmanlık alanlarına giren, Kıyı ve İçme Suyu Havzaları Yönetimi ve Deprem Anlarında Kriz Yönetimi gibi konularda yıllardır olgunlaştırmış olduğu bilimsel görüşlerini yaşama geçirme olanağı bulmuş, bugün öncü uygulamalar olarak nitelendirebileceğimiz uygulamalar içerisinde olmuştur.

9.2. Öneriler

Bu alt bölümde, çalışmamız içerisinde ortaya konulan bulgular doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir. Bulgularımız doğrultusunda, çalışmanın kapsamıyla sınırlandırılmış şu öneriler geliştirilmiştir:

Ö.1) Bir kentbilimci olarak nitelendirilen Prof. GERAY, Kentbilim ve emek vermiş olduğu öteki bilim ve uzmanlık alanlarına, bu alanlardaki bilimsel bilginin üretilmesi ve çoğaltılması yanında, bu bilgilerin yaygınlaştırılması ve daha geniş kesimlere ulaştırılması yönünde çok önemli katkılar sağlamış, bu bilim ve uzmanlık alanlarının halka açılması ve kamuoyu eğitimi konularında gözle görülür bir çaba içerisinde olmuştur. Bu nedenle, bilim çalışanları, emek verdikleri bilim ve uzmanlık alanlarında, bilimsel bilgiyi üretme ve çoğaltma çabası içerisinde olmayı yeterli görmemeli, bu çabaların yanı sıra, üretmiş oldukları bilimsel bilginin yaygınlaştırılması ve daha geniş kesimlere ulaştırılması kaygı ve çabası içerisinde olmalıdırlar.

Ö.2. Bilim çevrelerinde, sınırlı da olsa bazı bilim ve uzmanlık alanı çalışanlarının, kendi bilim ve uzmanlık alanını öteki bilim ve uzmanlık alanları çalışanlarına kapalı tutma, bu alanlarda yalnızca kendilerinin konuşmaya ve bilimsel ürünler vermeye yetkili oldukları varsayımıyla "dokunulmaz" alan yaratma çabaları içerisinde olduğu gözlenmektedir. Prof. GERAY bilim çevrelerinde varolan bu tutuma karşın, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla kendi çalışma alanı olan Kentbilimi öteki bilim dallarındaki bilim çalışanlarına açmış, özellikle sosyal bilimcilerin de ilgi duyduğu bir çalışma alanı haline getirmiştir. Bu sayede toplumbilimci, yönetim bilimci, siyaset bilimci gibi farklı sosyal bilim alanlarından bilim çalışanları Kentbilim alanı ile ilgili farklı yaklaşımlar içeren çalışmalar yapmışlar ve kendi asıl bilim alanlarından farklı bir alan olan Kentbilim alanında konuşabilme, tartışabilme, yorum yapabilme olanağına kavuşmuşlardır. Bilim çalışanları bu konuda Prof. GERAY'ın yaklaşımını kendilerine örnek alıp, yapacakları bilimsel çalışmalarla kendi bilim ve uzmanlık alanlarını öteki bilim ve uzmanlık alanları çalışanlarına açmalı ve bilim çevrelerinde sınırlı da olsa varolan "içe kapanıklık" anlayışı yıkılmalıdır.

Ö.3) Prof. GERAY, 1960'lı ve 1970'li yıllarda "toplum kalkınması", "dağ ve orman köylerinin yerleşme sorunları", "Türkiye'nin yönetimsel sorunları" gibi konularda gözlem araştırmalarına dayalı olarak tanılar koymuş, bu tanılar doğrultusunda da sorunların çözümleri noktasında öneriler geliştirmiştir. GERAY'ın bu önerileri, gözlem ve araştırmalara dayalı olarak ussal kestirimler doğrultusunda yapıldığından, bugünkü Türkiye koşullarında hâlâ geçerliliğini de korumaktadır. Bu nedenle, bilim çalışanları, toplumsal sorunlar konusunda tanılar koyarken ve bu sorunların çözümleri noktasında öneriler geliştirirken mutlaka kapsamlı gözlem ve araştırmalar yapmalıdırlar. Ancak bu şekilde yapılacak kapsamlı gözlem ve araştırmalar sonucunda geleceği gören, ussal öneriler geliştirilebilir.

Ö.4) Prof. GERAY, yalnızca kendi bilim dalı içerisine hapsolmayıp çok yönlü çalışmalar içerisinde olmuş ve kendi uzmanlık alanına yakın olan öteki bilim ve uzmanlık alanlarına da yönelmiş ve o alanlarda da bilimsel çalışmalar yapmıştır. Bu nedenle, bilim çalışanları, yalnızca kendi uzmanlık alanlarının dar çerçevesi içerisine sıkışıp kalmamalı, kendi uzmanlık alanlarıyla yakın ilişkisi olan öteki bilim ve uzmanlık alanlarına da yönelip, bilimsel üretkenlik içerisinde olmalı, sanat ve edebiyat eserlerinin vermiş olduğu ayrı tatların da farkında olmalıdırlar.

Ö.5) Prof. GERAY, emek vermiş olduğu bilim ve uzmanlık alanlarına bilimsel ürünler vererek katkı yapmasının yanı sıra, bu kuramsal katkılarını yöneticilik uygulamaları döneminde yaşama geçirerek de çok önemli katkılar sağlamıştır. Bu nedenle, bilim çalışanları, emek verdikleri bilim ve uzmanlık alanlarıyla ilgili olarak yapmış oldukları bilimsel çalışmaların ürünü olan kuramsal birikimlerinin, yalnızca bilimsel dergi ve kitaplarda kalmalarıyla yetinmeyip, bu kuramsal birikimlerin yaşama geçirilmesi olanağını da aramalıdırlar.

Ö.6) Prof. GERAY, akademik yansızlığıyla, toplumsal sorunlar karşısında ortaya koyduğu yansız, "aydın" tavrıyla, ılımlı, hoşgörülü ve halka yakın kişiliğiyle taraflı tarafsız bütün kesimlerce dışlanmayıp **"kendimlenmiş"** bir bilim emekçisidir. O'nun "taraf" olması hiçbir zaman akademik yaşantısına, yöneticilik ve diğer uygulamalarına yansımamış, "akademik yansızlığı" hiçbir zaman zedelenmemiştir. Prof. GERAY'ın akademik yaşantısı ve ödün vermez akademik yansızlığı tüm bilim

çalışanlarına örnek olmalıdır. Bu nedenle, tüm bilim çalışanları kendilerine Prof. GERAY'ı örnek almalı ve O'nun akademik yansızlık konusundaki çabalarını benimseyip, içselleştirmelidirler.

Ö.7) Prof. GERAY, emek vermiş olduğu bilim ve uzmanlık alanlarında varolan bilimsel bilgiyi, yeni bilgiler üretmek yoluyla çoğaltmış ve "toplumsal bilgi birikimi" sürecine katkıda bulunmuştur. Bu nedenle, bilim uğraşısı içerisinde olan bilim çalışanları, öncelikle emek verdikleri kendi bilim ve uzmanlık alanlarıyla ilgili olarak özgün bilgiler üretmeli ve "toplumsal bilgi birikimi" sürecine katkı sağlamalıdırlar.

Ö.8) Prof. GERAY, günlük konuşmalarında, derslerinde, bilimsel çalışmalarında ve gazete yazılarında arı bir Türkçe kullanmaya özen gösteren ve emek verdiği bilim ve uzmanlık alanlarında Türkçe ile uyumlu yeni teknik terim ve sözcükler üreterek bunları kullanıma sunan bir bilim emekçisidir. Bu nedenle, bilim çalışanları emek vermekte oldukları bilim ve uzmanlık alanlarında, alan farkı gözetmeksizin, tüm bilimsel etkinliklerinde **"arı Türkçe"** kullanmaya özen göstermeli ve Türkçe ile uyumlu yeni terim ve sözcüklerin kullanıma sunulması ve kullanılması yönünde çaba içerisinde olmalıdırlar.

Ö.9) Prof. GERAY, meslektaşları ve öğrencileriyle her zaman dayanışma içerisinde olmuş, meslektaşlarıyla ortak bilimsel çalışmalar içerisinde bulunmuş, genç meslektaşlarının ve öğrencilerinin daha iyi yetişebilmeleri için onları yönlendirici ve yüreklendirici gayretler içerisinde olmuştur. Prof. GERAY'ın bilim alanında geliştirmiş olduğu "bilimsel emeğe saygılı ve dayanışmacı" yaklaşımı, O'nun tek başına, bir **"Görgü Okulu"** olarak değerlendirilmesini ve anılmasını sağlamıştır. Bilim çalışanları ve bilim insanı olma çabası içerisinde olan herkes, Prof. GERAY'ın bu yönünü de kendilerine örnek almalı, O'nun "bilimsel emeğe saygılı ve dayanışmacı" yaklaşımı doğrultusunda bilimsel etkinlik içerisinde olmalıdırlar.

Ö.10) Prof. GERAY, gerek akademik yaşamında gerekse üniversitedeki yöneticilik uygulamaları içerisinde, Ernst REUTER ve öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un kurumsallaştırdığı "Kentbilim Eğitimi" ve "Siyasal Bilgiler Geleneği" çizgisini, **"İşi Bıraktığı Yerden Alıp Götürme"** anlayışıyla daha da geliştirmiş ve

yaygınlaştırmıştır. Akademisyenler ve akademik basamaklarda yöneticilik yapanlar GERAY'ın bu konudaki yaklaşımını da kendilerine örnek almalıdırlar.

Ö.11) Prof. GERAY, İmar ve İskan Bakanlığı döneminde, yılların akademik emeği içerisinde damıttığı uygulanabilir olan kuramsal düşüncelerini yaşama geçirmiş ve uygulamaya geçmelerini sağlamıştır. Bu, akademisyen kökenli bir yöneticinin genörgüt içerisinde üst-yönetici konumuna gelmesi sonucunda gerçekleşen bir uygulamadır. Bu nedenle, bilimsel verilere dayalı olarak geliştirilen Düşünce ve düşüncelerin daha fazla oranda uygulanma olanağı bulması isteniyorsa, genörgüt içerisinde akademisyen kökenli yöneticilerin üst düzey yönetici konumuna gelmeleri sağlanmalıdır.

9.2. Genel Sonuç

Prof. Dr. Cevat GERAY, kendisini bütün benliğiyle bilime adamış bir bilim adamı, bir aydın, bir halk adamıdır. GERAY'ın yaşamı boyunca içinde bulunduğu Bilim Adamlığı, Yöneticiliği, Sivil Toplum Örgütçülüğü, Gazete Yazarlığı, Serbest Meslek Uygulayıcılığı, Halk Eğitimciliği ve Danışmanlıkları gibi uygulamaları incelendiğinde görülecektir ki, GERAY, öğretmenlik yapmayı, bilimsel ürünler vermeyi aydın bir bilim çalışanı için kesinlikle yeterli görmemektedir. Gerçek bir bilim emekçisi olan GERAY için, bilimsel bilgiyi aktarmayı ve çoğaltmayı amaçlayan bu bilimsel etkinliklerin yanı sıra, bilimsel bilginin yaygınlaştırılması, daha geniş kesimlere ulaştırılabilmesi de çok önemlidir. GERAY, tüm yaşamı boyunca bu söylemini yaşama geçirme olanaklarını zorlamış ve gücü, sağlığı elverdiğince de gerçekleştirmiştir.

Bilim çevrelerince bir "kentbilimci" olarak nitelendirilen Prof. GERAY, Kentbilim ve öteki uzmanlık alanları bakımından incelendiğinde O'nun, yalnızca kendi bilim dalı içerisinde sıkışıp sadece kendi bilim dalında bilimsel ürünler veren bilim çalışanlarından çok farklı bir bilim emekçisi olduğu gerçeği ile karşılaşırız. Her ne kadar bir "kentbilimci" olarak nitelendirilse de Prof. GERAY'ı yalnızca bir bilim dalının sınırları içerisine sıkıştırarak tanımlamak O'na gerçekten de bir haksızlık olur. Çalışmamızın **EK.4** Bölümünde de görüleceği gibi, Prof. GERAY, başta Kentbilim olmak üzere, Çevrebilim, Yönetim Bilimi, Toplumbilim, Halk Eğitimi, Kooperatifçilik gibi bilim ve uzmanlık alanlarında da bilimsel ürünler ortaya koymuştur.

GERAY, farklı bilim ve uzmanlık alanlarında yapmış olduğu bilimsel ve uygulamaya yönelik çalışmaları nedeniyle değişik bilim ve uzmanlık alanlarınca da **"kendimlenmekte"**dir. Örneğin GERAY, Kamu Yönetimi bilimi çevrelerince, özeksel yönetiminin taşra uzantılarının ve yerel yönetim birimlerinin yeniden yapılandırılması konusunda yapmış olduğu çalışmalar nedeniyle de bir "yönetim bilimci" olarak nitelendirilirken, kooperatifçilik çevrelerince alana yapmış olduğu kuramsal katkılarıyla ve uygulamalarıyla bir "kooperatifçi", Eğitim Bilimi çevrelerince de halk eğitimi alanına yapmış olduğu katkılarından dolayı bir "halk eğitimcisi" olarak nitelendirilmekte ve anılmaktadır. Bilim çevrelerinde sınırlı da olsa bazı bilim ve uzmanlık alanı çalışanlarının, kendi bilim ve uzmanlık alanını öteki bilim ve uzmanlık alanları çalışanlarına kapalı tutma, kendi bilim ve uzmanlık alanlarında yalnızca kendilerinin konuşmaya ve bilimsel ürünler vermeye yetkili oldukları varsayımıyla "dokunulmaz" alan yaratma çabaları içerisinde olduğu gözlenmektedir. Bu gerçeği göz önünde bulundurduğumuzda, GERAY'ın öteki bilim ve uzmanlık alanlarınca da "kendimlenebilmesi" çok önemli bir olaydır. GERAY'a verilen bu "bilimsel payeler", bilim çevrelerinin içinde bulundukları bu yapı çerçevesinde değerlendirildiğinde, GERAY'ın bilimsel emeğinin gerçek değeri de ortaya çıkacaktır. Prof. GERAY bilim çevrelerinde varolan bu tutuma karşın, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla kendi çalışma alanı olan Kentbilimi öteki bilim dallarındaki bilim çalışanlarına açmış, özellikle sosyal bilimcilerin de ilgi duyduğu bir çalışma alanı haline getirmiştir.

Prof. GERAY, tüm bilimsel yaşamı boyunca tüm toplumsal ve yönetimsel sorunlara, bilimsel araştırmalar ve gözlemlerine dayalı olarak tanılar koymuş ve bu araştırma ve gözlemlerine dayalı veriler yardımıyla da çözüm önerileri geliştirmiştir. Bu nedenle GERAY'ın 1960 ve 1970'li yıllarda Türkiye'nin sorunlarıyla ilgili koymuş olduğu tanılar ve geliştirmiş olduğu çözüm önerileri günümüz Türkiye'sinde de hâlâ geçerliliğini korumaktadır. GERAY'ın Türkiye'nin toplumsal sorunları ve yönetim dizgesi ile ilgili olarak geliştirmiş olduğu uygulamaya yönelik bazı çözüm önerileri, O'nun yöneticilik uygulamaları süreci içerisinde yaşama geçirilmiş, uygulanma olanağı bulmuştur.

Sosyal Bilimlere çok geniş bir yelpaze içerisinde emek veren Prof. GERAY, bir bilim çalışanı olarak üretmiş olduğu bilimsel bilgiyi daha geniş halk kesimlerine ulaştırabilme, emek verdiği bilim dallarını dar kalıplarından sıyırıp öteki bilim çalışanlarının ilgisini çekebilecek bir konuma getirme, çok farklı Sosyal Bilim alanlarında bilimsel ürünler verme çabaları sürecinde "toplumsal bilgi birikimi" ne özgün katkılar sağlamıştır. GERAY, "toplumsal bilgi birikimi"ne katkılar sağlama sürecinde bilimsel yansızlık, ülke koşullarına uygun çözümler üretebilme, bilimsel bilgiyi olabildiğince yaygınlaştırmak kaygılarının yanı sıra arı bir Türkçe kullanma, çalışma alanları ile ilgili olarak özgün sözcük ve terimler kullanma kaygısı içerisinde olmuş, bu alanda da öncü tavırlar içerisinde olmuştur.

Prof. GERAY, Sosyal Bilim eğitimi veren fakültelerde Kentbilim eğitiminin kurumsallaşması sürecini başlatan Ernst REUTER ve başlangıçta O'nun asistanı olarak bu sürece büyük katkılar sağlayan Prof. Fehmi YAVUZ sonrasında "**İşi Bıraktığı Yerden Alıp Götürme**" yaklaşımı içerisinde geleneksel Siyasal Bilgiler ekolü doğrultusunda Kentbilim eğitiminin kurumsallaşmasına çok büyük katkılar sağlamıştır. Prof. GERAY, aynı zamanda, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yapmış olduğu bilimsel çalışmalar, yöneticilik uygulamaları, meslektaşları ile dayanışma içerisinde olması, öğrencilerine ve genç meslektaşlarına yaklaşım biçimiyle kendi başına ve öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ ve dönem arkadaşı Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile birlikte bilim çevrelerinin "**Görgü Okulu**" nitelendirmesini hak etmiş bir bilim emekçisidir. Prof. GERAY, tüm bu özellikleriyle yine öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ ve çalışma arkadaşı Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile birlikte Türkiye'de "Kentleşme" ve "Çevre" konularının ilk "**Bilgi Odağı**" olma payesini de hak etmiştir.

Araştırmamıza dayanak oluşturan denencelerimiz, her biri ile ilgili bulguların ortaya konulmuş olduğu Üçüncü Kesim'de, bulgularla desteklenerek sınanmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın Üçüncü Kesimi'nde sınanmış olan denencelerimizin tümü de, ortaya konulan bulgularla desteklenerek doğrulanmıştır. Aşağıda her bir denencenin çalışmanın neresinde sınandığı gösterilmiştir:

Çalışmamızın, **"Kentbilim, Türkiye'de bilgi birikiminden ve hizmetlerinden halkın yaygın olarak yararlanabildiği bir çalışma alanı olamamasına ve seçkinci**

bir uğraş durumunda kalmış olmasına karşın, Kamu Yönetimi kökenli bir kentbilimci olan Prof. Dr. Cevat GERAY, Kentbilim ve ürün vermiş olduğu öteki bilim ve uzmanlık alanlarında üretmiş olduğu bilimsel bilgi birikiminin kamuoyuna ulaşmasını sağlayabilmiş, kamuoyu eğitimi yönünde gözle görülebilir bir çaba göstermiştir" biçiminde geliştirilmiş olan 1. denencesi, **"7.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kentbilim Alanı Bakımından İncelenmesi"** başlıklı alt bölümde, ortaya konulan bulgularla desteklenerek sınanmış ve doğrulanmıştır.

Çalışmamızın, **"Prof. Dr. Cevat GERAY, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla, Kentbilim alanının yalnızca bir teknik uğraşı alanı olmaktan çıkıp, değişik sosyal bilim alanlarından bilim adamlarının da ilgi duyduğu, çok yönlü bir bilim dalı haline gelmesi sürecine çok büyük katkılar sağlamıştır"** biçiminde geliştirilmiş olan 2. denencesi de yine **"7.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kentbilim Alanı Bakımından İncelenmesi"** başlıklı alt bölümde, ortaya konulan bulgularla desteklenerek sınanmış ve doğrulanmıştır.

Çalışmamızın, **"Prof. Dr. Cevat GERAY, yapmış olduğu bilimsel çalışmalarla Türk Kentbilimine katkılarının yanı sıra Toplumbilime, Çevrebilime ve Yönetim Bilimine de büyük katkılar sağlamış çok yönlü bir bilim emekçisidir"** biçiminde geliştirilmiş olan 3. denencesi, **"6.1.1. Bilim Adamlığının İncelenmesi"** başlıklı alt bölümde, ortaya konulan bulgularla desteklenerek sınanmış ve doğrulanmıştır.

Çalışmamızın, **"Prof. GERAY, emek verip bilimsel ürünler ortaya koyduğu bilim ve uzmanlık alanlarına kuramsal katkılarının yanı sıra, yöneticilik uygulamaları sırasında bu kuramsal katkılarının yaşama geçirilmesi yönünde de katkılar sağlamıştır"** biçiminde geliştirilmiş olan 4. denencesi de, **"6.1.2. Yöneticiliğinin İncelenmesi"** başlıklı alt bölümde, ortaya konulan bulgularla desteklenerek sınanmış ve doğrulanmıştır.

Bir meslek yaşamöyküsü olan bu çalışmayla, başta Kentbilim olmak üzere çok farklı Sosyal Bilim ve uzmanlık alanlarında bilimsel çalışmalarıyla ve uygulamalarıyla üretken bir bilim emekçisi, yılmaz bir aydın, bir halk adamı olan Prof. Dr. Cevat GERAY'ın yaşamı, bilimsel çalışmaları ve uygulamaları meslek yaşamöyküsü

içerisinde irdelenmeye çalışılmıştır. Bir Kamu Yönetimi Anabilim Dalı çalışanı olarak, tez sürecinde yapmış olduğum çalışmalarla, Bölüm öğretmenlerimin sürekli olarak vurguladığı ve bizlere benimsetmeye çalıştıkları **"bir Kamu Yönetimi alanı bilim çalışanı hiçbir zaman yalnızca kendi bilim ve uzmanlık alanı içerisine sıkışıp kalmamalı ve çok farklı bilim ve uzmanlık alanlarında okumalı, bilimsel çalışmalar yapmalı, edebiyat ve sanat ürünlerinin farklı tatlarının da ayırdına varmalıdır"** anlayışı ve yaklaşımı pekiştirilerek içselleştirilmiştir. Bir kentbilimci olarak nitelendirilen Prof. GERAY, kendisini Kentbilim alanının içerisine sıkıştırıp yalnızca bu alanda bilimsel eserler vermeyi yeterli görmemiş, çok farklı bilim ve uzmanlık alanlarında da bilimsel ürünler ortaya koyarak, bir Kamu Yönetimi alanı bilim çalışanının yönünü bulması konusunda yeni ufuklar açmıştır. Uygulamaları ve bilimsel ürünlerinden GERAY'ın düşünsel gelişimini ve yükselişini incelemek, O'nun emek vermekte olduğu bilim dallarında "**Bilgi Odağı**" olma sürecini irdelemek araştırmacıya yeni bilimsel ufuklar, bilim perspektifinde "yeni yollar" açmıştır.

Bilindiği gibi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans ve Doktora tezi çalışması kapsamında bir ilk olarak **Meslek Yaşamöyküsü** yazma geleneği başlatılmış ve bu çerçevede çok önemli bilimsel ürünler ortaya konmuştur. Kamu Yönetimi alanında, büyük bir keyif ve haz alarak yapılmış olan bu çalışmanın yöntem bakımından da yol gösterici olacağı ümidiyle, benzer çalışmaların Prof. GERAY'ın emek vermiş olduğu öteki bilim ve anabilim dallarında da yapılması gerektiği beklentisi içerisindeyiz. Çünkü Prof. GERAY, çok farklı bilim ve uzmanlık dallarında öncü olarak nitelendirebileceğimiz bilimsel çalışmalar yapmış, bu nedenle de o bilim ve uzmanlık alanlarının bakış açılarıyla da incelenmeyi hak etmiştir. Ayrıca Prof. GERAY'ın güncelleştirilmesi gereken bilimsel çalışmaları da vardır ki, GERAY'ın emek vermiş olduğu bilim ve uzmanlık alanlarındaki bilim çalışanları bu kapsamda da çok verimli bilimsel çalışmalar yürütebilirler. Bu çalışmaya emek vermiş bir bilim çalışanı olarak, bu kapsamda yapılacak olan bireysel ve öbeksel çalışmalara destek verebileceğimi ve kurulacak olan çalışma öbekleri içerisinde bulunmaktan büyük bir mutluluk duyacağımı belirtmek isterim.

EK.1. PFOF. DR. CEVAT GERAY'IN ÖZGEÇMİŞİ

EK.1. "PFOF. DR. CEVAT GERAY'IN ÖZGEÇMİŞİ" başlığı altında önce Prof. Dr. Cevat GERAY'ın kronolojik özgeçmişi verilmiş, sonra da Prof. GERAY'ın yaşamı öykülenmiştir.

Ek.1.1. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kronolojik Özgeçmişi

PROF. DR. CEVAT GERAY

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı : Cevat GERAY

Adres : AÜ. SBF. 06590 Cebeci/ ANKARA

Doğum Tarihi : 23.05.1930

Doğum Yeri : İstanbul

Medeni Durumu : Evli

ÖĞRENİM DURUMU

1950 : Haydarpaşa Lisesi'nden Mezun

1953 : Ankara Üniversitesi SBF mezunu

1957-1959 : New York Üniversitesi Amme İdaresi ve Kamu Yönetimi alanında lisans üstü düzeyinde dersler aldı.

1960 : Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları" başlıklı çalışmasıyla, "Siyasi İlimler Doktoru"

BURSLAR, ÜYELİKLER VE ÖDÜLLER

Başkanlık ve Üyelik : Mülkiyeliler Birliği (1984 – 1986 yılları arasında başkanlık)

Başkanlık ve Üyelik : Mülkiyeliler Birliği Vakfı (1984 – 1986 yılları arasında başkanlık)

Başkanlık ve Üyelik : Dil Derneği

Başkanlık ve Üyelik :TÜRKKENT (Danışma Kurulu Üyeliği, 1989 yılında başkanlık)

Üye	: Türk Belediyecilik Derneği (Danışma Kurulu Üyeliği)
Üye	: Tarihi Kentler Birliği (Danışma Kurulu Üyeliği)
Üye	: Türk Sosyal Bilimler Derneği
Üye	: BM Türk Derneği
Üye	: Türkiye İnsan Hakları Kurumu
Ödül	: 1952 yılında, "Barış ve Sosyal İlerleme Sembolü Olarak Birleşmiş Milletler" konulu kompozisyon yarışmasında, Avrupa Düzeyinde birincilik ödülü.

ÇALIŞMA DURUMU

1953	: Kaymakam Refiki ve Kaymakam Vekili
1955	: Kaymakam, Antalya - Gündoğmuş İlçesi
1956	: Asistan, AÜ. SBF Şehircilik Kürsüsü
1960	: Milli Eğitim Bakanı Prof. Fehmi YAVUZ'un Özel Kalem Müdürü
1961	: Yedek Subaylık (DPT Uzmanı)
1963-1966	: ODTÜ'de Öğretmenlik
1966	: Doçent, Öğretim Üyesi, AÜ. SBF
1967-1968	: Öğretim Üyesi, AÜ. Eğitim Fakültesi ve BYYO
1967-1968	: Bölüm Başkanlığı, AÜ. Eğitim Fakültesi, Halk Eğitimi Bölümü
1968-1972	: Öğretim Üyesi, ODTÜ, Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü
1970-1971	: Yayın Danışmanlığı ve İzlence Metin Yazarlığı, TRT
1971-1972	: Öğretim Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi
1974 –1975	: Danışma Kurulu Üyesi ve Müsteşar, İmar ve İskan Bakanlığı
1976	: Yüksek Okul Müdürü, AÜ. SBF'ye bağlı BYYO
1977 - 1982	: Dekan, AÜ. SBF
1983 –1989	: Danışman, Kent- Koop
1989	: Genel Müdür, TÜRKKENT
1990	: Müdür, AÜ., SBF Ernst Reuter İskan ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi

1990 –1996 : Öğretim Üyesi, AÜ. SBF. ve Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

1996 – 1999 : Bölüm Başkanı ve Öğretim Üyesi, Mersin Üniversitesi İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü

1999 : Emekliye Ayrılma

NOT: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Kronolojik Özgeçmişi'nde yer alması gereken **"Eğitim Öğretim Faaliyetleri", "Araştırma Faaliyetleri"** ve **"Yayınlar Listesi"** gibi başlıklar altında verilecek olan bilgiler, çalışmanın ilgili bölümlerinde ayrıntılı olarak verilmiş olduğundan ve bu bilgilerin EK.1 başlığı altında verilen bölümü oldukça genişleteceğinden, bu alt bölüme alınmamıştır.

Ek.1.2. Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamöyküsü

İstanbul'da, 23.05. 1930 tarihinde bir memur çocuğu olarak doğan Cevat GERAY, ilkokulu Kasımpaşa İlkokulu'nda okudu. Başarılı bir öğrenci olan Cevat GERAY, orta öğreniminin ilk aşamasını da Kasımpaşa'da bulunan Kasımpaşa Ortaokulu'nda tamamladı. Haydarpaşa Lisesi'nde parasız yatılı olarak okuyan Cevat GERAY, Anadolu'nun çok değişik yerlerinden gelen yatılı öğrencilerle geliştirdiği arkadaşlıklar sayesinde, farklı bir toplumsallaşma süreci yaşadı. Cevat GERAY, 1950-1951 ders yılında Ankara Üniversitesi (AÜ), Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF)'de üniversite öğrenimine başladı. Öğrenciliği döneminde SBF Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu'nda ve Milli Türk Talebe Federasyonu adını taşıyan ilerici öğrenci kuruluşunda etkin bir üye olarak çalışmalarda bulundu. Yeşilay Derneği'nin önce SBF'de, sonra da Ankara Üniversitesi öğrencileri arasında örgütlenmesi çalışmalarına katıldı. (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, Fakültedeki öğrenimi döneminde, üçüncü sınıfta yapacağı bölüm tercihi konusunda Uluslararası İlişkiler Bölümü ile o zamanki adıyla İdari Şube arasında kararsız kaldı. Sonunda kaymakam olarak, ülke yönetimine daha fazla katkıda bulunacağını düşünerek Kamu Yönetimi Bölümü'nü seçen Cevat GERAY'ın bu tercihinde ve daha sonra, akademisyenliğe başladığı dönemde "Şehircilik Kürsüsü"nü seçmesinde, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un etkisi çok büyük olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

1953 yaz döneminde Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitiren Cevat GERAY, yönünü bulma konusunda artık karar vermiştir: Akademisyenliğe atılacak ve Prof. Fehmi YAVUZ'un asistanı olacaktır. Çünkü çok sevdiği ve değer verdiği Prof. Fehmi YAVUZ, Cevat GERAY'ı çok etkilemiştir ve "Şehircilik", O'nun en çok ilgi duyduğu konudur artık. Ancak zorunlu hizmetinden dolayı kaymakamlık stajına başlayan Cevat GERAY, önce Bursa'da, sonra da İstanbul'da çeşitli birimlerde staj yaptı. Daha sonra da İstanbul Şişli ve Beyoğlu'nda kaymakam vekili olarak çalıştı (Adıgüzel, 2002a).

Rize'nin İkizdere İlçesi'nde de kaymakam vekilliği yapan Cevat GERAY, kaymakamlık stajını tamamladığı günlerde AÜ, SBF Şehircilik Kürsüsü'nün açmış olduğu asistanlık sınavına başvurur. Sınava girdiği gün, kaymakamlık stajı da bitmiş, kendi adına kura çekilmiş ve kaymakam olarak Antalya'nın Gündoğmuş İlçesi'ne ataması yapılmıştır. SBF'nin açmış olduğu asistanlık sınavını kazanan Cevat GERAY, öğretmeni Prof. Fehmi YAVUZ'un da isteği doğrultusunda, 1955 yılı Aralık ayında kaymakamlık görevine başladı. Yaklaşık olarak iki buçuk yıl İçişleri Bakanlığı'nda çalışan Cevat GERAY, bu dönem sonunda kaymakamlıktan ayrılarak, SBF, Şehircilik Kürsüsü'nde asistanlık görevine başlamıştır (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, SBF'de asistanlığa başladıktan sonra, SBF'nin ilk doktora öğrencilerinden birisi oldu. Doktora derslerini tamamlayan Cevat GERAY, 1957 yılının Eylül ayında SBF ile New York Üniversitesi arasında yürütülmekte olan "ortak öğretim üyesi değişimi" projesi kapsamında ABD'ye gönderildi. Türkiye'de başlatmış olduğu çalışmalarını ABD'de de sürdüren Cevat GERAY, "Şehir Planlamanın Başlıca Tatbik Vasıtaları" başlıklı doktora tezini de büyük ölçüde oradaki kaynaklardan yararlanarak hazırladı. 1959 yılında Türkiye'ye dönen GERAY, doktora yeterlilik sınavında başarılı olması sonrasında, 18.03.1960 tarihinde de tez savunmasında başarılı olarak "Siyasi İlimler Doktoru" olmuştur (Adıgüzel, 2002a).

O dönemde üniversitelerde yardımcı doçentlik kadrosu olmadığından ve doktorayı bitiren akademisyenlerin doçent oluncaya kadar dört yıl beklemeleri gerektiğinden, Cevat GERAY bu dönemde bağımsız olarak derslere girememiş, derslere hocası Prof. Fehmi YAVUZ'la birlikte girmiştir (Keleş, 2001, 269). Yine o dönemde, Fehmi YAVUZ 1960 İhtilali sonrasında kurulan hükümette Milli Eğitim Bakanı olunca, Cevat GERAY da bir süre Fehmi YAVUZ'un Özel Kalem Müdürlüğü'nü yapmıştır. Doçent oluncaya kadar geçirmesi gereken yasal süre içerisinde askerlik görevini de tamamlayan Cevat GERAY, askerliğinin bitiminde tekrar SBF Şehircilik Kürsüsü'ndeki asistanlık görevine dönmüştür (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY, "Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları: Bünyan Örneği" adlı çalışmasıyla doçent ünvanını alarak, 24.11.1966 tarihinde SBF'de doçentlik kadrosuna atanmıştır. Cevat GERAY, SBF'de lisans düzeyinde "Şehircilik", "Mahalli İdareler", "Türkiye'nin Sosyal Yapısı" derslerini ve seminerlerini vermeye başlamıştır. GERAY, AÜ dışında da, 1963-1966, 1968-1972 yılları arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü'nde, 1972'de Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde "İmar Hukuku" dersleri vermiştir (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,2).

Cevat GERAY, ders ve seminer çalışmalarının yanı sıra farklı akademik çalışmalar da yürütmüştür. 1971-1972 yıllarında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde 1966, 1967 yıllarında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde çeşitli konferanslar vermiş, çalışma alanına giren konularda, İmar ve İskan Bakanlığı, Mühendis ve Mimarlar Odası, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi Şehircilik Enstitüsü, İller Bankası, Köy İşleri Bakanlığı gibi kamusal ve mesleki

kuruluşlarca düzenlenen seminer, konferans, panel ve açık oturumlarla, özel uzmanlık komisyonları çalışmalarına konuşmacı, eleştirmen olarak katılmıştır. Doç.Dr. GERAY, 1974 yılında, "Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar" adlı kitabını, profesörlük takdim tezi olarak komisyona sunması sonrasında da profesör olmuştur (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,2).

TRT, 1970-1971 döneminde yeni bir yapılanma içerisine girmiş, bu doğrultuda Cevat GERAY da TRT Genel Müdür Danışmanı olarak, TRT radyolarında köye ve köylüye yönelik olarak yayımlanan sabah kuşağı izlencelerine, toplum kalkınması ve kırsal kalkınma konularında metinler yazmıştır. Ayrıca Ankara Televizyonu yayına başladığında, köye yönelik izlenceleri planlama, yayına hazırlama ve yayın sonrası değerlendirmeyi de içeren bir çalışma yürütmüştür (Adıgüzel, 2002a).

Cevat GERAY'ın çok yönlü bir bilim adamı oluşu, kentleşme, konut sorunları ve kooperatifçilik konularında ortaya koyduğu çalışmalar, 1974 yılında CHP-MSP ortak hükümetinin İmar ve İskan Bakanı olan Ali TOPUZ'un da ilgisini çekmiştir. Bu dönemde, İmar ve İskan Bakanlığı yeni bir politika geliştirmek ve bu politikaları hayata geçirmek amacıyla, içinde Cevat GERAY'ın da olduğu bilim adamlarından oluşan bir "Özel Danışma Kurulu" oluşturmuştur. Daha sonra Özel Danışma Kurulu olarak, konut ve şehircilik konularında geliştirilen politikaları hayata geçirebilecek bir Müsteşar arayışına girilir, sonunda da Cevat GERAY, İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı olur (Adıgüzel, 2002a).

Prof. Dr. Cevat GERAY, 1976 yılının Mart ayında Ankara Üniversitesi SBF Basın Yayın Yüksek Okulu Müdürü, 1977 yılının Haziran ayında da SBF Dekanı seçildi. Ekim 1980'de yeniden dekan seçilen Prof. Dr. Cevat GERAY, Türkiye'nin kargaşa ve bunalımlı yıllarında yürütmeye çalıştığı dekanlık döneminde, kaymakamlık deneyimlerinden, Türk genörgütü içerisinde yapmış olduğu danışmanlık çalışmalarından ve yöneticilik pratiklerinden oldukça yararlanmış, tarafsız bir yönetim örneği göstermiştir. (Adıgüzel, 2002a).

Prof. Dr. Cevat GERAY, Yüksek Öğretim Kurumu Yasası'nın süreyi kısaltması nedeniyle Eylül 1982'de dekanlıktan ayrıldı. 1983 yılının Şubat ayında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince üniversitedeki görevlerine son verilen Prof. Dr. Cevat GERAY, 1990 yılına kadar üniversite yaşamından ayrı kaldı. Prof. Dr. Cevat GERAY, o dönemde bazı holding ve ortaklıklardan danışmanlık teklifleri alır. Ancak Prof. GERAY, Konut Kooperatifleri Birliği'ni (Kent-Koop) tercih etti ve 1983-1989 yılları arasında Kent-Koop'ta danışman olarak çalıştı 1989 yılında da Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği (TÜRKKENT) Genel Müdürlüğü'ne getirildi. Prof. GERAY, bu dönemde SBF'deki akademik ortamdan uzak kalsa da Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı'nın çatısı altında Mülkiye'deki çalışma arkadaşları, meslektaşları ve öğrencileriyle iletişimini sürdürmüş, onlarla dayanışma içerisinde olmuştur. GERAY, günümüze kadar sürecek üyeliğinin yanı sıra, 1984-1986 yılları arasında Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı'nın başkanlığını da yürütmüştür (Adıgüzel, 2002).

Prof. Dr. Cevat GERAY 1990 yılında Danıştay kararı ile SBF'ye geri döndü ve SBF Ernst Reuter İskan ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nü yürüttü. Bu dönemde bir

yandan SBF'de, bir yandan da Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora izlencelerinde kendi alanıyla ilgili dersler verdi (Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü, 2001,14).

Prof. Dr. Cevat GERAY, 1996 yılı Ekim ayında kendi isteğiyle Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde açık bulunan Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'ndaki profesörlük kadrosuna atandı. Prof. GERAY, Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde iki yıldan fazla Kamu Yönetimi Bölümü başkanlığı yaptı. Prof. Dr. Cevat GERAY, 01.01 1999 tarihinde yaş haddinden dolayı emekliye ayrılıncaya kadar bu görevini sürdürdü (Adıgüzel, 2002a).

Prof. Dr. Cevat GERAY, emekli olduktan sonra hiçbir zaman bilimsel çalışmalardan kopmamış, bilimsel üretkenliğini devam ettirmiştir. Bütün yaşamı bilimsel üretkenlik çabası içerisinde geçen ve toplumsal sorunlara karşı, aydın duyarlılığı içerisinde zihinsel ve eylemsel tavırlar geliştiren Prof. Dr. Cevat GERAY, elbette ki emeklilik döneminde de köşesine çekilemezdi. Öğretmenliğe, bilimsel etkinliklere ve aydın duyarlılığı içerisinde toplumsal sorunlara karşı tavırlar geliştirmeye devam etti.

Emekliye ayrılmasının hemen sonrasında, yine SBF'de, lisans üstü düzeyinde derslere girmeye başlayan Prof. Dr. Cevat GERAY, bir yandan da yine Ankara Üniversitesi'ne bağlı Eğitim Fakültesi'nde, lisan üstü düzeyinde, "Kırsal Gelişme ve Kooperatifçilik", "Kentleşme Sorunları" ve "Halk Eğitimi" gibi derslere girmektedir. Prof. Dr. Cevat GERAY, emekli olduktan sonra, sadece derslere girerek bilimsel etkinliklerde bulunmadı, bir yandan Amme İdaresi, Çağdaş Yerel Yönetimler, İller ve Belediyeler, Kent Kooperatifçiliği, SBF Dergisi, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Ada Kentliyim gibi dergilerde yayımlanan bilimsel yazılar yazmayı, bir yandan da Cumhuriyet Gazetesi'nde yine kendi uzmanlık alanlarıyla ve Türkiye'nin toplumsal sorunlarıyla ilgili olarak, belirli aralıklarla kısa makaleler yazmayı sürdürmektedir. (Adıgüzel, 2002a).

Prof. Dr. Cevat GERAY, günümüzde de çok yönlü olarak bilimsel etkinliklerini sürdürmekte, sayıları yirmiyi bulan kitaplarından, istek olanlarına yeni eklemeler yaparak yeni basımlarının yapılmasını sağlamaya çalışmakta, ayrıca tanıklığını yaptığı, 1950'lerden günümüze gelişen, değişen üniversite yaşamı, Türk toplumsal ve siyasal yaşamı hakkında anılarını yazmayı planlamaktadır (Adıgüzel, 2002a).

EK.2. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ TARİH SIRALAMASINA GÖRE DİZELGESİ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bütün bilimsel yapıtları, yayımlandıkları tarihler esas alınarak aşağıda bir dizge biçiminde sunulmuştur.

GERAY, Cevat, (1956), "Yeni İmar Kanununun Bazı Özellikleri", **SBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı: 14, Ankara: SBF Yayınları, ss. 135-150.

GERAY, Cevat, (1956), "Karayollarımızda Trafik Kazaları, Trafik Emniyeti ve Alkol", **SBF Dergisi**, Cilt: XI, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1957), "Trafik Kazaları", **SBF Dergisi**, Cilt: XII, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 146-149.

GERAY, Cevat, (1957), "İmar Kanununun Hazırlık Safhaları" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XII, No: 3, Ankara: SBF Yayınları, , ss. 73-82.

GERAY, Cevat, (1960), **Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları**, Ankara: A. Ü. , SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1960), "Devlet Planlama Teşkilatı Kurulduktan Sonra Şehir ve Bölge Planlaması", **SBF Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: ?, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1961), "Köy Sorunları", **Beşinci İskan ve Şehircilik Haftası,** Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Şerif Mardin, Tanju Polatkan, (1962), **Demokratik Memleketlerde Siyasal Partiler,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1964), " Köy İşleri Bakanlığının Görevlerine Dair", **IBD,** Cilt: 20, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme:1964], "İstanbul'un Pilot Köyleri ve TK" , **IBD,** Cilt: 20, No: 219. (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, (1965), "Toplum Kalkınmasında Halk Katılışları, Destekli İmece ve Emanet" , **SBF. Dergisi ,** Cilt: 20, Sayı: 2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Şehirsel Toplum Kalkınması", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe" , **İ.Ş.H.K.,** Ankara.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: XXI, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), " Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik", **Forum,** Cilt: 19, Sayı: 393, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, (1966), "Türkiye'de Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması", Sekizinci **İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları,** Ankara : İskan ve Şehircilik Derneği Yayını.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe", **Sekizinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Türkiye'de Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması,** Ankara: İskan ve Şehircilik Derneği Yayını, ss. 197-248.

GERAY, Cevat, (1967), "Türkiye'de Kendi Evini Yapana Yardım Yöntemi Uygulamasının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi Alternatifleri", **Devlet Planlama Teşkilatına Verilmiş Araştırma Raporu,** Ankara : ?

GERAY, Cevat, (1967), **Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği,** Ankara: A.Ü. SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1967), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 51-68.

GERAY, Cevat, (1968), "Gecekondu Sorununa Toplu Bir Bakış", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 1, No: 2, Ankara: TODAİE (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü) Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Türkiye'de Toplum Kalkınmasının Ekonomik ve Sosyal Yönleri",**İ.Ü. İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları.**

GERAY, Cevat, (1968), "Şehirleşme ve Nedenleri", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı: 35, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Toplum Kalkınması ve Gençlik", **1968 Yılı Gençlik Hareketleri,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Toplum Kalkınması Örnekolay Araştırmalar Konusunda Bir Deneme", **S.B.F.D.,** Cilt: 23, Sayı: 4. Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Belediyelerin Halkla İşbirliği Yapması Gereği ve Halk Katılışlarını Sağlama Yolları", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 277, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Halk Eğitimi", **Devrimci Eğitim Şurası,** Ankara: Türkiye Öğretmenler Sendikası.

GERAY, Cevat, H. Arman, C. Kansu, (1968), "Cahilliğin ve Teknik Yetersizliğin Giderilmesinde Köy Enstitüleri Uygulamasından Çıkan Sonuçlar", **Devrimci Eğitim Şurası,** Ankara: Türkiye Öğretmenler Sendikası.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları", **Dokuzuncu İskan ve Şehircilik Konferansları, Türkiye'de Orman Köyleri, Yerleşme, Bölge Planlama, Şehirleşme, Doğu Anadolu'nun Sorunları,** Ankara: AÜ.SBF, İskan ve Şehircilik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1969), **Personelinin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları,** Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Yayını.

GERAY, Cevat, (1969), "İlçe Çapında Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 2, Sayı : 2, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Sosyal Hizmetler Alanında Halk Katılışlarının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Öğrenci Hareketleri",Yok, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Köy Enstitüleri Hareketi ve Köy Kalkınması", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), **Halk Eğitimi,** AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1970], **Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler,** Türk İktisadî Gelişmesi Araştırma Projesi.

GERAY, Cevat, (1970), "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Planlama Basamakları ve Türleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Örgütlenmesi Konusuna İlişkin Bazı Görüşler" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı : 1, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Toplum Kalkınması, Kooperatifçilik ve Birkaç Örnek Olay", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Halk Eğitici Yayınların Planlanması ve Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Önder Şenyapılı ve Diğerleri, (1971), **Türkiye'de Kentleşme,** Ankara: Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını.

GERAY, Cevat, (1971), "Toplumsal Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesine ve Kullanılmasına İlişkin Görüşler", **Türkiye'de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi ,** Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Toplumsal ve Eğitsel Açıdan Türkiye'de Radyo ve Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri Üzerine Bir Deneme", **Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 1-4, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "TRT Genel Yayın Planlamasının Ana Çerçevesi: Bir Yaklaşım", Ankara: TRT Genel Müdürlüğü Program Etüd ve Planlama Dairesi.

GERAY, Cevat, (1971), "TRT Genel Yayın Planlamasının Ana Çerçevesi", Ankara: (Çoğaltma).

GERAY, Cevat, (1971), "İktidarın Sorumluluğu", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 22, Cilt: 3, Ankara : Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Türkiye'de Kendi Evini Yapana Yardım Yöntemi Uygulaması", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halk Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerinin Ekonomik Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halkı Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Ekonomik Özellikleri" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı : 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halkı Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Toplumsal ve Eğitsel Açıdan Türkiye'de Radyo Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri Üzerine Bir Deneme", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Yasasındaki Yapılan Değişikliklere Toplu Bakış", **Mimarlık**, Sayı : 72-2 .

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Planlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasal Çerçeve ve Uygulama", **SBF Dergisi,** Cilt: 27, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 585-611.

GERAY, Cevat, (1972), "Toplum Kalkınması ve Köy Araştırmaları", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 5, Sayı: 1-2, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, Mübeccel Kıray, İlhan Tekeli ve Diğerleri, (1973), **Kent Toprakları,** Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

GERAY, Cevat, (1973), "Kent Planlaması Konusunda Merkez ve Yerinden Yönetim İlişkileri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 6, Sayı : 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1973), "Kent Planlamasının Yasal Çerçevesi ve Araçları", **Kemal Fikret Arık'a Armağan**, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 95-124.

GERAY, Cevat, (1974), **Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar, Sorunlar, Yaklaşımlar, Örgütlenmeler,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1974), "Köy Kalkınması ve Gençlik", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 7, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Kıyıların Korunmasına İlişkin Düzenlemeler", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 6, Sayı : 41, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy-Kent Yaklaşımı", **SBF Dergisi,** Cilt: XXX, Sayı: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 45-66.

GERAY, Cevat, (1975), "Köy Kalkınmasının Neresindeyiz? ", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 5, Sayı : 37, Ankara : Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Halk Eğitiminin Kurumlaşması", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 7, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplumsal ve Ekonomik Açıdan Köy Gerçeği ve Köy Enstitüleri Deneyimi", **Yeni Toplum, Köy Enstitüleri Özel Sayısı,** Ankara: TÖB- DER, ss. 40- 48.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplumsal Değişim Açısından TRT'nin İşlevlerine İlişkin Görüşler", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 6, Sayı : 42, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplum Kalkınması Amaçlı Köy Araştırmaları", **Toplum Biliminde Araştırma ve Yöntem,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Kıyıların Toplum Yararına Kullanılmasına İlişkin Sorunlara Genel Bakış", **Mimarlık**, Cilt: 12 Sayı : 147.

GERAY, Cevat, (1977), "Yıkım (Afet) Olaylarında Kurtarma, İlk Yardım, Konutlandırma ve Yerleştirme Önlemleri", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1977), "Kıyıların Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Düzenlemeler ", **DBD,** Sayı: 4, ss. 2-9.

GERAY, Cevat, (1977), "Politikada Atlama Taşı: Yerel Yönetim ", **DBD,** Sayı: 1, ss. 47-49.

GERAY, Cevat, (1977), "Otopark Sorunu", **DBD,** Sayı: 3.

GERAY, Cevat, (1977), "İmar ve Afet Afları", **DBD,** Sayı: 8.

GERAY, Cevat, (1977), "Kentleşme Açısından Köykent", **DBD,** Sayı: 5.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **Mimarlık,** Sayı: 2, ss. 32-36.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **DBD,** Sayı: 2.

GERAY, Cevat, (1977), "Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediye Sorunları ve Politikacılar", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 23-52.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1977), " Yaykur Uygulaması", **Yıllık 1974/1976,** Ankara: AÜ, SBF. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 29-48.

GERAY, Cevat, (1977), "Kırsal Alanda Değişme ve Yönetim", **Yönetim Sosyolojisi,** (Ed: Ö. Bozkurt), Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Fehmi Yavuz, Ruşen Keleş, (1978), **Şehircilik : Sorunları, Uygulama ve Politika,** 2. Baskı, Ankara : SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1978), "Kırsal Alanda Kalkınma ve Gençlik", **SBF Dergisi,** Cilt: XXXIII, No : 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss.11-22.

GERAY, Cevat, (1978), **Halk Eğitimi, I. Kitap: Halk Eğitimine Giriş, II. Kitap: Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi, III. Kitap: Türkiye'de Halk Eğitimi,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.

GERAY, Cevat, (1979), "Kamu Taşınmazları, Kıyılar ve Sayıştay", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXIV, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 1-13.

GERAY, Cevat, (1980), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması", **Eğitim Mücadelesi,** Sayı: 6, s. 96.

GERAY, Cevat, (1980), "TRT Köy Yayınlarının Amaç İlke ve Öncelikleri" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 47-59.

GERAY, Cevat, (1981), "Türkiye'de Konut Gereksinmesi ve Karşılanması", **Türkiye'de Konut Sorunu,** İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı.

GERAY, Cevat, (1981), "Trafik Kazaları ve Eğitim" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 61-74.

GERAY, Cevat, (1981), **Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar),** Ankara: Tuna Yayıncılık ve Dağıtım.

GERAY, Cevat, (1982), "Mülkiye'nin 122. Kuruluş Yıldönümü Konuşması" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 7-15.

GERAY, Cevat, (1982), "Cumhuriyet Döneminde Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-20, Ankara: SBF Yayınları, ss. 57-66.

GERAY, Cevat, (1982), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması", **Seha L. Meray'a Armağan,** Cilt: 2, Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 359-377.

GERAY, Cevat, (1982), "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişmenin Boyutları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 65-87.

GERAY, Cevat, (1982), "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanda Toprak-İnsan İlişkileri" , **Prof. Dr. Reşat Aktan'a Armağan ,** Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 43-62.

GERAY, Cevat, (1983), "Türk Yazın ve Sanat Yaşamında Köy" , **Prof. Dr. İbrahim Yasa'ya Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 129-148.

GERAY, Cevat, (1983), "XIII. İskan ve Şehircilik Konferanslarını Açış Konuşması", **XIII. İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Toplu Konut Sorunları ve Siyasası,** Ankara: AÜ.SBF,İskan ve Şehircilik Enstitüsü Araştırma Merkezi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1983), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları" , **Toplu Konut Uygulamaları Semineri,** Ankara: Türkiye Emlak Kredi Bankası.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1983), "Prof. Fehmi Yavuz ve Türk Kentbilimi" , **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan,** Ankara: AÜ., SBF Yayınları, ss. 3-28.

GERAY, Cevat, (1983), "Kentsel Türkiye'de ve Ankara'da Konut Sistemi, Gelir Düzeyi ve Tüketim Giderleri", **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan**, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1983), "Kooperatifçilik ve Tarihsel Gelişimi", **Prof.Dr.Fadıl H. Sur'un Anısına Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 589-600.

GERAY, Cevat, (1984), "Toplu Konut Yasası ve Uygulama", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 76, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 5-10.

GERAY, Cevat, (1984), " Anakent Yönetimi", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 74-75, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 65-67.

GERAY, Cevat, (1984), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları", **Prof. Dr. Aziz Köklü'nün Anısına Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 155-161.

GERAY, Cevat, (1985), "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni", **Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı,** (Derleyen: Oğuz Arı), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1985), "Kooperatifçilik Açısından Toplu Konut Uygulaması", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı: 80, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı.

GERAY, Cevat, (1985), "Mülkiyenin Dört Hal Yasası ", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 77, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1985], **Kooperatifçilik Temel Bilgileri, Ders Notları,** Ankara: Türk-İş Yayınları.

GERAY, Cevat, (1987), "Toplumsal, Ekonomik Boyutlarıyla Toplu Konut Uygulamaları", **Dünya Konut Yılında Türkiye Sempozyumu,** İzmir: İnş. Müh. Odası İzmir Şubesi.

GERAY, Cevat, (1987), "Toplum Kalkınması Açısından Yerel Yönetimler", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Sayı : 5, ss. 48-54.

GERAY, Cevat, (1988), "Toplumsal Ekonomik Boyutlarıyla Toplu Konut Uygulamaları", **Bahri Savcı'ya Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Sayı: 260-273.

GERAY, Cevat, (1988), "Yönetsel Bölümlemedeki Değişiklikler ve İktidarın Oy Avcılığı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 12, Sayı: 96, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, , ss. 10-13.

GERAY, Cevat, (1988), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **Çağdaş Konut ve Kentsel Çevre Arayışları Ulusal Sempozyumu,** Ankara : ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Konut Araştırmaları Merkezi.

GERAY, Cevat, (1988), "Kooperatifçilik Açısından Toplu Konutta Önyapım Uygulamaları", **3.Prefabrikasyon Sempozyumu: Türkiye'de Prefabrikasyon Uygulamaları ve Gelişmeler,** Ankara: Türkiye Prefabrik Birliği.

GERAY, Cevat, (1988), "Belediyelerin Kentsel Gelişmeye İlişkin Görevleri, Yetkileri, Örgütlenme ve Katılım Sorunları", **11. Şehircilik Günü,** Ankara: (Yok).

GERAY, Cevat, (1988), "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları, ss. 3-12.

GERAY, Cevat, (1989), "Yeni İl ve İlçeler Kurulmasında Yöntem Sorunu", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 111, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Ülkenin Yönetsel Coğrafyası Gelişigüzel Değiştirilirken...", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 104, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 3-19.

GERAY, Cevat, (1989), "Doğal Çevreyi Korumada Toplum Yararı Sorunsalı", **Tarım ve Mühendislik,** Sayı: 33, Ankara: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları, ss. 33,38.

GERAY, Cevat, (1989), "1 Mayıs'ta Toplanma Özgürlüğü Bir Kez Daha Çiğnendi: İktidar Rüzgar Ekiyor", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 108, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Kentsel Arsa Siyasası Açısından Çok Katlı Yapılar", **Sempozyum: Çok Katlı Yapılar,** İzmir: İzmir İnş. Müh. Odası.

GERAY, Cevat, (1989), "Prefabrikasyonun Finansman Süreci İçindeki Yeri ve Finansman Sorunlarına Katkıları" , **4. Prefabrikasyon Sempozyumu: Ülke Ekonomisi Açısından Prefabrikasyon,** Ankara: Türkiye Prefabrik Birliği.

GERAY, Cevat, (1989), "Göçler Ülkesi Türkiye ve Son Göç Olayı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 110, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Toplu Konut Uygulamaları ve Son Yönetmelik Değişikliği", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı: 109, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 17-26.

GERAY, Cevat, (1990), "Belediyelerin Konut ve Arsa Siyasaları ve Konut ve Kentsel Gelişme İçin Arsa Gereksinmesi", **I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi.**

GERAY, Cevat, (1990), "1946-1960 Dönemi Belediyeciliği: Belediyelerin Hızlı Kentleşmeye Yenik Düştüğü Dönem", **Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl : Bildiri ve Tartışmalar,** Ankara : Uluslararası Sempozyum.

GERAY, Cevat,(1991), "Konut Siyasamızı Köklü Biçimde Değiştirmek Gerekiyor", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 11-18, ss. 2-3.

GERAY, Cevat, (1991), " 'Çok Katlı Yapı'lar ve Kentsel Toprak Siyasamız", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan,** Cilt: 46, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1991), "Kooperatiflerin Devletle İlişkilerine Toplu Bakış", **Yıllık 1991, Şevket Evliyagil'e Armağan,** Ankara : AÜ, Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1991), "Çevre İçin Duyarlılık Eğitimi ve Bir Bildirge", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 548.

GERAY, Cevat, (1991), "4 Aralığın Düşündürdükleri", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: 138, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1991), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **AÜ. SBF. Dergisi,** Cilt: 46, Sayı: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 35-44.

GERAY, Cevat, (1992), "VI. Teknik Seminer'in Ardından Kentleşme ve Konut Sorununun Çözümünde Anahtar: Kentsel Arsa Konusunda Ulusal Oydaşma", **Kent Kooperatifçiliği Dergisi** Sayı: 21-22-23, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-19.

GERAY, Cevat, (1992), "Konut Üretiminde Kooperatiflerin Payı Büyüdü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 24-25-26-27-28, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-3.

GERAY, Cevat, (1992), "Türkiye'de Kentsel Kooperatifçiliğin Nicel Gelişimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 29-30-31, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-5.

GERAY, Cevat, (1992), "Kooperatifçiliğin Dünyada ve Türkiye'de Nicel Gelişimi", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Gündüz Ökçün'e Armağan,** Cilt: 47, Sayı: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 427-444.

GERAY, Cevat, (1992), "Çevre İçin Eğitim" , **İnsan, Çevre ve Toplum**, (Ed. Ruşen Keleş), Ankara : İmge Kitabevi.

GERAY, Cevat, (1992), "Anayasa Mahkemesi'nin Kıyı Kentlerimizi Yakından İlgilendiren Yeni Bir Kararı", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 556.

GERAY, Cevat, (1992), "1990'lı Yılların Başında Konut Kesimi ve Kooperatifçilik", **Yıllık 1992**, Ankara: AÜ. , İletişim Fak. Yayınları.

GERAY, Cevat,(1993), "Belediyelere Toplu Konut Kredisi Uygulamasına geçilirken...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 38, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 17-20.

GERAY, Cevat,(1993), "Dünya Kooperatifçilik Gününde, Dünya Kooperatifçiliği 149'uncu Yılında", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 44, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 14-18.

GERAY, Cevat, (1993), "Nasıl Bir Yerel Yönetim Düzeltimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 5, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Kooperatifçilik Hareketi ve Çevre Sorunları", **Birleşmiş Milletler Türk Derneği 1993 Yıllığı: Günümüz Çevre Sorunları,** Ankara: (Yok).

GERAY, Cevat, (1993), "Arsa ve Konut Üretiminde Belediyeler ve Konuya İlişkin Yeni Yönetmelik", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Kaya Yazanağı Açısından Yönetimin Taşra Birimlerinin ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 1. Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "İnsan Hakları İçin Eğitim", **İnsan Hakları Yıllığı 1993,** Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Demokrasi İçin Halkın Eğitimi", **Sosyal Demokrasi :Parti İçi Eğitim Projesi, Bildiriler,** 7. Kitap, Ankara: SHP, MYK.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1994), **Konut 94, 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Öncesinde Konut Sorununa Yeni Bir Bakış,** Ankara: Kent-Koop Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Konutta Kooperatif ve Belediye İşbirliği", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "1994 Başlarında Konut Kesiminin Genel Görünümü", (Editör. Can Hamamcı) , **Konut 94 ,** Ankara : KENTKOOP Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Belediyecilik Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Öneriler", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Yılmaz Günal'a Armağan,** Cilt: 49, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 185-197.

GERAY, Cevat, (1994), "Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Eğitim Gereksinmeleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-7.

GERAY, Cevat, (1994), "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1994), **Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı, (1994), **Belediyecilik Eğitimi,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Anayasa Değişikliği ve Kooperatifler, Siyaset Yasağı Kalktıktan Sonra...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 65-66-67, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 5,6.

GERAY, Cevat, (1995), "21. Yüzyıl Kooperatifçiliğine Doğru, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun Bir Yayını: Son Dünya Ekonomik Durumu Açısından Kooperatifçiliğin Sorunları", (Çeviri) **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 59-60-61, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-6.

GERAY, Cevat Ruşen Keleş, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1995), **Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Yerel Yönetimler ve Konut", **Yerel Yönetimler ve Konut,** Ankara: T.B.T. ve K.A.V.

GERAY, Cevat, (1995), "Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı" , **Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı,** Ankara: T.B.T. ve K.A.V.

GERAY, Cevat, (1995), "HABITAT II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 27-38.

GERAY, Cevat, (1995), "Geleceğe Yüzakıyla Çıkabilmek İçin Toplumsal İçerikli Konut, Arsa ve Kentleşme Politikaları Gütmeliyiz", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 600, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği, ss. 509-511.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı, (1996), "Şehircilik", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,** Cilt: 9, Ankara: İletişim Yayınları. ss. 2358- 2374.

GERAY, Cevat, (1996), "Yerel Yönetimlerin Habitat II'ye Katılma Yolları ve Bir Bildirge",**Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 19-24.

GERAY, Cevat, (1996), "Yerel Yönetimler ve Habitat II", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 3-17.

GERAY, Cevat, (1996), "Kentin İyi Yönetimi İçin Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 4, Sayı : 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1996), "Konut ve Arsa Politikalarına İlişkin Görüş ve Öneriler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 71-72-73, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Kooperatifçiliğin 152. Yıldönümünde Dünya ve Türkiye'de Konut Kooperatifçiliği, Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme Karşısında Kooperatif Hareket", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 81, ss. 21-24.

GERAY, Cevat, (1997), "'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' Karanlıkları Boğacak", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 88-89-90, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4,5.

GERAY, Cevat, (1997), " Bölgesel Gelişme İçin Planlama ve Örgütlenme", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 52, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 299-312.

GERAY, Cevat, (1997), "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi,** (Sosyoloji Derneği), Ankara: TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Ülke Ülke Yerel Yönetimler: İtalya", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 6, Sayı : 1, Ankara : TODAİE Yayınları, , ss. 53-76.

GERAY, Cevat, (1997), "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Açısından Hasan Ali Yücel", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: XXII, Sayı: 205, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat,(1997), "Türkiye'nin Kent Kooperatifçiliği Alanındaki Birikim ve Deneyimi ", **ADA Kentliyim Dergisi,** Sayı: 3, ss. 88-91.

GERAY, Cevat, (1997), "Çağdaş Eğitime Yobaz Ayaklanması", **Cumhuriyet**, 20. 05. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Demokrasi ve İnsan Hakları Savaşçısı Ekmekçi", **Cumhuriyet**, 04. 06. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Bireyin Özgürleşmesi İçin Eğitime Dönüşmedikçe!...", **Kültür Konusunda Cumhuriyet**, 06. 10. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Öğretmenler Günü 16 Mart Olmalıydı", **Cumhuriyet**, 24. 11. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "İnsan Hakları İçin Halkın Eğitimi", **Cumhuriyet**, 10. 12. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerelleşme Üzerine", **ADA Kentliyim Dergisi,** Sayı: 9.

GERAY, Cevat, (1997), "Kentsel Yaşam Kalitesi", **ADA Kentliyim Dergisi, Yurttaşlık Dosyası,** Sayı: 12, ss. 40- 47.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerel Yönetimlerde Toplam Kalite Yönetimi", **ADA Kentliyim, Ada Dosyası,** Sayı: 11, ss. 37-51.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerel Medya ve Örgütlülükler", **ADA Kentliyim, Ada Dosyası,** Sayı: 10, ss. 47-63.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentsel Çevrede Kalite ve Kalite Denetim Araçları", **ADA Kentliyim, Kentte Kalite Konulu Ada Dosyası,** Sayı: 5, ss. 50-101.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler", **Kamu Yönetiminde Kalite, I. Ulusal Kongresi,** I. Cilt, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1998), "Yerel Yönetimler ve Çevre", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 7, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 57-64.

GERAY, Cevat, (1998), "Belediyeler ve Çevre", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 99-102, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-20.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 94-95, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-13.

GERAY, Cevat, (1998), "Halk Eğitimini Yadsımanın Dayanılmaz Hafifliği", **Cumhuriyet**, 20. 08. 1998.

GERAY, Cevat, (1999), "İstanbul İçin Yönetim Biçimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 8, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 60-99.

GERAY, Cevat, (1999), "İşlendirme Açısından Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 54, No: 2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 61-97.

GERAY, Cevat Ruşen Keleş ve Diğerleri, (1999), **Kent Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve 'İlçe Köy Birlikleri' Önerisi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 84, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz 'İşlendirme (İstihdam) Açısından' ", **Mülkiye Dergisi ,** Cilt: XXX111, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 32, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler", **Kamu Yönetiminde Kalite I. Ulusal Kongresi,** Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, ss. 285-305.

GERAY, Cevat, (1999), "Yirmi Birinci Yüzyıla Girerken Kent Kooperatifçiliği Açısından Konut Kesimimin Genel Görünümü ve Öneriler ", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 106-108, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-14.

GERAY, Cevat, (1999), "Deprem Bölgelerinde Unutulan Boyut", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 112-114, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-20.

GERAY, Cevat, (1999), "Seçimler Öncesinde Kentleşme, Konut ve Arsa Sorunlarına Toplu Bakış", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 103-105, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-5.

GERAY, Cevat, (1999), "Marmara'daki Son Depremden Ders Alabilecek miyiz?", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 109-111, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 6-19.

GERAY, Cevat, (2000), "Toplum ve Halk Eğitimi Odağı: Halk Evleri", **Cumhuriyet**, 19.02. 2000.

GERAY, Cevat, (2000), "Kent Kooperatifleri Açısından Yapı Denetimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 118-120, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-10.

GERAY, Cevat, (2000), "İstanbul+5 İçin Türkiye Habitat Forumu", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 121-123, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-9.

GERAY, Cevat, (2001), "İstanbul+5 Hazırlık Kurulu Çalışmaları ve Türkkent", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 127-129, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 7-15.

GERAY, Cevat ,(2000), "Kentte Barış, İnsan Hakları ve Demokrasi Ekininin Yerelde Kökleşmesine Bağlıdır", **2. Ulusal Kültür Kongresi: Barış Kültürü,** İzmir: İKSEV.

GERAY, Cevat, (2000), "Toplum ve Halk Eğitimi Odağı: Halk Evleri", **Cumhuriyet**, 19.02. 2000.

GERAY, Cevat, (2000), "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılması", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 9, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (2000), **Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (2000), "Küreselleşen Dünyada Yoksulluk ve Kooperatifçilik", **Cumhuriyet**, 24. 12. 2002.

GERAY, Cevat, (2001), "Yapı Denetiminin Özelleştirilmesi Anayasa Mahkemesi'nden Döndü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 130-132, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-16.

GERAY, Cevat, (2001), "Küreselleşme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 133-135, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 27-31.

GERAY, Cevat, (2001), "Yeni İmar Yasası Üzerine", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 136-138, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-4.

GERAY, Cevat, (2001), "Yurttaşsız Demokrasi ve Kitle İletişimi", **Cumhuriyet**, 23. 08. 2001.

GERAY, Cevat, (2002), Halk **Eğitimi: Halk Eğitimine Giriş, Basın yayın Yoluyla Halk Eğitimi, Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Sorunları,** Ankara: İmaj Yayıncılık, Genişletilmiş 3. Bası.

GERAY, Cevat, (2002), "Okulda Kooperatif Yerine Kantin mi?", **Cumhuriyet**, 01. 10. 2002.

GERAY, Cevat, (2002), "Üreticinin Öz Malına İMF Niye Karışır?", **Cumhuriyet**, 24. 10. 2002.

EK. 3. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ YAYIN TÜRLERİNE GÖRE SINIFLANDIRILMIŞ DİZELGESİ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bütün yapıtları aşağıda yayın türlerine göre şu beş öbeğe ayrılarak sunulmuştur: (1) Öğretme Amaçlı Ders Notları, Tezleri ve Kitapları; (2) Toplantı, Konferans ve Seminer Bildirileri; (3) Bilimsel Dergilerde Yayımlanmış Makaleleri; (4) Gazete, Haber Bülteni ve Benzeri Yerlerde Yayımlanan Yazıları; (5) Ansiklopedi Maddesi.

Ek.3.1. Öğretme Amaçlı Ders Notları, Tezleri ve Kitapları

GERAY, Cevat, (1960), **Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları,** Ankara: A.Ü. , SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Şerif Mardin, Tanju Polatkan, (1962), **Demokratik Memleketlerde Siyasal Partiler,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1967), **Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği,** Ankara: A.Ü. SBF **Yayını.**

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1969), **Personelinin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları,** Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Yayını.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1970], **Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler,** Türk İktisadî Gelişmesi Araştırma Projesi.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Önder Şenyapılı ve Diğerleri, (1971), **Türkiye'de Kentleşme,** Ankara: Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını.

GERAY, Cevat, Mübeccel Kıray, İlhan Tekeli ve Diğerleri, (1973), **Kent Toprakları,** Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

GERAY, Cevat, (1974), **Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar, Sorunlar, Yaklaşımlar, Örgütlenmeler,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Fehmi Yavuz, Ruşen Keleş, (1978), **Şehircilik : Sorunları, Uygulama ve Politika,** 2. Baskı, Ankara : SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1978), **Halk Eğitimi, I. Kitap: Halk Eğitimine Giriş, II. Kitap: Kitle İletişim Araçlarıyla** Halk **Eğitimi, III. Kitap: Türkiye'de Halk Eğitimi,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.

GERAY, Cevat, (1981), **Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar),** Ankara: Tuna Yayıncılık ve Dağıtım.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1985], **Kooperatifçilik Temel Bilgileri, Ders Notları,** Ankara: Türk-İş Yayınları.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı, (1994), **Belediyecilik Eğitimi,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1994), **Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1994), **Konut 94**, 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Öncesinde Konut Sorununa Yeni Bir Bakış, Ankara: Kent-Koop Yayınları.

GERAY, Cevat Ruşen Keleş ve Diğerleri, (1999), **Kent Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması**, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları.

GERAY, Cevat, (2000), **Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat,(2002), **Halk Eğitimi: Halk Eğitimine Giriş, Basın Yayın Yoluyla Halk Eğitimi, Türkiye'de** Halk **Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Sorunları,** (Genişletilmiş 3. Bası), Ankara: İmaj Yayıncılık.

Ek.3.2. Toplantı, Konferans ve Seminer Bildirileri

GERAY, Cevat, (1961), "Köy Sorunları", **Beşinci İskan ve Şehircilik Haftası**, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Türkiye'de Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması", **Sekizinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları,** Ankara : İskan ve Şehircilik Derneği Yayını.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe", **Sekizinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Türkiye'de Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması,** Ankara: İskan ve Şehircilik Derneği Yayını, ss. 197-248.

GERAY, Cevat, (1968), "Türkiye'de Toplum Kalkınmasının Ekonomik ve Sosyal Yönleri",**İ.Ü. İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları**.

GERAY, Cevat, (1968), "Halk Eğitimi", **Devrimci Eğitim Şurası,** Ankara: Türkiye Öğretmenler Sendikası.

GERAY, Cevat, H. Arman, C. Kansu, (1968), "Cahilliğin ve Teknik Yetersizliğin Giderilmesinde Köy Enstitüleri Uygulamasından Çıkan Sonuçlar", **Devrimci Eğitim Şurası**, Ankara: Türkiye Öğretmenler Sendikası.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları", **Dokuzuncu İskan ve Şehircilik** Konferansları, Ankara: AÜ.SBF, İskan ve Şehircilik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat, (1983), "XIII. İskan ve Şehircilik Konferanslarını Açış Konuşması", **XIII. İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Toplu Konut Sorunları ve Siyasası,** Ankara: AÜ.SBF, İskan ve Şehircilik Enstitüsü Araştırma Merkezi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1983), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları" , **Toplu Konut Uygulamaları Semineri,** Ankara: Türkiye Emlak Kredi Bankası.

GERAY, Cevat, (1987), "Toplumsal, Ekonomik Boyutlarıyla Toplu Konut Uygulamaları", **Dünya Konut Yılında** Türkiye **Sempozyumu**, İzmir: İnş. Müh. Odası İzmir Şubesi.

GERAY, Cevat, (1988), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **Çağdaş Konut ve Kentsel Çevre Arayışları Ulusal Sempozyumu,** Ankara : ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Konut Araştırmaları Merkezi.

GERAY, Cevat, (1988), "Kooperatifçilik Açısından Toplu Konutta Önyapım Uygulamaları", **3. Prefabrikasyon Sempozyumu: Türkiye'de Prefabrikasyon Uygulamaları ve Gelişmeler**, Ankara: Türkiye Prefabrik Birliği.

GERAY, Cevat, (1988), "Belediyelerin Kentsel Gelişmeye İlişkin Görevleri, Yetkileri, Örgütlenme ve Katılım Sorunları", **11. Şehircilik Günü**, Ankara: (Yok).

GERAY, Cevat, (1989), "Kentsel Arsa Siyasası Açısından Çok Katlı Yapılar", **Sempozyum: Çok Katlı Yapılar,** İzmir: İzmir İnş. Müh. Odası.

GERAY, Cevat, (1989), "Prefabrikasyonun Finansman Süreci İçindeki Yeri ve Finansman Sorunlarına Katkıları", **4. Prefabrikasyon Sempozyumu: Ülke Ekonomisi Açısından Prefabrikasyon,** Ankara: Türkiye Prefabrik Birliği.

GERAY, Cevat, (1990), "Belediyelerin Konut ve Arsa Siyasaları ve Konut ve Kentsel Gelişme İçin Arsa Gereksinmesi", **I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi.**

GERAY, Cevat, (1990), "1946-1960 Dönemi Belediyeciliği: Belediyelerin Hızlı Kentleşmeye Yenik Düştüğü Dönem", **Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslararası Sempozyumu**, Bildiri ve Tartışmalar, Ankara.

GERAY, Cevat, (1994), "Demokrasi İçin Halkın Eğitimi", **Sosyal Demokrasi :Parti İçi Eğitim Projesi, Bildiriler, 7. Kitap,** Ankara: SHP, MYK.

GERAY, Cevat, (1997), "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi,** (Sosyoloji Derneği), Ankara: TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler", **Kamu Yönetiminde Kalite, I. Ulusal Kongresi,** I. Cilt, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler", **Kamu Yönetiminde Kalite I. Ulusal Kongresi,** Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, ss. 285-305.

GERAY, Cevat, (2000), "Kentte Barış, İnsan Hakları ve Demokrasi Ekininin Yerelde Kökleşmesine Bağlıdır", **2. Ulusal Kültür Kongresi: Barış Kültürü,** İzmir: İKSEV.

Ek.3.3. Bilimsel Dergilerde Yayımlanmış Makaleleri

GERAY, Cevat, (1956), "Yeni İmar Kanununun Bazı Özellikleri", **SBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı: 14, Ankara: SBF Yayınları, ss. 135-150.

GERAY, Cevat, (1956), "Karayollarımızda Trafik Kazaları, Trafik Emniyeti ve Alkol", **SBF Dergisi,** Cilt: XI, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1957), "Trafik Kazaları", **SBF Dergisi,** Cilt: XII, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 146-149.

GERAY, Cevat, (1957), "İmar Kanununun Hazırlık Safhaları" , **AÜ, SBF Dergisi**, Cilt: XII, No: 3, Ankara: SBF Yayınları, , ss. 73-82.

GERAY, Cevat, (1960), "Devlet Planlama Teşkilatı Kurulduktan Sonra Şehir ve Bölge Planlaması", **SBF Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: ?, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1964), " Köy İşleri Bakanlığının Görevlerine Dair", **IBD,** Cilt: 20, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme:1964], "İstanbul'un Pilot Köyleri ve TK" , **IBD,** Cilt: 20, No: 219, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, (1965), "Toplum Kalkınmasında Halk Katılışları, Destekli İmece ve Emanet" , **SBF. Dergisi ,** Cilt: 20, Sayı: 2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Şehirsel Toplum Kalkınması", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe" , **İ.Ş.H.K.,** Ankara: (Yok).

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: XXI, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik", **Forum,** Cilt: 19, Sayı: 393, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, (1967), "Türkiye'de Kendi Evini Yapana Yardım Yöntemi Uygulamasının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi Alternatifleri", **Devlet Planlama Teşkilatına Verilmiş Araştırma Raporu,** Ankara : ?

GERAY, Cevat, (1967), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 51-68.

GERAY, Cevat, (1968), "Gecekondu Sorununa Toplu Bir Bakış", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 1, No: 2, Ankara: TODAİE (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü) Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Şehirleşme ve Nedenleri", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı: 35, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Toplum Kalkınması ve Gençlik", **1968 Yılı Gençlik Hareketleri,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Toplum Kalkınması Örnekolay Araştırmalar Konusunda Bir Deneme", **S.B.F.D.,** Cilt: 23, Sayı: 4. Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Belediyelerin Halkla İşbirliği Yapması Gereği ve Halk Katılışlarını Sağlama Yolları", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 277, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "İlçe Çapında Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 2, Sayı : 2, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Sosyal Hizmetler Alanında Halk Katılışlarının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Öğrenci Hareketleri",Yok, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Köy Enstitüleri Hareketi ve Köy Kalkınması", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi", , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Planlama Basamakları ve Türleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Örgütlenmesi Konusuna İlişkin Bazı Görüşler" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı : 1, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Toplum Kalkınması, Kooperatifçilik ve Birkaç Örnek Olay", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Halk Eğitici Yayınların Planlanması ve Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Toplumsal Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesine ve Kullanılmasına İlişkin Görüşler", **Türkiye'de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi** , Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Toplumsal ve Eğitsel Açıdan Türkiye'de Radyo ve Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri Üzerine Bir Deneme", **Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 1-4, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "TRT Genel Yayın Planlamasının Ana Çerçevesi: Bir Yaklaşım", Ankara: TRT Genel Müdürlüğü Program Etüd ve Planlama Dairesi.

GERAY, Cevat, (1971), "TRT Genel Yayın Planlamasının Ana Çerçevesi", Ankara: (Çoğaltma).

GERAY, Cevat, (1971), "İktidarın Sorumluluğu", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 22, Cilt: 3, Ankara : Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Türkiye'de Kendi Evini Yapana Yardım Yöntemi Uygulaması", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halk Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerinin Ekonomik Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halkı Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Ekonomik Özellikleri" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı : 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halkı Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Toplumsal ve Eğitsel Açıdan Türkiye'de Radyo Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri Üzerine Bir Deneme", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Yasasındaki Yapılan Değişikliklere Toplu Bakış", **Mimarlık**, Sayı : 72-2 .

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Planlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasal Çerçeve ve Uygulama", **SBF Dergisi,** Cilt: 27, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 585-611.

GERAY, Cevat, (1972), "Toplum Kalkınması ve Köy Araştırmaları", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 5, Sayı: 1-2, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1973), "Kent Planlaması Konusunda Merkez ve Yerinden Yönetim İlişkileri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 6, Sayı : 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1973), "Kent Planlamasının Yasal Çerçevesi ve Araçları", **Kemal Fikret Arık'a Armağan**, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 95-124.

GERAY, Cevat, (1974), "Köy Kalkınması ve Gençlik", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 7, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Kıyıların Korunmasına İlişkin Düzenlemeler", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 6, Sayı : 41, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy-Kent Yaklaşımı", **SBF Dergisi,** Cilt: XXX, Sayı: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 45-66.

GERAY, Cevat, (1975), "Köy Kalkınmasının Neresindeyiz? ", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 5, Sayı : 37, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Halk Eğitiminin Kurumlaşması", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 7, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplumsal ve Ekonomik Açıdan Köy Gerçeği ve Köy Enstitüleri Deneyimi", **Yeni Toplum, Köy Enstitüleri Özel Sayısı,** Ankara: TÖB- DER, ss. 40- 48.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplumsal Değişim Açısından TRT'nin İşlevlerine İlişkin Görüşler", Mülkiyeliler **Birliği Dergisi,** Cilt: 6, Sayı: 42, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplum Kalkınması Amaçlı Köy Araştırmaları", **Toplum Biliminde Araştırma ve Yöntem,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Kıyıların Toplum Yararına Kullanılmasına İlişkin Sorunlara Genel Bakış", **Mimarlık**, Cilt: 12, Sayı: 147.

GERAY, Cevat, (1977), "Yıkım (Afet) Olaylarında Kurtarma, İlk Yardım, Konutlandırma ve Yerleştirme Önlemleri", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1977), "Kıyıların Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Düzenlemeler ", **DBD,** Sayı: 4, ss. 2-9.

GERAY, Cevat, (1977), " Politikada Atlama Taşı: Yerel Yönetim ", **DBD,** Sayı: 1, ss. 47-49.

GERAY, Cevat, (1977), "Otopark Sorunu", **DBD,** Sayı: 3.

GERAY, Cevat, (1977), "İmar ve Afet Afları", **DBD,** Sayı: 8.

GERAY, Cevat, (1977), "Kentleşme Açısından Köykent", **DBD,** Sayı: 5.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **Mimarlık,** Sayı: 2, ss. 32-36.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **DBD,** Sayı: 2.

GERAY, Cevat, (1977), "Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediye Sorunları ve Politikacılar", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 23-52.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1977), "Yaykur Uygulaması", **Yıllık 1974/1976,** Ankara: AÜ, SBF. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 29-48.

GERAY, Cevat, (1977), "Kırsal Alanda Değişme ve Yönetim", **Yönetim Sosyolojisi,** (Ed: Ö. Bozkurt), Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1978), "Kırsal Alanda Kalkınma ve Gençlik", **SBF Dergisi,** Cilt: XXXIII, No : 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss.11-22.

GERAY, Cevat, (1979), "Kamu Taşınmazları, Kıyılar ve Sayıştay" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXIV, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 1-13.

GERAY, Cevat, (1980), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması", **Eğitim Mücadelesi,** Sayı: 6, s. 96.

GERAY, Cevat, (1981), "Türkiye'de Konut Gereksinmesi ve Karşılanması", **Türkiye'de Konut Sorunu,** İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı.

GERAY, Cevat, (1981), " TRT Köy Yayınlarının Amaç İlke ve Öncelikleri" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 47-59.

GERAY, Cevat, (1981), " Trafik Kazaları ve Eğitim" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 61-74.

GERAY, Cevat, (1982), "Mülkiye'nin 122. Kuruluş Yıldönümü Konuşması" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 7-15.

GERAY, Cevat, (1982), "Cumhuriyet Döneminde Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-20, Ankara: SBF Yayınları, ss. 57-66.

GERAY, Cevat, (1982), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması" , **Seha L. Meray'a Armağan,** Cilt: 2, Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 359-377.

GERAY, Cevat, (1982), "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişmenin Boyutları" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 65-87.

GERAY, Cevat, (1982), "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanda Toprak-İnsan İlişkileri", **Prof. Dr. Reşat Aktan'a Armağan** , Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 43-62.

GERAY, Cevat, (1983), "Türk Yazın ve Sanat Yaşamında Köy" , **Prof. Dr. İbrahim Yasa'ya Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 129-148.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1983), "Prof. Fehmi Yavuz ve Türk Kentbilimi" , **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan,** Ankara: AÜ., SBF Yayınları, ss. 3-28.

GERAY, Cevat, (1983), "Kentsel Türkiye'de ve Ankara'da Konut Sistemi, Gelir Düzeyi ve Tüketim Giderleri", **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan**, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1983), "Kooperatifçilik ve Tarihsel Gelişimi", **Prof.Dr.Fadıl H. Sur'un Anısına Armağan,** Ankara: AÜ., SBF Yayınları, ss. 589-600.

GERAY, Cevat, (1984), "Toplu Konut Yasası ve Uygulama", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 76, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 5-10.

GERAY, Cevat, (1984), "Anakent Yönetimi", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 74-75, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 65-67.

GERAY, Cevat, (1984), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları", **Prof. Dr. Aziz Köklü'nün Anısına Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 155-161.

GERAY, Cevat, (1985), "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni", **Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı,** (Derleyen: Oğuz Arı), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1985), "Kooperatifçilik Açısından Toplu Konut Uygulaması", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Sayı**: 80, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı.

GERAY, Cevat, (1985), "Mülkiyenin Dört Hal Yasası ", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 77, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı

GERAY, Cevat, (1987), "Toplum Kalkınması Açısından Yerel Yönetimler", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Sayı: 5, ss. 48-54.

GERAY, Cevat, (1988), "Toplumsal Ekonomik Boyutlarıyla Toplu Konut Uygulamaları", **Bahri Savcı'ya Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Sayı: 260-273.

GERAY, Cevat, (1988), "Yönetsel Bölümlemedeki Değişiklikler ve İktidarın Oy Avcılığı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 12, Sayı: 96, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, , ss. 10-13.

GERAY, Cevat, (1988), "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları, ss. 3-12.

GERAY, Cevat, (1989), "Yeni İl ve İlçeler Kurulmasında Yöntem Sorunu", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 111, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Ülkenin Yönetsel Coğrafyası Gelişigüzel Değiştirilirken...", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 104, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 3-19.

GERAY, Cevat, (1989), "Doğal Çevreyi Korumada Toplum Yararı Sorunsalı", **Tarım ve Mühendislik,** Sayı: 33, Ankara: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları, ss. 33,38.

GERAY, Cevat, (1989), "1 Mayıs'ta Toplanma Özgürlüğü Bir Kez Daha Çiğnendi: İktidar Rüzgar Ekiyor", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 108, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Göçler Ülkesi Türkiye ve Son Göç Olayı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 110, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Toplu Konut Uygulamaları ve Son Yönetmelik Değişikliği", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı: 109, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 17-26.

GERAY, Cevat, (1991), "Konut Siyasamızı Köklü Biçimde Değiştirmek Gerekiyor", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 11-18, ss. 2-3.

GERAY, Cevat, (1991), " 'Çok Katlı Yapı'lar ve Kentsel Toprak Siyasamız", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan,** Cilt: 46, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1991), "Kooperatiflerin Devletle İlişkilerine Toplu Bakış", **Yıllık 1991, Şevket Evliyagil'e Armağan,** Ankara : AÜ, Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1991), "Çevre İçin Duyarlılık Eğitimi ve Bir Bildirge", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 548.

GERAY, Cevat, (1991), "4 Aralığın Düşündürdükleri", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: 138, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1991), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **AÜ. SBF. Dergisi,** Cilt: 46, Sayı: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 35-44.

GERAY, Cevat, (1992), "VI. Teknik Seminer'in Ardından Kentleşme ve Konut Sorununun Çözümünde Anahtar: Kentsel Arsa Konusunda Ulusal Oydaşma", **Kent Kooperatifçiliği Dergisi** Sayı: 21-22-23, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-19.

GERAY, Cevat, (1992), "Konut Üretiminde Kooperatiflerin Payı Büyüdü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 24-25-26-27-28, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-3.

GERAY, Cevat, (1992), "Türkiye'de Kentsel Kooperatifçiliğin Nicel Gelişimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 29-30-31, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-5.

GERAY, Cevat, (1992), "Kooperatifçiliğin Dünyada ve Türkiye'de Nicel Gelişimi", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Gündüz Ökçün'e Armağan,** Cilt: 47, Sayı: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 427-444.

GERAY, Cevat, (1992), "Çevre İçin Eğitim" , **İnsan, Çevre ve Toplum**, (Ed. Ruşen Keleş), Ankara : İmge Kitabevi.

GERAY, Cevat, (1992), "Anayasa Mahkemesi'nin Kıyı Kentlerimizi Yakından İlgilendiren Yeni Bir Kararı", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 556.

GERAY, Cevat, (1992), "1990'lı Yılların Başında Konut Kesimi ve Kooperatifçilik", **Yıllık 1992**, Ankara: AÜ. , İletişim Fak. Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Belediyelere Toplu Konut Kredisi Uygulamasına geçilirken...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 38, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 17-20.

GERAY, Cevat, (1993), "Dünya Kooperatifçilik Gününde, Dünya Kooperatifçiliği 149'uncu Yılında", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 44, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 14-18.

GERAY, Cevat, (1993), "Nasıl Bir Yerel Yönetim Düzeltimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 5, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Kooperatifçilik Hareketi ve Çevre Sorunları", **Birleşmiş Milletler Türk Derneği 1993 Yıllığı: Günümüz Çevre Sorunları,** Ankara: (Yok).

GERAY, Cevat, (1993), "Arsa ve Konut Üretiminde Belediyeler ve Konuya İlişkin Yeni Yönetmelik", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Kaya Yazanağı Açısından Yönetimin Taşra Birimlerinin ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 1. Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "İnsan Hakları İçin Eğitim", **İnsan Hakları Yıllığı 1993,** Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Konutta Kooperatif ve Belediye İşbirliği", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "1994 Başlarında Konut Kesiminin Genel Görünümü", (Editör. Can Hamamcı) , **Konut 94 ,** Ankara: KENTKOOP Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Belediyecilik Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Öneriler", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Yılmaz Günal'a Armağan,** Cilt: 49, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 185-197.

GERAY, Cevat, (1994), "Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Eğitim Gereksinmeleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-7.

GERAY, Cevat, (1994), "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı, (1994), **Belediyecilik Eğitimi,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "HABITAT II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 27-38.

GERAY, Cevat, (1995), "Geleceğe Yüzakıyla Çıkabilmek İçin Toplumsal İçerikli Konut, Arsa ve Kentleşme Politikaları Gütmeliyiz", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 600, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği, ss. 509-511.

GERAY, Cevat, (1995), "Anayasa Değişikliği ve Kooperatifler, Siyaset Yasağı Kalktıktan Sonra...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 65-66-67, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 5,6.

GERAY, Cevat, (1995), "21. Yüzyıl Kooperatifçiliğine Doğru, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun Bir Yayını: Son Dünya Ekonomik Durumu Açısından Kooperatifçiliğin Sorunları", (Çeviri) **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 59-60-61, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-6.

GERAY, Cevat Ruşen Keleş, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1995), **Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Yerel Yönetimler ve Konut", **Yerel Yönetimler ve Konut,** Ankara: T.B.T. ve K.A.V.

GERAY, Cevat, (1995), " Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı" , **Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı,** Ankara: T.B.T. ve K.A.V.

GERAY, Cevat, (1996), "Yerel Yönetimlerin Habitat II'ye Katılma Yolları ve Bir Bildirge",**Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 19-24.

GERAY, Cevat, (1996), "Yerel Yönetimler ve Habitat II", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 3-17.

GERAY, Cevat, (1996), "Kentin İyi Yönetimi İçin Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 4, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1996), "Konut ve Arsa Politikalarına İlişkin Görüş ve Öneriler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 71-72-73, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi,** Ankara: TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, ss. 119-129.

GERAY, Cevat, (1997), "Kooperatifçiliğin 152. Yıldönümünde Dünya ve Türkiye'de Konut Kooperatifçiliği, Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme Karşısında Kooperatif Hareket", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 81, ss. 21-24.

GERAY, Cevat, (1997), "'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' Karanlıkları Boğacak", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 88-89-90, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4,5.

GERAY, Cevat, (1997), "Bölgesel Gelişme İçin Planlama ve Örgütlenme", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 52, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 299-312.

GERAY, Cevat, (1997), "Ülke Ülke Yerel Yönetimler: İtalya", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 6, Sayı : 1, Ankara : TODAİE Yayınları, , ss. 53-76.

GERAY, Cevat, (1997), "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Açısından Hasan Ali Yücel", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: XXII, Sayı: 205, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Türkiye'nin Kent Kooperatifçiliği Alanındaki Birikim ve Deneyimi ", **ADA Kentliyim Dergisi,** Sayı: 3, ss. 88-91.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerelleşme Üzerine",**ADA Kentliyim Dergisi,** Sayı: 9.

GERAY, Cevat, (1997), "Kentsel Yaşam Kalitesi", **ADA Kentliyim Dergisi, Yurttaşlık Dosyası,** Sayı: 12, ss. 40- 47.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerel Yönetimlerde Toplam Kalite Yönetimi", **ADA Kentliyim, Ada Dosyası,** Sayı: 11, ss. 37-51.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerel Medya ve Örgütlülükler", **ADA Kentliyim, Ada Dosyası,** Sayı: 10, ss. 47-63.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentsel Çevrede Kalite ve Kalite Denetim Araçları", **ADA Kentliyim, Kentte Kalite Konulu Ada Dosyası,** Sayı: 5, ss. 50-101.

GERAY, Cevat, (1998), "Yerel Yönetimler ve Çevre", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 7, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 57-64.

GERAY, Cevat, (1998), "Belediyeler ve Çevre", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 99-102, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-20.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 94-95, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-13.

GERAY, Cevat, (1999), "İstanbul İçin Yönetim Biçimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 8, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 60-99.

GERAY, Cevat, (1999), "İşlendirme Açısından Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 54, No: 2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 61-97.

GERAY, Cevat, (1999), "Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve 'İlçe Köy Birlikleri' Önerisi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 84, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları,

GERAY, Cevat, (1999), "Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz 'İşlendirme (İstihdam) Açısından' ", **Mülkiye Dergisi ,** Cilt: XXX111, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 32, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Yirmi Birinci Yüzyıla Girerken Kent Kooperatifçiliği Açısından Konut Kesimimin Genel Görünümü ve Öneriler ", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 106-108, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-14.

GERAY, Cevat, (1999), "Deprem Bölgelerinde Unutulan Boyut", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 112-114, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-20.

GERAY, Cevat, (1999), "Seçimler Öncesinde Kentleşme, Konut ve Arsa Sorunlarına Toplu Bakış", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 103-105, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-5.

GERAY, Cevat, (1999), "Marmara'daki Son Depremden Ders Alabilecek miyiz?", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 109-111, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 6-19.

GERAY, Cevat, (2000), "Kent Kooperatifleri Açısından Yapı Denetimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 118-120, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-10.

GERAY, Cevat, (2000), "İstanbul+5 İçin Türkiye Habitat Forumu", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 121-123, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-9.

GERAY, Cevat, (2001), "İstanbul+5 Hazırlık Kurulu Çalışmaları ve Türkkent", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 127-129, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 7-15.

GERAY, Cevat, (2000), "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılması", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 9, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (2001), "Yapı Denetiminin Özelleştirilmesi Anayasa Mahkemesi'nden Döndü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 130-132, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-16.

GERAY, Cevat, (2001), "Küreselleşme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 133-135, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 27-31.

GERAY, Cevat, (2001), "Yeni İmar Yasası Üzerine", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 136-138, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-4.

Ek.3.4. Gazete, Haber Bülteni ve Benzeri Yerlerde Yayımlanan Yazıları

GERAY, Cevat, (1997), "Çağdaş Eğitime Yobaz Ayaklanması", **Cumhuriyet**, 20. 05. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Demokrasi ve İnsan Hakları Savaşçısı Ekmekçi", **Cumhuriyet**, 04. 06. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Bireyin Özgürleşmesi İçin Eğitime Dönüşmedikçe!..." **Cumhuriyet,** 06. 10. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Öğretmenler Günü 16 Mart Olmalıydı", **Cumhuriyet**, 24. 11. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "İnsan Hakları İçin Halkın Eğitimi", **Cumhuriyet**, 10. 12. 1997.

GERAY, Cevat, (1998), "Halk Eğitimini Yadsımanın Dayanılmaz Hafifliği", **Cumhuriyet**, 20. 08. 1998.

GERAY, Cevat, (2000), "Toplum ve Halk Eğitimi Odağı: Halk Evleri", **Cumhuriyet**, 19. 02. 2000.

GERAY, Cevat, (2000), "Küreselleşen Dünyada Yoksulluk ve Kooperatifçilik", **Cumhuriyet**, 24. 12. 2002.

GERAY, Cevat, (2000), "Toplum ve Halk Eğitimi Odağı: Halk Evleri", **Cumhuriyet**, 19. 02. 2000.

GERAY, Cevat, (2001), "Yurttaşsız Demokrasi ve Kitle İletişimi", **Cumhuriyet**, 23. 08. 2001.

GERAY, Cevat, (2002), "Okulda Kooperatif Yerine Kantin mi?", **Cumhuriyet**, 01. 10. 2002.

GERAY, Cevat, (2002), "Üreticinin Öz Malına İMF Niye Karışır?", **Cumhuriyet**, 24. 10. 2002.

Ek.3.5. Ansiklopedi Maddesi

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı, (1996), "Şehircilik", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,** Cilt: 9, Ankara: İletişim Yayınları. ss. 2358- 2374.

EK.4. PROF.DR. CEVAT GERAY'IN BÜTÜN YAPITLARININ KONULARINA GÖRE SINIFLANDIRILMIŞ DİZELGESİ

Prof. Dr. Cevat GERAY'ın bütün yapıtları, aşağıda konularına göre sınıflandırılarak şu altı öbekte sunulmuştur: (1) Kentbilim Alanı ile İlgili Yayınları; (2) Yönetim Bilimi Alanı ile İlgili Yayınları; (3) Toplumbilim Alanı ile İlgili Yayınları; (4) Çevrebilim Alanı ile İlgili Yayınları; (5) Halk Eğitimi Uzmanlık Alanı ile İlgili Yayınları; (6) Kooperatifçilik Uzmanlık Alanı ile İlgili Yayınları.

Ek.4.1. Kentbilim Alanı ile İlgili Yayınları

GERAY, Cevat, (1956), "Yeni İmar Kanununun Bazı Özellikleri", **SBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı: 14, Ankara: SBF Yayınları, ss. 135-150.

GERAY, Cevat, (1957), "İmar Kanununun Hazırlık Safhaları" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XII, No: 3, Ankara: SBF Yayınları, , ss. 73-82.

GERAY, Cevat, (1960), "Devlet Planlama Teşkilatı Kurulduktan Sonra Şehir ve Bölge Planlaması", **SBF Dergisi**, Cilt: 15, Sayı: ?, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1960), **Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları,** Ankara: A.Ü. , SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Gecekondu Sorununa Toplu Bir Bakış", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 1, No: 2, Ankara: TODAİE (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü) Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Şehirleşme ve Nedenleri", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı: 35, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları", **Dokuzuncu İskan ve Şehircilik Konferansları, Türkiye'de Orman Köyleri, Yerleşme, Bölge Planlama, Şehirleşme, Doğu Anadolu'nun Sorunları,** Ankara: AÜ.SBF, İskan ve Şehircilik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Planlama Basamakları ve Türleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Örgütlenmesi Konusuna İlişkin Bazı Görüşler" , **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 3, Sayı : 1, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Önder Şenyapılı ve Diğerleri, (1971), **Türkiye'de Kentleşme,** Ankara: Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını.

GERAY, Cevat, (1972), "Türkiye'de Kendi Evini Yapana Yardım Yöntemi Uygulaması", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 5, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Yasasındaki Yapılan Değişikliklere Toplu Bakış", **Mimarlık,** Sayı : 72-2 .

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Planlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasal Çerçeve ve Uygulama", **SBF Dergisi,** Cilt: 27, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 585-611.

GERAY, Cevat, (1973), "Kent Planlaması Konusunda Merkez ve Yerinden Yönetim İlişkileri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 6, Sayı : 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1973), "Kent Planlamasının Yasal Çerçevesi ve Araçları", **Kemal Fikret Arık'a Armağan**, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 95-124.

GERAY, Cevat, Mübeccel Kıray, İlhan Tekeli ve Diğerleri, (1973), **Kent Toprakları,** Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Kıyıların Korunmasına İlişkin Düzenlemeler", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi**, Cilt: 6, Sayı : 41, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Kıyıların Toplum Yararına Kullanılmasına İlişkin Sorunlara Genel Bakış", **Mimarlık,** Cilt: 12 Sayı : 147.

GERAY, Cevat, (1977), "Yıkım (Afet) Olaylarında Kurtarma, İlk Yardım, Konutlandırma ve Yerleştirme Önlemleri", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1977), "Kıyıların Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Düzenlemeler ", **DBD,** Sayı: 4, ss. 2-9.

GERAY, Cevat, (1977), "Otopark Sorunu", **DBD,** Sayı: 3.

GERAY, Cevat, (1977), "İmar ve Afet Afları", **DBD,** Sayı: 8.

GERAY, Cevat, (1977), " Kentleşme Açısından Köykent", **DBD,** Sayı: 5.

GERAY, Cevat, (1977), "Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Fehmi Yavuz, Ruşen Keleş, (1978), **Şehircilik : Sorunları, Uygulama ve** Politika, 2. Baskı, Ankara : SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1979), " Kamu Taşınmazları, Kıyılar ve Sayıştay" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXIV, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 1-13.

GERAY, Cevat, (1981), "Türkiye'de Konut Gereksinmesi ve Karşılanması", **Türkiye'de Konut Sorunu,** İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı.

GERAY, Cevat, (1982), " Cumhuriyet Döneminde Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-20, Ankara: SBF Yayınları, ss. 57-66.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1983), "Prof. Fehmi Yavuz ve Türk Kentbilimi" , **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan,** Ankara: AÜ., SBF Yayınları, ss. 3-28.

GERAY, Cevat, (1983), "Kentsel Türkiye'de ve Ankara'da Konut Sistemi, Gelir Düzeyi ve Tüketim Giderleri", **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan**, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1983), "XIII. İskan ve Şehircilik Konferanslarını Açış Konuşması", **XIII. İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Toplu Konut Sorunları ve Siyasası,** Ankara: AÜ.SBF, İskan ve Şehircilik Enstitüsü Araştırma Merkezi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1984), "Toplu Konut Yasası ve Uygulama", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 76, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 5-10.

GERAY, Cevat, (1987), "Toplumsal, Ekonomik Boyutlarıyla Toplu Konut Uygulamaları", **Dünya Konut Yılında Türkiye Sempozyumu**, İzmir: İnş. Müh. Odası İzmir Şubesi.

GERAY, Cevat, (1988), "Belediyelerin Kentsel Gelişmeye İlişkin Görevleri, Yetkileri, Örgütlenme ve Katılım Sorunları", **11. Şehircilik Günü,** Ankara.

GERAY, Cevat, (1988), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **Çağdaş Konut ve Kentsel Çevre Arayışları Ulusal Sempozyumu**, Ankara : ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Konut Araştırmaları Merkezi.

GERAY, Cevat, (1988), "Toplumsal Ekonomik Boyutlarıyla Toplu Konut Uygulamaları", **Bahri Savcı'ya Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Sayı: 260-273.

GERAY, Cevat, (1989), "Kentsel Arsa Siyasası Açısından Çok Katlı Yapılar", **Sempozyum: Çok Katlı Yapılar,** İzmir: İzmir İnş. Müh. Odası.

GERAY, Cevat, (1989), "Prefabrikasyonun Finansman Süreci İçindeki Yeri ve Finansman Sorunlarına Katkıları", **4. Prefabrikasyon Sempozyumu: Ülke Ekonomisi Açısından Prefabrikasyon,** Ankara: Türkiye Prefabrik Birliği.

GERAY, Cevat, (1989), "Göçler Ülkesi Türkiye ve Son Göç Olayı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 110, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Toplu Konut Uygulamaları ve Son Yönetmelik Değişikliği", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı: 109, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 17-26.

GERAY, Cevat, (1990), "1946-1960 Dönemi Belediyeciliği: Belediyelerin Hızlı Kentleşmeye Yenik Düştüğü Dönem", **Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslararası Sempozyumu,** Bildiri ve Tartışmalar, Ankara.

GERAY, Cevat, (1990), "Belediyelerin Konut ve Arsa Siyasaları ve Konut ve Kentsel Gelişme İçin Arsa Gereksinmesi", **I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi**.

GERAY, Cevat, (1991), "Konut Siyasamızı Köklü Biçimde Değiştirmek Gerekiyor", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 11-18, ss. 2-3.

GERAY, Cevat, (1991), " 'Çok Katlı Yapı'lar ve Kentsel Toprak Siyasamız", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan**, Cilt: 46, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1991), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **AÜ. SBF. Dergisi**, Cilt: 46, Sayı: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 35-44.

GERAY, Cevat, (1992), "VI. Teknik Seminer'in Ardından Kentleşme ve Konut Sorununun Çözümünde Anahtar: Kentsel Arsa Konusunda Ulusal Oydaşma", **Kent Kooperatifçiliği Dergisi,** Sayı: 21-22-23, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-19.

GERAY, Cevat, (1992), "Anayasa Mahkemesi'nin Kıyı Kentlerimizi Yakından İlgilendiren Yeni Bir Kararı", **İller ve Belediyeler Dergisi**, Sayı : 556.

GERAY, Cevat, (1993), "Arsa ve Konut Üretiminde Belediyeler ve Konuya İlişkin Yeni Yönetmelik", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1994), **Konut 94**, 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Öncesinde Konut Sorununa Yeni Bir Bakış, Ankara: Kent-Koop Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "1994 Başlarında Konut Kesiminin Genel Görünümü", (Editör. Can Hamamcı) , **Konut 94 ,** Ankara : KENTKOOP Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), " Yerel Yönetimler ve Konut", **Yerel Yönetimler ve Konut**, Ankara: T.B.T. ve K.A.V.

GERAY, Cevat, (1995), "Geleceğe Yüzakıyla Çıkabilmek İçin Toplumsal İçerikli Konut, Arsa ve Kentleşme Politikaları Gütmeliyiz", **İller ve Belediyeler Dergisi**, Sayı : 600, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği, ss. 509-511.

GERAY, Cevat, (1995), "HABITAT II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 27-38.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı, (1996), "Şehircilik", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt: 9, Ankara: İletişim Yayınları. ss. 2358- 2374.

GERAY, Cevat, (1997), "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi,** (Sosyoloji Derneği), Ankara: TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat,(1997), "Kentsel Yaşam Kalitesi", **ADA Kentliyim Dergisi,** Yurttaşlık Dosyası, Sayı: 12, ss. 40- 47.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentsel Çevrede Kalite ve Kalite Denetim Araçları", **ADA Kentliyim, Kentte Kalite Konulu Ada Dosyası,** Sayı: 5, ss. 50-101.

GERAY, Cevat, (1998), "Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 94-95, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-13.

GERAY, Cevat, (1999), "2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 32, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler", **Kamu Yönetiminde Kalite, I. Ulusal Kongresi,** I. Cilt, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat Ruşen Keleş ve Diğerleri, (1999), **Kent Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması**, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği **Yayınları.**

GERAY, Cevat, (1999), "Seçimler Öncesinde Kentleşme, Konut ve Arsa Sorunlarına Toplu Bakış", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 103-105, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-5.

GERAY, Cevat, (2000), "Kentte Barış, İnsan Hakları ve Demokrasi Ekininin Yerelde Kökleşmesine Bağlıdır", **2. Ulusal Kültür Kongresi: Barış Kültürü,** İzmir: İKSEV.

GERAY, Cevat, (2001), "Yeni İmar Yasası Üzerine", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 136-138, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-4.

Ek.4.2. Yönetim Bilim Alanı ile İlgili Yayınları

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Şerif Mardin, Tanju Polatkan, (1962), **Demokratik Memleketlerde Siyasal Partiler,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "İlçe Çapında Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay" , **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı : 2, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1969), **Personelinin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları,** Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Yayını.

GERAY, Cevat, (1977), " Politikada Atlama Taşı: Yerel Yönetim ", **DBD,** Sayı: 1, ss. 47-49.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **Mimarlık,** Sayı: 2, ss. 32-36.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **DBD,** Sayı: 2.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediye Sorunları ve Politikacılar", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 23-52.

GERAY, Cevat, (1977), "Belediyelerimizin Yapısal Sorunları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1984), " Anakent Yönetimi", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 74-75, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 65-67.

GERAY, Cevat, (1987), "Toplum Kalkınması Açısından Yerel Yönetimler", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Sayı : 5, ss. 48-54.

GERAY, Cevat, (1988), "Yönetsel Bölümlemedeki Değişiklikler ve İktidarın Oy Avcılığı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 12, Sayı: 96, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, , ss. 10-13.

GERAY, Cevat, (1988), "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları, ss. 3-12.

GERAY, Cevat, (1989), "Yeni İl ve İlçeler Kurulmasında Yöntem Sorunu", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 111, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1989), "Ülkenin Yönetsel Coğrafyası Gelişigüzel Değiştirilirken...", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 104, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 3-19.

GERAY, Cevat, (1993), "Nasıl Bir Yerel Yönetim Düzeltimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 5, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Kaya Yazanağı Açısından Yönetimin Taşra Birimlerinin ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 1. Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Belediyecilik Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Öneriler", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Yılmaz Günal'a Armağan,** Cilt: 49, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 185-197.

GERAY, Cevat, (1994), "Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Eğitim Gereksinmeleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-7.

GERAY, Cevat, (1994), "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı, (1994), **Belediyecilik Eğitimi,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat Ruşen Keleş, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1995), **Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), " Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı", **Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı,** Ankara: T.B.T. ve K.A.V.

GERAY, Cevat, (1996), "Yerel Yönetimlerin Habitat II'ye Katılma Yolları ve Bir Bildirge",**Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 19-24.

GERAY, Cevat, (1996), "Yerel Yönetimler ve Habitat II", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 3-17.

GERAY, Cevat, (1996), "Kentin İyi Yönetimi İçin Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 4, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), " Bölgesel Gelişme İçin Planlama ve Örgütlenme", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 52, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 299-312.

GERAY, Cevat, (1997), "Ülke Ülke Yerel Yönetimler: İtalya", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 6, Sayı : 1, Ankara : TODAİE Yayınları, , ss. 53-76.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerel Yönetimlerde Toplam Kalite Yönetimi", **ADA Kentliyim, Ada Dosyası,** Sayı: 11, ss. 37-51.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerelleşme Üzerine",**ADA Kentliyim Dergisi,** Sayı: 9.

GERAY, Cevat, (1999), "İstanbul İçin Yönetim Biçimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 8, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 60-99.

GERAY, Cevat, (1999), "Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve 'İlçe Köy Birlikleri' Önerisi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 84, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları,

GERAY, Cevat, (2000), **Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (2000), "İstanbul+5 İçin Türkiye Habitat Forumu", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 121-123, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-9.

GERAY, Cevat, (2000), "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılması", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 9, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (2001), "İstanbul+5 Hazırlık Kurulu Çalışmaları ve Türkkent", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 127-129, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 7-15.

GERAY, Cevat, (2001), "Küreselleşme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 133-135, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 27-31.

Ek.4.3. Toplumbilim Alanı ile İlgili Yayınları

GERAY, Cevat, (1961), "Köy Sorunları", **Beşinci İskan ve Şehircilik Haftası,** Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1964), " Köy İşleri Bakanlığının Görevlerine Dair", **IBD,** Cilt: 20, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme:1964], "İstanbul'un Pilot Köyleri ve TK" , **IBD,** Cilt: 20, No: 219. (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, (1965), "Toplum Kalkınmasında Halk Katılışları, Destekli İmece ve Emanet", **SBF. Dergisi,** Cilt: 20, Sayı: 2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Türkiye'de Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması", **Sekizinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları,** Ankara : İskan ve Şehircilik Derneği Yayını.

GERAY, Cevat, (1966), "Şehirsel Toplum Kalkınması", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 2, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe" , **İ.Ş.H.K.,** Ankara.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: XXI, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), " Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik", **Forum,** Cilt: 19, Sayı: 393, (Basım Yeri: Yok).

GERAY, Cevat, (1967), "Türkiye'de Kendi Evini Yapana Yardım Yöntemi Uygulamasının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi Alternatifleri", **Devlet Planlama Teşkilatına Verilmiş Araştırma Raporu,** Ankara : ?

GERAY, Cevat, (1967), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 51-68.

GERAY, Cevat, (1967), **Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği,** Ankara: A.Ü. SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1968), "Toplum Kalkınması ve Gençlik", **1968 Yılı Gençlik Hareketleri,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Toplum Kalkınması Örnekolay Araştırmalar Konusunda Bir Deneme", **S.B.F.D.,** Cilt: 23, Sayı: 4, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Belediyelerin Halkla İşbirliği Yapması Gereği ve Halk Katılışlarını Sağlama Yolları", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 277, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1968), "Türkiye'de Toplum Kalkınmasının Ekonomik ve Sosyal Yönleri",**İ.Ü. İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları.**

GERAY, Cevat, (1969), "Sosyal Hizmetler Alanında Halk Katılışlarının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Öğrenci Hareketleri",Yok, Ankara: A.Ü. **Eğitim Fakültesi** Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969), "Türkiye'de Köy Enstitüleri Hareketi ve Köy Kalkınması", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1970], **Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler,** Türk İktisadî Gelişmesi Araştırma Projesi.

GERAY, Cevat, (1970), "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi", , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1970), "Toplum Kalkınması, Kooperatifçilik ve Birkaç Örnek Olay", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Toplumsal Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesine ve Kullanılmasına İlişkin Görüşler", **Türkiye'de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi** , Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "İktidarın Sorumluluğu", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 22, Cilt: 3, Ankara : Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Toplum Kalkınması ve Köy Araştırmaları", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 5, Sayı: 1-2, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1974), "Köy Kalkınması ve Gençlik", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 7, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1974), **Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar, Sorunlar, Yaklaşımlar, Örgütlenmeler,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy-Kent Yaklaşımı", **SBF Dergisi,** Cilt: XXX, Sayı: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 45-66.

GERAY, Cevat, (1975), " Köy Kalkınmasının Neresindeyiz? ", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 5, Sayı : 37, Ankara : Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplumsal ve Ekonomik Açıdan Köy Gerçeği ve Köy Enstitüleri Deneyimi", **Yeni Toplum, Köy Enstitüleri Özel Sayısı,** Ankara: TÖB- DER, ss. 40- 48.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplumsal Değişim Açısından TRT'nin İşlevlerine İlişkin Görüşler", Mülkiyeliler **Birliği Dergisi,** Cilt: 6, Sayı: 42, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1976), "Toplum Kalkınması Amaçlı Köy Araştırmaları", **Toplum Biliminde Araştırma ve Yöntem,** Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1977), " Yaykur Uygulaması", **Yıllık 1974/1976,** Ankara: AÜ, SBF. Basın ve Yayın **Yüksek** Okulu Yayınları, ss. 29-48.

GERAY, Cevat, (1977), "Kırsal Alanda Değişme ve Yönetim", **Yönetim Sosyolojisi,** (Ed: Ö. Bozkurt), Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1978), "Kırsal Alanda Kalkınma ve Gençlik", **SBF Dergisi,** Cilt: XXXIII, No : 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss.11-22.

GERAY, Cevat, (1980), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması", **Eğitim Mücadelesi,** Sayı: 6, s. 96.

GERAY, Cevat, (1982), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması" , **Seha L. Meray'a Armağan,** Cilt: 2, Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 359-377.

GERAY, Cevat, (1982), "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişmenin Boyutları" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 65-87.

GERAY, Cevat, (1982), "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanda Toprak-İnsan İlişkileri", **Prof. Dr. Reşat Aktan'a Armağan,** Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 43-62.

GERAY, Cevat, (1983), "Türk Yazın ve Sanat Yaşamında Köy" , **Prof. Dr. İbrahim Yasa'ya Armağan,** Ankara: AÜ.,**SBF** Yayınları, ss. 129-148.

GERAY, Cevat, (1985), "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni", **Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı,** (Derleyen: Oğuz Arı), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1985), "Mülkiyenin Dört Hal Yasası ", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 77, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı

GERAY, Cevat, (1989), "1 Mayıs'ta Toplanma Özgürlüğü Bir Kez Daha Çiğnendi: İktidar Rüzgar Ekiyor", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 108, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Yerel Medya ve Örgütlülükler", **ADA Kentliyim, Ada Dosyası,** Sayı: 10, ss. 47-63.

GERAY, Cevat, (1997), "'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' Karanlıkları Boğacak", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 88-89-90, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4,5.

GERAY, Cevat, (1999), "İşlendirme Açısından Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 54, No: 2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 61-97.

GERAY, Cevat, (1999), "Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz 'İşlendirme (İstihdam) Açısından' ", **Mülkiye Dergisi ,** Cilt: XXX111, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1999), "Deprem Bölgelerinde Unutulan Boyut", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 112-114, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-20.

GERAY, Cevat, (1999), "Marmara'daki Son Depremden Ders Alabilecek miyiz?", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 109-111, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 6-19.

Ek.4.4. Çevrebilim Alanı ile İlgili Yayınları

GERAY, Cevat, (1989), "Doğal Çevreyi Korumada Toplum Yararı Sorunsalı", **Tarım ve Mühendislik,** Sayı: 33, Ankara: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları, ss. 33,38.

GERAY, Cevat, (1991), "Çevre İçin Duyarlılık Eğitimi ve Bir Bildirge", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 548.

GERAY, Cevat, (1992), **Çevre İçin Eğitim" , İnsan, Çevre ve Toplum,** (Ed. Ruşen Keleş), Ankara : İmge Kitabevi.

GERAY, Cevat, (1993), "Kooperatifçilik Hareketi ve Çevre Sorunları", **Birleşmiş Milletler Türk Derneği 1993 Yıllığı: Günümüz Çevre Sorunları,** Ankara: (Yok).

GERAY, Cevat, (1998), "Yerel Yönetimler ve Çevre", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 7, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 57-64.

GERAY, Cevat, (1998), "Belediyeler ve Çevre", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 99-102, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-20.

Ek.4.5. Halk Eğitimi Uzmanlık Alanı ile İlgili Yayınları

GERAY, Cevat, (1956), "Karayollarımızda Trafik Kazaları, Trafik Emniyeti ve Alkol", **SBF Dergisi**, Cilt: XI, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1957), "Trafik Kazaları", **SBF Dergisi,** Cilt: XII, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 146-149.

GERAY, Cevat, (1968), "Halk Eğitimi", **Devrimci Eğitim Şurası,** Ankara: Türkiye Öğretmenler Sendikası.

GERAY, Cevat, H. Arman, C. Kansu, (1968), "Cahilliğin ve Teknik Yetersizliğin Giderilmesinde Köy Enstitüleri Uygulamasından Çıkan Sonuçlar", **Devrimci Eğitim Şurası**, Ankara: Türkiye Öğretmenler Sendikası.

GERAY, Cevat, (1971), " Halk Eğitici Yayınların Planlanması ve Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "Toplumsal ve Eğitsel Açıdan Türkiye'de Radyo ve Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri Üzerine Bir Deneme", **Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı: 1-4, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1971), "TRT Genel Yayın Planlamasının Ana Çerçevesi: Bir Yaklaşım", Ankara: TRT Genel Müdürlüğü Program Etüd ve Planlama Dairesi.

GERAY, Cevat, (1971), "TRT Genel Yayın Planlamasının Ana Çerçevesi", Ankara: (Çoğaltma).

GERAY, Cevat, (1972), "Halk Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerinin Ekonomik Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halkı Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Ekonomik Özellikleri" , **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı : 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Halkı Eğitici Yayınların Planlanması Açısından Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1972), "Toplumsal ve Eğitsel Açıdan Türkiye'de Radyo Televizyon Yayınlarının Amaç, İlke ve Öncelikleri Üzerine Bir Deneme", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1975), "Halk Eğitiminin Kurumlaşması", **AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 1-4, Ankara: AÜ. Eğitim Fakültesi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1978), **Halk Eğitimi, I. Kitap: Halk Eğitimine Giriş, II. Kitap: Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi, III. Kitap: Türkiye'de Halk Eğitimi,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.

GERAY, Cevat, (1981), " TRT Köy Yayınlarının Amaç İlke ve Öncelikleri" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 47-59.

GERAY, Cevat, (1981), " Trafik Kazaları ve Eğitim" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Yıllık,** 1979- 1980, No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 61-74.

GERAY, Cevat, (1982), "Mülkiye'nin 122. Kuruluş Yıldönümü Konuşması" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 7-15.

GERAY, Cevat, (1991), "4 Aralığın Düşündürdükleri", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: 138, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "İnsan Hakları İçin Eğitim", **İnsan Hakları Yıllığı 1993,** Ankara : TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994), "Demokrasi İçin Halkın Eğitimi", **Sosyal Demokrasi :Parti İçi Eğitim Projesi, Bildiriler, 7. Kitap,** Ankara: SHP, MYK.

GERAY, Cevat, (1997), "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Açısından Hasan Ali Yücel", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: XXII, Sayı: 205, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Çağdaş Eğitime Yobaz Ayaklanması", **Cumhuriyet**, 20. 05. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Demokrasi ve İnsan Hakları Savaşçısı Ekmekçi", **Cumhuriyet**, 04. 06. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Bireyin Özgürleşmesi İçin Eğitime Dönüşmedikçe!..." **Cumhuriyet**, 06. 10. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "Öğretmenler Günü 16 Mart Olmalıydı", **Cumhuriyet**, 24. 11. 1997.

GERAY, Cevat, (1997), "İnsan Hakları İçin Halkın Eğitimi", **Cumhuriyet**, 10. 12. 1997.

GERAY, Cevat, (1998), "Halk Eğitimini Yadsımanın Dayanılmaz Hafifliği", **Cumhuriyet**, 20. 08. 1998.

GERAY, Cevat, (2000), "Toplum ve Halk Eğitimi Odağı: Halk Evleri", **Cumhuriyet,** 19. 02. 2000.

GERAY, Cevat, (2000), "Toplum ve Halk Eğitimi Odağı: Halk Evleri", **Cumhuriyet**, 19. 02. 2000.

GERAY, Cevat, (2001), "Yurttaşsız Demokrasi ve Kitle İletişimi", **Cumhuriyet,** 23. 08. 2001.

GERAY, Cevat, (2002), **Halk Eğitimi: Halk Eğitimine Giriş, Basın yayın Yoluyla Halk Eğitimi, Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Sorunları,** (Genişletilmiş 3. Bası), Ankara: İmaj Yayıncılık.

Ek.4.6. Kooperatifçilik Uzmanlık Alanı ile İlgili Yayınları

GERAY, Cevat, (1981), **Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar),** Ankara: Tuna Yayıncılık ve Dağıtım.

GERAY, Cevat, (1983), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları" , **Toplu Konut Uygulamaları Semineri,** Ankara: Türkiye Emlak Kredi Bankası.

GERAY, Cevat, (1983), "Kooperatifçilik ve Tarihsel Gelişimi", **Prof.Dr.Fadıl H. Sur'un Anısına Armağan**, Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 589-600.

GERAY, Cevat, (1984), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları", **Prof. Dr. Aziz Köklü'nün Anısına Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 155-161.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1985], **Kooperatifçilik Temel Bilgileri, Ders Notları,** Ankara: Türk-İş Yayınları.

GERAY, Cevat, (1985), "Kooperatifçilik Açısından Toplu Konut Uygulaması", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı: 80, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı.

GERAY, Cevat, (1988), "Kooperatifçilik Açısından Toplu Konutta Önyapım Uygulamaları", **3. Prefabrikasyon Sempozyumu:** Türkiye'de Prefabrikasyon Uygulamaları ve Gelişmeler, Ankara: Türkiye Prefabrik Birliği.

GERAY, Cevat, (1991), "Kooperatiflerin Devletle İlişkilerine Toplu Bakış", **Yıllık 1991, Şevket Evliyagil'e Armağan,** Ankara : AÜ, Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1992), "Konut Üretiminde Kooperatiflerin Payı Büyüdü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 24-25-26-27-28, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-3.

GERAY, Cevat, (1992), "Türkiye'de Kentsel Kooperatifçiliğin Nicel Gelişimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 29-30-31, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-5.

GERAY, Cevat, (1992), "Kooperatifçiliğin Dünyada ve Türkiye'de Nicel Gelişimi", **AÜ. SBF Dergisi, Prof. Dr. Gündüz Ökçün'e Armağan**, Cilt: 47, Sayı: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 427-444.

GERAY, Cevat, (1992), "1990'lı Yılların Başında Konut Kesimi ve Kooperatifçilik", **Yıllık 1992**, Ankara: AÜ. , İletişim Fak. Yayınları.

GERAY, Cevat, (1993), "Belediyelere Toplu Konut Kredisi Uygulamasına Geçilirken...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 38, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 17-20.

GERAY, Cevat, (1993), "Dünya Kooperatifçilik Gününde, Dünya Kooperatifçiliği 149'uncu Yılında", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 44, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 14-18.

GERAY, Cevat, (1994), "Konutta Kooperatif ve Belediye İşbirliği", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1995), "Anayasa Değişikliği ve Kooperatifler, Siyaset Yasağı Kalktıktan Sonra...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 65-66-67, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 5,6.

GERAY, Cevat, (1995), "21. Yüzyıl Kooperatifçiliğine Doğru, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun Bir Yayını: Son Dünya Ekonomik Durumu Açısından Kooperatifçiliğin Sorunları", (Çeviri) **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 59-60-61, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-6.

GERAY, Cevat, (1996), "Konut ve Arsa Politikalarına İlişkin Görüş ve Öneriler", Kent Kooperatifçiliği, Sayı: 71-72-73, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları.

GERAY, Cevat, (1997), "Kooperatifçiliğin 152. Yıldönümünde Dünya ve Türkiye'de Konut Kooperatifçiliği, Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme Karşısında Kooperatif Hareket", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 81, ss. 21-24.

GERAY, Cevat, (1997), "Türkiye'nin Kent Kooperatifçiliği Alanındaki Birikim ve Deneyimi ", **ADA Kentliyim Dergisi,** Sayı: 3, ss. 88-91.

GERAY, Cevat, 1999), "Yirmi Birinci Yüzyıla Girerken Kent Kooperatifçiliği Açısından Konut Kesimimin Genel Görünümü ve Öneriler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 106-108, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-14.

GERAY, Cevat, (2000), "Kent Kooperatifleri Açısından Yapı Denetimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 118-120, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-10.

GERAY, Cevat, (2000), "Küreselleşen Dünyada Yoksulluk ve Kooperatifçilik", **Cumhuriyet**, 24. 12. 2002.

GERAY, Cevat, (2001), "Yapı Denetiminin Özelleştirilmesi Anayasa Mahkemesi'nden Döndü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 130-132, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-16.

GERAY, Cevat, (2002), "Okulda Kooperatif Yerine Kantin mi?", **Cumhuriyet**, 01. 10. 2002.

GERAY, Cevat, (2002), "Üreticinin Öz Malına İMF Niye Karışır?", **Cumhuriyet,** 24. 10. 2002.

EK.5. PROF. DR. CEVAT GERAY'A UYGULANAN GÖRÜŞME KÂĞIDI

İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD Doktora Programı'nda Yürütülen **"BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları, Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma"** Başlıklı Doktora Tezi Çalışması Kapsamında Hazırlanan Prof. Dr. Cevat GERAY **GÖRÜŞME KAĞIDI**

I. KİMLİK SORULARI

1. Adı-Soyadı:
2. Doğum Yeri:
3. Bitirmiş olduğunuz okullar ve aldığınız dereceler:
4. Kaç çocuğunuz var? Kısaca aile yaşamınız:
5. İlk ve orta öğrenim yıllarınızı ayrıntılı olarak anlatabilir misiniz?
6. Yüksek öğrenim tercihinizi ve bölüm tercihinizi etkileyen nedenler nelerdir?
7. Üniversite öğrenimi yıllarınızı ayrıntılı olarak anlatabilir misiniz?
8. Öğrenim yıllarınızda, "yol gösterici" öğretmenleriniz oldu mu? Bu öğretmenlerden istediğiniz birkaç tanesinin özelliklerini anlatabilir misiniz?

II. MESLEK YAŞAMI İLE İLGİLİ SORULAR

9. Mezuniyet sonrası dönemi, ilk memuriyet yıllarınızı anlatabilir misiniz?
10. Sizi kamu yönetimi kademelerinde "parlak bir gelecek" beklerken, neden bilim adamlığını seçtiniz?
11. Akademisyenlikteki ilk yıllarınızı anlatabilir misiniz? Meslek değiştirmiş birisi olarak yeni yaşamınızdan memnun muydunuz?
12. TRT'de yaptığınız çalışmaları anlatabilir misiniz?
13. İmar ve İskan Bakanlığı'ndaki çalışma döneminizi anlatabilir misiniz?(Müsteşarlık-Danışmanlık ayrımı)
14. Türkiye'nin en bunalımlı döneminde, üniversitede yöneticilik yaptınız. Bu dönemi ve karşılaşmış olduğunuz sorunları anlatabilir misiniz?

15. Üniversiteden ayrı bırakıldığınız yıllarda, sivil toplum örgütlerinde özellikle de kooperatiflerde, kent kooperatifçiliğinin kuram ve uygulamasını birleştirerek yürütmüş olduğunuz çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?

16. Ankara Üniversitesi, Halk Eğitimi Bölümü'nün kurucusu ve ilk bölüm başkanı olarak geçirmiş olduğunuz dönemi ve üniversiteden ayrı bırakılmanız sonrasında, 1990 yılında tekrar aynı bölümde ders vermeye başladığınız dönemi karşılaştırarak anlatabilir misiniz?

17. Uzun bir süre SBF'den ayrı kaldıktan sonra, 1990 yılında Danıştay kararı ile yeniden döndüğünüzde SBF ile ilgili izlenimleriniz, saptamalarınız neler olmuştu? Üniversitelerdeki ve akademik yaşamdaki değişikliklerden, yeni yapılanmalardan dolayı düş kırıklığı yaşadınız mı?

18. Mülkiyeliler Birliği ve Mülkiyeliler Birliği Vakfı'ndaki yöneticilik yıllarınızı anlatabilir misiniz?

19. Neden büyük kentler dışındaki bir üniversiteyi (Mersin Üniversitesi'ni) seçerek, orada çalışmayı tercih ettiniz?

III. UZMANLIK ALANLARIYLA İLGİLİ KONULARDAKİ GÖRÜŞLERİ

20. Kendinizi uğraş verdiğiniz uzmanlık alanlarından en çok hangisine yakın görüyorsunuz?

21. Bugünkü Türkiye koşullarında, "kırsal kalkınma", "toplum kalkınması", "toplu köyler" konularında geliştirmiş olduğunuz fikirlerde değişiklikler var mı?

22. Bugünkü Türkiye koşullarını göz önünde bulundurarak, "Köy Enstitüleri"nin gerekliliği ve "halk eğitimi" konularında neler düşündüğünüzü, üniversitelerdeki "Halk Eğitimi Bölümleri" nin ortadan kaldırılmalarını da göz önünde bulundurarak, anlatır mısınız?

23. Türkiye'de Kamu yönetiminin yeniden yapılanması, örneğin "ilçe özel yönetimleri", "kırsal belediyeler" kurulmasının gerekliliği konusunda neler düşünüyorsunuz?

24. Sizin bir akademisyen olarak dile getirdiğiniz ve çözüm önerileri olarak ortaya koyduğunuz yaklaşımlarınızdan, kamu yönetiminde yansımasını bulup da hayata geçirilenler oldu mu?

IV. TÜRKİYE'NİN SORUNLARIYLA İLGİLİ SORULAR

25. Size göre, kamu yönetimi bağlamında günümüz Türkiye'sinin en önemli ve ivedilikle çözülmesi gereken sorunu nedir?

26. Türkiye'de son yıllarda kentlerdeki nüfus yoğunlaşmasını azaltmak, sağlıksız kentleşmeyi önlemek amacıyla yetkililer, kırsal nüfusu köylerde tutma, köylere dönüşü teşvik etme çabası içerisindedirler. Ünlü toplumbilimci Mübeccel B. Kıray ise bir söyleşisinde, " sanayi toplumu olabilmemiz için kırın tamamen çözülmesi gerektiği ve bu nedenle de kırsal kesime yönelik tarımsal sübvansiyonların en aza indirilmesi, zamanla da kaldırılması" görüşünü ortaya koyuyor. Kentbilimci kimliğinizle, toplumbilim alanında sayısız ürün vermiş bir bilim insanı olarak bu konudaki görüşlerinizi anlatabilir misiniz?

27. 1960'lı yıllardan bu yana bir akademisyen olarak derslere giriyorsunuz, dolayısıyla da öğrenci profilindeki gelişim ve değişime tanıklık ediyorsunuz. 1960 ve 1970'li yılların siyasal ve toplumsal sorunlara karşı duyarlı öğrenci kuşağıyla, günümüz üniversite gençliğini karşılaştırabilir misiniz?

28. Türkiye'de, sizin de uzunca bir dönem akademisyen ve yönetici olarak tanıklık ettiğiniz gibi Mülkiye, toplumsal sorunlar karşısında, sorumluluk kaygısıyla bir gönüllü görev üstlenmiş, tavırlar geliştirmiş, çözüm yolları üretmeye çalışmıştır. O dönemlerde, Mülkiyenin bu görevi üstlenmesinin nedenleri nelerdi? Günümüz Türkiye'sinde, Mülkiyenin bu görevini sürdürememesinin nedenleri nelerdir?

29. Başbakan Bülent Ecevit'in uzun dönemdir hayali olan, geçmişteki CHP'nin de sürekli olarak parti izlencelerinde yer bulmuş olan "köykent" projesi yakın zamanlarda örnek bir uygulamayla, bir tek yerleşim alanında da olsa hayata geçirildi. Siz kırsal kalkınma ve toplum kalkınması konularında bu tür projelere destek veren bir bilim adamı olarak, bu konudaki son gelişmeleri nasıl yorumluyorsunuz?

30. Sivas'ta 2 Temmuz 1993'te yaşanan olayların birinci derecede tanığı ve mağduru idiniz. Bu olay hakkındaki yorumunuzu ve bu olayın günümüze olan yansımaları konusundaki değerlendirmelerinizi alabilir miyiz?

31. Türkiye'nin önemli değişim yaşadığı yıllara, dolayısıyla en bunalımlı dönemlerine ve bu gelişmelerden her yönüyle etkilenen üniversitelerdeki gelişmelere tanıklık eden aydınlar olarak anılarınızı ve özyaşamöykünüzü yazıyor musunuz, yazacak mısınız?

EK.6. PROF. DR. CEVAT GERAY'IN SEÇİLMİŞ ÇALIŞMA ARKADAŞLARI VE YAKIN ÇEVRESİNDEKİ KİŞİLERE UYGULANAN GÖRÜŞME KÂĞIDI

İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD Doktora Programı'nda Yürütülen **"BİR KENTBİLİMCİNİN MESLEK YAŞAMÖYKÜSÜ: Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşamı, Yapıtları, Düşünceleri, Uygulamaları ve Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları, Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma"** Başlıklı Doktora Tezi Çalışması Kapsamında, Cevat GERAY'ın Seçilmiş Çalışma Arkadaşları ve Yakın Çevresindeki Kişilerle 2002 Yılı Mart ve Nisan Aylarında Yapılan Görüşmelerde Kullanılmış Olan **GÖRÜŞME KAĞIDI**

I. KİMLİK SORULARI

1. Adı-Soyadı:

2. Mesleği:

II. CEVAT GERAY'LA İLGİLİ ÖZEL SORULAR

3. Cevat Geray'la ilk tanışmanızın öyküsünü anlatır mısınız?

4. Cevat Geray'la iletişiminiz sürüyor mu?

5. Cevat Geray'la ilişkinizin niteliği nedir? (Öğretmen-Öğrenci, Yönetici-Yönetilen, Meslektaşlık, İş İlişkisi ve Ötekiler)

6. Bu ilişki türünüz (türleriniz) açısından Cevat Geray'ı nasıl tanımlarsınız veya değerlendirebilirsiniz?

7.Cevat Geray sizin yaşantınıza, ilgi alanlarınızla, öğrenim ve meslek yaşantınızla ilgili olarak farklı bir yön kazandırdı mı?

III. CEVAT GERAY'IN UZMANLIK ALANLARIYLA İLGİLİ SORULAR

8. Prof. Dr. Cevat Geray'ı hangi anabilim dalında görüyorsunuz? Verdiği bilimsel ürünler açısından hangi anabilim dalı içerisinde değerlendirmek daha doğru olur?

9. Prof. Dr. Cevat Geray'ın "aydın" kişiliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?

10. Sizce Prof. Dr. Cevat Geray'ın Türkiye'nin kırsal sorunları için 1960'lı ve 1970'li yıllarda dile getirmiş olduğu "kırsal kalkınma", "köy kalkınması", "toplum kalkınması", "toplu köyler", "halk eğitimi" konularındaki görüşleri, günümüz Türkiye'si için geçerliliğini korumakta mıdır?

11. Türkiye'nin önemli değişim yaşadığı yıllara, dolayısıyla en bunalımlı dönemlerine ve bu gelişmelerden her yönüyle etkilenen üniversitelerdeki gelişmelere tanıklık eden Prof. Geray gibi

aydın ve akademisyenler, anılarını ve özyaşamöykülerini yazma konusunda neden yavaş davranıyorlar?

12. Cevat Geray ve onun gibi bilim insanlarının, aydınların yaşamöykülerini yazmakta yavaş davrandıkları, diğer yandan da bu insanlar ve çalışmaları hakkında yapılmış edebi ve bilimsel çalışmaların yok denecek kadar az olduğu bir gerçektir.Bu insanların yaşamlarına ve çalışmalarına değişik biçimlerde girmiş ve tanıklık etmiş kişilerden biri olarak siz, Cevat Geray'la ilgili olarak anılarınızı, değerlendirmelerinizi yazdınız mı, yazacak mısınız? Aydın sorumluluğu bunu gerektiriyor mu?

KAYNAKÇA

ABADAN, UNAT, Nermin, (1998), **Kum Saatini İzlerken,** İstanbul: İletişim Yayınları

ADIGÜZEL, Şenol, (2002a), **29. 03. 2002 Tarihinde Prof. Dr. Cevat GERAY ile Yapılan Söyleşi.**

ADIGÜZEL, Şenol, (2002b), **28. 03. 2002 Tarihinde Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile Yapılan Söyleşi.**

ADIGÜZEL, Şenol, (2002c), **28. 03. 2002 Tarihinde Prof. Dr. Can HAMAMCI ile Yapılan Söyleşi.**

ADIGÜZEL, Şenol, (2002d), **29. 03. 2002 Tarihinde TÜRKKENT Genel Müdürü Alper AKTAN ile Yapılan Söyleşi.**

ADIGÜZEL, Şenol, (2002e), **29. 03. 2002 Tarihinde Ankara Üniversitesi (AÜ) Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) Personel İşleri Müdürü Rıza ONUR ile Yapılan Söyleşi.**

ADIGÜZEL, Şenol, (2002f), **25. 04. 2002 Tarihinde Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Semra CERİT MAZLUM ile Yapılan Söyleşi.**

AKINCI, Müslüm,(1996), **Oluşum ve Yapılanma Sürecinde Türk Çevre Hukuku,** İzmit: Kocaeli Kitap Kulübü Yayınları.

ATAY, Oğuz, (2002), **Bir Bilim Adamının Romanı,** İstanbul: İletişim Yayınları.

AYDEMİR, Şevket, Süreyya, (1999a), **Tek Adam, Mustafa Kemal 1881-1919,** Ankara: Remzi Kitabevi.

AYDEMİR, Şevket, Süreyya, (1999b), **İkinci Adam, 1884-1938,** Ankara: Remzi Kitabevi.

AYDEMİR, Şevket, Süreyya, (1999c), **Menderes'in Dramı,** Ankara: Remzi Kitabevi.

AYHAN, Serap, "Şehircilik, Yerel Yönetim ve Kooperatifçiliğin Bilgesi Cevat Geray", **Cumhuriyet Gazetesi Kitap Eki,** 3. 10. 2002.

ERTEN, Metin, (1999), **Nasıl Bir Yerel Yönetim?,** İstanbul: Anahtar Kitaplar.

GERAY, Cevat, (1956), "Yeni İmar Kanununun Bazı Özellikleri", **SBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı: 14, Ankara: SBF Yayınları, ss. 135-150.

GERAY, Cevat, (1957), "İmar Kanununun Hazırlık Safhaları" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XII, No: 3, Ankara: SBF Yayınları, , ss. 73-82.

GERAY, Cevat, (1960), **Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları,** Ankara: A.Ü. , SBF Yayınları.

GERAY, Cevat, (1966), "Toplum Kalkınması Programlama ve Uygulama Birimi Olarak İlçe", **Sekizinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları,** Türkiye'de **Bölge Planlaması, Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması,** Ankara: İskan ve Şehircilik Derneği Yayını, ss. 197-248.

GERAY, Cevat, (1967a), **Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları, Bünyan Örneği,** Ankara: A.Ü. SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1967b), "Toplum Kalkınması ve Toprak Reformu", **SBF Dergisi,** Cilt: 21, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 51-68.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1969a), **Personelinin Gözüyle Küçük Belediyelerin Sorunları**, Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Yayını.

GERAY, Cevat, (1969b), "Türkiye'de Dağ ve Orman Köylerinin Yerleşme Sorunları", **Dokuzuncu İskan ve Şehircilik Konferansları, Türkiye'de Orman Köyleri, Yerleşme, Bölge Planlama, Şehirleşme, Doğu Anadolu'nun Sorunları,** Ankara: AÜ.SBF, İskan ve Şehircilik Enstitüsü Yayınları.

GERAY, Cevat, (1969c), "İlçe Çapında Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 2, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 16-33.

GERAY, Cevat, (1969d), "Sosyal Hizmetler Alanında Halk Katılışlarının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 21-33.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1970a], **Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler,** Türk İktisadî Gelişmesi Araştırma Projesi.

GERAY, Cevat, (1970b), "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 3, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 8-36.

GERAY, Cevat, (1971), "Halk Eğitici Yayınların Planlanması ve Radyo Yayın Bölgelerine Göre Türkiye'nin Toplumsal Özellikleri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 37-66.

GERAY, Cevat, (1972), "İmar Planlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasal Çerçeve ve Uygulama", **SBF Dergisi,** Cilt: 27, Sayı: 3, Ankara: SBF Yayınları, ss. 585-611.

GERAY, Cevat, (1973a), "Kent Planlamasının Yasal Çerçevesi ve Araçları", **Kemal Fikret Arık'a** Armağan, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 95-124.

GERAY, Cevat, (1973b), "Kent Planlaması Konusunda Merkez ve Yerinden Yönetim İlişkileri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 49-58.

GERAY, Cevat, (1974a), **Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar, Sorunlar, Yaklaşımlar,** Örgütlenmeler, Ankara: TODAİE Yayınları.

GERAY, Cevat, (1974b), "Köy Kalkınması ve Gençlik", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 7, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 132-153.

GERAY, Cevat, (1975), "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy-Kent Yaklaşımı", **SBF** Dergisi, Cilt: XXX, Sayı: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 45-66.

GERAY, Cevat, (1977a), "Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 91-114.

GERAY, Cevat, (1977b), "Belediye Sorunları ve Politikacılar", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXII, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 23-52.

GERAY, Cevat, (1977c), " Yaykur Uygulaması", **Yıllık 1974/1976,** Ankara: AÜ, SBF. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 29-48.

GERAY, Cevat, Fehmi Yavuz, Ruşen Keleş, (1978a), **Şehircilik: Sorunları, Uygulama ve Politika,** 2. Baskı, Ankara : SBF Yayını.

GERAY, Cevat, (1978b), "Kırsal Alanda Kalkınma ve Gençlik", **SBF Dergisi,** Cilt: XXXIII, No : 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss.11-22.

GERAY, Cevat, (1978c), **Halk Eğitimi, I. Kitap: Halk Eğitimine Giriş, II. Kitap: Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi, III. Kitap: Türkiye'de Halk Eğitimi,** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.

GERAY, Cevat, (1979), " Kamu Taşınmazları, Kıyılar ve Sayıştay" , **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXIV, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 1-13.

GERAY, Cevat, (1980), " TRT Köy Yayınlarının Amaç İlke ve Öncelikleri" , **AÜ, SBF, Basın ve Yayın** Yüksek **Okulu, Yıllık, 1979- 1980,** No: 3, Ankara: SBF, Basın ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 47-59.

GERAY, Cevat, (1981a), **Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar),** Ankara: Tuna Yayıncılık ve Dağıtım.

GERAY, Cevat, (1981b), "Konut Gereksinmesi ve Karşılanması", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 14, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 35-55.

GERAY, Cevat, (1982a), "Cumhuriyet Döneminde Kent Planlamasının Yasal Uygulama Araçları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 1-20, Ankara: SBF Yayınları, ss. 57-66.

GERAY, Cevat, (1982b), "Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması" , **Seha L. Meray'a Armağan ,** Cilt: 2, Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 359-377.

GERAY, Cevat, (1982c), "Kırsal Alanda Ekonomik Yapı ve Toplumsal Değişmenin Boyutları", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: XXXVII, No: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 65-87.

GERAY, Cevat, (1982d), "Toplum Kalkınması Açısından Kırsal Alanda Toprak-İnsan İlişkileri", **Prof. Dr. Reşat Aktan'a Armağan,** Ankara: A.Ü. SBF Yayınları, ss. 43-62.

GERAY, Cevat, (1983a), " Türk Yazın ve Sanat Yaşamında Köy" , **Prof. Dr. İbrahim Yasa'ya** Armağan, Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 129-148.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, (1983b), "Prof. Fehmi Yavuz ve Türk Kentbilimi" , **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan,** Ankara: AÜ., SBF Yayınları, ss. 3-28.

GERAY, Cevat, (1983c), "Kentsel Türkiye'de ve Ankara'da Konut Sistemi, Gelir Düzeyi ve Tüketim Giderleri", **Prof. Fehmi Yavuz'a Armağan**, Ankara: SBF Yayınları, ss. 115-145.

GERAY, Cevat, (1983d), "Kooperatifçilik ve Tarihsel Gelişimi", **Prof.Dr.Fadıl H. Sur'un Anısına Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 589-600.

GERAY, Cevat, (1984a), "Kooperatifler Açısından Toplu Konut Yasası Uygulamaları", **Prof. Dr. Aziz Köklü'nün Anısına Armağan,** Ankara: AÜ.,SBF Yayınları, ss. 155-161.

GERAY, Cevat, (1984b), "Toplu Konut Yasası ve Uygulama", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 10, Sayı : 76, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfi Yayınları, ss. 5-10.

GERAY, Cevat, (1984c), "Anakent Yönetimi", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Sayı : 74-75, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfi Yayınları, ss. 65-67.

GERAY, Cevat, [Tarihlendirme: 1985a], **Kooperatifçilik Temel Bilgileri, Ders Notları,** Ankara: Türk-İş Yayınları.

GERAY, Cevat, (1985b), "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni", **Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı,** (Derleyen: Oğuz Arı), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, ss. 17-48.

GERAY, Cevat, (1988a), "Yönetsel Bölümlemedeki Değişiklikler ve İktidarın Oy Avcılığı", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 12, Sayı: 96, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfi Yayınları, , ss. 10-13.

GERAY, Cevat, (1988b), "Yönetsel Yapının ve Bölümlemenin Bölge Ölçeğinde Yeniden Düzenlenmesi", **İdarecinin Sesi Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 3, Ankara: Türk İdareciler Derneği Yayınları, ss. 3-12.

GERAY, Cevat, (1989a), "Ülkenin Yönetsel Coğrafyası Gelişigüzel Değiştirilirken...", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı : 104, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 3-19.

GERAY, Cevat, (1989b), "Toplu Konut Uygulamaları ve Son Yönetmelik Değişikliği", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: 13, Sayı: 109, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, ss. 17-26.

GERAY, Cevat, (1991a), " 'Çok Katlı Yapı'lar ve Kentsel Toprak Siyasamız", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan,** Cilt: 46, No: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 225- 242.

GERAY, Cevat, (1991b), "Kooperatiflerin Devletle İlişkilerine Toplu Bakış", **Yıllık 1991, Şevket Evliyagil'e Armağan,** Ankara : AÜ, Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss. 33-51.

GERAY, Cevat, (1991c), "Türkiye'de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz", **AÜ. SBF. Dergisi,** Cilt: 46, Sayı: 3-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 35-44.

GERAY, Cevat,(1992a), "VI. Teknik Seminer'in Ardından Kentleşme ve Konut Sorununun Çözümünde Anahtar: Kentsel Arsa Konusunda Ulusal Oydaşma", **Kent Kooperatifçiliği Dergisi** Sayı: 21-22-23, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-19.

GERAY, Cevat, (1992b), "Kooperatifçiliğin Dünyada ve Türkiye'de Nicel Gelişimi", **AÜ. SBF. Dergisi, Prof. Dr. Gündüz Ökçün'e Armağan,** Cilt: 47, Sayı: 1-2, Ankara: SBF Yayınları, ss. 427-444.

GERAY, Cevat, (1992c), " Çevre İçin Eğitim" , **İnsan, Çevre ve Toplum**, (Ed. Ruşen Keleş), Ankara : İmge Kitabevi, ss. 323-343.

GERAY, Cevat, (1993a), "Nasıl Bir Yerel Yönetim Düzeltimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 5, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 13-21.

GERAY, Cevat, (1993b), "Arsa ve Konut Üretiminde Belediyeler ve Konuya İlişkin Yeni Yönetmelik", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 13-23.

GERAY, Cevat, (1993c), "KAYA Yazanağı Açısından Yönetimin Taşra Birimlerinin ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Düzenlenmesi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 2, Sayı: 1. Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 9-17.

GERAY, Cevat, Can Hamamcı, (1994a), **Belediyecilik Eğitimi,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfi Yayınları.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı ve Diğerleri, (1994b), **Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Araştırması,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfi Yayınları.

GERAY, Cevat, (1994c), "Konutta Kooperatif ve Belediye İşbirliği", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 39-45.

GERAY, Cevat, (1994d), "Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Eğitim Gereksinmeleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-7.

GERAY, Cevat, (1994e), "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 3, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-14.

GERAY, Cevat,(1995a), "HABITAT II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** C: 4, Sayı: 6, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 27-38.

GERAY, Cevat, (1995b), "Geleceğe Yüzakıyla Çıkabilmek İçin Toplumsal İçerikli Konut, Arsa ve Kentleşme Politikaları Gütmeliyiz", **İller ve Belediyeler Dergisi,** Sayı : 600, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği, ss. 509-511.

GERAY, Cevat,(1995c), "Anayasa Değişikliği ve Kooperatifler, Siyaset Yasağı Kalktıktan Sonra...", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 65-66-67, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 5,6.

GERAY, Cevat, (1996a), "Yerel Yönetimler ve HABITAT II",**Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 5, Sayı : 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 19-24.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş, Can Hamamcı, (1996b), "Şehircilik", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,** Cilt: 9, Ankara: İletişim Yayınları. ss. 2358- 2374.

GERAY, Cevat,(1997a), "Kooperatifçiliğin 152. Yıldönümünde Dünya ve Türkiye'de Konut Kooperatifçiliği, Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme Karşısında Kooperatif Hareket", **Kent Kooperatifçiliği,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, Sayı: 81, ss. 21-24.

GERAY, Cevat, (1997b), " Bölgesel Gelişme İçin Planlama ve Örgütlenme", **AÜ, SBF Dergisi,** Cilt: 52, No: 1-4, Ankara: SBF Yayınları, ss. 299-312.

GERAY, Cevat, (1997c), "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Açısından Hasan Ali Yücel", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi,** Cilt: XXII, Sayı: 205, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfi Yayınları, ss. 3-16.

GERAY, Cevat,(1997d), "Göç ve Kentleşme, Kentleşme ve Konut Politikaları Açısından Yeni Yerleşmeler", **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi,** Ankara: TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, ss. 119-129.

GERAY, Cevat,(1997e), "'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' Karanlıkları Boğacak", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 88-89-90, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4,5.

GERAY, Cevat, (1997f), "Ülke Ülke Yerel Yönetimler: İtalya", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 6, Sayı: 1, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 53-76.

GERAY, Cevat,(1998a), "Belediyeler ve Çevre", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 99-102, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-20.

GERAY, Cevat, (1998b), "Yerel Yönetimler ve Çevre", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 7, Sayı : 3, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 57-64.

GERAY, Cevat, Ruşen Keleş ve Diğerleri, (1999a), **Kent Toprak Rantının Kamuya Kazandırılması,** Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları.

GERAY, Cevat,(1999b), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler", **Kamu Yönetiminde Kalite I. Ulusal Kongresi,** Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 285-305.

GERAY, Cevat, (1999c), "Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve 'İlçe Köy Birlikleri' Önerisi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 84, Sayı: 2, Ankara: TODAİE Yayınları, ss.11-42.

GERAY, Cevat, (1999d), "Kırsal Gelişme Yöneltilerimiz 'İşlendirme (İstihdam) Açısından' ", **Mülkiye Dergisi ,** Cilt: XXXIII, Ankara: SBF Yayınları, ss. 241-268.

GERAY, Cevat,(1999e), "Marmara'daki Son Depremden Ders Alabilecek miyiz?", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 109-111, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 6-19.

GERAY, Cevat,(1999f), "Deprem Bölgelerinde Unutulan Boyut", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 112-114, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 18-20.

GERAY, Cevat,(1999g), "2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış", **Amme İdaresi Dergisi,** Cilt: 32, Sayı: 4, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 85-116.

GERAY, Cevat, (1999h), "İstanbul İçin Yönetim Biçimi", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 8, Sayı : 4, Ankara : TODAİE Yayınları, ss. 60-99.

GERAY, Cevat,(1999ı), "Seçimler Öncesinde Kentleşme, Konut ve Arsa Sorunlarına Toplu Bakış", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 103-105, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-5.

GERAY, Cevat, (2000a), **Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem,** Ankara: Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfi Yayınları.

GERAY, Cevat,(2000b), "İstanbul+5 İçin Türkiye Habitat Forumu", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 121-123, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 3-9.

GERAY, Cevat, (2000c), "Köy Yönetimlerinin Yeniden Yapılandırılması", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt: 9, Sayı: 3, Ankara: TODAİE Yayınları, ss. 3-24.

GERAY, Cevat,(2000d), "Kent Kooperatifleri Açısından Yapı Denetimi", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 118-120, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 4-10.

GERAY, Cevat,(2001a), "Yapı Denetiminin Özelleştirilmesi Anayasa Mahkemesi'nden Döndü", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 130-132, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 15-16.

GERAY, Cevat,(2001b), "Küreselleşme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 133-135, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 27-31.

GERAY, Cevat,(2001c), "Yeni İmar Yasası Üzerine", **Kent Kooperatifçiliği,** Sayı: 136-138, Ankara: Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği Yayınları, ss. 2-4.

GERAY, Cevat, (2001d), "Yurttaşsız Demokrasi ve Kitle İletişimi", **Cumhuriyet**, 23. 08. 2001.

GERAY, Cevat,(2002a), **Halk Eğitimi: Halk Eğitimine Giriş, Basın yayın Yoluyla Halk** Eğitimi**, Türkiye'de Halk Eğitimi ve Ülkenin Temel Güncel Sorunları,** Ankara: İmaj Yayıncılık, Genişletilmiş 3. Bası.

GERAY, Cevat, (2002b), "Üreticinin Öz Malına İMF Niye Karışır?", **Cumhuriyet,** 24. 10. 2002.

GÖRMEZ, Kemal, (1997), **Kent ve Siyaset,** Ankara: Gazi Kitabevi.

GÖYMEN, Korel, (1997), **Türkiye'de Kent Yönetimi,** İstanbul: Boyut Kitapları Araştırma Dizisi.

GÜNLÜ, Ramazan, (2001), "Günümüzde Halk Eğitimi ve Cevat Geray", **Cevat Geray'a Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, ss. 55-68.

GÜRPINAR, Ergun, (1996), **Kent ve Çevre Sorunlarına Bir Bakış,** İstanbul: Der Yayınları.

İSBİR, Eyüp, G,(1991), **Şehirleşme ve Meseleleri**, Ankara: Gazi Büro Yayınları, 2. Bası.

KARTAL, Kemal, (1992), **Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentlileşme,** Ankara: Adım Yayınları.

KARTAL, Kemal, (1993), "Okumayı, Yazmayı ve Bilmeyi Biliyor muyuz?", **LOGOS: Sosyoloji, Edebiyat, Sanat Dergisi,** Malatya: Yok, Sayı: 1, ss. 9-19.

KARTAL, Kemal, (1997), Malatya: İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü **(Yayımlanmamış Ders Notları)**.

KARTAL, Kemal, (1999), "1999'lular İçin Uğurlama Yazısı", **İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yıllık 1999**, Malatya: Medya Erem / Nizam Ofset, ss. 191-199.

KARTAL, Kemal, (2001), "Hatır Odağı Bir Bilim Adamına Armağan", **Cevat Geray'a Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, ss. 31-50.

KELEŞ, Ruşen, (1996), **Kentleşme Politikası**, Ankara: İmge Kitabevi, 3. Bası.

KELEŞ, Ruşen, (1998), **Kentbilim Terimleri Sözlüğü,** Ankara: İmge Kitabevi.

KELEŞ, Ruşen, (2001), "Emekli Olmayan Bir Emekliye...", **Cevat Geray'a Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, ss. 25-27.

ÖZEN, Haldun, (2002), **Entelektüel'in Dramı 12 Eylül'ün Cadı Kazanı,** Ankara: İmge Kitabevi.

"Prof. Dr. Cevat GERAY'ın Yaşam Öyküsü", (2001), **Cevat GERAY'a Armağan,** Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, ss. 1-11)

ŞENYAPILI, Tansı, (1978), **Bütünleşmemiş Kentli Nüfus Sorunu,** Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları.

ÜNAL, Erol, Feridun Duyguluer, Z.Ersin Bolat, (1998), **İmar Terimleri,** Ankara: TODAİE Yayınları.

YAVUZ, Fehmi, (1980), **Kentsel Topraklar, Ülkemizde ve Başka Ülkelerde,** Ankara: AÜ, SBF Yayınları.

yok.gov.tr/tez/tez-tarama.htm., 01 .02.2003.